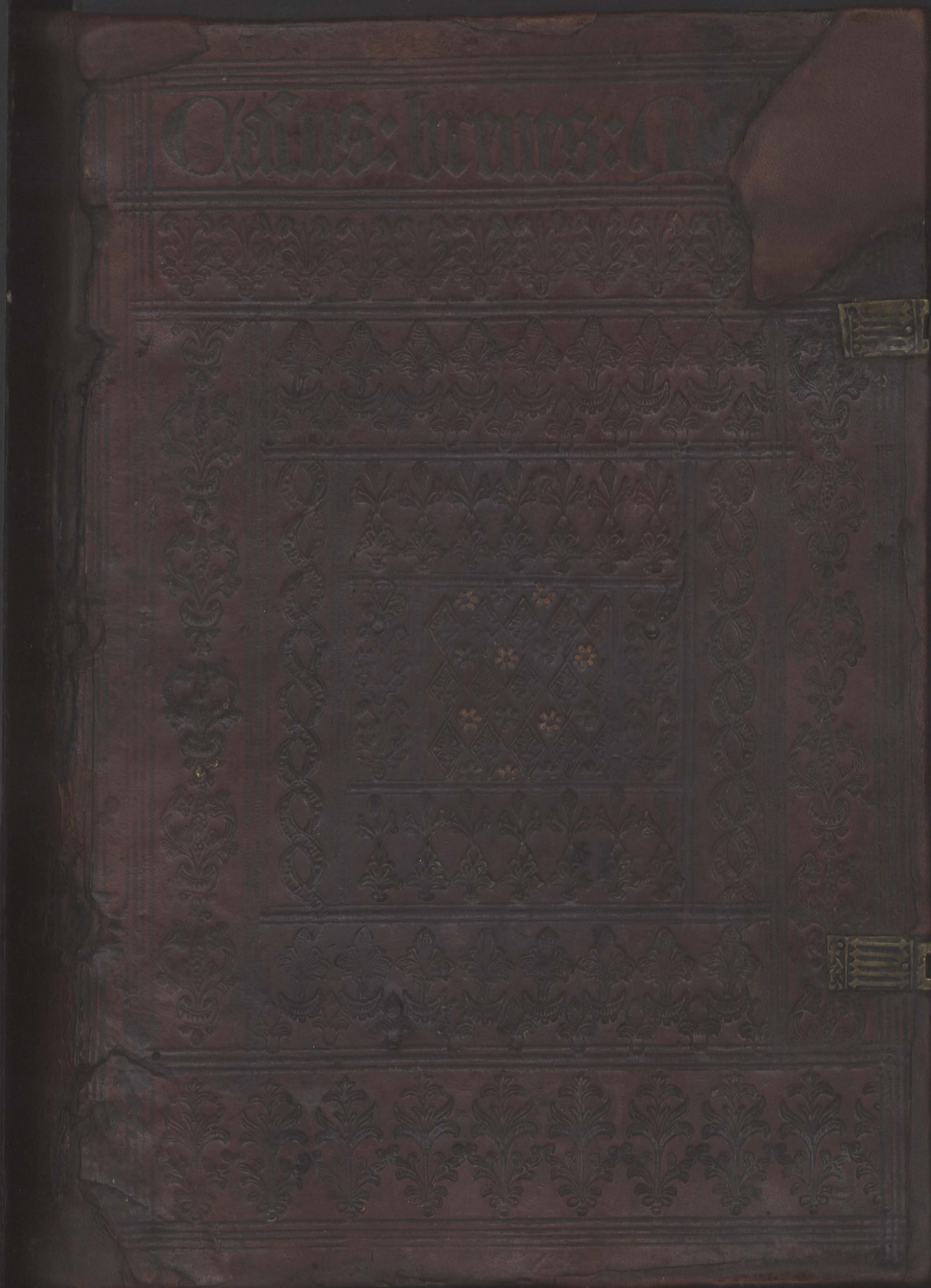
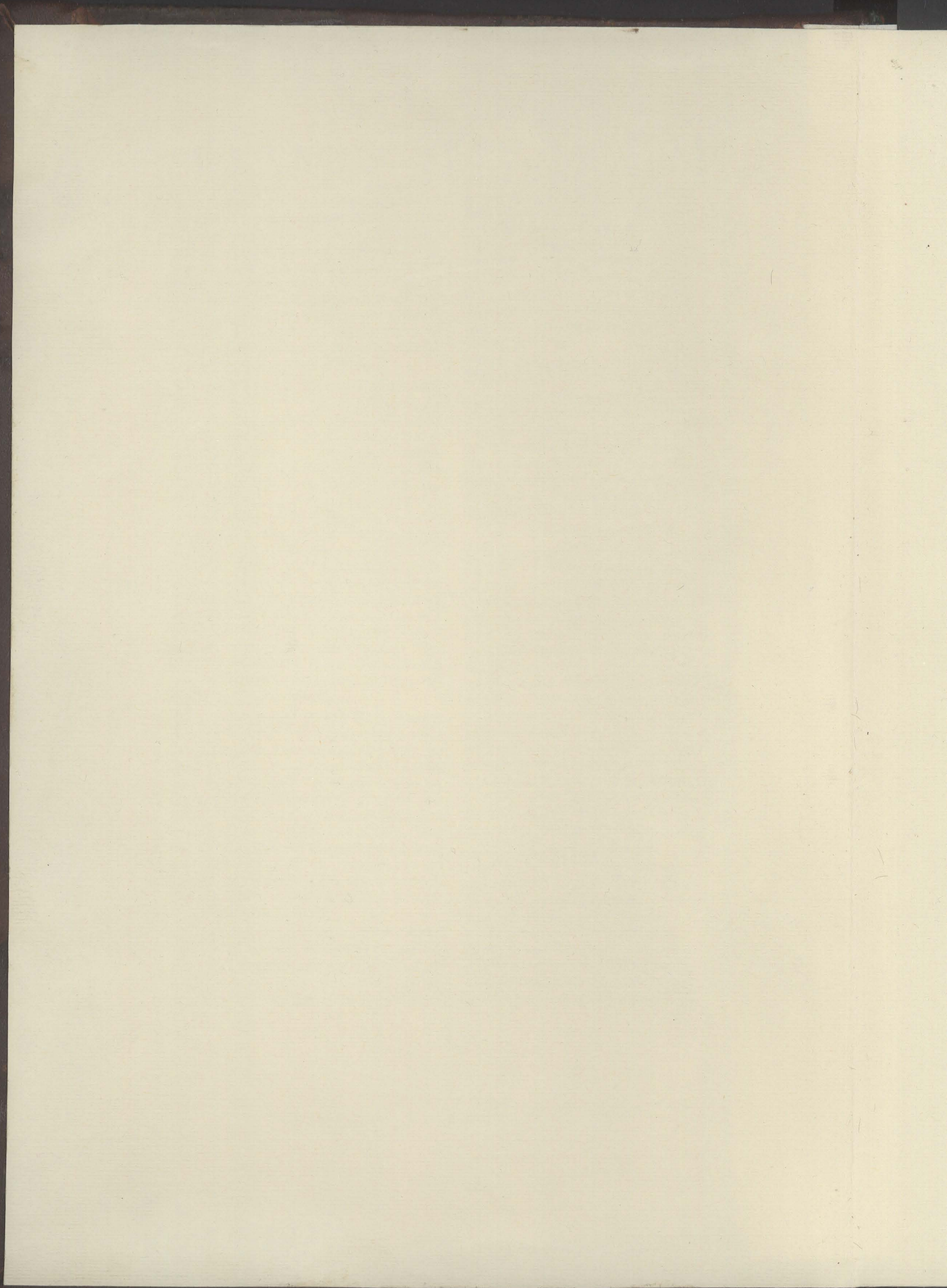
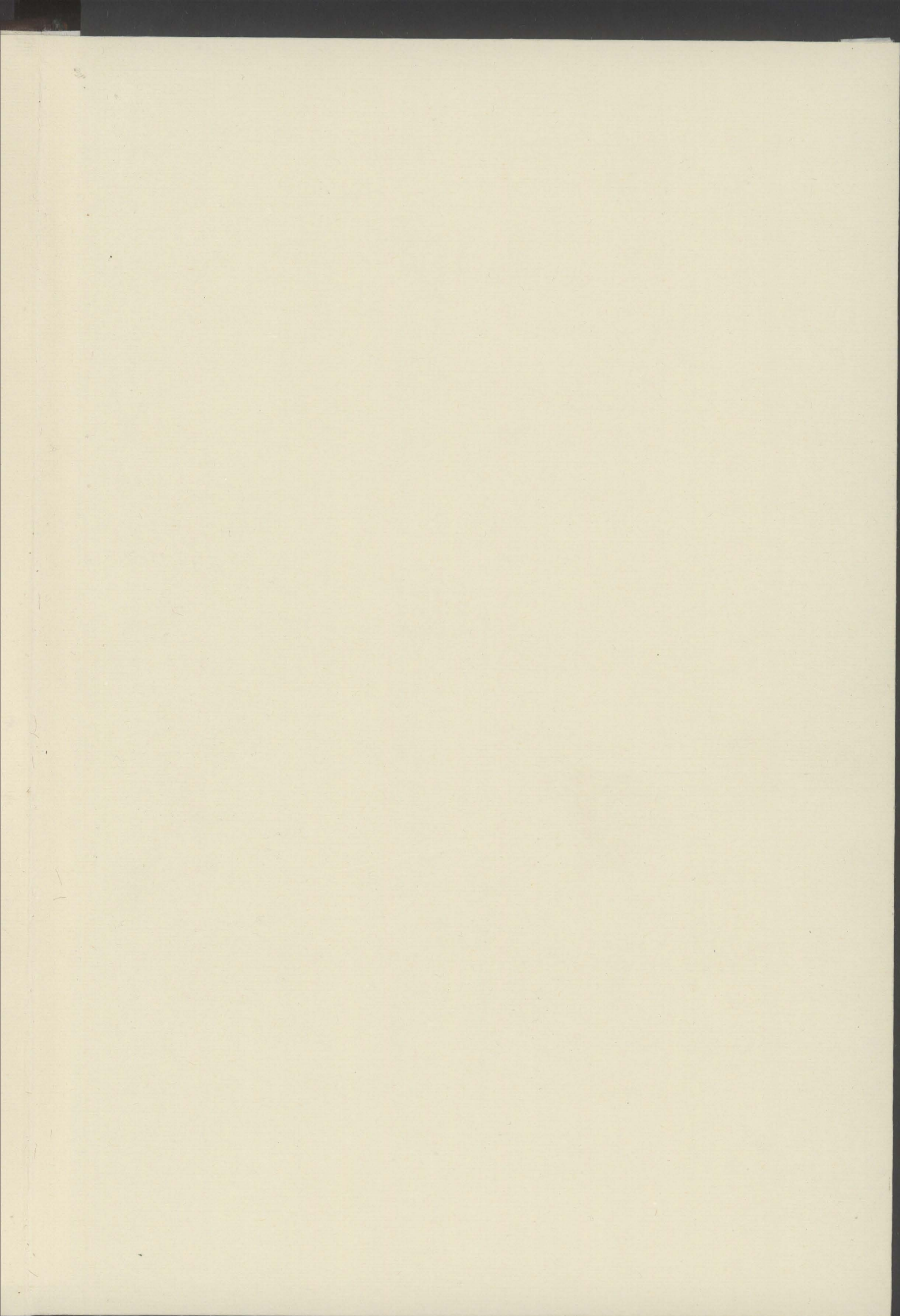
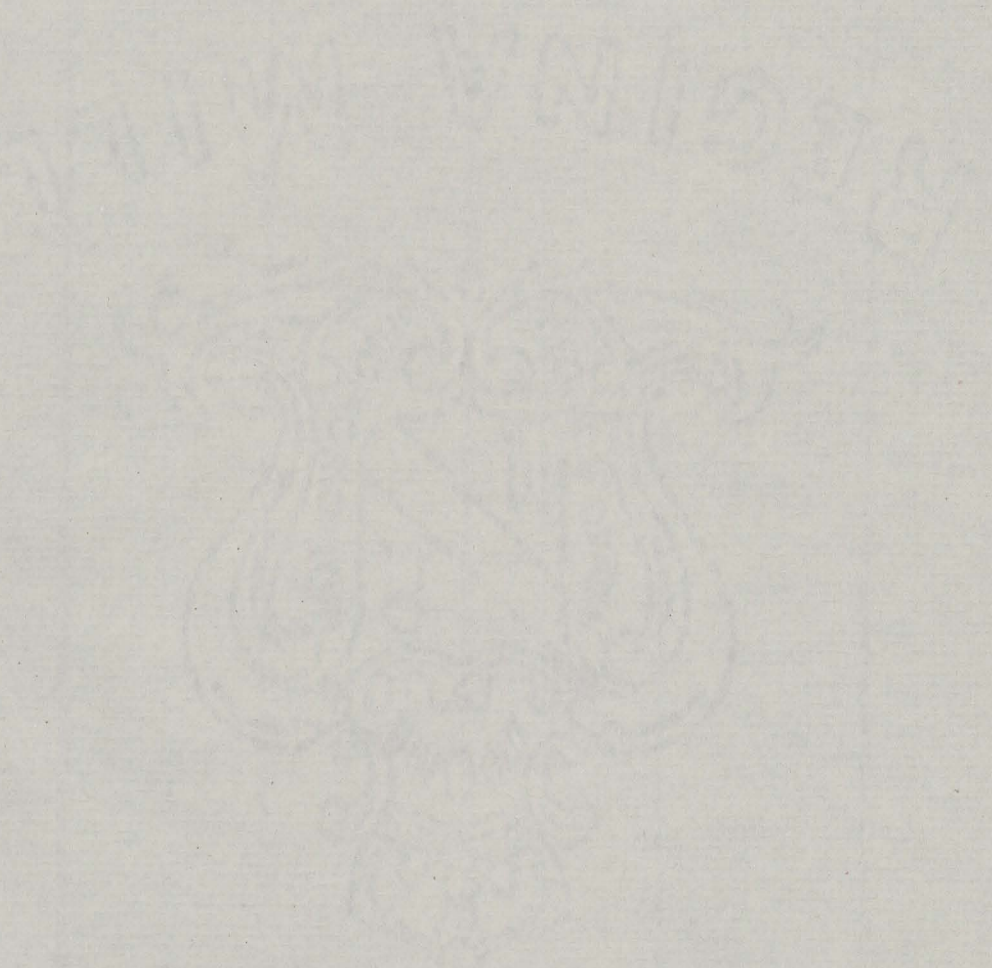

320103-100000

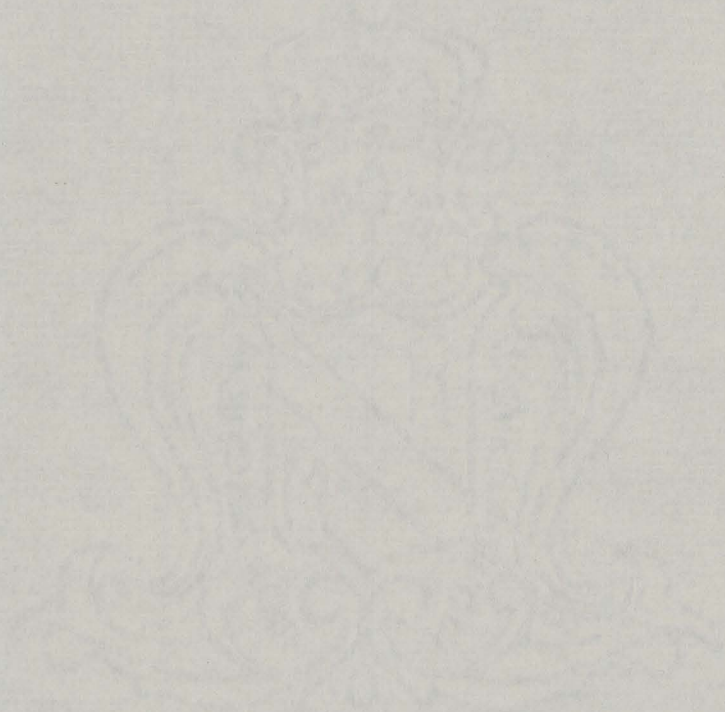
100000

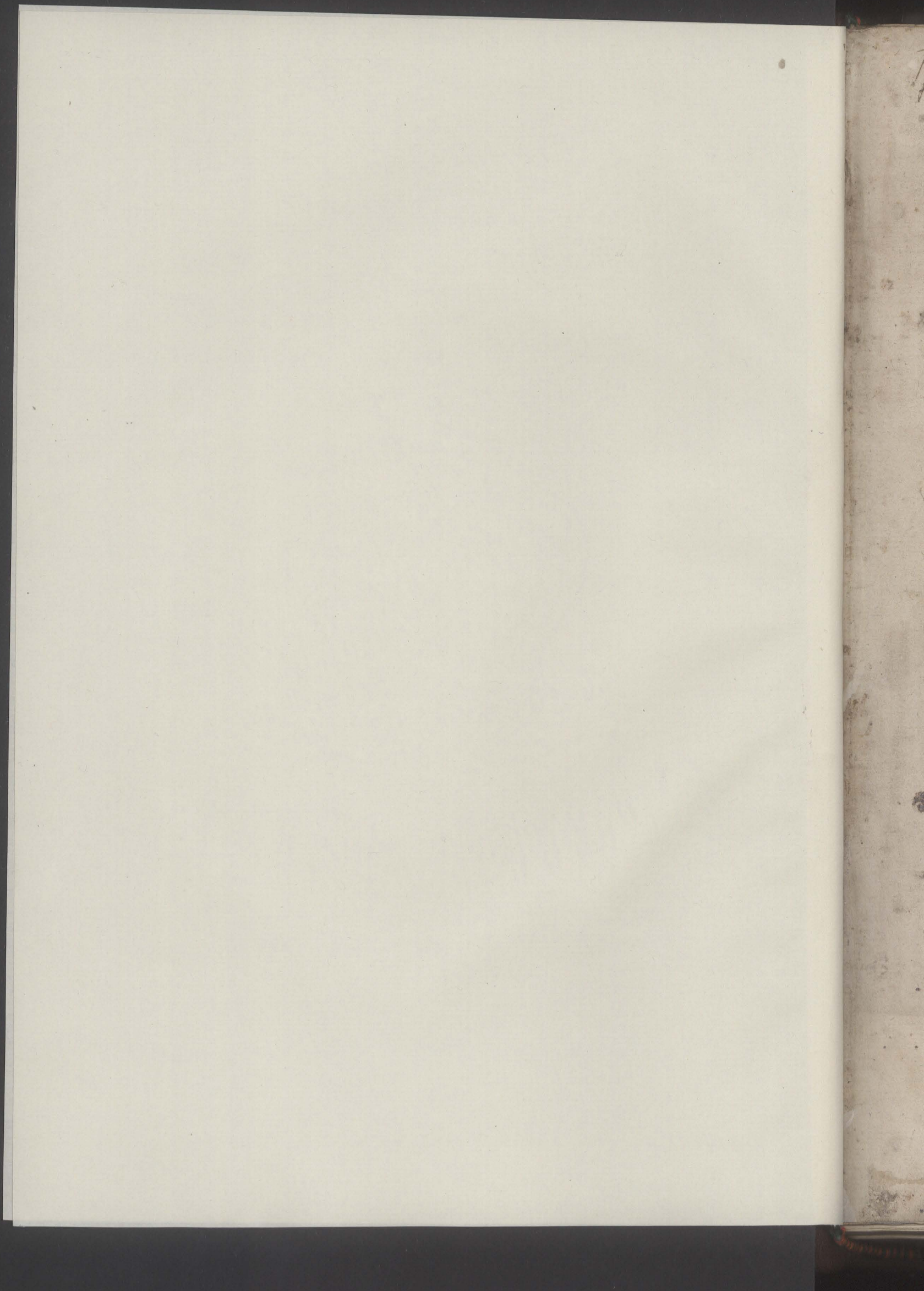
100000

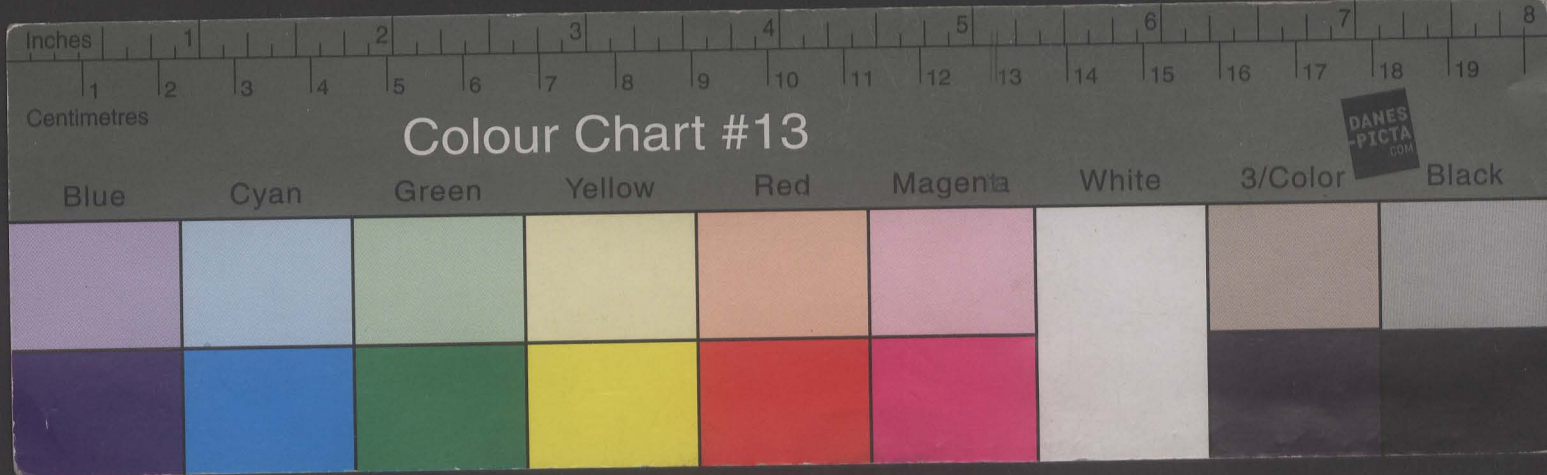

RECEIVED

REGINA MARIA

Anno domini 1593 xi mensis Aprilis Liber iste est emptus per me Stanislaus
Rydel Administratum burgum pro media massa omnium de praesentia

Beas

Omnia si perdis famam seuare memeto
Quia postea amissa postea nullus eris

**Casus breues Decre/
taliū Dexti et Clemen/
tinarum.**

Inscriptus Catalogo Monasterij Trinecen.

1772

M. 4660

XV, 28-29

Incipiunt tituli libro rum decretalium Et primi mo tituli primi libri.

Summa trinitate et fide catholica	
o Titulus primus.	
De constitutōib⁹.	Ti. scdus.
De re scriptis et eorū interpretatōib⁹	ti. iij.
De consuetudine.	ti. iij.
De postulatione.	ti. v.
De electōe et electi potestate.	ti. vi.
De translatōe epī.	ti. vii.
De auctoritate et usu pallij.	ti. viii.
De renunciatōe.	ti. ix.
De supplēda negligētia p̄latorū.	ti. x.
De temporibus ordinandorū et qualitate ordinandorū.	ti. xi.
De scrutinio in ordine faciendo.	ti. xij.
De ordinatis ab epō q̄ renūciauit episcopa tui vel ab excommunicato.	ti. xij.
De etate et q̄litate et ordine p̄ficiēdorū	ti. xiiij.
De sacra unctione.	ti. xv.
De sacramētis iterandis vel nō.	ti. xvi.
De filiis presbyterorū ordinādis vel non ordinādis.	ti. xvij.
De seruis non ordinandis et eorū manu missione.	ti. xviii.
De obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non.	ti. xix.
De corpore viciatis.	ti. xx.
De bigamis non ordinandis et viduarum maritis.	ti. xxi.
De clericis pegrinis.	ti. xxij.
De officio archidiaconi.	ti. xxij.
De officio archipresbyteri.	ti. xxiiij.
De officio p̄micerij.	ti. xxv.
De officio sacriste.	ti. xxvi.
De officio custodis.	ti. xxvii.
De officio vicarij.	ti. xxviii.
De officio et p̄tate iudicis delegati.	ti. xxix.
De officio legati.	ti. xxx.
De officio iudicis ordinarij.	ti. xxxi.
De officio iudicis.	ti. xxxij.
De maiestate et obedientia.	ti. xxxiiij.
De trenga et pace.	ti. xxxiiij.

De pactis.	ti. xxxv.
De transactionibus.	ti. xxxvi.
De postulando.	ti. xxxvii.
De procuratoribus.	ti. xxxviii.
De iudico.	ti. xxxix.
De his q̄ vi metus ve causa fiūt.	ti. xl.
De restitutōe in integrū.	ti. xli.
De alienatōe iudicij mutādi cā fctā	ti. xliij.
De arbitris.	ti. xliij.

Incipiunt tituli secundus di libri decretalium.

o Titulus i.	
De iudicijs.	
De foro competenti.	Titulus ii.
De libelli oblatione.	Ti. iij.
De mutuis petitionib⁹.	ti. iij.
De litis cōtestatione.	ti. v.
Utlite nō prestata nō pcedat ad testij rece ptiōem vel ad diffinitiuā sententiā.	ti. vi.
De iuramento calūnie.	ti. viij.
De dilationibus.	ti. viij.
De ferijs.	ti. ix.
De ordine cognitionū.	ti. x.
De plus petitionib⁹.	ti. xi.
De causa possessionis et p̄petatis	ti. xij.
De restitutōe spoliatorū.	ti. xij.
De dolo et cōtumacia.	ti. xiiij.
De eo qui mittitur in possessionē causa rei seruande.	ti. xv.
Utlite pendēte nihil innouet.	ti. xvi.
De sequestratōe possessionum et fructuū	
Titulus xvij.	
De confessis.	ti. xviii.
De probationib⁹.	ti. xix.
De testibus et attestacionib⁹.	ti. xx.
De testib⁹ cogendis vel nō.	ti. xxi.
De fide instrumentorū.	ti. xxij.
De presumptionibus.	ti. xxij.
De iureiurando.	ti. xxiiij.
De exceptionibus.	ti. xxv.
De prescriptionibus.	ti. xxvi.
De sententia et re iudicata.	ti. xxvii.
De appellacionibus recusacionibus et rela tionibus.	ti. xxviii.
De peregrinantibus.	ti. xxix.
De p̄firmatōe vtili vel inutili.	ti. xxx.

Incipiunt tituli tercij libri decretalium.

Evita et honestate clericorum	Ti. i.
De cohabitacione clericorum et mulierum	Ti. ii.
De clericis coniugatis.	Ti. iii.
De clericis non residentibus in ecclesia vel prebenda.	Ti. iiii.
De prebendis et dignitatibus	Ti. v.
De clerico egrotante vel debilitato.	Ti. vi.
De institutionibus.	Ti. vii.
De concessione prebende vel ecclesie non vacantis.	Ti. viii.
De sede vacante aliquid innovet.	Ti. ix.
De his que fiunt a prelato sine consensu capituli.	Ti. x.
De his que fiunt a maiori parte capituli.	Ti. xi.
Ut ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur.	Ti. xii.
De rebus ecclesie alienandis vel non.	Ti. xiii.
De precariis.	Ti. xiiii.
De commodato	Ti. xv.
De deposito.	Ti. xvi.
De emptione et venditione.	Ti. xvii.
De locato et conducto de iure emphiteutico.	Ti. xviii.
De rerum permutatione.	Ti. xix.
De feudis.	Ti. xx.
De pignoribus et alijs cautionibus.	Ti. xxi.
De fideiussionibus.	Ti. xxii.
De solutionibus.	Ti. xxiii.
De donationibus.	Ti. xxiiii.
De peculio clericorum.	Ti. xxv.
De testamentis et ultimis voluntatibus.	Ti. xxvi.
Titulus. xxvi.	
De successionibus ab intestato	Ti. xxvii.
De sepulturis.	Ti. xxviii.
De parrochijs et alienis parrochianis.	Ti. xxix.
Titulus. xxix.	
De decimis primitiis et oblationibus.	Ti. xxx.
Titulus. xxx.	
De regularibus et transeuntibus ad religionem.	Ti. xxxi.
De conversione coniugatorum.	Ti. xxxii.
De conversione infidelium	Ti. xxxiii.

De voto et voti redemptione	Ti. xxxiiii.
De statu monachorum et canonicorum regularium	Ti. xxxv.
De religiosis domibus ut episcopis sint subiecte.	Ti. xxxvi.
De capellis monachorum et aliorum religiosorum	Ti. xxxvii.
De iure patronatus.	Ti. xxxviii.
De censibus exactionibus et alijs procuracionibus.	Ti. xxxix.
De consecratione ecclesie vel altaris	Ti. xl.
De celebratione missarum et sacramento eucharistie et divinis officiis.	Ti. xli.
De baptismo et eius effectu.	Ti. xlii.
De presbytero non baptizato	Ti. xliii.
De custodia eucharistie crismatis et aliorum sacramentorum.	Ti. xliii.
De reliquijs et veneratione sanctorum	Ti. xlv.
De observacione ieiuniorum.	Ti. xlvj.
De purificatione post partum.	Ti. xlvj.
De ecclesijs edificandis vel reparandis.	Ti. xlvj.
Titulus. xlvj.	
De emunitate ecclesiarum cimiterij et rerum ad eos pertinentium.	Ti. xlvj.
Ne clerici vel monachi secularibus negocijs se immisceant.	Ti. l.

Incipiunt tituli quarti libri decretalium.

De sponsalibus et matrimonio	Ti. i.
De desponsatione impuberum.	Ti. i.
Titulus. i.	
De clandestina desponsatione.	Ti. ii.
De sponsa duorum.	Ti. iii.
De conditionibus apposis in desponsationibus et alijs tractatibus	Ti. v.
Qui clerici vel vouentes matrimonium contrahere possunt.	Ti. vi.
De eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium.	Ti. vii.
De coniugio leprosororum.	Ti. viii.
De coniugio servorum	Ti. ix.
De natis ex libero ventre.	Ti. x.
De cognatione spirituali.	Ti. xi.
De cognatione legali.	Ti. xii.

De eo q̄ cognouit cōsanguineā uxoris sue
 vel sponse. ti. xij.
 De p̄sanguinitate et affinitate ti. xij.
 De frigidis et maleficiatis et impotentia co
 eundi. ti. xv.
 De matrimonio contracto p̄tra interdictū
 ecclesie. ti. xvi.
 Qui filij sint legitimi. ti. xvij.
 Qui matrimonium accusare possunt p̄t̄ cō
 tra illud testificari. ti. xvij.
 De diuorijis. ti. xix.
 De donationib⁹ inter virū et uxorez et de do
 te post diuorijū restituenda. ti. xx.
 De secundis nuptijs. ti. xxi.

Incipiūt tituli quīti libri decretalū.

De accusationibus inquisitionibus
 et denūciatōib⁹. Titulus p̄mus.
 De calūniatorib⁹. Ti. scōus.
 De simonia et ne aliq̄d pro sp̄nialibus exiga
 tur vel promittat. ti. iij.
 Ne prelati vices suas sub annuo cēsu alijs
 concedant. ti. iij.
 De magistris ne aliquib⁹ exigatur pro licen
 tia docendi. ti. v.
 De iudeis et saracenis et eorū seruis. ti. vi.
 De hereticis. ti. viij.
 De scismaticis et ordinatis ab eis. ti. viij.
 De apostatis et reiterantib⁹ baptisma. ti. ix.
 De his q̄ p̄pos filios occiderūt. ti. x.
 De infantib⁹ et lāguis expositis. ti. xi.
 De homicidio volūtario vel casuali. ti. xij.
 De torneamentis. ti. xij.
 De clericis pugnātib⁹ in duello. ti. xij.
 De sagittarijs et balistarijs. ti. xv.
 De adulterio et stupro ti. xv.
 De raptoribus incendiarijs et violatorib⁹
 ecclesiarū. ti. xvij.
 De furtis. ti. xvij.
 De viis. ti. xix.
 De crimine falsi. ti. xx.
 De sortilegijs. ti. xxi.
 De collusionibus detegenda. ti. xxij.
 De delictis puerorū. ti. xxij.
 De clerico penatore. ti. xxij.

De clerico percussore. ti. xxv.
 De maledictis. ti. xxvj.
 De clerico excommunicato deposito p̄t̄ inter
 dicto ministrante. ti. xxvij.
 De clerico nō ordinato ministrante ti. xxvij.
 De clerico p̄ saltū p̄moto. ti. xxix.
 De eo q̄ furtiue ordines suscepit ti. xxx.
 De excessib⁹ p̄latorū et subditorū. ti. xxx.
 De noui opis nūciatōe. ti. xxxij.
 De p̄uilegijs et excessibus p̄uilegiatorum.
 Titulus. xxxij.
 De purgatione canonica. ti. xxxij.
 De purgatione vulgari. ti. xxxvj.
 De iniurijs et damno dato. ti. xxxvj.
 De penis. ti. xxxvij.
 De penitentijs et remissionib⁹ ti. xxxvij.
 De snia excommunicationis. ti. xxxix.
 De v̄borū significatōe. ti. xl.
 De regulis iuris. ti. xli.

De titulis p̄mi libri nota uersus.

Summū p̄stituo rescriptum p̄suetu. po
 stul. Elect⁹ translāt. p̄sum renuncia. supplen.
 Temp⁹ scrutinium relig. etas vinctio sacra.
 Presbyteris seruis ob. cor. bigamis p̄gri
 nis. Officiat archidiacon. archip̄res. p̄mi saciste
 Custos et vica. delegat. legat. et ordi. Iude
 maiores treuga pac. trāsac. post. pro lin. Si
 metus in integrū alienans mutat et arbi.

Secundi libri.

Iudicijs foro con. libel. ob. pete. litis et lite
 Calūnie iura. dilatio. feria. cogni. P̄dus p̄
 te causare spo. dolo. mit. lite pendens. Se
 quest. p̄fessis p̄oba. testes tes. fide. p̄sump.
 Jurās excep. p̄scrip. sen. appel. p̄gri. con.

Tertij libri.

Vita cohab. cōiu. de. non re. p̄bend. vel
 egro. Instituit p̄ces. vacāt. fiunt sine consen.
 Maior diminuens nō res alie. p̄ecat. com
 mo. Deponens emp. ven. loca. permutatio
 feudū. P̄dignoribus fideiul. solu. donās pe
 cul. atqz. Testās succedit sepelit parochiāis
 De decimis regula. conuersi. in fide vota.

Sic at mo. re. cap. iure de cen. ec. altare misse.
Bap. pres. cul. re. ie. pur. repar. emuit mona.

Quarti libri.

Sponsat ipubes clādestina spōsa duoz
Conditio cleri. quaz polluit et lepro. seruus.
Mat. cogna. spiri. cogna. le. sanguinis proz.
Con. affini. frigus pirac. iter dic. q. si. Accusa-
re possūt diuoria bona secundis.

Quinti libri.

Elc. in. de. calūp. simo pla. vices de magis.
Iudeis beresim de scismat. apostata de qui.
Lang. bomi. toz neamen. de pug. sag. adulter
rap. fur. Uire crimen sorti collu pueroruz.
Ele. vena. pcul. male dicit clericus excō. Non
oz. p saltum q fur. excede de no. Priui. pur-
ga. canō. pur. vulga. i damnoqz penis. De.
remis. sen. ex. vbo. sig. regula iuris.

Titulus. De cōstitu- tionibus.

Anonū statuta

Casus est. Nemo suo sensu s3
canonuz auctoritate iudicare
debet. Nota glosam q dicit q
papa et imperator legibus nō
astringunt. vt. ff. de legi. princeps. et. ix. q. iij.
cūcta. Et q qñqz iudex potest vti sensu suo
in iudicādo ppe tñ accepto vocabulo. vt. ff.
de arbi. qualem. dum modo fm leges et iura
pronunciet.

Cognoscentes.

Casus est qui caret culpa carere debet et
iudicis pena. Vel sic summat. Noua statu-
tio respicit futura et nō pterita. Nota. g. q dicit
q null' pnat iure suo sine culpa. Hoc tñ
fallit i certis casib' in B metro positis. Pau-
peras odii. fauor viciū et scelus ordo. perso-
nas spoliāt et loca iure suo. Et ista notātur
in ca. renouantes infra de pūlegijs.

Translato.

Abil d' de vno simili quin de alio simili
intelligat. Nota. g. q dicit q lex et sacerdotiuz
simul data fuerūt ab eodē qz in mōte eodez
tpe contulit dñs moysi legē et sacerdotiū

Nam concupiscentiam.

Ano pbibito pbibēt oia q sequūt ex illo.
Nota. g. q dicit q ante qz aplūs cognouit le-
gē putabat nō eē peccatū alteri' rem pcupi-
scere sed post qz inuenit in lege nō pcupisces
rem alienā credebatur esse peccatū.

Ne initaris.

Nemo debet sanctorū patrū decretis sen-
sum suū pponere. Nota. g. q dicit q sacri ca-
nones qd sciūs hieronim' ita recōmendat.
nō sunt postponēdi. vt. xxxvii. di. relatum

Cum omnes.

Constitutio qua futuri ligant et nō psen-
tes et fm quā min' habēt successores qz pde-
cessores nō valet. Vel sic. Constitutio capli q
nō ē cōmunis oib' et p quā tollit antiq' pue-
tudo nō valet. B. dicit. Nota. h. g. q querit an qd
facit maior pars capituli totum capitulum
facere videatur.

Que in ecclesiariū.

Constitutio layci facta sup reb' eccie non
valet. B. dicit. Vide glo. b' capituli q iter cete-
ra dicit q illi q ppa sua culpa eget nō est sub-
ueniendū. Et querit an alienans feudū ca-
dat a iure suo scz feudi. et dicit q sic et dñs il-
lud alij pcedere potest.

Cum accessissent.

Statutū circa dignitatē tollendā factuz
auctoritate pape pfirmatū valet nisi pactū
cōtrariū tollat. Vide. g. q qrit an canonici p
se possūt minuere pbēdas v' dignitates. Et
an pūlegiū vnico actu pdat. et dicit q nō p
se s3 bñ auctoritate dñi pape sic i. B. c. actū est.

Cum. B. ferrarien.

Statutū de certo numero canonicorū
vel pbendarū rūpiū facultatib' eccie augmē-
tatis et si a se. ap. fuerit pfirmatū. Vel sic. Si
capitulū p suā pstitutionē de certo numero

canonicorum aliquis recipit ultra numerum de superer crescentibus redditibus illis puidere tenet hoc dicit. Vide glo. q. videetur multum disputare de prestatore qui valet et qui non. Et ponit etiam differentiam inter prebendam et canoniam.

Ecclesia sancte marie.

Statutum laici super rebus ecclesiarum nullum est momenti nisi ab ecclesia fuerit approbatum. Vel sic. Cause ecclesiarum contra statuta laycorum diffiniri non debent. b. d. Nota. g. q. disputat de prebende laycorum respectu clericorum et quod citatio siue conventio sit principium iurisdictionis.

Ex litteris.

Pena sine predefinitione temporis perpetua non censetur. Vel sic. Si quis ab aliquo propter avaritiam repellitur durat repulsio quousque repellitur faulserit et non ultra. Vel sic. Pena predefinitionis a communione propter avaritiam ex statuto illata indubie presumitur temporalis et non perpetua. b. d. Vide. g. q. ponit differentiam inter perpetuo exclusum et illum qui est ad tempus exclusus. Simile patet. xxxij. q. iij. non oportet. ij. Et simile. j. q. j. sunt nonnulli

Ex parte.

Canonici sine causa non possunt minuere antiquum numerum prebendarum. Vel sic. Non valet statutum pro quod divinus cultus sine causa diminuitur. etiam si in forma communi a papa fuerit confirmatus. b. d. Vide. g. q. videetur tangere quod operetur confirmatio.

Quoniam constitutio.

Constitutio futura tantum respicit preteritaque non punit. Vel sic. Constitutio nova futura respicit non preterita nisi preteritis caveatur expressis. b. d. Vide glo. q. dicit in principio. dominum apostolicum ecclesie iudicem ordinarium omnium christianorum. ut patet. ix. q. iij. cuncta. Et quod lex non debet esse ambigua neque obscura.

Titulus. de constitutionibus li. sexto.

Licet roma. pon.

Novam constitutionem principis tollit primam contrariam quousque id non exprimat. spirituales consuetudines et statuta rationabilia non tollit nisi id

exprimat. Nota. g. i. verbo revocare quod pulchre docet de revocatione testamentorum. Et habes in eadem an et quando iudex potest iudicare secundum extraneas.

Ut animarum periculis.

Primo dicit quod statuta ordinario non ligant probabiliter ignorantes. Secundo dicit quod statuta episcopi extra suam diocesim subditi non ligant. Nota glo. q. docet quantum bonum sit obediencia. Et qui dicunt ordinarii.

Titulus. de rescriptis extra.

Sicut romana.

Littere generali iuxta ius commune obtentae preiudicat litteris specialibus. Vel sic. Privilegium generale secundum ius commune obtento obstat rescriptum speciale et de illo mentores non faciunt. B. dicit. Nota. g. q. distinguit circa revocationem rescriptorum siue litterarum apostolicarum.

Ex parte.

Rescriptum cause cognitionem prohibens nullum est. Vel sic. In rescripto intelligatur clausula si est ita et si cause cognitionem vetat est falsitate suspectum. b. d. Nota textum et glo. b. capituli qui dicit de clausula illa. si preces veritate nitantur. et de copulativa qui ponit pro disiunctiva. et si simul duo mandant quod sit faciendum. Et dicit glo. preiudicem quousque esse intelligendum licet non apponatur. ut. xxij. q. ij. cum beatus. et. xxvij. q. ij. beata maria. Et vide hic de iurisdictione et de revocatione.

Ceterum si aliquis.

Si mentio fiat in secundis litteris de primis scilicet revocant primas alias non. Vel sic. Si in secundo rescripto de primo rescripto aduersarii eius de causa non sit mentio valet primum. alias valet secundum. Et si primum communis sensu fuerit obtentum non valet secundum B. tacito impetratum. B. dicit. Nota. g. notabile quod docet quibus modis perditur rescriptum legitime impetratum.

Inter ceteras.

Cum diversa sub distinctione committunt siue

mandant sufficit alterū eorū probare. Vel sic
Ex disunctione narrantis in rescripto suffi-
cit impetranti alterum probare. **B** dicit. **N**o-
ta glosam que arguit qd si aliquis tenetur ad
alterū duorū sub alternatione. vel sub disun-
ctione. quodcūqz prestare voluerit liberatur.
Item qd de similibus simile debet esse iu-
diciū vt hic in textu et infra de transac. In-
ter corporalia. et. ff. de legi. non possunt.

Si quando.

Non tenetur quis alicui per lras ap. pro-
uidere nisi de bñficio quod habet fecerit me-
tionem. Vel sic. **I**s ad quem rescriptum pro-
prie dirigitur debet illi parere aut iustā cau-
sam ostendere quare non parat. hoc dicit.
Nota. g. que arguit de omnibus reddendā
esse rationē et ea que per nimiam sollicitudi-
nez extorta sūt nō valēt. vt. viij. q. i. audacter.
et. xij. q. iij. vnusquisqz. Et qd quis non tene-
tur adimplere mandatum prelati nisi causa
reddatur. Et vide glo. que est notabilis qd
precipue arguit qd de omnib⁹ non debet red-
di ratio vt patet in ea.

Eum ordinem.

Littere contra priuilegiatos obtente sup-
bis super quibus fuerit priuilegiati non va-
lent nisi de ipso ordine fecerint mentionem.
Vel sic. **C**istercienses per rescriptū quo non
fit mentio de ordine suo conueniri non pos-
sunt. hoc dicit.

Eam te.

Mandatum factum capitulo sede vacā-
te super bis que episcopus facere tenet de-
uoluitur ad episcopum ibi postea electum
et cōfirmatum. **N**ota glosam que arguit qd
id quod quis cum alijs facere debet si facul-
tas se obtulerit ipse solus facere debet. si sol⁹
potest emendare quod cum alijs malefecit
vt infra de iureiuran. Sicut nostris. et. xxxv.
q. ix. Qd quis cōmisit.

Ad aures.

Non valent littere obtente per illū qui
sua tacuit beneficia et dignitatem suam nō
expressit. Et nota glo. qd papa sic vni vult cō-
cedere beneficia qd alterum non ledat vlt gra-

uet saltem grauiter. vt. xxx. q. ij. De ecclesia-
sticis. et. xi. q. iij. Si quis non obediat. et. ix. q.
pluma non curo.

Si autem.

Valeat secunda littera contra priuilegiatū si
quis dolo vel negligentia postposuit vni p-
ma. Vel sic. **E**xcipit reus contra rescriptum
quod de suo primo mentionem non facit.
nisi dolo vel negligentia nō fuerit vsus illo.
hoc dicit fm **J**oh. an. **N**ota glosam que di-
cit qd illa que annua sunt ad agendum per-
petua sunt ad excipiendum. Et distinguit qd
exceptionum quedam perpetue sunt et que
dam temporales.

Ad hec sumus.

Non valent littere per quas incerti iudi-
ces dantur et incerta negocia committun-
tur. **N**ota glosam que est notabilis et repro-
bat nimiam generalitatem. vt infra de do. et
con. Ex litteris. Et ponit in fine ista metra.
Pincipijs obsta sero medicina paratur.
Nam mala per longas cōualuere moras.

Ad audientiam.

Falsa latinitas viciat rescriptum domi-
ni pape. Et sic simili modo si papa loquatur
aliter qz in plurali. vel episcopos filios ap-
pellat. vt infra de falsa. qz graui. Et nota glo-
sam qd videtur tangere an viciū scriptoris
in rescripto nocet et dicit qd nō

Ex parte.

Littere obtente ab appellato non valēt ni-
si de appellatione fecerint mentionem. **N**o-
ta in glo. vnum rarū quod raro inuenies in
iure scilicet qd aliquis non detulit appellatio-
ni sue. hoc dicit.

Sciscitatus.

Clausula si non poteritis interesse est ad
iuris et ad facti impotentiā referēda. Vel
sic. **R**escriptum quo pluribus causa delega-
tur cum clausula qd si non omnes. et. de im-
potentia iuris et facti intelligitur. hoc dicit.
Nota glosam que dicit qd aliquid possum⁹
quinqz modis. Vnde versus. **P**osse qdem
rebus dant ius natura potestas. **O**fficium
meritum sextum diuina voluntas. **B**e po-

tentia iuris patet. *xxij. q. ij.* Faciat homo. Et *xxvij. q. ij.* Magistra in fine. De potentia nature patet. infra de despon. impube. Puberes. Et cap. *¶* A nobis. De potestate officij patet infra de consan. et affini. c. *j. et. xxi. di. ver. si. et. c.* Inferior. et infra de maio. et obe. Cuz inferior. De potentia meriti dicitur. *ii. q. vij.* Tria de potentia diuine voluntatis patz de pe. di. *ij.* Caritas. Et dicit glosa huius capituli qd illiteratus potest ee iudex scilicet si habuerit consuetudinem causarum. et periciam iudicandi. Et dicit de potentia iuris et facti.

Pastoralis.

In questione reuocationis rescriptoy recurritur ad arbitros si iudices sibi non deferant nec inuicem concordant. Item hic etia habes quando speciale derogat generali. Nota glosam que est notabilis que inter cetera disputat an maiori parti sit standu.

Sedes apostolica.

Non possunt in aliqua clausula maiora comprehendere qz illa sunt que in litteris exprimuntur. Vel sic. Per clausulas generales quidam alij et res alie posite in rescripto non conueniuntur multitudo nec conueniuntur persone vel res maiores expresse sed pares vel minores nisi maliciose vel dolose maiores expresserit. hoc dicit. Notat glosa qui dicuntur maiores et digniores. Et dicitur qd persone notabiles que sub clausula generali comprehendendi non debent Et que citius mouent animum principis vel ad dandum vel ad negandum. Item qd ratione maioriatis presumit ptra aliquem. *vt. xxxi. q. ij.* Lotbarius.

Ex tenore.

Qui contra vnu et super eadem re ad diuersos iudices litteras impetrat potest oēs si am habus utatur. Nota glo. qd docet qd faciendum sit cum plures littere ab vna parte impetrant super eodem negocio.

Cum adeo.

Littere super beneficio impetrate non valent nisi de beneficio quod impetrans habet

fecerit mentionem. Nota glosa que docet que prebenda sit modica et que sufficiens. Et dicit illa que sufficit sibi et suis. *l. di. Si uideat. x.* Et qd etiam aduenientes possit recipere et episcopalia iura persolvere. infra de preben. De monachis. *xx. et infra de supplen. negligen. prelatorum.* Sicut. *xx.* In tali sufficientia debet haberi ratio nobilitatis. *vi. xli. di.* Non cogantur. Et scientie. infra de preben. de multa. Et dignitatis. *ff. de va. et extraordi. cog. l. j.* In onerarijs. Item notat etiam glosa huius capituli an non clericus potest impetrare prebendam vel beneficium. Et videtur glosa sentire qd non ut in. cap. Ex litteris. *xx.* infra de transac. Secus dicit si se velit ascribi clero et tamen anteqz admittatur debet fieri clericus. Hec Compostel.

Causam que.

Plus statur iuris ordini qz rescripto. Vel sic. Ordo rescripti interpretationem recipit a iure communi. Hoc dicit *fm Jo. an.* Sed dominus An. addit et clausula in rescripto posita ad debitum statum iuris reducet ubi cunqz situata reperitur. Nota glosam notabilem de clausulis in litteris vel rescriptis ponendis quomodo et qualiter debent intelligi et iuxta iuris communis intelligentiam transponi.

Constitutus.

Rescriptum ad beneficium impetratum non valet nisi de certo canonico numero fecerit mentionem. Nota glosam que dicit que intelliguntur excepta iuramento. Item dicit qd prebendarius non debet esse sine fructibus.

Super litteris

Qui per fraudem vel maliciam impetrat litteras et exprimit falsitatem vel supprimit veritatem talem que tacita vel expressa nullatenus habuisset carebit omni comodo litterarum. Nota glo. que dicit qd non obest qd p simplicitatem omissum est. Item ponit qd in rescripto exprimi debet. Primo videlicet facti series. *vt infra de cobabi. cle. et muli.* Super eo. Secundo processus cause infra de re. iudi.

Inter monasteriū. Item nomen dignitatis
sue ut supra eodē. ad aures. zc.

Edoceri.

Ubi abbas in conuentu ministrat tenet
plras ptra cōuentu tantūmodo ipetratas
respondere. Vel sic. In negociis cōmunib⁹
abbas respōdere tenet. p lras solūmodo cō
tra abbatem impetratas. Nota. g. q̄ docet
quando collegiū conuenit z cōuenitur z ad
hoc solet allegari.

Eum dilecta.

Processus habet⁹ p lras surreptitias ir
ritat. habet⁹ at pter vel pformā i rescripto da
tā irrit⁹ nūciat. Nota casus i glo. i q̄b⁹ alter
alteri nō pōt cōmittere vices suas.

Plerūq; contingit.

Valet rescriptum secundū nō faciēs mētio
nē de pmo q̄ ipetrans dolo vel negligentia
vri postposuit infra annū seu plapsū anni.
Vide. g. q̄ querit q̄s b casu pbabit negligen
tiā dicit q̄ transcursus anni.

Eum contingat.

Hic datur doctrina fm quā diuersa mā
data recipiēs debz se habere. Vel sic. Instru
it ordinariū qd facere debet cū diuersorū de
legatorū mādata recipit p raria. b. d. Vel sic
Si delegati dati diuersi p diuersa rescripta
mandant ordinario p raria qd habeat face
re ordinari⁹. Item nota glo. q̄ dicit nos illd
scire qd ab alijs audim⁹. Et q̄ lre q̄ nō appa
rent non sunt

Olim ex litteris.

Cū i rescriptis plura narrāt p tinentia diuer
sos effect⁹ nō sufficit alterū pbare qd ad vtrū
q; effectū. Nota glo. et textū q̄ docent intelli
gere clausulas positas in lris et dicūt de fal
sitate lraz et apparitione.

Dilectus filius.

Casus est. Sup restitutōne cōmunionis
et bñficij lre impetrare nō valēt nisi de amo
tionis causa fecerint mentōem. Vide glo. q̄
dicit q̄ causa facti pot⁹ querēda est qz ipm
factū. vt. xv. q. vi. ca. j. in fine. et infra de accusa
tio. Cum dilectus.

Postulasti.

Casus ē. Vicari⁹ ppetu⁹ nisi b vicaria fe
cerit mētōez nō pōt sup bñficio lras ipetrare.
Vide. g. q̄ dicit de clerico ad titulū sui patri
monij p mto Et an licite obtinet ecciasticū
bñficiū q̄ sufficiēs bz patrimonij. de b vide
repositata q̄ vident dicere q̄ sic.

Nonnulli.

Casus ē. Pder lras aplicas nō bz q̄s vltra
duas dietas ad iudiciū euocari. Et b pma
ps. Scda ps lic sūmat. Nō valēt lre ad luel
ipetrate p nō pūctas psonas absq; spālī mā
dato dñi pape. Nota textū q̄ dicit q̄ lites sūt
restringende. Itē q̄ null⁹ sine spālī mādato
pōt p alio lras ipetrare nisi forte de illis plo
nis exiterit a q̄b⁹ nō debet exigi de iure mā
datū. De q̄b⁹ psonis habes. ff. de pcura. Sz
bee psonē. Itē nota. g. q̄ docet de q̄b⁹ dietis
videlicet an vsualib⁹ vel de legalib⁹ sit tex. i.
telligend⁹ z pcludit q̄ de vsualib⁹. qz non ex
opinionib⁹ singulorū sz ex cōmuni vlu noia
exaudiri debent. vt. ff. de suppell. le. labeo. Et
q̄ p suetudo ē optima legū interpretēs. infra d
psue. cum dilectus.

Dilectus filius.

Judices appellatōis nō pncipal⁹ negocij
debēt cognoscere ad q̄s iurisdicō debeat p
tinere. Vel sic. Qñ agit actōe reali diete ppu
tant a finib⁹ dioceſ vbi res sua ē. Et de meri
tis appellatōis nō iudex a q̄s iudex ad quez
cognoscere bz. Itē no. g. q̄ t̄ agit vbi q̄s cōue
niri bz q̄ plura bz domicilia z dicit vbi aliq̄s
se collocauit cū reb⁹ suis z vbi assidue puer
sat. Itē aliq̄s et forit forū rōne rei de q̄ agit
vt infra de fo. com. c. vlti. vbi numerant plu
ra ex quib⁹ q̄s forit forū.

Capitulum sancte crucis.

In lris beneficialib⁹ regulari ille valēt q̄
pus ab aliq̄ impetrant. Vel sic. Si plures i
petrēt lras in eadē eccia stamus date vt pōz
in data pferat. et ille sol⁹ recipiat. Nota. g. q̄ i
hoc ē singularis q̄ q̄ aliū puenit ille obtinet.
Item dicit. g. q̄ suspēsus iterū potest suspēdi
sicut ex cōmunicat⁹ iterū excōicari z all. iij. q.
iij. Engeltrudam. xi. q. iij. Excellentissimus
xij. q. ij. de viro nephando.

Ad audientiam nostram.

Non valent lras clericis vendite prius impetrare nisi de venditione siue earum renu-
ciatione fecerit mentionem. Vel sic. Si habes
lras pape ad beneficia eis renunciat propter an-
nuas pensiones, non valent lras quas postea
ad beneficia tacito imperavit. B. dicit. Nota
g. de istis verbis anno et annuo, et qualiter
post sententiam admittit probatio. Versus. An-
nuua si debes tunc recipies caput anni. Anno
si debes in fine teneberis anni, nam si tu te-
neris mihi annuas pensiones tunc recipiet
illas in principio anni. vt. C. qm di. lega. vel
fideico. ce. l. i. Et talis obligatio perpetua est.
Insti. de ver. ob. Et si ita. Sed si in obligati-
one dicitur quolibet anno tunc tenetur ob-
ligatus satisfacere in fine anni. vt. ff. de ver.
ob. in hoc anno. ff. de condi. et demon. l. si in
annos.

In nostra.

Qui plures lras ad beneficia impetrat tantum
alternis ut potest. Vel sic. Receptus per lras
aplicas licet prebendam expectet, si plures super
primas in alia ecclesia pueri mandet, eis
parere non debet. b. d. Nota glo. q. dicit q. ad
cautelam expedit quicquid plures habere lras
vt si in vna ecclesia non acceptaretur fiet in
alia.

Ex parte decani.

Renouatio manifesta procuratori et non
parti nec iudici non nocet parti sed renouanti.
Vel sic. Non valet rescriptum quod procura-
tor renouatus et de hoc certificatus extra iu-
dicium impetrat. Si vero in iudicio impetra-
uit valet rescriptum si iudex et aduersarius reuo-
cationem ignorabant. hoc dicit secundum iohannem an. Nota
ta glo. q. docet quis dicat falsus procurator.
Et qui fuit et non est vt patet in hoc. ca. Vel
qui procurator est sed excedit fines manda-
ti. Et declarat pro quibus personis sine man-
dato posset impetrari vt sunt liberi parentes
fratres et affines et liberi. vt. ff. de procur. l. 3.
et de persone. q. et agere possunt pro talibus con-
iunctis personis dum tamen voluntas non appare-
at contraria. vt. ff. de procur. pomp. §. vlti-
mo.

Significante.

Littera contra hominem vnius dyocesis impe-
trata ad hominem et eiusdem nominis alterius dyocesis
extendi non debet. Et nota glo. q. dicit q. ex q.
de corpore constet extrinseca non nocent. licet
omnia non exprimant vt infra de consang. et
affi. Tua nos.

Radulphus.

Per litteras impetratas contra homi-
nes de dyocesi homines de ciuitate non possunt
conueniri. Nota. g. que dicit q. licet episcopus
sit in ecclesia et ecclesia in episcopo. vt. vii. q.
i. scire. quandoque in nomine episcopi non designatur
ecclesia. licet ipse sit caput ecclesie. vt infra de te-
sti. requisisti. et.

Significauit.

Rescriptum clausule generalis potest si
re existente integra decedat contentus in ea.
Vel sic. Si pueniendus per clausulas. Et qui-
dam alij. re integra moriatur. Successor per illud
rescriptum non potuit pueniri. B. dicit. Nota. g.
q. dicit q. data lras est inspicienda vt supra e.
Eam te. et. c. constituitur et q. rescripta personalia
sunt nec extenduntur ad alias personas vt alias
res que continentur in eis. infra de offi. dele.
cu olim. et. c. pe.

Ex insinuatione.

Non valet lras executione facientes de mo-
nitoriis mentionem ubi nulle monitorie preces-
serunt. Vel sic. Non valent executione in qui-
bus impetrans dixit false monitorias preces-
sisse. Nota glo. q. dicit q. pluralis locutio con-
tenta est duorum numero. vt. iiii. q. iij. §. vbi te-
stium numerus.

Mandatum apostolicum.

Mandatum apostolicum et verba rescri-
ptorum presentis temporis ad preterita possunt
trahi. Vel sic. Executor cui scribitur vt in cer-
ta ecclesia faciat aliquem recipi cum clausula.
Si ibidem pro alio non scripserim q. b. m. o. i.
gram prosequitur non debet mandatum exequi
si alius ibi iam est receptus de mandato scri-
bentis. hoc dicit. Nota glo. q. dicit q. papa non
intendit vnam ecclesiam gravare super receptio-
ne duorum.

Litteris apostolicis.

¶ **Ad** dñ papā grauari caplm cū executoriā pcedit illi cui monitorias pcellerat pdecessor illi. Vel sic. Si ad mandatū duorum duo mādant recipi ecclia nō dñ grauari. ¶ **Nota**. g. ar. q. successor tenet adimplere factū sui pdecessoris. xij. q. v. q. iohes. 2. xvi. q. vi. Illud. Sicut mādantū seu pceptū factū p pdecessorē successor tenet adimplere. xvij. q. ij. **Budum.**

Abbatem qui.

¶ **Speciale** mandatū pcedens derogat generali subsequenti. Vel sic. **Diocesanus** cui scribit ut i diocesi sua ubi pro alio scptū non est pvideat vel faciat pvideri nō p illud exequi circa bñficiū spectās ad collatōem abbatia iam grauat. b. d. ¶ **Nota**. g. q. i principio sui dicit q. q. mādantū suū pmo representat ille debet bñficiū pū obtinere.

Ab excommunicato.

¶ **Qui** excommunicatū se iniuste vel p piliū generale pquerit ad excommunicatōē remittit. Vel sic. ¶ **Der** rescriptū directū excommunicatōi q. excommunicatū absoluat si p piliū excommunicauit eundē nō dat ei cognitio. ¶ **Nota**. g. q. in B est specialis et solet ad B alligari q. quilibet in facto suo debet eē certus. nisi p bñficiū habere et ignorantia.

Si proponente.

¶ **Qui** fraudulenter dicit se bñficiū nō habere dñ tñ habeat modicū lrā nō valet. ¶ **Nota**. g. q. dicit q. modica res et modicū damnum de facili tolerant. et alii.

Quia nonnulli.

¶ **Dicta** tangūt septē vicia q. q. aliqd cōmiserit careat impetratis et i expensis. et damnis aduersario cōdemnabit. Vel sic. **Loco** sūme septē species fraudis ponūt in hac decretali quarū tres cōmittūt in ipetrando et quatuor i abutendo. pena eorū ē cōmunis scz amissio lrāy et cōdemnatio in expensis. B. dñ. ¶ **Nota**. glo. q. disputat an lrē possint ipetrari ad futuras lites. Et an rei que nondū extat possit imponi seruitus. Et dicit q. id de q. agendum est pmo debet eē in rerum natura. Et glo. est satis notabilis.

Titulus. de rescriptis li. sexto.

Ipso iure.

¶ **Rescriptū** vel pcellus p ipm habitus nō valet si ab excommunicato sup alio q. excommunicatōis vel appellatōis articulo fuerit impetratū.

Eum in multis.

¶ **Der** clausulā. quidā alij. zc. possunt solū quattuor conueniri quorū noia in pmo citatorio expmānt. ne variationi sit locus. ¶ **Nota**. g. q. dicit q. leuertas restringit cū multum do peccauit et alii.

Dispendia.

¶ **Si** actor p reū sup plurib. psonalib. actionibus lrās ipetrat ad diuersos iudices. nō valent lrē. nec pcellus earū dē. et actor reo cōdemnabit i expensis. Et idem i reo cōueniente p reo cōueniente actores eodē durate iudicio.

Eum aliquibus.

¶ **Receptus** p lrās facultatis si ad recipiētes spectabat receptio iporū n pape auctoritate intelligit receptus eē. nisi in lrīs aliud eēt expressum. Si at receptio nō spectabat ad eos tūc ap. sedis dñ auctoritate receptus.

Si gratiose.

¶ **Rescriptū** papale qd pcedit p moto retentionē pmoz bñficioy vsqz ad bñplacitū papae. extinguit mortuo papa. Secus si libi dicat vsqz ad bñplacitū aplice sedis. nec intelligit tale rescriptū de beneficijs pū non canonice detentis.

Susceptum.

¶ **Vacatio** p morte et vacatō p renūciatōy sūt diuersa. et ideo in lrīs ad bñficia ipetrans vno expresso nō venit reliquū. ¶ **Nota**. g. q. inter cetera dicit q. p fictionē iuris veritas nō pfunditur. et alii. concoz.

Gratia quam.

¶ **Sic** ignorās bñficiū libi collatū i ipetratōe alteri illi mētōz n fecerit. valēt lrē. aliter tñ eligē dñ. si diuine sit reueneri n pnt. Et no. g. q. docz q. bñficia sūt et semel reueneri possunt.

Quāuis is cuius.

Si restituat q̄s ad gr̄as reuocatā. sine al-
teri p̄iudicio intelligit restituit. Vñ alteri añ
restitutōz ipetrati p̄ferri n̄ d̄; De isto vide. g.

Si eo tempore.

In lris ad bñficiā ipetratis īspiciat temp̄
dare. Unde p̄illas bñficiū curatuz obtinere
nō poterit q̄ licet nūc sit maior. si illo tpe. mi-
nor erat. Nota. g. q̄ docet q̄ sit ydonea etas
ad obtinendū bñficiū curatū.

Si propter tua.

Si papa alicui ppter sua debita cōcebit
fruct̄ bñficioz ad certuz temp̄. p̄ nō vult
detrahē fabrice eccie et fructib̄ ad vsū alio-
rū deputatis. Nota. g. que videt querere an
in p̄mutatione vacet bñficiū.

Statutum quod.

Itud. c. q̄ttuor p̄dnit atz statuit. In p̄ma
pte ponit q̄b̄ p̄sonis et q̄b̄ locis causa se.
ap. vel legatis vel delegatis ip̄i cōmitti de-
beāt et tractari. In sc̄da p̄uidet circa exaccio-
nes q̄ fiebāt ī iudicijs ab ip̄is delegatis assel-
sorb̄ vel notarijs cause et asponit pena. In
tertia p̄uidet circa vocatōnes testiu ad iudi-
ciū q̄ sept̄ maliciose fiebāt et causa fatigādi
testes v̄l ab eis aliqd̄ extorq̄ndi. In vltia de-
cernit cassū et irritū q̄cqd̄ fuerit factū p̄p̄ca
statuta. Nota. g. q̄ disputat de m̄lto et d̄mo;
dico. Item dicit de paup̄tate. Et poit glo.
etiā differentia iter remittere et dare.

Tibi qui gratiam.

Ista decretalē obscura satis et docz cui cō-
petat bñficiū an p̄mo p̄sentati lras suas an
p̄mo recepto. Et vide eā et ip̄i. g. q̄ iter cetera
dicit q̄ executor debet esse cert̄.

Si pro te alicui.

Si p̄mo sub p̄ditōne p̄uideri mandat. et
sc̄dus pure ipetrans ante q̄z veniat p̄ditio a
papa v̄l executore suo canonicatū obtineat
in asselcutione p̄bende p̄mo p̄feri. Nota. g. q̄
ponit differentia iter p̄mittere et p̄cipere. Et
notat q̄ sūt vocandi ī receptōe canonici. Itē
ponit differentia iter executorē datū ad pro-
uidendū et ad cōpellendū.

Duobus super.

Si ex duob̄ ipetrantib̄ sup simili p̄cui-
sione nō apparet q̄s p̄mus. si solū alteri colla-
tus sit canonicat̄ a papa. ille p̄feri et etiā
p̄us p̄sentanti et p̄mo recepto. Si at̄ vtriq̄z
vel neutri ē collat̄ aut alter in p̄sentando p̄-
uenit. aut ab eo cōcurrit. si alter p̄ueit. ille p̄feri
si ambo p̄currūt ille vel illi v̄l ip̄oz maior p̄s
ad q̄s collatio et receptio spectat alterū tenē-
tur eligere. et ille solus admittit et alteri p̄fer-
tur. nisi papa vtriq̄z voluit. p̄videri. Nota et
glo. q̄ papa nō vult grauare ecclesias.

Quia per ambiciosam.

Omnes indulgentie cōcesse a bonifacio
vel suis p̄decessorib̄ clericis de p̄cipiēdis p̄-
petuis fructib̄ bñficioz suoz ī absentia sūt
reuocate. et p̄fitē papa se ip̄osterū illas non
daturum. Nota. g. d̄ fructib̄ et quotidianis
distributōib̄. Et notat etiam. g. q̄ impator
quandoq̄z corrigit dicta sua.

Titulus. de rescriptis in cle.

Abbatēs.

Maioz prelat̄ p̄ mēbris suis etiā si sunt
de mēsa reū p̄uenire nō p̄t̄ p̄rescriptū aplicū
nisi h̄ possent admistratores mēbroz. cōtra
faciēs in expensis et interesse puni.

Et si principalis.

Principalis officialis ep̄i et p̄or̄ p̄uētuā
et obedientiar̄ cause delegari p̄t̄ a papa
vel ei legato. Officialis vero forane v̄l p̄o
claustralis non. b. d.

Auditor.

Auditores in romana curia p̄t̄ p̄nūcia-
re bñficiū alicui fore debitū et post cognitōez
eidē p̄ferre. Nota. g. q̄ videt determinare q̄s ī
curia romana habeat ordinariā iurisdicciōz

Gratie vt de.

Expectans bñficiū p̄dit grām si p̄sequit̄
aliud q̄d cū illo q̄d expectat de iure retinere
nō p̄t̄. Nota. g. q̄ querit an cleric̄ p̄trahena
matrimoniu p̄dat imēdiate bñficiū.

Litteras nostras.

Littere aplice alicui sup. puiſiōe beneficii pceſſe ad bñficiū nōdū creatū mīme debent extēdi. *Nota. g. q̄ querit qd si dubitet si data pcedat creatōe bñficii vel non.*

Titul⁹ de consuetudinē

Consuetudines.

Consuetudines grauātes eccias ac etiaꝝ psonas ecciasticas sūt remittēde. i. tollēde. *Nota. glo. q̄ dicit q̄ psuetudines multū ledēt: sūt radicē extirpāde. Itē notat etiaꝝ glo. la b⁹ capituli q̄ psuetudo debz eē rōnabilis et nō pira vilitatē eccie alias nō valet.*

Ex litteris.

Consuetudo valet fm quas sine solēnitate legali res laicoꝝ ad eccias pferūt. non aut ecōuerso valet psuetudo q̄ sine solennitate res ecciaꝝ ad laicos deferant. *Nota. g. q̄ dicit de possessione. c.*

Ad nostram.

Consuetudo nō valet vt fm dictū populi plani debeant iudicare in causis ecciasticis. *Nota. glo. sam. que dicit q̄ quandoq; minori reuelatur quod maior nescit. et q̄ facili⁹ inuenitur qd a pluribus querit.*

Quanto de benignitate.

Ratione psuetudinis simplices p̄sbi nō pnt in frōib⁹ crismare. Nota. g. i. fine q̄ dicit q̄ heretic⁹ potest baptizare tēpe necessitatis cū baptis⁹ sit ianua omniū sacramentoz. Ipse tñ heretic⁹ nō debet sacramētū eukariſtie ministrare neq; debet ab eo recipi.

Eum internos.

Non valet psuetudo p quā snia iterdicti violat. *Nota. g. q̄ ponit aliq; casus in q̄bus nō habet locū psuetudo nec etiaꝝ pscriptio. Et dicit de obedientia.*

Eum olim londonē.

Nota. dignitas regi debet iuxta psuetudinem vicinarū similium dignitatū dū modo nulli p̄iudiciū fiat. Nota. g. q̄ iter cetera dicit q̄ fm dignitates suā q̄s eē honorand⁹. Item

q̄ licet vba p̄uilegioꝝ generaliter loquātur nō tñ sunt interpretanda in p̄iudiciū alioꝝ et al. glo. concor.

Eum venerabilis.

Non valet psuetudo p quā sine superioris sui licētia possz q̄s dimitte suā p̄laturā. *Nota. g. q̄ p̄lat⁹ vel et simplex cleric⁹ sine licētia ep̄i renūciare nō pōt beneficio.*

Eum dilectus filius.

De psuetudine pōt induci q̄ vna ecclia de collegio alteri⁹ eccie teneat p̄latū eligere. *Nota. g. q̄ liter cōsuetudines sūt interpretande et id qd discrepat a iure cōmuni reducēdū ē ad ius cōmune si p̄t fieri ne peat. 2. g. all.*

Eum consuetudinis vsus.

Cōsuetudines eccie canonici sine cōsensu ep̄i nequeūt imutare. *Nota. g. q̄ i. fine sui res probat inueniri nouitates et q̄ i. reb⁹ nouis instituedis euident⁹ debet eē necessitas.*

Ex parte vestra.

Non valet psuetudo p quā q̄s inducit ad peccandū vlt⁹ dissipandū bona sua. *Nota. glo. q̄ determinat de vicio p̄dgalitatis q̄ viciū se eē v̄tutē sepe mentit. Et ponit quis sit auarus et q̄s dicit largus.*

Eum tanto.

Cōsuetudo nō derogat iuri diuino cōtrās; gressio peccatū iducit. *Nota. q̄ i. posui non nisi sit rōnabil⁹ et p̄scripta. Et vide. g. q̄ dicit q̄ illa psuetudo dicit rōnabil⁹ quā iura nō improbat nec obuiat iuri naturali. Unde. g. que est magistralis in hac parte.*

Titulus. De consuetudine. li. sexto.

Consuetudinem.

De iure psuetudis et iurate vel q̄ntocū qz tpe obseruate n̄ p̄t q̄s nisi vnicū psonatus dignitatē vel aliud ppetuū officiū simul cū canonica et p̄bēda in aliq̄ eccia absq; dispēsarōe se. ap. obtinere vel iā obtēta tenere. et p̄tra p̄sūptuz irritū ē oīno. Nota. g. q̄ tangit aliqd de iuramento temerario.

Non putamus.

Non valet consuetudo q̄ de officiali ep̄i ad ep̄m appellei. **Nota.** g. q̄ docet q̄ sit appellatio et dicit q̄ valet consuetudo q̄ n̄ ad minorem appellei. Et glo. adducit vñ simile. zc.

Non est dum tamen.

Valet consuetudo p̄scripta q̄ ep̄s in inq̄rendo puniendo et corrigendo suos subditorum excessus sui capli p̄liu requirere nō teneat. **Nota.** g. q̄ dicit q̄ sit consuetudo.

Cum in tua.

Per rescriptū apostolicū i q̄ d̄ p̄bēda p̄ime vacatura mādat alicui p̄videri laudabilis ip̄e eccie consuetudo n̄ tollit. **Hunc** ē q̄ si ibi ē consuetudo q̄ antiquiores canonici vacantes p̄bēdas possint optare gradatim. illo nō obstatē mādato potit antiquior vacātes optare p̄bēdā. et expectatis. xx. dieb⁹ optare volenti b⁹ executor de n̄ optata p̄uidebit eidē. Si aut p̄bēdā vacantē i curia papa p̄ferret. tunc illa antiquior optare nō poterit. **Mo.** g. super vbo consuetudo ē multū notabilis et mente tenēda. zc. Et q̄ antiquiores canonici sūt p̄ferendi. et alii. p̄cor. et alii. l. i. di. Quid p̄derit.

Titulus. De postulatione prelatorum.

Ad hoc in beato petro.

Sūma ē. Ille ē ip̄romouibilis q̄ violat interdicitū. Et vide. g. q̄ iter cetera declarat q̄n ali q̄s tenet scire illud q̄ publice ē factus et q̄d p̄sumit ei sciētia nisi p̄bet ignorātia.

Gratum gerimus.

Qui cassatū postulat ē eligēdi p̄tate p̄uatus. Et h̄telligē vñ q̄n postulat⁹ p̄indignitate suā ē repulsus. vt supra. c. primo.

Bone memorie.

In discordia facta postulatio repellit idē r̄incte fm ab. Vel sic. In discordia facta postulatio repellit cōmuniter p̄suevit. Et vide glo. q̄ ē notabilis q̄n papa vel iudex q̄cunq̄ potest supplere defectus iuris.

Bone memorie.

Archiep̄s i archiep̄m postulat. Et d̄ Eba bes supra. ca. prio. Et nota. g. b⁹ capli q̄ inter cetera disputat de p̄uata et cōmuni vilitate que preferenda sit.

Postulationem.

Negocia debent i p̄sentia partiu expediri. **Nota** glo. q̄ videt disputare an ep̄s vel q̄ cūq̄ ali⁹ p̄t ecciam suā dimittere sine licētia sui superioris. cum. g. c. se.

Et si vnanimiter.

Ep̄s nō potest eligi sed potest postulari. **Nota** glo. q̄ in sui fine videt querere an et quō la yc⁹ posset postulari. et alii.

Titulus. De postulatione. libro sexto.

Perpetuo.

Si q̄s eligat postulādo vel postulandū vel ipostulandū. vel postulet eligēdo vel eligendū vel ieligendū talis electio vel postulatio sic facta est irrita ip̄o iure. Si aut dicat eligo et postulo put meli⁹ valere pōt de iure idē erit. nisi p̄babiliter dubitarei an eēt eligēdus vel postuland⁹ et tūc i h̄ casu tenet sic eligēs vt postulās p̄sensus ipe elige alterā viā electōis vel postulatiōis q̄ via electa ad alterā redire nō pōt. b. d. Vide. g. b⁹ capli q̄ dicit bi differentia iter postulatiōez et electiōez. Et q̄ i re dubia admittit libell⁹ dubi⁹.

Titulus. De electōne et electi potestate.

Nullus in ecclesia.

Null⁹ i collegiata eccia nisi p̄ electiōez canonicā assumit i p̄latū. Vide. g. q̄ ponit differentia inter congregatiōem et collegium populum et turbam.

Quis episcopus dixit

Populi clamor nō ē p̄ electiōe habend⁹. **Mo.** g. q̄ dicit q̄ p̄p̄us sequend⁹ nō ē s̄z docend⁹. et q̄ vane voces p̄p̄i nō sūt audiende.

Postquā. et infra.

Cessante impedimēto ē electio p̄firmanda.
Nota. g. q̄ dīc q̄ ibi ē faciēda inq̄litio vbi q̄s
p̄uersat⁹ ē. Et q̄liter aliq̄e cōpurgātes dñt
notam habere ip̄i⁹ p̄uersatōem.

Significasti.

Sine iuramēto fidelitatis nō ē palliū ali
cui p̄cedēdū. Nota. g. q̄ iter cetera dīc q̄ pal
liū fortiter sit petendum. Et in fine dicit. g. q̄
frustra petit debitū q̄ qd dñ nō ip̄edit.

Quia diligentia.

Qui fuit scismatic⁹ sine dispēlatōe cōfir
mari vel p̄secrari n̄ p̄t. Nota. g. q̄ dīc d̄scisma
ticis. et q̄ tunica xp̄i q̄ mansit indiuisa siḡifi
cabat vnitatē ecc̄ie Et dicit et. g. q̄ ex cōmuni
cari ⁊ suspēsi postq̄ fuerint absolui post ab
solutōem recuperant oia iura sua.

Licet de vitanda discordia.

Electio dñi pape nō valz nisi a duob⁹ p̄u
bus cardinaliū fuerit celebrata. Vide. g. q̄ i
ter cetera docet ⁊ facit argumentū qd bonū
est qñqz facere aliqd ad cautelā futuroz et
all. ad hoc concoz.

Eum in cunctis.

Ordinandoz statū generaliter declarat.
de epis̄ specificat. ad inferiores descēdit. ad p̄
terita extendit. punit clericos. ⁊ punit ep̄os.
Nota. g. q̄ iter cetera dicit q̄ incōpositio cor
poris q̄litatē indicat mētis. Et dicit q̄ aliqd
habere ē cū effectū habere ⁊ all.

Causam que inter.

Qui paliū eligit electū ydoneū n̄ poterit
recusare. Et vide. g. q̄ dīc q̄ cū aliqd genera
lit̄ cōmittit arbitrio alic⁹ illd n̄ valet qd facit
nisi legitime factū fuerit. et glo. all.

Hosti quomodo.

Elect⁹ añ p̄firmatōez administrare seu bñ
ficia p̄ferre n̄ p̄t. Et vide. g. q̄ p̄t ⁊ docet q̄s
et qñ renocatio habet locuz et quis et quale
factū renocari potest.

Considerauimus q̄.

Ubi sūt due electiōes ex intervallo quo
rū p̄ma est nulla p̄pter impedimentū occul

tum ambo sunt cassande. B̄ dicit.

Suffraganeis

Ad mādātū archiep̄i q̄ nōdū recepit pal
liū p̄t elect⁹ i ep̄m p̄secrari.

Super eo vero.

Deccatū i p̄sona ⁊ n̄ i forma electiōis p̄
motionez ip̄edit. Nota. g. q̄ vult q̄ elect⁹ cui
crimen oiponit ⁊ p̄tra eū p̄bat. nec in illa nec
in alia ecclesia sit eligibilis.

Eum monasterium.

Regularis vni⁹ ordiis p̄t i abbate alteri⁹
ordiis p̄moueri t̄ssumi. Nota. g. q̄ dīc q̄ licitū
ē ascēde s̄z n̄ ē licitū descēde. Et an hemita
possit eligi i ep̄m ⁊ an poterit habere p̄pā.

Eum terra que.

Cōsuetudo nō valet vt ex p̄sensu patroni
p̄sensu depēdeat electoz. Vide. g. p̄mam q̄
dicit q̄ funiculus d̄z portio.

Transmissa et in.

Elect⁹ p̄firmat⁹ potest q̄ iurisdictiōis sūt
sed nō ea q̄ sūt ordinis. Nota. g. ⁊ tex. q̄ dīcūt
q̄ nō licet cūctis facere mercācias siue mer
cimonia habere et all. iura.

Eum inter.

Appellatio min⁹ iusta electiōez nō ip̄edit
sed electiōz suspēsiō nulla facit. Nota. g. q̄ dicit
q̄ nō dolū facit q̄ rem deserit vt litē effugiat.
Et vbi cōpositio iter p̄tes interuenit ⁊ aliq̄s
pure renūciat iuri suo postea nō audī.

Qualiter post obitum

Cassat electio si elect⁹ añ p̄firmatōz babi
tā administrat. Nota. tex. bñ cū. g. q̄ dicunt. ha
bere scientiā et laborib⁹ acq̄sitā eē donū dei.
Et q̄ null⁹ d̄z sibi bonorē assumere sed debz
a deo sic aaron ad bonorē vocari.

Eum inter.

Qui vocat n̄ vocandū ip̄m expectare te
net nisi a supiori suo fuerit excusat⁹ vt abso
lut⁹. Vide. tex. q̄ dicit q̄ mora ē piculosa in
electiōib⁹. Itē. g. dīc q̄ p̄cessa in tēpestiue reuo
cari nō p̄nt et all. In fine vide q̄ q̄s vnt qñqz
duplici p̄tate scz regia ⁊ papali. Et habetur
ad papā recursus p̄ p̄sensu regio.

Cum nobis olim

¶ Penes vocantes ius duoluit eligēdi si ve
nire negligunt euocari. ¶ Nota tex. q̄ dicit nemi
ni cito fore manū iponēdā. Et. g. ē notabilis
in B q̄ dicit quanta scientia requirāt in ep̄o
electo et q̄ sufficit cōpetens scientia. Et q̄ sit
etiā practic⁹ circa tpalia et in tpalib⁹

Innotuit nobis.

Electio illegitima nulla ē ip̄o iure. Vide
tex. q̄ in se ē satis notabilis q̄ iter cetera dicit q̄
pari parē nō h̄z iperū. Et aliquē fore illegi
timū n̄ sit crimē s̄ defect⁹ B videt tanq̄. glo.
Et vide i fine. g. de ignorantia.

Cum inter canonicos

Elect⁹ a maiori pte capli nō p̄t si al̄s ydo
neus fuerit refutari. ¶ Nota tex. q̄ dicit q̄ iter
eligētes et electū q̄ pirabit p̄iugale vinculū.
Et vide. g. q̄ disputat an crimē in modū exce
ptionis i vno iudicio pbatū p̄iudicet i alio.
Itē vbi ē opus facto volūtas nō sufficit.

Budum ad audientiam.

Ubi i electōe p vno facit numer⁹. p alio
auctoritas stat numero. si n̄ sit ipedimētuz i
p̄sona electa. Vide. g. q̄ i B ē notabilis q̄ au
toritas n̄ ē p̄ferēda nisi vbi parē numerus
vel vbi modicū excedit. Itē. g. notabiliter di
sputat q̄n in iū et q̄n finis expectandū est.

Bone memorie.

Qui p imp̄ssionē laicoz aliquē postulāt
ip̄o iure amittit p̄tātē postulādi vel ordinā
di de eccia. ¶ Nota tex. q̄ dicit frustra legis au
xilū iuocat. x. Et q̄ negātis factū prerū na
turā nulla ē p̄batio. Et vide. g. q̄ i B est nota
bilis et distinguit de triplici negatiua.

Querelam quam.

Sufficit p̄ntato p̄bare q̄ p̄sentās ius p̄se
tādi vel q̄ possidebat vt ad e⁹ p̄ntatōez insti
tut⁹ nō debeat remoueri. Vide. g. q̄ i B ē no
tabilis q̄ snia d̄z ferri i p̄curatorē et videt di
sputare de isto p̄ et p̄. Itē dicit q̄ p̄ductor lite
pēdente debet soluere pensionē.

Cum vintoniensis.

Iure eligēdi p̄uat⁹ p̄t a nō p̄uato ad eli

gendū admitti. ¶ Nec semel admiss⁹ amplius
repellit. ¶ No. g. q̄ iter cetera dicit q̄d semel ap
probatū ē reprobari nō potest. et all.

¶ Per inquisitionem.

Qui eligit sciēter indignū n̄ p̄t i fra trien
niū ad b̄nficia pmoueri. Itē q̄ idignū eligit
simoniace indign⁹ ē a b̄nficijs habitus et ba
bēdia. ¶ No. g. q̄ dicit q̄ ingerēs se ad dignita
tes ē suspect⁹ Et dicit. g. de recogitōe siue p̄fessi
one extraiudiciali an p̄iudicet. x. Itē q̄ vili
b⁹ p̄sonis n̄ sūt p̄cedēde dignitates. x.

Cum causam.

Cleric⁹ secularis p̄textu alic⁹ p̄suetudinis
non p̄t p̄fici eccie regulari. ¶ Nota tex. et glo. q̄
dicunt nō fore arandū boue et asino. Et q̄ nō
solū attendendū ē q̄ factū sit sed pot⁹ q̄d sit
faciendum. et all.

Quod sicut ex litteris.

¶ Post p̄secratōez possūt electōis et electi
ip̄edimēta examinari. ¶ No. tex. q̄ i B ē notabi
lis q̄ electio d̄z fieri i eccia cathedrali si com
mode fieri p̄t. Et q̄ archiep̄s sine pallio cleri
cos nō d̄z ordinare. Et no. g. q̄ q̄rit an restitui
ens ē iniuste alienat⁹ vel abstract⁹ p̄ resti
tutōez rei liberet⁹ a pena et arguit p̄ et p̄ra.

Auditis et intellectis.

Cū due fuerit electōes quaz p̄ma nulla ē
p̄p̄t ipedimētū occultū ambe cassēt. Et vide
g. q̄ singularit̄ distinguit q̄ electio q̄nqz nulla
ē iure actionis et q̄nqz iure exceptōis.

In causis.

¶ A capitulo data potestas aliq̄b⁹ eligēdi
re nō itēgra reuocari nō p̄t. ¶ No. g. q̄ ē nota
bilis et loquit̄ de reuocatōe potestatis p̄cesse
alicui an re itēgra reuocari poterit. Itē q̄d
semel placuit amplius displicere nō potest
Et dicit. g. q̄ iudiciū soluit eo vetante q̄ iudi
care iussit. et all.

Cum ecclesia.

¶ Ad solos canonicos p̄t canonicoz crea
tio de p̄suetudine p̄tinere. ¶ Nota tex. q̄ i hoc
ē notabilis q̄ nemini facit iniuriā q̄ vñ iure
suo. Et vide. g. que multū disputat de cōsue
tudine.

Cum dilecti filij.

Electus ab illis quibus potestas est data non potest sine rationabili causa reprobari. Nota tex. quod res esset perniciosa exemplo per surreptionis astutiam ascendere ad apicem dignitatis. Vide. g. quod inter cetera dicitur quod digniores in ecclesia sunt quibus dignior locum debet. Et quod is gradus ceteros antecedit dat quod labor plurior vel stipendia meliora fecerunt antequam. C. de offi. magis.

Cum in iure.

Cum aliquibus dat eligendi potestas. tenet quod sita maiori parte eorum. Vide. g. quod querit. An quis possit seipsum eligere si sibi data esset potestas eligendi et disputat pro et contra.

Venerabilem et infra.

Electus in ipso a maiori parte illorum ad quos pertinet electio si fuerit ydoneus per papam confirmabitur. Nota tex. quod si est notabilis quod ipso auctor aduocat ecclesie. Item quod in electione plus operatur contra tempus unus quam contradictio multorum.

Coram dilecto.

Valet electio quod sita maiori parte capituli illius quod sit in puincia puocatus. Nota. g. quod videtur declarare et concludere quod absentes et de quo loco vocari debent. Et dicitur quod consuetudo attendenda est quia in hoc diuerse ecclesie diuerse habent consuetudines.

Bone memorie.

Si maior pars in eligendo preuenit minorem de talis electio irritari. Vel sic et melius. si maior pars in eligendo preuenit unum electio irritabitur. sed si unus non cassata prima electione eligatur electio cassatur. Et nota tex. bene quod in hoc est notabilis quod corpus episcopi non dum sepulto non debet fieri electio. Item dicit de contemptu unius quod plus operatur quam contradictio multorum. Item in fine est notabilis in illo quod citatio indebite facta non artat citatum.

Cum ad nostram.

Clericus secularis in prelatum non eligitur regulariter. Nota. tex. quod bene per missionem seu spem quod abbas debeat fieri non de monachari. dicit in. g. quod seculari licitum est alicui sperare honores ecclesiarum Ricus.

Officij tui et infra

Novissimus non potest eligi in prelatum. Nota. tex. quod aliquis presumit illicite facium quod cito vel in continenti sit. Item quod nullus debet esse magister antequam sit discipulus.

Illa quotidiana instantia.

Valet electio et alia minori excoicatione excommunicati iterum. Nota. g. quod dicitur quod isti excommunicati minori excoicatione eligi scienter non possunt. sed celebrare possunt. tamen peccant in celebratione. ut infra de cleri. ex. minis.

Scriptum est.

A duabus partibus facta postulatio est electioni tertie pars preferenda. Nota. tex. quod dicitur quod in loco notionis querendum est de puerlatione alicuius. Nota. g. bene quod dicit de notariis an debeant interesse electioni. Item quod electio si per ualeat postulationi nisi due partes sint per postulationem. et alii.

Ne pro defectu.

Si canonici infra tres menses impedimentum cessante non eligant ad primum superiorem ius deuoluunt eligendi. Vide. g. b. c. quod si est notabilis quod quis potest eligi quod non potest eligere. Et quoniam quis non potest eligi. tamen bene potest eligere.

Quia propter diuersas.

Statuit concilium formas electionum secundum quas prouideri debet ecclesiis viuuantis. cassat electiones aliter factas. Et iubet praeferentes tunc eligendi praeferuari. Secundo prohibet in electionis negocio procuratorem constituere nisi certa procurat. Tertio precipit electiones statim publicari. Et reprobatur electiones clandestinas.

Quisquis electioni.

Electio de consensu laici celebrata est irrita et electus sentiens ineligibilis efficitur. et eligentes post electionem irritam triennio a beneficiis et officiis suspendantur. et illa vice potestate eligendi priuentur. etc.

Imibile est quod

Imponitur in potestate firmandi et perceptione beneficii quod firmat indignum. et tunc commedandum est quoniam promouet dignum. Et vide glo. quod in hoc est notabilis quod episcopus non potest dispensare

sup in sufficiētia etatis. **Item** q̄ cōcorditer elect⁹ existēs in remotis a curia potest ad ministrare ante p̄firmationē. hoc dispensatiue conceditur propter periculū ecclesiarum. n̄ alienare nō potest. vt in finetextus.

Ut preterite et infra

Elect⁹ ep̄s tenet ad expensas necessarias q̄s caplm̄ p̄negocio electōis fecit. **Nota**. g. q̄ iter cetera dicit q̄ expēse debēt eē moderate et non nimis delicate. quia nec delicatus debitor nec onerosus creditor est audiend⁹

Cum post petitam.

Cassat electō si post collatōez aliq̄z diu sit delata. **Nota**. g. q̄ in h̄e notabilis ē dīc aliq̄s casus in q̄b⁹ petitiō debet fieri instāter. **Item** q̄ nō oē q̄ differēdi causa sit est more annumerandū. Et quod differtur non aufertur.

Constitutis.

Monach⁹ in abbatem alteri⁹ monasterij assumpt⁹ ad electionē p̄mi monasterij n̄ vocatur. Et q̄ ille qui non habet vocem in capitulo non habet vocem in electione.

Ecclesia vestra.

Oportet electiōez a maiori parte toti⁹ capuli celebrare. Et nota ex eodem. ca. q̄ electiones singulares nullius sūt valoris.

Cum in magistrum.

Cassat si p̄motus fuerit nō p̄fessus. **Nota**. tex. q̄ dicit q̄ i magistrū assumi n̄ dīz q̄ formā discipuli nō assūpsit. Et q̄ sub tutela eē debet sub se alium habere non debet. et alii.

Humana ecclesia

Nō valet electio nisi a maiori pte capli toti⁹ et p̄missa collatōe fuerit celebrata. Vel sic. Eligenda p̄sona nō debet in eligentiū numero cōputari. ymo ea dempta maior pars debet in eligendo p̄mitus cōuenire. h. d.

Sacrosancta ecclesia.

Enā p̄ cōpositiōem patronis i collegiata eccia nō p̄bibe ius eligendi. **Nota**. glo. q̄ vult q̄ laicus de spiritualibus nihil disponere debet et non potest esse arbiter in spiritualib⁹.

Cum in veteri.

Si fieri debeat electio cū p̄silio aliq̄z nō valet nisi eoz responsū fuerit expectatū. **Nota**. tex. q̄ dīc de cā dela ardētū posita tpe electōis. Et vide. g. q̄ ē notabilis. **Item** et quando requirit consiliū an debet expectari responsū. Et an consilium aliquem obliget.

Congregato.

Cessante idignitate electi maioris partis debet electio confirmari. alioquin minoris partis electio confirmatur. **Nota**. glo. q̄ iter cetera dicit q̄ prelatus q̄ tenetur alios docere non debet tunc addiscere. **Item** nos qui episcopi sumus aliorū doctrina nō idigem⁹

Budum ecclesia.

Beneficiorū pluralitas cū cura ieligibilitatē inducit. **Nota**. tex. q̄ ē multū singularis b̄ pluralitate b̄nificiorū loquēs. Et nō. g. q̄ dicit q̄ furū cōmittit q̄ rem alienā iuito dñō tractat. vt patz **In**sti. de obliga. q̄ ex delic. nas. §. furū aut. Et simile. vij. q. j. non furem. **Item**.

In genesi legitur.

Irrita ē electio a minori pte capli facta. et si forma n̄ fuerit obseruata capli. Quia pp̄ supra. e. **Nota**. g. q̄ i singularis ē q̄ nō credit testib⁹ q̄ in dictis suis sūt singulares sic consensu eligentiū oēs insit cōuenire debēt. **Item**.

Massana ecclesia.

Nulla ē electio iterueniēte laico celebrata. **Nota**. g. q̄ in h̄e notabilis q̄ p̄suetudo p̄ra libertatē ecclesiasticā dicitur corruptela.

Ecclesia vestra.

Casus p̄m **Ab**. In quolibet termino citatus est q̄ electioni debet interesse et **Item** ē **Nota**. tex. bene q̄ non p̄sumitur q̄ roman⁹ pontifex vnico verbo velit tollere siue euertere q̄d multis vigiliis et laborib⁹ est iuentū.

Publicato.

Quod publicato scrutinio nō possūt electores variare cū sit faciēda collatio et electio celebrāda ad q̄d p̄supiorē si necesse fuerit cōpellāt. **Nota**. g. q̄ iter cetera dicit q̄ illa q̄ simpliciter p̄mittunt sine conditione solunt.

Si alicuius.

Episcopus nō dispensat cum simonace electo etiā p intermediās psonas. Et nā si electus B nesciuerit. Sec^o de simplici beneficio. Nota ex isto. c. dīstā regulā. Res iter alios acta. Et itē q viciū vni^o purgat B p aliū contra illud. Pena suos debet tenere auctores.

His quibus.

Temp^o statutu a canone ad eligēdū currit his quib⁹ interdictū vt sine licentia supioris non eligant. ratio est in tex. quia i mora fuerunt bñdī postulandi. Vide. g. que dicit de diligentia eligentium. et q iura subueniūt vigilantibus et nō dormientibus. et all.

Titul^o. de elec. li. sexto.

Statuimus.

Si aliqd opponat ptra pūsiōē electōz seu postulatiōez factā ad psonatū dignitatez vel canoniā i psonā vel formā. et ob B fuerit appellatū ad papā. appellans et defendens et quoz interest a die obiectiōis infra mensem arripiat iter eundi ad papam. Et si p altera expectata p. xx. dies post aduentū alteri⁹ nō venerit in negotio pcedat. Et q non probat quod in formā opponit p demnet alteri parti in expensis. Et non probans quod obicit in psonā ē a beneficiis triennio suspensus. et ppetuo pūatus si se interi ad ista imiscuerit. Et hec pene locum nō habent nisi legitime pateat eum calūniosum fuisse. b. d.

In electionibus.

Vota pūonalia et alternatiua et incertā in electiōib⁹ reprobāt. Vide. g. q i B ē notabil⁹ et singularis q psona eligēda iudex et arbiter et tutor debent esse certi et etiā pcuratoz.

Ubi periculum.

Hic ponit qūo fieri debeat romani pon. electiō qñ mouit in ciuitate i q cū sua curia residebat. Itē qd iuris qñ mouit extra ciuitatē in qua erat curia. Et dat executores b⁹ iuris cū penis. Itē obtestat cardinales vt i electiōe Ro. pon. deponāt oēm pūatū affectū. et cassat oīa pacta et obligationes et iuramēta q data vel facta essent de aliquo eligendo. Itē monet oēs fideles vt statim audita sumi pō

tificis morte ei⁹ celebrēt exequias. Et contineant orant pro vigili pcorū et vili pūsiōe romane eccie. Prelati autē i pūdicatiōib⁹ suis ipoz subditos ad B hortent⁹ et eis frequētiā orationū et obfūatiā ieiunioz indicāt. b. d.

Et circa.

Appellantes contra electiones postulationes vel pūsiōes oīa q obicere intēdūt ptra psonā vel formā tenent expmēre et iurare q credant illa vera esse. et possint illa probare. Sup nō expmēssit illi vel adherētes nō audient. nisi de nouo emergāt vel pueniant vel supueniat pbandi facultas sup q iurare debebūt. Statutu Inno. edutū ptra nō pbandi tes que obiciunt in psonam vel formam in suo robore conseruatur.

Auaritie.

Electus ante pfirmationē administrare nō debz p se vel aliū in toto vel in pte sub qñqz colore. q p fecerit ipō iure pūati sunt iure ex electiōe qūto. Et vide. g. q iter cetera docet te qd facere potest electus non confirmatus.

Quam sit.

Eligētes q cito cōmode possūt electiōem pntent electo. Electus infra mensem pntent. alis pūatus est ipō iure quesito. nisi condictio psonē ipm excuset. Post pntē sū cōfirmationem petat infra tres menses. alias electio viribus vacuat. Nota. g. q in hoc est singularis q disputat de mense quantas dies debet pūnere et quorū semestria faciūt annū.

Perpetuo sanctionis.

Si non sequit electio nō est qd ex pntē sū i scrutinio scienter habito indignū nominādo eligendi potestate pūat⁹. Nota glo. que dicit q pūstut⁹ in mortali potest eligere sicut constitutus in minori excommunicatione.

Nulli licere.

Eligēs vt electiōi pntē sū p electū nisi ex noua causa vel nouiter ei pandita se nequit opponere. Nota. g. q tangit iter cetera q dicitur maiores cause. Et all. concoz. et tāgit vñ satis notabile dictū de renūciatione.

Si quando.

Contra electū a dupla maiori pte vel electores ipsi? nihil a reliqua pte p̄t opponi qd̄ potū extenuet sed id bene opponit qd̄ votū annullat. Vide. g. que ponit differentiā inter annullare votum et extenuare

Quamuis.

Appellatio iudicialis vel extraiudicialis deuoluit causas electōis ep̄oz et superiorū ad papā. si in sc̄ptis et ex certa cā. pbabili fuerit interiecta alis n̄. Et ab ea possūt ptes sine prauitate recedere p̄sqz pape fuerit replentata. Et an i recessu interuenerit prauitas inferiorēs iudices an oīa habēt inq̄rere. quā si reppererint de causa non cognoscant sed statuunt partibus terminum in quo cuz actis et munimētis se ap. p̄spectui representent.

Si forte.

Si inter reliqua q̄ obiciunt p̄mouendo ad dignitatē obiciūt euidēs defect? sciētie vel p̄sone id ante oīa examinari debet et si repperiet falsum opponēs a p̄secutione negocij repellēt et puniet p̄inde ac si defecisset in p̄batione omniū obiectoz. Ita. g. q̄ dicit q̄ possumus aliq̄ tacite q̄ non possumus expresse. Et distinguit et docet de p̄sumptione qualitatis intrinseca et extrinseca.

Sciant cuncti.

Qui grauauerit aliquā p̄sonā eccl̄iasticā vel eius p̄sanguineos seu ecclesias seu bona p̄ eo q̄ eum pro q̄ rogabat eligere noluit ip̄o facto excommunicatus ē. Ita. g. q̄ in B̄ notabilis est que querit an p̄ces inducāt simoniam. Item ponit casum in quo percutiens laycum est excommunicatus.

Generali.

Punit usurpantes de nouo custodiam vacantiū eccl̄iarū. Item punit clericos et monachos B̄ fieri procurantes. Item punit clericos se talibus non opposcentes. Item ponit qualiter debeant se habere habentes tales custodias ab antiquo. Ita. g. q̄ in B̄ notabilis q̄ in dictiōe si q̄s cōp̄bendit etiā si q̄. et ar. glo. pro et contra. Item glo. ponit que dicuntur noua et que antiqua.

Licet canon.

Parrochialis eccl̄ia nemini p̄ferat q̄ nō sit ydoneus scientia moribz et etate. Et si conferat nō attingenti. xxv. annū nō valet collatio. Ille aut̄ cui talis collata fuerit eccl̄ia teneatur p̄sonaliter residere. Et infra annū sacerdos fieri. Si aut̄ p̄mōus non fuerit elapso anno p̄uatus est ip̄o iure. sup̄ residētia autē p̄latus eius ad tempus poterit dispensare.

Nemo deinceps.

Parrochialis ecclesia non cōmendet nisi si p̄stituta in etate legitima et sacerdotio. et tali non nisi vna. Et illa tunc demū cum necessitas vel utilitas erigit. talis autē cōmendā ultra sex menses nō duret. Quod contra predicta factum fuerit est irritum ip̄o iure. Nota glosam q̄ ponit significata huius dictiōis commendare.

Eupientes.

Tria tempora statuerat gregorius. x. circa expeditionē eccl̄iarum vtilia. vt supra. e. Quā sit. P̄mū de electiōibus p̄sentandis electis. Secundū de exhibendo p̄sensu Tertium de p̄firmatione petenda. P̄mū confirmat hic papa nicolaus cum incerti temporis adiunctione statuens q̄ si infra dies ex quo cōmode potuerit eligentes electiōes electis distulerint p̄sentare q̄ culpabiles i B̄ fuerint a p̄secutione electionis in totū sūt exclusi a beneficiis que obunent in ip̄a ecclesia p̄ triennium suspēsi. Ad que si infra illd̄ tempus se temere miscuerint perpetuo sunt p̄uati et sic p̄cise cōfirmat vt iacet. Tertius mutat circa p̄firmationes eccl̄iarū cathedrales vel regulariū q̄ ex immediata subiectione vel appellationis reuelatione habēt peti a papa. Et statuit q̄ p̄dicti electi post cōsensum vel post habitam de electiōe noticiā si ip̄am debito tpe nō p̄tingeret p̄sentari infra mensem iter arripiāt eundi ad se. ap. p̄ cōfirmatione petenda et causa p̄sequenda cum omnibus actis et munimentis.

Fundamenta.

Dicit nicolaus et probat auctoritate p̄sal misto nostram militantiē eccl̄iā fundatam

esse sup' ap'los & p'dicatores. q' fundamētū
et solidatio est in x'po iesu. H'oy at' p'cipuus
fuit beat' petrus cui sup'na dei p'uilio beatū
paulū adiūxit. q' duo sub vno p'secutore eo
dē die et loco ciuitatez romanā suo glorioſo
cruore martiriū x'po d'no p'secrarūt. Itē secū
do dicit ipam eccliam diuino miraculo tem
poralib' adiutā auxilijs. dū scz constantin'⁹
impator ipi ecclie in p'sona sancti siluestri q'r
ta die sui baptis'matis donauit ciuitatem ro
manā v'ibi collocata petri sedes gauderet
plenaria libertate.

Quamquā in casu.

Canonici s' cathedralis ecclie ip'o iure vel
p'ntiaz p'ter q'z in casu negligētie eligēdi pote
stas p'uatia ad papā ius deuoluit eligendi.
In inferiorib' eccl'ijs semp' ad primū supe
riorē deuoluitur.

Is qui.

Cōstitutiōi. Et circa. nō satisfecit appellā
q' d'siūcūne iurauit se crede opposita eē vera
v' q' sufficere deberēt exis.

Qui contra.

Qui cōtra certā p'sonā ne eligat appellat
p'stitutiōz vt circa. seruare tenet. Vide. g. q' vi
det' facere differētiā inter appellatiōnez p' certā
p'sonā & incertā p'sonā interpositā.

Sicut cum per.

Si cōpromissus ē in plures vt eligāt. per
vnū faciēda ē electionis p'nūciatio. aliter ele
ctio facta nō tenet. Quū at' habuit bec decree
talis p'illa q' notat Inno. Host. et Cōpostel.
supra. e. q' p'pter. et. c. In geneli.

Statutum.

Decretal' supra. e. Licet canon. x. in colle
gatis parrochialib' eccl'ijs et assūptis ad
earū regimē locū nō bz. Et nota q' decre. Cū
in cūctis. ponebat de dignitatib' et b'nificijs
curatis et parrochialib' eccl'ijs.

Si cui.

Si cōpromissari' fm traditā sibi metā
scrutatis & in sc'ptis redactis volūtātib' sin
guloz. illū eligat i quē nō maior p's capli sed
plures alioz cōpatōe p'senserūt nō tenet electiō

cū p'ter formas cōcilij sit celebrata. x.

Quorundam.

Ex vocatione quocūq; modo i discordia
facta de religioso mēdicante ad p'laturā ex
tra administratiōem sui ordinis nō acq'rit illi
ius. nec p'sentire p'tenā de p'lati licētia. Idem
de vocatiōe facta a minorū p'te numero ad
quālibet p'latiōem de religioso nō mēdicā
te. Et secus factū irruū decernit. Vide. gl. q'
dicit q'd opere licentia extorta.

Ut quis duas.

Non potest electus duas electiōes p'seq'
petendo p'firmatiōem ex illis. Et si p'testet
se p'tentiū altera p' quā p'sequi posset sue ven
tionis effectum.

Si electio.

Si electus nō p'sentit vel post cōsensum
renūciat vel morit'. vel p'pter occultū sui vi
cū electio cassat. eligētes ad eligendū ex tūc
integrū temp' habebūt. nisi circa id egerint
fraudulenter. x.

Si religiosus.

Si nō obtēta licētia religiosus p'sentit ele
ctioni de se facte extra suū monasteriū non
valet p'sensus & irrita ē electio. Sc'do d' q' so
lus sup'ior sine capitulo dare potest p'sentiē
di licentiā et transeundi.

Nullus.

Monachus in abbatē eligi nō potest ni
si sit expresse professus. Ad dignitatē autem
ep'alem et in seculari et regulari eccl'ia talis
eligi poterit.

Cum expediat.

Forma electiōis superi' tradita p' decre.
supra. e. Cū dilecti. nō ē sublatā p' sequēs con
ciliū. Quia p'pter. Et notat ista decre. in p'n
cipio sui q'd expediat. x. Et dicit q' expedien
tia vtilitatē respicit.

Cum non deceat.

Accedens ad se. ap. p' instruēdo negotio
electiōis p' decre. cupiētes. eūdo hac de causa.
stando & redeūdo integre p'ter quidianas di
tributiones p'cipit fruct' b'nificioz q's per ci

pere possit in ipsa ecclesia residendo.

Ab eo.

Qui opponit euidentē defectū scientie vel
plone pira pmouendū ab aliquā dignitatē
penitere nō potest.

Ex eo qd.

Canonicus impubes ad electionē nō vo-
catus non agit de contemptu. Non professi
cū professis, vel cōuersi laici cum clericis ele-
ctioni interesse non debent.

Si postquā.

Si ab electōe cathedralis regularis eccie
i scriptis ex cā pabili appellet ad papam, illa
pendēte pfirmatio p ordinariū facta nō va-
let. Itē scdo dicit et requirit decre. Cupiētes.
Itē solū q elect⁹ veniat s; q vsq; ad finē ne-
gociū psequat. Et bz etiā locū qñ appellat a
pfirmatōe vel puisione. B dicit.

Cum ex eo.

Dispersare possūt epī et superiores cū habē-
tib⁹ ecclesias parrochiales sibi sbiectas q vs-
q; ad septēniū studēdo n̄ teneāt ad sacerdo-
tū pmoueri. Ad s; diaconatū tñ dñt pmo-
ueri infra annū alias sūt puati. Et illo duran-
te septēnio d; i illis ecclesijs ydone⁹ poni vi-
cari⁹ d fructib⁹ eccie sustētād⁹. Elapso septē-
nio d; rectori infra annū i pslm pmoueri.

Commisssa.

Dicit q ad penā puationis rectoris par-
rochialis eccie nō p moti requirit q ann⁹ in-
teger sit cōpletus. Scdo dicit q ann⁹ ille nō
currit legitime ipedito. Tertio q post pu-
ationē eccia eidē pferri nō potest. Quarto di-
cit q nō p mot⁹ si eo animo receperat eccle-
siā vt fructus anno pciperet tenet ad restitu-
tionē ipoz. zc.

Si abbatem.

Abbas exempt⁹ eligi in ep̄m. s; transire
nō potest sine licētia pape vel legati d latere
Scdo dicit q legat⁹ de latere pfirmare pōt
electione s epoz exemptoz. reliq nō sine spe-
ciali mandato. zc.

Si compromissarius.

Si cōpromissari⁹ non eligit infra tēp⁹ iur-
is potestas puidendi ad supiorē deuoluit.
Si eligit sed indignū distincte redit ad cō-
promittētes nisi id sciēter ratū habuerit. Idē
si elect⁹ ydone⁹ nō p sentit. Si cōpromissari⁹
sciēter eligit idignū tūc ip̄e sol⁹ ab ecclesiastica
officijs ē suspēd⁹ triēnio nisi id cōpromittētes
sciēter ratū habuerit. Et pena suspēdōis p̄di-
cta nō bz locū i ep̄o cōpromissario nec in ele-
ctionib⁹ inferior⁹ et epoz. Et restringit illa pe-
na ad bñficiā q obtinet i eccia offensa. Et idē
in bñficijs illi⁹ q deficit in pbatōe illi⁹ quod
obicit in psonam.

Procurator.

Procurator i cā electōis siue appellatio-
nis ab eadē d; causas clare in suo pstitutio-
nis instrumēto habere et speciale mādātū ad
iurādū in aīas opponentiū siue pstituentiū.

Si confirmationem.

Castata pfirmatōe vel casta nūciata pp̄
defectū iurisdiciōis vel solēnitates omisssam
nō ppter B electio casta dicit.

Quia sepe.

Si vacante cathedrali regulari vel colle-
giata eccia singulares psonae capli vel cōuē-
tus occupāt bona a p̄lato dimissa vel vaca-
tōis tpe obuientia donec plene restituant
ab officio et quibuscunq; beneficijs sunt su-
spensi. non obstantibus priuilegijs consue-
tudinibus vel statutis quacunq; firmitate
vallatis. zc.

Constitutio.

Declarat decre. At circa. et dicit q solum
in extraiudicialib⁹ appellatōnib⁹ locū habet
Et habuit ortū hec decre. ex his q no. guill. su-
pra. e. At circa.

Is cui.

Procurator seu administrator cathedra-
lis ecclesie cui ab ap. se. huiusmodi admini-
stratio siue procuratio est commisssa. potest
illa que sunt iurisdiciōis. secus de illis que
sunt ordinis sue consecrationis nisi fuerit
episcopus. zc.

Indemnitatibus.

Dividitur in septem partes. In prima ponitur constitutionis causa et constitutio circa personas eligentes et eligendas in monasteriis monialium. In secunda ponitur quod iuris cum in ipsis monasteriis plures sunt electe in discordia pro forma scrutini. Tertio ponitur quid iuris cum electioni pro forma compromissi si aliqua pars se opponit. Quarto declarat an decreta cupientes habeat locum in causis ipsarum electionum. In quinta excommunicat advocatos et alios vocatos pro dictis electionibus qui in huiusmodi electionibus discordiam seminauerint vel exorta nutruerint. In sexta fit ampliatio constitutionis ad canonicas non professas et quae habent proprium. Septimo ponitur ad hoc quedam protestatio et antiquorum iurium salvatio.

Provida consideratione.

Appellantes in causa electionis possunt appellatorem appellacionis ab ea recedere dummodo aliqua prauitas non interuenerit quod habet iudices inferiores cognoscere. Quod si iudices inferiores non fecerint et ad confirmandum tales electiones processerint per annum a confirmatione et consecratione talium sunt suspensi.

Si eo tempore.

Si papa sibi provisionem cathedralis ecclesie reseruauit inibuit et irritum decreuit non est uiciata electio quae processerat. omnia tamen quae reseruaciones sequuntur carent effectu. Vide. g. bene de decreto pape.

Si quis iusto.

Si iusto impedimento detentus in electionis negocio commiserit pluribus vicibus suas. queritur an valeat commissio. Respondetur quod sic dummodo in solidum dati fuerint et erit tunc melior conditio occupantis. Si autem nullus occupat et ambo simul concurrunt. admittitur ille de quo capitulum concordat. Si capitulum non concordat ille admittitur qui instrumentum est primo notatus.

Quoniam electione.

Si apparet coelectus vel se oppositum ei qui confirmationem petit ille vocabitur notarius alius

fiat edictum in ecclesia generale quod se volentes electioni opponere veniant peremptorio assignato alia confirmatio facta non tenet.

Titulus. de elec. et electi po. in cle.

Cum rationi.

Religiosus eligi non potest ad platuram non episcopalem alterius religionis vel habitus. si praefata fiat est irritum. Vide glo. que disputat de colore habituum. Et quod sub verbo religiosus intelligitur etiam religiosa.

De roman.

Cetus cardinalium se. va. iurisdictionem papalem non exercet nisi in quantum admittit concilium lugdunense. nec illud vel eius premissa alterare potest. Secundo dicitur quod officium camerarii vel penitentiarioz pape durat eo mortuo. qui si deficiat poterit cetus pro tempore vacationis alios subrogare.

Causam electionis.

Primo ponitur forma secundum quam appellans appellacionem intimabit appellato ut per ipsam causam appellacionis ad curiam deuoluatur. Secundo prouidet cum appellatus vel ipsius specialis procurator nequit haberi. Tertio prouidet cum per metum appellati vel suorum intimatio fieri non potest.

Constitutionem.

Bonifacius aliqua declarauit de quibus suo tempore dubitabat circa decreta. Ut circa. ut supra. e. c. Is qui. et. c. quod praefata. et. c. procurator. et. c. constitutio. li. vi. Post eum tamen noua dubia emerferunt quae clemens hac sua constitutione declarat. Vide eam. 22.

In plerisque.

Sine speciali licentia pape nullus prouidet potest cathedrali ecclesie clero carenti et populo christiano. Religiosus pro platum suum licentiarum non debet ut tali provisioni consentiat consentiens etiam si fuerit consecratus prius platum subiaceat nec in episcopum recipitur. nec ad honorem aliquem promouetur. Et quae contra fiunt irrita decreuit.

Quod circa.

Breue est et vile Constitutio bonifacii que loquitur de minori numero non debet intelligi fictione iuris.

Statutum.

Emolimentum ex iurisdictione et sigillo curie vel alio pertinet ad platum cathedralis ecclesie vel collegiate, ea vacante non obstante presuentione deductis expensis reservandum est successori, nisi tunc certe dignitati competat iurisdictionis cum ipsius emolimento.

Eum concessa.

Religioso concessa a sui plati licentia ut in electione de se facienda posset consentire propter ambitionis vicium nullius debet esse firmitatis. Vide glo. que notat quod generalis licentia est periculosa.

Titulus. De translatione episcopi vel electi.

Eum ex illo.

Patriarcha non potest electum in archiepiscopum ad sedem episcopalem transferre. Nota. g. q. b. 3. v. 1. in quibus quedam noiant quod respiciunt solum papam. Et sunt isti. Restituit papa solus depositum et ipse. Bini dicit ac vnit eximit atque probat. Articulus soluit synodus facit generale. Transfert et mutat appellat nullus ab ipso. De istis singulis habebis concordantiam infra de excessu prelati. Sicut vniere.

Inter corporalia.

Electum presertim confirmatum nullus potest ad aliam ecclesiam transferre. Nota. tex. q. dicit. quod de concordantia iuxta homo non separat. Item dicit. tex. q. de similibus idem est iudicium et alii. glo. concordant. Item dicit quod simplicitati est parcendum. Item quod non est sanctorum patrum decreto sanctitum suspiciosus ad inuentionibus presumendum.

Quanto personam.

Episcopus qui sine licentia pape ecclesiam suam dimittit et aliam accipit punitur utraque. Nota. g. q. inter cetera dicit quanta potestate de beato petro et suis successoribus contulit.

Licet in tantum.

Licet episcopus habeat indulgentiam ut ad maiores ecclesias transire valeat si postulet. ad aliam non potest sine examinatione transire. Et sic dispensatio ut quod transire valeat ad maiorem non procedit ad parem.

Titulus. De auctoritate et usu pallii.

Em super.

Quod dicitur in traditione pallii. infra ecclesiam tuam utaris de quolibet ecclesia in diocesi intelligitur.

Ad hoc.

Pallium alteri commodari non potest. Nam cum eo qui vititur sepelitur. Vide. g. que videtur dicere quod ea que personis adherent cum personis extinguuntur. Item docet glo. qualiter episcopus et clerici debent sepeliri. et in quibus vestibus. et alii. concordant.

Alisi specialis.

Ante impetrationem pallii non est quis archiepiscopus nuncupandus. Nota. glo. que dicit quod palliare debet quis quod male fecit et reuocare congruenter si potest ne vilescat auctoritas eius. Et nota. tex. bene in si. quod ordinata caritas incipit a seipsa.

Ad honorem dei

Solus papa semper pallio uti potest. alij vero certis diebus in privilegiis suis contentis. hoc dicit. Et nota. glo. in honorem cuius pallium portatur.

Ex tenore.

Extra provinciam nequit archiepiscopus uti pallio. etiam si sit consuetudo. Idem videtur de mitra. Et nota. glo. que vult quod licet papa dat alicui privilegium. non tamen vult quod utatur eo in preiudicium alterius.

Eum sis et infra

Archiepiscopus potest uti pallio ad missam in quocumque loco. Et intellige ubicumque id est in provincia sua vel aliena de pape licentia.

Quia nos et infra.

Archieps i dieb⁹ in p^uilegijs suis p^{re}teris pallio vti p^or. Nota. g. q^{uod} dicit q^{uod} n^{on} l^{ib}er falcem mittit in messem alienam.

Titul⁹. de renūciatōne

Litteras tuas.

Tempe turbatōis non debet eps petere cessionē. Id est petere licentiā q^{uod} posset dimittē suā ecciam. Nota. g. q^{uod} dicit q^{uod} sit iusta causa ad petendū licentiā renūciandi. Item dicit. g. q^{uod} frustra velociter currit q^{uod} p^{ro}p^{ri}us q^{uod} ad metas p^{ro}p^{ri}as deficit. quod est notabile. vt de peniten. di. iij. in cassum.

Cum inter. p.

Qui abiuravit beneficiū licite potest redire ad illud si de nouo eligatur. Vide glo. que inter cetera dicit q^{uod} iuramentū n^{on} exten ditur ad ea de quibus non est cogitatum.

Ex transmissa.

Qui ad petitionē suā licentiā vt trāseat ad aliā ecciam ius p^{ro}dit in p^{ri}ma. x. Vide gl. huius capituli. An clericus transiens de vna eccia ad aliam possit repetere bona sua p^{ri}me ecclesie data et disputat pro et contra.

Admonet et infra.

Clericus absq^{ue} p^{re}sensu epⁱ accipiens eius ecclesias aut dimittens est canonice puniendus. Nota glo. que dicit q^{uod} clericus vni^{us} ecclesie potest eligi in p^{re}latum alterius ecclesie dummodo sit ydoneus.

Super hoc.

Renuncianti aliq^{uod} metus causa obstat iuramentū renūciationis super p^{ro}p^{ri}etate facta. Nota tex. q^{uod} dicit q^{uod} non est verisimile q^{uod} aliq^{uod} beneficiū multis laborib⁹ acquisitū exp^{er}is facile sine cā sp^{er}te sua resignet.

In presentia nostra.

In causa appellatōis is p^{ro}q^{uod} lata est sentētia nihil habet p^{ro}bare necesse. nec q^{uod} reuertit ad ius resignatū. Nota tex. q^{uod} docet vnde iudex debet informare motum animi sui.

Sane dilectus filius.

Si tue me supposui gratie cōpelleris officio iudicis ad grām faciendā. Nota glosas que dicit q^{uod} exhibito reuerētie siue honoris non debet exhibenti esse damnosa.

Quod in dubijs.

Qui renūciat i maib⁹ laici b^{en}eficio illo poterit spoliari. Nota. g. q^{uod} ponit penā clerici accipiēti b^{en}eficiū a laico q^{uod} renūciat i mā⁹ laici.

Ad supplicationem.

Propter intemperie aeris vel inimicicias capitales p^{ro}pter q^{uod} petere cessionē. Nota. g. q^{uod} dicit q^{uod} huic p^{ro}videndū ē de b^{en}eficio quē n^{on} crimen sed cā necessitatis abducit. Itē nota verbum satis notabile q^{uod} n^{on} licet maiorib⁹ honorib⁹ functo descendere ad minores.

Nisi cum pridem.

Donit sex cas⁹ in q^{uod} archiep^{us} p^{ro}pter petere cessionē. Nota tex. q^{uod} dicit. Et si desideranda sit eminēs scia i pastore in eo in sit cōpetens tollerāda. q^{uod} fm apostolū scia inflat. caritas aut edificat. Et ideo imp^{er}fectōem scie supple re p^{ro}pter p^{er}fectio caritatis. Itē q^{uod} nimis emūgit sang^uine elicit. Itē ociositas et voluptas arma sūt antiq^{ue} hostes ad miserā aīas capiēdas.

Post translationem.

Episcopus q^{uod} renūciat episcopatu et factus ē regularis p^{ro}pter ep^{iscopu}m postulari. nisi p^{ri}o renūciass^{et} rōne criminis. Nota. tex. q^{uod} dicit si cec^{us} cecū. Itē dicit q^{uod} scia ē margarita. Itē no. glo. q^{uod} dicit q^{uod} cā cessante cessat effect^{us}. et q^{uod} cum symoniaci nulla debet haberi misericordia.

Quidam cedendi.

Qui obtinuit licentiā ad cedendū siue ad resignandū cogit ad cedendū. Nota. gl. que dicit q^{uod} aliq^{uod} cogit ad cedendū obtenta licentiā. et hoc ideo ne illudatur papa.

Veniens ad se. ap.

Qui aduersarij gratie se supponit nisi reddat litteras quibus vritur non renūciat iuri suo. Et nota glo. que dicit q^{uod} si in causa appellationis vadamus ad arbitros p^{ro}pterea non vdeo^{us} renunciare appellationi.

Lecte coram nobis.

Absolutio ab obediētia vim renūciatōis nō bz. Nota tex. et glo. de illo qui credit ficto amico qd sit faciendū et qualiter ille fictus amicus de dolo teneat. Itē qd lz re integra penite.

Dilecti filij.

Abbas exemptus sine licētia pape renūciare nō p̄t. Ro. g. qd docet i qd calib⁹ qd a dignitate vel officio pōt et d̄z remoueri.

Titulus. De renūciatione. libro sexto.

Quoniam aliqui.

Quidā pl⁹ qd expediebat curiosi referēbāt dubiū an papa posset renūciare papatui. Celestin⁹ qnt⁹ dū p̄sideret regimini Ro. eccle. de p̄silio et p̄sensu suoz fratrū statuit qd sūmus pontifex libere resignare possit papatui. put declarat p̄sens decreta.

Si te prebendam.

Si i fraude expectatōis p̄mā vacaturā cū i p̄rio crederet pinguis vacare renūciat qd tenuem quā habebat. n̄ tenet expectatō illā recipere. ymo illa dimissa expectabit alia sine fraude vacatē. et si illi renūciant illa pinguis postea conferatur. hoc ipso probata fraude carebit vtrqz. hoc dicit.

Titulus. De renūciatione in cle.

Eum illusio.

Renūciatio dignitatis vel bñficii facta p̄ procuratores ad p̄stitutū tenet. lz p̄us procurator fuerit reuocatus. ipotū et supiore cui fiebat cessio ignorante. nisi p̄ maliciā ipoz vel alioz reuocatio ipis fuerit occultata.

Titulus. De suppleenda neg. prelatorum.

Statuimus.

Si diocesan⁹ req̄sit bñdicere nolit abba

tes cisterciēsis ord̄is. ipi tñ monachos suos bñdicere p̄nt. Et ē ar. i glo. qd qd pōt dare illis qd nō habet. Sed regula ē qd nemo dat plus qd habeat. Fallit in casib⁹ his vsibus p̄sentis Creditur alluuiō iudex tutor dominus ve. Eluditur augustus p̄lat⁹ sicqz procurans. Idus p̄ferre valēt iuris qd cōpetat istis.

Sicut nobis.

Religiosi eccias ad eoz p̄ntatōez spectātes i p̄pos plus n̄ p̄nt p̄uete. Et si i fra tēp⁹ lateran. cōcilij. vtrā de p̄cel. p̄. Nulla. cū vacāt nō p̄sentauerit ad eadē. supiores poterit ea vice de eis dē p̄uidere. Nota. g. dicit qualē hospitalitatē d̄z cleric⁹ suare. Nota qd qd ad vtrūqz festinat neutrū bene pagit.

Licet magister. lb.

Supplet supior i feriozis negligētiā i bñficiis p̄ferēdis si tps lateran. p̄cilij fuerit lapsū et collatio p̄feriorē facta postea n̄ valz. Ad g. qd notat an tps p̄dictū currat a tpe scie vel a tpe vacatōis. Et p̄cludit qd a tpe scie. infra de p̄cel. p̄ben. Diuersitatem. in fine. zc.

Litteras vestre.

Si ille ad quē spectat collatio bñficii illd post tps a iure statutū p̄ferat n̄ tenet collatō nisi de misericōdia toleret. Vide. g. qd dicit quid op̄eret patientia in causis.

Dilecto filio. p.

Ad quē p̄ma n̄ spectat bñficii collatio lapsio tpe lateranen. p̄cilij p̄ferre nō potest

Titul⁹. De sup. negli. p̄latozū. li. sexto.

Romana.

Jurisdicō suffraganei ex cōmunicati ad metropolitanū non deuoluit. licet alias eos p̄ delictis punire posset.

Grandi.

Si ille qd p̄est ē negligēs et remissus debet superior illi dare ydoneū coadiutorē. Ro. g. qd dicit qd potētia qñqz p̄dest qñqz nocet. Itē glo. notat qñ subditi debent obedire domino quo ad bellandum.

Si episcopus.

Episcopo a paganis capto vel scismatico non archiepiscopus sed capitulum administrat nisi papa quod cito fieri poterit super hoc capitulum consulendus aliter ordinaret. h. d.

Ecclesie.

Casus. Opiniones erant olim quas possit visitator dare ecclesie cathedrali. Item an visitator posset transferre beneficia, utrumque hoc decre. determinat.

Titulus. de sup. neg. prela. in cle.

Quia regulares.

Si prelati regulares non transferunt infra sex menses prelatos administratores et ecclesias vacantes que non sunt de mensa sed solent spirituales obedientiarum rectores habere. diocesani auctoritate sua vel apostolica si sunt exempti transferant illa personis quibus prelatos fuerit transferenda nec permittant illas applicari melius prelatorum vel personarum gravari.

Titulus. de temporibus ordi. et quali. ordi.

Subdiaconos.

Diebus dominicis vel sabbato pentecostes sacri ordines ab alio quam a papa non possunt conferri. Nota. g. dicit quod rome fit respectandum est. Item dicit. g. quod virginis sunt velande.

Sane super eo.

Non valet consuetudo quod extra tempora statuta sacri ordines transferantur. Nota. g. dicit quod multitudo peccatorum quod inducit dispensationes. Item quod veritas est triplex scilicet iusticie. discipline. et vite.

De eo autem.

Extra ieiunium quatuor temporum nisi in sabbato sancto et sabbato ante passionem domini sacri ordines transferri non debent. Nota. g. dicit quod consuetudo ea que sunt licita redditur illicita.

Ex tenore.

Criminosus occulte moneri debet ne promoveatur ad ordines. Sed si promoveri voluerit prohiberi non debet. Vide. g. dicit quod peccatum occultum solum deum habet ultorem.

Ad aures.

Religiosus prohibetur sui superioris promoveri non debet. Nota. tex. dicit quod non in sublimitate graduum sed in amplitudine caritatis acquirit regnum dei.

Si archiepiscopus.

Metropolitanus ab omnibus suffraganeis consecratur. sed suffraganeus a tribus episcopis consecratur. Nota. dicit cum. c. sequenti quod incipit. Nec episcopus. Et nota. g. dicit tangit de forma consecrationis episcoporum.

Cum quidam et infra.

Cum tempore debito ordines celebrant tam ordinans quam ordinari puniuntur.

Cum secundum.

Comitio prariorum rituum in ordinibus transferre disreprobatur.

Ex parte vestra.

Qui de maiore religione transit ad minorem et ibi recipit ordinem accepta penitentia illa vult licite si transitus sit occultus. Vide. g. que dicit quod duplex est apostata.

Quod translationem

Si grecus episcopus latino subiectus sine licentia ipsius ordinatur ab episcopo greco iterum dicitur ei ordinis executio si vero de licentia tollatur.

Cum in distribuendis

Ordinatur a papa non potest sine ipsius licentia ad superiores ordines promoveri. Nota. g. dicit quod non potest ordinare ille et non potest iudicare.

Litteras vestras.

Non possunt conferri duo sacri ordines una die vel duobus ieiunio continuato. Nota. ta. glo. que dicit quod continuatio de duobus diebus facit unum. Item nota quod dicit ordines conferri debere sabbatis diebus et hoc dicit semper et prostanti qui significat requiem. pro episcopalem dignitatem que die dominica tantum confertur. etc.

Vel non est compos.

Character impmitur a[n] etate legitimā ordi-
natis. *Nota*. g. q[uod] p[ro]p[ri]etates ordinādoz. et licet
iuuenis ordinet character t[ame]n impmitur licet exe-
cutionis usq[ue] ad t[em]p[us] debite etatis suspendatur

Bilectus filius

Conferens vna die plures sacros ordines
etiā si de mādato metropolitani hoc fecerit
ab ordinandi potestate suspenditur. *Nota*. g.
q[uod] dicit q[uod] auctoritas superioris non excusat.

Consultationi tue

Character impmitur extra debita tempo-
ra ordinatis. *Nota* glosaz que dicit q[uod] quo-
cūq[ue] tempore ordines cōferantur character
impmitur. *Nota* temp[us] ē de substantia ordinis

Quesitum est.

Omne crimen enorme indistincte impedit
quē in susceptis ministrare et ad superiores ordi-
nes pmoueri. *Vide* h[ab]et ab. et doc. q[uod] multū no-
tabiliter h[ab]et scribūt de peccatis que dicuntur
enormia que mediocria et que leuia.

**Ti. de tempo. ordi. et
quali. ordi. li. sexto.**

Sepe contingit.

Ep[iscopu]s ytalie vlt[er]iorānū nō ordinet nisi
de speciali licentia pape vel p[ro]p[ri]etates lrās
ep[iscopu]i sui p[ro]uenerit causā iustā quare nolit aut
non possit illū ordinare. si secus factū fuerit
ordinas punitur condigna pena. et ordinat[us]
suspens[us] manebit. Ita q[uod] et a penitentiariis pa-
pe sine ip[s]i[us] licentia sp[irit]uali absolui nō poterit.

Eos qui

Qui scienter ordinauerit clericū alienū
p[er] annum a collatione ordinis est suspens[us]. Et
postq[uam] suspensio fuerit manifesta poterūt sub-
diti sine licentia eor[um] a vicinis ep[iscopis] ordinari.

Cum nullus.

Ep[iscopu]i clericis originis domicilij vel ecclesie
suae beneficij cōmendatinas ad ordines
dare possūt. inferiores plati nō nisi ex p[ro]uile-
gio nec officiales ep[iscopu]m. sed bi q[uod] habet admi-

nistratōem sp[irit]ualium illas bene p[re]cedūt. Et
possunt ip[s]i ordinare p[ro]p[ri]etates p[ro]p[ri]etates non ex-
emptoz et ip[s]oz locios q[uod] diu morant in illis
licet inde non fuerit oriundi.

Nullus episcopus.

Nullus ep[iscopu]s vel alius habens ordinare
laycū alteri[us] diocesis aut infantē nisi religio-
nem intrare voluerit. nec clericū tonsurare.
nec cōiugatū nisi voluerit ad religionē trāsi-
re. ordinare p[otes]t. et si secus fecerit a collatione
clericalis cōsue p[er] annum suspensus erit

**Titul[us]. de scrutinio in
ordine faciendo.**

Ex parte tua

Quis quis nō scit indignū illū debet exi-
stimare dignū et in illo peccare nō videtur.
Nota glo. hui[us] c. q[uod] in h[ab]et notabil[is] et singula-
ris q[uod] q[ui]bet p[re]sumit dign[us] nisi p[ro]bet indign[us].
Et. g. arguit p[er] et p[er] et demū soluit. vide eā

**Ti. de ordiatis ab ep[iscop]o
qui renūciauit ep[iscop]o-
patui ul[ter] ab excōicato**

Requisiuit

Hic habes q[uod] licet et q[uod] n[on] ep[iscopu]s p[ro] sua religione
ordines p[re]fere[re]s executōes p[re]ferat. *Nota*. g. que
dicit q[uod] ignorantia excusat et quando nō.

Cum clericis.

Ep[iscopu]s dispensat cū clericis qui ab ep[iscop]o ex
cōmunicato ignoranter ordines receperūt.
Et vide glo. an valeat consecratio que est ce-
lebrata ab excommunicatis.

**Ti. de etate et quali. et
ordine p[re]ficiendoz.**

Et abbates.

Abbates decani et prepositi q[uod] p[re]byteri
nō sūt p[re]byteri fiant. al[iter] suā nisi iusta fuerit
causa plationem amittant.

Ex ratione

Si minor deur bñficiū. nō playcos sed auctoritate epi regi debet donec minor veniat ad etatem.

Indecorum est.

Ante. xiiij. annu; nulli est regimen ecclie cōmittendū. Nota q regēs eccliam d; habere annos discretiōis et alios in discretōe excellere et et in morū honestate. Mo. g. q vult q sacerdos liberat a patria p̄tate. q; nī tā dignitas secularis similis est sacerdotio.

Eam te decet.

In parrochiali ecclia institui non debent nisi litterati et morib; et etate fulci. Et habētes duas ecclias nisi sint ambe tenues vnā dimittere tenētur.

Preterea licet.

Ad parrochiale ecclesiā nō debet q; nisi ad minus diacon; sine dispensatōe admitti. Nota. g. qle temp; d; breue qñq; q̄ttuor mēsum quandoq; decem dierum.

Queris a nobis.

Propter vtilitatē vel necessitatē ecclie cōgunt clerici ordies recipe. q; sua bñficia nō requirūt. Mo. g. q clerici q sūt criminosi in oculi ppter vtilitatē ecclie tollerantur.

Ad aures nostras.

Si sup reb; p̄tatis lesam sciētā h; me dicus nō d; ad sacros ordies pmoueri. Nota. g. q dīc ablit q nobis imputet qd p̄ter voluntatē nostrā p̄tingit. et ponit vnū versum Non ē in medico sempreleuet vt eger.

Eum bone memorie.

Qui suspensus recipit bñficiū n̄ poterit ipm retinere. et si triēnio in hac suspensione steterit debet habitis spoliari. Mo. g. q dīc q ex quo quis pannū stat in ex cōmunicatōne p̄uari debet beneficio suo. x.

A multis.

Subdiacon; ep̄m libere eligi p̄t sic diacon; et sacerdos. Mo. tex. i. fi. q pmouend; in bdiaconū d; p̄mitte de cetero caste viuere.

Tuam in domino.

Stāte necessitatis articlo p̄sumi i abba; tē i minorib; ordinib; p̄stituit. Mo. g. q laycus potest esse abbas et infamis potest gere re curam monasterij. Item nomen abbatis est magis sollicitudinis q; dignitatis.

Eum contingat.

Per p̄mam tonsurā ab abbatibus suis monachis datā ordo tribuit clericalis. Mo; ta glo. q dicit q hoc idem p̄t abbas non dū bñdictus vt in. c. p̄mo. supra de sup. neg. p̄la.

Intelleximus.

Qui infra p̄batōis annū egredit mōaste riū licite pmouet. Mo. g. q disputat de illo q petita licētia exiit et q n̄ petita licētia exiit.

Accepimus.

Casus. ad sacros ordies p̄mot; sine titu; lopt suū ordinatōrē ipetere sup bñficio ob tinendo. nisi post p̄motōem fecerit se idignū.

Eum sit ars artium.

Debent epi pmouendos instruere i offi cijs et ecclasticis sacramētis q̄lit ea debeant celebrare. Nota. g. vltimā q est notabilis cōtra illos q multa inutilia allegāt. Item dicit q meli; ē pauca agē caute q; plura piculose

Quamuis multa

Propter defectū sciē potest ep̄us ab ep̄ scopatu remoueri. Nota. g. q dicit q ep̄s d; scire grāmancaz et q tenet plus in se habere. Vide. g. q est notabilis in hoc.

Ti. De eta. et quali. or di. li. sexto.

Permittimus.

Ep̄s dispelare p̄t cū bis q. xx. annū cōple uerūt ad dīgates dūmō eis circa aīarū; cu rā nō imineat. B dīc. Est ergo secus i parro chialib; ecclesijs. Vide glo.

Ti. De eta. et quali. or di. incle.

Eum ecclesie.

Diocelani suare debet et a subditis suis
seruari facere iura loquētia de qualitate p-
sonarum preficiendarū ecclesijs. *B. dicit.* Et
nescio quem fructum inducit hec pstitutio
cum in ea non reperitur pene adiectio.

Ut hi qui.

In capitulo cathedralis eccie vel collegi-
ate vocē nō bz q nō ē subdiacon⁹. Itē habēs
bñficiū cui annexus est ordo post annū ni-
si prius impedimento cessante pmoueat ad
illū in caplo vocē nō bz donec fuerit ordina-
tus et interim pbit distributionem dimidiā.

Generalem.

In. xviii. āno p̄t q̄s i subdiaconū. In. xx. in
diaconū. In. xxv. i p̄b̄m pmoueri. *B. dicit.* *U.*
de. g. q̄ dicit quō *B.* debeat intelligi. et alle.

Tit. de sacra unctione.

Cum venisset.

Capitulū istud docet de duplici vnctiōe.
scz visibili et inuisibili et qd significat p vnctio-
nē. Itē in q̄b⁹ locis ep̄s inungit. Itē quō p̄-
ceps inungit. Itē quō q̄libz xp̄ian⁹ inungit.
Itē vnde p̄ficiū oleū et crisma. *U.* de. ter. qui
ē mulū notabilis i se. Itē q̄ papa nō vtitur
baculoz *B.* p̄p̄t mysticā significationē. Item
nota glo. q̄ in fili. sui ponit duo metra in q̄b⁹
p̄tinentur illa q̄ p baculum designantur.

Titul⁹. de sacramentis reiterandis uel non.

Pastoralis.

Cum q̄s ordinatur in subdiaconuz sine
manus impositione vel p̄firmatōe supplē-
dū est. nō iterandū qd fuerat p̄termisum.

A nobis.

Qui a scismaticis ē sepult⁹ non p̄p̄t *B.* ex-
humat nec rebñdicet vestes. nec recōsecrant
altaria cū q̄b⁹ et in q̄b⁹ scismatici celebrant
Mo. g. q̄ in B. ē notabilis q̄n cimiteriū vel ec-
clesia ē iterū p̄secrāda vel altare et q̄n nō.

Presbyter et diaconus.

Si diacon⁹ non recepit manuū imposi-
tionē debito tēpe est supplēdū. *Nota glo. q̄*
dicit q̄ quedam sunt q̄ melius possunt itel-
lectu percipi q̄z elocutione exprimi.

Titul⁹. de filiis p̄sbi. or- dinandis uel non.

Ut filij presbyteroz.

Spurij nō pmouent nisi ordinē intrent
nec serui nisi libertati donent.

Ad presentiam.

Qui ecciaz ipetravit. tacito q̄ eēt i sacer-
dono genit⁹. ab ea licite remouet. *B. dicit*

Presentium.

Non potest q̄s ecciam habere in q̄ pater
habuit vel obinuit psonatū. Et *B.* vult ista
decre. et sequēs q̄ incipit. Conquerente nob.

Veniens ad.

Restituit ad ecciam fili⁹ sacerdotis si ab
ea sine iuris ordine sit remotus. *Nota glo. q̄*
dicit q̄ que benigne collata sūt fraudis cō-
silio reuocari non debent.

Proposuit nobis.

Ex dispensatōe puidet filio sacerdotis si
ad sacros ordies sit p̄mot⁹. *Nota q̄n requē-*
bus ē p̄sent⁹ patroni et q̄ eccia p̄secranda bz
habere fructus siue redditus produobus.

Ex transmissa

Non potest fili⁹ sacerdotis legitim⁹ tñ babe-
re ecciaz paternā cui tamen persona media
intercessit. *Nota q̄ nomen heredis primuz*
heredem significat.

Constitutus

Non p̄t q̄s habere ecciaz i q̄ pater su⁹ p̄p̄t
tu⁹ vicari⁹ nō scit fuisse. *Mo. g. q̄ videt distin-*
guere iter temporalem et p̄petuū vicariū. etc.

Ex tua parte nobis

Dispensatio facta cū filiis sacerdotum p
secundas litteras non reuocatur nisi de ea
expressa mentio habeatur.

Quoniam est sacris.

Si notorii ē q̄ q̄s teneat eccīaz paternaz
ad renocatōez ip̄i⁹ testes minime requirūt.
Nota ar. q̄ in manifestis ordo iudiciarius
non est seruandus.

Ad extirpandas

Archiep̄s potest remouere quos i eccle
sijs paternis nouerit ministrare.

Ad hoc ex tua

In ecclesijs in quib⁹ patres fuerunt pon
tifices filij legitimi possunt beneficiuz obti
nere. et sic nota fili⁹ legitimus in paterna ec
clesia simul cū pr̄e p̄t beneficium obtinere.

Michael presbyter.

Imponit ei silentium q̄ petit ecclesiā in
qua pater proxime ministravit. Nota glo.
singularē qualiter q̄s probatur fili⁹ alicui⁹
quia filius est quem nuptie monstrant

Litteras et infra.

Genitus ex prore in sacerdotio neq̄t sine
dispensatione pmoueri. No. g. q̄ promissio
in genere mediocritatem respicit.

Cum decorem.

Filius illegitimus non potest habere be
neficium in eccīa in qua pater nescit obtine
re. Vide glo. q̄ dicit q̄ legitimi bene possunt
esse in eccīa ubi pater presuit.

Ad abolendam.

Qui pmouet illegitimos ē a bñficijs su
spēdēd⁹. Nota q̄ in regularib⁹ bñ p̄nt simul
esse monachi regulares pater et filius

Bilectus filius.

No prodest legati dispēlatio ut q̄s obti
neat ecclesiā in qua pater proximomistra
uit. Nota q̄ episcopi non possunt dispēlare
cum illegitimis in simplici beneficio.

Amis in tua.

Sola sedes ap̄lica dispēlat ut illegitim⁹
obtieat bñficia habētia curā aiaz. Et sic p̄t
q̄ legat⁹ pape nō p̄t cū talibus dispensare.

Et. de filiis presbite/

rozum. li. sexto.

Is qui

Cū illegitime natis dispēlant ep̄i in mi
norib⁹ ordinib⁹ et bñficio sine cura. dum mō
littale in q̄als dispensare potest. In alijs di
spensatio pape requirit. Et si dispensatū fue
rit cū aliq̄ q̄ nō obstatē vllō defectu possit ad
curatū bñficiū pmoueri p̄textu illi⁹ dispēla
tōis nō pōt duo bñficia insil obtinere. B. di.

Si is

Si ille cū q̄ sup defectu originis i curato
bñficio fuerat dispēlatū et eo tacito sup plu
ralitate dispēlatōz obtieat nō valz dispēlatio.

**Et. de ser. non ordi. et
de eorum manumis.**

Instruendi et infra.

Seruus ante manumissionē ordinari nō
debet. Nota tex. q̄ dicit q̄ illud q̄ dīfirmari vel
vituperari pōt p̄caueri debet. Et dicit glo. q̄
p̄uideri debet q̄d contingere potest.

De seruatorum.

Seruus añ manumissionē pmouēd⁹ nō
ē. et si pmot⁹ fuerit de gōdē et dño iradeat. Ad
g. q̄ docet q̄d iuris sit de suis ordinandis

De famulis ecclesie.

De seruis eccle p̄nt aliq̄ manumitti et p
parochiales eccīas istui et q̄d bñmōi acq̄si
erint ecclesie acquirunt. et si contra ecclesiā
testificētur vel prelatus suum accusent dei
ponantur nisi edicti venia impetrata. zc.

Nullus et infra.

Dñs in seruo quē manumittit p̄t spūales
opas retinere. Et vide distinctiōem de sup.

Consuluit et infra.

Sic seru⁹ añ manumissionē sic spur⁹ añ
legitimatōem pmoueri non debet. Nota q̄
seruus et spurius equipantur hoc casu.

Eo libentius.

Itud. c. determinat q̄liter serui ordinari

ab ecclesia manumissi possunt ad aliam ecclesiam se transferre.

Admiramur non.

Antiqua statuta declarant qualiter serui in seruitutem debeant reuocari. Et additur quod in subdiaconum statuta facta de diacono valent seruari.

Dilectus filius.

Partus sequitur conditionem ventris. Vel sic. Homo militis vel alterius secularis persone non debet sine voluntate eius ordinari.

Ti. De obli. ad ratioc. ordi. uel non ordi.

Magnus episcopus.

Obligatus ad ratiociniam non est ante depositum officium et rationem redditam primo uenibus ad ordines. Nota glossa que est notabilis. Et ponit et determinat quis dicatur procurator quis curator et quis dicatur tutor.

Ti. De corpore uiciat. tis ordi. uel non.

De presbytero.

Episcopus dispensat cum eo qui in duello modica deformitate praevariat. Et vide glossa que dicit quod tales de rigore iuris deponendi sunt. et alie. concord. etc.

Cum de tua.

Habes maculam in oculo sine dispensatione non habetur promoueri. Nota glossa que habetur. An habes unum oculum maiore alio possit promoueri ad ordines.

Ex parte.

Secundum in cunabulis licite promoueri potest. Nota glossa que in B est notabilis quille qui seipsum abscedit quasi homicida sui ipsius iudicat. Item non ferro sed religione querenda est castitas.

Significant.

Nullus ex indignatione potest facere abscidi virilia quod si fecerit irregularitatem incurrit. secundum si ex iusta causa. Nota glossam que dicit quod non licet alicui seuire in corpus suum.

Ex parte. m.

Qui ex causa necessitatis sibi fecit virilia amputari non incurrit irregularitatem. Nota glossa que dicit quod eunuchos voluntarios diligit deus non qui seipsum abscidunt.

Exposuisti.

Corpe viciat in promotione sua tenet de tege defectum suum. Nota glossa que dicit quod propter defectum denis non impedit quod nec dicit morbosus.

Thomas.

Morbida deformitas non impedit promotionem dummodo ad frangendum hostiam alia sit potestas. Nota glossa que distinguit et docet materiam totius tituli. compendiose.

Ti. De biga. non ordi. et uiduarum maritis.

Ut bigami.

Bigami penitentes et repubiatarum mariti ad sacerdotium non ascendunt. Et dicit penitentes scilicet sollemniter.

Super eo

Qui bigamus promouetur priuari debet potestate et officio ordinandi. et cum bigamo papa dispensari non potest. licet cum ordinante posset dispensari.

De bigamis.

Sicut nec bigamus sic nec vidue maritus debet ad ordines promoueri.

Super a nobis.

Clericus in sacris ducens uxorem qui in minoribus habuit uxorem. licet secundum matrimonium non valuit. propter affectum tamen bigamus censetur. Vide glossam que docet quod opinio prefertur. Et ponit versus. Testametera fauor. odium. Inia ples. Ex istis causis prefertur opinio veris.

Debitum pastoralis.

Qui ducit uxorem ab alio viro prius ductam non tamen cognitam per eum non censetur bigamus. Vide glossa que ponit significationem matrimonij et pulcre deducit quare bigamus non promoueri debet in ecclesia dei.

Quia circa

Qui plures cōcubinas cognouerit irregularitatē nō contrahit ex hoc facto et ē mirabile q̄ plus habeat p̄uilegium fornicatio et imundicia q̄ castitas vbi hic notatur.

Et nobis fuit.

Qui in sacris p̄stitutus p̄traxit cū vidua corrupta bigamus reputatur. Et intellige q̄ eam cognosceret alias non noceret.

Titul^o. de bigamis nō ordinan. l. sexto.

Altricationis.

Bigamus nudat^o ē oī p̄uilegio clericali et astrictus laycali foro. Nec valet cōsuetudo in contrarium et prohibetur sub anathemate netonsuram deferat.

Et. de cleri. peregrinis

Tua nos.

Hic habes qualiter clerici sūt admittendi ad celebratōem diuinorū scz qñ nescit an sigilla sint ep̄orū q̄bus ascribūt. Nota. g. q̄ dicit q̄ pacius sequentes p̄sumitur de preteritis Item quando statur sigillis episcoporum.

Inter quattuor.

Non statur iuramento clerici super sua ordinacione. Nota glo. que dicit pargumēta et indicia fieri p̄baciones sicut per testes. Item q̄ amissio instrumenti probatur.

Tue fraternitatis.

Clerici aliorū episcopatum sine cōmendacijs litteris publice celebrare nō p̄mittuntur. Vide glo. que est notabilis in fine.

Te nobis

Clerici aliorū episcopatum nequeūt prelatū p̄stare sine p̄sciētia sui ep̄i. Et itelligo q̄ prelati illi habeāt alia iura ministrādi. Et nota glo. q̄ dicit q̄ semp de eccia p̄pria debz fieri electio si inibi reperitur ydone^o Et ē ar. hic pro opinione illoz qui dicunt q̄ semper pre-

ualet electio de gremio ecclesie alij electioni facie de alia ecclesia.

Titul^o. De offi. archidiaconi.

Ut archidiaconus.

Archidiaconus post ep̄m curam habet animarū in parrochia et est vicari^o ep̄i et de tertio anno ad ternū d̄z visitare parrochias et que emendanda reperit debz emendare.

Officium vero.

Ista decre. docet qualia officia archidiaconus habet facere et respicere in ecclesia. qz qñ voluerit d̄z euangelium legere vel alicui d̄ diaconis illud p̄cipere. et similiter circa cetera officia prouidere. In istis tñ iuxta glo. potius consuetudo est inspicienda.

Ea que contra

Archidiacon^o d̄z custodire vasa eccie. et de ip̄is dabit ep̄o rōnez. sed in istis vt supra dixi vt etiā dicit glo. inspicit consuetudo.

Cum satis sit.

Archidiacon^o nō debet obtentu alicui^o p̄suetudinis facere p̄ira institutōes patrū nec sine mandato ep̄i alicui curam cōmittere animarū. Vide glo. que videtur disputare an archidiaconus habeat curam animarum. et iura diuerso modo loquunt.

Archidiaconis.

Archidiacono sine licentia ep̄i non licet instituere nec sententiam in aliquos p̄mulgare. Vide glo. x.

Abandamus.

Archidiacon^o nisi semel in anno parrochiam suā visitet nisi aliud necessitas suadeat. Sed glo. dicit si opus esset posset n̄ semel tantum sed pluries.

Ad hec nos.

Istud capitulū docet qd̄ ad officiū archidiaconi debeat p̄tinere et in q̄b^o p̄ ip̄m curā ep̄alis sollicitudis debeat releuari. Vide glo. q̄ disputat an archidiacon^o habeat iurisdi-

ctionē et in quib⁹ et videt se multū fūdare i
pluetudine. *¶* No. ter. q. omēs tangit. *z.*

Significasti.

Archidiacon⁹ nō pcedit lrās ordinādis
Vide. g. q. dicit sine scientia episcopi. q. a nul-
lus sine scientia episcopi sui debet ordina-
ri et auctoritate sua. *z.*

Ut nostrum.

Ter. docet in hoc. c. q. non ad cancellariū
sed archidiaconū spectat examinandos ex-
aminare et replentare. et abbates et abbatil-
las in sede ponere.

Bilecto filio.

Ad totā lrās potestas siue iurisdictio ar-
chidiaconi in aliq. monasterio ex sola pue-
tudine limitat. *z.* *¶* No. g. q. in h. e. notabilis qz
docet qles testes pot⁹ in cāis reqrendi sūt
scz q illi quib⁹ potius lux veritatis assistit.

Titulus. de offi. archi- presbyteri.

Ut archipresbyter.

Archip̄s̄b. subest archidiacono et prece-
ptis ei⁹ et d. in absentia ep̄i p̄s̄b. os ad cele-
brandū disponere. Et istud intellige verū q
ad dignitatem et non quo ad ordinem

Ministeriū archipresbyteri.

Istud. c. etiā docet q spectat ad officiū ar-
chip̄s̄b. qz ultra p̄dicta si ep̄s defuerit p̄t
fontes b̄ndicere. infirmū oleo ungere. pe-
nitentē consulto ep̄o reconciliare.

Officiū archipresbyteri.

Ultra p̄dicta p̄t archip̄s̄b. custodi p̄cipe-
re. vt in sacrario eucaristia chasti n̄ deficiat

Ut singule.

Singule plebes archip̄s̄b. im habeant p̄-
pter assiduā erga dei pplm curā. Vide glo. q
dicit quoduplex dicitur titulus.

Ti. de offi. primicerij.

Ut primicerius.

Primiceri⁹ est subarchidiacono et sicut
archip̄s̄b. et habet puidere circa dyaco-
nos et alios grad⁹ ecclesiasticos vt discipli-
na seruet in eccia et habet respicere circa offi-
cia noctna et q nulla cōmutat negligētia

Titul⁹. de of. sacriste.

Ut sciat.

Sacrista subest archidiacono et ad curā
ei⁹ spectat custodia sacroz vasoz et vestimē-
toz ecclesiasticoz seu tot⁹ thesauri ecclesia-
stici et luminaria siue in oleo siue in cera. Sz
in istis sp̄ inspicit p̄suetudo. vt supra dictū ē.

Titul⁹. de of. custodis.

Custos ecclesie.

Custos debet obedire iussioni archidia-
coni sui. in canonicis boxis tinnibulū pul-
sabit et circa luminaria discretōem habebit
ne supra modū lucendo oleū pereat aut mi-
nus lucēdo obscurior sit eccia. *z.* *¶* No. glo.
et ter. q. solēt allegari ad h. q. discretio ē mater
v̄tutū. Itē dicit glo. q. magister d. moribus
scientia et faciūdia precellere discipulos.

Custos sollicitus.

Vide ter. in fine q dicit q hij tres archidia-
con⁹ archip̄s̄b. et custos debēt eē p̄iuncti vno
animo nec debet eē inuidia inter eos.

Titul⁹. de of. vicarij.

Ad audientiam.

Non ē canonicū q q curā habet in diuer-
sis ecclesijs vicari⁹ in alienis existat. Intelli-
ge sp̄ de vicarijs p̄petuis. Vel sic. Vicari⁹ q
b̄nficiū curatū postea fuerit adept⁹ vicaria
p̄uabit. b. d. De isto tñ vide in. c. De multa.
infra de p̄ben. Et nota glo. an quis poterit
esse vicarius in diuersis ecclesijs. *z.*

Prouideas.

Ep̄s in episcopatu suo debet puidere ne
q̄s plures habeat vicarias cū vicari⁹ teneat
seruire p̄sonis et ecclesijs. vel sic. Plures vi-
carias q̄s habere non potest. hoc dicit.

Ad hec.

Ex quo redditur sicut vicario de assensu episcopi assignati nullus sine eius assensu diminueret potest eos. Vide glo. q. videtur tangere an isto casu et requiratur assensus patroni.

Clericos.

Prelati ecclesiarum in quibus habent curam animarum vel aliam dignitatem in propria persona debent deservire ecclesie et non substituere sibi vicarios, quia hoc est contra rationem.

Tua nobis.

Vicarius omnia potest que pertinent ad iurisdictionem illi cuius vices gerit. Et loquitur ista decre. De vicario iurisdictionis contentiose, alie vero de exercicio cure animarum.

Ex parte tua.

Cogunt vicarii ad susceptorem ordinem et penitus residentiam in ecclesiis quarum sunt vicarii faciendam.

Titulus. De of. vicarij. li. sexto.

Romana.

Successor officialis excoicatus excoicatus non est nisi in crimine damnato sibi communicet. Alia autem que exercet illo excoicatus manente non valet si iurisdictionem solum ab eo recepit. etc.

Licet in officialem

Ex generali commissione non potest officialis inquirere corrigere et deponere et punire subditorum excessus

Cum in generali

Ex generali commissione officialis vel vicarius beneficia perferre non potest.

Titulus. De of. vicarij in cle.

Que de ecclesijs.

Ea que dicta sunt de curatis ecclesijs et pluralitate beneficiorum et de promotione ad sacerdotium

papa vult extendere et extendit per istam decre. ad perpetuas vicarias. etc.

Titulus. De of. et potestate iudicis delegati.

Quia quesitum.

Delegatus a papa iurisdictionem recipit tam in presens quam in eos que sua iurisdictionem impediunt. Item. g. q. potest de duplici assensu scilicet negligentie. consilij. cooperacionis. et auctoritate.

Sane si a nobis.

Cum diverse littere sub eadem data et forma contraria impetrant et presentant a diversis ad eosdem iudices super se debent virique de nec papam consulant quodlibet procedere debeant. Vide glo. q. videtur super isto disputare.

Si pro debilitate.

Delegatus a papa impeditur subdelegare potest causam que sine ipso commode potest terminari. Item. g. q. dicitur quod gravia negocia debet delegatus personaliter et per se ipsum tractare.

De causis.

Si causa committatur infra certum tempus vel diem decidendam per lapsum diei expirat iurisdictionem. nisi dies peribit progetur. Item. primo. Secundo dicitur ubi certa pena a iure non statuitur imponitur arbitrariam delegatus.

Preterea super hoc.

Per simplicem commissionem cause delegatus potest citare et iurare et punire et cetera que spectant ad causam exercere. Item. g. q. arguitur quod commissio principali conceditur accessorium.

Quamvis si unus.

Causas simpliciter duobus commissas potest unus suo comidici vel alij delegare.

Significasti nobis

Delegatus a papa exequatur sententiam quam ille cui mandatum non vult exequi vel non potest. Vide glo. q. videtur dicere quod etiam sententiam iniustam de mandato debet exequi superioris. etc.

Si quando clerici.

Si ordinarius sciat illum non canonice institutum

tū quē delegat⁹ pape mādat p eū i possessio
nē iduci n̄ d̄z resistere e⁹ mādato violentē. sed
p̄cib⁹ apud eū instet ut i possessionē mittere
desinat donec dñs pape veritas innotescat

In litteris et infra.

Sententia executioni mādata cessat iurisdic
tio delegati. Vide. g. q̄ in B̄ e notabilis q̄
ponit q̄t modis finiat iurisdicō iudicis
delegati et est mentitē tenenda.

Consultationibus.

Reo abñte n̄ p̄tūmāciā iudex et datus
ad dīe actori possessionē restituere n̄ d̄z eie
ctōz pbare volenti. Mo. g. q̄ notabilē docet
quō pcedēdū ē p̄absentē. Enā sit sp̄ remissio
ad eā q̄ notat de trib⁹ specieb⁹ possessionis
et possessio recuperāde et ē multū singu
laris et alibi nō habet adeo plene sicut hic.

Sane quia et infra.

Delegat⁹ in cā sibi cōmissa recipit iurisdic
tionē sup̄ eū et quēcūq̄ minorē. Et vi
de. g. q̄ delegat⁹ gerit vices delegantis.

Ex parte. Ia.

Si p̄m⁹ ipetravit p̄mā dignitatez i ecclia
vacantē. Scōus vō ipetravit certā dignatē
si vacare p̄tingat. illa q̄ postmodū vacat de
bet p̄ior n̄ scō. b. d. Mo. g. isti⁹ c. q̄ distinguit
d̄ symoniāciā q̄ p̄hibita. et p̄hibitis q̄ symo
niāciā. et q̄d vñū quodq̄ sit patet in ea.

Ex parte tua.

Ubi volūtas pape p̄traria nō apparet de
legat⁹ formā iuris seruare et exceptōes ra
tionabiles admittere debet.

Quoniam abbas

Delegatio facta dignitati nō exp̄ssa p̄sona
trāsīt ad successores. Nota glo. in fine q̄ que
rit quid si plures sunt archidiaconi i vna ec
clesia et papa mandat simpliciter archidia
cono. et. Cui videtur tunc mandare.

Super eo.

Si q̄stionē de iure p̄sentādi app. re. papa
cōmittat delegat⁹ p̄nūciare p̄t. s. n̄ istituere
q̄d si facere vellet vel fieri p̄nūciaret ordina
ri⁹ p̄t ad quē spectat istituio pōit appellare

Causam.

Si cā duob⁹ specialiter cōmittit sentētia
vnius nō tenet. Vide. g. q̄ in B̄ e notabilis q̄
ubi aliquoz p̄sentia desiderat q̄d i eoz absē
tia agitur non tenet.

Causam que inter.

Delegat⁹ q̄ ē dñs ipetrans p̄t licite recu
sari. Mo. g. q̄ dicit q̄ euidēs et rōnabilis ē cā
suspitionis si iudex est dñs aduersarij. Et. g.
alias ponit suspitionis causas. et.

Cum te consulente.

Si delegat⁹ pape cām nō in totū cōmit
tit a subdelegato appellari debet ad delegan
tē et non ad papā. Vide glo. q̄ arguit q̄ dele
tus cām subdelegare debet clericis.

Relatum est

Per lūis p̄testatōz iūciat negociū. vel sic.
Per lūis p̄test. vñ citatōz p̄petuat iurisdicō
delegati. Vide. g. q̄ videt docere q̄ licet fiat p̄te
statio et remittit ad. c. vñcū. infra de lūis p̄test.

Gratum gerimus.

Si delegat⁹ citavit ante mortē delegātis
p̄petuata ē iurisdicō. et appellatōi renūciat
q̄ corā eo a q̄ appellavit in causa p̄cedit siue
litem p̄sequitur.

Prudentiam tuam.

Si cā cōmittit trib⁹ cū clausula. Qd si n̄
oēs. et. p̄lq̄z appareat de ipotētia vel volun
tate tertij duo p̄cedere nō p̄t. et si p̄cedūt ni
hil agūt. Idez i datis cū clausula q̄ si ambo.
B̄ dīc vñq̄ ad. s. Sexta. et. q̄ docet an delega
tus ex cōmunicatū absolueret possit.

Cum causa que.

Si cā simpliciter trib⁹ cōmittit duo sine
tertio p̄cedere nō p̄t. q̄d si fecerūt ab eis po
terit appellari et nunciij missio ante citationē
excusat. c. Ademinimus. infra de appell.

Cum super.

Si duo sūt delegati cū clausula q̄ si am
bo. vno recusato alter sol⁹ p̄cedere p̄t et si cū
recusato p̄cederet nō valet p̄cessus.

Consuluit nos.

Si iurisdiclio delegati expirat in perem-
ptorio qđ iudex assignauit post horā pgruā
peremptorij non expectabit contumacem.
sed si non expirat potest expectare et iterum
citare contumacem si vult.

Insinuante.

Ex noua causa remouetur delegat⁹ etiā
post litem contestatā et alius eius loco sur-
rogatur. Nota glo. qđ familiaritatis affectō
veritatem impedire solet. zc.

Querenti.

Delegat⁹ pape vsqz ad integrū annū suaz
sniam exequi potest. Vide. g. qđ disputat qđ
b. l. i. ex ordiuz. Item dicit glo. qđ ecclesia ne
mini claudit gremium.

Super questionum

Si delegat⁹ pape subdelegat cām nō in
totū. ab illo subdelegato ps nō poterit ap-
pellare ppter illud solū qđ sine suo p̄sensu dat⁹
fuit. Et si subdelegat⁹ alis iuste recusat dele-
gatus causaz diffinit. Et si delegatus iustā
recusationis cām subdelegati nollet admit-
tere ab illo licite poterit appellari. B. d. c. vsqz
ad. §. porro. Qui sic summat. Si delegatus
pape cōmisit cāz in toto. de subdelegato ap-
pellabit ad papā alio ad delegatū appellabit.
hoc est si cām non cōmisit in totū. Item. §. si
vero. sic summat. Si vnus ex duob⁹ delega-
tis cū clausula. qđ si non ambo. subdelegatō
nem college recipit nō potest subdelegare. z
licz clausula. appellatiōe remota. sit i rescripto
expressa. tñ nō p̄t appellatiōe remota p̄cedere z
ab eo appellabit ad papam. hoc dicit.

Pastoralis officij.

Delegat⁹ p̄ncipis p̄t alteri subdelegare z
etiā cōpelleze subdelegatū ad cām acceptan-
dā. nisi maliciose veller se exonerare. debz tñ
in cōpellendo psonis deferre z dignitati. Et
delegatus pape potest totā iurisdictionem
et etiā p̄tem alteri cōmittere. Item. §. p̄reca
sic summat. Si papa scienter cōmittit ap-
pellatiōe interpolitā a snia iudiciū datorum cum
tali clausula app. re. suspēsa ē interim qđ ex
ecutionē porum iudiciū iurisdiclio. b. d. vsqz

ad. §. Quia vero. z. Qui sic summat. Ordia-
rius ad mandatu delegati exequit senten-
tiam quam etiā scit iniustam. hoc dicit.

Ex litteris.

Subdelegat⁹ a delegato pape interdicti
potest nisi ipsi⁹ delegati iurisdiclio fuerit re-
uocata. Item vide. g. qđ docet qđ coheritiōem
habēt. Itā iudex dele. Item merus executor
Itē iudex delegat⁹ ab epō. Item arbiter

Licet vndiqz.

Delegati subdelegatō p citationē perpe-
tuat. Vel sic fm jo. an. Iurisdiclio delegati re-
integra morte delegatis expirat. Vide glo. qđ
docet qđ morte mādatoris expirat mādatu
et B. verū ē nisi tale sit mādatu qđ p̄ morte
necesse sit adimplere. vt. ff. mandati. si vero.

Cum in iure.

Itā credit qđ delegat⁹ nisi delegationes
ostēdat. Et vide. g. qđ in B. notabilis qđ nō cre-
dit iudici si se dicit delegatū nisi ostendatur
cōmissio. ergo cautum est cōmissionem cū-
stodire. zc.

Cum olim.

Procurator de re ad rem n̄ p̄t delegataz
iurisdictionez progare. Vel sic. Ex cōcano la-
ta post appellatiōem legitimā nō tenet. B. d. c.
qđ ad casū p̄ncipalē. sed p̄mū dicit qđ ad titulū
Vide. g. qđ i B. ē singularis qđ si pcurator ex-
cedit fines mādati dño sciente p̄iudicat do-
mino nisi statim p̄radicat.

Cum olim magister.

Statut actis delegatorum iudiciū tñ viola-
tis i penā clerici violantis. Vel sic. Qui acta
cause delegatorum clausa aspernit ipoz sigilla
violanda p̄ra illa acta nō debet postea au-
diri. zc. Itā. g. qđ dicit qđ qñ legatū instrumētū
intelligit legatū illud quod p̄tinet in instru-
mento. et B. in. c. sequenti.

Coram dilecto.

Si cepto negocio z corā vno delegato al-
tera p̄tū B. tacito impetret alterū sibi adiūgi
cuz clausula qđ si ambo si ille ipeditus subde-
legat college subdelegatū admittere non

tenetur. Vide glo. que docet quando procurator debet promittere de rato et in fine ponit distinctionem valde notabilem quando delegatus possit subdelegare.

Cum. B. canonicus.

Hoc ad que reus non potest secure accedere et canonicus delegatus in causa canonici potest licite recusari. Nota. g. q. dicit quod canonicus non potest esse iudex cōcanonici sui. Et B. propter familiaritatem que solet veritatem aliquam impedire. Et quoniam reus non potest secure ad iudicem ire. tunc actor potest et debet iudicem eligere in loco non suspecto et non aduersari. Item nota glo. quod canonicus potest esse testis pro cōcanonico suo cum et frater pro fratre possit testificari. ut infra de presumptis. Litteras. Item facilius habentur iudices quam testes. et ergo facilius repellitur iudex quam testis. Iudex enim recusat pro modica causa. ut hic in glo.

Cum contingat.

Probationes precedunt absolutionem ubi ex communicatio debet esse nulla. secus cum debet annullanda. Nota. g. q. non debet quis ad probationem illud admitti quo probato non predest.

Venerabili viro.

Delegatus qui semel commisit simpliciter illud negotium amplius non committitur. Nota glo. que in hoc est singularis. quia docet quoniam procedendum est contra dilapidatores et quomodo et quando datur coadiutor.

Significantibus. AP.

Cum delegatus pronunciat se per litteras iurisdictionem non habere. eam etiam de consensu partium non resumit.

Suspicionis causa.

Qui de sanguineus vel affinis dominus vel subditus impetrantis suspectus est. Vide. g. q. docet an arbiter possit compelli ad suscipiendum arbitrium. Vel sic. Arbitri electi ad causas recusationis assignant recusanti terminum ad probationem. delegatus tamen qui recusatur cogit arbitros causam suspicionis diffinire. Nota. g. que specialis est quod sensus puatorum facit iurisdictionem quam alias habet iurisdictionem.

Id. et. S.

Delegata iurisdictione per sensum prius ab personis in rescripto non preteritis prorogari non potest. Nota glo. q. docet quoniam prorogatio iurisdictionis fieri potest et quod duplex sit prorogatio.

Cum vicesimum annum

Post. xx. annum completum quilibet a quacumque etiam dari potest delegatus. Secundo dicit quod de consensu prius minor. xx. annis tamen. xvij. delegatus dari potest. Tertio dicit quod princeps in quacumque etate dare potest delegatum.

Uno delegatorum.

Si in plures compromittatur siue causa pluribus delegatur siue adiuncte illi clausule. Quod si non omnes. xx. vno mortuo alij preceunt. Secus autem si illa clausula sit adiecta. b. d. xx.

Quoniam ap. se.

Executor datus ad puisionem aliquam vices suas committere nequit. B. dicit usque ad. s. Idem quod. Qui sic summat Delegatus cum clausula Quod si non omnes. tu cum altero potes subdelegare. B. d. usque ibi. Is autem. xx. Ubi dicit delegatus cui committitur negotium personaliter exequi dum de sensu partium subdelegare potest nisi in duobus casibus in text. positis. B. dicit usque ibi. ceterum. Ubi dicit delegatus ad nudum ministerium subdelegare non potest. B. dicit. Nota text. qui in hoc est notabilis qualiter procedendum sit cum aliquid committitur alicui propter industriae persone sue. quia tunc maiora videtur committere. et ubi maius periculum ibi cautius est agendum. Glo. alle. concolor.

Titulus. De offi. et potest. iudi. dele. li. sexto.

Statuimus.

Conseruatora manifestis defecit iniurijs et iudicalem indaginem non exercent. hoc dicit.

Quia pontificali.

In coactionibus et penis pontificali dignitati deferunt. Nota glo. que dicit quod multum maiori pena sunt digni quibus cum plurimum bonorum per nostram iussionem delatum est. occulte in crimine reperiuntur.

Si duo ex tribus.

Si duo ex tribus nō in totū s; ptez cause alijs subdelegat ab illis subdelegat⁹ nō ad cō delegatos s; ad delegantē debet appellari.

Si contravnum.

Tres ponit cas⁹ in qb⁹ suspiciōis cā corā arbitris nō tractat. Idem⁹ cū recusat vnus ex delegatis datus cū clausula. Qd si nō oēs. zc. Scdus cum recusat delegatus episcopi. Tertius cum recusat officialis.

Iudex a se. ap.

Delegat⁹ iudex a se. ap. dat⁹. postq; cām in totū cōmiserit recusari nō p̄t. sec⁹ si sibi d iurisdicōe aliqd recusat et pposita recusatōe de post nisi de p̄sensu p̄tū cāz cōmittē nō potest. nisi super recusatione p̄nunciatum extiterit.

Quamuis.

Delegat⁹ subdelegas et in totū re integra cāz reassumere pot̄t. Itē. g. q. dicit qd aliud ē i pcuratore q̄ semel in causa substituit.

Si delegatus.

Si delegat⁹ subdelegauit causas q̄tiens abesset vel donec reuocaret et mortu⁹ sit re nō integra subdelegat⁹ p̄cedit. Et sēp de subdelegato ad delegatū qui sibi aliquid iurisdicōis reseruauit appellari dicitur post. Iniam.

Cum plures.

Si papa mādāt vt oēs aut duo vel vn⁹ apostolicū mādātū exequat quilibz iporū i iūrum potest adimplere mādātū. S; vno negociū inchoante alter nō p̄t se intromittere nisi illū cōtingit impediri aut nō vellet procedere et iurisdicōe perpetuata ad omnes.

Si super gratia.

Executor sup grā facta dat⁹ a papa mortuo papa etiā re integra gratiaz exequit. zc.

Si is cui.

Idem⁹ duos casus in quibus a subdelegato non ad totam causam appellatur ad p̄mum delegantem. scilicet quando delegatus mortuus vel excommunicatus est.

Ab arbitris.

Ab arbitris iuris appellat ad papam. Et est ratio quia cū isti dicunt arbitri iuris ad eum debet appellari qui habet p̄tatem iuris

Is cui.

Executor dat⁹ a papa vt p̄uideat p̄sōe s; delegat. si dēt vt p̄uideat eccie nō exp̄ssa p̄sōa nō subdelegat nisi habeat speciale mādātū.

Statuimus.

Is cui aliqd certo loco expediebū cōmittit ex iusta cā illd expedire pot̄t extra locum

Si a subdelegato.

Si a subdelegato nō itōiā appellat quia nō admittit exceptiōes p̄ quas negat etiam delegatum iurisdicōnem habere ad p̄mum delegantem appellabitur.

Itac constitutione

Ita decretalis docet quales debent deputari p̄seruatores et in quib⁹ dignitatibus debēt eē p̄stituti. Itē qd nō p̄t i casib⁹ p̄missis p̄strabere vltra vnā dietam. Itē si excedant limites radite potestatis eo ipso p̄ vnū annū ab officio sunt suspensi. hoc dicit.

Titulus. de offi. et po. iudi. dele. in cle.

Judices.

Judices sup receptiōe testiū in cā civili et executores ad p̄uidendū p̄ inquisitiōem an aliqs sit laudabilis vite et conuersatiōis pos sunt licite vices suas alteri cōmittere.

Titul⁹. de offi. legati.

Cum non ignoretis.

Legat⁹ indistincte cognoscit d̄ causis sue p̄uincie siue p̄ appellatōem siue p̄ querimoniā simplicē adeat. Vel sic legat⁹ pape p̄ simplicē querelā adiri potest. h. dicit. Itē. g. que querit an ne legat⁹ potest ep̄m deponere. Et dicit qd nō. quia hoc papa sibi specialiter reseruauit. supra de transla. c. p̄mo et sc̄do.

Studiisti.

Legatus non cognoscit de causa alteri delegata a papa. Et intelligitur verum cum legati citationem delegati iurisdiccionem non perveniunt. Nota. g. quod dicitur quod pariter non habet imperium. nec revocare potest sententiam alterius. ut. C. si adversus rem iudi. l. adversus sententiam. et supra de elec. Innocentius.

Alisi specialis.

In isto. c. et in. c. sequenti. Quod translatores dei. Quod legati et de latere ex generali legatione episcopos transferre non possunt. Vel una ecclesia caribetoraliter alteri subicere vel in primam se eligere vel duos episcopos unire vel unum dividere. Excommunicatos tamen per iniectionem manuum potest absolvere. b. d. Nota. g. quod iudex ratione amicitie potest remittere penam licet non per precium. Vide et. g. c. Quod translationem. que ponit. xix. casus quos ap. se. si bi reservavit in communibus commissionibus.

Licet.

Legatus exemptorum electiones potest confirmare. Vel sic. Ex quo legatus retulit causam ad papam illius cause desinit esse iudex. Nota. g. que dicitur quod postquam negotium translatum est ad papam inferior cognoscere non potest. Et quod iudex illic relationis exemplum debet partibus edere.

Dilectus filius.

Legatus cardinalis iuncto clerico patrono beneficia prestat. Nota. ter. quod plus iuris habet platus in prebensione quam in presentatōe patroni. Et nota. glo. que inter cetera dicit quod solus princeps potest aliquem privare re sua. et alibi. concord.

Nonit ille.

In quolibet loco sue legationis potest legatus iurisdiccionem exercere. Nota. glo. quod legatus etiam extra provinciam exercere potest illa que sunt voluntarie iurisdiccionis.

Volentes.

Presente legato de latere minor legatus per textum ecclesie sue officium legationis dimittit. Vide glo. quod potest rationem et dicit quia legatus de latere domini pape sit maior ergo. &c.

Excommunicatis.

Legatus qui non mittit de latere excommunicatos per iniectionem manuum violenter clericos extra

sua provinciam vel aliam de i. provinciam suam venientes legati preteritum suarum ecclesiarum in sua provincia absolvere non possunt nisi si habeant de speciali licentia pape. Vide glo. quod notat de duplici genere legatorum. Et est bene notanda.

Remini dubium.

Legatus egrediens provinciam legatione privatur. sed sui delegati cognoscunt si eorum citatio discessum legati precessit.

Titulus. De officio legati. l. sexto.

Officij.

Legati non cardinales sine speciali mandato iure legationis beneficia conferre non possunt sed legati cardinales hoc bene possunt.

Legatos.

Legatus habet ordinariam iurisdiccionem unde per mortem pape non expirat eius iurisdiccionem.

Presenti.

In iura legatione expirant reservationes legatorum et omnis processus habitus super illis. nisi tunc illa beneficia iam vacantia sint collata. et pendente una sua reservatione in ecclesia collegiata vel de beneficio spectante ad collationem alicuius. legatus in eadem ecclesia vel beneficio spectante ad collationem eiusdem aliam facere non potest. B. d. Et quod sit contra irritum decernit.

Deliberatione.

Cathedrales vel regulares vel collegiatas ecclesias legati reservare vel conferre non possunt. Idem in dignitatibus ecclesiarum cathedralium que sunt maiores post episcopos. si ipsarum prelati per electionem debent assumi. contra hoc factum est irritum. Secus. d. dicit quod legatus non potest alicui committere quod recipiat resignatorum beneficia. et postea illud prestat. et contra factum siue faciendum irritum decernit.

Collatio.

Non valet collatio beneficii alicui per legatum facta si impetrans subtrahit de beneficio prius habito. hoc dicit.

Titulus. de offi. iudi. ordinarij.

Iderniciofam

Ep̄i p̄ suas dioceſes iuriſdictōez exercent et iuocant brachiū ſeculare ſi n̄ faciūt p̄ ſeip̄oſ. ¶ Ho. g. q̄ colligit q̄ crimina ſpectāt ad ep̄m inquirere. Et dicit et q̄ p̄ſes puincie purgare d̄z puinciā ſuā a malis hoib⁹. Et tangit etiam an iudex debeat iudicare ſm̄ acta ⁊ probata corā eo. licet p̄trarium ſciat in conſcientia.

Si ſacerdos.

Sacerdos excoīcat. Et de h̄ vide Jo. an. ij. q. ij. in. c. nemo. Et vide glo. que dicit q̄ qñ q̄z licent aliqua in genere que nō licent i ſpecie. Item dicit de cōmunionē q̄ x̄p̄s iudam a cōmunionē non remouit.

Eum ab eccleſiarum

Archip̄ſbyter excoīcat ⁊ ei interdicit. ¶ Ho. glo. q̄ dicit q̄s p̄t excoīcare ⁊ q̄s p̄t anathematizare. Et videtur concludere q̄ om̄es p̄elati. niſi conſuetudo ſit in contrarium.

Eum nos plerumq̄

Dilata ordinatōe eccia⁹ ex cā rōnabili yconomi p̄ ep̄m ſūt ponēdi. Vide. g. q̄ diſputat de tpe patronoz quando p̄elat⁹ vel clericus eſt patronus et quando laicus.

Ex parte tua

¶ Non valet abſolutio ubi quis cauſas ex cōmunicatōis tacuit. Vide glo. q̄ videtur diſputare. an quis ex plurib⁹ cauſis excommunicat⁹ p̄na in abſolutōe expreſſa videat⁹ ab omnib⁹ abſolut⁹. Et arguit pro et cōtra.

Significauit nobis.

¶ Negligente delegato in cauſa que vertitur in animarū periculum ordinari⁹ ſuā iuriſdictionem reſumet.

Quanto.

Abbateſ reuocare tenēt monachos q̄d ſi nō fecerint ordinari⁹ p̄t eos ad redeundū cōpellere. ¶ Nota B. ab. q̄ dicit qñ duo ſunt iudices. in electōe eſt actoris que pelit adire.

Ad reprimendam.

Tenēt archiep̄ſ ſubditū ep̄i q̄ nō appellat⁹ ad eum ad ſuū ep̄m remittere. Vide gl̄. que videtur docere quando et quando nō ſit appellandum in ſcriptis.

Duo ſimul

¶ Primas neq̄t cogē ſbditos ſuffraganei corā ſe ſtare iuri. ¶ Ho. g. q̄ in B̄ ē notabilis q̄ q̄ ē i poſſeſſiōe alic⁹ rei in ea defendi debet.

Quod ſe. ap.

Archiep̄ſ impedit⁹ p̄t p̄ſecratōez ſuffraganeoz ſuoz ep̄o cui vult cōmitte. ¶ Ho. glo. q̄ ponit differentia iter ea q̄ ſunt ordinis ⁊ q̄ ſunt iuriſdictionis quo ad cōmiſſionem

Paſtoralis.

Archiep̄ſ p̄t cōmitte ſbdito ſuffraganei ſui cauſā appellatōis ſz ad B̄ cōpellere neq̄t illū. b. d. p̄mo. Secundo dicit. Ordinari⁹ ab ſoluere neq̄t a ſnia excoīcatōis lata p̄delegatum a papa. Vide glo. q̄ ponit cauſas in q̄ bus ordinarius eſt iudex in tota prouincia ſua et in ſubditos ſuffraganeozum.

Licet in corrigendis.

Cū ordinario ſcribit ſup̄ his q̄ ex officio facere tenebat⁹ vt ordinari⁹ inſtruit⁹ ſz delegatus non p̄ſtituit. ¶ Ho. g. q̄ dicit quare clerici ſeculares dicūt ſeculares ⁊ q̄ ſemp̄ ad intentionem ſcribentis recurrendum ſit.

Irrefragabili.

¶ P̄elati eccleſiarū debēt corrigē excellus et mores clericoz ne ſanguis eoz d̄ ſuis manibus a dño requirat⁹. Et om̄nē remouet ſbditoz a correptione p̄dicta appellatōem. niſi p̄lati in corrigēdo modū exceſſerint. Canonicos tñ iuxta p̄ſuetudinē remittit ad eozū capitulū. ¶ Nota circa glo. ne ſanguis eozū. q̄z durum verbiū illud ſit p̄elatis negligentib⁹ correptionem ſubditorum. ꝛc.

Quoniam in pleriq̄

Ubi ſub vno ep̄o ſūt hoies diuerſoz rit⁹ ⁊ linguazibi duo ep̄i tāq̄z mōſtrū n̄ ſūt iſtutūdi. S; ali⁹ d̄z tāq̄z vicari⁹ alteri⁹ aſſumi q̄ intelligat linguas et ritus hominū.

Inter cetera.

Ep̃i ppter eorū diuerſas occupatōes q̃s habent atq; inimicicias debēt ad p̃dicandū mittere p̃ſuas dioceſes viros lr̃atos q̃ ip̃m edificēt in f̃mone ⁊ exēplo. Nota t̃er. q̃ dicit q̃ non in ſolo pane viuit homo. ſed in omni verbo quod procedit de ore dei.

Conquerente.

Ep̃s i eccleſiis ſue dioceſis d̃z eē p̃tent⁹ iurib⁹ ep̃alibus. Et q̃ ſūt iura ep̃ſcopalia deſterminat ꝑ capitulū p̃ſumario. Et vide doctores q̃ ſcribūt in ꝑ. c. q̃ iudices debent iudicare ꝑm acta et non ꝑm conſcientiam.

Et iuxta et infra.

Ep̃s viſitans monaſteriu nō introducet ſeculares clericos ſed duos vel tres canonicos cum paucis religioſis.

Dilectus filius.

Lata ſentētia ſuper his que de lege dioceſis exiſtunt. ſup his que de lege iuriſdictio nis exiſtunt agere volenti non obſtat.

Braue gerimus.

Cas⁹ eꝑ̃ ſup̃ia. e. n. c. l. c. Et nō. g. q̃ iter cetera d̃c q̃ ip̃ator nō erubeſcit ſeip̃m corrigere ne ab alijs corrigat. et alle. ad hoc iura.

His quibus.

Qui poteſt ex officio abſoluere ꝑt ꝑ alij delegare. ſecus ſi ex commiſſione.

Titulus. De offi. ordi. li. ſexto.

Romana.

Archiep̃s nō ꝑt ſibi ꝑſtituere officiales i dioceſib⁹ ſuffraganeorū ſuorū. etiā ꝑ futuris cauſis ꝑappellatōem deuoluēdis ad ip̃m. niſi de ꝑſuetudinē ꝑ habeat. Et tūc et tales officiales inbibere nō poſſūt ꝑuſq; fuerit appellatū. Sc̃do dicit q̃ donec archiep̃s de facili ꝑt haberi. officialis ei⁹ ſuffraganeū excomunicare ſuſpendere vel interdicerenō poteſt ꝑpter ordinis ep̃alis reuerentiam.

Si canonici.

Canonici q̃ a diuinis ceſſare ꝑnt ꝑſuetudine vel alio iure ſi ceſſare volūt cāz ſue ceſſationis exp̃māt iſtrumēto publico vel patentib⁹ lr̃is ſuo vel alio autentico ſigillo munitis et exhibeāt illō vel illas illi ꝑ quē ceſſāt. q̃ ꝑter miſſo vel exp̃ſſa cā nō iuenta legitima q̃cqd medio tpe ꝑceperint ab eccia eccie reſtituāt et q̃ ꝑcipere debēt non ꝑcipiant. Et ſatiffaciāt de iniurijs illi ꝑtra quem ceſſant.

Ordinarij locorum.

Hic ſtatuit papa q̃ habētes plures digi tates vel alia b̃nficia curaz aīaz habentia. ꝑ ordinarios cōpellant oſtendere infra tpus cōpetens ſupioris arbitrio ſtatuumdum diſp̃elationes. quaſi non oſtenderint ꝑcedatur perinde ac ſi nullas haberent.

Quia pleriq;

ꝑcepit papa ne ꝑlati ſubditis ſuis interdīcāt ne ſtatū eccleſiaz ⁊ ꝑſonaz ſupioribus inquirentib⁹ manifeſtent. et ne eos ad id celandū iuramētis ꝑmiſſionib⁹ ⁊ obligatōib⁹ aut alijs penis aſtringant. Decernit aut quod contra factū fuerit irritū ⁊ inane.

Et litigantes

Archiep̃s cauſas ad ip̃m ꝑappellatōem deuolutas audiēdas extra ſuā ciuitatē ſiue dioceſim vel vbi cauſe ventilātur cōmittere non debet niſi aliud habeat conſuetudo

Si ep̃ſcopus.

Si ep̃s cū ꝑt ſuā dioceſim viſitat ꝑaliū ip̃e bz illi in ceſſarijs ꝑuide. viſitatū at i dictu alib⁹ ꝑuidebūt ip̃i vicario viſitatū ⁊ nō ep̃o.

Cum ep̃ſcopus.

Ep̃s in q̃libz loco ſue dioceſis nō exēpto ꝑ ſe et ꝑaliū poteſt ꝑ tribunali ſedere et libere exequi q̃d ad ſuum ſpectat officium.

Quamuis ſuper.

Canonici qui poſſunt a diuinis ceſſare cū ceſſare voluerint vocabunt abſentes ſi cū ſi immineret electio faciēda cum q̃bus de ceſſatione deliberabūt. et ſi deliberabunt ceſſare requirēt ꝑus enī ꝑ quem ceſſant vt irrogatam offeſſam emendet. quod ſi fecerit nō ceſſabunt. alioquin ceſſare poterunt.

Presenti.

Ista decre. ponit Institutiones de bonis dignitatibus vel ecclesiarum vacantium non occupandis per eos ad quas collatio presentatio vel custodia pertinet. nisi de speciali iure id eis competat et contra facientibus penam imponit.

Tit. de offi. ordi. i. de.

Ut clericorum.

Episcopus debet corrigere clericorum excessus qui meriti pene ipsi arceant et alij primescant. Et ponit hic verbum audacia in malo significatio. alibi in bono. Vide glo. etc.

Et si ab apostolice se.

Quamvis non valet collatio facta alicui beneficii aliud habenti et si taceti prelati. si tamen non debet extendi ad ordinarium.

Titul. de offi. iudicis.

Ex litteris.

De domo iudicis dari non potest parti alteri advocatus. Vide glo. que dicit quod iudex debet dare advocatum non habenti et precipue pauperibus.

Iudicis officium.

Ubi contra certam personam principaliter et per actionem iudicis officium imploretur libellus datur. et lites contestatio est facienda. Sed intellige principaliter id est non incidenter. ubi ista concurrunt. Nota. g. in principio quod ponit. quod incidunt iudici et est multum notabilis. Et queritur an iudicis officium perpetuat plures contestes. sicut actio. Et dicit quod non.

Titul. de maiestate et obedientia.

Eum certum.

Vacante dignitate in ecclesia ille prior et maior habetur qui prius cum unitatis consilio et concordia actione fuerit ordinatus. Nota. g. que dicit qui prior est tempore posterior est iure. Et opponit fortiter et soluit.

Si quis venerit.

Qui venerit contra decretum episcopi ab ecclesia deiciatur. et nisi obedierit morte moriatur. Vide de glo. que querit an ecclesia possit indicare alicui mortem. Et quod episcopus potest statuta facere in sua diocesi. sicut ciuitas etiam potest condere plebiscita.

Legebatur.

Sponste obediens precepturam obligari non debet. Nota glo. que facit ar. quod superflua sunt resecanda. etc.

Omnes.

Beatus petrus precepit omnes principes terre et ceteros homines episcopis debere obedire. Vide glo. que querit si rex habet multos episcopos in regno suo coram quo tractabit spirituales causas suas vel cui dabit decimas.

Illud dominus.

Spiritualia sunt temporalibus digniora et plura valet obedientia quam victima. ergo propter temporalia episcopus sine licentia pape suam non debet dimittere ecclesiam et se transferre ad aliam.

Solite.

Episcopus non debet subesse principibus terre sed preesse. Vide. g. quod ponit differentias inter causam et occasionem. quia causa necessario infert suum effectum siue causatum. ut anima est causa vite hominis. sed occasio hoc non facit.

Per tuas.

Ordo receptus a papa a suo episcopo non eximit ordinatum. et facit argumentum de duobus fratribus in milites ordinans. etc. Vide ab.

Inter quattuor.

Sine causa cognitione nullus iure suo vel proprii legio est perueniens. Et nota glo. quod dicit quille qui est in possessione obedientie conueniendus est et non subditus qui prestat obedientiam.

Quod super his.

Abbas subiectus episcopo ad eius synodum ire debet et hoc intellige de abbate qui habet populum. Et nota glo. que dicit quod iudex siue prelati iurisdictionem suam defendere potest penali iudicio. et alii concordant.

Cum in ecclesijs.

Regularia cōtumar suo maiori cōpellit obedire. Vide glo. que in hoc est singularis q̄ a puro et suspecto recipit iterū iuratoria cautō. q̄d est contra illud. xxi. q. v. in. c. puuli

His que.

Vacante ecclia capitulū plati iurisdicōnem exercet. Vide glo. que in hoc est notabilis que docet de pace. 7 que potest capitū se. va. et que non.

Bilecta.

Mulier nō excommunicat l3 p̄sit officio. Nota glo. istā que est singularis 7 docet q̄ clauēs ecclesie nō sūt date mulierib⁹ sed viris licet beata vgo maria fuit sacissima. Itē dicit q̄ quedā sūt mulieres que nō p̄tentur et dicunt canonicē sc̄ares

Bilecti filij

Juxta formā iuris iurare d3 ep̄s metro politano. 7 si vltra iurauerit non tenet. Vide glo. que disputat q̄ iuramētū nō est viculū iniquitatis. 7 q̄ vile pinuile viciat

Cum olim.

Vacante sede capitū electionē p̄firmat. Vide glo. que in β est notabilis q̄a docet q̄ spectant ad capitulū se. va. 7 alle. iura hinc inde et remittit. 2c.

Statuimus.

Maior i ordine mior i ordie p̄ponēd⁹. Vide glo. q̄ docet q̄ 7 q̄lia in distributōe p̄bē daz sunt inspicienda an nobilitas vel sciētia

Cum inferior.

Monasteriū erectū in ecclia cathedrale ab ordinarij eximit potestate. Nota gl. que ponit q̄ inferior nō potest ligare v̄ absolue re supiorē. 7 q̄ ligat p̄t absolue re. et q̄ soluit ligat. Et qualiter hoc fallit in certis casibus. et allegat. et arguit. q̄ si papa mandat aliter vt aliquem excommunicet potest etia 7 eū absolue re. 7 alle. concoz. 7 ar. p. 7 contra

Humilis doctrina.

Unus sol⁹ impedire potest cōpositionē su

per ecclesijs vel dignitatib⁹ factā. Nota glo. q̄ in hoc est notabilis in fi. q̄ victus victori debet in expēs condēnari. Itē Qd oēs tāgit ab omnibus approbati debet

Titul⁹. de maio. et obedientia. li. sexto

Episcopali sede.

Capitulū vel is ad quē administratō p̄tinet va. se. eos absoluet q̄s absolue re possz ep̄s si viueret. nisi ab ap. se. id fuerit in dictū.

Titl⁹ de treuga et pace

Treugas.

Treuge suari debent a quarta feria post occasū solis vsqz ad secundā feriā in oriu sol ab aduentu dñi vsqz ad octauas epiphanie Et a septuagesia vsqz ad octauas pasche. Et ponit pena non suātiuz treugas. Et dicit textus q̄ triplex funicul⁹ difficile rūpitur.

Innouamus

P̄sbyteri monachi cōuersi peregrini mercatores rustici eūtes 7 redeūtes. 7 i agri cultura existētes. 7 aīalia q̄bus arāt. 7 semina portant ad agrū debent p̄grua securitate gaudere. Et nota hic abb. q̄ alin⁹ b3 par p̄uilegium cū episcopo.

Titulus. de pactis.

Antigonus

Pacta suam debēt obtinere firmitatem. Nota glo. que dicit q̄ recedēs a pacto licito peccat mortalit. Et q̄ inter simplicē loquelā et iuramētū non facit deus differentiā. 2c.

Quotiens.

Si pactū ab inicio nō tenuit. p̄ratibabit onē superioris sit validū. Vide gl. q̄ p̄t ca s⁹ vbi ratibitio supueniēs nō validat pactū

Qualiter

Studiosē laborādū est vt ea que p̄mittuntur ope cōpleant. No. glo. que alle. psalmistam. Et que p̄cedūt de labijs meis nō faci

am irrita.

Cum pridem

Non valet pactum ut beneficium per pecuniam resignetur. vide glo. q. in B est notabilis q. p. s. d. a. iuncta p. t. agere sine procuratorio sed transigere non potest. Itē glo. dicit q. licet alicui redimere perationes.

Accepimus

Ecclesia cum pacto de futura successione conferri non debet. Ita glo. q. dicit q. etiam de iure civili q. s. non p. t. pacisci de hereditate alterius nisi eius voluntate.

Cum clerici

Illicitum est pactum q. q. s. pensiones augmentat ut sibi ecclesia offerat. Ita glo. q. docet q. n. pensiones ecclesiarum sunt augmentande et q. n. non.

Idemq.

Pactum q. ius alteri ledit non valet.

Pactiones

Pactiones spiritualibus et q. vergunt in aie deimentu alicui impossibiles de iure vel de facto nulli sunt momenti. Ita glo. q. solet allegari ad hoc an pactum debeat dari vel non.

Titulus. de pactis. li. sexto.

Pactum

Monachi benedicti liberati a se. apo. sepulturi. si paciscant de non recipiendis aliq. b. vel certis parochianis ecclesie alicui copelluntur pactum servare. nec illos sepelire poterunt. licet apud eos elegerint sepeliri. cum per pactum prius legio renunciarunt.

Quamvis

Pactum factum patria filia dum tradebatur nuptui q. dote p. t. a nullum habebit ad patrem bona regressu si iuraverit id filia servare tenet oino quāvis ius civile id improbet.

Quia ex eo

Pacta iniuncta p. r. s. p. dicatores vel minores vel alios medicantes. cum r. c. t. o. n. b. u. s. parochialium ecclesiarum sup. parochialibus iuribus si facta sunt per p. o. r. e. s. vel guardianos de suorum p. u. e. n.

tum iporumq. locorum consensu. l. s. auctoritas ap. se. non intulerit vel licentia p. o. r. i. s. v. l. ministri generalis. aut magistri vel puincialis ministri vel capituli puincialis suanda sunt dum modo alia sint licita et honesta.

Titulus. de transactionibus.

Sicut graue

Instrumenta aliaq. partium iura in transactione frustrant. Ita glo. q. dicit q. novissima pacta sunt suada. et q. pactum siue transactio ab initio invalidum per confirmationem pape fit validum.

Statuimus

Copositio super decimis fieri potest in personis ecclesiasticis auctoritate episcopi vel archiepiscopi. et h. intelligitur secundum abb. in sua dyocesi.

Contingit

Transactio a prelato facta non repbat a conventu si semel fuerit approbata. Ita glo. q. ponit differentiam inter litteras procuratorias et litteras de rato et est notabilis.

Constitutus

Super beneficio non transigit. nota glo. q. ponit idem fore peccatum in fractura fidei sicut in fractura iuramenti. et q. in pari causa turpitudinis potior est positio possidentis.

De cetero

Auctoritate legati fit copositio in spiritualibus l. s. non possit perpetua statuere pensionem Et vide glo. que dat intellectum.

Ex litteris

Qui prestat precium alicui petenti rem suam sciens sibi ipse preiudicat. nota glo. q. dicit q. testis et advocatus in una et eadem causa una persona esse non potest.

Super eo.

Super beneficiis non transigit l. s. amicabilem copositio invenire potest. nota glo. q. notabiliter distinguit quoniam et quoniam non potest transactio invenire in spiritualibus. et describit etiam quod sit transactio.

Veniens ad

Pacta siue transactiones sine superioris auctoritate.

et oritate facta cēsent psonales. vide bic tertū
q̄ alle. q̄ res int̄ alios acta.

Ideterea quando

Sup iure patronat⁹ siue iter laicos ⁊ cli
cos nō valet trāfactio q̄ sit mediāte pecunia
vel vt census augmētent ⁊c.

Ideterea quarto

Sup subiectione aliq̄ vt pecunia det nō
valet transactio. vide h̄ glo. q̄ ponit rationes

Ex parte tua

Istud. c. cū gl. docet i q̄b⁹ casib⁹ lz trāfige
re ⁊ i q̄b⁹ nō. ⁊ dicit q̄ in caus⁹ mrimōialibus
nō b⁹ locū trāfactio. vide tex. q̄ dicit q̄ iudex
debet se declinare in būaniorē p̄tē fm q̄ p̄lo
na cā loca atq; tpa postulat

Titul⁹. de postulando

Clerici in.

Clerici etiā si nō habeāt bñficiū p̄ in mīo
rib⁹ cū bñficia habeāt corā seclari iudice ad
uocare nō debēt nisi in caus⁹ p̄tentis nec re
gularis corā aliq̄ iudice. no. g. q̄ di. q̄ obpro
briū est clericis si se peritos forēliū decepta
tionū ostendere voluerint.

Ex parte tua.

Canonici regulares etiā p̄hibent postu
lare sicut et monachi nisi in casib⁹ in iure ex
p̄ssis. l. p̄ utilitate monasterij et extūc nō suf
ficiat utilitas lz requirit licētia abbatis. no. h̄ do
ctores q̄ notāt h̄ q̄ regulares nō cēsent habe
re cognatos.

Cum sacerdotis.

Sacerdotis officiū est nulli nocere lz oī
b⁹ velle p̄desse. ergo nisi necessitas imineat p
p̄sonis p̄iūctis aut miserabilib⁹ eis licitū est
postulare. Itē in fine di. q̄ cleric⁹ p̄ eccia⁹ po
stulās vñ bñficiū obtinet p̄t ingratitudinem
illo bñficio spoliari p̄t.

Titulus. de procura toribus.

Etia quidem

Sine mandato null⁹ pcurator admittit
vel sic. Procurās in iudicio causā ecclie col
legiate d⁹ b⁹ sufficiens mādātū plati et capli.
no. g. q̄ docet q̄ pcurator sine mandato ad
mittēd⁹ est ⁊ q̄ nō d⁹ satisfacere. Itē q̄ plati p̄t
agere sine p̄fessu capli et ecōtra. Itē q̄ p̄sumit
ex p̄teritis ad futura

Querelam. a.

Impeditur legitime nō cōpellit pcuratorē
p̄stituere vel sic. Reuocat snia q̄ p̄denat⁹ su
erit in exp̄p̄ex iusta cā absens legitime excu
satus q̄ in ardua cā pcuratorē p̄stituere nō
luit. no. glo. q̄ docet in q̄b⁹ casib⁹ cōpellit q̄s
pcuratorē p̄stituere. Itē dicit glo. q̄ benefici
um iuris nemini est auferēdū. Itē docet si
ne q̄n re⁹ et q̄n actor p̄denari debet i exp̄p̄is

Ex insinuatione

Snia lata cū pcuratore reuocato ⁊ de h̄
certificato non tenet. no. g. q̄ docet vñ casū
in q̄ credit vñi testi cū p̄ncipali. Itē docet an
et q̄n q̄s d⁹ p̄bare titulū possessionis sue

In nostra presentia.

Null⁹ est p̄cessus habit⁹ occasione litere
p̄ falsū pcuratores obtēte. vide gl. q̄ docet q̄n
pcurator d⁹ fals⁹. Et di. g. q̄ dign⁹ est miseri
cordia q̄ vicio laborat alieno.

Tue fraternitati

In cā criali mota ciuilit̄ interuenit pcura
tor secus si mota eēt crialiter. no. h̄ doc q̄ do
cent q̄d sit inscribere et rationē reddere. Itē
di. glo. q̄d vna via p̄hibet altera via nō debet
admitti.

Cum pro causa

Ab eo q̄ litē mādauit exp̄p̄as q̄s fecit re
pent pcurator. no. g. que di. q̄ etiā sine man
dato vñlter exposita p̄cclesia p̄nt repeti.

Quia in causis

Vniuersitas p̄ pcuratorē d⁹ litigare. no.
glo. q̄ di. q̄ vniuersitas loco dñi habet ⁊ vni
uersitas iurat de calūnia p̄ pcuratorē et glo.
alle. p̄cor.

Auditis

Reuocatio pcuratoris p̄ p̄clusiō⁹ facta
non p̄t sniam ip̄edire. no. g. q̄ di. de p̄tēptu et

de illusione superioris postq; cā ē deuoluta ab
superiorem.

Petio vestra

Nō est in noie pcuratoris vis aliq facie
da. **I**ño. gl. q vba dubia siue generalia sūt in
telligēda fm intellectū pferētis. 2 q hoc nomē
pcurator est generale 2 restringit ad qzlibet
administrationē

Accedens

Pater 2 mater pcuratores constituunt
in causis 2 pcpue sup spōsalib⁹ filioz. no. glo.
q in mrimonio libras oimodo est restituē
da 2 loc⁹ puidēd⁹ est vbi nulla posset esse for
mido. **I**ñe di. q plena securitate gaudere dōz
cui⁹ anim⁹ ē indagandus

Dilectus filius

Procurator appellare p^r sū tēp⁹ sibi non
dēt ad p^rulēdū dñm. no. glo. q in **B** est nota
bilis q inducie sunt dāde reo vt deliberet an
velit agere vel cedere.

Constitutis.

Re⁹ p^rstutēs pcuratorē tātū ad agēduz
nihil agit. vel sic. **S**i re⁹ recedat a iudicio di
misso pcuratore solūmō ad agēdū p^rumar
est 2 p^rdēnabit in expēf. **I**ño. g. q docet quan
do marit⁹ p^r agere p^r vxore cū mādato p^r si
nemādato **I**ñe di. g. q nemo p^r alteri p^r aliey
stipulari vel pacisci.

Mandato

Si reuocatio pcuratoris nō puenerit ad
dñm vel ad iudicē post lūē p^restata valz qd
postmodū cū eo gestū est.

Non iniuste

Filius. etia 3 line mādato p^r patre admit
tit ad agēdū et defēdēdū p^rstuta satisfactioe.
Iñe di. q pcurator d^r appellare 3 appellatiōez
p^rleq nō teneat. et di. **B** ab. et doc. q aduocat⁹
nō tenet causā appellatiōis p^rleq. nisi velut p
solario sibi in principali dato

Consulti

Procurator ex cōmunicati repellitur ne
ne possit l^ras ipeirare. **I**ño. g. q qrit an aliq
ex cōicat⁹ ipeirās l^ras p^r nō ex cōicatis. iplis
etiā de ex cōicatiōe nesciētib⁹ vel etiā sciētib⁹

an valeāt lūē. 2c. **I**ñe gl. di. q oia nrā facimus
quib⁹ auctoritatē iptimur. 2 alle.

Titulus. de procurato ribus. li. sexto.

Non indiscrete

Laicus p^r pcurator eē ad agēdū et dē
dēdū in causis spūalibus. **B** p^rmo. **S**ecun
do dicit q pcurator p^r lūē p^restata; p^r dare
aliū pcuratorē ante non. nisi fuerit dat⁹ i rez
suā vel a dñō habuerit mādātū de substitu
endo etiam nō certā psonā. **T**ertio dicit pro
curator ad negocia aliū pcuratorē dare pōt
libere qñcūqz. **B** di.

Quamuis.

Procurator ante lūē p^rel. etiā line rōna
bili causa. reuocari p^r. post litem contestatā
nō line rōabili cā. dñs tñ bñ p^radeē cāe cū ipō
pcuratore. maxime si d collusiōe timeat. **E**t
vide gl. q **B** notabili^r declarat casus in qbus
possi^r pcurator reuocari.

Is qui

Procurator bñs mādātū substituendi
substitutū a se p^r mādātū susceptū etiā si eo
nō sit vltus reuocare nō p^r. nisi cū p^ratez ba
buerit reuocādi. **S**i autez erat pcurator ad
plures cās 2 in alia substituit in alijs rema
net procurator.

Qui ad agendum

Procurator generalit^r ad agēdū 2 dēfē
dēdū dar⁹ illa exercere nō p^r q mādātū exi
gūt spēale. 3 si aliqz articul⁹ de spēalib⁹ i mā
dato sit exp^rssus veniūt et alij. **I**ñe pcurator
absqz spēali mādato iuramētūz deferre trās
igere vel pacisci nō p^r nisi ei bonoz vel cau
se administratio liba sit cōmissa. **B** di.

Qui generaliter

Procurator generalit^r p^rstut⁹ ad nego
cia agere et expiri p^r exceptis **B** casib⁹ q mā
datū exigūt spēale. **S**ecdo di. filiūsa. absqz p
sensu pat^r p^r fieri pcurator nēdū ad iudicia
verū etiā ad negocia. **T**ertio di. q 3 qz post
xvii. añū p^r eē pcurator ad negocia. tñ mior
xxv. annis nō p^r eē pcurator in iudicio.

Si duo.

Si duo procuratores in siml nō adiecto in solidū deputent. vn⁹ sine alio nō d³ admitti secus si sūt in solidū deputati. s³ tūc illi⁹ erit melior p^oitio q³ plius p^oest. negociuz p^omit⁹ occupabit. vide decre. q³ lōga est & notabil. Et ponit in fine exceptōs q³ ad pcuratores in electionib⁹ p^ostituit. zc

Licet is qui

Procurator q³ renuit acceptare mandatu^m penitere p^ot. q³ diu p^ostituēs in eadez pleue rauerit volūtatē

Si quem

B^ons d^os pcuratorē q³tiēs p^oigit eū ab eē. causā tractādo pcuratorē nō intelligit reuocare. secus si simplr. nisi exp^ose p^otestet q³ ipm reuocare non intendit vel al^os b^o appareat ex pbabilib⁹ p^oiecuris

Procurator non aliter

Ad p^otrahendū m^orimoniu^m pcurator debet b^ore sp^oale m^odatū. Secūdo d^o. q³ talis pcurator nō p^ot substituere nisi ad hoc habeat speciale m^odatū. Terno q³ si talis pcurator reuocatus etiā ignorāter p^otraxerit nō tenet m^orimoniu^m.

Titulus. de procuratoribus. in cle.

Instrumento.

Qui sciēs sine p^oestatione recipit instrumentū vel litteras sue p^ocurationis q³b⁹ p^ostituēs p^op^o cauebat sup^o inclusi in procuratorio tenet et cogit d^om defendere

Non potest.

Procurator b^ons m^odatū iurandi & o^oia faciendi que req^orunt sp^oale m^odatuz. p^o electū v^ol^o p^ou^ol^oz o^opponerē nō p^ot crea v^ol^o defect⁹

Religiosus.

Religios⁹ n^o p^ot eē pcurator sine licētia sui sup^oioris. & b^o in certis casib⁹. Ita etiā p^ostitut⁹ sine l^onia sp^oali nō p^ot aliū substituere

Procuratorem

Procurator p^ostitutus a prelato v^ol^o eccl^oia vel etiā a quocūq³ alio. p^o morte p^ostituētis reuocatur. etiā quo ad negocia iā incepta &

in q³bus p^oipm lis p^otestata fuit.

Titul⁹. de sindico.

Sicut studij

Decet religiosos a litigijs abstinere. & i^o sindicu^m b^ore debet q³ causas monasterij agat et defendat. b. d^o. Item no. g. que ponit lex in ordine. p^omo q³d sit sindicu^m. secūdo ad q³d datur. Itē a quo dat. Itē an teneat p^ostare cautionē. Itē an debeat iurare decalūnia. Itē an sindicu^m iste p^ot eē laicus.

Titulus de his que ui. me. ue. causa fi.

Perlatum est

Qui p^opter timorē mortis religionē igre ditur ad ordinē minime astringit. q³d dicti⁹ more accidētalis et violētie v^ol^o hic. sec⁹ si casualis v^ol^o q³a infirm⁹ v^ol^o nauigauit. Nota hic gl. que docet et ar. quādo valet p^otestatio et quādo nō. et tāgit etiā q³n negatiua poss⁹ p^obari. s. quādo includit in se affirmatiuam v^ol^o de eam.

Abbas.

Abbas amissionis patrimonij est sufficiens et excusat. vel sic. Qui per metū amissionis patrimonij sui beneficio renunciat illud repetere potest. b. d^o. Nota glo. q³ d. q³ illa que sunt per metū facta tenent regulariter. sed glo. ponit cas⁹ in q³b⁹ talis fallit. & d^o. q³ coacta volūtas est volūtas. zc

Ad aures

Renūciatio p^o metū laicor⁹ facta nō ē sufficiens nisi interueniat iuramentū. Nota glo. que ponit v^ol^ous. Excusare met⁹ hos posse puta q³a nescis. Stup^osiue status verberis atq³ necis zc.

Ad audientiam.

Qui coacter renunciauit b^onficio potest illud repetere licet iurauerit resignare. Nota gl. que dicit q³ vis est impet⁹ maioris rei cui resisti nō p^ot et est m^oltiplex vis zc.

Sacris est

Comunicatio excommunicato cum suis participi-
bus licet pmetu h faciat excommunicatiois sece-
ria tñ nō euadat. no. g. q. d. q. coact? mag? dici-
tur pati qz agere.

Cum dilectus filius.

Quest? nō excusat nisi pūneat metuz mor-
tis vel corporis cruciatu. no. g. q. in h est specia-
lis. qā dicit? dol? inueniat. in spūalib? tñ nō
subuenit? doli passio.

Super eo.

Illa q tpe violēne alicui illate auferunt p-
bata violētia solo spoliati pban? iuramēto.
no. h glo. q. ponit rōnez qre h pactorē deferē
iuramētū cū nō sit iuramētū alicui deferen-
dū nisi ad sub bona pūptio puta vni? testis.

Titulus. de his que ui- me. ue causa fi. li. sexto.

Absolutionis

Excommunicationis suspēisionis vel inter-
dicti absolutio vel reuocatio pūm extorta
nō tenet. h pmo. Scdo dicit. q. talis extorquēs
excommunicat? est ipso iure. &c.

Titulus. de restitutione i integrum.

Requisiuit

Cū in cōractu legitime celebrato leuē ec-
clesia restituit? eccia p eundem

Cum venissent

Cū ob negligentia pcuratoris lesū extitit
monasteriū siue eccia plesione restituit. vidē
gl. b? capli q. in h est speal? qā docet qñ negli-
gentia pcuratoris nocet dño.

Auditis.

Ecclia in oib? restituit? et eccia pccia. vñ
sic. Enā ptra ecciam restituit? eccia q gūile ;
sa fuit p pbatōnes omillas. vide gl. q. dicit
qñ si fi. qd sit restituere i integz. l. reducere i eū;
de? statū in q qserat añ lesione. qd ē tenēdū

Ex litteris

In causa matrimoniali dat? pñiam in cōu
restitutio ppter fraudez. vide gl. q. no. dñiam

in? appellatōne z supplicatōz. qā appellatō
ne pēdēte nihil est innouādū. Sz p? suplica-
tionē snia p? exeq. bñ in caueat de restitutio-
ne. si snia fuerit retractāda.

Cum ex litteris.

Contra sui pdecessoris sniam papa resti-
tutionē indulget. vel sic. Enā ptra sniam pa-
perestitui p? ecclia z cā restitutōis in integz
partib? pñtib? est tractāda. no. g. q. di. q. i mo-
dico tpe nō p? qñ multa addiscere. no. textū.
q nō negat qñ snia ro. se. possit i meli? refoz-
mari. no. q. assensuē partū merita cause pā-
dunt. z ad hoc i stud. c. alle.

Suscitata

Snia lata si restitutio pcedat sit executō
snie sub cautione de restituēda resi obtinue-
rit pdenat? no. g. q. ar. an pcurator sine speci-
ali mādato h casu p? petere resti. in integz.

Coram felicis

Ips? pemptoriū nō dat dilatio nisi pua
restitutioe in integz. Et sic no. h fm gl. q. b
pcedit vna via qd alia pibet qd ē ptra illā
cōmunē regulā. qd vna via. &c.

Constitutus in

Restituit? minor in eo qd ptraxit vel omi-
si si pbat se enormit? lesū z tpa restitutionis
perēdenō sūt lapsa. no. glo. q. loquit de solen-
nitate de p?uetudine adhibēda in pēdutione

Causa restitutionis.

Cā restitutionis in integz corā iudicib? or-
dinarijs administrationē habent. vel delega-
tis ab eisde tractari poterit? nō ab alijs nisi
si incidenter mota fuerit. Scdo di. q. in cau-
sa criali libali et matmōiali arbitri nequnt
assumi qā maiores erigūt iudices.

Beneficio

Restitutio denegata semel eccie pleriq? si-
bi nō pcedit nisi ex noua cā. restituit? in ad ap-
pellandū ptra sniam denegatōis. no. g. q. in
ter cetera di. q. snia arbitri nō infamat.

Titulus. de restitutioni- bus in integz li. sexto

Ecclesia.

Ecclesia post quadriennium non admittitur ad petendum restitutionem contra sententiam vel practum nisi rationabilis aliqua causa suadeat

Si aduersus.

Ecclesia contra confessionem qua lesa fuerit admittitur infra quadriennium per beneficium restitutionis in integrum, postea non nisi per viam iuris communis.

Titulus de resti. in integrum in Cle.

Lib ecclesia

Ecclesia probans se lesam per lapsum temporis ad id tempus restituitur, et infra quadriennium a tempore lesionis.

Titulus de alienatione iudi. causa mutan. fa.

Ex quorundam

Qui causa mutandi iudicii possessionem commutat supra quam conveniri debeat tamen ille qui recipit quod commutat per eandem potest litteras conveniri. Nota glo. que est notabilis et docet quando res dicatur litigiosa et illis qui duriores aduersarios constituunt.

Ex parte scabinorum.

Si in clericum a laico contra laicum fiat cessio causa coram ecclesiastico iudice non tractatur. Unde glo. que est notabilis, et notat cessiones esse obsolescentes et quod clerici illi intendere non debent, et quod iactura cause affici debet

Titulus. de arbitris.

Sane et infra.

In impari numero arbitrorum debet fieri compromissum. no. glo. que dicit quod homines faciles sunt ad dissentiendum et alie. concoz.

Non sine multa

Arbitrium symoniacum et dolosum nullum est momenti. no. b. glo. quod in arbitrio potest intervenire iuramentum. Item quod iniquo arbitrio non est standum. Item quod pauper raro audit in iustitia

Peruenit ad nos.

Non potest per arbitrium spiritualia laico abudicari tenenda auctoritate sua. no. g. que dicit quod interest ecclesie ne superius veretur, et alie.

Recti filij

In muliere ratione consuetudinis iudicantes potest persone ecclesiastice de rebus compromittere temporalibus. no. g. que docet quod mulieres potest exercere. Et quando pena in compromisso adiecta peti potest

Cum tempore

Arbitrium non valet vel non tenet quando libertas ecclesie ledi posset. Nota hic quod arbitrium in parte tenet et in parte non tenet. Nota quod in causa libertatis arbiter non interuenit.

Cum dilectus filius

Coram arbitris non potest fieri recouentio. Nota hic glo. primam que ponit casum in quibus reconuentio non habet locum. quia in criminibus non habet locum et in spolio. Unde de glo. que est multum notabilis quia potest quomodo differunt arbitrium et iudicium et conueniunt.

Cum olim

In delegatos a papa compromittit et eorum arbitrium papa interpretatur. No. glo. que solus ad hoc allegari quod nullus habito filio obligatur sequi illud. Item dicit glo. sufficit ita scriptum esse.

Contingit.

De spiritualibus in laicum compromitti non potest. No. g. quod in hoc est notabilis quod laicus nullo modo potest disponere siue cognoscere de rebus spiritualibus. quia de vniuersa ecclesia male iudicat qui querit iudicium laicorum. et alie. glo.

Per duas litteras

Auctoritate iudicis spiritualis potest in laicos et clericum compromitti super rebus spiritualibus. no. g. que tractat de procura. que excessit fines mandati sui. Item quod arbitrium approbatur silentio decedentium.

Ex parte tua

Per mortem alius compromittens expirat compromissum. no. gl. que loquitur de morte lingatorum.

Exposita

Si niaz pcedere nō p̄t arbit̄ imutare. no.
ter. q̄ di. q̄ papa n̄ intēdit imutare snias iam
latas. neq̄ suscitare lites iā sopitas z sēp re
recurrēdū est ad intētionē scribentis

Innotuit

Si ad sniam arbitri electi indeimiate iu
der p̄tē cōpellat. loc⁹ est appellandi. 111. no. gl. q̄
dicit q̄ arbit̄ d̄z notari z eē cert⁹ et sic etiaz iu
der debet eē cert⁹ z tutor

Cuz a nobis.

Dicitū in cerroz mediator bñ tenet. s̄ sic
nō est in arbit̄. 111. no. g. z ab. q̄ h̄ ponunt diffe
rentiā inter arbitrū et mediatorē. zc.

Compromissum

Cōpmisū n̄ extēdit se ad cōpmittētis be
redes. nisi h̄ exp̄sse in cōpmisio caueatur. zc.

Titulus. de arbitris. li. sexto.

Si ex tribus

Si ex t̄b⁹ arbit̄s duo p̄cordāt in sūma te
net snia illoz. s̄ si oēs discōrdāt i3 snia de sū
ma minor..

Ut questionibus

Si ex t̄b⁹ arbit̄s vn⁹ nolit examinādo v̄
diffiniēdo negocio intēsse duo p̄cedere pote
rūt ac si ille p̄ns eēt. circa iudices autē antiq̄
iura p̄ueni. b. d. 111. no. g. q̄ est notabilis.

Et sic est finis casuū summariorū li. primi.

Incipiūt cas⁹ sūma rij secūdi li. decre. sexti et clemen.

Titulus. de iudicijs

Ex quouult deo

Qui semel iudices nō declinare
pmisit apl⁹ n̄ pot̄t penite. 111. no. t.
gl. q̄ d. q̄ iudiciū reddit in inuitū
vide Bab. q̄ q̄rit an i absētia p̄ns excōicatus
posset absolui an debeat p̄s ad h̄ vocari. Et

tractat gl. q̄n cā excōmunicati est tractāda
Becernimus.

Laici ecciasticas cās tractare n̄ debēt z p̄
lati ecciay iudicio laicoz circa ecciastica ne
gocia nihil disponāt. nec p̄t laicoz p̄hibiti
onē ecciasticā dimittāt exercere iustitiā. no.
glo. q̄ di. q̄ papa p̄t laico delegare criales ac
etiā ciuiles et spūales causas

Quanto diuina.

Cā iuris p̄ronat⁹ peccāsticū iudices tra
ctari d̄z. no. gl. q̄ di. q̄ ius p̄ronat⁹ nō d̄z p̄pe
spūale. s̄ spūali annexū. Et di. gl. qualia iura
possit laic⁹ possidere.

Ac si clerici

Ider p̄cessū h̄mz p̄clitū in foro sclari nō
sūt clici puniēdi. Scdō oñdū q̄l̄t ep̄s cū clī
cis valeat disp̄sare. no. g. q̄ di. de snia lata p̄
nō suū iudicē. Itē di. g. q̄ p̄fess⁹ in iure p̄ p̄ui
cto habet. Et notat aliq̄s cas⁹ in q̄b⁹ ep̄us p̄t
disp̄sare Itē di. q̄ p̄uenia n̄ dat nisi penitēti zc

Ceterum quia in eos

Vasall⁹ tenet corā d̄no feudi r̄ndere. not.
gl. q̄ di. q̄ q̄dū d̄ns feudi pat⁹ est facere iusti
tiā in vasallos et illi enā pati sūt r̄ndere nul
lus ali⁹ d̄z se intromittē de illa iurisdictione.

Dilecti filij

Null⁹ cogit edere actionē. 111. no. g. q̄ repro
bat subtilitates i iure canōico circa cās agē
das. q̄a sepe subtilitates ad p̄niciē reuertunt
z stricta ratio q̄nq̄z omitti solet

Intelleximus

Excōicat⁹ p̄ueniri p̄t. s̄ aliū p̄uenire n̄ p̄t
Et gl. ponit rōez videlz ne ex dolo suo cōmo
dū reptz. Et no. g. q̄ d. q̄ excōicat⁹ d̄z p̄ p̄cura
torē r̄ndre. Et q̄rit q̄d si excōicat⁹ nō velit p̄
curatorē p̄stnuere. Itē q̄rit an ne excōicatus
p̄t ipm p̄uenientē recōuenire. et dicit q̄ non

Clerici

Nulla valet p̄suetudo q̄ min⁹ cleric⁹ d̄oi
crie debeat corā ep̄scopo respondere. 111. no. t.
glosam que arguit q̄ consuetudo non p̄t iu
dicat iuri scripto. Et quomodo hoc debeat
intelligi. vide glo.

Causam que

Capitulum sine presu plani non agit. no. g. q. sine presu plani collegium nec alium puerit nec puerit.

Cum non ab homine

Elle d'opoli et corrigibilis curie scilicet est tra d'ed. no. g. q. docet quod pcedendum sit et notabile expedit se quod pcedendum sit pro falsariu.

Quia. xv.

Delegata potestas extendit ad eum qui scienti accepit rem pro violentia occupata. no. gl. q. expedit se quod licet et quod tanquam successor singularis per rescriptum apostolicum pueniri potest.

Cum venissent

Papa non vult de privilegiis apostolicis cognoscere palios quod per se vel suos. Item glo. alt. quod illi est interpretari et est pro re ius. Et quod g. quod illo casu papa potest esse iudex in propria causa.

Nonit ille

Ratione peccati quod libet causa puenit ad ecclesias. vel sic. laicis ratione peccati et maxime puiurij vel pacis fracte coram ecclesiastico iudice puenit. B. di. No. rex. cum gl. q. solet allegari. si peccauerit in testamento. Item quod par est viculum caritatis. et quod papa potest corripere quolibet. et. no. g. q. lex abrogata est. potest tamen adhuc allegari propter eorum rationem. que ratio quandoque est necessaria.

Pastoralis

Principales persone litigantes in lite persona liter debet respondere. videlicet hoc. hic quod liter debet ac intelligi. Et enumerat glo. alios personas qui non per se sed per alios debent respondere.

Examinata

Contra non possidere non dat rei venditio. videlicet glo. notabile quod declarat interdicta et quod et quod quod alia per iudicio interare actionem. et.

Cui deputati

Iura sue religionis presunt regularis. vel sic. Preceptores et reple per domibus suis agere possunt et defendere. nec eis obstat religio. vel quod natio eorum sit incognita. B. di. no. rex. q. di. q. lingios ne gociis curas gerere non debet quod pacificis de uerunt studiis inherere. Item no. g. q. in cetera dicit quod infames consueuerunt fugere loca nationis sue. Item quod infamis non potest esse iudex vel procurator.

Qualiter

Relatus debet laicis de clericis iustitiam exhibere. no. gl. que dicit quod clerici si velint non possunt laicum iudicem suum constituere.

Causam que.

Iudice cause similitudo. cause quam habet ipse ipsum repellit. Nota glo. que dicit quod similis causa etiam repellit testem. Et dicit quod si morbo laborant non sunt admittendi testimonium.

Exhibita nobis

Iudicium destruitur si de principali et exceptione similis cognoscatur. vel sic. Si iudices de principali et exceptionibus iudicialibus similis cognoscunt vel super principali lite non prestat. probatio nes recipiunt ab eis licite appellat. Nota glo. que dicit de conspiratoribus qui non sunt admittendi. et. Item dicit glo. q. si plura assignentur in appellatione grauamina sufficit alterum dummodo quodlibet per se sufficiens sit. et.

Venerabilis.

Secundum canones cause instantia non potest si infra triennium causa non fuerit finita. vel sic. Instantia iudicij non perit per lapsu triennij. B. dicit. Nota glo. que reddit causam et dicit quod iurisdictio perpetua est et rescripta sunt perpetua.

Significauerunt

Cum actor et reus non sunt eiusdem fore causa possessionis et proprietatis potest coram diuersis iudicibus agitari. Nota glo. q. dicit et arguit quod puenientia causarum diuiti non debet. et alle. et soluit.

Titulus. de iudicijs. li. sexto.

Juris esse

Iudex delegatus non habens ad hoc speciale mandatum a papa non potest compellere partem ut personaliter coram eo compareat nisi ex causa rationabili. Nota glossa que querit an valeat processus cum falso procuratore habitus. Item tangit quid faciendum sit cum dominus sit iustior quam procurator.

Mulieris

Mulieres psonalit ab iudiciū q̄cūq; cā
in ture n̄ exp̄ssa iure trabēde n̄ sūt. s; si neces-
sariū sit eoz testioniū in cā iudex exp̄b̄ pdu-
cētis in dū ibi in dū mittet. r iudex fraudu-
lent vadēs excōicat⁹ est. **M**ulieres religio-
se etiā volētes extra monasteriū suū ex aliq̄
cā psonalit ad iudiciū trahi n̄ debēt. qd̄ p̄pre-
dicta sit ē iratū. no. g. q̄ in cēsa notat p̄dūz
mulieriū ēē meliorē h̄ casu. q̄nq; viroz cōdi-
tio ē melior. q̄nq; est par. Et notat i sine vnu
casū in q̄ q̄s nō p̄t renūciare iuri p̄ se irodu-
cto. r alle. alios et p̄cor.

Si annum. xliij.

Maior. xliij. ānis p̄ se aut p̄curatorē po-
test agere r defendere cām spūalē minor. xliij.
ānoy nō agit p̄ se s; p̄curatorē datū aucto-
ritate ordinarij ecclesiastici iudicis r etiā dele-
gatū ad cās illas filiū familias sine pat̄s al-
sensu agit cām spūalē. In fine. g. b. c. notant
casus in q̄b⁹ fili⁹ etiā minor agit p̄ patrē

Titulus. de iudicijs in clemen.

Budum

Cōstitutio bonifacij q̄ h̄z q̄ citatiōes etiā
extra dies solēnes publice facte de mādato
pape in audiētia l̄rāz aplicarū v̄l papali pa-
latio. affixe ianuis maioris ecclie loci q̄ pa-
pa cū curia sua degit arcēt citatū ac si ad eū
psonalit deuenisset. restringit ad eos q̄ impe-
diūne ad eos citatio puenire possit. v̄l q̄rū
domiciliū tūte nō potest adiri.

Dispendiosam

In causis etiā pēdentib⁹ bñficialib⁹ r decu-
marū matrimonialib⁹ r vsuraz r ipsas tāgē-
tib⁹ pcedi p̄t simpl̄ et de plano absq; iudicō
rū strepitu et figura. no. h. gl. q̄ iudex i bis ca-
lib⁹ in tex. numeratis p̄t pcedere absq; figu-
ra r strepitu iudiciali. aut si vult p̄t plenari-
u; pcessu; facere. Et ergo tex. notant dicit va-
leat. nō di. debeat. qd̄ est mēti tenēdū. zc

Titulus. de foro com.

Si quis clericus.

Cleric⁹ bñs cām p̄ clericū. suū nō d; dese-

rere ep̄m. s; p̄us actio coram eo v̄nietur. ni-
si de p̄sēu ep̄i aliū elegerit iudicē ecclesiasticū
Nota q̄ clerici d̄serere nō p̄nt suū ep̄m etiā
si iuramētū intulerit. d; q̄ vide h̄ glo. quō h̄
intelligi debeat.

Nullus iudicum.

Iudex laic⁹ clicū sine licētia sui ep̄i p̄ se di-
stringere aut iudicare nō p̄sumat. q̄ si fecerit
donec emēdā p̄stiterit ab eccia se q̄strat⁹ ma-
nebit. no. g. q̄ videt velle q̄ oēs p̄uientes eccle-
sie gaudent hoc p̄uilegio

Sane si episcopi

Si ep̄i inter q̄s causa v̄lat diuersaz sūt p̄-
uinciaz ille p̄mas dat iudices in c⁹ puincia
est loc⁹ de q̄ p̄dicit. no. g. q̄ dicit q̄ sub illo iu-
dice agere d; actor in c⁹ iurisdictione res liti-
giola est vt ex ipsa re format⁹ for.

Si quis contra.

Ista decre. docet q̄lī pcedēdū sit cū p̄p⁹
ep̄s recusat vt suspect⁹. r tractat plen⁹. i. d. ap-
pel. in. c. Cū sp̄ali. q̄ videt h̄ac decre. in p̄reta-
ri. vel sic sumat. Corā ep̄o suo pueniend⁹ est
cleric⁹ q̄ si recusat dabit delegatū p̄tib⁹ non
suspectū. h. di. no. g. q̄ in cēsa dicit q̄ delega-
t⁹ ab ordinario nō p̄t suā l̄niaz exeq; s; ip̄e or-
dinari⁹ debet illā exeq.

Si clericus laicum.

Si clic⁹ laic⁹ sup reb⁹ p̄pbanis aut eccie
sue pueniat d; cleric⁹ corā iudice seclari age-
re. Cū generalit̄ actor se q̄i forū rei. Qualiter
istud sit intelligēdū. vide h̄ doct.

Ex transmissa.

Corā dño feudi cā tractāda est q̄ negligē-
te succedit ordinari⁹. no. t. r. r glo. q̄ vident i-
nuere r docere q̄līter cā feudi debeat expedi-
ri et remitti et alle. p̄cor.

Verum quoniam

De feudo spectāte ad ecciaz ep̄us cogno-
scit. r se. va. sup sedendū ē q̄usq; eccie de p̄la-
to p̄uissū fuerit. h̄ est argumētū q̄ se. va. iura
ep̄i ad caputū nō p̄nēt.

Cum sit generale.

Cuz laici in exhibendo iustitiaz clericis se-
pe sunt remissi fauore ecclesie in iudiciū est

ut clerici sub quo voluerit iudice possit malefactores et sacrilegos puenire. Nota glo. q. dicit q. isto casu laici possunt ad iudicandum per excommunicationem compelli. Et expoit qui dicuntur malefactores.

Quod clericis

Clericorum cause iure canonico sunt et sunt iura non sunt laicorum consuetudinem terminant. Nota q. pariter in causis ubi laicus agit contra clericum de consuetudine non datur libellus

Licet ex suscepto

Ista decretal docet in quibus casibus iudex ecclesiasticus potest se immiscere seculari iurisdictioni. scilicet cum superior non inuenitur. Alii. scilicet cum iudex secularis negligit facere iusticiam. Tertio casus est cum aliud ambiguum fuerit. Quarto in omni crimine. Quinto cum per denunciations criminis causa deferretur ad iudicem ecclesiasticum. Sexto ratione conexitatis. super istis omnibus vide glo.

Ex tenore

Causa viduarum petitoria spectat ad forumulare cuius negligencia suppleti iudices delegant. Nota glo. q. enumerat aliquos casus spectantes ad forum ecclesiasticum. et dicit q. causa viduarum q. ad defensionem spectat ad iudices ecclesiasticum. Vel sic. vidua laicum coram ecclesiastico iudice puenire non potest nisi super causa ecclesiastica vel in defectum iuris secularis. B. dicit.

Si diligenti

Non potest clericus in non suum iudicem seculares consentire. etiam si B. iuret. vel sic. clericus non potest sibi constituere laicum iudicem. etiam si proprius iuramentum et aduersarij consensu accedit. B. dicit. Nota glo. q. dicit q. pacto puatorum iuri publico non derogat. Et q. nemo potest facere ut iura in testamento suo locum non habeant.

Cum contingat

Clericus debet coram episcopo respondere nisi contra sit de consuetudine inductum. Nota ex glo. q. consuetudo dat alicui iurisdictionem et quod si duci potest per consuetudinem ut quis sibi vel suis ius dicere posset. glo. expedit se et est satis notabile

Postulasti

Clericus delinquens punitur beneficio quod alibi habet. scilicet episcopus in cuius dyocesis est beneficium illud. scilicet ex equat. vel sic. episcopus deponit clericum alibi beneficium

atque in sua dyocesis. delinquit et episcopus beneficij sententiam exequitur. Nota singulare casum ubi in delicto lata sententia palam executioni demandat. Et glo. distinguit illo casu q. videndum sit an delictum sit magnum et depositione dignum

Ex parte

In possessionis iudicio vidua potest in foro ecclesiastico laicum puenire. vel sic. Miserabilis persona potest laicum interdictum unde vi coram iudice ecclesiastico conuenire. B. dicit. Nota glo. q. dicit q. quis tenetur interdictum unde vi. siue quis fecerit per se siue complices eius ipsius mandato. Vel etiam si ratum habuerit et alle. pcor.

Conquestus

Sacrilegi sunt qui res ecclesiarum usurpant et possunt eos iudices ecclesie condemnare. vel sic. Laici usurpantes iura ecclesiarum velut sacrilegi per iudicem ecclesiasticum compescunt. hoc d. Nota. g. que in hoc est singularis q. omnia iura incorporalia ut fructus et alia non possident sed quasi possident. q. manu comprehendendi non possunt. et corporalis possessio debet quasi pedum positio. in fine glo. dicit q. iniuria facta ecclesie prelati non potest remittere. et alle.

Dilecti filij

Qui constituit se certo loco soluturum. ibi et in loco domicilij non obstat privilegium pueniri potest. Nota glo. q. docet quod si datus expresse et intesse pbari debet. Item notat hic abb. q. pactum a predecessore nomine ecclesie factum obligat successorem.

Significasti

Tria sunt necessaria ut clericus in non suum iudicem valeat sentire. primum. scilicet q. utraq. pars consentiat. Item q. sit ecclesiastica persona. Item q. iurisdictioni prelati in quem sentit. Item q. fiat de episcopo voluntate et B. est quartum. vide glo.

Proposuisti nobis

Sola domicilij mutatio a primo iudice non eximit iurisdictione siue prelate. vel sic. Si citatus ad causam postea mutat forum in causa illa coram primo iudice respondere cogetur. B. dicit. Nota glo. ubi dicit q. iudicium debet ibi terminari ubi est inceptum. Et dicit q. per solam citationem siue comparitionem fit puenio. de qua vide glo.

Licet ratione

Quilibet pōt apd sedē ap. pueniri. sed ta-
men potest ab hoc ex causa legitima recula-
ri. *Nota glo. q. expedit se docēs qb? calibus ef-
ficatur qd de iurisdictione alteri? Item dicit
glo. q. dominus papa est iudex singulorū
et alle. concoz.*

Titulus. de foro com- petenti. sexto

Romana

Licet per app. ad archiepū causa deuol-
uatur et de ea cognoscere possit. tñ de princi-
pali q̄stione cognoscere non potest nisi p̄us
de appellatione cognoscat. etiā partib? p̄feti
ētib? sine uolūtate suffraganei. q̄i b̄ casu p̄
inde eēt ac si sine uolūtate suffraganei p̄ sim-
plicē querelā cognoscerz. qd n̄ potest facere.

Seculares

Iudex secularis qui uult clericū cōpelle-
re ad debita etiā liqda soluēda. pecclesia
fici iudicē desistere cōpellatur. *Nota glo. q.
laicis est obsequēdi necessitas. nō aut impē-
randi auctoritas. Item ista decre. trahit etiā
ad pueros et religiosos*

Cum. C. Laicus.

Laicus ratione iuramenti ut illud seruet
corā iudice ecclesiastico cōuenit. *Nota glo. q.
dicit q. quis non debet ex illo p̄sequi dānuz
vnde meretur p̄miū et alle. Itē q. montio sp̄
debet precedere cēsuras ecclesiasticas. alle. xx.
iiij. q. iij. de illicita. zc.*

Titulus. de foro com- petenti in Cle.

Quamuis.

Ista p̄stitutio vel p̄ciliū cōcedit certo ca-
su episcopis expulsis a suis sedibus q. in lo-
cis aliarū dyoc. seruata forma quaz limitat
possint pcedere p̄ra expulsores cōsiliatores
et fautores et inē subditos ius dicere. Et p̄-
mo statuit de p̄cessu faciendo p̄ra expulso-
res cōsili. et fau. Secūdo de iurisdictione a-

lias inter subditos exercenda. Tertio de licē-
tia dyocesanoz petenda. Quarto de fide ad
bibenda v̄bis epoz Quinto de suffragio vi-
cinorū epoz. Sexto p̄testat de iure p̄siden-
tium locis vbi tales epi iurisdictionē exercēt
*Nota glo. circa p̄ncipiū que dicit q. licz ge-
neraliter allegare. s. b̄ habet in canonib? Itē
glo. ponit metrū. Impb? ē aliq̄s v̄bis. facit
qz p̄teruis. Itē glo. docet an ep̄s possit v̄di-
care iniuriā suā. Itē glo. notat singularia d̄
cōsilio et fauore. Item q. tribus vicibus de-
bet fieri citatio.*

Titulus. de libelli ob- latione.

Ignarus episcopus

Libelli sunt in civilibus iudicijs porrigē-
di. vel sic. Actor in rescriptis libelluz porrige-
re debet. b̄ dicit. *Nota glo. que dicit q. libell?
est scriptura in qua p̄nctres que petīt et cau-
sa petendi et nomē actionis et rei. Et querit an
libellus sit de substantia iudicii. zc.*

Significantibus

Appellari potest si obscurus libellus nō
fuerit declaratus. Glo. ponit rationē q̄a iu-
dex sententiā ferre nō debet super incerto. Itē
q̄a generalitas parit obscuritatē. Et dicit gl.
q. petēs rem ex vna causa et succūbit. potest
alia ex causa illā rē petere nō obstāte re iudi-
cata. qd est mēti tenendū. Itē glo. docet quā-
do libell? p̄t mutari vel addi vel minui. zc.

Dilecti filii

In actiōe personali causa ex qua agīt ex-
primēda est. vel sic. El gens p̄sonali actiōe de-
bet in libello causam obligationis exp̄mere
*Nota hic ad cautelā q. in actione p̄sonali si
quis non exprimit causā in libello p̄t sic exci-
pi. non teneor respondere quia causa nō exp̄-
mitur in libello et sic iudex extūc p̄nūciare de-
bet qd si non fecerit poteris appellare. Et vi-
de hic docto.*

Titulus. de mutuis pe- titionibus

Ex literis

Reus corā Delegato p̄t recōuenire acto-
rē q̄ siml' audiat et diffiniat cām vtrāq; b.d.
Sed pone actor puenit reū sup ciuili. re^o vlt
recōuenire acto-^{re} sup ciali q̄rit an possz. vi
de h̄ doc. Nota glo. q̄ magistralit' docet q̄lit
pcedēdū sit in cā recōuentiōis et pueniōis.
Itē dicit q̄ frustra petit debui q̄ id qd̄ debet
nō impedit. Itē eadē lege puenit q̄s q̄ ius si
bi tribui postulat. s; glo. cōtra ista arguit de
deposito et dicit q̄ sitibi speciale

Prudentiam

Clausula i rescripto apposita app. re. pacto
re pdest reo et hoc est vey. si ad instānā acto-
ris fuerit impetrata. Nota glo. q̄ ponit rōez
q̄re in iudicio non debz eē psonariū acceptio
Itē nō d; actori licere quod non liceat reo.

Titulus. de litis conte- statione.

Qlim inter episcopum.

Processus sine litis ptestatōne ē null⁹. vel
sic. Nō p posuiones et respōsiones ad illas.
sed ad petitionē in iudicio ppositā et rñsōez
ad eā sit litis ptes. q̄ omilla pcess⁹ reddit nul-
lus. b.d. Nota glo. b^o. c. q̄ di. q̄ litis ptestatō
est exordiū litis siue pncipiū. Et ergo vbi p̄n-
cipiū. i. fundamētū litis deest. nihil desup edi-
ficari potest. et alle concoz.

Titulus. de litis conte- statione. li. sexto.

Exceptionis

Exceptio pēptoria litis ptes. nō impedit
nisi sit de re iudicata trāfacta vel finita. Nota
glo. q̄ ponit differētiā int' exceptionē et dñe-
lionē Itē dicit glo. q̄ iuramentū delatū a pte
parti bz maiorē vim q̄z res iudicata q̄a om-
nis ptrouerſie est finis. Itē dicit q̄ ois exce-
ptio pēptoria pimit sed dilatoria differt.

Si oblato

Ider exceptionē pēptoriā nō sit litis cōte-
statio. Nota glo. q̄ int' cetera dicit q̄ p litis p-
testa. ordinat iudiciū. s; p exceptionez pēpto-

riā destruit et sic vna res duos p̄ios effect⁹
nō potest parere. Et alle. c. maiores. de bap.

Titul⁹. ut lite non con- testata non proceda- tur ad diffiniuiā uel testium receptionem.

Ad hoc deus

Abi tangitur d' crimie adulterij ad sepa-
tionem ibori pcess⁹ lite n̄ cont. habet⁹ nullus
est ipso iure. vel sic. Si agi de adulterio ad
separationē ibori et ante litis cont. re^o est cōtu-
mar. ex cōicari p̄t. sed testes recipi nō p̄nt nec
causa diffiniri. b.d. Nota glo. que di. q̄ non
habenti aduocatū dādelit inducie ad q̄ren-
dū aduocatū Itē nota casus in quib⁹ viro
denegat uxoris restitutio.

Accedens

Abi restitutio in integrū pncipaliter po-
stulatur pcessus p̄ra cōtumacez habit⁹ lite
nō ptestata null⁹ est ipso iure. Et alij alie sū-
mant istā decre. et sic dupliciter legitur. vide
doc. Nota gl. q̄ allegat mltas cās suspiciōis.

Tue fraternitatis

Idic habes q̄liter sit ante lites ptestatā cō-
tra p̄umacē p iudicē pcedēdū. v' sic. Si lite
nō ptes. re^o est contumax si fieri p̄t mittitur a-
cto-^r in possessionē causa custodie. als re^o ex
cōmunicat. b.d. Nota glo. q̄liter iudex pced
re debet ad missionē in possessionē ex primo
decreto. Et dicit gl. q̄ nō debet multū festina-
re et d; sūmatim negociū perscrutari.

Accedens ad se. ap.

In causa matrimoniali p̄ra nō p̄umacez
lite nō ptes. facta. testium receptio nulla est.
Nota glo. q̄ nō ois amicitia repellit iudicē
sed maxima. Et arguit gl. an ne q̄libet tenet
diligere primū suū. Itē dicit tex. qui in hoc
est notabilis et singularis q̄ null⁹ d; credere
capitalibus suis inimicis. et ad h̄ solet istud
c. allegari.

Quoniam frequenter

Ista decre. pncipaliter diuidit in tres partes. In pma ponit regulā q sine iuris pte. n. p regularit pcedi ad receptionē testiū. et ab ea excipit duos cas. s. nisi tunc de morte testiū et diuina absētia. In scda pte in. s. porro ponit alios duos. s. in electōe et in mrimōio carnali. In terna. ibi sūt et alij. ponit alios duos cas. s. in inq̄sitione et qñ publicatio testiū iminet faciēda Et nō. g. q̄ ē notabil et plura

Titulus. de iuramento calumnie.

Inherentes

Elici in cā ecclie nō cogant iurare de calūnia s. pnt h iuramētū alij delegare. Nota. ter. quidi. q. quiores cause debēt p papā expediti. Et ponit gl. qnq3 capla q. pnenē sub iuramēto calūnie. Et ar. glo. qd vni pceditur zc.

Litteras et infra

In spūalib9 causis nō iurat de calūnia. nota glo. q. determinat q. cause dicunt spūales et que dicunt mixte. s. cū agit de crimine civili

In pertractandis.

In causis ecclie nō iurat p quēcūq3 de calūnia sed p pncipales et qnq3 p pcuratores cāz scientes. Et di. glo. q. syndic9 collegij vel vniuersitatis iurat in aiam ppam.

Imperatorum.

In causis collegij nō oēs de collegio cogēdis iurādū de calūnia. vel sic. In causis collegij nō cogunt elici in ppijs psonis subire calūnie iuramentū.

Ceterum quia nouis

Non obstatē terre p̄raria p̄suetudine i. p. ppijs psonis cogēdis iuramentū calūnie subire. et notat h. ab. q. nō valz p̄suetudo q. aduocati non iurent.

Cum causam

In causis ecclasticis et vniuersitatis p pcuratōe p̄t p̄stari calūnie iuramentū. Nota glo. que qrit an ne inrogat in iudicio p̄t capere tminū delibandi aq3 rñdeat. q. tenet rñdere p p̄bū credit vel nō credit. et est satis

notabilis glo. et solet allegari.

Cum in causa.

Si platus in cā ecclie iuret p̄stabit iuramētū de calūnia p seipm. Si vō p pcuratōe rē p̄stabit p illū. Nota ter. q. ponit penā recusantis h iuramētum.

De iuramento calumnie. li. sexto.

Si de calumnia

Tria dicit. pmo q nō est d. suba iudicij q stat post lūis p̄st. iurat de calū. secūdo q nō annullat p̄cessus s. tacite omittat calūnie iuramentū. Tertio p̄cipit q in spūalib9 sūm de veritate et calūnia iuretur

In appellationis causa

In causa appellationis iurari d. de calūnia et veritate dicenda. et h pmo. Secūdo di. q pcuratōe d̄putat9 p iuramētū calū. iurabit de cal. Tertio di. q iudex qnēscūq3 sibi videt erigit iuramētū malicie. etiā si de cal. v̄l veritate iuratū sit. qd est mēti tenendū.

Nullam tibi iudex

Procuratōe bñs ad hoc speciale mādātū iurat de calūnia. Nota glo. q. di. q olim pcuratores indifferenti iurabant.

Titulus. de dilationibus. extra.

Dilecti filij

Appellari p̄t si sine cā p̄m9 termin9 nimis breuis et pemptor9 assignet. vñ di. g. q. ex cā bñ p̄t fieri. vide gl. q. di. q citatio d. conuincere tria edicta zc. Itē di. glo. q. iudex d. expm̄ere illā causā in citatione

Preterea adiecisti

Ubi ex tenore rescripti plene potuit reus instrui. inducie ad deliberādū nō sūt p̄stari concedende.

Littere tue

Si dicta libelli supflua dclarant inducie deliberatorie apli9 nō pcedunt. Nota glo. q.

dicit q̄ p̄bteota potest p̄p̄a auctoritate ex
pelli si per trienniu cessavit soluere pensioez
suam. Et q̄ noua dilatio ad deliberandum
non datur q̄ substantia libelli non mutat.
licet post etiam oblationem corrigatur

Exposuit nobis.

Prima citatō reuocat si ex alia causa ab
eodem iudice quis citetur. et ideo nouas in
ducias obtinebit. Nota glo. que dicit q̄ cerce
prio que cōpetit reo cōpetit fideiussori. Itē
dicit q̄ protestatio utilis est ad cautelaz. Itē
q̄ officiu suū nemini debet esse dānosus. Et
non debet q̄s dānu consequi. et. et alle.

Titulus. de feriis et ua cationibus. extra

Omnes dies.

Quantū ad diuinū officiu de uespera i
uespera dies inchoari debet et finiri. Nota
glo. q̄ dicit q̄ p̄ pace omni die iurari p̄t cū sit
opus pietatis. Item p̄ obedientia.

Quoniam

Tria ponit ista decre. Primo dicit q̄ fm
q̄litates diuersaz regionuz et fm q̄ festa eri
gunt sabbata p̄us incipiunt et tardi⁹ finiun
tur. Secundo dicit q̄ inter pascha et penitē
costes non debet fieri generalis genuflexio.
Tertio dicit q̄ festum trinitatis diuersimo
de celebratur et Romana ecclesia hoc festus
non celebrat.

Licet tam veteris.

In festo aliquo propter subitā pluuiam
p̄nt colligi menses. Et sic nota q̄ festiuis die
bus intendre possumus rei tempe periture
Nota glo. in fine q̄ dicit q̄ decime dābe sūt
de piscibus captis. q̄d tunc de feriis captis. et.

Capellanus

Hic habes in q̄b⁹ p̄ibus nuptiarū solen
nitates ab ecclia suspēdant. Nota glo. q̄ dicit.
q̄ quolibet tpe p̄nt matrimonia p̄trahi. S; nuptiarū
solēnitates certis diebus p̄hibent

Conquestus.

Feris ob dei reuerentiā inductis renun

ciari nō potest. secus si ob fauorez hominuz
sūt inducte. vide glo. que docet quoduplices
sunt ferie solennes et que dicunt opera pieta
tis. Itē di. q̄ in operib⁹ misericordie dierum
distinction non est habenda.

Titulus. de ordine co gnitionum.

Intelleximus

De exceptione pemptoria prius cogno
scitur sed super p̄ncipali tantū p̄nunciatur.
Nota glo. bñ que distinguit inter q̄stiones
emergentes et incidētes et dicit que sit emer
gens et q̄ incidens.

Cum dilectus filius

Exceptio spoliationis impedit petitoria
questione s; in modū electionis p̄posita spo
liatio petitoria p̄cedentē nō impedit q̄stioez
Nota glo. que q̄rit in cetera an exceptio spo
liationis interrumpat p̄scriptionem

Tuam non credimus.

Petenti hereditatē obstat exceptio nati
uitatis. et p̄us debet discuti questio natiui
tatis q̄s successionis. Nota glo. que determi
nat quando due sūt questiones p̄ncipales
et ab eis q̄lter sit procedendū. Itē q̄n vna
est civilis et alia criminalis.

Super spoliatione

Spoliator nō p̄t spoliatū recouenire ni
si de alia spoliatione. Id est autem spolia
tionis exceptione spoliatū repellere ab agē
do. Nota glo. que dicit inter cetera q̄ recōpē
satio nō potest opponi petenti restitutionez.
Itē q̄ in momētanea possessione cessat reco
uentio. et.

Titul⁹. de plus petitio nibus.

Consilium.

Hic habes q̄t modis plus petit et que sit
pena plus petentū. Modi aut plus peten
di continētur his versibus. Plus petit cau
sa plus tempore re quoq; loco. Nota glo. q̄

di. i principio sui q. liciu e ante lit. p. penitere
sine pena. ala no. zc.

Titulus. de causa pos- sessionis et proprietatis.

Susceptis.

Causa ppetatis et posses. cora eode iudi-
ce tractari debet et p absentē nō cōtumaces
nihil diffinire possum. Nota glo. que docet
qre possessio dicitur momentanea

Ad ultimum.

Ubi de petitorio simul et possessorio actu
e suspensio petitorio licitū est possessionū imi-
nare. glo. alle. rationē quia pūnētia causarū
diuidi nō debet. qā cū cā simplicitē et indiffi-
nute pmutat utraqz causa tā petitoria qz pos-
sessoria videtur commissa. vide glo. q. alleg.

Cum ecclesia futura.

Super iure icorporali possessio et peti-
torio simul agi potest. Nota glo. b. capituli
que est multum notabilis. et dicit de seruiti-
tibus. et dicit ex hoc q quis putatur iure al-
terius ex illo presumitur in quasi possessione
illius iuris. et optime facit glo. sup. vbo triu
episcoporum.

Cum super electione

Ubi electus agit de sua electioe p petito-
riū siml et possessionū intēdari. Nota. gl. in pñ-
cipio. q. di. q. confirmatio nihil iuris cōfert ubi
electio canonica nō fuit

Pastoralis officij.

Qui iudiciū ppetatis intentauit p ante
pclusionē ad iudiciū possessionis recurrere.
als non. nisi iudici hoc ex equitate videat ex-
pedire ex psc. icuis indicij que mouere pos-
sent animū iudicātis. Nota gl. q. est notabil
et distinguit q triplex est iudicium possessor-
rium.

Cum dilectus

Cū sup possessio et petitor. i. o simul est a-
ctum pūūqz vna sententia debet terminari.
vide doctores hic qui diuersimode legunt

istud capitulum.

Cum olim questio.

Quibus sine aliqua reclamatione elegit
per hoc qli possessio eligēdi acqrit. vide tex.
q. di. q. res int. alios acta. zc.

In causa.

Causa est fm hostien. q. notat B q soluto
pensionis nec pbat dominū nec possessiones
eius rei rōne cui soluitur.

De causa possessionis et proprie. in cle.

Causa beneficii.

Causa beneficii ad se. ap. legitime duo-
luta potest tā appellas qz appellatus ante cō-
clusionē suspēdere petitorū et pcedere i pos-
sessorio. Nota glo. super vbo deuoluta. q. di-
cit que ad hoc requirunt q appellatō dicat legi-
time deuoluta. Itē dicit q sentit cōmodum
debet etiā sentire onus

Titul. de restitutione spoliatorum. extra.

Licet multum.

De voluntate spoliari potest de ppetate
docere spoliator. l. restitutio petat ab eo. no-
ta glo. in fine que dicit q malefidei possessor
non petit fructus siue impensas factas i re
ipm detenta et rapta violent. et alle.

Sollicite cures

Idetē restitutionē nō faciēda est renun-
ciationis questio. Nota gl. q. di. q. ex B qd qd
spoliat? renūciat bñficio suo psumit qd me-
tu renūciauit cora quā pūptōnē nō admit-
tunt testes et glo. arguit p. et alle.

Accepta conquestione

Cōtra pbationē petentis restitui opponi-
tur exceptio abiurationis siue spōtante re-
nunciationis sed nō pira petitionem eius

Audita querela.

In interdicto de retinēdo succūbit actor
ipius abiurationē probata. vel sic. pder secū-
das litteras facientes mentionē de pmiā n

reuocatur processus iustus per pmas litas
habitum ante p'sentationē secundū l'raz et sic
nō facit ad titulū sed ad casū.

In litteris et infra

In beneficialibus agenti possessorio recu-
perando nō obstat exceptio nō canonice insti-
tutionis. vel sic s'm aliū intellectū. Idēdente
possessorio recuperando in bñficialibus non
admittit recōuentio sup' p'petate aut titulo.
vel aliter. petenti restitutionē bñficii nō pōt
q'stio nō canonice institutionis referri.

Item cum quis

Idē obstat exceptō crī agēti vñ vi aut clā

Conquerente

Spoliatus etiā a iudice ordine iuris p'ze
terminato ante oīa restituat. Nota tex. q' dī. q'
nō decet ep'z clicos sue iurisdictionis sine ma-
nifesta cā et rōnabili suis beneficijs spoliare
immo tenet eis paterna p'uisione p'sulere.

Ex transmissa

Idētes restitutionē proxis bz desposatio-
nē pbare et eā carnalit' cognouisse. Nota gl.
q' dī. q' duo habet pbare q' petit restitutionē
proxis videlicet legitimā despositiōez et car-
nalē copulā. Et est simile in fuitutib' vbi q's
debet pbare duo. s. fuitutē p'stitutā fuisse. et
se vsū fuisse. et alle. glo. p'cor. 22. Itē glo. dī. q'
habere proxē est possessio mirabilis q'a pos-
sidentis possidetur

Cum venisset

Si is q' per aliū possidet illo mortuo pos-
sessionem ingressus expellit restitutiōez p' in-
terdictū petere p't. vel sic. Idē receptiōez an-
nue pensiōis adipsū possessio rei date tali-
ter vt inde electus restitui debeat. vide glo.
de pensione.

Ex conquestione

Si altero iugū mrimoniū accusare alē
petit restitui ante oīa restituat. vel sic. Qui a
se iugē abicit nō p't anterestitutiōez matri-
moniū accusare. Nota finē tex. qui semp po-
nitur in caus' spūalibus. 22.

Gravis nos querela,

Violentus possessor rē cū fructib' etiā q' p-
cipi potuissent restituere et dāna resarcire et
de iniurijs satisfacere p'pellit. vel sic possessor
violent' tenet ad fruct' p'ceptos et ad eos q'
percipi potuerūt. Nota gl. que dī. q' dicunt
fructus et deīminat de violento et malefidei
possessore et solet plerūq' allegari.

Olim causam que.

Ei q' nō possedit restitutiō denegat. vel sic
Idē cōpetit restitutiō ei q' sub cōditione pos-
sedit si ea nō extāte fuerit spoliatus. Nota gl.
que dī. q' nō sufficit pbare se spoliatū nisi q's
p'bet se etiā tpe spoli' possedisse

Litteras tuas.

Si p'ra petēte restitutionē iugis oppo-
nitur p'lagunitas in g'du p'hibito. et offerun-
tur p'uationes parate. recepto ab opponēte
iuramēto d' malicia. denegat restitutiō q' ad
iboz et sit q' ad reliq'. Si v'o p'uationes nō fi-
unt i' p'mpro fiat plēa restitutiō. nisi magna
sit viri seueria. b. dī.

Ex parte d'is

Idētes restitutiōez iugis bz probare legiti-
mū iugū factū fore ex cōsensu. Nota gl.
sup' v'o minor. que enumerat certos cas' in
q'bus minor bz eē maior.

Cum ad sedem

Interdictū vnde vi nō cōpetit cōtra illuz
qui nec spoliavit nec spoliari mandauit nec
ratū habuit. Nota gl. que docet q'n et cōtra
quem cōpetat interdictū vnde vi. Itē nō te-
xtū in fine q' dicit q' p'sumendū est p' snā iu-
diciis et vidend' ē motus animi sui. 22.

Olim vobis

Violentus possessor qui nō ē. soluēdo re-
stitutionē fructū nō tenet. v' sic. Spoliat'
oībus bonis etiā ciuilit' cōueniri nō potest
obstante exceptiōe spoliatiōis inopiā p'cludē-
tis. Nota gl. que dī. q' q' nihil bz ei' p'iculō ni-
bil est. et al. l. Itaq'z fullo. ff. de furtis

Olim inter te

Idē ex cōicatiōez dieb' aliq'b' obfuitatā
in obfuitates nō acq'rit iuris parochial' pos-
sessio. Nota. g. que q'rit an ne possessiōez p'bat

qui timore deuict⁹ abstinet.

Sepe contingit

Spoliat⁹ restitutionē petit ab eo q̄ scien-
ter rē a spoliatore recepit. *¶* Ho. ter. q̄ dicit q̄ nō
multū inest q̄ ad piculū aīe iniuste detinere
acinuadere alienū.

Disanis

Si mādatur restitutionē fieri et sub cer-
to mō necesse ē nō solū in facto s̄ et in modo
parere. alias nō valet q̄d agit. b. d.

Titulus. de restitutio- ne spolia. li. sexto.

Frequens

In ciuilib⁹ nō admittit⁹ spoliatiōis exce-
ptio facta ab alio q̄ ab actore. In criminali-
bus admittitur facta a tertio. dū mō sit de to-
ta substantia. vel de maiori parte spoliat⁹ Et
exceptio p̄bari debet infra. xv. dies alis sit cō-
dēnatio expēsariū. Excipiens de spoliatiōe
facta a tertio infra certū tēpus a iudice statu-
endū debet restitutionē petere alis exceptio
non obstat. Ultimo dicit q̄ agēti sup̄ rebus ec-
clesiasticis nō obstat exceptio spoliatiōis p̄-
uatarum rerū vel ecōtra q̄d est tenendū.

Ad decimas

Eccia q̄ petit restitutōz decimarū q̄s se bi-
cit in parochia alteri⁹ possedisse n̄ audit nī-
si p̄bet possessionē legitimā. *¶* Nota gl. que di-
cit q̄ laicus restitutōz decimarū petere nō pōt.
et vide eam

Titul⁹. de dolo et con- tu. extra.

Ad hec.

Reus qui mittendū in possessionē ad mā-
datū iudicis nō admisit nō mīrabilī fm ca-
nonicā eq̄tatē si infra annū cauerit stādō iu-
ri. *¶* Nota glo. que dicit q̄ subtilitas iuris siue
rigor fm canonē. nō est seruandus. et glo. all.
concordānas.

Ex litteris.

Condemnat reus in expēs quas p̄peti⁹

ptumaciā vel exceptionē dolosam actor pro-
bauerit se fecisse Et sic facit ad titulū. vel sic p̄-
scdas lras nō faciētes expressam mētionem
de p̄mis p̄me lrē non reuocant. vel sic. *¶* Pro-
pter ptumaciā rei res que petit potest seque-
strari. *¶* Nota glo. que docet quibus modis at-
tenditur contumacia

Causam que.

Ob contumaciam actoris testes lite nō
prestatati recipi possunt ac etiam nō solum p̄-
cedi ad missionem in possessionem sed etiaz
ad receptionem testium et ad diffinitiuam
sententiam. *¶* Nota glo. q̄ dicit de citatione ad
domum

Pro vt nobis

Si re⁹ p̄ lite p̄tel. est p̄uax et liquet de cā-
fertur p̄ ipsuz diffinitiuā snia. si nō liquet a-
ctor in possessionē inducit. b. d. *¶* Nota gl. que
dicit q̄ ptumax est q̄cūq̄ debet parere et nō
paret. Et q̄n inducie dāde sunt pretextu ad-
uocari. glo. alle.

Finem litibus

Re⁹ q̄ fundata intentione actoris q̄ exce-
ptionē pemptoriā obicit et accipit inducias
et deficit in probando puniuntur in expens⁹ q̄a
dolosus p̄sumit. b. d. *¶* Ho. gl. sup̄ vbo fundat⁹
uerit que docet quibus modis fūdai intētio a
genus. Itē dicit gl. q̄ necessarie expensē sunt
soluende

Cum dilecti filii.

Cōtumax dānat in expēs factis a tpe cita-
tionis emisse. b. d. *¶* Nota gl. que inter cetera di-
cit q̄ licet aliq̄s sit in isto impedimēto detentus
vt venire non possit q̄ teneat mittere excusa-
tori. Itē dicit q̄ egritudo procat diē.

Cum olim. d.

Processus fact⁹ p̄ formaz mandati ē nul-
lus. *¶* Nota gl. q̄ di. q̄ eulogia. i. littere sepe ma-
la fide sunt. Itē q̄ nemini cito est man⁹ impo-
nēda. et alle. glo. p̄cor.

Veritatis est

Si agatur de crimie per modū denūcia-
tionis p̄ reuz ptumacē recipi p̄nt testes et sē-
tētia diffinitiuā ferri. *¶* Ho. glo. circa p̄ncipiū
sui q̄ p̄pter solā ptumaciā p̄t q̄s suspēdi ab

officio et beneficio et docet quod si et quando sit procedendum contra absentem. Item celebrans in executione potest deponi glo. in fine. alle.

Contingit interdum

Actor iuxta decretum iudicis non admissus ad possessionem vel expulsus per annum verus efficitur possessor. vide glo. que enumerat plura remedia in iure posita contra illum qui non admittit aduersarium per decretum in possessionem et qui transcursum anni obtinuit aliquem beneficium et facit perdere stipendium.

Venerabilis

Si reus non inuenitur sufficit publice citationem ad ecclesiam suam proponi. Nota glo. qui docet qualiter debet citari qui personaliter non inuenitur. Item dicit glo. qui vocatus est non tenere auctoritatem pretoris et alle.

Titulus. de dolo et contumacia. li. sexto.

Actor qui

Actor contumax condemnatur in expensis. nec citatur ulterius reus ad sui petitiones nisi caueat de veniendo. h. d. Nota glo. qui dicit. qui in quolibet termino siue per proxiimum siue non. si actor non venit tenetur soluere expensas reo venienti.

Eum qui

Iudex appellantem et recedentem citare ulterius non tenetur. si vult in causa procedere nisi forte appellationi renunciaret. Nota glo. que querit. an promax in vno termino debeat vocari ad alium. Item querit an duo delegati sine tertio possunt procedere ad executionem sententie a duobus late.

Titulus. de dolo et contumacia. in cle.

Si ante.

Appellans antequam diffinitiuam a iudice et recedens etiam si eo citato contra eum feratur diffinitiva sententia potest a dicta sententia appellare in fratempus debitum. nisi eius prima appellatio esset frivola manifeste. Nota glo. qui declarat quod

sit manifesta contumacia et que dicatur vera promacia et solet ad hoc allegari.

Titulus. de eo qui mitti. in possessionem causa rei seruari.

Constitutis

Actor missus in possessionem post annum efficitur verus possessor. licet cautionem reus prestare voluit. Nota glo. qui dicit. quod sola voluntas non sufficit sine effectu et arguit glo. per 2. et remittit. Item glo. dicit. de cautione prestanda quod illa prestanda est cui prestandi potest.

Eum sicut

Si non stetit preiudicium quod minus cauerit infra annum actor per lapsu anni non efficitur verus possessor. Nota glo. que dicit. quod si per me non stetit quod minus faciam quod debeo mihi non est imputandum. et glo. alle. concord. vide eam.

Eum venissent

Si reus contra quem est facta missio docet se potius ac non fuisse non condemnatum in expensis. Nota glo. in fine. qui dicit quod necessarie sunt expense que impense si non fuisset res fuisset facta deterior aut etiam piores.

Si aduersarius.

Si reus citatus se absentat nec procurator nec alius eum defendat mittitur actor in possessionem rei petite causa custodie. Nota glo. qui dicit. qui querit. an debet tenetur dimittere procuratorem quilibet cuius sit absens. alia requisitis amicis et facta denuntiatione ad domum si non defendat procedit reus.

Titulus. De eo qui mitti. in posse. causa rei seruari. li. bro sexto.

Eum qui

Ubi agitur de beneficio ecclesiastico ob contumaciam rei non fit missio in possessionem. sed ad sententiam si liquet de causa etiam lite non preiudicat. Nota glo. in principio sui que hic notat duos casus speciales. contra duas reglas. Reglarum

eniz qñ agitur actiōe reali ppter pñaciā rei
fit missio in possessionem causa rei seruande
Scdo regularit nō pceditur ad testū recepti
onē vel diffinitiuam sniam lite nō ptestata.
Ista duo regularia fallunt hic

Titulus. ut lite penden te nihil innouetur

A memoria

Ante cause cognitionē nemo est sua pos
sessione pñandus. Nota glo. que dicit q la
pientis est reuocare qd pñe fecit. et pñe
rē suū qlibet emendare tenet. et si papa reuo
cat qd iniuste fecit. mlti fori et alij hoc face
re debent.

Laudabilem.

Lite pen. sup pñgio nō interdicat pñgi
bus carnale cōmēnū. b. d. Nota hic doct. q
ille q conscius est impedimēti de q agitur nō
debet debitum exigere.

Ecclesia sancte marie.

Sūmatur virū qz caplm sic siml. Qui rē
lūgiosa alienauit. ita q nō pñt re habere tene
tur equalentē in loco illi substituere quam
non poterit alienare. Nota glo. q di. que sit
pena viciosi pñctus

Bilectus filius

Non obstat pñlegiū impetratū lite pen
dente. de lite mentione nō facta. Nota glo. q
di. q lite pendente pñlegiū siue indulgētia
super re lūgiosa vitate tacita ipetrata nō te
nent nec valent

Titulus. ut lite pen. li. sexto.

Bispendijs.

Si ex duobus electis lūgāibus alē dce
dat renunciēt vel a pñcutione cause excluda
tur si lite pendente cū reliq fuerit alia electio
facta non tenet.

Sibi contra

Si aliqz pñra quē de beneficio lūgatur
cedit vel decedit si alijs lite pendente cū su

perstiterit electus non valet electio. Si
vero aliq quoz int sit ad defensionē litis vel
lint admitti in eo statu in q erat cā admittā
tur. Nota gl. que ponit differētiā inter colla
tionē pñtationem et electionē et remittit.

Titulus. ut lite pen. in Clemen.

Si duobus

Ista cle. determinat casū dubiū circa de
cretalē secū dā de pñendis. li. vi. que reseruat
collationi papali beneficia in curia vacātia
an locum habeat cum duobus lūgāibz in
curia sup beneficō sibi collato alter moritur
vel pñt qz. et distinguit pñcipalit duomē
bra qz aut pñt qz moritur i curia aut pñt qz
extra. vel alter x.

Cum lite pen.

Cū lite pñ. nihil sit inuadū. Et q ad B lite
dicim pñdere post qz a iudice cōpetētē cita
tio emanauit et ad partē peruenit

Titul. De seqstratio ne possessionuz. extra

Ab hoc vñxit

Propi pñmaciam rei res ab eodez peti
ta non sequestratur. vel sic. Non est in reali
bus pñra pñmacēa pñcipio seqstratio
facienda. Nota gl. q di. q in re seqstrata b
pñsu parui manet possessor. Item di. de ex
pensis restituendis et de cautōe pñtāda x

Bilectus filius

Si missus in possessionē causa rei seruā
de fructus dissipat. fructus dissipati reintegrā
tur et alij seqstrantur. Nota gl. que est mul
tū notabil et ponit casū in qbus possz fieri seq
stratio

Ab eo qui a sententia.

Si fructus posses. ab eo q appellauit a snia
diffinitiva dissipatur ab ipso pñt lite pen. ra
tionabilē seqstrari. vide gl. q ponit ratios et ē
notabilis licet breuis. x.

Titulus De seqstratio ne possessionuz. in cle.

Ad compescendas.

Si sup bñficio pira ipsi possessorē q̄ triē
nio non possedit in petitorio vel possessorio.
vna diffinitiva fertur in curia etiā si nulla di
catur snia fore. ipsi bñficij sequestratio plo
ci ordinariū fieri debet. Et ipediēs vel seque
stratos fructus occupās ex cōdicat⁹ est. et lita
lis est vn⁹ de liganib⁹ cadit a iure suo et re
spicit nō solū futura. sed etiā pēdētia p̄ appel
lationē. et ē eq̄ssimū qd̄ hec Decre. determinat

Titulus. De confessis

Cum monasterium

Et q̄ p̄p̄iū crimē p̄stet n̄ credit̄ p̄ eos q̄s
dicit fuisse criminis suggestores. vel sic. Et
p̄fessio q̄ de crimine p̄p̄o confitetur nō est p̄
locos admittenda.

Cum super electione.

Ip̄dunitur testis p̄fessus de crimine in cā
cōmuni qd̄ crimē cām p̄ncipalē p̄tingit. Nota
ta glo. q̄ arguit an quis debet puniri sine ac
cusatore. et qualiter indirecte q̄s punitur

Ex parte abbatis.

Confessio per errorem facta nō nocet si an
te negociū finitū errore p̄bato reuocet. b. d. c.
Nota. ter. q̄ dicit. q̄ negociū nondū finitū nemi
ni nocet error facti. Nota glo. q̄ enumerat q̄
ad hoc requirunt vt confessio p̄iudicet

Titulus. De confessis libro sexto

Statuimus vt

Posiciones negatiuas que p̄bati n̄ p̄nt
nisi p̄ p̄fessionē aduersarij iudex suadēte eq̄
tate et si viderit expedire admittē p̄t. vide. glo
losā. que docet practicā ponēdi et r̄ndēdi ad
posiciones et dicit de aduocatis. x.

Si post prestitum

Si re⁹ iussus posuionib⁹ r̄ndere recusat
vel si p̄umaciē recedit habent p̄ p̄fessans. se
cus si p̄ulq̄ sit iussus p̄umax fuerit sed tūc
p̄ceditur pira eum tanq̄ pira cōtumacem.
Nota. glo. multū notabilē de posuionib⁹ et re
sponzionib⁹ quō et qualiter debet fieri. et q̄n

quis nō cōpellitur r̄ndere posuionib⁹. et po
nit certos casus

Titulus. De probati onibus extra

Ex epistole verbis

Reus actori sua p̄p̄a instrumēta edere n̄
tenetur. Nota. ter. et glo. q̄ faciūt ad B. q̄n q̄s
tenet edere lras siue instrumēta apd̄ ip̄s exi
stentia. i. q̄n sunt cōmunia. et q̄n vn⁹ vult iu
dicio p̄ se. debet etiā vn⁹ pira se. glo. alle.

Sicut consuetudo.

Nota valet consuetudo vltra plenā p̄batiōz
eriges iuramētū. Nota gl. que t̄ngit que et q̄
lis consuetudo derogat iuri scripto. Si dicit q̄
hic iuramētū est superfluum.

Ex litteris tuis

In cōi iudicio p̄t p̄bare dñr actor et re⁹
et si p̄t p̄bēre re⁹ absoluit nisi actor favorabili
ores habeat causā. b. d. Nota glo. que di. q̄ i
causa finitū regib⁹ q̄libet est actor et re⁹ et
quid sit faciendū q̄n testes sunt pares

Idroposuiisti

In p̄batione v̄ginitatis p̄batio septē mu
lierū viri assertionē p̄fertur. sec⁹ si cognita
fuit. s. maleficiū aut frigiditas. aut aliud
impedimētū supuenisset. Nota glo. q̄ dicit. q̄
oculus obstetrici sepe fallitur et determinat
etiā q̄n viro et q̄n mulieri iuramētū est de
ferēdum

Tertio loco

Indirecta probatio testium valet p̄pos
sessorē contra publicū instrumentū. nota. g.
optimam et magistralem que inter cetera di
cit q̄ testis debet iurare et q̄ p̄t potest testē re
mittere hoc iuramentum. Item q̄ testes cō
sueuerunt fidem suam variare propter diu
turnitatem temporis. Item q̄ quādoq̄ res
melius probatur per testes. et quādoq̄ me
lius per instrumenta. fm q̄ glo. ponit ra
tiones.

Iuravit quidam.

Ex quo p̄stat per testes de impedimēto ma
trionij p̄bēdi nō ē p̄batio in contrarium ad

mittenda. Nota gl. q. tangit an in cā mriōni
ali publicanis attestatiōib⁹ alij testes sup eis
de articulo pnt admitti. et arguit p et contra.

Post cessionem

Per litteras ordinarij pbat q̄s ex cōica
t⁹. Nota gl. b⁹. c. q. docet qn litteris et sigillis
z qru credendū sit. Itē dicit q̄ viua vox poti
or est q̄ mortua. Itē in fine dicit q̄ tēp⁹ inspi
ciendū est in ex cōicatione et in alijs.

In presentia. B.

Dubia pbatio nō leuat pbantem. vel sic
Substitutio facta alicui si decesserit sine libe
ris expirat p ingressū religionis z ad Heniaz
lolet allegari ista decretalis. Nota gl. q. di. q.
noie heredis soli filij intelligunt. Itē q̄ roga
tus alij restituere hereditatē nō p̄t eā aliena
re. Itē no. g. q. di. q. vbi dubiū est p̄ reū inter
p̄randū et q̄ dictū testis dubiū p̄ducentē ē
interp̄randū et q̄ testis p̄sule deponēs iterū
est officio iudicis examinandus.

Licet causam

In iudicio vi possidetis q̄ iustiorē pro
bati. obtinere dz. Nota glo. que enumerat
certos casus in q̄b⁹ iudicis officij p̄t b̄e lo
cū. Itē q̄ q̄stio falsitatis p̄t opponi p̄ sniam
et quō b̄ debeat intelligi. vide glo. Itē notat
gl. q̄ snia lata p̄ falsos testes et instrumenta
b̄n tenet. sed est retractāda. Itē no. glo. q̄ tres
p̄nt fieri testiū repbatōnes z nō vltra Itē q̄
examinās testes dz iudici significare quāta
fides testib⁹ sit adhibēda. Itē glo. no. q̄ si ali
q̄s astringat se ad duo pbāda q̄z alterū p̄ se
sufficeret q̄ tūc nō sufficeret pbare vñ. Itē
notat gl. qn q̄s tenet oñdere ti. suū. Itē notat
q̄ in occupatis z in inuas nō curat p̄sc̄pno
et alle. Itē notat. gl. de mltiplici vi et remittit
Itē dicit q̄ vis dicat turbatua. Itē dicit q̄ n̄
dz vtriq̄ p̄ti dare gladiū z clarā z nō dubiā
dz ferre sniam et p̄ius dz d̄clarare. Itē notat
gl. in fi. an snia sit ferenda in procuratorē vel
in dominū et alle. et remittit.

Per tua nobis.

Si q̄ nominet aliquē filiū et ita cōiter re
putat nō credit postea alteri eoz p̄m iurati
b. d. Nota. tex. q. di. q. q̄sq̄ voce dilucide p̄te

Rat⁹ est zc. Et ex b̄ notat g. q̄ dicto p̄io testis
Ratū est et nō sebo eius p̄io. et alle.
Quoniam contra

Iudex dz b̄e notariū p̄blicū penes se vel
duos viros q̄ acta iudicij p̄scribāt. alia si q̄d
difficultatis emerferit p̄supiorē puniet. nec
ei credit sup p̄cessu nisi in q̄ntū p̄stabit p̄e a
cta vel alia legitima documēta. b. d. Nota. g. q̄
est notabilis.

Ad nostram

Si p̄bati p̄t reū deliq̄sse. ei⁹ purgatiō q̄ n̄
deliquerit recipiēda non est. Nota. gl. que di.
quales debēt eē cōpurgatores z q̄ allegati v̄
cūbit p̄batio. et alle.

Cum causam

Fines dyocesiū per libros antiq̄s admini
cula testes et famā pbant. Nota glo. que di
cit q̄ fides antiquoz librorum facit multiū p̄
veritate. et sic nō hic p̄ antiqua scriptura libro
rum antiquoz q̄a p̄ illis p̄sumit et alle.

Causam matrimonij

Possumt repbati matrone p̄ quas virgi
nitas puelle pbatur

Cum bone.

Acta corā p̄mis iudicibus habita fidem
faciunt coram secundis. Nota glo. q̄ dicit. q̄
acta iudicialia debent manere apud iudicē
vel apud scriptorē. Itē q̄ iudex primo debet
dare operam ad cōponendum partes. z al
le. con cor.

Titulus. de probatio nib⁹. in Le.

Litteris

Verba litterarum apostolicarum qui
bus papa proprium factum narrat plene p̄
bant si super illis grāia p̄ intentio pape fū
datur. Vide glosam huius capituli que vi
detur declarare quando litteris pape fides
est adhibenda et quando non. Item decla
rat et remittit an fides litterarum p̄uatarū
sit adhibenda et est notabilis i fine vbi disti
guit de facto pape proprio et alieno.

Titulus. de testibus. extra.

Placuit sancto

Testes nō debent p̄cio cōduci ⁊ fideles ⁊ ydonei ad testimoniū debēt assumi. Itē q̄ te-
stis ieiun⁹ debet deponere. Itē nota gl. q̄ te-
stis ex eo reputatur ydoneus ex quo p̄ exce-
ptionem aliquam nō repellitur.

In nomine domini

Nulla est testiū receptio cōtra nō citatū
facta. nota tex. qui dicit q̄ aduersari⁹ semp ad-
monēdus est vt veniat et videat testes. Itē
dicit tex. id q̄ p̄ra legē actū est nō habet fir-
mitatē. Nota gl. que ponit metra in quibus
patet que requiruntur i testibus.

Quoniam aliqua

Mulier testificat p̄ra clericū cui⁹ de cri-
ciliā agitur. b. d. Nota gl. q̄ arguit q̄ socii
criminis q̄q̄ in testimoniū admittunt et
q̄n hoc sit faciendum et quando fieri potest
glosa docet et remittit. vide eam.

In omni negotio

Qui denūciat per dictū suū ⁊ alteri⁹ pro-
bat se primo monuisse. vel sic. vbi agit ad cor-
rectionē de p̄cto ipediēdo p̄ncipalis p̄sona
admittit ad testē. Nota gl. que q̄rit vtrū cri-
minosi et infames admittūt ad denūciandū
Itē q̄ru an illa auctoritas. Si peccauerit in
te ⁊. extēdat ad quemlibet et glosa variat.

Quotiens.

Hec decretalis docet q̄les debēt eē testes
et qualiter iurare debent qui super consan-
guate deponunt. vide glosā. que dicit q̄ testis
non debet habere odium neq̄ specialē ami-
ciciam. Item dicit de auditu.

Insuper

Delatus ⁊ clici q̄ cāz eccie n̄ pcurāt p̄nt
testificari in causa ecclesie sue. Item dicit gl.
q̄ nemo debet habere duplex officium.

Ex parte 2l. pre.

Scdm abbatē exceptio p̄ testes est p̄ pu-
blicandem dictorū testiū pponēda. Itē sum

mari⁹ est falsus fm Jo. an. et ergo alij sic eas
sumāt p̄batio exceptōis p̄posite p̄ra testes
differri pōt vsq̄ p̄ publicationē attestatio-
nū. alij sic sumāt exceptiōē p̄bata p̄ testes
et nō admissa si ex hoc appellatur in cā appel-
latiōis de hoc cognosci d̄z vel sic. appellatō q̄
ad finē exceptiōis p̄sequēde nō iustificat so-
lo exceptionis obiectu vel oblatione proba-
tionis quo ad finem deuoluenti.

Si qui testium

Iudex mittere debet ad testes q̄ ad eū cō-
mode venire nō p̄nt. Itē nota gl. que dicit q̄
iudex etiam ad egregias p̄sonas debet mit-
tere et alle. Itē gl. arguit quare iudex debet
mittere ad pauperes cum pauperes possūt
beneire. Vide glosam que clare responder.

Sicut nobis

Corrupti et p̄iuri ad testimoniū nō debent
admitti. no. g. q̄ dicit q̄ cū aliq̄s punit d̄ aliq̄ fa-
cto iputantur sibi omnia que secuta sunt ex
illo facto. Item dicit q̄ vno p̄hibito. ⁊. Itē di-
cit q̄ occasione damni dat damnum fecisse vi-
detur. et quomodo hoc intelligitur. vide gl.

Veniens ad nos.

Soci⁹ cris et muneris nō testificat etiaz
in criē simonie. no. g. que d. q̄ remittere ē da-
re. et vide eā. q̄a dicit quando dicto vni⁹ cre-
dendū est. ⁊. et dicit q̄ facit presumptionem.

Causam que

Attestationes in vno iudicio recepte in
eadē cā et iter eosdē fidē faciūt etiā corā alio
iudice. b. d. vlt sic attestatōes corā p̄is iudici
b̄ h̄re faciūt fidē corā sc̄dis. Itē no. q̄ attesta-
tōes corā arbitris recepte valēt corā alijs iudi.

Cum nuncius

Clici p̄nt testificari in cā eccie sue no. g. q̄
arguit et querit an clicus posset esse testis cō-
tra ecclesiā et fili⁹ p̄ra patrē. ⁊ p̄iunctus con-
tra p̄iunctum.

Super eo

Crimē nō p̄batū q̄d tñ p̄bati possz repel-
lit testē. et alias de illo crimine nō p̄denatū. vi-
de glo. que dicit q̄ si accusandē instituta cōtra
testes p̄iuncti vel p̄fessi fuerint si adhuc in cri-
mine p̄fuerāt repelluntur. et all. glo. p̄cor.

De cetero

Laicus in criminali non testificatur propter clericum accusatum si sua vel suorum iniuria persequatur. unde de glo. que alle. et remittit quoniam laicus admittitur contra clericum.

In causis

Unde in causis fieri tres productiones quoniam ita autem non absque solemnitate legali et super dictis testimoniis per publicationem potest publice disputari. unde glossa que ponit rationem etc.

Cum tu fili.

Si fieri potest concordandi sunt testes. id est dicta eorum quoniam videtur esse paria. Nota glossa que dicit quod testes si commode fieri potest concordandi sunt sicut euangeliste etiam sunt concordandi. Item de. g. quod dubia probatio non potest ei qui probauit.

Fraternitatis

Secundum Jo. an. In causa appellationis super nominis capitulis tantum testes novi et veteres producantur. Nota glossa que dicit super verbo iuramentum quod presens potest testibus remittere iuramentum. Item dicit eadem quod littere testes debent iurare et in qua forma.

Intimauit

Qui iurauit non dicere testimonium. si attestationes publice non sunt. testimonium dicere committitur. Nota glossa que dicit quod eo ipso quod quis nunc subtrahere probationes per aduersum presumit mala causam fouere et expiri debet in iudicis auctoritate.

Causam que.

Publication vel renunciatio productionis testium facta super uno capitulo vel articulo non preiudicat volenti testes producere super alio. Nota glossa que licet per debet privilegium seu indulgentiam impetrata super re lingiosa in iudicium alterius peris non valet.

Personas ecclesiarum.

A testimonio repelluntur filii morbo laborantes. Nota glossa que dicit quod ille non potest alium corripere qui in se ipso viciū corruit nec etiam potest alium accusare neque denunciare.

Iudei siue

Christiani contra iudeum in teste admittuntur. Nota textus qui dicit quod oportet iudeos christianis esse

subiectos et debent iudici christiani per humanitatem foueri

Super eo.

Testimonium matris est suspectum ubi filia petit in virum aliquem sibi maiorem. Nota glossa que dicit quod cum filius est causa patris. Item dicit glossa quod pater et filius consentiunt eadem persona.

Licet vniuersis.

Iudei non prebentur minus quam per duos testes fideles et honestos. Nota quod iudei de iure non admittuntur christianum ad testimonium. Nota glossa que enumerat certos casus in quibus requiruntur plures quam duo aut tres testes. In testamento ubi requiruntur septem testes. Item non. g. quod dicit quod affirmatiua quoniam exponit per negatiua et e contrario negatiua per affirmatiua.

In litteris

Non sunt idonei testes qui actor de familia sua producit. Nota glossa que enumerat omnes illos qui dicuntur familiares. Item glossa dicit quod testes admittendi non sunt quibus producere potest ipse

Cum venisset.

Donec attestationes non fuerint publicae vel eis renunciatum produci possunt testes postea vero non super eodem articulo sed super alio. hoc dicitur. quoad titulum. secundum Jo. an. Nota glossa que disputat an valeat processus delegati mortuo delegato

Series tui

Publicationis attestationibus potest falsitas per testimonium comprobari. vel sic in causa matrimoniali publicationis attestationibus super eodem capitulo possunt alii testes induci. Nota glossa que dicit quod in instrumentis potest produci etiam per apturam et publicationem testimonium. Item quod falsitas probatur etiam per iniuriam ad. xx. annos

Preterea cum quis

Carnalis copula probatur per conuentum testimonium per visum. Idem per testimonium auditum quando adminicula et fama coadiuvant. Vide glossam notabilem qualiter probari debeat carnalis copula.

Cum a nobis.

Ani⁹ iudicis vbo nō credit. scriptura ei⁹ et
p testes repbari p̄t. B fallit in papa. Nota glo.
que tractat qñ iudices sūt admittēdi i testes
et qñ scriptura potest reprobari

De testibus

Testi qui sup exceptione tātū iuravit su
per pncipali nō credit. actore tñ petente si lū
est prestata etiā sup pncipali iurare et depo
nere cōpellit. Nota glo. q̄ ponit tres cas⁹ in q̄b⁹
testes nōdū publicatis attestatiōib⁹ nō re
cipiunt sup eodē caplo. Primo si renūciatū
est. Item si sufficiens productio facta ē. Ter
tio si publicatio sit facta et intellige B vti gl.

Constitutus

Publicatio attestatiōnū nō fiat ad pen
tionē alic⁹ terrij. Et p̄s apud quā deposite sūt
depositiōes siue attestatiōes nō potest vltēri
us testes pducere. Nota glo. que dī. q̄ testes
recepti in vno iudicio non faciunt fidem in
alio. Itē nō. q̄ res in aliis acta alijs nō nocet

Presentium

Publicatis attestatiōibus non opponit^r
i p̄lo as testiū. Tres cas⁹ excipit. Primo si id
fuerit an publicationē p̄testat^r. Secūdo q̄ p⁹
p̄blicatōz didicit qd obicere vult. Tercio ē q̄
iuramēto firmabit q̄ ex malicia nihil obicit

In nostra

Si testes a diuersi pducti deponētes cō
traria sunt equalis honestatis statū numero
maiori alias pualere poterit paucior aucto
ritas. Nota glo. que docet qualiter pcedēduz
sit cū testes sunt plures et discordant. Item
si sunt pares et equaliter probant. Item q̄rit
quid faciendum sit si duo probant et petāt
aliquam in p̄orem et equaliter probant

Tam ex litteris

Ad probandum impedimenta electi lai
ci et femine admittuntur. Nota glo. que no
tat q̄ in causa criminali civiliter mota licet
actor habeat p̄sūptiōem pro se. non tamē
defertur ei iuramentum. Item dicit glosa. q̄
laici et femine admittūt p̄ra clicū boc casu.

Cum olim

In liberali causa p̄r testes pducit litem nō

contel. Nota glo. q̄ in B est notabilis et singla
ris q̄ nō solū cleric⁹ alicui⁹ eccie p̄t p̄seq̄ in iu
ria eccie sue illatā imo minor p̄t defendere ec
clesiā ne trabatur in peiorē statū.

Ex tenore

Publicatis attestatiōib⁹ falsitas p̄or
testium p̄t indirecte pbari. Nota glo. q̄ exp̄se
dicit q̄ in B caplo ē casus vbi p⁹ publicatiōz
testiū etiā in eadē instātia iudicij sup nouo
articulo testes recipiunt. et alle. 2 cor. Itē gl.
dicit q̄ vtriqz bic taz viro qz mulieri mos ge
rendus est boc casu zc.

Significauerunt.

Si line cā iusta denegat q̄rta dilatio cū
solēnitare legali petita appellari p̄t. Nota glo.
q̄ in B ē notabilis et singularis q̄ iudex volēs
refrenare mltitudinē testiū pducēdoz p̄t et
denegare scōdam et tertiam dilationes

Cum causam.

Biligenti examinādi sūt testes. et punien
di q̄ eos ipediūt. et ip̄or testiū mltitudo ē p
iudicē repbāda. Nota q̄ si testis ex leui cau
sa dicat odios⁹. admittit tñ vt in glo. Itē glo.
dī. an testis teneat r̄ndere ad interrogatiōem si
q̄rit ab eo an sit criosus adulr. et alle. glo. q̄b⁹
testis et ad q̄ teneat r̄ndere. Itē q̄ iudex debet
inrogare de cā scie testis. Item an testis se
mel productus posset iterato produci.

Veniens

Ubi variat mod⁹ agendi publicatis atte
statiōib⁹ sup eodē. c. testes pducere l3. Nota
ta snia lata in te et me nō ē demādāda execu
tioni si p̄cā in alteri⁹ ledit. Et si exceptio op
posita p̄sniam statū n̄ pbat snia d3 exequi.

Tuis questionibus.

Religiosus ad testificādi nō admittitur
absqz iuramēto nisi a pub⁹ remittat. Nota
glo. q̄ detmiat an iuramētū testis possz sibi a
p̄te remitti. Itē qd de iuramēto calūnie. zc.

Bilecto filio.

Delegat⁹ nccri⁹ i testē remouet a iudicā
do et ali⁹ Brogat. no. g. q̄ dī. q̄ curare d3 ma
gistrat⁹ vt salua litem pbatō Itē dī. q̄ si op⁹
fuerit p̄or testiōnū dicere d3. Itē q̄ru gl. qd
de aduocato cui reuelauit secreta mea. zc.

Significauit

Reprobatiois copia pereat citato aduersario recipiunt et publicant testes q̄s re⁹ inducit. Nota glo. q̄ ponit differētiā in hac publicatione testiū et illa que fit in c. quoniam frequenter.

Cum causa.

Reprobatae attestaciones nouū capitulū pbari p̄t enā per testes antiq̄s. Nota. g. notabilē et singularē q̄liter testes debēt pbari aliquē fuisse d̄ceptū in aliq̄ tractu ultra dimidiū iusti p̄cij q̄liter debz pbari valor rei Albericus.

Requunt testes et publicant q̄ in fuerūt sentētie ubi de scriptura p̄ sniam non apparet. Nota glo. q̄ dicit q̄ tenet snia lata in cā mrimoniali lz lata non fuerit in sc̄ptis sed h̄ bo die est correctū in cle. Sepe. de v̄boz. signifi.

Cum in tua.

Licet p̄ plures testes in cā inq̄sitionis ā te tractū matrimonij p̄ sanguinitas reprobei potest tamē tracto matrimonio qd̄ p̄p̄ta accusatur per pauciores b̄mōi cōlāguinitas pbari

Constitutis.

Excomunicari p̄nt q̄ partē impediūt i pducēdis testibus. hoc p̄mo. Et denūciandi sūt testes non teneri iuramento de veritate tacenda. hoc sc̄do. Et si p̄ sanguinei rei impediunt testes actoris puniūt re⁹ q̄a de ei⁹ volūtate hoc fieri p̄sumitur. hoc tertio. Nota tex. q̄ dī. q̄ ille iniquā ostendit se fouere causam q̄ defensionis copiā zc.

Constitutis.

Qui testificata non didicit nec renunciauit testibus pducendis etiā sup̄ antiq̄s capitulis testes pducere poterit. Nota gl. q̄ querit nunq̄d i dē testes p̄nt sepi⁹ induci.

Licet ex quadam.

Itud capitūm ponit. xij. articulos sine quibus ad pbandū p̄ sanguinitatē. in cā m̄rimōi ali nō valet testimonij de auditu. Nota test. in fine q̄ dicit q̄ tolerabili⁹ est aliq̄s con

tra statuta hominū dimittere copulatos q̄s legitime p̄iunctos separare. Nota glo. que dīc. q̄ aliud est ḡuitas q̄ dignitas

Super tuas nobis

Testes p̄ publicationē ad petitionē producentis interrogari nō debēt. nisi q̄n super oibz articulis nō deposuerūt. Nota glo. q̄ dī. q̄ p̄ publicationē testes nō sūt āplius interrogandi.

Licet dilectus

Testes sup̄ principali p̄ductos reprobare licet et reprobatos iterum reprobare et vltorius nō est locus reprobationi. vide glosam. que exponit et dat tibi intellectū quō et q̄lic reprobationes fieri debent.

Presentata

Attestaciones recepte per arbitros faciunt fidem in iudicio si testes mortui sunt. si viuunt est in opinione illius contra quez p̄ducti fuerunt an velut attestaciones recipere an testes de nouo deponere. b. d. Nota q̄ testes recepti coram arbitro valent in iudicio quō hoc p̄cedit. vide glo.

Super nobis

Non creditur testi quantumcunq̄ reli gioso qui sine iuramēto deposuit. Nota gl. que intelligit textum. si pars contra quaz testes producuntur noluerit. secus si voluerit quia tunc valet testimonium zc. Item glosa notat aliq̄s casus in quibz statuit dicto p̄nt⁹

Venerabili

Diligenter et sigillatim sūt testes examinandi. Nota glo. que docet que requirunt ad hoc q̄ aliquod dicatur miraculum. Item dicit q̄ circa maiora mai⁹ veritur periculū et alle. concoz.

Cum clamor

Iterum examinandus est testis qui obscure deposuit. Nota glo. que clare docet q̄liter procedendum sit cum testis obscure deponit. Item dicit q̄ in ambigua oratiōe spectatur sententia eius qui eam protulit.

Testimonium.

Scdm Jo. an. pfeueras i crie et i ciuili ca
repellit a testimonio. emedat? bo n ifamis ad
mitti i ciuili z i criali ciuili mota. Fallit i p
iuro in criali repellit. Nota gl. q di. i principio
sui q nō est credendū illis p alios q crimini
bus implicat et qz diu qd est in culpa testio
nium ferre non potest.

Ultra tertiam

Ista decretalis di. q petes qria dilatione
ea nō habebit nisi pmo iurauerit q nec per
se nec per alius testificata subtraheret. nec p
cūctat? fuerit. nec p doli nec aliquā artez q
tā dilatione poposcerit. Et q testes qd pdu
cerentur pū habere nō potuit

Non debet.

Accusar? criminalit nō admittit in teste
sup cribus pteqz in exceptis. no. h. glo. q di. c
qz qd accusat tñ nōdū re? est. Et gl. al. pcor.

Titul. de testib. li. sex.

Mediatores

Soci? in crie sumonie in teste admittitur
si sit soci? cristianū et agatur ciuili alā non
Nota glo. que di. qn soci? crimis z muneris
admittit in teste. Itē di. in fine q excipies nō
videt? pteri et alle. ad hoc pcor.

Presentium

Hec decre. est practica et optime scit per
aduocatos z ponit modū remissionis curie
et dat modū iuradi sup positionib? et dicit
p quē iurari debeat z dat modū rñdēdi. Itē
dat modū testes pbatōnos repbādi. et rep
batozios iterū repbādi. et glo. ē mltū notat
bilis in se.

Romana.

In causa appellatōis aduocatus vel pecu
rator in pma instātia nō debet recipi in teste
In secunda instātia neqz indistincte apel
lati iuramētū sine psumptione deferendū est.
put in littera nisi inspectis psonis z circūstā
tijs id faciendū fuerit.

Titul. de testib. in Cle.

Cum iudei.

Per testes xpianos cōuinci pnt iudei et

sarraceni nō obstantib? pūlegijs pparijs re
gū et pncipū qb? si vtant subtrahat illis xpi
anorū cōmerciū. Nota glo. in fine que docet
qualiter iudei excōicant

Testibus

Publicanis attestationib? testes pduci n
pnt etiā in cā appellationis sup eisdē articu
lis v? directe contrarijs. vide glo. q i hac ma
teria est mulx magistralis z singularis ad
quā solet fieri remissio in materia publicati
onis testiū.

Titul. de tes. co. ul' nō. Causam.

Ordinari? p cōpellere testes ad ferēduz
testimoniū corā delegato. Nota. gl. q dicit q
veritate occultare est mortale peccatuz. Itē
no. glo. ad qd psonas p ferēdo testimonio iu
dex debet mittere.

Cum super

Vocat? p ferēdo testimonio ad certū diē si
n cōpet p suspēdi ab officio z bñficio. vid. gl.
q di. pcedere nisi ncitas sit i impedimēto. vi
de h. ab. q notat qd faciendū sit dīllo q sic citat
venias tali die et si non veneris venias tali
die an teneat si pmo nō venit ad expēsas zc.

Super eo

Testis q timore aduersē pnis se subtrahit
testificari cōpellit. no. tex. q di. q i notorij n ē
op? pbatōe sic i pūte ncērie n se ptes iudicis.

Peruenit ad audi.

Cōpellit testis detegere fraudē illi? q ad
uersario copā pbatōis subtrahit. Nota tex.
q di. q nemo dz aduersario instrumēta qru
appellatione testes pueniuntur subtrahere

Peruenit ad.

Sup iniuria lata dicō testes cōpellūt. v?
sic. Qui sup reb? ecclesiasticis testificare recu
sāt sūt p cēsurā ecclīasticā cōpellēdi. no. gl. q
di. q iniuria crimē est quia q de iniuria pde
nat ifamis efficit. qd ē notatū.

Ceterum q, super.

Sup plāguitate pbāda testes cogēdi sē
pbibere testimoniū iurari. no. gl. q di. q eo ipso
qd testis monitus nō vult deponere psumi
tur ptra eū q statī cōpellatur. qd ē notadū.

Preterea.

Testis synodalis q̄ corā ordinario super matrimonio deposuit nō cōpellit iurare super eodē corā delegato. hoc p̄mo. Sc̄do dīc q̄ ppter supuenientē infamiā testis a ferēdo testimonio repellit. Tertio dicit si testis errauerit p̄t in cōtinenti dictū suū corrigere nō ex intervallo.

Super his

Cū de infamia vel vicio falsitatis inq̄rit cogendi sūt testes. Nota glo. in fine q̄ dīc q̄ testes etiā i c̄ribus cōpellunt.

Cum contra

Sup crimine falsi testes cōpellunt p̄bibe re testimoniu veritati. vide glo. q̄ dīsputat p̄ et p̄tra q̄n testes in c̄rialib⁹ causib⁹ siue in pecuniarijs admittūt et q̄n nō.

Dilectorum filiorum

Cogendi sūt testes p̄bibe re testimonium veritati p̄terq̄z in c̄ribus. vel sic. Nō cōpellit testis in cā c̄riali p̄bibe re testimoniu ubi agit solū ad repellēdū infamiā accusantis.

Venerabilis

Ad detegendū iuraciones cogunt socij etiā iurati. Nota glo. q̄ loquit de c̄licis qui iuraciones siue p̄pirationes faciūt p̄ suos epos et expedit se de iuramento illoz cōspiratorum.

Titulus. de fide instrumentorum

Si scripturam

Exemplar instrumentū nō p̄bat absq̄ originali. b. d. Nota glo. que tractat que sc̄ptura dicatur publica siue autētica atq̄ p̄uata. Item querit quid faciendum sit si papa mādatalicui p̄cedas s̄m formā p̄p̄lārū et p̄ me irē non apparent.

Scripta vero.

Privato instrumento non creditur nisi publicum sit. et publicū dicitur si manu publica est confectum vel sigillo autētico sigil-

latum cum subscriptione testium. Nota. g. que dicit q̄ instrumenta publica perpetua firmitate nituntur ad damnum et commodum vtriusq̄ partis.

Ex litteris

Rescriptū apostolicum deletur vel abra sum in loco non suspecto nō dicitur viciosū. Nota glo. que dicit q̄ copia instrumentorū edenda sit quoniā cōmune est et si hoc nō fieret pars cui denegatur posset appellare.

Accepimus

Redarguenti p̄uilegiū de falso iudex facit exhiberi p̄mo corā paucis et interim stabitur sententie late per illud. b. d. Nota glo. q̄ dicit q̄ pendente accusatione contra aliquē interim remanet in statu p̄stino. zc

Contingit

Instrumentum vel p̄uilegium quo q̄s vtitur. aduersario corā iudice integraliter legi debet. sed solum illud capitulum de quo cōtenditur edi debet. b. d. Nota glo. que disputat qualiter in iudicio iura edenda sunt.

Inter dilectos

Reus absolvitur cū iura actoris sunt obscura vtp̄ta cum ipsius instrumenta v̄l scriptura sunt obscurata vel irē vel scripture sigilli sunt deleti. b. d. Nota glo. que in hoc est singularis quia docet qualiter indicio inueniri debeat.

Quod super.

Non valent littere quas super absolutōne voti cruce signatus obtinuit per veri suppressionem vel falsi expressionem. Nota gl. que dicit q̄ quando ignota sunt sigilla tunc eis non est standum nisi sint quinq̄z aut amplius. Item si quis non agnoscit suū sigillum ideo non viciatur.

Pastoralis

Si de extraneis dubitatur aut est iuri consona et iudicatur s̄m illam. aut dissōa et non iudicatur s̄m illam. Nota q̄ ratione rescripti non est recedēdū a iure cōmuni immo auferendum est de manibus tenentis

Cum dilectus.

Post publicatas attestaciones vsq; ad
pclusionem in causa pnt instrumenta pdu
ci. hoc pmo. Scdo di. q; consuetudo loci facit
q; sigillu pncipis facit fides. Nota glo. in fine
que di. q; consuetudo facit aliqd instrumentu ef
se autenticum qd alio non est autenticum

Cum iohannes

Falsitas instrumenti vel id qd deest instru
mento testes pbari pt. Nota gl. sup verbo
post q; a partib; q; iudex pt interrogare ptes
qndocunq; sibi visum fuerit et ena testes p
publicatione si testes obscure dixerint vt ap
pareat veritas.

Ex parte

Defectus littere no viciat rescriptum pa
pe. Nota glo. q; dicit. q; propter defectum lit
tere vl sillabe no viciatur rescriptum. sic nec
testamentu nec ena libertas min; debet ppe
defectum sillabe. x.

Perpetuus vicarius

Licite appellatur a iudice q; pti petenti non
facit edi comunia instrumenta. vide gl. q; est
notabilis q; docet qn instrumenta sut edenda
vel no pnuaderse et qn dicunt comunia et qn
dicuntur propria.

Imputari ei

Imputari ei pt q; pirarias in iudicio ptu
lit scpruras. Nota glo. q; docet qn scripture di
recte vel indirecte sut pirarie. Nota glo. q; q;
rit an id sit in testib; piraria dicentib; Itē di.
g. q; iura sbueniunt vigilanti; et n dormienti;

Si cautio.

Si in instrumento debiti ca expmat pde;
nabit debitor nisi pbet indebitu. Si no exp
mit necesse est vt creditor pbz debitu. Nota
gl. q; di. q; confessio extraiudicial ca adiecta bn
preiudicat.

Cum. Is. tabellio

Eluctoritate ordinarj pt notarius notas
notarij mortui in publicam formam redige
re. Notat. g. q; notari; ipo viuere non pt alij
committere suppletionē instrumenti sed ipemet
cōplere dz instrumentum

Si instrumenta.

Instrumentu exēplatu ptabelliō; aucto
ritate ordinarij eandē vi habet cū originali.
b. d. Nota. g. q; di. q; ena dicta testiu; et testes
ne pbatio pereat ena in publicā formā pos
sunt redigi. Et boni iudicis est curare vt sal
ua sit reprobatio

**Titulus. De presump
tionibus.**

Sicut noxius

In delictis in dubio psumit dol; vel sic.
In culpa est q; nocet amico fraudulēter licz
dicat se ludendo fecisse. Nota glo. q; di. q; ois
ludus noxi; est in culpa. Et oē malefactorum
prae psumit actū et alle. pcor. et solz allegari

Afferte mihi

Ex violēta psumptione diffinitiva ferē snia
Nota glo. que di. q; ille audiēdo non est q; so
lū nocere desiderat et nemini pdesse et malis
cijs ei; nō est indulgēdo. ff. de rei ven. i. fūdo.

Ex studiis suis

Intima p mores cognosces extiores. No
ta glo. notabile et singlarē in q; salomō ponit
tria difficilia. i. viā colubri sup. x. vide eas

Nullus dubitat.

Qui iudiciū refugit appet euz de iustitia
diffusum. Nota gl. q; di. q; triplici d; q; pti
teri. i. Ore. Euidētia rei et contumacia et alle
gat glo. et pcor.

Nonne bene dicimus

Ubi duo alicui vnico ptextu pponunt si
vnū negat alterū pteri videt. vide h gl. q; di
sputat an is q; tacet pteri siue p sentire vda
tur. Et di. g. q; si p pbibitionē meā possū pbi
bere qd sit et taceo tūc taciturnitas p p sēu bēt.

Mandata celestia.

Ex trāfacta vita bona alic; psumit de bo
na vita eiusdē i posterū. Hest rātū dicere q; d
pteritis psumit ad futura. Nota tex. q; dicit. q;
alter alteri; debem; onera portare.

Quosdam.

Ex vicinitate psumit p aliquo vel cōtra
aliquē rideo scire psumitur. vnde non facile
creditur sibi si dicit p rariū. Nota glo. q̄ dīc.
q̄ vbi quis interrogatur an credat vel non.
Non est ei dandum tempus ad deliberan-
dū q̄ ex p̄sūptionib⁹ i format suā credulitatē
et glo. alle. ad h̄ p̄cor.

Quanto et

Non p̄t latere aliquē in vicinio id q̄d scit
in remoto. et intellige. Non potest id est nō p̄
sumit potuisse nescire. vide tñ glo. que dīc h̄
casu p̄tra istā p̄sūptionē admitti p̄bationez.
et dicit glo. de probabili et violenta p̄sum-
ptione.

Scribam eis

Quāq̄ p̄sumit ex p̄teritis circa p̄ns. Et ex
isto paruo capitulo ar. glo. q̄ inducie sūt cō-
cedende etiam maliciose petenti ad p̄uincē
dū ei⁹ maliciā r̄ expedit se de diuersis tēpōz
p̄sūptionibus

Quia verisimile.

Ubi aliq̄s vult probare id q̄d non ē veri-
simile nō est eius p̄batio admittēda. nisi ali-
ud sit q̄d eius p̄sūptionē erigat. puta fama
vel testii ydoneitas. vide h̄ glo. x̄.

Illud quoq̄

Habitatio noiatio donationis propter
nuptias assignatio et fama iste p̄sūptiones
ad p̄roē sufficiūt p̄dicāda. Non. glo. cal⁹ i q̄
b⁹ dñs fraudat suo.

Litteris tue

Ex p̄sūptione violēta p̄t quo ad iborum
matrimonii separi. Nota gl. que docet q̄liter
copula carnalis debeat p̄bati cū tal⁹ act⁹ nō
pateat visui ergo sufficit ibi violenta p̄sū-
ptio.

Tertio loco

Ad p̄sūptionē violentā et famā separa-
tur matrimonii de p̄nti. Et nota ex hoc capi-
tulo q̄ ex confessione coniugū et fama pro-
ceditur ad diuorciū r̄ di. glo. q̄ que nō p̄sunt
singula multa collecta iuuāt.

Litteras nostras

Ad p̄sūptionē debemētes nō fertur snia.
Nota tex. q̄ solz ad hoc allegari nemo vnq̄z
carnē suā odio habuit. Itē q̄ propter verita-
tem q̄s p̄t se opponere fratri suo amico suoz
p̄roxi sue et alle. p̄cor.

Cum in iuuentute

Cum in iuuentute sua q̄s cast⁹ fuit nō p̄su-
mit de incōtinētia sua in senectute. Nota gl.
que dicit istud q̄nq̄z fallere vnde vñ. Stulti-
na est que te nō sinit eē senem

Budum archidi.

Ad simplicia bñficia q̄libz p̄sumit ydone-
us nisi p̄m oñdat. Nota istā glo. q̄ disputat
q̄s debet p̄bare aliū ydoneū et an negatiua
isto modo p̄bati debeat.

Titulus. De iureiuran- do. extra.

Ex administrationis

Iuramenta a debitorib⁹ sup̄ vsuris soluē-
dis creditorib⁹ facta relaxāda sūt. q̄z line pe-
riculo aīarū suari nō p̄nt. Nota gl. que q̄rit
q̄ si iurauerit nō repetere.

Peruenit ad nos

Iuramētū metu extortū est obligatoriū
dū mō sine piculo aīe seruari possit alias nō
Itē aliq̄ dixerūt q̄ iuramētū extortū metu in
different ipso iure nō tenet. sup̄ q̄ vide h̄ glo.
et doc. scribētes q̄ alle. p̄cor.

Peruenit ad.

Ille nō d̄r deierare q̄ ex iusta cā deserit iu-
ramētū Itē ei fides nō est suāda q̄ p̄hibē p̄sa-
tur. Nota gl. q̄ di. et arguit q̄ etiā hosti fides
suanda est.

Ego. A. epūs

Istud capl⁹ p̄nt formā q̄lit ep̄i iurāt ro-
pon. r̄ sūt. vii. capla. Nota gl. sup̄ p̄bo succes-
sorib⁹ q̄ di. q̄n q̄s d̄z iuxta successora iurare Itē
q̄ ep̄s tenet dñō i periculis occurrere.

Nullus epūs

Ep̄s solū clericos dispēsatōz rerū ecciarū
bñtes iurare cōpellere d̄z. Nota cal⁹ alios in
gl. i q̄b⁹ clic⁹ cōpellit iurare. s. p̄pace p̄ fama

pro fide pro obedientia.

Debitores ad

Non tenet promissio de soluendis usuris nisi q̄s iuret. q̄ tunc seruandū est iuramētūz tamen p̄ solutionē repetere p̄t. Nota glo. q̄ dicit. q̄ dolo q̄s p̄t q̄ statim restituere tenetur. In fine dicit q̄ soluens usuras n̄ peccat sed recipiens.

Ad nostram.

Licet p̄t pign⁹ teneri donec deductis expens⁹ foras p̄ncipalis soluta fuerit. v̄ sic. Fructus in sortem sunt computandi. Nota gl. que di. de duplici cautione et arguit de illo q̄ sibi p̄suis dicit debet cadere a iure suo. zc.

Si vero

Dispensat ecclesia cū clerico suo q̄ coact⁹ est suū ius refutare. Nota glo. q̄ disputat an iuramentū metu extorū obligat et alle. Itē dicit v̄ba impatoris referentis. Si negligēt ea q̄ male usurpāt omittunt⁹ excess⁹ viā alijs aperim⁹. In fine dicit q̄ in alteri⁹ odii q̄nqz cū altero est dispensandū. z alle. iij. q. v. accusatoribus.

Ex rescripto

Jurare p̄nt monachi de sui abbatis licētia z etiā obides dari. Nota gl. singularem que disputat an liber hō possit dari in obide z an pater posset ipignozare filios Itē an mulier p̄t fideiubere. Itē dicit de illo qui promissit factum alterius.

Querelam. R.

Qui nō soluit p̄sionē iuramēto pmissā periurus habet z ab ecclia remouet. et si v̄rū intellige si sine necessitate desinit soluere. z ergo di. gl. q̄ necessitas excusat a piurio et iura subueniūt necessitate ipeditis. Itē dicit gl. q̄ debitū nō soluit ad q̄d iuramēto est restrictus bñficio suo p̄uat et alle. c. puenit. de fideiussoribus

Tua nos

Temerariū iuramētū a bñficio quem excludit. Nota gl. q̄ di. q̄ si q̄s falsū iurat ignorāte credēs verū eē q̄d iurat nullū est p̄ctm. et di. g. etiā de iuramēto q̄ indiscrete fit.

Cum quidam

Juramento q̄d nō inducit p̄ctm mortale si alias sit p̄nciosū exēplo nō sua sed superioris p̄tate p̄t q̄s p̄trauenire. Nota tex. dil. lo q̄ iurauit nō loq̄ patri aut matri. zc. Et vi de glo. que di. q̄ dignitas delinquentis aggruat p̄ctm. Itē q̄ in quātitate p̄tēpt⁹ metit⁹ de us q̄ntitatē reat⁹. Itē q̄ in p̄ni q̄nqz pl⁹ maiores q̄nqz pl⁹ minores puniuntur.

Sicut ex litteris.

Cleric⁹ claustrū suū abiurare non debet. Nota glo. z tex. q̄ innuūt q̄ pena vni⁹ debet eē metus alteri⁹. Itē di. q̄ cleric⁹ sine licētia superioris sui nō debet ecclesiam abiurare vel etiam ei renunciare.

Veritatis amica.

Uasall⁹ q̄ iurat dño suo z successoribus suis nō tenet iterū iurare mortuo dño. Nota glo. que di. de simplicitate quō cōmēdat⁹ arguit p̄tra tex. de liberto ecclie q̄ tenet cuius bet successor iurare et di. q̄ iuramentū p̄petuū est quo ad iurantē.

Verum in ea

Absoluit ecclia a iuramēto p̄pter metus amissionis vite vel rerum extorto. Nota hic abb. qui dicit dñm totā subam amittere v̄rū minorē partē timeat perdere zc. Itē g. lo. in fi. clare di. q̄ iuramētū metu extorū parū obligat glo. alle. p̄cor.

Veniens ad

Si iurē stare mandato tuo nō potes me iniuste grauare et graue mādātum mibi iniungere. Nota glo. q̄ di. q̄ etiam inique sententie arbitri standū est. Item di. glo. q̄ iuramentum nō extendit ad illud de quo nō est cogitatum

Breui sciscitatus.

Appellatio ab executione iuramēti nō excusat. Nota glo. que q̄rit an ne q̄s tenetur iurare eccliam nō requirit⁹ Et di. de aduocato q̄ bz malā p̄ciam in cā clientuli sui

Quanto

Nemo p̄ iuramētū ad illicita obligatur

Nota gl. que disputat an papa p̄t indifferēter absoluerē a voto ⁊ a iuramēto. **Nota** gl. etiā q. dicit. que requirunt in moneta. I. q̄ntitas pōderis materia et publica forma. Itē in fine di. q. scienti p̄uras est infamia. Itē dicit q. pictores et poete nouas possūt inuenire formas.

Venientes ad se.

Per iuramētū subditor ius supioriale: di nō p̄t. **Nota** glo. que dicit q. licite iudicat s̄m p̄suetudinē q. p̄suetudo p̄iudicat iuri. Item q. in omni iuramento excipit superioris auctoritas. Item dicit q. beneficio appellationis exinguitur p̄nunciatum. ⁊ sic pen. appellatione executō fieri non debet ⁊ si fiat i iure possessore restitui d̄z ad p̄stinū statū.

Ad nostram

Officio iudicis subuenitur ei qui timore iuramenti non repēit vsuras. **Nota** gl. que querit qd̄ de illo q. iurauit aliqz nō debere d̄nūciare in peccato suo. ⁊c. Itē q. p̄tima voluntas large est interpretanda. et allegat gl. concordantias.

Ad nostram

Iuramēta generaliter facta restringēda sunt vt p̄sonent canonicis instituta. **Nota** gl. in p̄ncipio sui que disputat an ordo iudiciarius sit suandus in notorijs. Item notat q. iuramenta et p̄missiones nō extendūtur nisi ad ea de quibus cogitatum est. Itē ponit versum. Est in amore modus nō suare modum. Item dicit q. nulle sunt validiores p̄bationes q̄z per euidentiam facti. Item dicit q. verbum generale nō est semp̄ generaliter intelligendū vt dicendo omnia bona damasci. Item de conse. di. ij. in. c. Reuera. vbi dicit de operibus totius mundi circa finem idē. alic⁹ partis mundi

Ea te credimus

Iuramētū sine necessitate prestitū a debito licito nō excusat. **Nota** tex. in p̄ncipio q. est notabilis q. onus nō remittitur sed augeatur cū cuiqz impide solui qd̄ alij ex debito est prestandum. Item gl. notat et arguit q̄n

Solueno alteri debitor liberatur

Quintanallis.

Cū mandato alicui⁹ generaliter me suppono mibi p̄ra deum et sacros canones n̄bil precipere potest. **Nota** glossa. q. ponit causas p̄pter quos p̄t potest filios suos exheredare et ad hoc solet allegari.

Tua nos

Coniuges non possūt se ab inuicē aburrare. **Nota** gl. q. dicit q. temerarium est b̄ iuramentum ergo minime suandū. Itē di. gl. q. ille nō dicitur infringere iuramētū q. illud in melius cōmutat. b. d.

Quemadmodum

Qui iurat cōtrahere cū aliqua. si postea non cōtineat cū illa contrahere nō cōpelli tur. Item iurans nō accusare vxorem de adulterio ipsam nihilominus accusare potest. **Ratio** q̄a patronus est sceleris. Itē nota gl. super verbo oculos que di. q. etiam q̄s p̄t hoc casu p̄trauenire iuramento licet suari possit sine interitu salutis eterne. Item dicit glo. super verbo. denūciare q. q̄nqz vna via conceditur qd̄ alia via p̄biberetur. et dicit etiā q. p̄missum est viro vxorem suā castigare.

Et si xp̄s

Monachi iuramētū p̄stare p̄nt causa testimonij proferendi in causis monasterij sui. **Nota** glo. q. docet p̄ que iurare possumus. Item dicit tex. q. in omni iuramēto licito debent eē tria. veritas. iudicium. ⁊ iusticia. Itē dicit. glo. q. omnis p̄rouerbie finis est iuramentum. Itē dicit tex. q. vir multū iurās replebitur iniquitate et non discedet a domo eius plaga. Item nota glossam que dicit b̄ illicius. ⁊c.

Sicut nostris

Temerarium iuramentum in p̄iudicium ecclesie prestitum ab electione aliquem non excludit. **Nota** glo. q. dicit q. temerarie iurans non repellitur a testimonio et q. xp̄s in peccato mortali potest accusare. Item di. q. si q̄s p̄sentit vt canonic⁹. potest vt ep̄s re

uocare et sic quod sit aliquid faceret aliquis alius

Eum contingat.

Consensus mulieris valet in alienatione rei dotalis vel donationis propter nuptias assignate dum iuramentum exhibet super ea. Nota gl. que ponit casus notabiles in quibus quod non tenet suare iuramentum. Item dicit quod expedit mulieribus saluas habere dotes etc.

Sicut et

Frangenti fidem. fides frangit eadem. et est similis casus sicut in capitulo puenit. Nota gl. que tangit de bello iusto et iniusto. Item quod ablata in iusto bello sunt occupantis et alie etc.

Primis de

Principes non debent cogere prelatos ad prestandum iuramenta fidelitatis nisi aliquod temporale obtineant clerici ab eis. Nota gl. que dicit quod si clerici a laicis recipiunt temporalia tenent laicis iurare. Item dicitur. quod seruus aut stat aut cadit domino suo etc.

Petitio nostra

Si iuravi quod pro te non eam nihilominus ero pro te pro causa mea et ecclesie mee et spiritualium amicorum meorum. Nota ex glo. que dicit quod pro parte tenet iuramentum. et pro parte non. et sic factum aliquius pro parte potest valere. Item dicitur. quod declaratio iuramenti punit ad papam. Item dicitur quod in generali forma persona loquens intelligit excepta

Ex litteris

Si omittat a principio iuramentum de veritate nihilominus in processu iudicii postea est prestandum. Nota gl. que dicit quod omne quod accipit de pignore deductis expensis computari in sortem. Item dicitur quod que preiudicat premissio ob credulitate sicut de veritate.

Intellecto.

Quod quis iurat in sui promotione non alienare bona ecclesie si postea alienet et iuret non contrauenire alienatio non tenet. Nota gl. que dicit quod liter episcopi iurent in sua presecratione. Item glo. dicit quod si unus paratorum est bonum reliquum est malum etc. dicit in glo. quod unusquisque paratorum quod bonum est. s. nubere et non nubere et glo. alie. iura ubi quod unusquisque paratorum bonum est.

Mulier.

Mulier iurans se cum viro per verba spiritus contra traxisse viro si negate. Phere si per. beatus cum alio nec datur ei licentia sed sue conscientie est potius relinquendum etc.

Clericus.

Iuramenta de preterito exhibita ad futura non sunt trabenda. Nota gl. hic notabile quod dicitur quod apud deum non est differentia inter iuramentum et simplicem promissionem. Item in isto capitulo tangit ab. de illo qui reuelat secreta domini sibi commissa

Iuramentum.

Iuramentum a iudice parti delatum recusari non potest quia iuramentum quod in iudicio a parte parti deferri recusari posset licite et referri. Et si actor omnino in probatione defecerit reus dicitur si nihil presterit obtinere.

Titulus. De iureiurando. li. sexto.

Contingit.

Prelati Canonici Rectores et Officiales locorum qui iurant statuta et consuetudines loci vel ecclesie suare preteritu talis iuramentum non obligantur ad illicita impossibilia vel obuiantia ecclesiastice libertati sed nec ad ea debet inter se sua referri.

Licet mulieres.

Per ecclesiasticum iudicem ordinarius loci compellitur iudex secularis ecclesiastica censura ius canonicum quod ad promissionem aiaz statutum est obsequare. Nota glo. que dicit in ista decretalis cepit originem et dicit expressum quod iuramentum metu extortum non tenet.

Eum in positionibus

Electus per sacramentum ponens vel rñdens directe contraria nisi rationabiliter excusetur veluti puerus a confirmatione repellitur. Idem si fecerit eius procurator ipso mandante vel ratum habente vel non reuocante

Titulus. De iureiurando. in Ale.

Romani.

Ista decretal' declarat illa fore fidelitatis iuramēta que pstat impator eccie Roma: ne approbationis sue tpe fm formā capituli Tibi dño. et tpe coronationis fm formā in pōtificiali descēptaz. Et pmo ponit exordium in quo dicit Romanos pncipes p tpe romanis pōtificib' sua capita submisisse et se illis astrinxisse viculo iuramēti. scō ibi. dudum narrat assertionē impatoris. b. se negāti. ro. pon. p fidelitatis iuramēti astrictū. expmēt qd' debet cām denegationi pōdicte. tertio ibi. Hos itaqz. puidēs pira futura picula pōit duo iuramēta que pstitit ipse. b. ec. ro. p. u. in glo. i. b. c. quarto ibi. Ceterū. narrat illa etiā iuramēta pstituta palbū imediātū p: decessorē ipsi' rodolphi et alios reges romanos. declarat illa fore fidelitatis iuramenta quinto ibi. porro. ponit formā iuramēti pstitū p p. m. b. in ingressu ytalie. Nota gl. valde notabilem sup vbo reges. q' Romanorū rex etiā in discordia elect' bz administratōz qd' videt sonare absurdū. et alle. glo.

Titulus. De exceptionibus.

Deniqz quod

Crimina q' testib' obijciunt añ sniaz sūt pbanda. s. si ante pbata nō erāt. p pmo. Secundo dicit q' ppter crimina alias pbata testes repellunt. Tertio dicit q' testes nō sunt ppter bmoī cūa puniēdi s. a testimonio tantū repellendi. Nota glōfā. q' inter cetera dicit. q' emēdat' de crie corā suo sacerdote admitat in testē in civili cā. et alle. Itē arguit glo. an testis reqsūt' sup crie teneat rñdere

Et nobis ex

Reo excipiente de excōicatione p accusatorē. cōmunionis replicatio nō obstat. Nota glo. que dicit q' non debet q's alij obijcere qd' ipse noluit obijcere. Item dicit vba aug' q' nōnullos sustinem' q's inuice toleram' Itē in fine dicit q' ep's nō d' bz viles homines i familia sua. et alle.

Cum ecclesiastice

Qui bz plura bñficia de pluralitate bñficioz p aliū excipe neq't. Nota glo. que in cetera dicit q' expedit eccie bz ples diuites cūcos vt eam possent melius defendere. et imperiū et fiscus habū dabit vñs subiectis locū plenibus. Itē dicit in fine q' q's renūciās exceptioni pira vnū nō videt ppterea renūciare pira aliū. et alle.

Idest foralis

Post terminū assignatum ad dilatorias nullus audiat nisi i trib' casibus hic signatis. Prīm' est nisi illa exceptio d' nouo post terminū cōpetat. Secūd' est nisi ptes fuerit protestate. Terti' nisi iurēt q' de nouo ad noticiā eoz puenerit.

Cum inter.

Excōicat' excipe p. Et ratio dubitādi fuit q' cū in exceptione re' efficit actor et sic ex cōmunicat' videt agere qd' facere nō potest. Nota glo. q' dicit volēs agere in pncipio litis debet diligētē de exceptionib' dilatorijs cogitare et debito tpe pponere q' iura subueniūt vigilātib' zc. Itē dicit q' eo ipo rescriptū videt suspēctū q' de scia pape nō emanauit et rescriptū suspēctū nullā dat iurisdictionem.

Cum venerabilis

Qui exceptionē opponit licet eam non pbet nō ideo factū in mobū exceptionis cōfessauit nec p pbato habet nisi alia pbeatur. Nota glo. in pncipio que dicit q' in cōsiderate loquēs sentiet mala. Itē dicit q' liter d' fieri lūit ptes. Itē tangit glo. q' sūt actiones bone fidei. Itē gl. q'rit an valeat snia p fallū instrūz lata

Olim

Appellari p't qñ nō admittit appellatō qñ citat q's vltra duas dietas et excipit.

Dilecti filij.

Excōicat' et pūit' p't cām eccie sue defendere et p ea pira agētē in eius p'iudiciū excipere. Nota glo. in pncipio que dicit q' q'libz admittit ad defēsiōē eccie sue etiā excōicatus. Itē arguit glo. q' q's nō d' admitti ad pbandū qd' pbatū nō releuat. zc.

Alipostolice sedis

Suspensio ab officio et remotio a beneficio ab electione quem remouent. Nota glossam quod dicitur quod minus agitur per canonem quam per ministrum iuris. Item dicit de absoluti one ad cautelam

Dilecte.

Contra reum suam appellationem prosequentem non potest proponi excommunicationis exceptio. Nota textum qui videtur innuere quod non valet exceptio excommunicationis late in aliquem post legitimam appellationem et glossa est notabilis super illo etc.

Significauerunt.

Actor originaliter excommunicatus ad prosequendum suam appellationem non repellitur. Nota textum qui dicit quod omnis legitima defensio excommunicato in iudicio reservatur. Item dicit glossa inter cetera quod quilibet damnatus potest appellare et allegat concord.

Exceptionem.

Exceptio excommunicationis in qualibet parte litis potest opponi. vide glossam huius capituli que est notabilis et magistra et distinguit quatuorplex est exceptio. scilicet dilatoria et peremptoria. Item dicit quod nulli licet ignorare quod publice factum est. Item quod de oculis non cogimur diuinare. Item quos pretor prohibet in totum prohibet. Item non tememur ad obseruationem excommunicationis nisi post publicationem et ad hoc glossa allegat iura etc.

Aduersario

Exceptio rei iudicate non obstat cuius preteritum noue possessionis actio intentatur. Nota glossam que in hoc est notabilis quia declarat quid debet dolum probare cum dicitur quis dolo delinere possidere. Item dicit glossa quod tria ad minus concurrere debent ut exceptio rei iudicate habeat locum. Primo quod sit idem corpus siue eadem sit quantitas. Et idem ius siue causa petendi. Et eadem conditio personarum. et glossa ad quodlibet allegat concord.

Venerabilem

Excommunicatus potest appellare et super appellatione litteras impetrare et appellationem prosequi. Nota glossa que dicit quod reus excommunicatus siue a iudicibus siue ab alijs tempore impetrandi rescripti non probetur appellare nec prosequi appellationem suam et alibi concord.

Titulus. De excepti onibus. libro sexto.

Per consideratione

Sex sunt dicta huius decretalis. Primo ponit arengam et ius antiquum et constitutionis causam. Secundo dicit quod reus qui contra actorem de excommunicatione excipit ut ipsum repellat ab agendo debet ipsius excommunicationis speciem et nomen excommunicatoris exprimere et eam infra octidies probare aliter iudex procedet in causa et reus in expensis condemnabitur. Tertio statuit quod si iterum obijciatur et probetur eadem vel alia excommunicatio actor repellitur sed que acta sunt valebunt. Quarto ultra duas veces hec exceptio non opponatur nisi causa expressa. Quinto si opponatur post rem iudicatam impeditur executio sententie tamen nihilominus valet. Sexto dicit quod iudex publice excommunicatum reo non opponente ex suo officio debet ab agendo repellere. Nota glossam notabilem que dicit quod propter solam contumaciam excommunicatur quis ab homine.

Cum quidam

Exceptio rei iudicate per ecclesiasticum iudicem admitti debet in foro seculari et e contrario. Nota glossam que inter cetera ponit casus in quibus iudex ecclesiasticus habet cognoscere.

Titulus. De exceptio nibus. in cle.

Excommunicationis.

Exceptio excoꝛcatoris pꝛ dilatorie in qua
libet pꝛelitis opponi imino pemptorio pꝛ iu
dicē assignato ad pponēdū exceptiones dēli
natorias et dilatorias non obstat. Quata tñ
pstitūne se. 1. Re. Innoꝛ. pape. iiii. edita sup
hoc in concilio lugdunē. 22.

Titul⁹. De pꝛescriptio nibus. extra.

Placuit

Hoc caplm i pmo ponit vnū casū i quo
currit pꝛscriptio infra trienniu pꝛ eccliaz. Itē
ponit duos casus in qbꝫ nō currit pꝛscriptō
sꝫ dormitat. Nota glo. qꝫ di. de illo qꝫ negligit
ecciam suā ad. vi. mēses. Et qꝫ vacāte ecclesia
ei nō currit pꝛscriptio et alle. glo.

Nihil prodest

In re inuasa nō currit pꝛscriptio vel sic pꝛ
testatio pncipis intrūpit pꝛscriptiōem. Nota
glo. que arguit qꝫ ppter scādālū est desisten
dū a iure suo. Itē apꝫ ne aliquē scādālis
ret pꝫis manibꝫ sibi victū qꝫebat. Itē dicit
qꝫ victu et vestitu pꝫenti debemꝫ eē. Itē qꝫ ta
cūritas pꝫati nō pꝫiudicat eccie. 7 qꝫliter hꝫ in
telligat vide glo.

Sanctorum

Eccia p. xxx. an. pꝛscribit pꝫ laicuz. Nota gl.
qꝫ declarat qd sit qꝫete et sincere possidre. qꝫete
enī secludit intrūptionez. sincere vō secludit
malā fidē. Et pꝫsumit bōa fides nisi pꝫet pꝫi
uz. 7 allegā sꝫ malā fidē tenet eā pꝫbare. 7 glo.
ad h. alle. concoꝛ.

De quarta.

Prescribit ecclie pꝫ epꝫ. xl. ānoꝝ spacio qꝫ
tā decimaruz. Nota. g. qꝫ di. qꝫ bodie iure cōi
sola. xl. annoꝝ pꝛscriptio currit pꝫ eccliam nulla
distictione facta in ecclias et monasterium
Itē dicit qꝫ succedens in locū alius iustā hꝫ
ignorātie causam.

Vigilanti.

Cū mala fide nō currit pꝛscriptio. Nota te
xtū mliū in hac matia notabilē qꝫ nulla ātiqꝫ
dierū possessio iuuat male fidei possessorem
Nota gl. que enā di. qꝫ pꝫitoꝛ legꝫ vel canō

pꝫ mibi dare rē alienā 7 tutus reo. et alle.

Ad aures

Una ecclia in parochia alii spacio. xl. ā
noꝝ pꝛscribit. Nota tex. qꝫ di. qꝫ qꝫ dragenalis
pꝛscriptio oēm pꝫsus actionē secludit Itē nota
glo. que di. qꝫ titul⁹ sit necessari⁹ Itē arguit qꝫ
pꝫm canones actio sit pponenda licet contra
rium sit verum

Causam que

Laici decimas possidere seu pꝛscribere nō
pnt. Nota glo. qꝫ in h. est notabil⁹ qꝫ in pꝛscri
ptione erigit ciuil⁹ possessio. s. qꝫ pꝫsona sit tal⁹
in quā posset cadere bꝫmōi possessio. Itē qꝫ pꝫ
scriptionē allegare nō pōt nisi ille qꝫ possidet

Illud autem

Abia diuersi pponitur pꝛscriptio et inē
ruptio vꝫqꝫ pꝫbare tenet. Nota gl. qꝫ di. qꝫ inē
ruptio fit pluribus modis naturaliter. scilz.
et ciuilit⁹. naturaliter fit duobꝫ modis. Itē
ciuilit⁹ fit multis modis 7 pmo pꝫ libellum
pncipio blatum.

Quia indicante

Limites pꝫdior pꝛscribi pnt. si. xl. ānis pos
sideantur. Nota gl. que notat qꝫ iudex pꝫ iud
dicare pꝫm qꝫ nouit 7 nō pꝫm allegata et decla
rat quomodo fines diuīdēdi siue pꝫscribē
di sunt

Ex transmissa

De iure cōmuni ad eccliam matrices per
tinet perceptio decimarum. cōtra quod bo
stilitatis tēpore pꝫscriptio nulla currit. Nota
ta glosam. que dicit in quibus consistit ius
funerandi. Item qꝫ tempore hostilitatis pꝫ
scriptio non currit

Accedentes ad

In procuracionibus debitis nūcijs bo
mini pape non currit pꝫscriptio. Nota tex.
qui dicit qꝫ id quod omnibus imminet ab
omnibus comportetur. Item dicit glosa. vꝫ
bi onus ibi emolumentum. Item dicit glosa
qꝫ in procuracione que debetur ratione visi
tationis non currit pꝫscriptio 22.

Cum non liceat

Mouetur obedientiam nō currit prescri-
ptio. Nota glo. satis notabilem que dicit q
eo ipso q ecclesia constituta est in dyocesi ali-
cuius dicitur sibi subiecta. Item tene glo. sa-
menti que enumerat casus in quibus non
currit pscriptio p m^o ē iobedia. Itē in pcuratōe

Ad audientiam

Cōtra vasallū Romane ecclie nō currit
pscriptio nisi cētenaria. Nota glo. q di. q lib
annu^o censualis facit fidem. Item q presu-
mitur pro aliquo propter iuramētum p eū
prestatum. Item plus creditur tabellioni q
testi qui dicit se ita nō dposuisse prout tabel-
lio scripsit. Item quandoq idem homo fa-
cit aliquid vt homo quandoq aliquid vt rex.

Cum nobis

In prescriptione centenaria que currit
Romana eccliam nō cōputantur tempo-
ra hostilitatis atq scismatū. Nota gl. q di.
q nemo debet eē sine capite. Item notat gl.
q per istrumenta nō probatur possessio. Itē
dicit glo. in fi. q sufficit q ita placuit legi. Itē
probat per hoc q quis a maiorib⁹ audiuit

Auditis.

Iura epalia pīnētia ad ep̄m p̄tabbas p̄
scribere. Nota glo. q abbas potest cīa iura
prescribere q p̄t possidere. Itē q abbas p̄t p̄
scribere cognitionem causarum matrimo-
nialū. Item dicit gl. id qd meum est ex vna
causa non potest meum eē ex alia. Item dicit
glo. qui aurem boīs tetigit totum homines
tetigisse videtur de pe. dist. i. vulgaris.

Cum ex officij.

Cōtra pcuratōz q rōne visitatōis debet.
nō currit pscriptio. Nota tex. satis notabilē q
dicit q sūm aplm nō est magnū q spūalia se-
minat q metat carnalia. Itē dicit q nemo
cogitur suis stipēdijs militare. Itē di. glo. q
quā diu qd habet iter tā diu debet hēz bau-
stū. Item di. glo. q p̄tra correctōez non licet
suffragia querere et alle. concordantias

Si diligenti.

Itē p̄scribit q possidet nomine alieno.
s. is cui⁹ noīe possidet. Nota tex. q dicit q ille

possidet cui⁹ noīe possidet. Itē q sola cētena-
ria pscriptio currit cōtra Ro. ec. Itē q illa
difficiliter p̄bari p̄t. Nota glo. et tene eā mē-
ti qz declarat qn in p̄scriptione sufficit bona fi-
des. Item quādo requiritur titulus. et qd sit bo-
na fides. et qd sit titulus. Item dicit q in cor-
poralia quasi possidentur

Cum olim

Idiullegio parbitriū d̄rogat sed si post
arbitriū impetret nō valet nisi de ipso fecerit
mentionē. sed bis nō volētib⁹ p̄bata p̄scripti-
one in episcopalibus ep̄o derogatur

Veniens

Qui p̄sc̄ptione cōpleta p̄uilegiūz ip̄trāt
et vitur illo p̄scriptioni renūciat si p̄sc̄ptō
nō erat cōpleta malā fidē habet et ideo nō p̄-
scribit. vel sic. Si p̄scribēs rei p̄scripte con-
trarium impetret amittit p̄scriptionem x.

Quoniam omne.

Sine bona fide nulla currit pscriptio.
Nota tex. q di. q omne qd non sit ex fide pec-
catum est. et expone ex fide. id est ex conscien-
tia. Nota glo. que declarat materiā p̄scripti-
onis quo ad ius civile et quo ad ius canoni-
cum. Item mouet questionem de p̄elato q
habet lesam conscientiam de reb⁹ ecclie.

Titulus. De prescri- ptionibus. li. sexto.

Episcopum qui

In p̄scriptionib⁹ sufficit bona fides ubi
ius commune vel p̄sumptio non est p̄tra
p̄scribentem alia debet allegari titulus et p̄-
bari. nisi sit p̄scriptio cuius contrarij non
sit memoria. Nota glo. que inter cetera videt
tangere de vestibus et auro. x. quibus lice-
at portare et de diuersitate p̄scriptionis

Si qui

Idiunatus ipso iure vel p̄ sniam bonis q
tenet a ro. v. alijs ecclijs minor illa spacio. c.
ānoz p̄tra romanā. vel. xl. Palias nō p̄scri-
bit. Filij aut berencor q catholici putabant
bona p̄cina p̄tra Ro. et alias ecclias p̄scri-
bunt. xl. an. et idem in extraneis.

Titul⁹. De sententia et re iudi. extra.

Sententia

Sententia contra leges vel canones lata. licet ab ea non appelletur non potest iure subistere neque valere. Nota gl. que tangit an valeat sententia lata in persona falsi procuratoris et quando sententia ab initio est nulla et quando est aliqua etc.

Litigantium

Litigantium controversias celeri sententia terminari convenit equitati et rigori. Nota gl. que determinat qualiter et quando iudex debet festinare cum sententia sua et quando non

Non potest

Sine concordia sacerdotum sententia et nisi ex iustis causis non potest quod a sacerdotali gradu amoveri. Nota glo. que disputat an et quando iudices omnes in sententiis ferendis debent concordare et arguit pro et contra.

Ea que iuxta.

Sententia iuxta secundum canones lata per papam debet confirmari atque roborari. Et intellige verum secundum glo. si fuerit postulatum. alio secus. et dicit glo. quid operetur talis roboratio

De cetero

Si obiciatur quid falsi contra sententiam in executione sententie super sedere debet executor a toto negotio et questiones ad se. app. remittuntur. Nota glo. que dicit de falsitate sententie. Et arguit an et quando executor posset cognoscere et quando super sedere

Cum aliquibus

Quando alicui adjudicatur possessio non sufficit ei dari pignora nisi pro corporali gaudeat possessione. Nota gl. que dicit quod pignus aliter non constituitur nisi ventum fuerit in possessionem. et alie. ad hoc concordant.

Lator presentium

Qui procuravit in causa matrimoniali malitiose ferri sententiam divorcij ipse potest postea contraveni

re. Nota ex glo. quod in causis quibus videtur periculum anime potest aliquis venire contra factum suum et reuocatur sententia quam ferri procuravit. et si constiterit ecclesiam fuisse deceptam reuocatur sententia etc. Item dicit glo. quod contra matrimonium non currit prescriptio. Item sententia lata contra matrimonium non transit in rem iudicatam.

Cum causa

Propter laicorum consuetudines non est sententia de ecclesia proferenda. Nota. g. que dicit quod cum quis non prosequatur apud infra triennium sibi a iudice prefixum ex tunc iudex procedere potest. Item vide. g. que disputat an et quando consuetudo preiudicat legi

Inter ceteras

Quoniam causa aliquis committit app. re. et sententia fert iniqua ea euacuari oportet remedio app. Nec ei debet stare si iniustitiam continet manifestam. Nota glo. que distinguit quando sententia lata est contra ius canonicum vel leges vel ius parvum.

Tenor litterarum

Non est necesse sententia contra absentem lata appellare quando absens non fuit per contumaciam. Nota gl. que disputat de infirmo an debeat ad iudicium venire. Item dicit glo. quod nihil refert an quis verbo vel facto declaret voluntatem suam et dicit quod presumitur pro matrimonio per immissionem a nuli interveniente consensu tacito etc. Item glosa disputat de absentia parvis in prolatione sententie.

Consanguinei.

Non est propter nudum dictum prius coniugis a sententia lata in causa matrimoniali recedendum. Nota glosam. que dicit. quod propter confessionem coniugum non separantur

Cum olim

Contra pronuntiationem pape facta beneficij collatio tamque surrepticia non valet. Nota. gl. que dicit quod iudex mutas interlocutorias pre-

sumitur circūuētus. Itē q̄ licitū est cui liby
gilare pro cōmodo suo licet in hoc alteri pre
iudicetur

Cum inter.

Statutur inie late p̄ra ius p̄tis plate ex q̄
abea infra. r. dies nō fuit appellatū. Nota. g.
q̄ di. q̄ p̄. r. dies snia trālit in rē iudicatā. Itē
q̄ res iudicata p̄uitate accipit. Itē di. te
re. q̄ vital gestoz p̄ferēda ē p̄mōib⁹ atq; v̄b

Causam que

Sufficit ad p̄firmationē snie q̄ nihil ini
quū p̄tineat si p̄ra eā aliud nō p̄bet. Nota
q̄ iudex cui cōmissa est cā in q̄stionis. p̄mo
p̄t inq̄rere de fama l; b̄ nō cōmittat. Itē m̄
ta faciūt in b̄ capitulo p̄ snia p̄mo q̄ nihil ini
quū p̄tinebat. Itē de cōmuni partū p̄sensu
fuit cā cōmissa. Itē re q̄litus fuit iudex ad p̄
nunciandū ab v̄traq; parte de istis. vide gl.
huius capitulo.

Quod ad consultationem

Snia siue fuerit interlocutoria siue diffi
nitua in rētransit iudicatam si ab ea infra
r. dies nō fuerit legitime appellatū. Nota tex.
q̄ di. q̄ tēp̄ executionis snie. s. q̄ dimēstre po
test a sedēte in medio progari et etia; artari.
vide glo. q̄ declarat q̄bus modis et q̄liter iu
dex id est executor excedit modum.

Sicut nobis.

Iudex nō tenet causā que suū animum
mouet in snia exp̄mere. Nota glo. q̄ in b̄ est
notabilis et singularis q̄ docet q̄n testis de
bet dicere cām dicit sui et q̄n nō. Itē di. q̄ te
stis debet de cā scientie sue inq̄rari. Itē tā
git pulchre an iudex in snia sua debeat cām
exp̄mere et q̄d mouet eū in sententia profe
renda. et arguit pro et contra.

Cum super

Differtur snie executio si ius tertie p̄sone
ledit ex ea. Et nota glo. que di. q̄ snia q̄nq; te
net q̄ ad vnā p̄sonā et nō q̄ ad aliā. sic etiam
pluma volūtas defuncti tenet q̄ ad filios et
nō quo ad extraneos. Itē di. glo. q̄ per sen
tentiam parti non fit magnū p̄iudiciū. s; b̄
per executionem

Cum bertoldus

Retractatur snia in absentez lata si p̄bat
eius absentie iusta cā. Nota glo. que di. q̄ ea
que aduersus absentes nō p̄sumaciaz sta
tuunt non tenet. Itē notat q̄n q̄ p̄t purga
re morā in iudicijs. Itē di. glo. q̄ non d̄ iudi
catū vbi iuste detent⁹ p̄ns eē nō potuit. Itē
tangit glo. an ius p̄onatus transit cū vniū
sitate et in obligatione pignorum.

In causis

Snia sūmi p̄ntificis ad p̄sequēnam ē tra
benda. Et nota glo. que dicit q̄ alij īferiores
similiter iudicare debent. et di. glo. p̄dicta fo
re vera in snia diffinitua. secus in inēlocuto
ria. et arguit p̄ et c̄. Et intelligit de inēlocuto
ria in corpe iuris clausa.

Inter monasterium

Tenet snia diffinitua p̄ p̄mā si de prima
nō fuit exceptiū nec a secūda snia appellatum
Nota tex. q̄ di. q̄ p̄teritu nouoz instrumē
toz lites sopite nō debēt iustaurari. Nota. g.
que tangit quando cause suspicionis cōtra
iudicem sunt proponende. Itē declarat q̄n
do sententia tenet contra rē p̄us iudicatam.

Suborta inter

Tenet sententia contra p̄uilegia lata si
non fuerint exhibita. Nota glo. que dicit q̄
confessio procuratoris domino p̄iudicat
et alle. Itē notat. glo. q̄ instrumentum eo
ipso intelligitur reprobatur quod cum iu
dici ostenditur contrarium iudicat. licet te
stis etiam reprobatur eo ipso q̄ iudex cōtra
eum iudicat.

Cum. i. et. a.

Cum multa negocia per eandem litterā
committuntur potest vno suspensio in alte
ro ferri sententia per delegatum. Nota glo.
saz que dicit q̄ ille qui malo zelo ad testimo
nium mouetur. admitti non debet. Itē di
cit glosa. q̄ conspiratores nullo modo reci
piendi sunt. Itē dicit glosa et est notanda q̄
non sufficit probare conspiracyonem vel cō
iurationem vel falsitatem testis vel instru
menti nisi probetur iudicem secutum fuisse
predicta.

Cum te ab.

Actio iniuriarū p̄denatū infamat. *¶* No. g. que di. q̄ actio iniuriarū infamat. siue civilis siue criminaliter agatur. Item dicit si vis vitare infamiam constitue p̄curatorem et euades infamiam licet feratur sententia contra ip̄s. et glo. alle.

Ad probandum

Snia lata per illum q̄ publice fuit excōi-
catus non valz. *¶* Nota glo. que videt sentire
q̄ q̄cqd facit iudex excōicatus donec nō con-
stiterit de sua excōmunicatiōe valet. et glo. all.
et Bcū cōmuni hominū opinione libz et abso-
lut⁹ habeat. *¶* Itē di. g. q̄ B casu vtile p̄ inutile
viciat. et alle.

Quamuis regulariter

Si actio p̄ defēlio p̄mo loco p̄ineat ad
aliquē et ip̄e sciens patiat sequēte expiri de re
illa intelligit iuri suo renūciare. vide glo. que
declarat ista p̄ exēplū vbi dicit vbi ḡna zc. vi
de etiā glo. q̄ declarat q̄ndores in alios acta
alijs p̄iudicat et q̄n non et ad B solet allegari
istud capitulum

Duobus iudicibus

Si duo iudices ordinarij diuersi tulerūt
snias tenet snia p̄ reo nō p̄ actore nisi in cau-
sa fauorabili puta matrimonio libtate dote
seu testamēto. Si vō fuerint delegati vtraqz
snia p̄det ex arbitrio delegātis si p̄cesserūt ex
cōpmissio neutra d̄z b̄e vigore

Titul⁹. De sententia et re iudi. li. sexto

Cum eterni.

Iudex q̄ p̄ira iusticiam et p̄ira p̄sciēciam
aliquē in iudicio in ḡuamēptis fecerit p̄ gra-
tiam aut p̄ sordes p̄denandus est parti lese
inestimatiōz litis. et p̄ annū est suspēd⁹. et p̄pe-
tuo si medio tpe se ingerat diuinis nisi papa
cum ip̄so dispenset.

Ad apostolice.

¶ Papa p̄ impatore d̄ponere ab impato-
rio propter suam rebellionem et sibi sanētes
excōmunicare. Et vasallos suos a iuramen-

to sibi super fideiitate prestito absoluerē. Et
etiam electorib⁹ aliu eligēdi licētiā dare. *¶* No-
ta glo. in p̄in. sui que videtur tāgere de pote-
state pape et concilij.

Abbate sane

Qui petit rē in iudicio certa cā exp̄ssa si il-
lā cāz nō pbat succūbit et aliā p̄bet maxime
postmodū emergentē. *¶* Nota glo. que dicit inē
cetera q̄ reges que sp̄ualia sūt possidere non
p̄nt nec p̄nt illa donare. *¶* Itē dicit q̄ donatōz
necessario p̄comitat temp⁹ zc.

Cum ab vno

Si ex p̄libus iudicib⁹ vel arbitris vnus
alijs p̄ntibus et mādanib⁹ p̄ vba p̄latis nu-
meri ferat sniam tenet snia. electio autē p̄nū-
cianda est p̄ vbu singlariis numeri. *¶* Nota. g.
que di. sufficit ita fuisse scriptū

Et si sententia.

Snia diffinitiuā debet in scriptis a iudice
p̄ferri. p̄t tñ ep̄s p̄pter sue dignitatis prerogati-
uam p̄ aliū sniam recitare. *¶* Itē iudex d̄z scē-
tando sedere nō stare. *¶* Nota glo. que enume-
rat siue recitat causas in q̄b⁹ nō est op⁹ sentē-
tiā recitare in scriptis

Titul⁹. De sententia et re iudicata. in Ele.

Ut calumnijs

Qui tres snias pirarias in quib⁹ cā re por-
tauit nō agit d̄ eoz nullitate nec excipit d̄ ea-
rū executione nō facta. et respicit etiā p̄den-
tia. *¶* Nota glo. q̄ di. q̄ si etiā victor non petat
executōz per modū tñ exceptionis repellere
poterit volentem agere de nullitate.

Pastoralis

Snia lata p̄ira illū q̄ se defēfare non po-
tuit et in loco nō tuto notorie et in absentez
non citatū legitime ac inaudiū ip̄so iure est
nulla. *¶* Nota tex. q̄ di. q̄ null⁹ d̄z se in manib⁹
hostiū suoz exponere. *¶* Itē di. q̄ defēlio est iu-
ris natalis zc. *¶* Nota glo. que dicit de triplici
corona imperiali.

Titulus. De appel.

Dilecti filij

Collatio beneficij facta p^o appel. legitimā nō tenet. Nota gl. q̄ tangit de fama et q̄n fama sufficit et q̄n nō. Itē tangit etiā q̄ q̄s perdit ius suum ppter negligentia.

Inter cetera

Itē valet appellatio general. Nota gl. q̄ dī. q̄ id q̄d nō valz in genere valz ī specie. Itē dicit q̄ a futuro grauamē nō est appellandū. nisi a grauamē cōminato.

Ad nostram

Ad correctione regulari nō appellat. Nota q̄ appellatio nō est inuēta vt sit vīculū iniquitatis. Itē dicit q̄ vtendū est aliq̄ ad illū vsuz ad quē est inuētiū siue institutiū. Itē gl. nō. q̄ a correctione nō est appellandū. Itē nisi moribus excedat et h̄ glo. determinat et alle. i

Personas ecclesiarum

Quis p̄t siue appellationi terminū p̄stituere siue statuere cōpetētē alioq̄n a iudice statuet siue a iure. Nota glo. que dicit de diuersis terminis que p̄figunt in appellationibus et quē īminū p̄tes p̄nt p̄uenire et quē non p̄nt p̄uenire. Itē.

Cum sit romana

Appellās infra annū tenet p̄seq̄ app. suaz nisi iudex a quo recisus tēp^o fuerit moderatus. et si infra id tēp^o nō p̄seq̄ tenebit sētētia. Itē dicit q̄ malefic^o notori^o non audit appellans. Itē dicit dīam inter appel. et puocatōez

Ad hec

Itē q̄s corā appellato iudice p̄ueniri nī si velit ip̄um tanq̄ suspectū recusare. Nota gl. q̄ videt diceret ratiōz q̄re iudex a q̄ est appellatū est appellatū suspect^o. Item dicit gl. quid faciendū sit q̄n iudex a q̄ est appellatū allegatur suspectus.

Si duobus.

Qui appellat ad papā tenet corāz suo ordinario ad quē su^o aduersari^o appellauit cōparere si citet ab eo. alias posset excommūicari ab eo. Nota gl. sam. que dicit q̄ quis vocat^o a p̄toze dīz cōparere et p̄uilegiū suū si q̄d habet allegare. Itē.

Ex ratione

Itē op̄t īpotentiā dāt biennū imo triēniū ad appellationis cām finiendā. Nota gl. q̄

Declarat multiplicē īpotentiā et dicit q̄ id q̄d p̄ me nō stat mibi imputari nō debet.

Adhemimus

Itē nūcij missio excusat ante citationē vt nō teneat q̄ misit nūciū corā Delegato iudice cōparere. Nota glo. que q̄rit q̄d si p̄sonali^o iuit ad curiā. Itē dī. glo. q̄ plus est facto q̄z verbo appellare.

Super eo.

Si sup̄ aliq̄ exceptione fuerit appellatus. sup̄ sedet in negocio p̄ncipali. Et si p̄s aduersa defacili in appellatōz p̄cipit p̄pterea non est snia diffinitiva differēda. Nota gl. q̄ p̄oie casuz in q̄ q̄s cogit lingare coram iudice suspecto.

De appellationibus.

Defert appellationib^o in caus^o minimis īteriectis. Nota. g. q̄ declarat que cā dicit minima. Itē dī. q̄ in appellationib^o nō attendit quantitas cause. sed quantitas guaminis. Itē dicit q̄ p̄ minima re nō datur actio de dolo s̄z bñ actio furti q̄a actio. Itē.

Super eo

Appellatur fm̄ canones ante et post sententiam. fm̄ leges vero nō appellat aī sniaz. nisi ī certis casib^o. Itē ī caus^o ecclesiasticis vbi tollitur remediū appellatōis ibi tollitur etiā et recusatio. Itē vbi causa infra certū tēp^o decidendū cōmittit currit tēp^o a receptiōe l̄r̄rū.

Deruenit

In excessu notorio nō admittit appellatō. Nota. g. q̄ dī. q̄ nemo p̄t cōpelli ad p̄sequendū appellatōz. Itē dī. gl. q̄ vbi iniuria est manifesta p̄mo debet fieri satisfactio anteq̄m detur absolutio.

Consuluit

Q̄nā notorio excessu appellat nō ē appellatio admittēda. Nota glo. et tex. q̄ loquuntur de notorio. et dī. gl. q̄ trib^o modis aliq̄d ē notoriū. Itē dī. tex. q̄ iudex cauere dīz. ne iudicet illud fore notoriū q̄d tū nō ē notoriū

Suggestum.

In elusionē sedis apo. null^o dīz appellare. Nota glo. ī p̄n. sui que dīc q̄ p̄t appellare ali

quis in absentia iudicis. Itē di. gl. ad qd iuen-
tū est ppter cōcordiā non debet vergere ad
noxam.

Ad presentiam

Post ap. lata snia excōicationis non te-
net. Nota. g. que di. q sepe petit absolutō ad
cautelā l3 excōmunicatio de iure nō teneat.
Itē di. glo. de excōmunicatiōe facti et absolu-
tione facti.

Cum teneamur

Appellās sup vna re si paduersariū gūe-
tur sup alia re vel per tertiu p ad iudicem re-
currere appellatū. Nota glo. q ille q appellat
in vno articulo nō videt declinare iudicem
in alio.

Consuluit.

Nō valet apel. generalis ab oib9 causis.
secus si appellet a gūamine et oibus gūami-
nibus vni9 cause. et vide B. Post. q pcorat
istud caplm cū caplo. ij. s. eodem

Cum parati

Pretertu appellationis insufficientis ne-
mo debet excusari qn rñdeat. Nota gl. que i-
ter cetera notab. lū dicit q simplici nūcio cre-
dendū est etiā in alteri9 iudiciū et alle. Itē
dicit glo. q nemo pbibet plib9 defēsiō. b9 vti

Ad hoc.

Cū excōicatus absoluit et ante pceptum
sub debito iuramēti adimplere pmittit si gūa-
tur nō obstat iuramēto appellare p. Nota
glo. que di. q ex iusta causa qd p deserre iu-
ramētū suū et alle. concor.

Questioni

Jurās ante absoluōē stare mādati sec-
clie si post mādatū salū in notorijs obedi-
re ptenit nō audit appellās. sed reducē9 est i-
pstinā excōicationis sniam. Itē glo. dicit. q
mō istud caplm differt a precedenti.

Preterea

Qui ad ap. se. appellat et de post gūia cri-
mina notorie cōmittit nō obstat appellatō
ne pōt corā iudice a q cōueniri atq3 puniri.

Nota glosam que dicit q in enormibus cri-
minibus appellatio nō defendit. et alleg. glo.
pcoran.

Constitutis

Qui non detulit appellatōni per aduersa-
rium prius facte de sua posteriori appellatō-
ne non potest excipere contra illum. Nota
glosam que dicit q frustra auxilium legis i-
uocat.

Proposuit nobis.

Appellans ab ordinario in vna causa in
alijs coram eo cogitur respondere potest ta-
men recusare eum nisi cum de manifesto et
gravi crimine conuenitur. Nota glo. que di-
cit q hoc verbum debet. imponat ncitatez.

Qua fronte

Absoluitur excōicat9 cautiōe pstita l3 ad-
uersari9 vel excōicator ne absoluat appellet.
Nota glo. in pncipio que dicit peccasti qui
esce. Itē dicit q citius hō ppter peccata sua
moriatur ne ptiū ipsius augeat licet tollū-
tur boni ne malicia mutet intellectum illoz
Item dicit de caunione

Reprehensibilis

Relati suspēdere vlt excōicare nō debēt.
nisi monitiōe pmissa. Nec subditi et pcpue
regulares ptra disciplinaz appellare pnt. ap-
pellanti statuit termin9 infra quē si nō pseq-
tur appellatiōē psequenti pbenabit in expē-
sis. Nota glo. que tangit casum qd qd abs-
q3 monitione incidit in canonē siue suspen-
sionem ipso facto

Ad hoc

Judex ordinari9 a q appellatur p partes
cōpellere q appellatiōē psequatur vlt corā
eo pareant iuri. Et si recusatur p cōpellere
partes ad eligēdū arbitros.

Peruenit ad nos

Si canonicus ad residentiaz monit9 ap-
pellat statuit sibi termin9 ad ap. psequēdaz
et interim bñficiū pvicariū defuit de ipi9 p-
uentib9 sustentandū. Nota glo. que tangit
residentia clericor

Consuluit

Non valet appellatio p iudeis iniposita
ne dimittat mactia xpiana. Nota glo. que
di. q. b. m. d. appellatioib. nō est deferenduz q
sunt pira canonicas sanctiones.

Ad hec sicut

Qui aū citationē vel noticiā lrārū misit
nūciū ad papā app. potest ne delegat. pcedat
secus si p. vide glo. que dicit q. hodie ista nō
pcedūt ppter capitulū. vt debitus.

De priore

Qui nō derulit appellatōi intiecte ad pa
pam cū litteris sui ordinarij mittit ad curiā
vel sic. ob correctionē nō moderatā poterit
licite appellari.

Quia nos.

Reglāres q. amouent a dignitatib. suis p
pter infamiā nō appellāt. Nota gl. q. docet q.
liter pōres et abbates regulariū debent p in
famatos procedere.

Ad aures

Casus est. s. e. psonas. v. sic. Appellati sta
tuitur tūm infra quēli nō proleq. iudex et
delegatus pcedit.

Ad audientiam

Qui se et sua apostolice ptectioni s. mit
tit. licet app. v. b. nō expmat intelligit appellat
se. Nota. g. in p. n. sui q. di. q. simplicitati parcen
dū est. Itē docet q. n. q. p appellatōne a iuris
dictione ordinarij eximit et q. n. nō.

Accepta.

Itē debet causa remitti ad illū iudicē a
quo est appellatū. nisi partes p. sentiat. z mari
me appellans. et debz. h. casu appellās appel
lato p. d. nari in expens.

Postremo

Delegat. impetrat. app. re. accusari pōt.
si sit consanguine. impetrans vel e. in illa cā
fuit aduocatus. Nota glo. notabilez de iudi
ce qui est suspect. et ad v. n. p. e. affectionat.
vel p. sangne. Itē q. aduocat. nō d. esse iu
dex v. l. assessor. i. causa i. qua fuit aduocat. Itē.

Ad hec.

Snia interdicti nō suspēdit p. ap. sequen
tem. Nota glo. que di. q. excoicatio z interdi
cū eq. parant. Itē q. rit an ne p. d. e. relati
one interdicti posset ab interdicto appellari
Itē q. i. interdicta ecclia potest celebrari z an
h. verum sit. vide glo.

Cum in ecclesia.

Iudex ap. remittit ad p. o. iudicē si nō cō
stat sibi a. g. uamie vel iniusta snia appellatū
Nota glo. que di. q. n. cā est expmenda i. ap. et
q. n. nō. Itē notat q. iudex app. p. seruans p. o.
sniam nō debet eam executioni mandare

Directe nobis

Si appellās q. nō fuit p. secut. app. suam.
in termino redit ad p. o. iudicē z ex alio gra
uamine iterū appellat debet audiri appellās
Nota glo. que tangit quonies sit appellanduz
Itē vide tex. qui dicit q. causa matrimonial.
est fauorabilis.

Preterea

Snia excoicatiois suspēn. v. l. interdicti la
ta sub p. d. i. one suspēdit si ante p. d. i. one ab
ea fuerit appellatū Nota glo. que dicit q. d. sit
satisfacere Nota glo. que dicit de snia lata i. B
p. d. i. one.

Secundo requiris.

Si p. rescriptū p. l. e. s. cōmittant articuli p. ne
ri et in vno tantū illorum appellatio inbibet
in alijs intelligitur etiā p. b. b. e. r. Secundo di.
q. suspicionis causa p. p. n. e. d. a. est corā iudice
qui recusat et corā iudice arbitris p. b. a. n. d. a.
Nota tex. di. q. verba deseruiunt intentioni
Itē dicit in fine q. iuris ratio id dicat q. d.
suspecti et inimici iudices eē non debent. vi
de glosam que allegat plures p. c. o. r. d. a. t. i. a. s.

An sit deferendum.

Qui nō defert appellatōi aduersarij nec
debet sue deferri. et sic intelligitur de appella
tione extra iudiciali. Nota glo. que dicit q. d.
sit fieri in continēti et q. d. ex interuallo. Itē
q. frustra auxilium. Itē.

Mouit ille.

Aduersus executorē nō recusat nec ab ipso
appellatur nisi modū excedat Nota glo. que

bi. q. ille q. rē pducit in lucē poti⁹ rē dectat qz aliqd noui faciat.

Sepe contingit

Si appel. admittit a iudice et approbatur a parte iminus ad eā psequēdaz statut⁹ ab hoīe habet vices pemptorij nec potest preueniri. Nota glosa in principio que tangit qn negligentia siue dolus procuratoris nocet domino

Constitutus

Si appellantes in negotio electionis infra temp⁹ legumū app. interpolitā nō fuerint psecuti nihilomin⁹ iudex ex officio suo de impedimētis appellatōis cognoscit. Nota h q electio partim pscrutiniū ⁊ partim p viā cōmissi pōt fieri.

Constitutis

Binus sufficiens causa in app. expressa pfirmationem electionis impedire nō pōt. Nota glosam que dicit q ille q est sanctor et doctior ille est eligendus. Item q modica sciencia toleratur in prelato. Item loquit de potentia electi.

Ex parte tua.

Appellari potest si partibus locus nō tuus assignatur etiam si causa cōmissa fuerit app. re. Nota glo. que di. q nō solum partes verum etiam aduocati et testes erūt sine piculo.

Significauit.

Si quis super eadem re ad diuersos trahitur iudices potest licite appellare. Nota gl. que docet qualiter capitulū debet constituere procuratorem. Item docet qualiter pcedē dum sit cum caplm intendit agere pira suū epm et qualiter tunc debet fieri constitutio pcuratoris.

Significantibus.

Cum agitur rei vendicatione si declaratio siue specificatio rei penite denegatur licite appellari potest. Et aliqui dicunt istaz decretalem superflua propter illaz. s. de li. ob. significantibus.

Ex insinuatione

Iudex a quo appellatur terminū pfigere nequit infra quem iudex ad quem appellatur app. debeat terminare. Nota tex. mltū notabilem qui dicit q lis que in consistorio principio speratur inferri absqz damno more intacta permanet donec ipsam faciat introduci et a proceribus iuxta morē dirimi.

Bone memorie

A grauamine imminēti potest licite appellari. Nota. B ex isto caplo q b admittit appellatio a guamine nōdū illato. s. cōminato et futuro. et hoc est verū in appel. extra iudici ali. Item nota glo. que dicit qualiter pcedendum est contra illum qui non spoliavit sed mandauit.

Dilecti filij

Cum est questio inter subditum et prelatum sola nunciij missio ad superiorē vim appell. obtinet. Nota textū q dicit q plus est factio appellare qz verbo. et sic dicit glo. q factio etiam quis renunciat iuri suo et factis mentimur et factis pntit quis zc.

Pastoralis

Iuxta clausulam app. remota remouet oī appellatio in iure non expressa. Nota textus in fine qui dicit q excomunicatio semper secum trahit suam executionem. Nota glo. q tangit qliter pcedendū sit quando qd p ap. pel. excomunicatur ⁊ an teneat talis excomunicatio

Sollicitudinem.

Qui appellauit ad papam app. renunciat si pro ea causa propter quā appellauit ad archiepiscopum iuit. vel sic. Omissio medio ad sedem ap. appellari posset. Nota textum i fi. qui dicit q allegans contraria non est audiendus et glo. alle. pcor.

Dilectis filiis

Iuxta appellationem principale et accessorium ad ap. le. transferunt. Nota gl. q dicit q ille qui facit qd ad ipsum non ptnet etiaz si bonum sit ei imputat. Item tangit glo. in prin. qliter sine excomunicatio de presbiter cap. pte. Item tangit de interdicto et excomunicatio. Item dicit de illo qui turbat diuinū officiū qd sine

excommunicatione de ecclesia eici potest. et allegat.

Ut nostrum

Postquam papa aliquod negocium ad se reuocauit inferior iudex in eo procedens potest nihil agere. Nota glossa que dicit quod plus est negocium per superiorem ad se reuocare quam ad eum appellare.

Oblate nobis

Cum terminus appellationis prosequatur de prefigitur neutra partium illum poterit preuenire alias statim appellans poterit litteras impetrare et etiam appellatus cum tamen nimium non precurret. Nota glossam que dicit quod nemo debet preuenire diligentiam alterius capiose et alle. xvj. questi. iij. ca. placuit. xx.

Per tuas

Cum post litem contestatam appellatur iudex appellationis alteri partium se per contumaciam absentate potest causam diffinire. Nota glossam que limitat illud quod contineuit dici actore non probante.

Ut debitus.

Appellans ante sententiam diffinitiuam debet exprimere causam que probata inueniatur rationabilis. Et si causa rationabilis non inueniatur factum ad inferiorem cum condemnatione expensarum appellantis remittatur. Nota glossam que tangit quid operetur illa clausula appellatione remota.

Cum cessante

Iudex potest suam interlocutoriam mutare non obstante quod ab eo fuerit appellatus. Nota glossam que dicit quod si iudex comminatoria verba dicit parti quod pars ex hoc posset appellare. nisi iudex de hoc satisfaciatur. xx.

Cum speciali.

145
Istud capitulum docet qualiter procedendum sit quando iudex ordinarius vel delegatus allegatur suspectus. et quis debet cognoscere de causa suspicionis. et quis debet arbitris prefigere terminum et quid sit faciendum

si infra terminum non pronunciauerint. Item dicit quod in notorijs non admittitur appellatio. Item docet quomodo procedendum sit quando excessus est dubius et ab eo appellatur.

Cum causam

Appellari potest si delegatus processum approbet delegatorum a suis subdelegatis datorum. Nota textum in fine qui dicit quod solus delegatus a principe causam alij potest delegare. Nota glossam que docet quando quis errorem suum potest corrigere.

Dilecto filio. B.

Non sufficit appellanti quod legitimam et veram exceptionem opposuit et appellauit nisi doceat se propter illam propositam et non admissam appellasse. Nota glossam que dicit quod sententia lata contra ius litigatoris bene tenet a qua non est appellatum licet non teneat contra ius constitutionis.

Nicolao

Qui minus sufficientem procuratorem mittit ad appellationem prosequendam parti prosequenti condemnatur in expensis. Nota glossam in principio sui quod appellans appellationi sue terminum prestatuere ad prosequendum.

Sua nobis

Ab eadem sententia ter appellare non licet. Nota glossam que exponit illam dictionem iterum. et dicit quod illa vox iterum. duas res significat. Item glossa exponit quomodo hoc debet intelligi quod de tertio appellare non licet.

Dilecti filij

Delegato episcopi speciali non potest appellari ad archiepiscopum. vel sic. Non valet appellatio si gradatim non appelletur. Nota glossam que docet qualiter sit appellandum et quando omissio medio potest appellari. et quid operetur consuetudo in appellationibus interponendis.

Ex parte. AB.

Matr que fuit tutrix conuolans ad secundas nuptias potest appellare si conueniatur nomine pupillorum. Nota glossa que di-

spuat an mater potest eē tutor filiorum suorum. Item quibus tutoribus mater pferē

Intimasti.

Appellari potest si ignorātibz partibz iudex referat negotium superiorū. Nota gl. in fine que dicit q iudex volens referre negotium ad superiorem debet paribus p⁹ dare exemplum relationis.

Significante.

Ubi ante litis p⁹estationem circa id de q^o lis est aliquid innouet delegatus vel diez p⁹ uenit locus est appellationi. Nota. g. que d⁹. q^o pendente dilatione iudicis officiū d⁹ cōq⁹escere. et alleg.

Interposita

Non sufficit appellanti q^o ex causa appellauit probabili. si non docuerit eam eē veraz nisi offerens se p⁹ probaturum nō fuisset admissus. Item tangit istud capitulum quō pcedendum est quando appellatio interposita non recipitur a parte neq³ a iudice. Item docet quid faciendum sit cum appellans petit causam remitti ad priorem iudicem. Itē quid faciendum sit cum pars aduersa cōtumaciter se absentat.

Inquisitioni

Si clausula p⁹ quā tollit app. remediū ponitur in medio literarū si sunt plura negotia se minime p⁹ingētia p⁹missa tantū cōplectitur. nisi forte in fine literarū predicta clausula iteretur.

Una sententia

Una sententia pluribz p⁹denatis si vn⁹ solus ad app. beneficium cōsolauerit illi⁹ victoria iure communi ceteris suffragatur si communi iure inuetur. Idemq³ negotiū eadēq³ causa defensionis existat.

Si iustus metus.

Qui nō audet appellare debet hoc corā iudice a quo protestari et si eum commode habere non poterit faciat hoc corā bone fide personis et pro appellante habetur. Vnde de glosam que dicit de metu et dicit q^o hoc ca

si currit et tempus qui agere non potest nisi hoc protestetur et alleg. caplm pastoral. de of. ord. in fi. zc.

Titulus. De appellationibus. libro sexto

Ecce nobis

Appellans ad papam in iudicio vel extra appellare debet in scriptis et causam exp⁹mere et apostolos petere si vult. et si petit appellatus. principales per se vel procuratores instructos super p⁹ncipali accedere debent ad papam. In appellationibus a sententia diffinitiva interpositis nil mutatur. demum appellanti et appellato constitutionem nō suā tribus imponitur pena. Nota glo. que arguit pro et contra. et querit an ista decretalē enā habeat locū in ordinario

Legitima

Iudex qui recusatur statuere potest arbitris competentem terminum ad finiedāz causam reculationis quo elapso si finia nō fuerit in principali procedit. Et dicit glo. q^o si competentem terminum non assignauerit locus est appellationi.

Romana

De officiali episcopi non ad episcopum sed ad archiepiscopum appellatur. hoc p⁹io Secundo dicit q^o de subdito episcopi nō ad archiepiscopum sed ad episcopum appellat. nisi aliud esset de consuetudine. Tercio dicit q^o archiep⁹ causam appellationis ad ipsū interposite non debet committere v⁹ partes citare nisi in appellatione probabilis causa sit expressa. Quarto dicit q^o si negetur per appellatōz negotiū deuolutū nō ibi bibet archiep⁹ iudicē p⁹ncipalē cause procedere nisi p⁹ d⁹ de uolutione cōstiterit. Quinto dicit q^o si dicit ex iniusta causa appellatum inbibere nō potest. nisi prius recepta appellatione ut p⁹babili incipiat cognoscere de veritate cause. Sexto dicit q^o licet dicatur appellatum a diffinitiva in calu p⁹hibito a iure ex quo de hoc cognoscere ceperit potest inbibere ne sentētia

executioni demādetur. Septimo dicit q archiepū in tertiam personam post inhibitionem suam in causa ad ipsum per appel. delata aliquid innouantem iurisdictionē exercere non potest. Octauo q archiepiscopus appellan-tem in alijs causis a iurisdictione episcopi non potest eximere. Nonno dicit q ab episcopis in causis in quibus temporalē habet iurisdictionē de iure debet ad archiepiscopum appellari. nisi speciale ius aliud inducat. Decimo dicit q censuram ecclesiasticam in appellan-tem prolatam per epū archiepū reuocare non potest nisi partibus vocatis et de causa legitime cognoscāt. Undecimo et ultimo dicit q ex quo archiepiscopus pronunciat male appellatum ante sententiam statim de causam ad epū aut suffraganeum suum a quo fuit appellatum remittere. Nota glo. que inter cetera dicit que concurrere debent q appellatio non habeat locū ppter notorium factum. s. q qd sit pfecti testi- bus conuictus et argumentis superat. Itē notat gl. quando citatus non debet comparere et quando sic. x.

Ut super

Si iudex requisitus nō tradit aplos et postea pcedit in causa nō valet pcessus nisi appellationi renunciatiū fuisse. Nota gl. q dicit q in aplis debet exprimi causa delationis vel repulsionis

Cum appellationibus.

Iudex appellationis inique appellan-tem ante sententiam remittere debet ad iudicem principalem et in expensis condemnare. et si principalis iudex nō detulerat appellationi. s. si detulerit nō fiet remissio sine necessitate. In appellationibus interpositis a diffinitiva antiqua iura seruantur. b. d.

Ab eo qui

Si appellans infra triginta dies instanti non petit aplos appellationi renunciat si iudex modo debito requisitus illos nō tradat sed postea procedat. nō valet eius pcessus

Non solum.

Innouata per iudicem post diffinitiuas

sententiā a qua appellatum extitit reuocant statim per iudicē appellationis etiā si ante appellationem fuerint innouata. Attemptata vero post appellationem ante diffinitiuas sententiam nō reuocant nisi pmo de veritate cōstiterit nisi post inhibitionem debito mō factam acceptata fuissent.

Concertationi.

Qui appellat extra iudicium infra .x. dies ex quo sciuit grauen appellare debet. postea per remediū iuris cōmunis audietur s. nō per appellationis remedium. qd ē notandū.

Appellatio

Appellatio iudici porrecta licet coram eo nō fuerit lecta ex hoc impugnari nō potest. Nota gl. que dicit hoc indistincte seruandū fore q quando appellatur a iudice. siue sit in iudicio. siue extra. Debet fieri coram iudice si haberi potest.

Si a iudice

Si iudex a quo est appellatum a grauamine et ad audiendū reuocationē vel ad docendum debet iudici grauiate te citauerit cum iudex desinit tuus eē comparere nō teneris nisi solum ad hoc citatus fueris ad audiendum reuocationem. Et si tunc non comparueris libere in causa procedere potueris

A collatione

A collatione beneficii tibi facta per epū et caplm si epus interfuit vt epus ad ipsum epū appellare non potes. potes tamen ad eum appellare si interfuit vt canonicus. x.

Licet ab

Per appellationem interpositam a diffinitiva reuocari p̄ in locutoria principali negotio preiudicans alis non. Vide glosam q ponit exemplum in dilatorijs vel in condēnationibus expensarum super eo q in exceptione succubuit vel propter aliam causam similem. x.

Titul^o. De appellationibus. in cle.

Si a iudicibus.

Si a plurib⁹ iudicibus fuerit appellānū
et eorū copia simul haberi nō potest corā ma
iori parte est appellandum et apli peti debēt
et tantū valebit ac si coram omnibus appella
tum fuisset. Et appellato terminus p̄fixus et
dilatio legitime sunt facienda.

Quamuis rigor

Sufficit aplos peti vno contextu sepi⁹ et
instant ad quos recipiendos si iudex certus
terminū statuatur appellans illos non petens
in termino appellatōi renunciat. Idem si iu
dex statuerit terminū iuris incertū infra quē
appellās illos debite nō petiuit vel oblatos
recipere renuit. *Nota gl. q̄ declarat quali
ter faciendum sit cum aliquid mandat fieri
sub termino aliquo. *cc.**

Sicut appellationem

Appellans appellationem suam extraiu
dicialem infra annū p̄sequi et finire tenetur
q̄ si iusto impedimēto cessante nō fecerit ap
pellatio de fra censi debet.

Quamdiu

Appellationis prosecutio p̄cōmissū vel
alio de p̄sū partium suspensa impedit imi
num ad p̄sequendum appellationem a iu
re vel ab homine statutum et iudex non po
test procedere nisi viderit ex dilatōne pericu
lum imminere. *cc.*

Appellanti

Non licet appellanti a grauamine p̄se
qui appellationem suam nisi ex causis in ap
pellatione expressis nec ex nouis productis
aut de nouo probandis processus p̄mi iudi
cis impugnari vel iustificari potest. *Nota
glo. que docet vbi vitas p̄banda sit. hoc ē co
ram quo iudice*

Si appellationem.

Appellationem per negligentiam appellā
tis deserta etiam si appellans aut appellat⁹
eam p̄sequant non ideo minus snia censet i
rem transiisse iudicatam. vide glo. que po
nit vnam questionem.

Cum a repulsione.

Non auditur appellās sc̄do a repulsioe ex

ceptionis pemptorie post sententias diffini
tiuam nisi pponatur ex eo q̄ p̄us repulsa fu
it q̄ p̄ponebatur inepte.

Titulus. De peregrin nantibus

Conquerente.

Qui peregrinatur ad curias manet sub
apostolica protectione securus cū reb⁹ suis
*Nota gl. in fine que dicit q̄ quādo turbatur
possessio absentis tunc p̄us amicus prim⁹
colonus in absentia dñi p̄nt petere vt posses
sio restituatur. Et vide hic abb. qui in dictis
suis dicit quis hoc casu sit sub protectione
apostolica. *cc.**

Titul⁹. De confirma. tioni uel inutili.

Si quis.

Si sup aliqua re ex certa scientia pape fa
cta est confirmatio inferior iudex de re p̄fir
mata cognoscere non potest nisi forte res li
tigiosa eēt tpe p̄firmationis vel eēt notorius
confirmationem impetratam p̄ fraudem.

De confirmationibus

De p̄firmatione ap. non est aliquatenus
iudicandum nisi hoc p̄cedat de mandato se
dis apostolice v̄ certum sit p̄falsi suggestio
nem p̄firmationem fore obtentam. b. d.

Bone memorie.

Littere appellātis de sententia retractan
da irritant p̄firmatōnē snie ab appellante. ra
cita de appellatione obiecta nisi in litteris ap
pellantis de litteris p̄firmatoris fiat mentio
generalis. vide glo. que notat quādo littere
reuocantur.

Cum dilecte

Innouatio p̄uilegioꝝ p̄firmatōnē nō
facit. *Nota gl. que di. q̄ similē q̄ratis rō filia
iura suadere videt. Itē di. q̄ mulier et mona
chus p̄nt eē p̄curatores*

Ad nostram

Administrationes nō p̄firmant canoni

cis regularib⁹ et idē in q̄libet regulari. Nota glo. que dī. q̄ fauore religionis multa fiunt. Itē sūma est ratio que p religione facit

Idozecta nobis

Cōfirmatio facta regularib⁹ sup̄poratib⁹ et administrationib⁹ ut eos q̄ad vixerint teneant nō valet nisi illa expresse et ex certa scientia dñi pape pcedat.

Examinata

Cōfirmatio nihil facit vbi res cōfirmata nō tenet. Nota glo. que dī. q̄ snia lata p ius scriptuz nō tenet. sed bene snia lata p ius ligatoris. Itē dicit qd opat pfirmatio.

Venerabiles

Cōfirmatio facta cū clausula si est pvide lata. ex certa sciētia intelligit fieri si ponat in papali littera series rei pfirmate. Nota. g. que querit an hoc casu etiam instrumentū debet compositionis exhiberi apud iudices. Et glo. dicit q nō. quia eo ipso q cōpositio ē per papam pfirmata videtur p papā instrumentum publicatum.

Sua nobis

Si legatus vnam eccliam alteri p̄tulit p hoc nō p̄iudicatur dyoc. etiam si illa collatio in forma cōmuni a papa fuerit cōfirmata. Nota gl. satis notabilez que dicit q si vni cuiqz iura sua illesa nō seruant. Itē dicit papa. nech bonoz meū d̄puto in quo fratres meos bonozem suū p̄dere cognosco. xcix. di. finci. in. c. Ecce. x.

Expliciunt sūmarij casus secundi li.

Incipiunt casus sūmarij librorum decretalium sexti et clementinarū. li. tertij.

Laici

Laici nō debēt stare neqz sedere iuxta altare qñ sacra mysteria celebrant. Et ad orādū et ad cōmunicandū pateāt laicis sc̄ta sc̄tor. vide glo. q̄ sup̄ isto videt se fūdare in p̄suetudine

Clerici arma

Clerici portātes arma et vsurarij ex cōicetur. Nota. g. q̄ dī. q̄ ex iusta cā cleric⁹ p̄t licite arma ptare ut. si p loca piculosa sit trāsitur⁹ tū c̄ppter t̄rozē latronum arma portare potest. licet percutere nō debeat

Ut quisqz presbyter

Presbyter q̄ regit plebē d̄z secū h̄rē vñū cū cū q̄ secū cātet et eplam et lectionē legat et qui possit scolas tenere et p̄ocbianos in symbo lo docere

Si quis ex clericis

Si q̄s clic⁹ comā relaxauerit anatHEMA sit. Itē ex. c. seq̄nti cas⁹. Clerici neqz comā nūciant neqz barbā p̄tēdāt. Nota. g. q̄ dī. q̄ habit⁹ semel suscept⁹ nō l̄z dimitti nisi ex iusta cā. et gl. ponit p̄. Tūc⁹ ut peterē laici sub imagine romā. Fas fuit ut sinerez luxuriari comā.

Clericus si tonsura

Clericus tōsurat⁹ p̄t ducere vxorē et coronā deferre nec p̄t vxorē suā in vita sua dimittere. Nota. glo. que h̄ arguit q clic⁹ vxorat⁹ p̄t deferre coronam. x.

Clericis

Clerici q̄ comā nutriunt etiā inuitia suis archidiaconis tondēāt. Nota. gl. q̄ q̄s inuit⁹ cogend⁹ est ad bonū et p̄cipue ad id qd iam suscepit et arguit glo. qñ beneficiuz transferē in inuitum.

Monasteria

Cleric⁹ sine causa frequentans sanctimonialium monasteria per episcopum arceri debet ut desistat. q̄ si nō fecerit a beneficio ecclesiastico reddatur immunis. Qd si laici fecerint ex cōmunicationi subdantur. Nota glosam que dicit q illud dicitur frequenter fieri qd sit duabus vicibus. et alle.

Quoniam

Iuxta reddituū q̄ntitatē et etiā expensaz. sunt clerici in certo numero in ecclia instituendi. Itē dicit q̄ regulares ad cōmunē vitā sunt cogēdi. Nota glo. q̄ dicit q̄ in facultatibus estumandis habenda est ratio expensarum.

Cum ab omni.

Delegatus pape preter expensas victualium nihil debet a litigantibus recipere nisi noīe assessor. Nota hic glo. sup verbo abstinere q̄ t̄git an liceat alicui redimere ius suum. et alle. Itē gl. determinat q̄ iudex p̄t ali quid recipere et quando non.

Deus qui ecclesiam

Solēntas habet religionis ex causa p̄t a dño papa remitti. Nota gl. que dicit q̄ bo mines diuersarū p̄fessionū nō debēt esse in vno monasterio. Itē q̄ q̄libz debet se conformare moribus eoz cū quibz viuit. Itē dicit q̄ canonicus regularis p̄t fieri ep̄s in ecclia seculari.

Cum decorem

Ludi laicorū p̄textu p̄suetudinis non debent fieri in ecclesijs. Nota q̄ larue dicūt de formitates hominū q̄n. s. p̄ admissionem alicuius coloris facies hominis deformatur. et B̄m abb. Nota gl. que tangit qui ludi in ecclia admittunt.

Ut clericorum

Ista decretalis punit clericos incōtinentes viuētes. et etiā p̄atos q̄ p̄pter pecuniariā penā sustinēt clicos in fornicatione viuētes simili pena. Itē nota tex. qui dicit q̄s timor dei a malis non reuocat. Itē notat hic ab. ex fine tex. q̄ plus peccat prozatus adulterans q̄ sacerdos in fornicationē incidens.

A crapula

Clerici se ingurgitare non debent neq̄ in ebriari et si contra fecerint puniuntur. Nota hic tex. qui notabiliter dicit q̄ ebrietas mētis inducit exilium et libidinis prouocat incēnium. Item vide glo. que ponit metrum

Quatij. Fecundi calices quē nō fecere distū. Insurgunt rixē tunc pauper cornua sumit. Itē dicit p̄n dicit ebrietas.

Clerici officia

Hic tredecim ponunt capla ad que suāda clerici de consilio astringuntur. Inno. di. q̄ istud caplm loquatur de honestate. et B̄m ab. sic summatur. A negocijs proprijs ludis vestibus ac ornatu minus honesto precipit clericos abstinere et habitu honesto pri cui⁹ varietatē in pluribus exp̄mit et attestat. b. d. Nota gl. que tangit an perditū in alea posset repeti. Itē di. g. q̄ mediū spectādū est Itē glo. multum tangit de vestibus.

Ex litteris pontini

Clericus negociās post admonitionem episcopi perdit in suis possessionibus priuilegium clericorum. Nota. g. q̄ dicit q̄ frustra auxilium legis t̄t. Itē q̄ bona clericorū gaudēt p̄uilegio si clerici alias se negociacionē. n̄ immiscuerint.

Titulus. De vita et honestate clericorum. li. sexto.

Clerici

Clericus ioculator āno vlt̄o tertio monit⁹ nō desistēs ip̄o iure p̄dit p̄uilegiū clicale. nota. g. q̄ di. q̄ dicunt ioculatores. q̄ goliardi. et q̄ dicunt bufones. et oēs tales clici ex̄ntel perdunt p̄uilegiū suū. et glo. dicit rationē q̄ vitā vite nō p̄nt eos p̄uilegio gaudere Itē gl. arguit q̄ annus est breue tempus

Titulus. De vita et honestate cle. in Cle.

Diocesani

Ista cle. punit clicos iugatos et alios p̄sonaliē et p̄blice carnificū et tabernarioz officijs exercētes q̄ p̄ dyocēsaos noīatiz et ino moniti illō officij nō dimittūt. vlt̄o dimissū real sumūt et excitat et dyo. p̄ alios clicos q̄ sc̄lares act⁹ exercēt. et no. gl. que interpretatur iminos

Quoniam.

Ista clemētia premisso exordio. primo punit clericos beneficiatos vtentes publice virgata vel partita veste. secūdo punit dyaconos et subdyaconos. tertio omnes clericos tonsuram publice cū tali veste portantes q̄to bñtes dignitates personatum. beneficiū curatum et sacerdotes et religiosos publice portantes talem vestem vel infulaz. quinto punit omnes predictos vtentes tabardo notabiliter breui integre forato. sexto certas caligas clericis interdicit. Nota gl. q̄ notabl̄ dicit de tonsura sine corōa clericali et desiḡto ipsius.

Titulus. De cohabitatione clericorum et mulierū. extra.

Inhibendum

Suspecte mulieres cū clericis habitare nō debēt etiā si alias a canonib⁹ sint p̄cesse. Nota glo. q̄ dicit ille mulieres habitare p̄nt cū clericis cum q̄bus naturale fedus non permittit aliquod seu. id est mali suspicari

Si quisq̄m.

Sacerdos de fornicatiōe suspect⁹ si post trinam monitiōem cum fornicaria sua v̄t cū quacūq̄ alia muliere suspecta fabulari aut puerari reprob⁹ fuerit excommunicatōi s̄bdat⁹. vel sic. fm̄. P̄danozmitān. Excom̄icatur clericus q̄ a suspectarū mulierū colloq̄o nō desistit vel eorū p̄sortio. Nota glo. que dicit q̄ nomine superioris inferiores intelliguntur

Clericos

Clerici suspecti de purio p̄cubinas abiurare nō debent. Nota glo. que hic dicit illd̄ nō est alicui iniungendū per iuramentū qd̄ verisimile sit q̄ nō debeat seruare. Itē q̄ pena vnus debet esse metus alterius.

Sicut ad extirpandas

Sbdyacon⁹ a senō remouēl suā fornicariā p̄ monitiōem suspendit et si durāte suspēsiōe eā detinere p̄sūperit a bñficio p̄petuo remouebitur. Nota gl. q̄ dicit de suspēsiōe

Super eo.

Excommunicatus non exprimens causam sue excommunicationis pro absoluto non habetur. licet litteras absolutionis ostēdat. de isto vide glosam et allegat.

Si autem clerici

Si clericus fornicarij post trinam monitiōem se non corrigant recte possunt ab episcopo spoliari beneficio. Nota hic gl. super verbo spoliare. quia vbi non abicitur tempus itelligitur perpetuo. zc.

Ueltra duxit

Clerici et presbyteris quāq̄ fornicarij q̄ diu ab ecclia tolerantur nec habent opis euidētiā licite diuina misteria audiant. et alia recipiantur ecclesiastica sacramenta. A notorijs vero abstinendum est nō propter sacramenti defectum sed ad ipsorū fornicatorū emendationem. hoc dicit. Nota glosam. que distinguit inter triplex notoriū. scilicet facti iuris et suspitionis

Tuanos

Per dicta testium non iuratorum fornicatio nō probatur. Nota gl. que dicit q̄ presumitur de vita alicuius ex dictis eorum cū q̄bus conuersatur. Et presumitur probata fornicatio ex eo q̄ quis suspectam h̄z in domo.

Al nobis tua

Ep̄s non debet permittere muliercl̄as cum clericis habitare nisi tales fuerint cū q̄bus naturale fedus nihil permittit criminis suspicari. Nota glosam que arguit hic d̄ capitulo primo

Quesitum

Propter fornicationem non notoriam non respuuntur officia clericorum. Nota tex. multum notabilem qui dicit aliquem eē suspensum propter mortale peccatū quo ad se et non quo ad alios. Et dicit glo. q̄ licet aliquis sit criminofus non debet in officijs equitari q̄m diu ab ecclia toleratur

Titul⁹. De clericis cōiugatis.

Si qui

Clericus infra subdyacon. ordinē exiit si uxorem legitimam duxerit et bñficiat⁹ fuerit cōpellend⁹ est ut uxorem teneat et bñficiū dimittat. vide glo. que di. q. q. ipso facto pōit pñilegiū suū. zc.

Sane.

Cleric⁹ coniugat⁹ ad ecclīastica bñficia aut ad sacros ordines. aut administrationes ecclīasticas nō admittit nisi ppetuā voueat castitatē et cū vnica cōtraxerit vginē. Nota glo. q. tangit an corrupēs uxorem suā ante qz eam ducat posset promoueri ad ordines

Quod a te

Clerici infra subdyacon. pñtuti si uxores duxerint et ecclīastica bñficia dimiserint pñt bona p ipso ad ecclīam deuoluta repetere et ecclīa debet illa sine pñtradiōne restituere. Et de isto vide gl. super verbo redire. Nota q. immūdiā quā ad uxores dicitur castitas de quo vide hic glosam.

Sane sacerdotes

Epūs potest dispensare cum clerico qui matrimonium pñtraxit cum virgine et intellige idem cum sacerdote qui contraxit de q. glo. disputat et iura pñt contra allegat.

Diuersis falla.

Clerici in minoribus pñtuti q. ducūt uxores sua si qua bñficia dimittere debent. Nota tex. qui dicit q. ciuē male pñcordat cum psalterio. Item dicit tex. q. vir cogitat q. mō placere debeat uxori sue. Nota glo. que tāgit q. cōiter pñuenit dici plurib⁹ intē⁹ minor est ad singula sens⁹. Item q. ad vtrūlibet festinat neutru⁹ zc. Itē glo. notat et arguit q. n. l. alicui venire pñfactū suū propriū

Cum olim

Qui alē eligibilis est nō impedita pñmōtione ex eo q. ex legitimo matrimonio p patrem suū in minorib⁹ pñstitutū pñtracto et pñstea in sacerdotio apō grecos pñnuato na

tus cōpbat⁹. Nota gl. que dicit B. casu mēta de pñuetudine.

Johannes nobis.

Cleric⁹ coniugat⁹ nō bñficiat⁹ nō cogit deferre tonsurā clīcalē ex q. intē ipm et uxorem suā am posset scādālū generari. Nota gl. q. arg. pñt an et q. n. cleric⁹ pñt pñilegiū suū portando coronā vel nō et q. n. bz spē redeūdi ad ecclīam et quādo non. et alle.

Cum decorem

Cas⁹ pñm pñnot. uxoriati nō admittunt ad ecclīasticas dignitates p ipso dimissas. q. pñdictas sine scādalo gñit malo exēplo retinere non pñt. Itē pñpter scādālū repellit q. a beneficio

Ex parte tua

Coniugat⁹ a talleis et collectis nō excusatur nec res sue gaudent pñuilegio clericali. vide glo. et nota eam.

Ut consultationi

Clericus effectus miles pñt renūciare pñuilegio clericali. Nota gl. que arguit et di. q. pñpter etatem q. n. debet tonsurari. Itē dicit bic ab. q. id q. d. dicit de milite dici pñt etiam de quolibet alio nō beneficiato.

Titul⁹. de clericis coniugatis. li. sexto.

Clerici

Si clericus coniugat⁹ ferat habitū et tōsuram clericali pñuilegio gaudet alē non. vide glo. que dicit si esset bigami omni pñuilegio clericali cēnt denudati nec possunt etiā portare tonsuram. vt. s. e. li. de bigamis. in. caltricationis

Titulus. De clericis non resi. extra.

Non liceat

Non licet episcopo de sua ciuitate transire ad aliam cum nullus episcopus inueni sit qui de maiori ciuitate transiret ad minorem. Nota hic dubia interpretari in peiorē partem.

Ex gestis

Presbiter deferens ecclesiam suam ad quinquennium et monitus non rediens a sua dignitate deponitur. Nota quod quantumcumque vagabundus discurrat ab ecclesia sine monitione preuia priuari non debet.

Quia nonnulli.

Talis debet dari ecclesia qui ipsam potest regere per seipsum aliter potest ipsam transferens largiendi potestate priuatur. nota quibus modis debet dignitas. Item nota glossa que dicit quod hoc ius commune est quod quis debeat cohabitare siue deferuere ecclesie in qua intulatus est et alie ad hoc iura.

Relatum est

Non residere in ecclesia impedit promouendum et deicit iam promoueri. Nota glossa que dicit quod clericus sine licentia sui prelati abesse non debet etiam ex iusta causa siue causa studiorum. ut Bp3. siue alijs iustis ex causis. puta pignatorem

Fraternitati

Episcopus non debet clericum alterius diocesis sine litteris commendaticijs recipere nisi super hoc habuerit apostolice sedis mandatum. nota glossam que docet que sunt littere commendaticie siue dimissorie.

Conquerente

Qui habet sufficiens beneficium vel quod non vult ecclesie deferuere. beneficium non potest ab ecclesia vendicare. nota quod in hoc verbo sufficiens plura sunt consideranda. scilicet nobilitas et scientia. quia tales persone maioribus redditibus sunt honorande. etc.

De cetero

Qui est in finio episcopi pro parte reputatur quod ab perceptione beneficii et ecclesie suae intelligitur. Item nota glossa de illo qui est in finio pape. Item tangit glossa de studentibus in theologia

Ex parte.

Presbiter ad decem annos deferens suam ecclesiam si monitus non vult in ea residere ipsa potest priuari. idem de quocumque simplici. nota glossa que dicit quod etiam vagabundus citari debet si inueniri non potest in ecclesia quam deferuit. etc.

Qualiter

Archiepiscopus propria temeritate ultra quod dicitur annum suam deferens ecclesiam per capitulum vocatus infra mensem non rediens capitulum auctoritate pape alium potest eligere. nota. glossa. quod potest unum notabile quod tempore receptionis litterarum inspicendum est.

Inter quattuor

Clerici qui sine iusta causa ecclesias deferunt sine consensu episcopi si congruo tempore expectati non redierint illis potest priuari. nota glossam que dicit quod clericus etiam absens ex iusta causa debet petere a suo episcopo licentiam. et huiusmodi clerici qui sic deferunt suas ecclesias de proceres appellantur

Ex tue deuotionis

Traditur hic forma secundum quam debeat absens clericus ab ecclesia reuocari si non inueniatur ut in principio quia debet tribus edictis ab ecclesia sua citari. Et si inueniatur debet procedi contra eum ut in. contra eos. Et dicitur. glossa. quod ista decretal. loquitur tantum in prelatibus administratores beneficiorum. Item. glossa. arguit quod deponit restituere quoniam non potest et al. pro. quod est notabile

Tue fraternitatis

Bonum studium in castris et villis non prestatur esse et ideo nulle residentie comparatur. Nota. glossa. quod dicitur quod in regijs ciuitatibus et non in castris siue in villis sunt iura studenda.

Ex parte tua

Figit in ecclesia residere qui iura prelati sue dignitatis. Nota. glossa. quod dicitur quod quis quoniam figit residere qui non est. Item quoniam de prelati qui iuris est. Item quod est in potestate pro parte reputatur. Item quoniam figit monachum qui non est

Cum dilectus

Statutum factum non residentes non ligat abentes exites familiares pape. quia illi censentur obsequiales et se exhibent vniuersis. Nota. glossa. quod dicitur quod propterea eorum conditio deterior esse non debet immo tunc gaudet priuilegio

Ad audientiam.

Qui infirmus est et etiam ille qui est in episcopi seruitio residere in ecclesia fingitur. et rextus subiungit rationem. Nota. glossa. que dicit quod afflicto non est addenda afflictio. Item quod facti multi infirmi nobis seruire intelliguntur.

Cum ad hoc

Licēti ab ecclia etiā a ro. pō. ut nō tene
ant residere in ec. ad residendū p p̄atos cō
pellunt si non sūt sufficientes in ecclia sūto
res. Nota gl. que dī. q. successor p̄t reuocare
illud qd p̄decessor statuit in p̄iudiciū ecclē. z
al. Itē gl. exponit illū t̄minū assisios z dī. q. al
lisij dicunt illi bñficiati q nō sūt canonici q
sūre debēt ecclē. nec vocant ad oēs tractat
cū canonicis. Et dicunt assisij quasi assidui.

Clericos.

Bñficiati sine licētia ep̄i ad alteri ep̄i dy
oces. recedētes si moniti nō redierint nec ali
qd rationabile p̄tenderint bñficijs suis sūt
p̄uandi. Nota gl. q. dī. q. clericus siue sit ab
sens sine licētia sui p̄ati siue nō. p̄us monen
dus est ut redeat p̄usqz p̄uet bñficio suo. Itē
gl. distinguit int̄ illū q eccliam suā dimisit
Alutēā bz p̄derelicta vel non. Alut aliā rece
pit ec. Et determinat q q ec. bz p̄derelicta. pu
to qā m̄ionū p̄rarit. aut faci⁹ est miles vel
ioculator faci⁹ existit. nō sit vocād⁹. Si autē
nō habuerit p̄derelicta vocādus est

Titulus. De clericis non residen. li. sexto.

Consuetudinem

Distributōes q̄ndiane solū p̄iub⁹ q̄ int̄
sūt diuina dari debēt. p̄suetudine nō obsta
te z q̄ alie eas recepint nō faciūt illas suas. et
idem de distributōib⁹ q̄ dant p̄ānuersarijs
defunctor. Nota gl. q̄ querit z arguit an va
dens ad choz p̄ncipaliter p̄pter p̄ntiam v̄l
denariū cōmittat simoniā et ar.

Titulus. De preben dis et dignitatibus. extra.

Ut nullus

Hereditaria successio ī ecclia siue in bñs
eccliaisticis locū nō bz. Nota gl. q̄ t̄agit in q̄
bus bonis clericus in testamēto siue sine testa
mento disponere p̄t.

Non liceat

Nō licet ep̄o clericos ordinare nisi habeāt
alimonia. i. bñficia. qd si fecerit clericus sic pro
motus puidere tenet. Nota gl. que dī. q. no
mine clericorū oēs in maiorib⁹ z minoribus
ordinib⁹ existētes p̄inentur. et al. ad hoc.

Ratio nulla.

Illud quod pro cōmuni vtilitate datum
ēē cognoscitur prop̄is cuiusqz v̄sibus appli
cari nulla ratio permittit. Nota gl. que p̄e
dicta exponit dicens. illud qd est ecclie nul
lus d̄z sibi p̄p̄iū reputare

Episcopus si

Episcopus non debet aliquem sine titu
lo promouere ad ordines qd si fecerit d̄z sibi
puidere. Nota gl. huius capituli que dicit
de clerico p̄moto super patrimonio suo qd
talis censetur in persona et rebus p̄uilegi
atus p̄uilegio clericali. quia de foro ecclie
factus est. licet eccliam nō habeat.

Quia intantum

Clerici non debent habere p̄les ecclias et
si habuerint episcop⁹ Remēdare debet. Nota
gl. q̄ notabiliter q̄rit qd si q̄s bz plura bene
ficia p̄ disp̄sationē nunq̄ vocabit ad capi
tulū v̄sūqz. Itē dicit gl. v̄bicunqz res est agi
tur rei vendicatione.

Cum teneamur.

Nō tenetur quis per litteras apostolicas
alicui habenti bñficiū prouidere si in ip̄is
litteris de bñficio qd habet nullam fecerit
mentionē. Nota gl. q̄ videtur dicere q̄ cau
tius sit facere mentionem etiā quantum
cunqz exiguum sit bñficiū et alle. Itē gl.
dicit q̄ propter scandalum quandoqz rece
ditura iure.

Referente

Habenti duas ecclesias episcopus p̄t ei
dimittere vnam quam voluerit eligere. Nota
gl. que dicit de appellatiōe omisso medio
Item dicit q̄ archidiaconus potest excom
municare Item dicit q̄ habenti dare est per
dere.

Maioribus

Non debent beneficia maiora secari nec mi-
nora pmutari. vel sic fm panor. Debede et
dignitates no debent diuidi nec etiaz pmuta-
ri. b. d. Nota glo. que di. q. id est iuris est i par-
uis et in magnis et ita iudicab paruu sicut
magnu Item gl. di. qn pbenda pt diuidi et quo
pmutaciones pcedere debent

Relatum est

Canonico sine pbenda recepto tenet reci-
pies qz cito potit puidere. Nota ter. q. di. q.
no est pgruu vt pbenda careat q in canoni-
cu noscit ee receptu Nota glo. q tangit qn p-
missio fieri pt in beneficialibz

Quaricie.

Certos clericor vel incertos redditus non
pnt reglares p se in suis eccijs minorare. No-
ta gl. que tangit qn eps pot diuidere siue mi-
nuere redditu vni ecclesie et parte alteri pferre
ide tangit de monasterijs epo subiectis

Significatum

Uacate pbenda pt caplz sibi on impone-
re honestu. ad qd pbendari teneat. b. d. No-
ta glo. que tangit an et qn pactu pot in spuali-
bus inuenire. Nota textu q videt admittre
quidie sacerdotē posse celebrare ac etia tales
opas posse locare qz suis expēs no cogitur h-
facere. Item q pt recipe pecuniā vt celebret

De monachis

Hic tradit qlit epi debent ponere vicarios
in ecclyis qz p se no regunt. Et puidere q mo-
nachi no guent vicarios q hospitalitatē ser-
uare no possint. et loq de ecclyis que spectat
ad monachos q ad tpalia. vel sic fm ab. Ad
pntationē religiosor in eor ecclyis nullu de-
bet institui p epm nisi pusi ei congrua portio
redditu assignetur. b. d.

Ad hec.

Omni rōni est pnt ut vn dicitur in vna
vel diuers ecclyis ples dignitates vel psona-
tus obtineat cū singula officia in ecclyis assi-
duitatē exigat psonaz

Preterea

Idē etia in diuers ecclyis duas dignitates
pt p archiepz suū cōpelli vt de vna quā ma-

luerit altera dimissa sit pētus. Nota gl. q ar-
guit q canonicus reglaris pt fieri archidia-
conus et alle. c. Qd dei timorē. de statu regla.

Cum non ignores

Ab electioe plati quē mibi elegi vel quez
ad eccliam mibi subiectam elegi fm Berni.
resilire possū si nolit in ecclia ad quā electus
fuerat residere. vide glo.

Cum secundum.

Ordinatis p epz ad sacros sine titulo tenet
epus puidere donec titulu habuerit. Nota
ter. q in se est multu notabilis. di. eni in prin-
cipio qui altari seruit zc. Item ad quem spe-
ciat onus et emolumentuz. Nota glosā q tā-
git quando successor obligatur et quādo nō

Inter cetera

Qui confert alicui prebendam quaz sibi
conferre non poterat in aliqua ecclia tenet
qz cito in eadem ecclia sibi de alia cum vaca-
uerit prouidere. Nota glosā. super verbo d-
iure q si episcopus concessisset mibi benefi-
cium quod mibi concedere no potuit tene-
tur mibi aliqd consimile. Item dicit q nos bñ-
ficijs adiuuari puenit no decipi. Item q in ne-
cessitantibus nemo liberalis est et glo. allegat
p concordantias

Cum iam dudum.

Qui multa opponit electio qru qdlibet p se
sufficit aliter tātu pbare tenet. No. gl. q di. q
auaricia a p motione repellit Item di. glo. de
patiētia. s. q multa p patientiā zc.

Dilectus filius

Recepto in canonicū qz cito se facultas
obtulerit debetur pbenda et interim qndia-
nas distribuitōes habebit. Nota gl. q di. q do-
natio sine snia in parte tenet et in parte non.
Item gl. notat que ponit formā pmissionis si-
ue electionis ad pbendā vacaturam

Tue fraternitatis

Buo non debent recipi ad vnā preben-
dam. Nota glosam que dicit q electio facta
ad importunum clamorem non valet. et alle-
gat glo. c. Alius. de electionibus. et c. Adira-
mur. l. j. di.

Nisi essent

Si duo electi ad vnā p̄bendam siue diḡtam cōpromittūt in iudicē p̄iudex elecū dēz vni⁹ p̄firmare et alteri ad vitā pro bono pacis et p̄cordie certos fruct⁹ atq; pecunias assignare. Nota glo. q̄ dī. q̄ ex q̄ntitate p̄sōe p̄sumit factū licitū vel illicitū. Itē q̄ q̄s siml̄ p̄tē iudex et arbiter.

Pro illorum.

Induilegiati sup̄ certo numero canonū corū si aliquē vltra numerū recepint p̄tra impetrantez a papa de numero oꝓponere non p̄nt. Nota glo. q̄ dī. q̄ qui semel facit p̄ p̄iū legiū suū sibi p̄iudicat in illo. et alle p̄cor.

Tuis questionibus

Clerici p̄nt ad titulū sui patrimonij ordinari. Nota glo. q̄ facit q̄stionē q̄ si patrimonij clīci periret igne vel alluione et glo. dēminat q̄ ep̄us debeat ei p̄uidere in b̄nficio ecclesiastico q̄ cū isti ad seculū redire nō p̄nt. redū daret in obprobriū ordinis clīcalis. Itē q̄ clīc⁹ d̄z sustētari de patrimonio et al̄s ep̄s ip̄m p̄mouere nō debet q̄d si fecerit tenetur ei ad supplementū. s. e. c. cum fm aplm.

Accedens

Clericus absens per aliū vel aliū magis p̄iplo poterit de ecclesia inuestiri. vel sic fm ab. p̄ q̄s inuestiri de b̄nficio p̄absēte.

Bilecto filio.

Instituit⁹ in aliq̄ ecclesia a legato p̄tra ius nō potest b̄nficiū obtinere. Nota tex. in fine q̄ dicit q̄ res inter alios acta. et vide glo. q̄ dicit q̄ osculū est signū consensus

Vacante quadam

Vacante vna p̄benda due de ea fieri p̄nt si duobus ei⁹ facultates sufficiant. Nota tex. et glo. que declarāt q̄n de vna p̄benda p̄nt fieri due. Itē q̄n q̄s p̄t venire p̄ factū suū

Bilectus

Si papa mandat ei ad quē spectat collatio q̄ b̄nficiū p̄ferat alicui collatio p̄ eum alteri facta tenet ip̄e tñ ex trāsgressione puniatur. Nota glo. que declarat an tēpus impetrati

onis vel receptionis litterarū inspiciendūz sit et querit

De multa

Personatū vel b̄nficiū curatū habēs si fm tale recipiat vacat p̄mū ip̄o iure. et si scōz retinere p̄tenderit eo p̄uabitur. p̄mo Secūdo dicit. Si is ad quē spectet collatio p̄oris b̄nficij illud infra. vi. mēses nō p̄tulerit pena duplici de qua in lra punitur. Tertio dicit. Cū sublimibus p̄sonis et lratīs circa pluralitatē b̄nficioz papa dispensat cuz ratio postulat

Braue nimis

Ecclesiastica b̄nficia p̄ferēda sūt dignis et c̄licis ydoneis et honestis nec p̄ferētē respicere debēt affectionē carnalē. Et si secus fecerint puniuntur vt in textu

Extirpande

Rector ecclesie non obstāte consuetudie ep̄scopi vel patroni de redditib⁹ ecclesie debet sufficientem portionē habere. et p̄uat⁹ est parochiali eccia rector nō relinēdēs in ea nisi sit annexa diḡtati vel p̄bende quo casu debet b̄re p̄petuū vicariū. In fine p̄babet p̄uentus eccleie i fraudez dare.

In lateraneū.

Regulares eccias vel decimas a laicis si ne dyocelanoy p̄sēsu recipe sūt debēt Excōicatos vel inēdictos ad diuina admittē nō debēt in ecciis q̄ ad tp̄alia s̄bictis eis instituire v̄l destituere nō debent. s. p̄ntabūt dyocelais i stituendos ad eas viros ydoneos

Licet nobis

Qui p̄cipit p̄bēdā in absētia distributio nes condianās nō bēbit. Nota glo. q̄ optie dī. stigmat de p̄bēdis et cotidianis distributōnib⁹. Itē dicit vbi dñs larg⁹ ē. et dicit q̄ b̄nficiū p̄ncipis potius debet ampliari.

Exposuisti.

Idōt ep̄s p̄bendas parochialib⁹ ecciis augmētare. Nota glo. q̄ tangit q̄ vilitas et nēcitas put frequēter inducūt dispēlationē. Itē ex necessitate q̄s p̄t b̄re duas eccias.

Bilectus filius

Licet ecclesia ex donatio^{ne} layci bñficiū pferat tener illi⁹ bñficii impetratio de b³ mē⁹ tione non habita. Vel sic. Siue sit clericus siue laycus qui iura spiritualia habet semp de eis papere respondere tenetur.

Super inordinata.

Qui volunt et pñt seruire in ecclesijs debent ydonei ad beneficia reputari. Nota. g. que dicit quando quis dicitur puer quando do scz est infra septimū annū et quando est ultra 7 dolicapax potest seruire eccle. zc.

Eum causam.

Pro vna pñenda reintegranda alia diuipi non debet. Nota glo. q. dicit q. prebenda diuidi nō debet sed integra conferri. Itē dicit q. sectio aliqua fuit prebendarū q. tolleri non potest quousqz reintegretur.

Venerabilis.

Legatus de latere potest pferre pñendas ad collatores sūmi pñificis deuolutas. Nota. glo. q. dicit q. nō sanguine s. vite meritis beneficia sunt pferenda. Item dicit glo. q. dñs in apostolos elegit nobiles et ignobiles.

Eum olim.

Cui dat potestas pferēdi simplex bñficiū dignitatē pferre non potest. Nota glo. q. dicit q. eadē ratio q. mouet delegatē d. mouere etiā delegatū. et alle. ad hoc iura. zc.

Titul⁹. de preben. et digni. li. sexto.

Suscepti.

Ad pñentatōem religiosoz etiā exēptoz nō debēt in ecclesijs ipoz rectores istituiri: si pmo tantū eis de assignet unde incūbētia onera subire possint 7 pgrue sustentari nec valet pñtraria pñuetudo. Nota glo. in fine q. dicit de pñuetudine q. est pñtra salutem anime.

Licet ecclesiarum.

Bñficia vacātia i curia ali⁹ qz papa pferre nō pñt. qd si fecerit irrita ē collatio. Nota. g. q. dicit q. illa q. speciali nota sūt digna nisi spe-

cialiter expmāntur neglecta intelligunt.

Statutum.

Si papa bñficia vacātia i curia nō pferat iñfra mēse a die vacatōis illi ad q. collatio pñnebat potest illa pferre. Nota. g. q. dicit q. ille q. nescit pñates experiendi nō h. Itē papa pñ rei sue pñuonem imponere quam vult.

Quamuis.

In bñficijs vel ipetratōib⁹ ad bñficia pñuisionē vsqz ad certā summā pñsio nō debet. pmo. Per eccias ciuitatis vt dio. nō pñbendit cathedralis s. peccias pñuicie metropol. 7 cathedralis 7 relique includunt.

Eum de beneficio.

Cum mandaf alicui prouideri de aliq. beneficio per clericos seculares regi consueto debet prouideri de illo qd legitima pñscriptione cōpleta p seculares fuerit rectū licz mōachi antea vel post pñdictū reixerint beneficium.

Super eo.

Habere pñonatu cū cura et pñbendaz cui annexa ē parrochialis eccia non est pñuiliū generale. Nota. g. q. tāgit d. pñonatu 7 d. dispēlatōe 7 q. accessozū sequit naturā pñcipalis

Eum cui.

In ipetratōne bñficioz inspicit data non pñsentatio vel receptio. Nota glo. q. dicit q. multū differūt cōferre et mandare conferri et dicit satis notabiliter de pñuentione.

Si pro clericis

Per lras ap. nō faciētes de defectu ordinis mētionēz pñt ipetranti de curato bñficio prouideri. ad ordies tñ se faciet primis tēpib⁹ pmoueri. Nota. g. q. dicit q. q. tuoz requiruntur in pmouendo. scz scientia. mores. etas. et ord. et habens defectū in istis nō pmouetur.

Si eum super.

Si papa alicui in pferendo bñficiū suam impartit auctoritate talis auctoritas opat q. papa censet illud bñficiū contulisse licz legatus litteras dederit.

Mandato nostro.

Si tibi mādāt ut alicui puidēas de bñfi-
cio spectāte ad tuā vel alteri collatōz d bñfi-
cio qd pmo vacabit siue pūneat ad tuā vel
alteri collationē pūuidere debes.

Si clericus

Si clericus cui mādabāt pūideri d pūbēda
pmo vacāte et in aliq eccia negligit pete pūbē-
dā sibi debita et quāqz canonicatū receperit
extincta ē grā. Si at sibi auctoritate aplica fu-
erit collatō canonicat⁹. tūc habebit pūbēdā
cū null⁹ ē ibi expectās auctoritate aplica.

Illic qui auctoritate.

Illic q auctoritate aplica ī aliq eccia in ca-
nonicos sūt recepti debēt pūbēdāz affectu
tione ceteris anteferrī legatorū vel aliorū qm
cūqz auctoritate receptis antea in eadem

Si postquā.

Si post grāz mibi factā a papa de cano-
nicatu et pūbēda bon. canonici Bignozātes
et ignorāt pūbēdā pferūt postea vacantē nō
tenet collatio. Nota glo. q dicit de inspectōe
temporis date.

Budum venerabili

Si papa dat licentiā legato suo recipiē-
di ap. auctoritate resignatōes bñficioz lega-
tionis suelibere ī maib⁹ suis factas et illa bñ-
ficia pferēdi. Scdo dicit si papa de pūdicta po-
testate nō habita mentōe canonicatū et pūben-
dā si vacat vlt qz pmo vacauerit in aliq eccia
legatōnis mibi pferat. Tercio si canonicus
ip⁹ eccie renūciat et legat⁹ et ignorās collati-
onē mibi factā pferit tibi pūbēdā pūdictā nō
tenet collatio legati s; mibi illa pūbēda debet.
Nota rex. q dicit de seruo calēdario q pmo-
tem dñi mutuo dat pecuniā.

Quia sepe.

Scdus q ipetravit dignitatē et pūbēdā
pferit pōxi q solū pūbēdā ipetrauerat si pūben-
da dignitati ē annexa al⁹ nō. Mo. g. q ponit
certos cas⁹ in qb⁹ scdo ipetrans pferit pmo
impetranti. et est consideranda.

Cum in illis.

Cū papa mādāt alicui pūideri de ecclesijs
dignitatib⁹ psonatib⁹ siue bñficio si nō fece-

rit mentiōez de curato illi de curato pūideri
nō pōt. Scdo dicit si papa mandat alicui pūi-
deri de bñficioz dignitatib⁹ et psonatib⁹ ad
collatōem alic⁹ spectantib⁹ tale mandatū ad
bñficia siue ad dignitates ad q vel ad quas
qz p electōez solet assumi nō extēdit. Itē dicit
q differentia ē inter collatōem pūsentationē et
institutōem. Item tangit rex. de mādato fa-
cto duob⁹ ad quos pūinet collatio vel pūlata
tio et nō addit cōiunctum vel diuisum.

Si tibi absenti.

Cas⁹. bñficiū mibi collatū ante dissensū
meū alteri pferri nō pōt nisi termin⁹ mibi dat⁹
ad pūsentandū ēēt elaps⁹ et tūc et p⁹ terminū
anteqz alteri pferat potero pūsentire.

Cum qui.

Cum q vi vel iniuste occupat secūdū bñ-
ficiū curatū pūat⁹ ē pmo. q at vi bñficiū ali-
qd occupat ē ipso iure pūat⁹ iure qd ī illo vlt
ad illud habebat. Mo. g. q dicit q occupans
aliqd bñficiū de tali occupatiōe d; facere
mētōz ipetratōel dispelatōe. Itē. g. i. sine dū-
cit de umore et distiguit q duplex sit umor.

Is cui conceditur.

Ille cui pcedit ut alicui de bñficio in sua
vel aliena eccia pūideat nō pōt pūidere alicui
aliud bñficiū sufficiens habēti nisi pmo ill⁹
bñficiū qd obtinet dimittat. Mo. g. q dicit qn
sufficiens ē bñficiū. Item dicit qn bñficiatus
beneficiari non mandatur.

Si beneficia.

Si qz ignorās recipiat bñficiū pūa res-
uatū alteri in collatū p papaz si ex q scuit ill-
ud sine difficultate dimittit recuperat pōxi
bñficia ppter illud dimissa al⁹ nō. Itē. g. dicit
q B casu pūsumit ignorātia nisi pūbet scia. Itē
cui libet referēti qz credere nō tenetur.

Non potest.

Non pdest dispensatio sup pluralitate
bñficioz ipetrati q aliqd qntūcūqz modicū
bñficiū subicit Itē indulgētū alicui p se. ap.
factū ut duas possit habere curatas eccias
ūelligit de pūmis duab⁹ qz eūde obtinere cō-
tigit. Mo. g. q declarat et alle. qz pōt sup pluri-
ralitate bñficioz dispensare. x.

Si apostolice.

Si legat⁹ faciat alicui grāz in aliq^a ecclesia cū clausula si secus factū fuerit irritū et inane et papa eandem pfirmet ex certa sua sciētia si papa alicui eandē grāz fecerit collatio legati pcessum habebit. Nota glo. que dicit quille qui confirmat ille donat.

Si motu proprio.

Si papa alicui habenti aliquod beneficiū pferat scdm motu ppo valet collatio cū pcedat ex mera ipi⁹ liberalitate. Dicit autē gratia motu ppo pferri cū papa h⁹ lris ex plesse cauet alias non.

Si pluribus.

Si papa plurib⁹ i aliq^a eccia vacantibus dignitatib⁹ vel pbēdis aliquā pferat pbēdā nulli alteri de iure debitā et motu ppo talis grā de meliori et maiori pbēda ē intelligēda. Si vō collata hoc casu ē pbēda ad petuōez alteri⁹ de minori debet cēseri pbēda.

Eum in ecclesia.

Pbēda pūncē de p̄suetudine ad episcopū ubi cēx⁹ ē numer⁹ canonicorū licz ep̄s dū numero canonicorū nō sit ip̄o mortuo habenti grāz ad p̄ime vacaturā ip̄am pbēdā p̄leq^a nō p̄t. et sic habes casum ubi p̄mus ex p̄pectans caret pbēda.

Si tibi concessio.

P̄der ad ep̄tōem secūdi beneficii curati c⁹ fructus ali⁹ ex causa p̄cipit nō vacat p̄mum. Nota glo. q^a dicit q^a minister debet exp̄las habere. Item q^a non habet fructus non dicit plene translatus.

Cui de non.

Cū mādāt alicui nō sacerdotalis vel integra vel certi valoris pferri pbēda sacerdotalis dimidia vel minoris valoris illi etiā vō lenti conferri non poterit. Item forma mandati debet inspicī.

Licet episcopus.

Licet ep̄a possz pferre alicui bñficiū meū qd vacat q^a aliud icōpatibile habeo illū tñ i possessionē bñficii vacantis me nō vocato in

ducere non potest.

Si cui prouideri.

Cū papa mādāt alicui pferri pbēdā simpliciter. illi sacerdotalis pbēda cōferri nō p̄t si nondū in tali etate existat q^a possit ad sacerdotiū promoueri s³ aliāz expectare debet. Nota glo. q^a dicit q^a uis bñficiatū nō bñficiat.

Si pauper.

Mādātū alicui factū a papa vt pauperi clerico pvideat expirat si cleric⁹ ante pvisionē sibi factā aliud p̄secut⁹ fuerit bñficiū. Nota glo. q^a dicit q^a in curato requirit⁹ maior ydoneitas.

Si a sede.

Si papa vel legat⁹ pferat alicui bñficiū et ordinari⁹ eodē die pferat alteri nec apparet q^a collatio fuerit p̄ma potior erit cōditio possidentis. Si vō neuter possideat pferend⁹ est ille cui papa p̄tulit vel eius legat⁹.

Eum singula.

Religiosus habens p̄oratiū vel curatam ecclesiā si recipit secūdum sine licentia pape ip̄o iure vacat p̄mū. qd si statim nō dimiserit efficiet ieligibilis et p̄uat vtroq³. eadē ē pena in his q^a habebāt ante hāc p̄stitutiōez nisi infra mēsem alterū elegerint z alterz dimiserint. P̄diorat⁹ eccie vel admīstratiōes vni⁹ monasterij solite p̄ ipsi⁹ monachos gubernari absq³ se. ap. licētia alteri⁹ monasterij monachis nō cōmittant nec cōmissa dimittant q^a p̄fecerint sint p̄uati p̄tate ordinandi p̄dicte ea vice. et deferat ad diocefanū in nō exēptis. ad papam in exemptis. Recipientes vel detinentes sūt ineligibiles ip̄o iure.

Eum in ecclesijs.

Cū i ecclesijs collatio aut p̄uisio i bñficijs aut pbēdis iminet faciēda absentes q^a commode vocari p̄nt debent. alias qd in eorum absentia factū fuerit irritari debet.

P̄senti declaramus.

Ista decre. declarat. c. scdm. sup. e. et. c. statutu. sup. e. ti. et. e. li. z docet q^a bñficia dicūt re seruata curie fm loca curialiu morientiu.

b. 2

Si apostolica.

Sede ap. vacante bñficia saltem curata etiā ap. se. referuata possūt p eoꝝ collatores pferri nō obstatē p̄tutōne clementis. Idē dicendū est de beneficijs de quib⁹ papa ante suū obitum non disposuit.

Si cui nulla.

Gratia alicui p̄cessa ut puidere possit p̄ sonis idoneis in certa eccia psonis n̄ exp̄ssis nō expirat re integra obitu p̄cedēis scilicet si plone essent exp̄sse. Nota. g. q̄ iter cetera dicit q̄ multū opat exp̄ssio plone.

Si episcopus cui.

Si ep̄s cōmittit alicui in genere ut ordinet clericos sue dioꝝ. si talis ordinet aliq̄s si ne utulo nō ep̄s cōmittēs l̄ ordinās ip̄s taliter ordinatis puidere tenet secus si sibi certas ordinare cōmisisset psonas.

Quamuis tibi.

Si p̄mo loco papa dat licentias pferēdi bñficia certo mō vacantia vel ad papam deuoluta. sc̄do aliq̄d de his pferat specialiter vel pferri mādāt species generi derogat ita q̄ sc̄do bñficiū debet. Nota. g. q̄ dicit q̄ iste indulgentie restringant.

Si is cui.

Ista decre. p̄mo habuit oriū ex p̄tutōi bus reuocatorijs q̄s fecit bonifaci⁹ statū p̄ p̄moꝝ suā de gratijs factis a nicolao. iiii. et Cel. n. p̄ q̄s ius quesitū erat ad rē et nō ī re. Reuocatoria grāz nicolai incipiebat p̄dē ad apicē. celestini incipit dudū circa p̄moꝝ.

Quodam per.

Casus iste q̄i filis ē casui p̄rio supra q̄tā git et d̄p̄dicia p̄tutōne reuocatoria. Nota. g. q̄ dicit verbū singulare q̄ q̄s h̄ casu impedit aliū in eo q̄d p̄ se nō p̄sequit.

Mādātum apostolicum.

Cū mādāt alicui ut puideat tali b̄aliq̄ bñficio ad collatōz tal capli spectāte siue b̄mōi bñficiū spectet ī cōi ad caplū siue ad singulares psonas b̄mōi mādātū se extēdit. secus tñ de bñficijs spectātib⁹ ad dignitates.

Ti. de preben. in cle.

Si dignitatem.

Clausula inserta lris gratiosis sup dignitate p̄cessis p quā puideri mādāt ne aiaruz cura si dignitati iminet negligat vel p quā inbibet electōez fieri dignitatis nō facit extē. dī grāz ad dignitatē curatā vel ad quaz q̄s p electionem assumitur.

Per litteras.

Trē sup p̄uiliōe clericōz n̄ cludūt hospitalia leprolozias et elemolinarias vel loca similia et habētia iura sp̄ualia nisi h̄ exp̄māt. Et glo. alle. q̄ p̄dicta varia habent noia

Si plures.

Quo casu vacat vna dignitas p̄ceptio nē alteri⁹ vacant et plures. Nota. g. q̄ h̄ casu alle. c. ordinarij de offi. ordi. li. vi. f. q̄d habentes plures dignitates debēt ostēdere ordinaris suas dispensatōnes

Si romanus pon.

Valet p̄uiliō facta p̄p̄o motu pape tacēt bñficia p̄uili q̄cūqz sint et q̄cūqz. Vide glo. q̄ dicit q̄ ī legato ē opinio. Itē tangit glo. q̄s inabilitates tollit motus p̄p̄i pape.

Si de beneficio.

Si papa scribit alicui ut tali pferat bñficiū ad collatōz ep̄i spectās tal n̄ p̄t pferre beneficium cui⁹ collatio ē ex negligētia ep̄i ad capitulū deuoluta licet ī casu p̄uerlo id facere posset et ī casu ut ī fine tex. hui⁹ capituli.

Si iuxta.

Adept⁹ in eccia dignitatē habētē p̄bēdā annexā p̄dit p̄mā p̄bēdā quaz habebat ī illa. Nota. g. q̄ dicit q̄ si p̄bēdā nō ē annexa dignitati q̄ ex tñc possit obnere dignitatez cū p̄mā p̄bēdā. et sic annexio impedit hic.

Ti. de clerico egrotāte

Cum percussio.

Cas⁹ tot⁹ tituli talis ē. p̄pter infirmitates nō p̄uat cleric⁹ bñficio simplici ut in. c. p̄mo nec maiorilz ei dēt coadiutori. i. e. c. p̄e. et plū.

nec fingit irregularis. ut infra. e. c. ij. nisi forte ille morbo abominatōnez iducat. ut ē i lepra. Nam tūc remouet i totū fm Ber. Vincen. Inno. z Tan. z fm Ihu. Lau. z Jo. et Goff. dat tali coadiutor. ut infra. e. iij. et. iij. ca. vbi diuersitas ista notat. Mo. g. capli pmi q̄ dic q̄ famuli egri q̄s curam nob̄ fūire intelligūt Itē notat glo. q̄ id q̄ abūtio valuit ex post facto i firmat. p̄ illd q̄d ei recte factū ē ex sup̄ ueniēti delicto corūpi nō pōt z glo. alle. Itē glo. dicit q̄ cū scādalo nihil ē faciendū dum modo sine pctō mortali posset omitti. Item dic. g. q̄ ecclesiastica bñficia nō sūt tpalia ymo ppetua et ergo ppter supuenientē casū sine culpa nō pua. sed datur ei coadiutor.

Titul^o. de clerico egro tante. li. sexto.

Pastoralis.

Ratio coadiutor ep̄oz z suorū supiorū ē de maiorib⁹ causis et spectat ad solū papaz. potest tñ ep̄s senio vel infirmitate ppetua impedi⁹ de cōsensu capli sui vel maioris p̄s sibi auctoritate ap. vnū vel duos coadiutores assumere. Et si demēs fuerit caplm aut due ip̄i ptes s̄ faciet. Sz si ep̄s p̄dicat tē nil inouabit caplm. sz ep̄i z eccie p̄dictōz q̄ cito possit iuimabit pape. Et coadiutores isti sūt p̄s moderatos habebūt d̄ puētib⁹ plato: rū suorū. Mo. g. i. p̄ncipio q̄ dic et p̄numerat causas q̄ dicūt maiores. z iō ad papā referē de. et alle. z remittit. Mo. g. q̄ dic q̄ lex eru: bescit filios eē castigatores parentū.

Titul^o. de institutōib⁹.

Non amplius.

Plures in ecclesijs nō iſtituant neqz recipiāt q̄ q̄ se rege de bonis eccie siue mōa: sterij cōmode possint absqz penuria. Mo. g. q̄ tāgit de duplici ignorāia crassa z supina.

In ecclesia.

Laici in canonicos iſtitui non possunt. Mo. g. q̄ querit an laici i eccia intitulari i numero canonicorū cōputari possūt. Itēz dicit

glo. q̄ boies diuerse p̄fessionis in eodez officio sociari non debent.

Ex frequentibus.

Beneficiū ecclesiasticū sine canonica iſtitutōe nō habet. Mo. g. q̄ videt innuere q̄ archiep̄s i notarijs potest excōmunicare s̄bditos suffraganei sui. Itē dic q̄ auctoritas iſtituendi est penes ep̄m.

Auctoritate.

Non sūt plures i ecclesijs iſtituēdi q̄z de facultatib⁹ ei⁹ cōmode p̄nt sustētari. Mo. g. q̄ ponit differentia iter inuēire z iſtituere Item dicit q̄ null⁹ dandus ē inuitis dūmo: do tñ iustā causam ostendat.

Ad decorem.

In ecclesijs ei⁹ terre q̄ de nouo cōuersa ē clerici debēt iſtitui vnde cū qz et originē ducāt. Mo. g. q̄ dicit de damnato coru. Itē dic q̄ culpa culpe ē cōpēlanda. Itē q̄ nō refert q̄ loco z ex q̄b⁹ parētib⁹ cleric⁹ natus fuerit.

Cum venissent

Ep̄s de iure cōmuni iſtituit. Mo. g. que querit hic quare in s̄ caplo p̄batio trāſſerat i archiep̄m cū tñ de iure cōi ad ip̄m spectat iſtitutio. Itē. g. dic q̄n donatio censet realis et q̄n p̄sonalis. Itē dicit q̄ factū plati n̄ p̄u: dicat eccie. Itē dic d̄ iuramēto p̄lan facto in damnū eccie. Itē tāgit q̄d p̄t facere eccia habēs plati sine plato vel cū prelato.

Cum ad nostram.

Nemo ecclesiasticū bñficiū p̄t accipere a se ip̄lo. Mo. g. q̄ dic q̄ iter dantē et accipiēte debet eē distinctio p̄sonaz. Item dicit glo. q̄ nemo vices pluriū sustinet. Itēz glo. querit q̄d si iste daret alteri p̄tatem p̄ferendi an ne ip̄e posset sibi p̄ferre glo. alle. pro et contra et vadit sicco pede. vide ergo doc.

Titulus. de institutio nibus. li. sexto.

Et si capitulum.

Capitulū sede vacante p̄t p̄sentatos yto neos admittē. licet bñficia ad collatōnez ep̄i

spectantia pferri nō posset. *¶* No. g. q. ar. pro 2.
pra an pfirmare sit donare. sed dicit q. ille q.
pferit ille donat nō q. pfirmat.

Si is ad quem

Si patron⁹ quē pferat ad eccia⁹ parro-
chiale non pstitutū in sacris ordinib⁹ dum
modo al⁹ sit ydone⁹ 2. i⁹fra temp⁹ a iure sta-
tutuz ad ordies q⁹ ipi⁹ eccia requirit posset
pmoueri admittenda est illi⁹ pferatio. *z.*

**Titul⁹. de cōces. pben.
uel eccie non uacan.**

Qui in uiuorum.

Illi q. ponūt siue instituūt i locū sacerdo-
tū uiuoz ab eccia⁹ comunione sūt pellē-
di. *¶* No. g. q. ponit questionē qd de illo qui
nesciēter possedit bñficiū alteri⁹ ad. xl. ānos
an ne debet dimittē postq⁹ scuerit. *z.*

Nulla ecclesiastica.

Bñficia nō vacātia pcedi uel pmitti nō
possūt. Et cū vacauerint debēt i⁹fra sex men-
ses pferri al⁹ pferendi ptās de epō ad caplm
et de capitulo ad epm. demum ad primū su-
periorē deuoluūt. *¶* No. g. q. dicit q. pactū d⁹ fu-
tura successione nō valet. *¶* Itē glo. dicit q. i⁹st⁹
temp⁹ currit a tempore scientie.

Relatum est

Bñficia vacātia pferūt nō obstāte appel-
latione illoz q⁹ pmissa fuerūt ante q⁹ vaca-
rēt. *¶* No. g. q. dicit q. ex tali pmissione nihil in-
ris acquirit sicut nec actionē furti bz emptor i-
re pēdita subtracta nondū sibi tradita.

Proposuit nobis

Ubi scribit ordinario 2. executori negligē-
te ordinario. i. executorē trāssert pferēdi ptās
postq⁹ suā designauerit voluntatē. *¶* No. g. q.
dicit q. si papa mādāt alicui pferri pbenā.
si alteri pferat valet collatio. *¶* Itē glo. poit ca-
sus in q⁹ papa dispensat.

Quia diuersitatem.

Temp⁹ semestre datū ad eligendū seu cō-
ferendū a iure pfixum nō currit legitime im-

petito. *¶* Nota glo. q. ponit tria ad q. valet cō-
firmatio. Item dicit de negatiua.

Cum nostris.

¶ No. valet lre ad bñficia ipetrate q. d. alte-
rius colorata facti possessiōe nō faciūt men-
tiones. *¶* No. g. q. dicit q. snia lata vigore false
cōmissionis nō tenet. *¶* Itē glo. ē i⁹ b. notabilis
et singularis q. declarat q. possessiō bz mul-
tū iuris quandoq⁹. *¶* Itē qnq⁹ parum.

Post electionem.

Ubi pstat collatū ēē bñficiū pēū q. p⁹ cō-
ferre de iure nō bz in possessionem missio re-
tardari. *¶* No. g. q. dicit q. ps pūnet i toto. 2. alle.
Sic ep⁹ pūnet noie eccie. Et sic noie ppli cō-
tinet lenat⁹. sic noie familie pūnet dñs. Item
plus valet specialis noia nō q. generalis.

Cum super.

¶ Recepto in canonicū tenet caplm pūbe-
re q. cito facultas se obtulerit. *¶* No. g. q. tūgit
qn et qn nō est audiend⁹ allegans ppriam
turpitudinē. Item q. in pari causa turpitu-
dinis potior est cōditio excipientis.

Litteras

Si is q. bz pbenā in eadē eccia dignita-
tē recipiat vacat ipō iure pbenā pncipalis.
¶ No. g. q. videt tange an ep⁹ posset dispēlare
sup pluralitate bñficioz curatoz dignitatu-
vel simpliciu. *¶* Itē in fine dicit q. ep⁹ dispē-
sans debet h⁹ p⁹mere.

Ex parte.

Consiliū lateranen⁹. locū nō bz i collegiū
ubi nō sunt distincte pbeni. nec cert⁹ canonu-
coz numer⁹. *¶* No. g. in pncipio q. dicit q. duo
vel tres de collegio defendere pnt collegiuz
inuitis alijs. Item dicit q. vn⁹ vel duo pnt se
opponere p defensiōe eccie si rōnabilē causā
ostendāt. et glo. alle. concoz.

Constitutus.

Is q. bz pferre nō p⁹ de iure alteri tradere
ptātes pferēdi p⁹mū bñficiū qd vacabit. v⁹ sic
de iure nō p⁹ ep⁹ dare ptātē pferēdi p⁹mū
beneficiū. *¶* Nota glo. q. dicit q. pfecta donatō
semel facta nō reuocat. *z.*

Dilectus filius.

Lateranense capitulum de beneficiis ultra sex menses vacantibus ab episcopatu non extendit. Nota. glo. q. dicit q. consuetudo per casu interpretat iura concilii. nam ipsa consuetudo est optima legum interpretatio. et allegat iura. Item bone consuetudinis non est vilis auctoritas.

Ex tenore.

Ex promissione beneficii vacaturi nemo potest agere. Nota. glo. q. dicit q. putari debet sibi ipse q. perducit cartam vel litteram facientes per se. Item glo. alii. quando audit q. allegans propriam turpitudinem. etc.

Accedens.

Valet generalis promissio beneficii non vacantis cum se facultas obtulerit. Nota. glo. que tangit multos modos quibus quidem modis beneficii potest vacare. Item dicit q. sepe in genere promittitur quod in specie prohibetur.

Postulastis.

Si ad capitulum et platum ut platus pertinet eligendi potestas de uno ad alterum lapsu tenetur non denouit secundum si platus sit ibi canonicus quod tunc verum erit si dolus non committitur. Nota. glo. q. tangit qualiter idem potest esse episcopus et canonicus eiusdem ecclesie.

Eum dilecta.

Directa vel indirecta facta promissio a patre non vacatur beneficio non tenet. Nota. glo. q. alii. de propria turpitudine. Item dicit q. frustra auxilium legis inuocat q. peccat in lege.

Et de concess. preben. et eccie non uacat. li. sexto

Quia cunctis.

Si mandatur alicui puideri de dignitate vacatura quam duxerat acceptanda et vacet dignitas quam ante acceptationem ordinari concessit tenet ipsi collatio etiam si executor impetrantis ante acceptationem fecerit reservationem inhibitionem et excessum super prima vacante. Nota. tex. q. dicit q. aliquis privilegiari potest q. non possit excommunicari. Nota. glo. q. dicit de clau-

sula irritum et inane.

Detestanda.

Omissio promissio per quam datur via ad beneficium vacaturum est reprobata. Nota. per bennu. huius. Item et glo. q. dicit pulchra verba de auditis et quod mens alligata cupiditati cito deuiat a via. etc.

Ille captande.

Habens litteras apostolicas super primo beneficio dignitate vel prebenda quod duxerit acceptandum certum acceptare non potest sed primum quod vacabit vel ex causa secundum vel alteri poterit acceptare. Reservationes processus et decreta contra hoc habita non valent. Nota. glo. q. tangit unum casum in quo sententia excommunicationis non legitur et remittit ad alios. etc.

Executor super.

Executor datur generaliter in aliquo puincia ad puidendum alicui. platis vel alijs ad quos beneficiorum in eadem puincia spectat collatione ad puisionem aliquorum precedat donec illi per quod scribitur sit puissus non potest generaliter prohibere. nisi hoc preceat in litteris expresse. potest tamen reservare. ut patet in littera.

Si capitulo.

Si mandetur capitulo ut merecipiantur canonici et mibi prebendam preferat cum id pertinet ad eos dato executore ad puidendum tunc per sola litterarum presentationes facta capitulo affecta est prebenda. Et executor negligente capitulo infra terminum per statutum merecipe et conferre prebendam non vocato ad hoc capitulo id exequi poterit.

Si soli.

Si soli ordinario vel soli executori ad compellendum vel ordinario et tali executori sit scriptum presentationem talis mandati non afficit prebenda nisi in litteris esset decretum aut executor ille insinuasset et iterdixisset maxime cum decreto vel ratione mandati iam esset facta receptio ad canonicatum. In his casibus vel eorum altero affecta est prebenda ita quod collatio alteri facta non tenet. Nota. glo. magnam huius capituli q. magistra est super materia prebendarum et beneficiorum.

Auctoritate martini.

Si tres sūt expectātes ī ecclia vn⁹ auctori-
tate martini. et alē auctē Bon. et tern⁹ auctē
eius de qz cū pro gatiua vt pferat oib⁹ receptis
nō auctoritate Bon. pbedas hij cōsequūt B
ordie qz pma habebit scdus z tern⁹ secunda
et tertiā p mus. et pbat B ar. legali. zc.

Quoniam

Ista decre. declarat i qb⁹ bñficijs digtati
bus seu ecclis curatis locū bz illa decretalis
vltia z pe. de pbedis extra. q loq^t vna cū ista
decretali d reuocatorijs oim grāz q ad bñfi-
cia i qb⁹ nō ē ius quesitū ī re sed ius quesitū
ad rem. Ito. g. de regula quod p me nō stat
mibi imputari debet q illa fallit. zc.

Ti. de cōces. pben. i cle.

Eum ei.

Decretū pditionale ante pditionis euen-
tū nō afficit ptiātem ordinarij vel alteri⁹ col-
latoris. sec⁹ qñ acceptationi bñficij tps adij-
citur cū decreto. et q bñficiū vacans ab ex-
ecutore petit vel recipit illud intelligit acce-
ptasse. q vacatio nota ē expectanti ex quo i
loco bñficij publice scitur.

Titul⁹. ne sede uacante aliquid innouetur.

Ita uult ille.

Vacāte ecclia ipi⁹ stat⁹ nō mutat. Ito. g. q dicit
q dicit q trib⁹ modis sit vno ecclesiarū
Itē dicit q naturale vicū ē negligi qd com-
muniter possidet. Item dicit q iudex pstat
auctoritatē facto minoris eotpe q nō habet
curatorē. Item q plus vilitas ecclie qz pso-
ne est attendenda.

Alia deuotionis.

Sede vacante capitulū nūqz pferit pben-
das ad collatōez plati spectān. Ito. g. q dicit
q illud itelligit pbiuū qd nō inuenit eē cō-
cessū. Itē qrit an potestas absoluēdi deuol-
uat ad capitulum sede va. Et qdam dicūt q sic
ppter piculū animarū. zc.

Constitutis.

Iudiciū habitū pccia⁹ vacātē nō valet z
sic multo min⁹ pcell⁹. Vel sic. testū receptū
z eoz examinatio ac ei depositio nō valz ecclia
vacāte. Ito. g. q dicit q ecclia carenō legitimo
defensore pueniri nō potest. et alle.

Titulus. ne sede uacante aliquid inno. li. sexto.

Si ad episcopum.

Si collatio bñficioz cōmuni⁹ spectat ad
epm z capltz epomortuo aut alis suspēso pōt
caplm bñficia pferre. Itē pteps si caplm su-
spēdi pūgat vel singulos d capltō excōicari.
Si vō collatio spectat ad solū epm cū pñlio
vel assēsu capli tūc nō pōt caplm nisi epus fue-
rit i mora. vbi vero de pñuēdie vel statuto
alic⁹ ecclie collatio bñficioz spectat ad aliquē
cū pñlio epī epomortuo vel si i remotis age-
ret qz pñentia ipi⁹ haberi nō pōt sine ei⁹ pñlio
posset de tali bñficio alicui puideri. Ito. g.
q pōit differētiā iter pñliū et assensum.

Titul⁹. de his q fiunt a pla. sine consen. ca.

Irrita erit.

Donatio vel venditio epoz rei ecclia⁹ stice
vel cōmutatio facta absqz collaudatōne et
subseptione clericoz irrita fuit et est. Ito. g.
q facit differētiā iter venditiōne rei magne
et parue.

Continuebatur.

In tpali alienatōe quā fecit plat⁹ tacitur-
nitas capituli habet pñsensu. Ito. g. q dicit
q plat⁹ nō pōt vendere neqz donare nisi inde
meliora ventura pspiciat.

Eum nos iam.

Alienatio tpalis facta sine pñsensu capli ra-
tificari pōt p caplm. Ito. g. q dicit q i negocijs
ecclie necessari⁹ est pñsensu vniuersitatis vel
maioris ptis. Item dicit glo. q alienatio q d
iure nō tenet ratibabitione pñfirmat.

Monit tue.

In institutōib⁹ et destitutōib⁹ et pfirmatōib⁹ ecclesiar⁹ et alijs ecclesie negocijs p̄lat⁹ cōsiliū sui capli requirere d̄z. **Nota. g. q̄** querit nūq̄d ep̄s audiat sine lris capli. Item an tales institutōes sunt ip̄iure nulle.

Quanto.

Casus ē idē l̄z diuersus vt cas⁹ supra p̄tius. Et nota glo. q̄ in h̄est singularis q̄ ille crimine falsi tenet q̄ noia absentiu fratrū in aliq̄ facit p̄ractu conscribi siue inferi.

Ea noscitur.

In eccia collegiata in q̄ h̄z alia eccia p̄sentare p̄sentabit p̄lat⁹ de p̄sensu capli vel maioris p̄tis nisi de p̄suetudine vel p̄uilegio cōpetat sibi soli. **Nota. g. in p̄ncipio q̄ dicit q̄ q̄s p̄t p̄lras p̄sentare.**

Eum ap. se.

Rem ecciasticā detētā a laico p̄t ep̄s sine p̄sensu capli ad eccias ad quas n̄ p̄tinet reuocare l̄z res eccie nō posset alienare sine capli voluntate. **Nota. g. q̄ dicit in fine sui vnū casū i q̄ licet ep̄o alienare et remittit ad alios.**

Tua nuper.

Non p̄t ep̄s sine p̄sensu capli et religiosi ecclesias p̄ferre in q̄b⁹ et ius obtinent patronat⁹. **Nota. g. q̄ tāgit q̄liter tractat⁹ debēt fieri in alienatōe rei ecclesiastice.** Item glo. tāgit q̄ alienatio dicit p̄petua. **z.** Item dicit q̄ ecclesia non moritur.

Pastoralis officij.

Ep̄s parrochiales eccias vel obuētōes eay etiā cū p̄sensu patroni sine p̄sensu capli sui monasterio p̄ferre nō p̄t. **Nota. g. q̄ dicit q̄ bionisius papa diuisit parrochias et cimiteria et statuit cetera.** Item dicit q̄ semel a iure est concessum. **z.**

Et si membra.

Ad concilia prouincialia vocari debent et admitti cathedralium ecclesiar⁹ capitula. **Nota glo. q̄ dicit. Quod oēs tāgit ab oibus cōprobari debet.** Item glo. ponit casus q̄n lai⁹ ci possunt interesse concilio p̄uincialibus

Titul⁹. de his q̄ fiūt a maiori parte capituli.

Eum in cunctis.

Ordinatio maioris p̄tis capituli p̄appel latōem et p̄radictiōem minoris nihil rōnabile opponētis et p̄bantis ip̄edi nō debet. **Nota. g. q̄ dicit q̄ nō semp̄ statuit maiori p̄tati nec pluralitati. et d̄z maior pars q̄ maiori nititur rōne et pietate. et p̄sumit p̄ pluralitate nisi contrariū probetur.** Item capitulu⁹ potest facere statuta.

Quesiuit.

Canonici nō interdicūt eccias. et h̄ facere debet ep̄s cū suo capitulo. **Nota tex. q̄ dicit q̄ peccata suos auctores tenere debent et q̄ pena vlti⁹ p̄rabenda nō sit q̄z delictū fuerit in excedente reperiūz.** Item dicit q̄ p̄pter delictū alicui⁹ p̄sone eccia interdici nō debz. Item iustus perit pro impio.

Ex ore sedentis.

Cōmunis ordinatio ecclesie p̄radictio nē et appellatōem ei⁹ cui⁹ nō interest ip̄edi non debet. **Nota tex. qui dicit q̄ inuestitura quandoq̄ sit pannulum.** Item dicit tex. q̄ faciens alteri reuerentiam vt p̄elato suo fatetur eū p̄latum suū. et iuri q̄d habere p̄tēdit videt renūciare. **Nota glo. q̄ expedit se d̄ tacito consensu.**

Ex parte tua.

P̄elatus cum maiori parte capituli cōtradictēte minori statuere potest q̄d ad necessariā reparatōem fabrice quilibet canonic⁹ conferre teneatur. **Nota glo. que dicit quis debet dare ad fabricā.** Item valet sententia plurimoz quia euidentis est illos ratione iuari. et alle. concoz.

Titulus. ut ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur.

Ut nostrum.

Occulta collatio bñficij liceat sit suspecta
tñ valet dñmōdo alia facta legitime cōprobeat.
Et nota istū tex. q̄ ē multū notabilis. Itē dīc
q̄ exploratiuris ē q̄ actore nō pbāte re⁹ ab
soluit. Itē dīc q̄ papa de occultis nō p̄t diui
nare. Itē q̄ occulta suspitōne n̄ carēt. Itō. g.
b⁹ capli ⁊ tene eā mēte q̄ dīc an q̄s posset cō
dēnari sine accusatore. Itē an actore nihil p̄
bāte re⁹ debeat absolui et an h̄ sit regulare. ⁊
i q̄b⁹ casib⁹ fallit. ⁊ i q̄b⁹ nō. Itē dīc q̄ allegat
p̄traria nō ē audiēd⁹. Itē glo. tāgit de errore
qñ scz q̄s potest se probare errasse.

Titul⁹. de reb⁹ eccie ali enandisuel nō.

Non licet.

Idelat⁹ nō p̄t dare bona vni⁹ eccie alien
nec sine p̄sensu ambaz res ad vtrāqz p̄tinē
tes iūcē p̄mutare. Vide. g. q̄ ar. ⁊ dicit q̄ p̄
missa fieri p̄nt p̄ p̄latū subsistente causa.

Qui res ecclesie.

Layci nō p̄nt res eccie donare ⁊ q̄ ab eis
recipiūt excommunicant. ⁊ p̄dunt oia q̄ alias
ab eccia legiūte obtinebant Et glo. dīc q̄ul
qz satisfaciunt. et alle. concoz. ⁊.

Consensus.

Rektor eccie q̄ dat eccie rē duple estima
tionis seruū eccie manumittē p̄t. ipe tñ ma
numiss⁹ ⁊ poster ei⁹ erūt h̄ patrociniō eccie
Itō. g. q̄ dicit bñ meritos posse manumitti.

Episcopi qui.

Si prelat⁹ nihil dat eccie ⁊ seruū eccie
manumittat manumissio nō tenebit Itōta
tex. q̄ dicit impiū ē vt q̄ res suas eccie nō cō
tulerit damnū ipi eccie inferat. et alle.

Nulli liceat.

Res eccie alienare nō lz. vel alienari non
debēt. Itō. g. q̄ pōit differētiā iter pignus et
ypothecā. Itē nota tex. ⁊ gl. q̄ dicit q̄nta cō
tineri i se h̄ verbū alienare. Itē nota glo. que
ponit differētiā iter feudū ⁊ emphiteosim.

Si quis presbyterorū.

Alienatio facta de reb⁹ eccie n̄ tenet. ⁊ ali

enātes nisi rē restituant excoīcant. Et q̄libet
cleric⁹ deccia p̄t p̄dicere ⁊ rē cū fructib⁹ repe
tere. Itō. g. q̄ arguit an subscribens se alicui
p̄tractui noīe alieno videt p̄sentire. ⁊.

Ad aures.

Terra eccie infertilis dari p̄t i emphiteo
sim ei c⁹ studio reduci ad culturā. Itō. g. q̄
dicit q̄ melioratio coloni facit q̄ expelli nō
dizqz diligētia sua nō dz sibi ēē damnosa.

Et super aliqua.

Qui iurauit nō alienare illa q̄ sūt de mē
sa ea de q̄b⁹ dubitat an sūt de mēsa alienare
nō debet. Scdo dicit possessiones min⁹ vti
les p̄ vtilib⁹ de p̄sensu capli sui p̄t ep̄s p̄mu
tare. Itō. g. q̄ dicit q̄ q̄libet ep̄us q̄ immediate
dño pape subest et pape iurat. idē iuramen
tū p̄stant alij ep̄i suis metropolitans.

Ad audientiam.

Canonic⁹ p̄ditiū eccie p̄petuo locare nō
p̄t. Itōta glo. q̄ querit hoc casu an ne cōdu
ctores habeant actionem p̄ira locatores ad
pecuniam repetendam. et glo. soluit.

Possessiones.

Idelat⁹ possessiones ad mensaz suā vel
capituli p̄tinētes alienare nō dz nec debz ec
clesias in q̄b⁹ monachi ministrare p̄suerūt
clericis vel laicis assignare. Itō. g. q̄ dicit q̄
postqz loc⁹ ē fact⁹ religiosus amplius ad se
culares p̄sue redire non debet. et alle. glosa
concoz.

Ad nostram.

Ecclesia restituit contra contractum in
quo fuit enormiter lesa. Itōta glo. in princi
pio que dicit q̄ pluralis locutio duoz nū
mero p̄nta est. Item dicit glo. q̄ leui dam
no non datur restitutio. Item dicit q̄ nemo
p̄p̄is stipendij tenet militare et p̄ labore
quis mercedem recipere debet.

Eum laicis.

Alienatōes facte de feudis vel alijs reb⁹
eccia sticis nō tenēt quāqz p̄ p̄stitutiones lai
coz approbent. Itōta. g. q̄ dicit q̄ layci prin
cipes possunt dare ecclesijs p̄uilegium. et
alle.

Titul⁹. de reb⁹ eccie nō alienan. li. sexto.

Budum.

¶ Perpetua alienatio facta de reb⁹ eccie vacatis et nō pcedente tractatu z sine iusta cā non valz. Nota glo. que querit an b casu valet singulor consensus an omēs debeāt simul consentire. Item notat glo. singulariē differentiam inter decretum auctoritatez et p̄sensu siue collaudationē. et alle. ad Biura.

¶ Hoc consultissimo

¶ Ista decretalis in pmo p̄hibet submissio nē ecciaz z bonor suoz imobilū vel iuriū fieri laicis absqz p̄sensu capli z licētia pape. Scdo cassat p̄tract⁹ q̄cūqz firmitate valla tos p̄ b cetero faciēdos. Tertio punit p̄latos p̄ faciētes z clericos nō p̄dicētes z laicos q̄ ipos p̄latos ad b cōpulerūt vl cōpellent. Quarto precipit laicos per tales cōtractus eo casu quo valent p̄ltra debitum non vsurpare et penam apponit.

Titul⁹. de reb⁹ eccie nō alienan. in cle.

Monasteriorum.

¶ Religiosus q̄ pcedit alicui ad vitam vel ad certū temp⁹ iura reddit⁹ vel possessiones administratōis cui p̄est suspēsus ē ab officio nisi duo p̄currāt. s. cōuent⁹ si cōuentū bz. z si nō habet p̄lati p̄sensu. Nota. g. q̄ dicit b obediētiarijs q̄ faciunt hos cōtractus.

Si vna ecclesia

¶ Ep̄s suo capitulo p̄sentiente p̄t vnam ecclesiā alteri vnire rectore vel defēsoze si vacauerit ad b nō vocato sed mēse sue vel capli etiā caplo p̄sentiente ecciaz vnire nō potest etiam p̄raria p̄suetudine non obstante.

Titulus. de precarijs.

¶ Precarie.

¶ Precarie s̄m auctoritatē et antiquā p̄suetudinē de q̄nquēnio i q̄nquēnniū renouēt.

¶ Nota glo. q̄ dicit q̄ p̄cariū ē q̄d p̄cab⁹ petenti vtendū p̄cedit tādū q̄z diu is q̄ p̄cellit pauē et alle. ff. et. c. fi.

De precarijs.

¶ Reuocat successor p̄cariā p̄rectorē eccie irrationabiliter factam. Nota glo. q̄ dicit q̄ vbi p̄tract⁹ nō valet nec valet pena illi appo sita. Item q̄ successor potest reuocare quod p̄decessor illicite fecit.

¶ Precarium.

¶ Concessio p̄carij extinguit ad voluntatē p̄cedētis vel sibi succedētis. p̄cariē aut cōcessio nō. Nota glo. q̄ dicit qualiter differūt cōmodatū et p̄carium. Item nota glo. q̄ tam ille q̄ rogat p̄carium q̄z ille q̄ dat vel cōcedit vterqz possidet. zc.

¶ De commo dato.

Cum gratia.

¶ Ista decretalis dicit q̄uo z q̄n et q̄liter z de q̄ cōmodatari⁹ teneat et q̄ cōmodatū intēpestiue nō reuocat. Nota tex. q̄ dicit de leui et leuissima culpa et de mora. Itē dicit tex. i fine q̄ nos bñficijs nō oporteat decipi s̄z iuuari. Vide glo. q̄ dicit q̄d sit cōmodatum.

Titulus. de deposito.

Gravis.

¶ Ex deposito facto apud clericū eccie non tenet eccia nisi fuerit in utilitatē eius vsūm. No. g. q̄ dicit q̄ suspecti torquendi sūt.

Bona fides.

¶ Ista decretalis ē gregoriij z pmo dicit ad q̄d depositari⁹ teneat. Scdo dicit q̄uo depositū repetat. No. g. q̄ dicit q̄ depositari⁹ nō bz minore diligētiā siue respectū habere ad rē depositā q̄z ad pp̄am rē. Itē dicit. g. q̄ p̄tract⁹ ex cōuentiōe legē recipiūt et seruari debēt nisi reprobati fuerint a iure. Itē res deposita n̄ deteriorata bz reddi alia reddita n̄ videt. Itē q̄ requisitus et p̄denatus depositū nō restituit infamis efficit. Item q̄ p̄ra depositum nō admittit cōpensatio nec ei depositum cū deposito cōpensat. Itē q̄ et p̄redoni restituendū

est depositum. et si dñs simul cū fure petat de-
positum dñs restituere debet de equitate. Item
quare contractus dicuntur bone fidei et stricti
iuris dixi supra de excep. an. c. Cū venerabil.
Item dicit glo. q. cōpensatio fit in pecunia et
in pondere et in quantitate et nō in speciebus
ad pecuniam. Item dicit q. absurdū ē dimi-
nutionē rerum fieri propter pecuniam.

Titulus. de emptione et uenditione.

Placuit.

Presbyteri plebes suas ammonere de-
bent ut et ipsi hospitales sint et ut carius non
vendant transeuntibus q. in mercato vendere
possunt. Nota. g. q. dicit q. ad Betiā possunt
per excommunicationem compelli.

Ut mensurē.

Qui iustas mensuras et iusta pondera
lucris causa mutare psumperit. xxx. dies in pa-
ne et aqua peniteat. Item dicit glo. q. ad hoc
lege Cornelia de falsariis puniri debet.

Cum dilecti.

Non irritat venditio si velit emptor licet
minus dimidia iusti p. res sit empti. Nota
ta glo. q. dicit q. temp. venditionis rei inspi-
ciendū est. Item nota q. peti rem ex vna cā
et succūbit ex alia cā petere nō p. b. b. Item
licitū est contrahentibus se ad dimidiam iusti
p. decipere. Item nota. g. q. dicit q. sit levis
culpa et q. sit leuissima. levis enī culpa ē que
dam mediocris cautela in qua quis nō ca-
uet etiam diligens. leuissima vō in qua dili-
gentissimi cauere se non solent.

Aduenit ad nos.

Si vir habens alia bona unde vxor sibi
consulere potest p. sentiente vxore se sibi dona-
tā p. nuptias p. dederit et p. cū in v. vxoris
puerit. emptorē q. rē spacio. xxx. añor. posse-
derit sup. illa re vxor inq. etare nō p. t. Vel sic.
Si vir rem donatā p. nuptias p. dedit
eo mortuo vxor emptorē inq. etare nō p. t.

Ad nostram.

Fictus emptor qui verus est creditor resti-
tuere cogit rem in veritate in pignoratā sed
fictē venditā si satisfactus est sibi de sorte fru-
ctibus cōputatis. Nota nō q. d. scriptū est s. q. d.
gestum est inspiciendū. Item q. cessio sumu-
lata psumitur p. modicum precium

Cum causa.

Non irritat venditio si velit emptor licet
minus dimidia iusti p. res sit empti. Nota
ta glo. q. inter cetera dicit q. indebitū solū
p. transactionē nō repetit. et alle.

Si venditori.

Ista decretalis ponit tres casus in quibus
re euicta venditor emptori de euictione nō te-
net. Primum ē si emptor p. iudiciū p. eū ince-
pit venditori nō iurauit. Secundus si p. tuma-
citer se emptor a iudicio absteruit. Tertius si
p. iniuriā snia fuerit p. emptorē lata. zc.

Titulus. de locato et conducto.

Ex rescripto.

Non debet tractari de p. ducendo nisi de
voluntate inhabitantium donec sit ipse p. du-
ctionis elapsū. Nota. g. q. dicit q. pene et odia
q. n. q. sūt amplianda. p. id q. d. cōmuni con-
suevit dici. pene sūt restringende. zc. Item tā-
git. g. q. s. sit canon late snie. Item tāgit qua-
liter constitutio debet publicari. zc.

Vestra nobis.

Reuocat statutū q. d. artat rectores et ec-
clesias res suas cernis tā mōdo locare p. so-
nis. Nota. g. q. dicit q. nō est p. ius q. fructus deci-
marū ad temp. locent. s. ius decimarū totali-
ter vendi vel locari nō potest. zc.

Propter

Propter sterilitatem vno anno cōtingē-
tem sit remissio pensionis p. rata fructuum
illo anno collectorū. nisi illa sterilitas cum
p. b. tate precedentis vel sequentis anni pos-
set compensari. Nota glo. q. dicit de quo co-
lono istud. c. intelligit. Item q. eccia modicu-
damnu tollere debet. et alle. glo. concoz.

Idotuit.

Potest emphyteota suas meliorationes vendere nec emptor emere prohibet. si emphyteota pmutat requirit ecclesiam. Item si denunciatue rit ecclesie quantum alibi sibi offert et si ecclesia se nolle emere dixerit vel a denunciationis tempore spatium duorum mensium lapsum fuerit. Item emphyteota expelli poterit si a solutione canonis pbenium etiam non monitus cessauerit. Item dicitur textus quod hoc casu dies interpellat prohibere. Nota. g. q. dicit et enumerat certas personas que ab emptione meliorationis predictae sunt prohibite.

Titulus. de rerum per mutatione.

Si princeps.

Ecclia per res immobiles cum principe pmutari licet rationabiliter expolcat et meliora pspiciat. Nota. g. q. dicit quod pragmatidem est quod causa. Et dicitur pragmatuca sanxio constitutio super aliqua re promulgata. etc.

Ut commutationes.

Commutationes rerum ecclesiarum que ab antecessore inconsulte facte sunt per successorum emendatione. Nota. g. q. dicit quod rationabilis causa debet subesse in commutatione rei ecclesiastice et si ratio non subest tunc dicitur facta inconsulte.

Abancipia.

Abcipia ecclesiastica nisi ad libertatem non puenit pmutari. Nota. textus in fine qui dicit quod illud quod semel deo consecratum est ad humanos usus transferri non decet. et glo. ar. pro et contra.

In iustum videtur.

Ut super primo capitulo. Nota. textus in fine qui dicit quod ab iurisdictione ut seruus discedens ab ecclesiastica dignitate humane obnoxio fiat sicut uti. Nota. g. q. dicitur putat an seruus fugitiuus possit distrahi.

Quesitum est.

Probet de pacto pcedente pmutari non pnt. potest tamen episcopus ex causa de loco ad locum pmutare personas. Nota. g. q. dicit quod interdum valet mutatio loci. Item quod licet quis rem alienam vendere preter tenet venditio. rem tamen non suam pmutare non potest.

Ad questiones.

Ecclie iure perpetatis possunt ab invicem pmutari et possessiones etiam ipsarum pmutari possunt et pro minus valentibus precium suppleri. Nota. glo. que docet qualiter spirituale per spirituale et tempore per tempore permutatur.

Cum olim.

Beneficia sua possunt que ea propria auctoritate pmutant. Nota. glo. q. disputat an in pssessum etiam sunt partes iudicis. Item quod nullus est dominus beneficiorum suorum sed usufructus.

Cum vniuersorum.

Clerici per se sua beneficia pmutare non debent. vel sic. Clerici per se sua beneficia pmutantes beneficiis suis pueniunt nisi per misericordiam et ob simplicitatem eorum tolerant. Nota. textus qui dicit quod deceptus et non decipientibus iura subueniunt.

Exhibita nobis.

Spirituale cum tempore pmutari non potest. Nota. g. i. principio sui que dicit quod de re spirituali per arbitrios compromitti. Item quod arbitrium est nullum quod est contra formam iuris probatum.

Titulus. de rerum per mutatione. li. sexto.

Licet in tua.

Non obstantibus expectationibus beneficiorum pmutatio fieri potest. Nota. g. q. dicit in principio quod ille qui expectauit primam vacantem primam psequi debet prebendam. H fallit in casibus que ponit Jo. an. d. pben. i. c. Quia sepe. et de pces. pben. i. c. Soli. Item nota glo. q. videtur tangere quod in pmutationibus requiratur consensus collatorum. et glo. remittit.

Titulus. de rerum per mutatione. in cle.

Ne concessione

Si beneficia ex causa pmutationis ab aliquibus resignata alijs que ipsi pmutare volunt pferant. nullus volumus confirmari. et ponit ius nouum. Nota. g. q. inter cetera dicit quod pmutare volens et propterea renunciare beneficio

debet si renūciatōe expmēre scz q renūciat
pmutatōis cā. Et dato q b nō expmat satis
in est q pstat ex cōiecturis vel pūis actis.

Titulus. de feudis.

Insinuatione.

Si ecclia a suo vasallo recipit feudū in pi
gnus abstinēdo ab e^o seruiuo nō tenet fru
ctus cōputare i sōrē. Notāt hic doctores q
res alicui ppa potest sibi impignorari.

Ex parte.

Itud. c. pōit tres cas⁹ in qb⁹ nō obstante
iuramēto de nō infendādo p^o e^o antiquū
feudū ad eccliaz reuersū nouo vasallo pcede
Itūm⁹ ē qn vasallus mortu⁹ est. Secūdo si
vasall⁹ feudū alienet. Tertio qn feudū facili
recuperari nō p^o t. Mo. g. q in pte tangit an si
lus teneat ex delicto patris. Item quib⁹ mo
dis perditur feudum.

Titul⁹. de pignoribus

Nullus.

Cleric⁹ nō d^oz rē ecclie absqz iustissima ne
cessitate laico vel seie. zc. in vadiū dare. zc.

Lator presentium

Liber hō p debito nō d^oz teneri. et si defu
erit qd p debito debeat adiici vel iudicari.
Mo. g. que dicit q pater in necessitate potest
obligare et etiam vendere filiū.

Ex presentium.

Si rector ecclie suo facto ppo rē ecclie ob
ligat cogit ei⁹ heres rē ecclie redimere z ecclie
restituere. Mo. g. q dicit q nō obligat nisi ea q
q^o de reb⁹ suis obnoxia facit Itē dicit glo. q b
casu ē in optōne ecclie an velit alienantē vel
recipientē dūenire. quod est notandum.

Illo vos.

Si usurari⁹ emit rem eo pacto q p^o temp⁹
eā restituat pēduorū recipienti aliqd ultra
sōrē fructib⁹ in ea cōputans i sōrē indicat
pract⁹ pignoratia⁹. Mo. g. q dicit nō qd scri
ptū ē qd gestū ē inspicit. Itē. g. declarat qn
empno vel venditio ē cōditionalis z qn nō

Item q ex qualitate psonē psumit.

Ex litteris tue.

Agit mulier p dote p quēlibet detinentē
bona mariti. Mo. g. q pōit cas⁹ i qb⁹ pstante
matrimonio vxor pēit dōrē. Itē dicit. g. q mu
lier pferit oib⁹ creditorib⁹ in dote pēda et q
ad illos q babēt tacitas ypothecas.

Eum contra.

Si creditor velis q ab eo causā bz recipit
tot fruct⁹ de pignore q sit satisfactū sōrē de
bet pign⁹ restitui debitori. Itē glo. dicit q ill⁹
qd percipi potuit etiā cōputandū fore. Itē
dicit glo. qn creditor tenet de pignore. zc.

Significante.

Si is q sub pacto legis cōmissione rē suā
ipignorauit z iurauit nō ptrauenire z iniuste
ipedit⁹ nō redemerit rē post diē illā redime
re p^o t. Mo. g. q declarat qd sit pactū legis cō
missionis. Itē. g. tangit qn factū nūcij vel pecu
ratoris nocet dño z dicit qn dñs putat nun
ciū fidelē tpe missionis nō imputat dño.

Eum constet.

Usufructuari⁹ cauet de vtendōz fruēdo
re arbitrio boni viri salua rerū substantia in
bonis immobilib⁹. In mobilib⁹ vō vso psum
ptibilib⁹ cauet de restituenda re vel estima
tōe vel d^o restituēdo tāiū dē finito usufructu.

Titul⁹ de fideiussorib⁹

Clericus.

Cleric⁹ fideiussorib⁹ inseruiēs ab ecclia
vel a clericis vl a creditore abiciat. Mo. g. q
ex pōit inseruiēs z dicit q frē qntiaz designat.
Item dicit q cleric⁹ fideiubere non debet

Peruenit ad nos.

Cōpellit debitor suare fideiussorē idem
nē et p assignatōez puentiū bñficioz suorū
Mo. g. q arguit nulli debere officiu suū esse
bānosum. Itē dicit qn vlture z expēse sūt pēdē
de. Itē clericorū bona etiā reddit⁹ bñficioz
et quidiane distributōes possūt interdici.

Constitutus.

Ider districtōez ecclasticā cōpellit cleric⁹

Debitor a fideiussione liberare fideiussorē q̄
a creditorib⁹ molestat. Nota glo. q̄ t̄git q̄n
fideiussor p̄t agere ad liberationem.

Quod quibusdam

Si sine licentia p̄lati ⁊ maioris p̄tis capi-
tuli religios⁹ fideiussorit aut mutuū recepe-
rit cōuenit⁹ n̄ tenet⁹ ⁊ ipe punit nisi mutuū sit
p̄sū i utilitatē eccie. Nota glo. q̄ dīc q̄ tpe ne-
cessitatis et mōach⁹ fideiubere p̄t cā scz pie-
tatis tenet⁹ p̄rio subuenire. Itē clerici inter se
possūt fideiubere cū cōueniunt.

Eum pro quo.

Si te p̄ aliq̄ i fideiussorē obligasti si diu i
debiū solutōe cessauerit aut dissipare bona
sua ceperit aut sup b̄ p̄denat⁹ fuisti iure po-
teris eū cōuenire ut te a fideiussione debeat
liberare. Item si b̄ ab initio secū puenit ⁊ ita
in casib⁹ ante solutōem potest agere fideiuf-
sor ut libere. et alle. glo. concor.

Titul⁹. de solutionib⁹.

Ad hoc.

Sicut fili⁹ tenet⁹ soluere debita p̄ris ita p̄-
lat⁹ tenet⁹ soluere debita sui p̄decessoris cō-
tracta p utilitatē eccie. et b̄ intellige verū si fi-
lius ē heres. Nota. g. q̄ t̄git et remittit q̄n be-
res tenet⁹ ex delicto defuncti. Item q̄ successor
ad id tenet⁹ qd p̄decessor facere debuit. ⁊ alle.
concor. Item heres tenet⁹ soluere oīa debita
defuncti q̄lter cū qz p̄tracta. c. j. de testa.

Si quorundam.

Si p̄lat⁹ ecciam p̄alienis debitis obli-
gat suspensus ē ab administratiōe p̄lati et spi-
ritualiu et eccia nō tenet⁹. Nota. b. c. g. q̄ dīc q̄ li-
cet b̄ casu redderet eccia indēnis ad huc tū
iste ē remouend⁹ ab administratione.

Ordarius.

Debitor q̄ nō ē solutōe exercōicat⁹ qz non
soluit absoluit ab exercōicatione cū cautione
de soluendo si ad pinguiorē puenit fortu-
nā. b. d. Nota. g. q̄ dīc q̄ inanis ē actio. ⁊c. Itē
ipossibiliū nulla ē obligatio. Itē q̄ cessione
bonoz habendo est rōne cedēs egeat q̄a nō
est fraudand⁹ alimēis quondianis.

Is qui conqueritur

Qui p̄querit indebitā pecuniā se soluisse
p̄bare tenet⁹ q̄ indebite sit soluta nisi aduer-
sari⁹ ei⁹ solutōem inficians de p̄trario p̄uin-
cat tūcei ei diffidenti onus incūbit p̄bandi
qd debitum recepisset. ⁊c.

Titulus. de donatio- nibus.

Prudentes.

Robilitas hāc sibi legem ponit ut existi-
met se debere qd sp̄ote tribuit ⁊ nisi i b̄nificiis
suis creuerit nihil se p̄stitisse putet. Nota. g. q̄
dīc q̄ beati⁹ ē dare qz accipe. Itē dīc bilarem
datorem diligit de⁹. et alle.

Fraternitatem.

Non valet donatiō quā facit p̄latus in
cōsulto capitulo et in damnu eccie. Nota. ter.
q̄ dīc q̄ p̄lati sunt p̄curatores rerū ecciasti-
carū et debēt p̄diones eoz facere meliores
et nō deteriores. Nota. g. q̄ dīc q̄ p̄lat⁹ si con-
suetudo est potest modicū dare.

Ceterum si.

P̄latus modicaz rē eccie donare p̄t ubi
b̄z b̄ consuetudo. Nota q̄ cōsuetudo loci dat
iurisdictionē ⁊ liberiorē p̄fert administratōez.
Et semp respiciendum est ne eccia enormi-
ter leatur.

Consultationibus.

Ecclesia nō vacans in beneficiū p̄ferri n̄
potest s̄ in p̄petatē p̄t de licētia ep̄i sine p̄ui-
dicio p̄lati. Nota. g. q̄ dīc q̄ nemo sine culpa
ē p̄uand⁹ siue spoliand⁹ b̄nificio suo.

Per tuas.

Non obstante iuramēto de nō infendā-
do de nouo p̄lat⁹ p̄t integrare feudū si appa-
reat vasallū i mēsurā deceptū. Nota. g. q̄ dīc q̄
papa q̄nqz p̄cedit p̄uilegiū ob grāz p̄stui
obsequi. Item q̄n q̄s decipit in q̄nitate rei
agere potest ad supplementū.

Eum dilecti.

In donationib⁹ latissima ē interpretatio

facienda. *¶* No. ter. i. si. q. di. q. i. p. c. i. b. plena. et
i. testamētis plenior. i. b. n. f. i. c. i. s. q. z. plenissima
ē interpretatio adhibēda. *¶* Itē. g. notat q. veniūt
in donatōe possessionis vacantis.

Pastoralis.

Si ep̄s i. eccia quā de p̄sensu capli pio lo
co p̄cessit. p̄cipiebat certos redditus. illos do
nasse videt. et alij oēs redditus eccie p̄ter cathe
dralicū cedūt pio loco. et si ep̄s p̄cessit d. p̄sen
su patroni intelligit patronus donasse ius pa
tronatus. *¶* h. d. *¶* No. g. q. dicit q. aliud ē p̄rabere
societate simplicit et aliud omnium bonorum.

Inter dilectos.

¶ Possunt hospitalarij in suū p̄iudiciū tātū
se et domū suā alteri religiose domui subice
re vel donare. *¶* Nota ter. q. dicit de illo q. alle
gat p̄paz suā turpitudinē. *¶* Itē q. res inter alios
acta. *¶* Itē notat. g. q. ex cōicat. donare p̄or.

Apostolice se.

Donatio quinquagesime vlt. cētesime quā
facit ep̄s cū graui detrimētō eccie sue p̄le
gitime reuocari nec etiā p̄t vltra quinquagesi
mā vlt. cētesimā p̄ferre et cessā. lesione eccie
sine auctoritate superioris. *¶* Nota. g. q. dicit q.
aliqua sūt q. meli⁹ in intellectu possūt p̄cipi
q. loquendo exp̄mi.

Propter eius.

¶ Istud caplm poit q̄ttuor casus p̄pter q̄s
donatio reuocatur. *¶* Primo p̄pter iniectionem
manuū violentaz. *¶* Secūdo p̄pter atroces iniu
rias. *¶* Tertio p̄pter damnum datū i. reb⁹ donato
ris. *¶* Itē p̄pter piculū vite. p̄dicta tñ nō exten
dunt ad donatoris heredes scz reuocare do
nationē q. si vita sua tacuit. *¶* No. glo. valde
notabilē qn donatio reuocatur et qn nō. *¶* Item
dicit de filio cui mater donauit. *¶* Itē dicit q. se
lonia cōmissa p̄ patrē nō imputat filio.

Titul⁹. de peculio cle ricorum.

Inuestigandum

¶ Quæsitā p̄latū q. tpe p̄mōtionis p̄mō
niū nō bz. q. sua p̄sumit de bonis eccie. *¶* No.

glo. q. dicit q. p̄ istā p̄sūptōnez admittit p̄ba
tio. *¶* Itē doc. dicit h. aliq. et faciūt argumētus
de vxore et marito et eccia et p̄elato.

Presbiter.

¶ Presbiter instrumenta emptionū de bo
nis eccie p̄ficere d. z. noie eccie. *¶* Nota h. q. doc.
dicit sup̄ isto capitulo qd in dubio standū
est narrationi instrumenti. p̄sumit p̄ illo q.
nominat in instrumento.

Unusquisq.

¶ Quæsitā a p̄sbiro p̄ p̄mōtionē quæsitā p̄
sumit de bonis eccie. *¶* No. g. q. arguit q. ego
teneor nbi restituere qd occasione rei tue ad
me puenit ar. c. Ad nostrā. de iure iuran.

Inquirendum est

¶ Quæsitā de bonis eccie ad nomē ecclesie
scribi debet. *¶* Nota h. doc. q. colligūt tres ca
sus in qb⁹ empti cū pecunia aliorū nō ē emē
tis sed ei⁹ cui⁹ est pecunia.

Si quis sane.

¶ Res eccie ad culturā p̄platū reducte nō
efficiūt p̄p̄e ip̄i p̄lati scz ad vitam eos tenere
potest. *¶* Nota glosaz q. disputat an clerici be
neficiati sint usufructuarij vel vsuarij. *¶* Item
dicit q. s. dicatur probere.

Titul⁹. de testamentis.

Quorundam.

¶ Ep̄s testari p̄t de reb⁹ p̄p̄iis et nō de reb⁹
eccie. *¶* Nota q. testamētū ē testatio mentis q.
disponit aliq. de reb⁹ suis qd fieri velit post
decessum. *¶* Item dicit q. as diuidit in. xij. vn
cias et as d. tota hereditas. *¶* Itē.

Quia ingredientibus.

¶ Testamētū p̄lati religiosi nō valet etiam
si de cōsuetudine adiuuet. *¶* No. g. q. dicit qd
sit legatū. *¶* Item dicit glo. nō qd sit sed qd fie
ri debet est p̄siderandū. *¶* Item dicit q. votus
nō tollitur p̄scripione. *¶* Item mulier nō re
cipit ordines. *¶* Itē.

¶ Nos quidem.

¶ Propter negligentia heredis ep̄s exeq̄t
p̄ia testatoris voluntatē. *¶* No. oia. h. doc. x. No.

tex. q. ep̄s nō potest mutare volūtate testa-
toris deputatū ad certū vsū. et ē textus i cle.
Quia pūgit. de religi. do.

Judicante.

Debet legatū nudis v̄bis relictū a testa-
tore. et dicit. g. q. tale legatū etiā valet s̄m leges
Itē dicit glo. s̄ q. ex nudis v̄bis etiā q̄s obli-
gat. Itē glo. tāgit q̄d faciendū sit q̄n legatus
est dubiosū sup̄ re legata.

Filius noster.

Itē debet legatū cū testator rē nō suā sed
eccie legat alteri eccie. Itē glo. q. dicit q. si q̄s
sciēt legat rē alienā tūc beres tenet rem re-
dimere vel legatario p̄ciū dare.

Si heredes

Si beres iussa testatoris nō impleverit ab
ep̄o loci adimplendū illa cōpellit. Itē glo. q. dicit
q. iſra annū adimplere d̄z. Itē dicit q. testamē-
ti defensio et executio pūnet ad ep̄m.

Cum in officiis.

De bonis peccias acq̄sitis clerici testari
nō p̄nt. Itē glo. q. dicit q. donatarius donatori
naturalit̄ obligat̄ ad antidota. i. ad similia
Itē dicit q. q̄cquid acquirit cleric⁹. 22.

Ad hec presentibus

Modēratā elemosinā de bonis peccias
acq̄sitis clerici facere p̄nt. s̄z testari de eis nō
p̄nt. Ex isto ca. arguit̄ doc. q. q̄s p̄t dare i v̄-
ta. de q. nō p̄t disponere post mortē.

Quia nos

De bonis p̄p̄iis v̄l acq̄sitis iuuitu p̄sone
cleric⁹ testari p̄nt s̄z de reb⁹ eccie testari nō p̄nt.
Itē glo. q. clerici i reb⁹ eccie solū vsū habēt et
debent eē p̄tenu victu et vestitu. 22.

Cum esses.

Valet testamētū q̄d parrochian⁹ fac̄ co-
rā p̄sbro suo et duob⁹ testib⁹. nec valet cōtra-
ria p̄suetudo. Itē glo. q. dicit q. i ore duoz vel
triū testiū stat oē v̄bū. Itē glo. q. tāgit an
mulier hoc casu potest esse testis et videtur
sentire q. non.

Belatum est.

Valet testamētū ad pias causas coram
duob⁹ testib⁹ factū. Itē glo. q. ex h̄ capitu-
lo arguit̄ q. cause plurimarū volūtātū defun-
ctorū spectant ad forū ecclesiasticū q̄d verus
dicit q̄d ad pias causas.

Belatum est

De p̄p̄iis testare p̄nt cleric⁹. de acq̄sitis p̄-
eccias si sūt mobilia succedit eccia v̄l succel-
sor. et de illis testari nō p̄nt. Tamen p̄nt ex illis
aliq̄d seruitorib⁹ dare. Si v̄o cleric⁹ plures
habuit eccias fiet diuisio inter illas.

Cum tibi.

Alteri arbitrio p̄nt cōmuni testamēti fa-
ctio. Itē glo. q. dicit q. nullū ē testamētū vbi nō
mē heredis n̄ exp̄mit̄ et iſtitutio heredis totius
testamēti ē fūdāmētū. Itē glo. q. et nutu fit
testamētū. Itē glo. q. si. q. heredes certi p̄nt iſti-
tui v̄l iſtituo heredes paupes xpi.

Officij.

De relictis ecclesijs ep̄s petit p̄tē suā. licz
fuerit sibi aliquod a testatore relictū. nisi eo
mō et in fraudē q. ea p̄t sit cōtenti⁹ legatum
agnouit. Vel sic s̄m ab. Itē glo. q. aliud a testato-
re dictū sit ep̄s suū recipiēdo legatū alijs nō
renūciat. Itē glo. ar. q. vnum recipit nō vide-
tur alteri renunciare.

Requisti.

Itē decretalis distinguēdo et subdistin-
guendo declarat quando et qualiter in ep̄-
iscopū et cathedralem vel aliā eccias sit diui-
dendum legatum q̄d sit v̄triq̄z simul vel al-
teri tantum. hoc pro summario.

Raynucius.

In bonis patris et matris et ante h̄z quis
tertīā debitā iure nature q̄ p̄uari n̄ p̄nt. Et si
li⁹ rogatus restituere hereditatē detrahit debi-
tā iure nature et q̄ritā trebellianicā in q̄ com-
putat fruct⁹ post l̄c. p̄t. p̄cepti. hoc dicit

Tua nobis.

Ep̄s cōpellit fidei cōmissarios seu execu-
tores testamēti ad exequendū pias causas
seu defūctorū voluntates. et si testator h̄ inter-
dixisset. Itē glo. q. doc. q. executor nō p̄nt alteri

committere vices suas quia committitur indu-
strie persone. hoc verum est si commissio est
generalis. secus si est specialis. *z.*

Baynaldus.

Filius rogatus de hereditate paterna restituenda detrabit tertiam debitam iure nature et quartam trebellianicam in qua potest legata relinquere et heredes constituere et penas apponere.

Johannes clericus

Executor fideicommissarius qui suscepit officium pro diocesanum illius exequi illud compellitur. *Mo.*
glo. qui inter cetera dicit mandatum suscipere
mo cogit. susceptum tamen necesse est implere. *z.*

De his que.

Ista decretalis specificat quidam legata de
quibus non soluit canonica portio episcopo vel ec-
clesie parochiali nisi hoc fiat in fraudem. *Mo.*
ta glo. qui dicit quod canonica portio diuersimodum
de deducit secundum varias consuetudines locorum
Item dicit quomodo fraudes debet probari

Titulus. de testamentis. li. sexto.

Si pater.

In fideicommissariis substitutionibus locum
habet quartam deducio. in directis non. et
substitutiones interpretari debemus directas
cum non pueniant verbis et personis institutis. *Mo.*
tat. g. de pauperibus et sanguineis an sint preferendi.

Religiosus.

Religiosus non potest esse executor nisi habita-
tione a suo superiore. Item unus executor ex pluri-
bus potest exequi testamentum si alij noluerint aut non
potuerint interesse nisi aliud apparuerit fuisse
de mente testatoris quod tunc secus. *Mo.* g. qui dicit quod
tex. loquitur indistincte ergo intelligitur de quolibet reli-
gioso siue sit regularis siue mendicans.

Titulus. de testamentis. i. de.

Religiosis.

Ordinari loci rationem exigit a religiosis et
exemptis de testamentorum executoribus quos gesserint

et si contra hoc deliquerint illos punit. Vide
glo. qui inter cetera videtur querere an testator potest
executorem suum liberare quod non teneatur
reddere rationem de executione sua.

Titulus. de successioni- bus ab intestato.

Sed hoc.

Ecclesia succedit clerico et in bonis primo-
natalibus et alijs intuitu persone acquisitis si de eis
vita non disposuerit et alios heredes ab inte-
stato venientes post se non reliquerit.

Sancto concilio.

Si clericus decedat intestatus peculium eius di-
uiditur in quatuor partes quarum una episcopo. altera ec-
clesie. tertia pauperibus. quarta parentibus. si
videlicet et capaces sunt distribuatur. *Nota.* g. qui
docet quid faciendum sit quando dubitatur an
clericus habuit bona propria. *z.* Item dicit quod nul-
lus heres nobis proximior est quam qui nos domino
sociavit. et alie. c. presbiteri de penis.

Cum dilectus

Rector ecclesie intestatus si nullum fecit testa-
mentum vel fecit sed furiosus et aliis succedit ecclesia
si non habet sanguineos. Secus si appareret illi fuisse
se modo habuisse sanam mentem testatum. b. d. fm. jo. an.
Mo. tex. qui videtur tangere dicto unius testis et de
professione facta extrajudicialiter quantum illa valz
et glo. et ita agit super verbo presumitur. Item notat glo.
de furioso. *z.* Item querit glo. quod de illo qui sana
mente dedit sua ecclesie. *z.* et postea sine reuoca-
tione in infirmitate sua incidit in frenesim. *z.*

Titulus. de sepulturis

Hos instituta.

Decedens intestatus et qui non elegit sepulturam.
cum suis maioribus. id est in sepulchrum suorum paren-
tibus sepeliri debet. ecclesia tamen parochialis habebit
canonicam portionem eius quod reliquum ecclesie sepul-
ture. b. d. *Nota.* tex. quod socii tribulationum erunt
et socii consolationum. Item dicit tex. ne transgredia-
ris terminos antiquos quos posuerunt patres tui.

Belatum.

Qui puerit ad mōasteriū siue i vita siue in morte medietatē relictōz p aīa sua eccie parochiali quā dimittit condiuidere debz. Nota. g. q̄ dicit q̄ super predicta medietate statur consuetudini. et alle.

Fraternitatem.

In sepulchro parētū suorū d̄z q̄libet tumulari et si p̄ra fecerit ē restitutio faciēda. Nota. glo. q̄ querit. Nōne tantū valet oīō generalis sic specialis. Item glo. pōit v̄sus. Nulla frequens sancteqz p̄ces ieiunia sacra. Defunctis p̄sūt prodest elemosina recta. Item minus legitima volūtas defuncti non valet.

De hijs.

Si q̄s in egritudine in qua decessit se et sua monasterio p̄tulit et ibidē sepulturā suā elegit parochialis eccia d̄cedētis habebit portionē suā. secus si in sanitate hoc fecerit.

Ex parte.

Qui sepelit parochianū alteri⁹ iniuste. ip̄m tenet restituere cum omnib⁹ eius occasione p̄ceptis. Nota glo. q̄ tangit qualiter faciendū sit cum minor eligat sepulturā et quādo quis dolo ad eligendū inducitur.

Cum liberum sit.

Rapiēs corp⁹ alic⁹ et ad eccia⁹ suā sepeliens iniuste. ip̄m cū emolūmētis idē receptis restituere tenet. Nota. g. q̄ tangit q̄ actōe p̄ casu agendū ē sc̄z p̄dōne ex hoc canone.

De vxore.

Id est vxor sic vir elige sepulturā. pater potest filios minores sepelire quo vult si h̄ habeat consuetudo. Nota. g. q̄ dicit q̄ pater potest filio facere testamentū. et alle. institui. de pupill. substi. §. Ergo. zc.

Cum super.

Eligēs sepulturā extra eccia⁹ suā prochia lēbz et q̄rtam portionē testamētī sui reliq̄re. Notat. g. q̄ mōasteria dicūt magis religiosā q̄ eccie prochiales siue cathedrales. zc.

Certificari.

Parochiali eccie fm regionis cōsuetudinē canonica pōmo exhibēda. Nota glo.

q̄ querit q̄d sit faciendū si dubitat de cōsuetudine et varie in vicinio sunt p̄suetudines tunc de minori sūma debet intelligi.

In nostra presentia.

Cum parochian⁹ eligit alibi sepeliri elegans ab eo factis h̄z canonicā pōtōez eccia parochialis si si nō elegerit et alibi sepult⁹ fuerit totū h̄z. Nota. glo. q̄ dicit q̄n tract⁹ futuri t̄pis spectat ad iudicē. Item an dolus rescidat tractum in spūalib⁹ quod est p̄ra id q̄d ē supra. Quod metus causa.

Ex parte parentum

Qui casu moriunt in cimiterio sepeliri debēt. Nota. g. q̄ dicit illi q̄ sponte se p̄cipitant apud eccia⁹ sepeliendi non sūt. et alle. Nota casus in q̄b⁹ fallit regula q̄b⁹ cōmunicam⁹ viuīs. zc. sc̄z in furib⁹ et latronib⁹. Item in illis q̄ moriunt in torneamētis. Item in raptorib⁹. Item in his q̄ seip̄os interficiunt. zc.

Sacris est.

Excōicati in cimiterio sepulti si ossa eorū discerni possūt sūt exhumandi. Nota. g. q̄ dicit q̄ rōne dubietatis aliq̄d admittit q̄d alis nō admitteret similiter et rōne cōnexitatis.

Abolende.

Id est sepultura etiā eccie p̄ciū solui n̄ d̄z. Nota. g. q̄ dicit q̄ sepultura d̄z loc⁹ siue terra i q̄ nūqz vllus fuit sepult⁹. et talis loc⁹ p̄t v̄di secus de cimiterio et officio sepulture. laici tamē cōpelli possunt vt seruent laudabiles consuetudines.

Parrochiano.

Excōicato et p̄ manifesta offēsa in mortis articulo absoluto ecciastica sepulsa denegari n̄ d̄z. Et heredes sui ad satisfaciendū p̄ eo sit cen. eccle. cōpellēdi. Nota. g. q̄ tractat q̄n heres tenet ex delicto defuncti. Notat h̄ ab. q̄ heres tenet p̄ casu r̄ndere corā iudice ecciastico q̄a defunct⁹ an absolutōez p̄mittit parere mādatis eccie ante q̄z fuit in morte absolut⁹.

Titulus. de sepulturis libro sexto.

Animarum periculis.

Ista decretalis in principio sui prohibet ne quis inducat aliquo pacto vel iuramento aut promissione ad eligendum sepulturam in certo loco vel quod electam non imutet. quod si secus factum fuerit penitus nullum erit valoris et locum quitur vniuersis religiosis et secularibus clericis cuiuscunque status vel conditionis.

Cum quis.

Si quis cuius maiores sunt soliti ab antiquo in aliqua ecclesia sepeliri ea dimissa eligit alibi sepulturam. canonica potius dimisse non debetur ecclesie sed illi duntaxat in qua ille officia communiuit audire diuina et ecclesiastica recipere sacramenta.

Is qui habet

Habens domicilium in ciuitate vel in castro transferens se quicunque ad villam ruralem si non electa sepultura decebat ibidem non in ecclesia dicte ville sed in parochiali sua debet sepeliri ecclesia. Mulier quae plures habuit viros cum plimmo quando moritur debet sepeliri. quia illius honorem retinet.

Licet pater

Pater minores filios ubi vult sepelire non potest ubi pararia est consuetudo. sed sunt cum suis maioribus vel in parochiali ecclesia sepeliendi. Et licet filius familias propter consensum patris possit eligere sepulturam tamen legare nihil potest si peculium non habet. etc.

Religiosi.

Religiosi apud sua monasteria si ab ea commode venire possunt sepeliri debent et sepulturam cum velle et nolle non habent eligere non possunt. Item. g. quod dicitur quod causa commoditatis et etiam quandoque causa incommoditatis aliqui fiunt et aliqua non fiunt.

Titulus. de sepulturis in cle.

Eos qui.

Excommunicati sunt etiam exempti qui in casibus non promissis defunctos sepeliunt in cimiterio tunc in

terdicti vel qui scienter sepeliunt excommunicatos publice aut notatim interdictos vel et manifestos usurarios. Nota glo. notabilem de publice excommunicato.

Budum

Ista de. narrat discordiam inter predicatores et minores ac etiam pastores parochialium ecclesiarum. super predicationibus professionibus et sepulturis. Et quo ad titulum hoc dicit. Predicatores et minores in locis suis sepeliunt illos libere qui hoc elegerint. de funeralibus tamen et quibuscunque obventionibus et relictis de quibus alteri non debet quartam et non ultra soluatur ecclesie parochiali parte. Item. g. qui potest versus Rex solium. doctor cathedram. iudexque tribunal. Possidet. ad sedem presul. proque curiam

Titulus. de parochiis et alienis parochiais

Si episcopus.

Hic habes qualiter episcopus diuidat scilicet quando episcopus cum una parte plebis incidit in heresim donatistam et alia pars manet et alii eligunt episcopum. et prius redeat ad fidem. etc. Vel sic per panorum. Inter episcopum substitutum episcopo heretico et ipsum episcopum hereticum reuersum et ex dispensatione receptum diuidit episcopus modo hic expresso.

Et dominicis.

Presbiteri parochiales dominicis diebus in interrogare debent an missas solennia an aliquis in sua ecclesia sit de alterius parochianis et si aliquem inuenit ipsum abiciat. Item dicit. g. quod copia ratio possessionis non facit domicilium.

Nullus episcopus.

Nullus episcopus parochianum alterius iudicare presumat nec ei ordinare. Item. g. qui dicit arguit et opponit de archidiacono. Item dicit quod in iudicio laici non suo iudice non tenet. B. fallit.

Super eo.

Times districtus non prescribit siue sit parochianus siue dioecesanus siue prouincie. Item. g. qui dicit quod illa qui religiosis adheret religiosa sunt. Item quod idem iuris est in minoribus et maioribus. etc.

Significauit.

Translatio domicilij parrochianuz exi-
mit a pmi iudicis potestate. *Nota. g. q. dicit*
q. ibi dicit q. s. habere domicilium vbi babi-
tat. Item dicit glo. de decimis predialibus
et personalibus et videtur concludere q. su-
per pstationibus decimarū p̄suetudo mul-
tum est attendenda. zc.

Titul^o. de decimis.

Decimam.

Decime et p̄micie dari debēt. *Itē exp̄mit*
q̄ttuor genera decimarū q̄ ex veteri lege de-
bebant. b. d. fm panor. Nota. g. q. arguit popu-
nionib⁹ magistror. q. eorū opiniones sūt fo-
uende et dicit Inno. q. opinionibus magi-
stroz nō vult derogare.

Novum genus

Clerici a clericis decimas p̄sonales non
exigūt s; clerici habētes misterū certorū la-
boy ab alijs ip̄is decimas p̄soluūt. *Itēz dicit*
glo. q. clerici de suis bonis patrimonialib⁹
decimas soluere debent.

Ex multiplici.

P̄uilegiū de decimis nō soluēdis p̄di-
tionē p̄cedentē nō tollit. Nota. g. q. dicit q. q̄n
simpliciter sit sup aliq̄ re cōpositio tūc extē-
dit se ad p̄sentia et futura. Item arguit i q̄b⁹
reb⁹ nondū habitis potest renūciari.

Commissum nobis.

Itē nō est nouale ida q̄ parrochialis eccia
q̄cūq; vtilitatis p̄cipere cōsuevit. Nota. g. q. dicit
q̄ dicit noualia a q̄bus oēs religiosi sunt ex
empti scil; quorū nō extat memoria q̄ culta
fuisse.

Peruenit ad nos.

Decime soluende sūt de puentib⁹ molen-
dinoz piscariarū feno et lana. *Nota. g. q. dicit de*
molendino ad ventū. zc. Et dicit generaliter
q. de omnib⁹ q̄ fidelis bō acquirit d; soluere
re decimas.

Relucios

Parrochiani de apib⁹ et de omni fructu

decimas soluere debēt. Et dicit glo. sup vbo
fructu licite tñ acq̄sito siue de aialib⁹ siue in
tuitu predioz siue intuitu p̄sone.

Cum homines

Exp̄p̄e necessarie i decimis p̄dialibus de
duci nō debēt. Nota. g. in p̄ncipio q̄ dicit q. illi
eccie dāde sūt decime vbi q̄s recipit ecclesia
stica sacramēta et enā prediales vbi s; ē con-
suetudo. Item dicit q. cito debet solui et non
soluens est in mora. et alle. glo. iura.

Dilecti filij.

De ira p̄ductitia et p̄uilegiat⁹ decimas sol-
uere d; Nota. g. q. dicit q. si p̄pa nō sufficiūt licitū
tū ē clericis p̄ducere aliena p̄dia. Itēz notat
glo. ex p̄textu q. cōpositio bñ p̄t fieri sup de-
cimis. et p̄dictū ē supra i. c. Ex multiplici.

Suggestum est.

P̄uilegiū reuocat si incipiat eē dānosū.
Nota. g. q. arguit q. fm diuersitatē t̄pm et va-
rietatē rerū p̄uilegia sūt variāda et cā noua
supueniente bene p̄ditur p̄uilegium

Ex parte tua.

Tēplarij hospitalarij et cisterciēn. p̄uile-
giati sūt i decimis nō soluēdis. alij religiosi
nō nisi i noualib⁹ et aialū nutrimētis. Item
glo. dicit q. monachi olim dabant decimas

Licet de.

P̄dossessio p̄uilegiata de nō soluēdo deci-
mas si veniat ad non p̄uilegiatū vel de alijs
excolenda ex tūc non d; p̄uilegiata. Nota. g. q.
dicit q. p̄uilegiū monachorū itelligit d; terris
quas p̄sonaliter colunt.

Ad audientiam.

Itē oīe laboz noualia et nō noualia itelli-
gunt. Nota. g. q. dicit q. infamiaz iuris incurrit
q̄ p̄uilegiū p̄ncipis astute interpretat. Itē no-
tat q. a forma vboy. sine certa causa non est
recedendum

Quoniam.

Decime noualium debentur ecclesie in
cuius parrochia insurgunt. si vō nō sunt in
aliqua parrochia debentur episcopo q̄ po-
test sibi retinere vel alteri ecclesie concedere.

Expense q̄ fiūt prestauratiōe molēdino
rum siue piscarioꝝ et aliaruz rerū non sunt
deducende de puentibus decimandis. Vel

sic fm panoz. ¶ Negociator de lucro decimā soluit deductis expens. q̄s facit de pecunia decimata. expēse vō q̄ fiūt p habēdis fructibus non deducunt. et de fructib⁹ soluit decima nō deductis expens. pro re restauranda. ¶ dicit. ¶ Ro. g. bui⁹ capituli ⁊ doc. de expensis q̄ fiūt in re extra rem et circa rem. 2c.

Cum contingat.

¶ Per decimā i pte i alteri⁹ prochia p̄scriptā n̄ intelligūt noualia de nouo ex crescētia p̄scripta. ¶ Ro. g. q̄ dicit q̄ prochiales eccie n̄ tenēt epō decimas soluere. et alle.

Cum in tua.

¶ Una ⁊ eadē ira n̄ p̄t plurib⁹ ecclijis eē decimalis. ¶ Ro. g. q̄ dicit q̄ minute decime dicūt part⁹ aialiu et de pullis ⁊ ouis ⁊ omis. Itē q̄ vna eccia nō debet diuerso iure censi.

Budum.

¶ Laici non possunt alicui pcedere decimā eccie nec ex cōmissione confirmata a papa in forma communi. ¶ Nota. g. q̄ dicit de p̄scriptione et an quis teneatur allegare et p̄bare titulum suum. 2c.

In aliquibus.

¶ Non soluēti decimas n̄ sūt p̄edia cōducēda. ¶ Ro. g. q̄ dicit q̄ pactū n̄ nocet eccie quoniā a quolibet possessore p̄t petere decimas. quia est onus quod sequit ipam rem

Cum non sit.

¶ Ante solutiōez tributoz soluēde sūt decime. ¶ Ro. g. q̄ dicit q̄ ibi de porro decime sunt dande vbi scōo crescūt et nō vbi p̄mo creati sūt. et alle. xxxi. q. i. ca. Si quis.

Super.

¶ Cisterciē. Templarij et hospitalarij de fructib⁹ possessionū quos acquisuerūt post conciliū generale tenent decimas soluere si p̄us ex eis decime soluebantur. 2c.

Interdicimus.

¶ Clerici nō debent recipere decimas in pignus ad alias ecclesias p̄nentes. ¶ Ro. gl. q̄ dicit q̄ eccia ad quas decime p̄nēt potest eas bene in pignus recipere. quia p̄β citius

rebabit decimas.

Ti. de decimis. li. sexto

Discretionī.

¶ Predicatores ⁊ minores i p̄dicatōib⁹ suis vel alibi nō debēt p̄lm informare q̄ decimas vel aliaz rerū p̄statōes p̄suetas nō soluat. ymo debēt p̄lm informare q̄ eas volūtarie ⁊ libentia iō soluat. Et nō. g. q̄ disputat an decime debeant ex p̄cepto vel consuetudine.

Statuto perpetuo.

¶ Ista decretalis pōit quasdā declaratiōes circa illas indulgentias q̄b⁹ pcedebat aliquib⁹ vt decimas noualiū p̄ciperēt p ea portione q̄ p̄cipiebāt antiquas. Itē p̄uidet prochia paupib⁹ quaz decime alijs debēt. Itē p̄uidet de decimis recipiēdis de manib⁹ laicōz. Itē p̄uidet de decimis a religiosis soluēdis et de diocesanoz potestate.

Ti. de decimis. in cle.

Religiosi.

¶ Ista cle. pōit q̄tuor casus i q̄b⁹ religiosi grauātes vel fraudātes ecclesias circa decimas eis debitas. si req̄siui pillos q̄z interest nō desistūt i fra mēsem vel de vsurparis vel retētis infra duos mēses nō fecerit emendā suspēsi sūt ab officijs admiſtratōib⁹ et beneficijs. ⁊ talia nō habentes sūt ex cōmunicari.

Si beneficiorum.

¶ Decima bñficiōz alicui p̄cessa sibi debetur fm taxatōez ⁊ d̄moneta currētē. nec p̄nt collectores p̄pter β distrahēre vel occupare ornāmēta diuinis officijs deputata. b. d.

Titul⁹ de regularibus et transe. ad reli.

Nullus.

¶ Null⁹ d̄z tondi ad p̄tendū aliquā religionē nisi fuerit legitime etatis et sp̄otanea sua volūrate. ¶ Ro. g. q̄ dicit q̄ aliquis p̄t eē clic⁹ post. vii. annū suū q̄ tūc est dolica par.

Si quis ante.

Consurat⁹ ante legitimā etatē si parētes ei⁹ infra annū nō reclamauerūt cleric⁹ manebit. Si vō post legitimā etatē p⁹ vim cōsurat⁹ fuerit si p⁹ vel parentes ei⁹ nō reclamauerint cleric⁹ manebit.

Ut clerici.

Qui se fingunt habitu et noīe monachos et nō sūt corrigant⁹ vt veri monachi vel clerici fiāt. Nota. g. in pncipio sui q⁹ dicit q⁹ ficio siue simulatio sit qñq⁹ ex honesta causa. x. Itē dicit de illo q⁹ intrauit monasteriū monialiū et fuit monach⁹.

Vidua si.

Que sibi spōte velū ipōnit et iter velatas puerlando deo oblatōz fecit lz velit nolit velata manebit qñq⁹ iuramēto firmare velit ea mēte velamē sibi ipōuisse vt dponere possz.

Johannes frater.

Itē lz mōacho d mōasterio ad mōasteriū temere migrare nec aliquā pecuniā habere qd si sec⁹ fecerit ab abbate pōit mōasterij coherceat. Itē. g. q⁹ dicit q⁹ cā admistratōis p⁹ monach⁹ habere pecuniā. Itēz abbas cōpellit monachū suū recipere.

Quia in insulis.

Abidura ē monachoz pgregatio pueri ante. xvij. annū ad monachatū nō recipiūt. Itē. g. q⁹ dicit q⁹ bec decretalis in qbusdā libris est palea. et qd dī ea ē speciale propter asperitatem.

Non est nobis.

Facta pfessione nō ē licitū nisi ad strictiōē ordinē trāsire. Ex isto cap⁹ arguit aliq⁹ q⁹ ordo cisteriē. sit ordo strictior qd nō est verū. q⁹ cartusiē. sūt strictiores.

Ad nostram.

Votū religionis sine deliberatōe emissū nō obligat vouentē. Et dicit abbas q⁹ sec⁹ ē i alio voto q⁹ siue q⁹ solēniter siue simpliciter pūnētiā voueat obligat. et pōit rōem dīuersitatis. Itē dicit. g. quō intelligit illd qd dī. Quod semel placuit. x. Itē tangit qñ ann⁹

incept⁹ p cōpleto habet. et qñ nō. Itē dicit q⁹ de⁹ intuetur cor non factū.

Super eo.

Qui recipit habitū pfessor vbi habitus sūt distincti religiosus esse cōpellit et si recipit habitū nouicioz potest libere ad seculū redire. Itē. g. q⁹ tāgit in qua veste debet monachus facere pbatōē an in laicali vl⁹ monachali. x.

Sane de canonico.

Si canonic⁹ regularis fiat monach⁹ regule artioris ibi manere potest. si laxioris ad p⁹ mam regulam siue monasteriū redire cōpellitur.

Significatum.

Minor. xij. ānoz pfitēdo religioni non obligat nisi fact⁹ maior ratū habeat. Itē. g. q⁹ dicit minor itrans religionē i pncipio. xv. anni dī interrogari de voluntate sua.

Cum virum

Mulier in etate legitima bñdicta reglarie viuere cōpellit. Itē. g. q⁹ dicit iter cetā q⁹ p⁹ terna deuotio qñq⁹ facit monachū occasio nakt et qñq⁹ fili⁹ obitēperat paterne deuotōi ex debito honestatis nō necessitatis. x.

Porrectum.

Sine habitu p⁹ quis ordinē se obligare. Itē. g. q⁹ dicit q⁹ a pueritēdo votū emittit. Itē q⁹ nō habit⁹ lz pfessio facit monachū. Itē. g. i fine q⁹ dicit de eo q⁹ simpliciter p⁹ m⁹ itrare aliquā religionē illud soluere tenet.

Cum simus.

Qui ante etatē legitimā irat religionē p⁹ in etate legitima p⁹ rauenire. Nota q⁹ fili⁹ p⁹ a patre religionē irante bona sibi ex successione paterna debita impetrare.

Sicut tenor.

Furi⁹ ex susceptōe habitu ad monachatū non obligat. Itē. g. q⁹ dicit q⁹ ille q⁹ bz integrū iudiciū. licet grauissima teneat i⁹ firmitate si voueat ipe tenet votū adimplere. x.

Ad apostolicam.

Ante annū pbatōnis p̄t q̄s se ordini obli-
gare. *Mo. tex. q̄ dīc q̄ mlt̄a fieri p̄bent q̄ tñ
facta tenēt. Itē notat. g. q̄ ad p̄bādū religio-
nē siue monachū diuerſa i iure statuūt t̄pa
q̄nqz ann⁹ q̄nqz biēniū q̄nqz triēniū. Itē dīc
q̄ iure cōmuni potior ē p̄ditio p̄bētis.*

Sicut nobis

*Facta p̄fessione alic⁹ ordinis cogit q̄s ad
habitū etiā si diu steterit sine illo. Mo. g. q̄ in
ter cetera dicit quē viū p̄temno ad eius bo-
na mortui aspirare non valeo.*

Licet quibusdam.

*Monach⁹ p̄t ad strictiorē ordinē trāsire
petita licētia sui supioris s̄z nō obtenta. Mo.
tex. q̄ dīc p̄uilegiū meret̄ amittē. Itē dīc q̄
angel⁹ s̄abane i angelū lucis. Itē. Mo. g. q̄ dīc
q̄ cū p̄bēt iuramētū. temerariū tātū videt̄
p̄bītū. Itē t̄agit glo. de alienatōe p̄sone et
alienatōe rei. Itē publica utilitas p̄fer̄ p̄ua-
te et qualiter s̄ intelligat̄ vide glo. Item p̄e-
sumit̄ de bono corde. Itē. nisi p̄rariū.*

Veniens ad se.

*Vir et vxor vt nō p̄tineāt se abiurare nō
p̄nt. Nota glo. q̄ dīc q̄ isti abiurauer̄ se mu-
tuo nō vt p̄tinent̄ viuēt̄ s̄z se inuicē abiura-
uerūt vt cū alijs adulterari possent.*

Consulti sumus

*Qui ad monasteriū se p̄uertit habitum
sumēdo nouicioz libere infra annū pbatōis
exire poterit nisi i ingressu apparuit eū vitas
absolutā velle i meli⁹ cōmutare. Mo. g. q̄ est
notabilis et dicit de p̄statiōe quā facere d̄z
in trās religionē. Item dicit de p̄ditōe appo-
sita in religionē et in matrimonio. Itē dicit
q̄ in dubio p̄sumendū est p̄ religionē. Item
in dubio p̄sumendū ē quē fore ex cōicatu⁹ vt
poti⁹ ad cautelā absoluat̄. Itē.*

Postulasti.

*Clerici in minorib⁹ p̄stituti q̄ habitū no-
uicioz susceper̄ p̄fessione tñ tacita. v̄l exp̄es-
sa postea nō secuta licite i ecclia seculari ordi-
nant̄. Nota glo. q̄ dicit q̄ doli capax sicut se
obligare p̄t diabolo. sic etiā deo. Itē.*

Ex parte tua.

*Habit⁹ p̄ annū gestus quē facit regularē
Mo. tex. q̄ loq̄t de illis q̄ terrā duab⁹ vijs in-
gredi nō verent̄. Et intelligit̄ tex. de habitu q̄
dat̄ p̄ficientib⁹. Item dicit tex. q̄ habit⁹ non
facit monachū s̄z p̄fessio regularis.*

Statuimus.

*In trās religionē infra annū p̄t exire nisi
p̄rariū ostendat̄. Mo. tex. q̄ dicit q̄ quilibet
renūciare valet ei q̄d p̄ se noscūt̄ introductū.
Mo. g. q̄ disputat an ep̄s infra annū pbatō-
nis posset p̄ferre b̄nficiū i trantis religio-
nem.*

Ne religiosi.

*Fugitiui et electi sūt oī anno requirendi
sollicite et ad reuertendū ad monasteriū di-
strictius cōpellēdi. Mo. g. q̄ dīc q̄ p̄lat⁹ tene-
tur de facto subditi nisi eū corexerit. Itē dī-
cit q̄ nihil cum scandalo faciendū est.*

Titul⁹ de regula. et trā se. et cetera. li. sexto.

Is qui monasterium

*Si minor. xiiij. ānoz ingredit̄ religionē i
xv. anno libere exire p̄t nisi in ip̄o. xv. anno p̄-
fessionē fecerit vel habitū p̄fessoz susceperit
vel exp̄resserati habuerit p̄fessionē p̄us a se
factā. Si aut̄ p̄ totū. xv. an. portat habitum
ubi nō ē distinct⁹ intelligit̄ p̄fessus. nisi tā-
ta sit indistinctio q̄ viuētes cū eis simili ha-
bitu induant̄. Si aut̄ maior. xiiij. ānis ingre-
dit̄ si portat habitū p̄ annū q̄ntūcūqz sit in-
distinct⁹ intelligit̄ p̄fessus. Vide. g. q̄ dicit de
duplici p̄fessione*

Non solum.

*P̄dicatores et minores infra annū pba-
tōis quēqz ad sui ordis p̄fessionē recipe nō
p̄nt. q̄d si fecerit recept⁹ alligat⁹ nō ē eoz or-
dini. Et ip̄i a receptiōe p̄fessionis alioz sunt
suspēsi et puniendi pena q̄ p̄ grauiorib⁹ cul-
pis eis p̄suevit infligi. et vide de sup̄ glo.*

Constitutionem

*Constituto Inno. q̄ p̄bēt p̄uersoz p̄fes-
sionē recipi ante annū pbatōnis elapsū. p̄e-*

memorie Alex. papa. iiii. ad fr̃es p̃dicatoꝝ ⁊
minoru d̃itarat declarauit extēdi. Bon. aut
a paris similitudine rōnis induci? declara
tionē eandē ad alioꝝ mendicantiu ordines
prozogauit. Itē dicit q̃ in alijs religionib?
professio tacite vel expresse fieri potest infra
annū. zc. s; expresse emissa et seculari. zc.

Beneficium.

Bñficiū illi? q̃ religionē ingredit̃ nō ē in
fra annū pbatōis alicui pferendū nisi ad id
ip̃i accedat assens? ṽl cōstet q̃ vitā voluerit
absolute mutare vel pfessionē expressaz fece
rit seu scienter habitū suscepit pfelloꝝ. Et
interim paliū bñficiū deseruit. zc.

Qui post votum.

Uouens intrare religionē certā si aliaz in
trauerit etiā laxiorē cū poꝝ simplici p votu
solenne posteri? sit derogatū in eadē potest
remanere. pro voto tñ pmo nō ipleto est sibi
penitentia iniūgenda. Itē glo. ponit differē
tiā inter votū factū de intranda religionē et
de voto facto de pfutendo.

Si ad solum.

Si ad solū abbatē p̃inet creatio mona
choꝝ eo defuncto nequibit nouus mōach?
a conuentu creari. al̃s poterit si eoꝝ creatio
spectet in simul ad vtrūq; . Itē .g. dicit quod
de iure spectat simul ad vtrūq;.

Tit. de regu. et transe. ad reli. in cle.

Ut professores

Professi ordinū mendicantium et licite
transeūtes ad nō medicātes licet ad m̃istra
tiones babeāt nō habēt vocē in cap̃lo etiaz
si alij de capitulo id pcedāt nec deinceps cō
sequi possūt adm̃istratōes p̃oratus vel offi
cia et tāq; vicarij nec p se vel alijs aiaz curā
gerere. et irritat contra factum.

Eos qui.

Qui i āno discretōis p̃stituit̃ pannū no
uicioꝝ habitū portauerit h̃ ip̃o religionem
illā pfessus censet̃ nisi habit? ille distinctus

fuerit notabiliter ab habitu pfelloꝝ.

Titulus. de conuersione ne coniugatorum.

Preterea.

Si vir de vxoris licētia pfiteat̃ ⁊ vxor de icon
tinētia suspecta nec religionē nec p̃inennā
pfiteat̃ potest ep̃s sibi virū restituere. Ita. g. q̃
tāgit de incontinētia et senectute.

Verum.

Ante carnalē copulā p̃t q̃s inuita vxore
religionem intrare. Ita. g. q̃ videt̃ q̃rere nū
q̃d post ingressū religionis manet viculum
p̃oris matrimonij. dicit q̃ sic inefficax tñ est
zc. et concludit q̃ soluitur.

Quidam.

Post carnalē copulā inuita puge sua ne
mo p̃t religionē intrare. Ita. g. q̃ tāgit d̃ mrio
nob̃tē marie ṽginis. et q̃rit an h̃ casu exiēs
monasteriū possit postea cū alia p̃rabere.

Eum sis p̃editus.

Marit? religionē igredi ñ p̃t nisi vxor in
grediat̃. ṽl nisi d̃ incontinētia ñ suspecta p̃mit
tat p̃inennā. Ita. g. q̃ dicit q̃ multe steriles sūt
⁊ iuvenes. q̃ tñ p̃inere non possunt.

Coniugatus.

Null? iugatoꝝ ē ad sacros ordines p̃mo
uēd? nisi ab vxore p̃inennā pfutente fuerit ab
solut? . Ita. g. q̃ disputat an cleric? iugatus
posset sine licentia capere minores ordines.

Sane si.

Vxorat? iēpm p̃moueri nō p̃t nisi vxor
pfiteat̃ ⁊ religionē intret. Ita. g. q̃ dicit q̃ p̃ba
bētes proles substantia ecciarū consuevit de
perire. Itē querit de vetulis an etiā debēt so
uere p̃inennā.

Ex publico

Spōsa de p̃senti ñ cognita q̃ dicit se religi
onē velle igredi i fra ceuū tps cōpellit religio
nē pfiteri vel ad virū redire. Ita glo. q̃ dicit
de triplici p̃sumatione matrimonij. zc.

Vxoratus.

Et supra. *¶* No. g. q. qrit q si B casu vir intrat religionē et pſiteat et mulier iuuenior suſpecta n̄ intrat religionē nec vouet p̄nentiā nūq̄d tenet mōachatu. *¶* Itē no. tex. i. si. q. dicit q mulier ad cohabitādū cōſurari nō debet.

Ex parte abbatis.

Professus religionē de p̄ſensu uxoris in ſeculo remanētis licet ei fuerit reſtitutus ea mortua ad monaſteriu redire cōpellit. *¶* No. ta. g. i. p̄ncipio q videt t̄gere an B casu vxor dando licentiā videatur vouere. *¶* Itē.

Conſuluit

Professus religionē de p̄ſensu uxoris ea mortua n̄ p̄t ad ſc̄m redire. *¶* No. g. q. dicit q B casu idē est i canonico regulari et i mōacho cū pua ſit differētia iter eos vt. xx. q. iii. p̄ns.

Carissimus

Alter piugū i alteri p̄iudiciū etiā si ad ips p̄ſeniat. nō p̄t vouere p̄petuā p̄nentiā. *¶* No. g. q. dicit q vir et vxor comuni p̄ſensu poſſunt p̄nentiā vouere p̄petuo remanendo in domo ſua. xxii. q. v. Quod deo.

Placet nobis

Que ſine licentiā viri religionem intrauit poſt mortē ip̄i nō est ad religionē cogenda redire. *¶* No. g. q. dicit q ſnia p̄ parte tenet et p̄ parte non tenet.

Ad apostolicam

Idē ſicut in capitulo cū ſis. ſupra. e. 2. i. c. cōſurat. *¶* No. g. q. dicit q iudiciū ſoluit qd firmitū erat ſi ad eū ſtatuz deuenerit a q̄ icipere non potuit. ſecus est in matrimonio.

Ex parte tua

Per p̄ſeſſionez religionis nō p̄ p̄poſitiū caſtitatis i ſeculo ſeruāde ſoluit ip̄oſalia de p̄ſenti. *¶* No. g. que inter cetera dicit q matrimoniu p̄rabit iter abſentes p̄nūciū. Itē arra interuenit licet nō pena.

Conſtitutus.

Si vxor alicui fuerit publice adulterata vir e p̄t ad ſacros ordies p̄moueri. *¶* No. g. q. dicit q ducens viduā vel ab alio carnalitē cōgnitā nō poſteſt ad ordines p̄moueri. *¶* Itē.

Veniens.

Inſufficiēs piugis licētia p̄ſequēs adulteriū p̄firmat. *¶* No. q. potū n̄ p̄t i perari ſz bñ ſuaderi. et p̄pterea ſolz dici q volūtariū militē eligit ſibi dñs. Itē arguit. gl. q. l. 3. dolus in ſp̄nolibz interueniat valet p̄tractus.

Accedens.

Vxor maritū p̄ſeſſuz repetere poſteſt nō obſtante licentiā p̄ſitendi p̄ maritum meum extorta ab ip̄a. *¶* Itē.

Significauit.

Qui dat licentiā intrādi religionē et p̄mit tit p̄nentiā nō cogit religionē intrare niſi ſit de incōnētia ſuſpect. *¶* Nota glo. q. dicit q illa q ſine p̄diōe vouent ſine p̄diōe ſoluit. Itē dicit q qñqz q̄s ex facto ſuo cōpellit intrare religionem.

Saudemus.

Mulier cōuicta de adulterio niſi maritus voluerit eā recipe cōpellit monaſteriu intrare ad penitentiā pagendā. *¶* No. g. In hoc caſu loq̄t de adulterio publico. Itē dicit q̄liē olim puniebat adulterium

Budum.

Si piuges ab inuicē ſe abſoluūt vouendo p̄nentiā et religionē intrando. alter alterum repetere nō valebit. *¶* Nota glo. q. dicit q potū ex calore cōmiſſum nō tenet. Itē dicit glo. q. niſi refert narrandi diuerſitas vbi ea dem dicunt. Itē dicit glo. de dolo bono. *¶* Itē.

Mulier que.

Mulier q in fide remanſit viro a fide lapſo poſteſt ip̄o inuito religionē intrare. et B i tellige dūmodo maritus ab ea fuerit iudicio ecclie ſeparat. *¶* Nota glo. q. ponit differētiā inter fornicationem carnalem et ſpiritualement

Et. de cōuer. infidelium.

Laudabilem.

Sarracen. q machinante xp̄iana muliere virū ip̄i occidit. ſi poſtea cū illa cōtrabat matrimoniu ſeparat. etiam ſi pillā p̄uerſus ſit ad fidē. ſec. ſi ſi machinatōe illū occidat.

Nota glo. q̄ dicit q̄ licet pugnare p̄ patria ⁊
fide. Itē q̄nq; punit affect⁹ sine effectu. zc.

Ex litteris.

Si vxore i iudaismo relicta iudee vir puer
tat ad fidē. cōmunis proles assignabit viro
ad fidē pueris. Ho. ter. q̄ loq̄t de dolore ma
tris ⁊ de matrimonio. Itē de filio in c⁹ ptate
sit. Ho. g. q̄ dicit iter cetera q̄ fili⁹ infra trien
niū existens manebit penes matrē. Itēz dic
glo. q̄ filius sequit familiā patris et nō ma
tris. Itē tractat glo. vbi pupill⁹ debet ali.

Titul⁹. de uoto et uoti redemptione.

De peregrinationis

Ep̄s p̄t cōmutare votū ex cā i eo q̄d fue
rit magis deo gratū. Jo. an. Ho. gl. q̄ dicit q̄ i
cōmutatōe voti cā sp̄s d̄z attēdi. Ho. g. q̄ dicit
q̄ in voto p̄tinēne equū bonū iueniri nō p̄t
vel maius. et sola castitas p̄ntat d̄no aīas. q̄
suaderi potest. imperari autem non

Venientis

Papa cōmutat votū vltamarinū ma
xime i puerili etate emissū. Ho. g. q̄ t̄git an
papa possit disp̄sare in voto fidelitatis q̄d
p̄mittit socius socio in itinere siue alias. Itē
notat glo. q̄ votū ex facilitate emissum ob
ligat et arguit et soluit. Itē notat glo. q̄ i
voto possibilitas semp subauditur.

Litteraturam tuam.

Ex voto iniato solūmodo nemo ē obli
gat⁹. Vel sic p̄m panos. Simplicit̄ p̄ponēs
religionē ingredi l̄z n̄ ingrediāt n̄ ē reus voti.
Ho. g. q̄ solū videt tangē de voto p̄cepto in
aīo nō t̄n aīo obligādi. Itēz dic. g. q̄ nemo se
obligat sine animo. Itē dic q̄ ex nudo pacto
nō orit̄ actio. et alle. iura pro et contra.

Scripture

Votū n̄ violat q̄ illd̄ i meli⁹ cōmutat. Ho.
glo. q̄ dicit q̄ nō ē illi necessaria certa delicti sa
tisfactio c⁹ totū vite ipsi obediētie ipendit sui
cōditoris. Itē ar. g. q̄ intranti religionem
nō ē penitētia p̄pterius imponēda.

Non est voti.

Executio voti vltamarini ex cā differri
p̄t p̄papā. Ho. g. q̄ t̄git q̄ i disp̄satiōib⁹ d̄z
subesse cā. alias ille cū q̄ disp̄sat et p̄papaz
nō est secur⁹ quo ad deum. zc.

Licet vniuersis.

Ecclesia cōpellit laicū ad executiōez voti
vltamarini p̄rcōmunicatōz ⁊ bonoz sub
tractiōē. Ho. g. in p̄ncipio q̄ dicit v̄bū aug.
dicēns de voto. Qui nō cepit deliberet. q̄ in
gressus ē p̄leueret. Itē arguit. g. q̄ vn⁹ potest
pro alio ieiunare et votum implere.

Magne.

Papa cōmutat ex cā votū vltamarinū
i vigiliis orōez ⁊ ieiunia tūc marie cū cessat
cā q̄ vouēt ad vouēdū iduxit. Ita et q̄ exp̄
se fiende in eūdoz morādo ⁊ redēdo itē gl̄
mutat i tre sc̄tē subsidū. h. d. Ho. gl. q̄ ponit
tria q̄ sp̄s sūt p̄siderāda. sc̄z q̄d liceat p̄m eq̄ta
tē. q̄d deceat p̄m honestatē. ⁊ q̄d expediat p̄m
vilitatē. Itē dic ter. q̄ nō ē curādū os loquē
tū iniqua dūmodo nō recedat a veritate.

Quod super his.

Impedito ad ipsa exeq̄ votū vltamarinū
p̄cedit dilatio. p̄petuo vō ipedito idic̄t redē
ptio i aliud q̄d maḡ expediat ad succursum
tre sc̄tē. Ho. g. q̄ dicit q̄ ex cā papa p̄t dare licē
tiā vouēdi ad terrā sanctā viro iuxta vxore.

Ex multa.

Votū vltamarinū ex certis cāis mutari
p̄t aliud p̄papā ⁊ n̄ p̄aliū nisi ex ipi⁹ specia
li mādato. B̄ p̄mo. Abiles ad eūdū l̄z inabi
les ad pugnādū si sūt strenui p̄silio l̄ milites
bellatores p̄nt secū ducere. votū vltamari
nū n̄ redimūt. B̄ sc̄do. Vxoies nō p̄nt seq̄ vi
ros vltra mare nisi et ip̄e vouerint. B̄ tertio.
Viri sine p̄sēu vxorū emittē p̄nt votū vltra
marinū. B̄ q̄rto. Clerici t̄q̄z inabiles ad pu
gnādū redimūt votū vltamarinū nisi i cer
tis casibus. B̄ q̄nto. h. d. p̄m panos. Nota q̄
papa in casu hui⁹ capituli sibi specialiter di
sp̄nsatiōnem reseruat. ergo in alijs videtur
ep̄is cōmittere. Nota casum specialem in
glo. vbi maritus potest sine licentia vxoris
vouere. zc.

Per tuas.

Qui vovit religionē ingredi si voto nō i-
pleto fiat ep̄s renūciare d̄z z votū implere.
Vel sic. Votū nō ipletū ipedit pmouēdū et
deicitā p̄motuz. *¶* No. q̄ regularis p̄t eligi ad
regimē sclaris eccie qd̄ p̄t ex isto textu. *z̄c.*

Postulastis.

¶ Relat̄ et regularis p̄t emitte votū vltra
marinū z p̄t puent̄ eccie ad t̄re scē subsidū
deputatos i vltis p̄pos cōvertere. *¶* Nota q̄
vbo z exēplo p̄dicare dicimur. Item nota q̄
aliq̄s relinq̄t p̄p̄e p̄sciētie. Itē q̄ p̄lat̄ dimit-
tēs ecciaz debet relinquere p̄curatorē.

Li. de voto. li. sexto.

Quod votum.

Illud votū d̄z solēne q̄ ad dirimēdū ma-
trimoniū post p̄tractū qd̄ solēnisatū ē p̄ su-
sceptionē sacri ordinis aut p̄p̄fessionē sacra-
tacite aut exp̄sse alicui de religionib⁹ p̄ sedē
apostolicā approbatū. *¶* No. g. i. p̄ncipio q̄ do-
cet ubi matrimoniū p̄mo fuit institutū. Itē
d̄c̄ differentia iter clericū z monachū. Itē
q̄rit qd̄ b̄ casu faciēdū sit si iūtraret religionē
nō approbatā. credēs t̄n eā fore approbatā.
Et de clerico ordiato i subdiaconum p̄p̄m
quē credebatur ep̄m et i veritate nō fuit.

Titulus. de statu mo- nachozū et canonico- rum regularium.

Theodosius.

Al lege diocesana nō a lege iurisdictionis
monasteria sūt exēpta. Vel sic. Ep̄s nō debz
p̄dicare ea q̄ monasterio p̄ferūt nec aliquā
molestiā inferre. corrigē t̄n potest.

Monachi.

Monachi p̄p̄cio recipi nō debēt et tali-
ter recipiētes puniūt. Itē monach⁹ nō debz
habere peculū nisi p̄iuncta sibi admissa-
tione. *¶* Priorat⁹ z obediētie p̄p̄cio alicui cō-
ferri nō debēt. *¶* Priorat⁹ ad nutū i p̄uēntialib⁹
ecclesie remoueri non debent

Recolentes.

Monasteriū vel eccia alteri p̄iuncta eius
sont naturā cui fuerit p̄iuncta. *¶* No. tex. q̄ d̄c̄
Si q̄ similit̄ alijs vitā suscipiunt. *z̄c.* Item
d̄c̄it glo. q̄ quilibet terminis suis debet esse
p̄tenti⁹. Item d̄c̄it glo. q̄ illud qd̄ alteri ag-
gessat illi⁹ debet imitari naturam

Super quodam.

Regularis canonic⁹ q̄ p̄p̄iū nō resigna-
uit i morte i cimiterio sepultus debet exbu-
mari si b̄ sine scandalo fieri potest. *¶* No. g. q̄
d̄c̄ q̄ p̄pter vitandū scandalum multa fiūt
et omittuntur. *z̄c.*

Quod dei timorem.

Canonic⁹ regularis p̄fici p̄t eccie parro-
chiali enā seculari. s̄z d̄z b̄re secū sociuz sui or-
dinis ad cautelā si b̄ cōmode fieri p̄t. *¶* Nota
glo. an monach⁹ vel canonic⁹ regularis p̄t
p̄fici eccie parochiali. Itē q̄ monach⁹ secū
debet b̄re sociū. secus in canonico regulari.

Cum ad monasterium.

¶ Primo d̄c̄it q̄ monach⁹ nō d̄z p̄t cami-
sea linea. Itē q̄ monach⁹ nō d̄z aliq̄ mō b̄re
p̄p̄iū et si habēs monit⁹ nō resignet in ster-
quilinio subterret. Itē monachi debent ba-
bere p̄tinuū silentiū in dormitorio et refecto-
rio. Itē q̄ nō debēt i refectorio carnes come-
dere. Itē q̄ abbas sine scādalo alioz d̄z se cir-
ca iñmos caute habere. It̄ d̄c̄ q̄ lic̄ abbas z
p̄or debēt se b̄re. et q̄lis bonoz d̄z eis ipendi.
Itē d̄c̄it q̄ papa nō p̄t cū mōachis ad babē-
dū p̄p̄a disp̄sare. de q̄ vide glo.

In singulis.

Abbatē z p̄ores mōachoz z canonico-
rū regulariū debēt de triēnio i trienniū capi-
tulū cōmune celebrare. *¶* No. tex. q̄ d̄c̄it q̄ ita
vult iura supiorū a subdins obseruari vt iñ-
riores a supiorib⁹ iniurias nō sustineant.

Ea que pro.

In isto capitulo tradit̄ forma s̄m quā vi-
sitare babeāt visitatores deputati p̄ p̄siden-
tes in capitulo generali. *¶* No. tex. q̄ d̄c̄it q̄ nō
obstāt p̄uincia vel amicoz potentia omis-
moribida ne ceteras oues inficiat ē abiciēda

Item nota glo. in fine q̄ dicit q̄ i vno eodem
q̄ officio dispar nō debet esse p̄fessio nec est
arandum in boue et asino.

De statu monachorū et canonicorū regula- rium. libro sexto.

Periculoso.

Primo poit cām p̄stitutōis et p̄stitutōis
de clausura monialū. Sc̄do p̄cipit vltra fa-
cultates i monasterijs nō mēdicantiū nul-
lā recipi et p̄factū irritū decernit. Tertio pro-
uidet q̄d iuris q̄n moniales habēt facere si-
delitate vel omagiū ipalib⁹ vel secularibus
dñis. et q̄n in ecclesiastico vel seculari foro
causas habēt. Quarto facit ordinariorū execu-
tores b⁹ iuris de clausura et q̄ ad exēpta mo-
nasteria p̄stādo q̄ p̄ i ipsis exēptis q̄ ad
alia nihil iurisdicōis sibi v̄dicēt. ¶ No. g. q̄ i
ter ceta dīc q̄ nemo iuit⁹ crescere cōpellit. Et
dicit glo. de penuria monialū et est multuz
singularis.

De statu monacho. et canoni. regu. in cle.

¶ Ne in agro.

Præmittit exordium breue i q̄ cōstitutōis
cām poit et generale iuridictiū mōachorū ni-
groz circa exq̄sitiū ornatū vel notabilē excel-
sū in vestib⁹. Cibis et potib⁹. Equitaturis et
lectisternijs. Sc̄do specialiter p̄uidet circa
vestes habitui primas. Almucias Capucia
calciamenta Zonas Cullellos et Calcarea
Sellas et Frena ipoz et plūmo circa habi-
tū supiorē. Tertio circa eoz Cōfessionē Cō-
munionē Expositiōem regule et istructiōem
nouicioz. Quarto circa venatiōes et aucu-
patōes eoz. Quinto punit certos p̄dictorū
trāsgressores. Sexto p̄fessos eūtes ad cu-
rias p̄ncipiū vel alias vagātes vel i fra septa
monasterij arma tenētes. Septimo p̄ eoz
solitudines. Octauo p̄uidet de p̄ozū etate et
ipoz sacerdotio p̄fessione et habitatiōe. ¶ No
po de monachorū ordinatiōe et ipoz doctria

¶ Ultimo p̄firmat et inouat dec. supra. e. cum
ad monasteriū. et. c. i singulis.

Attendentes.

Primo poit exordium. Sc̄do p̄stitutōem
in q̄ p̄mo statuit q̄ ordinarij singulis ānis
visitēt monasteria monialū nō exēpta et ex-
empta q̄ soli pape subūt. reliq̄ exēpta visitēt
supiores ipoz. Sc̄do statuit d̄ officio visitā-
tiū. Tertio statuit abbatissas b̄ndicēdas in-
fra annū debere b̄ndici. Quarto p̄stitutōes
prorogat ad canonicas seculares cū quadā
p̄statiōe. Quinto determinat comitiūā vi-
sitiātiū. Sexto punit visitātes. ¶ No. ter. q̄ vi-
dei inuere q̄ stat⁹ canonicarū seculariū ab ec-
clesia nō est approbatus.

Titulus. de religiosis domibus ut ep̄is sint subiecte.

¶ Hunc autem.

Ille ep̄s nouam eccia et cōsecrabit q̄ p̄mo
ip̄lo eiusdē loci ecciastica sacramēta misra-
bat et ep̄alia exercebat. ¶ Nota. g. q̄ dīc q̄ līc co-
gnoscat q̄s debeat basilicā p̄mo p̄secrare

Quia monasterium.

¶ Nihil iuris deperit ep̄o i c⁹ diocē eccia
quā papa alteri eccie vniuit. Vide. g. q̄ inuit
q̄ papa n̄ intēdit iuri alteri⁹ p̄ suū p̄uilegiū
derogare. Et dīc q̄ si vnicuiq̄ ep̄oz.

De xenodochijs.

Xenodochie i ep̄i p̄tate sūt i cui⁹ dioc. sūt
p̄stitute. ¶ No. g. q̄ arguit ex hoc caplo q̄ om-
nia monasteria et xenodochia de iure com-
muni spectant ad episcopum.

Ad hec.

Loc⁹ deputat⁹ aucte ep̄i ad hospitalitatis
v̄sū religios⁹. et i dō ad hūanos v̄sū redire
nō d̄z. et simili mō dicendū ē de alijs rebus.

Inter quattuor.

Loc⁹ regulariū sū cā nō b̄z trāfferri ad se-
culares. ¶ No. g. q̄ dīc q̄ necessitas n̄ b̄z legem
Et q̄ de ec cia seculari p̄t fieri monasteriū

Constitutus

Ep̄s remittēs ecc̄ie iura ep̄alia censū annuū ea retinere p̄t. vel sic. Eccl̄ia sita ī diōc. ep̄i tenet ei respōdere ī ep̄alib⁹ nisi ostēdent illa sibi eē remissa legitime. et p̄t ep̄us remittendo ep̄alia sibi censū retinere. *¶* Ro. g. q̄ tāgit materiā an ep̄s potest res vni⁹ ecc̄ie dare alteri inuitis clericis. Item tangit an p̄ctū posset ep̄s cū ecclesijs sup̄ censib⁹ facere. Item dicit q̄ in dubio id accipiendum est quod vicio caret.

Cum venerabilis.

Ab iudicat ep̄o ecc̄ia in sp̄ualib⁹ si ī diōc. sua sit sita. et p̄p̄ato. nisi p̄bet exempta. sed in tp̄alib⁹ succūbit nisi aliter doceat de iure suo. *¶* Ro. tex. q̄ tangit de instrum̄to raso in loco suspecto. Item dicit. g. q̄ nō dñs potest rem locare. Item dicit glo. q̄ valz instrum̄tum rasum et alle.

Cum dilectus.

Probata exemptiōe vel legitima prescriptione sn̄e late p̄nūciēnt nulle. *¶* Ro. g. in p̄ncipio q̄ ponit differentiā iter p̄curatorū et lras de rato. q̄ vigore simplicis p̄curatorij p̄curator nō potest transigere siue cōponere sec⁹ si habet clausulam de rato.

Ne nimia.

¶ Noua religio nō ē admittēda nec p̄t habere mōach⁹ vel abbas locū in diuersis monasterijs. *¶* Ro. g. q̄ dīc q̄ nouū collegiū non potest īstitui sine p̄ncipe et ei⁹ cōsilio.

¶. de religiosis do. libro sexto.

Religionum

¶ Ita decretalis in p̄ma pte statuit ius nouum. repetit ius antiquū et ordies mendicantes inuētos post conciliū nō p̄firmatos p̄ ip̄m inquantū p̄cesserūt de facto reuocat. In secūda pte de approbatis puidet qd̄ p̄fessores illoz possunt in ip̄is remanere nullū ad p̄fessionem recipiendo loca noua n̄ emēdo et vetera n̄ vendendo sine licētia apostoli

ce sedis. irritans cōtra factum et excomunicans p̄tra facientes. In tertia pte dicit q̄ ad p̄dicatores et minores nō extendit cōstitutio p̄pter euidentē vilitatē ip̄oz. nec ad carmelitas vel heremitas. q̄ conciliū p̄cesserūt. In quarta pte p̄cedit p̄sonis singularibus ordinū ad q̄s cōstitutio extendit. vt possint transire ad ordines approbatos sed nō conuentus ad conuentū sine licentia pape. *¶* Ro. ta glo. q̄ dicit q̄ in multitudine sacrificiorū nō placatur de⁹. Item ponit glo. mētra de significatione huius dictionis affatim. Itē dicit glo. q̄ p̄ casu veteres ecclesie bñ possūt refici. zc.

¶. de religiosis domibus in cle.

Cum de quibusdam.

¶ Primo ponit p̄stitutionis cām abolet et damnat statū Begittaz et excomunicat secrantes vel de nouo sectātes illū statū. Secūdo excomunicat religioſos dantes eis cōsiliū auxiliū vel fauorē. Tertio p̄testat q̄ statū penitentie et humilitatis p̄ mulierib⁹ nō vult p̄hiberi. *¶* Ro. g. q̄ dicit de prostibulis beginariū et beggardoꝝ. Item q̄ begine difficulter alios q̄ religioſos admittūt. Item in fine dicit pulchra de humilitate et aurea p̄ba q̄ sūt menti tenenda.

Quia contingit.

¶ Nec cle. p̄mo statuit hospitalia reformari p̄ collatores ip̄oz et cogi rectores eoz ad p̄seruatōez locoꝝ et suoz iuriū et ad hospitalitatē tenēdā statuēs p̄ locoꝝ ordinaris suppleri defectū vel negligentia; collatoꝝ. etia; circa exempta. Secūdo p̄cipit hospitalia in beneficiū nō p̄cedi nisi in duob⁹ casib⁹. et reprobat p̄rariā p̄suetudinē submittēs quales esse debeant q̄b⁹ administratio ip̄a cōmittitur et de ip̄oz iuramēto inuentario et ratione reddenda. et decretūz apponit. Tertio declarat p̄stitutiones non extendi ad hospitalia religioſoz vel militariū ordinū. Quarto p̄seruat antiquas cōsuetudines talī locoꝝ circa diuina officia et sacramēta. b. d.

Titul⁹. de capellis monachorum.

In ecclesijs.

In ecclesijs i q⁹ mōachi habitāt p⁹sentabūt mōachi secularē clericū epō q⁹ ipm instituet et destituet. *¶* No. g. q⁹ videt⁹ opponere et dic⁹ cām q⁹ mōachoz nō ē circuire parrochiam

Dilectus filius.

Si eccia nō cathedralis vēdicat iura in aliq⁹ eccia oportet q⁹ ad illa tantū referri q⁹ p⁹ p⁹sc⁹ptionē v⁹l⁹ a⁹ls legitime sibi p⁹babit⁹ deberi. et sic p⁹sc⁹ptio nō extendit⁹ ad alia iura. *¶* No. g. q⁹ dic⁹ q⁹ due actōes simul in eodē libello p⁹nt proponi. Itē tāgit an snia posset ferri in yco nomū vel pcuratorē. *¶* *¶* *¶*

Ex parte

Littere ipetrate vt monach⁹ moret solus nō valēt nisi de p⁹stutōe cōcilij generalis fecerint mentionez. *¶* No. g. q⁹ dicit q⁹ n⁹ quis ipet⁹rat p⁹ra ius sc⁹ptum oportet illud ius i⁹ lris exp⁹mi. Itē dicit de impetratōe iportuna et q⁹ concilium sit maius papa.

Ad audientiam.

Ep⁹ cōpellere p⁹nt abbates ne mōachos solos i p⁹orant⁹ morari p⁹mittāt. *¶* No. g. q⁹ dicit q⁹ p⁹ciliū Inno⁹c. b⁹ generale sp. Itē. g. poit p⁹ casu differētiā iter mōachos et canonicos regulares. q⁹ regulares p⁹ possunt.

Titul⁹. de capellis monachorum. libro sexto.

Presbiteri qui.

Presb⁹ i q⁹ p⁹ monachos ad curā aīaz habendū epō p⁹sentant⁹ et p⁹ ep⁹m instituit non possūt ab ipis ecclesijs p⁹ ipos mōachos s⁹ p⁹ ep⁹m cā rōnabili amoueri. *¶* No. g. circa finē q⁹ dicit q⁹ q⁹ p⁹ leui culpa a suo b⁹nficio remoueri nō debet. et alle. ad b⁹ iura.

Tit⁹. de iure patronat⁹.

¶ Relatum.

Propter discordiā laicoz patronoz cessat eccia a diuinis. tollūt inde reliq⁹ et clau⁹ dunt ostia si aliter sine scādalo eccie p⁹uide⁹ri non p⁹t. b. d. cū. c. sequenti. *¶* *¶* No. g. q⁹ dic⁹ q⁹ ius pa. ē apud vnū quēq⁹ beredē in solidū q⁹ ad omnē ei⁹ effectū. Itē q⁹ patroni alternat⁹is vicib⁹ possūt p⁹sentare.

Quecunq⁹.

Sūmatum est supra. c. proximo.

Quoniam.

Si patroni in p⁹ntatōe discordāt is p⁹ficiat q⁹ b⁹z voces pluriū patronoz. s⁹ si p⁹ sine scādalo fieri nō p⁹t aut patroni ifra tēpus delegatū nō p⁹sentauerint ep⁹s ecciaz ordina⁹bit. *¶* No. g. q⁹ tāgit certos casus q⁹ b⁹z acq⁹rit ius patronat⁹.

¶ Preterea.

Ercōicant⁹ patroni laici q⁹ in ecclesijs instituant vel destituūt et bona ipoz admistrāt et clerici q⁹ tales institutōes recipiūt a beneficijs deponūt. *¶* No. g. q⁹ vult q⁹ recipiens ecclesia alaico nō ē ipō iure suspensus.

Quod autem.

Si patron⁹ laicus successiue p⁹ntat duos et secūdos p⁹ ep⁹m a p⁹be⁹ valebit institutio. *¶* p⁹mo. Si patron⁹ laic⁹ donat ecciaz collegijs vel clericis sine p⁹sentu ep⁹i nō valet donatio. *¶* Secundo. *¶* No. g. q⁹ dicit q⁹ pro nō dato habet⁹ q⁹ ab illo datur q⁹ non potest de iure donare.

Quia clerici.

Ius patronat⁹ vēdi nō p⁹t p⁹sertim si emit⁹tur vt nepotes vel filij p⁹sentēt. *¶* No. b. glo. p⁹ mā q⁹ poit diuersa noia iuris patronat⁹. Itē disputat an ius pa. vendi p⁹t. *¶* *¶*

Ex litteris.

Ius patronat⁹ cum vniuersitate ad conductōrē transit. *¶* No. g. q⁹ dicit illud videri p⁹cessum quod nō est noiatim exceptū. Itē q⁹ dē iuris ē in toto q⁹ dē in p⁹te. Itē tāgit glo. an patron⁹ lite pendēte possit p⁹sentare et videt velle q⁹ sic. in ar. contra.

Illud pretereundum.

Patron⁹ laic⁹ q⁹ pcedit eccia⁹ clericis v⁹ loca religiosa sine p⁹sensu epi p⁹t nō obstante tali p⁹cessionē q⁹ nō tenet ad illā cū vacabit p⁹sentare v⁹ eā auct⁹ epi alteri vel loco religioso donare et eodē modo sūmat. c. cū laici. et c. Suggestum. infra. e. ii.

Querimoniam.

Institutū i ecclesijs patronatis p⁹ nouos patronos mutari nō p⁹t. nec vicissitudines ecclesiar⁹ p⁹ eos fieri. Ho. g. q⁹ videt tangē q⁹lē potestatem h⁹ patron⁹ sup⁹ sacerdotes et rebus ecclesie. zc.

Cum laici.

Ut supra i. c. illud fm jo. an. Ho. tex. notabile q⁹ dicit q⁹ nō licet laicis clericos i ecclesijs p⁹lūptione p⁹pa ordinare. Vide. g. b⁹ capitulo li q⁹ videt notabiliter tāgere q⁹n licet p⁹ factū penitere.

Eura pastoralis.

Religiosi v⁹dicare l⁹ retinere eccias nō p⁹t sibi p⁹cessas a laicis sine dio⁹. p⁹sensu nisi legitime p⁹scripserit aut postea dio⁹. p⁹sensu habuerint. Ho. g. q⁹ tangit h⁹ casu de p⁹scptione donatōis et de ignorantia iuris et q⁹d b⁹ successione q⁹ videt b⁹ bonā fidē. Itē dīc de illo q⁹ mercat p⁹ira iura. Item q⁹ in locū alterius succedit.

Si vero.

Si patroni vacatis eccie i⁹fra tps debitū nō p⁹sentat e⁹s ordiabit eccias. Ho. g. q⁹ q⁹rit q⁹d h⁹ casu p⁹dest p⁹ntatio cū iā p⁹cessit canonica institutio. scz vt patron⁹ maneat in q⁹li possessione p⁹sentadi discordia iā sopita. zc.

Cum seculum.

Si ius patronat⁹ eccie deneniat ad exēptos p⁹ h⁹us epale minui non d⁹. Vide. g. q⁹ tāgit q⁹b⁹ modis q⁹lit trāssert ius patronatus. et poit v⁹lus. Iura patronat⁹ trāssere facit nou⁹ heres. Res permutata donatio venditioq⁹.

Ex insinuatione

Sine p⁹sensu patroni nō d⁹ q⁹s eccias occupare. Ho. g. q⁹ tāgit de iure pa. et dīc q⁹ ius

patronat⁹ est res indivisibilis. et ē ap⁹ quēlibet ius ad eū habentē in solidū. Itē dīc glo. q⁹ nō h⁹z canonicū ingressū debet de eccia expelli. zc.

Consuluit.

Patron⁹ nō p⁹t eccias sibi retinere nec eas alteri neq⁹ filio suo p⁹ferre. Ho. g. q⁹ h⁹ dīc q⁹ h⁹ caplo nō videt p⁹bibere p⁹ q⁹n posset p⁹ferat re filiū suū et sic videt admissū.

De iure vero.

Ius patronat⁹ p⁹ se v⁹di nō p⁹t s⁹ h⁹ verū intellige debes nisi v⁹dat cū vniuersitate. q⁹ illo casu licite v⁹di p⁹t. Ratio est. q⁹ ius patronat⁹ est annexū spirituali. ergo nō p⁹t v⁹di. zc. sic nec redimi p⁹t. q⁹ res sacra non recipit estimationē.

Nullus laicus.

Patron⁹ eccias l⁹ decias sine p⁹sensu epi vel pape et loco religioso vel eccie p⁹ferre nō potest. Ho. g. q⁹ videt tangē q⁹d h⁹ casu facien dū esset si e⁹s p⁹sentire nō vellet. et an sublit causa vel nō.

Significasti

Si e⁹s i eccia alteri⁹ dio⁹. ē patron⁹. ydone⁹ ab ipso p⁹ferat⁹ d⁹z i⁹stitui. Ho. tāt h⁹ doc. q⁹ p⁹on⁹ q⁹libz p⁹t b⁹ p⁹uetudie p⁹ntare clericum vnde cū q⁹z originē duxerit si sit ydone⁹.

Consultationibus.

Institut⁹ ad p⁹sentatōz ei⁹ q⁹ ius p⁹on⁹at⁹ eccie possidebat ab eccia remoueri nō d⁹. licet ius patronat⁹ ab eo postea euincat. sec⁹ si nō possidebat s⁹z credebāt tātū eē patron⁹ Ho. b. g. q⁹ dicit q⁹ opinio h⁹ p⁹ferit veritati. et quod legitime factū ē irritari nō debet.

Suggestum est.

Itud. c. sūmat sic. c. illud sup⁹. e. fm jo. an. vel sic. Valet scda p⁹cessio eccie facta alteri ecclesie p⁹ ep⁹m patronū nō obstāte p⁹ore facta p⁹ solū patronū. b. d. fm panoz. Ho. tāt. g. q⁹ il lud q⁹d ab initio est inualidū p⁹ sequentē cōsensū tenet. Item dicit q⁹ q⁹n plura sūt p⁹ali q⁹z p⁹ira obtinere debet.

Belatum.

Ab officio et beneficio ecclesiastico remouet
q̄ monit⁹ nō dimittit eccia3a laico sine p̄sēu
epi sibi p̄cessā. B̄ p̄mo. Sc̄do dicit q̄ laici spo
liantes ecciam excommunicari debent. zc.

Eam te docet.

Si eccia vacās infra sex mēses n̄ fuerit per
prōnū pulsa ex tūc ep̄s p̄t eā ordiare atz sibi
de pastore p̄uide. Ilo. g. b̄ capli q̄ arguit d̄
quatuor mēlib⁹ l3 b̄ dicat de sex.

Preterea.

Patron⁹ ius pa. p̄pa aucte alienare nō
p̄t. nec ab eccia aliq̄d ip̄ale exigere. nisi id q̄d
a diōc. sibi tpe sūdatōis fuerit resuati. Ilo.
glo. q̄ dicit q̄ a n̄ p̄secrationē eccie p̄t census
sive tributū statui patrono. l3 post non

Cum autem aduocatus.

Patron⁹ laic⁹ vno p̄ntato variare pōt
aliū p̄sentando. l3 prōn⁹ cleric⁹ B̄ n̄ p̄t Ilo. g.
q̄ dicit q̄ q̄n dubiū ē q̄s ponoz sit i iure ḡuifi
catōi loc⁹ ē z q̄n q̄s n̄ p̄t subueire vtriqz. Itē
q̄ clerici pigui⁹ ius habēt i iure patronat⁹

Nobis fuit.

Ex p̄structione eccie sc̄a ex diōc. aucte acq̄rit
ius pa. B̄ p̄mo. Patron⁹ n̄ eligit i eccia col
legiata l3 eligat i capella. B̄ sc̄do. Patrono
et debet p̄cessionis bonoz. et est et alend⁹ ab
eccia si vergit ad inopiā. B̄ tercio. Ilo. g. q̄ vi
det dicere d̄ p̄sensu patroni i electōib⁹. et an
i iuto prōno capella p̄t fieri collegiata.

Per vestras.

Prōn⁹ eccie vacātis seipm̄ ad eā p̄nta
re n̄ p̄t Ilo. g. q̄ di. q̄ nō ambiciose l3 laborio
se ad bonoz d̄z pueniri. Item dicit q̄ iter p̄
sentantē z p̄sentatū d̄z ēē differentia.

Cum propter.

Si q̄stio iuris pa. iter laicos infra quatuor
mēses n̄ fuerit terminata ep̄s illi⁹ diōc. i qua
eccia ē situata illi eccie de rectore p̄uidebit.

Cum dilectus

Legat⁹ de laie ecciaz c⁹ alia eccia ē patro
na sue collatōi resuare p̄t l3 n̄ vacet. z p̄ferre
cū vacat. B̄ p̄mo. Ex duob⁹ p̄ntatis a prōno
laico p̄t supior instituere sc̄dm. B̄ sc̄do. Ilo. g.

q̄ i B̄ caplo disputat an legat⁹ p̄t p̄ferre v̄t sibi
bi reseruare ecciaz vbi laic⁹ ē patron⁹.

Pastoralis.

Si prōn⁹ laicus successiue p̄ntat duos z
ep̄s sc̄dm̄ istituat valebit institutio. ep̄s tñ q̄
maliciose recusat p̄mū ei tenet p̄uidere. Ilo.
ta glo. q̄ q̄rit q̄s B̄ casu d̄z p̄bare maliciā ep̄i
cū p̄facto p̄sumit et alle.

Postulasti.

Si ab p̄sentatōz rectoris aliq̄s ad titulū
sue eccie fuerit ordiat⁹ nihilomin⁹ prōn⁹ q̄ n̄
p̄sentit ad eā cū vacabit poterit p̄ntare. Ilo.
glo. q̄ disputat de cōsensu patroni. Itē dicit q̄
iudiciū patroni multū ē sequēdū. q̄ ita d̄ile
xit ecciaz v̄t sua ei p̄ferret. q̄d ē notandū.

Transmisit

Patron⁹ l3 cleric⁹ ecciaz vacātē p̄ferre n̄
p̄t z si p̄tulit p̄t nihilomin⁹ p̄ntare ad illam.
An̄ at de plurib⁹ patronis possz vn⁹ p̄ntari
vide. c. Cōsuluit. sup̄. e. Ilo. B̄ et i. c. pastoral.
q̄ valet q̄d factū ē post appellatōez legiimā
Itē q̄ q̄s d̄z puniri in eo i q̄ deliq̄t. Item nō
p̄stat impedimentū. zc. q̄d de iure non for
titur effectum.

Tit. de iure patronat⁹. libro sexto.

Si laicus.

Si laic⁹ patron⁹ ius patronat⁹ eccie vel
loco aliq̄ religioso p̄ulerit valet tal̄ collatio
q̄z ius sine p̄sēu ep̄i diōc. facta fuerit p̄dicta
tñ collatio n̄ d̄z ep̄o i iure suo derogare. B̄ p̄
mo. Sc̄do dicit q̄z q̄z patron⁹ laic⁹ b̄z ab p̄sen
tandū quadrimestre tps eccia tñ v̄t mōaste
riū cui facta ē collatio iuris patronat⁹ b̄z tā
q̄z patron⁹ cleric⁹ semestre tps B̄ dicit.

Titulus. de iure patro natus in cle.

Ut constitutio.

Ista cle. i p̄ma p̄te pōit exordiu i q̄ expedi
entiā obfūatīe annū iuris p̄stitutiōis cau

sa poit. In scda ponit pstitudoz q tria poit.
Primo puidet circa assignatoz pns pue:
tun ecclesiaru faciendaz pntis vel vicarijs
ipaz p patronos ecclesiasticos q nō solēt ea
rum onera supportare. Scdo circa illos pa
tronos qui solent pdicta onera supportare.
Tertio circa executioz pstitudois dat pote:
statē diocesanis et tollit obstantias et deter
minat opiniones. ꝛ. fm Jo. an.

Plures.

Si plures sūt patroni heredes i pntatōe
vni dūtaxat hnt vocē. Et pnt licite pcorde
re qd alternatis vicib⁹ pntēt. pmittit et eis
q plures pnt ad vacantez ecciaz pntare pso
nas ydoneas eodē modo et vna ex his per
epm valeat eligi et admitti.

Titulus. de censibus.

Sancitum est.

Dos eccie ⁊ dom⁹ donis cū orto ⁊ cū alijs
areis iuxta ecciaz positis et ad ipaz ecciaz p
tinētib⁹ nō solunt tributū neqz censū. Nota
glo. q dicit qd sit mansus. Itē q eccia soluit
tributū ecclesiasticum. ꝛ.

Omnis anima.

Prestatio pensionis ē subiectionis pba
tio. Nota. g. q dicit q B qd i isto caplo dicitur
fuit laicis. sicut illud. rj. q. j. magnū. Et pter
tēdi ad clericos q ad hoc q debent obedire
suis prelatijs.

Scientes.

Census de nouo mōasterio iponi nō dī.
Nota. g. q dicit q ab initio pteccie cēs⁹ iponi.
sed postea nō. nec et de post pteccie census auge
ri. Et sic bic initū est spectanduz. et ar. glo. q
quandoqz initū qnqz finis ⁊ qnqz mediuz
est plderandum.

Licet multum.

Cleric⁹ ad collectas psonales cōpelli nō
dī. Nota glo. q dicit B casu q miserabiles pso
ne sūt d iurisdicōe eccie. Itē dicit q miserabi
lib⁹ psonis pon⁹ ē miserendū qz aliqd auge
rendū. Item dicit q morbo corporali laborāt
a psonalib⁹ munerib⁹ excusant. ꝛ.

Peruenit.

Nota debet census c⁹ cā ignorat. Nota. gl. q
dicit q erroris pmissio nulla ē. et stipulatio
facta sine cā nulla ē. Itē qrit glo. an ne cens⁹
vel seruitiū tale possit acquiri tempore.

Cum apostolus.

Istud pciliū determinat numerū equorū
q sēcū debēt hēre pnti visitātes. pbiher eis
vri venatorib⁹ et epulis sūptuosis. et pceptū p
latijs ne subditos talliēt. pmittit tñ ab eis si
cā iusta sublit moderatū auxiliū qrerere. Nota.
h. g. qē valde notabil⁹ ⁊ dicit q lē eps visitans
dioc. suā se dī hēre. Et dicit q lē cibo dī vti. Itē
dicit q ex nimia ingurgitatōe os olet.

Prohibemus.

Novi cēsus nō debēt ecclesijs iponi nec
veteres augmentari. Vide. g. q dī. istud fore
verū nisi stat⁹ rei mutet. It dī. g. q noua ve
tigalia nisi a pncipe pnt iponi. It dī. tex. bic
q maiores debēt facere minorib⁹ qd vellent
sibi fieri si ipi essent subditi.

Preterea.

Prelat⁹ auctoritate sua non potest suaz
ecciaz pserum post mortē in suā pstituerere cē
sualē. Nota. g. q dicit q B casu etiam succes
sor non tenetur.

Ecclesijs quas.

Epi nō pnt nouū censū iponere ecclesijs
q s de nouo eripiūt de maib⁹ laicor. et itelli
ge eripiūt scz q ad ius patronat⁹. Nota. q cō
suetudo aliaz ecciaz seruari debet.

Innouamus.

Sine auctoritate pncipis pedagia iponi
nō debēt ⁊ si B fecerit cōmunione careat cri
stiana. Nota. g. q dī. q oia alia pedagia nō da
būt nisi ex pserudie leguie pscpta. cui⁹ con
trariū non est in memoria.

Cum clerici.

Cleric⁹ q sine auctoritate epi p collusio
nē iponit nouū censū eccie dī illa puari. Et
istud. c. addit ad. c. Preterea. supra. e. fm Jo.
an. Nota. g. q dicit qd est collusio. ꝛ.

Ea que de auaricie.

In collectis vltimis debet eccie grauari
vlt lic. Si collectores grauāt eccias isto offi
cio puabūt. Et p b⁹ e. c. Ea q d simonia. Itē
q qrit qd suū nō ē. suū perdere debet.

Significauit.

Is q recipit iuramētū de soluēdo censū d
nouo ipositū eccie illud coget remitte. Itō.
q videt dicere cui pon⁹ i b dubio sit obtepe
randū an scz epō an iuramēto. Itē qd nō d
cogi ad iurandū soluere censū.

Sopite.

Archieps visitās puincia et a monaste
rijs puincie pcurari debet. Jo. an. Itō. g. q
dic qd dicat pcurator. Itē vna z eadem res
nō d; diuerso iure censeri. Itē ar. q tu idē de
bes facere qd alij facerēt si tu es eiusdē iuris

Gravis.

Patroni et ecciastici nouū celsus ecclis
iponere nō possūt nec veterē augere. z si ali
que pmissiones vlt iuramēta sup b exigerit
remittere cōpellūtur.

Quanto.

Procuratio a pncipio iposita sp ē exbi
bēda. sz si grauamē eē icipiat papa pt reme
diū adhibere. vel sic. Augmētatis facultati
b⁹ eccie augmentat pcuratio. Itō. g. q vbi
simplicit⁹ posuit generalit⁹ itelligēdū Et qn
certa qntitas nō expmīt pueniens siue me
diocris itelligit. Itē nota b. g. circa fines vbi
de colono d; qn fruct⁹ augmētant vel dimi
nuūt diligētia vel negligētia coloni.

Cum instantia.

Istud caplm poit qlic z quo legati z nū
cij aplice sedis debēt pcurari. z b. Ber. casuz
nō poit p b⁹ e sup de pscp. i. c. Accedentes.
et pone b casū fm illud caplm. Itō. g. mltū
notabilē q iter ceta dic q paupes grauari n
debēt b casu. imo paup nō dabit iudici spoz
tulas. Itē dicit i fi q particularis exatio et lo
lunonō parua bz icomoda. zc.

Ex parte.

Hic bēa qlic pmittētes ānua vota ea sol
uere dnt. Itō. g. q dic q id qd maior ps facit
alij facere cōpellūt b casu scz i solutioē ānui

voti et sic in dubijs obseruanda ē psuetudo
vicinor locor.

Cum olim.

Eccie tenet epō i cui⁹ dio. sūt pstitute re
spōdere de pcuratōib⁹ quartaz decimaz z
alijs iurib⁹ epalib⁹. Itō. g. q p libros ātiq
pban cōfines epat⁹. et alle. ad b. zc.

Olim causam.

Prescribi nō pt vt cens⁹ de meliori mo
neta debit⁹. soluat⁹ d minori moneta. Itō. g.
i pncipio q dic q nō pdest prestatio qn act⁹
ptari⁹ sit pstatōi. Itē notat glo. de pssio
ne aduocati et pbatōe erroris i pssioē. Itē
nota q pncipio rei. zc.

Cum venerabilis.

Epūs generalit⁹ ecciaz eximēdo iura epā
lia ibi itelligit retinere. Itō. g. q dicit q qbus
cūq; vbi generalib⁹ epūs ecciaz aliquā exi
mat. in in eadē visitationē pcuratōem et ca
thedaticū reseruat.

Super eo.

Ecclesie de nouo conuerse pcuratōes et
alia debent facere vt antique et vicine et de
materia b⁹ capituli dic p Inno. supra de cō
sue. Cū olim. z supra de offi. archi. c. fi. Itō. g.
q attēdenda ē psuetudo vicinie.

Procuraciones.

Procuratōes et aliqb⁹ legati dari non
debēt nisi cū psonalit⁹ visitatōnem exercent.
Itō. g. q dic q triplex ē pcuratio vna q debe
tur rōne visitatōis. Scda q debet rōne con
suetudinis. Tertia ex pacto.

Venerabili.

Epūs bz pcuratōes ab eccia i sua ciuitate
posita. Itō. g. q dic q pcuratio rōne visitat
onis debita pscibi nō pt. Itē q paupes ec
clesie sup⁹ ad visitatōem nō tenēt.

Cum nuper.

Archieps d; p totā puincia suā pcurare
et sup b punire rebelles. et istud itellige cū
epūs est negligēs. qz als se inromitte nō d; z
quando hoc potest. vide ca. Pastoralis. de
offi. ord.

Cum canonicis.

Scdm monetā a pncipio pstitutā est tē sus annu⁹ pfoluēd⁹ siue sit minorata pecunia vt in.c. Olim. siue augmentata vt h. **Nota** q^d p⁹ ānos liber eē iussus ē post bienniu⁹ liber erit. **Itē** dīc. g. de moneta minor. x.

Auctoritate.

Propter oratoria pūata pcuratio rōne visitatōis nō debet. **Nota** g. q^d p⁹lat⁹ visitans nō d^z intrare grāgia vel pūata oratoria. sed debet se trāsferre ad caput. i. ad pncipales eccliam siue monasterium.

Ti. de censib⁹. li. sexto.

Romana.

In pma parte bui⁹ capituli d^z quō et qñ archieps p^t suam prouinciam visitare. In secunda parte dicit q^d archieps in visitatōe facere debeat et q^d crimina puniri potest. In tertia dicit quō et in quib⁹ rebus pcuratōez recipe debeat. **Nota** glo. q^d inter cetera dicit q^d p⁹sentia p⁹one multum operatur. **Itē** qñ ab archidiacono appellari non potest. **Item** notat glo. i. quibus casibus scriptura requiritur et ponit. xxvii. casus q^s vide ibidem.

Exigit peruersorum.

Quia decretalis supra proxima non bene seruabat in qua p⁹cipitur procuraciones in victualibus nō in pecunia recipiet non recipi munera nec etiam pcuratōes in victualib⁹ a locis non visitatis nō bene seruabatur illam hic confirmat q^d dicens penam. **Nota** glo. q^d dīc⁹ sup⁹ verbo Exigit q^d magna ratio suadet ob maleficia penas solui. **Item** hoc casu excedentes puniunt in dupluz. q^d si restituere recusant interdicitur eis ecclesie ingressus.

Felcis recordationis.

Licet archiepi et epi visitates recipiūt pecuniā pro pcuratōne nō tñ licet visitati nisi vnā pcuratōnem recipere vno die siue vnū locū visitauerit siue plura.

Quāquā pedagiorum.

Si vniuersitas vel singularis p⁹sona ec

clesias vel ecciasticas p⁹sonas cōpulerit soluere pedagia vel exactōes preb⁹ suis q^s cā negociatōnis nō deferūt p⁹sonae singulares sūt excoīcati et vniuersitas interdicta. x. **Nota** glo. q^d tāgit de libertate clericor⁹ bonoruz. **Itē** tāgit. g. an vniuersitas p^t excoīcari.

Perpetuo declaramus

Idest archieps libere visitare puincia suā licet suffraganei sui nō fuerint negligentes et eandē iterare visitatōez et pcuratōes recipere p⁹suetudine in cōtrariū non obstante **Item** p^t archieps dum visitat p⁹fessōes subditoz suffraganeor⁹ audire. et absoluerē p⁹sententes et ipis penitēcias iniungere salutarēs.

Ti. de censibus in cle.

Cum sit nature.

Religiosi tenent⁹ subire onera q^d incūbebāt mōalterijs siue ecclesijs ad ipsos spectātib⁹ añ h⁹ cōciliū nisi p⁹uilegio vel exēptōe v⁹ iusta cā iuuent⁹ q^d p⁹uilegia vel exēptōes non iuuāt eos in ecclesijs post istud cōciliū acq⁹rendis. **Vide** g. q^d est notabilis. x.

Ad nostram.

Ista cle. ponit quedā grauamina q^d p⁹lati inferebāt exēptis. et p⁹cipue Cisterciē. et illa fieri p⁹bibet. Statuēs q^d epi q^d i monasterijs Cisterciēns⁹ ordinis caritative pcurant⁹ sint contenti cibarijs q^d p⁹ illos ministrant⁹. Si v⁹ pcurant⁹ ex debito ipis volentib⁹ carnes ministrari debent extra septa monasterij v⁹ saltem extra portā q^d d^z regularis. **Item** p⁹o⁹ etiam elemosinarij fragmēta mēsarū possunt pauperib⁹ erogare.

Presenti constitutione.

Diocesani q^b cōstat illos q^d exigendo a clericis pedagia vel guidagia excoīcati sunt v⁹ interdicti publicare debēt. Et veit ista cle. executiue ad d⁹cre. q³q³. de censib⁹. li. vi. **Nota** g. casus i q^b nō soluūt vectigalia.

Titul⁹. de consecratōe ecclesie uel altaris.

Ad hoc.

Remoto altari vel lapide p̄nēte sigillū
p̄secrari d̄z altare s̄ non ecclia. Et ecclia do-
mus deo dedicata ad sacramēta ⁊ diuina of-
ficia celebranda. de p̄e. di. j. c. j. hostis. Item
alia est p̄secratio ecclie et alia altaris. zc.

Tua fraternitas.

Quolibet die p̄t fieri p̄secratio ecclie vel
altaris. Nota q̄ v̄gines et p̄pter necessitatē
dieb⁹ puatia velum recipe p̄nt. Q̄dies v̄o
nō p̄ferunt nisi cernis t̄pib⁹. Et crisma certo
tempore conficitur.

Quod in dubijs.

Si mēsa altaris enormiter fracta fuerit
debet altare iterū p̄secrari. Item in b̄mōi sa-
cramēto oleū nō sacrum p̄t imisceri oleo sa-
cro. p̄bui⁹ est de renunc. d̄ senten. ex cōmu.
et de pe. et re. q̄ in dubijs. Ita. g. q̄ ponit ar-
gumentū q̄ in reficiendo sacrum nō sacrum
solum potest aponi.

Proposuisti.

Reconcilia ecclia q̄ p̄ homicidia vel pul-
nera hominū est polluta. Ita. g. q̄ in b̄e no-
tabilis et singularis q̄ poit casus in quibus
ecclia vel altare debeat p̄secrari. vel recōcilia-
ri. Et p̄mo casu si est dubiū. secūdo si ecclia ē
taliter adusta. zc.

Cum sis.

Plura in ecclia altaria et plures ep̄os si-
mul poteris p̄secrare. Ita. g. q̄ poit b̄ argu-
mentū p̄ra Basianū q̄ dixit q̄ p̄secrato ma-
iori altari omnia alia erūt p̄secrata.

Ligneis edificijs.

Corruente tecto et parietib⁹ illesis licet ta-
bula altaris modicū sit fracta non d̄z recon-
ciliari ecclia vel altare. Ita. g. q̄ dicit q̄ conse-
cratio ecclie fit in parietib⁹.

Consuluisti.

Propter excōicatorū corpa in cimiterio
sepulta cimiteriū p̄ ep̄m est recōciliandum.
Nota q̄ corpa excōicatorū si discerni possūt
sūt de cimiterio p̄cienda. et eadez gaudent
emunitate cimiteriū et ecclia.

Cum sicut.

Qui facit eccliam p̄secrari eā etiā dotare
tenet. Ita. g. q̄ dicit q̄ ecclia et fundāda nō ē nisi
etiā p̄us fuerit dotata. Item glo. q̄rit quāta
erit dos ecclie et soluit. Item querit. g. quid
si ep̄s p̄secrat eccliaz sine dote.

Aqua per.

Ecclia polluta p̄ sacerdotē simplicē recō-
ciliari non p̄t. et ex aqua p̄ ep̄m b̄ndicta. s̄z p̄
ep̄m bene p̄t. Ita. g. in p̄ncipio q̄ dicit q̄ p̄sue-
tudo q̄ ē p̄ra iuris naturā nō p̄dest. ⁊ cōtra
illud ius p̄scribi nō p̄t. Itē q̄ ep̄s illa q̄ sūt in
risdictōis potest cōmittere. zc.

Si ecclesia non.

Si ecclia nō p̄secrata fuerit seminis aut
sanguinis effusioe polluta lauari d̄z aqua b̄n-
dicta ne interim impediānt diuina et q̄nto
cui⁹ fieri poterit est p̄secranda. zc.

Titulus. de consecra- tione ecclie ul' altaris. libro sexto.

Si ecclesiam.

Itud caplm docet q̄n ecclia et cimiteriū
simul polluit et q̄n alterum eorum tantum
Et vide tex. et glo.

Ti. de celebratione missarum.

P̄sbyter mane.

Ichabet q̄uo p̄sbi ⁊ alij clerici debent
horas canonicas siue diuinas dicere q̄bus
t̄pib⁹ ⁊ q̄n. Nota. g. q̄ dicit p̄sbiū eē q̄ cleric⁹
oēs horas simul dicat. ne supuenientib⁹ oc-
cupatōib⁹ aliquā horā omittat.

Quidam laicorum.

Propter missas peculiare nō ē omittēdū
diuinū officiū diei approbatū. Ita. g. q̄ dicit q̄
nō ē malū audire missas peculiare s̄z omi-
ttere missas diei canonicē institutas. zc.

Consuluisti.

Sufficit sacerdos in die una missa celebra-
rensi in die natiuitatis et causa necessitatis
suadeat. Nota. g. q. in die natiuitatis plures
misse celebrant. et dicit q. sic ca. natiuitatis.

Consilium nostrum.

In missa commemoratois licet dicat ppa
pfatio hymn⁹ angelic⁹ vel symbolu non d³
Et te deu laudam⁹ regulariter in puatis pro
festis siue ferijs omittit.

Ex parte.

Sacerdos post sumptiois sacramenti debz
calice vino pfundere et illud vinum nisi velit
eodē die alia missa celebrare assumere. Et si
intendit alia missa celebrare a sumptioe d³ ab-
stinere. No. g. q. triplex ē missa. scz p defunctis
peculiaris et solennis.

Cum marthe.

Per h³ vba dicta d³ p³bro legiue ordiato
psecrat corp⁹ xpi Hoc ē corp⁹ meū. Et p ista
vba hic ē calix sanguis mei noui et etni testa-
menti. zc. psecrat sanguis xpi. Omnia alia vba
sūt de bene esse sacramenti. Itē vinū cū aqua
id ē vinū aquaticū quā aquā vinū sibi icoz
porat trāsīt i sanguinē. Ita q. ibi solū rema-
net sapor pōd⁹ et color. Itē oīdes q. sūt p val-
de bonis sūt grāz actōes. q. sūt p valde ma-
lis sūt vīuoz p solatōes. p mediocri bonis
purgatōes. p mediocri mal⁹ recōciliatōes.

De homine.

Casus ē. Plus peccat q. se celebrare simu-
lat q. qui in mortali peccato celebrat. Nota
tex. q. dicit q. falsa sūt abiciēda remedia q. veri
periculis sūt graviora. Itē nota q. plus va-
na simulatio ē fallēd⁹. Itē. g. videt tangere
an graui⁹ sit occulte q. manifeste peccare.

In quadam.

In isto capitulo damnat eoz opinio qui
dicūt de latere xpi nō fluxisse verū aquę sed
fleuma. et corp⁹ xpi fuisse corp⁹ fantasticum
No. tex. q. dicit bñanū corp⁹ cōponi ex q. tuoz
elemētis. scz ex aqua. aere. igne. et terra. zc.

Volentes.

Clerici diuinū officiū debēt dicere solēni-
ter et deuote. Nota hic glo. q. inter cetera dicit

inobedientiā grauissimū fore peccatū et ag-
tur mitius cum eo q. canonis inobediētiā
incurrit q. iudicis.

Sane cum.

Sacerdos d³ instruere pplū q. l³ i eccia et
extra debēt honorare eukaristie sacramētū
id ē. corp⁹ dñici. Itē dicit tex. etiā q. l³ sacerdos
d³ i cedere et corp⁹ xpi portare ante pect⁹ suū
reuerenter et cū mūdo velamine.

Cum creatura.

In cōuentualib⁹ ecclesijs sūt celebrande
misse p ferijs vel festo v³ pro anniuersarijs
defūctorū. Nota. g. q. dicit q. ille termin⁹ an-
niuersariū capit duob⁹ modis. Itē dicit q. bul-
modis anime defūctorū soluunt a penis. et
vide eam quia alle.

De referente.

In die cene dñi ep⁹ i eccia sua missa d³ ce-
lebrare et crisma plicere. No. g. q. missa est d³
substantia psecnonis crismatus et collatiois
ordinis.

Perniciosus.

In sacramēto altaris plus est d³ vino q. z
de aqua imponendū. No. g. q. dicit q. cōsue-
tudo est attendēda in sacramēto sicut in ba-
ptismo. et sic in psecrandis missis puetudo
metropolis eccie ē obseruāda. Item. Aqua
facit malum stomachum.

Litteras tuas.

Cleric⁹ nō d³ celebrare cū pane fermenta-
toz cū calice ligneo nec sū aqua et igne existē-
ti i altari. q. psecrit ppetuo ab officio et bñfi-
cio pnet. No. g. q. illi q. ex insipientia peccat nō
ē parcendū q. querere potuit. Itē dicit de
materia calicis.

Titul⁹. de celebratōne missarum in cle.

Gravi nimirum.

Prelati ad q. spectat correctio et illis ne-
gligentib⁹ superiores ipoz debent esse sollici-
ti ut bonis vbiis i cathedralib⁹ regularib⁹ et

collegiatis ecclesijs hore canonice deuote
celebrenturq; q in ecclesijs alijs pueniēter
et debite celebret diurnū et nocturnū offi-
ciū. *Mo. g. sup vbo fructū labioꝝ q satis ē
q ad debitū in choro q q̄s orat labijs statuz
et nō corde s; q ad deū sec⁹ sup q videb Jo.
an. et Inno. quē alle. et remittit.*

Bignum prozsus.

Clerici z religiosi domestici z cōmēsales
cardinaliuz vel epōꝝ sepnt illis in diuinis
officijs coaptare. *Mo. g. q mōach⁹ pla-
tus debet regere eccia; cui p̄st fm officiiuz
clericale non monachale.*

Titulus. de baptismo et eius effectū.

Si quis.

*Puerū ter i aquā mergēs z non dicens
Ego baptiso te i noīe pa. z fi. z. ss. puerū nō
baptizat. Mo. g. i pncipio q t̄git de p̄suetu-
dine z de h pnoie ego an requirā. zc.*

De quibus.

De quib⁹ dubiū ē an sint baptizati iterū
sūt baptisandi p̄sta vba. *Petre si tu es ba-
ptizat⁹ ego te nō baptiso. s; si nō es baptiza-
tus. ego te baptiso in noīe pa. z fi. z. ss.*

Maiores.

*Ista decretalis ē lōga et notabilis i ma-
teria baptisimi z mouet plura circa baptis-
mū dubia. Et pmo an pueri q nec caritatē
neq; velle z nolle habēt pnt baptisari. Itē
qrit de adultis dormientib⁹ dementib⁹ vel
inuitis z renitētib⁹. an pnt baptisari. Item
dicit de p̄ctō originali z actuali. Et dīc glo.
vnū notabile vbum iter cetera s; q q̄s plu-
mī eiusdē volūtatis nisi pbeť mutatio. It
t̄git. g. d volūtate coacta an sit voluntas.*

Debitum.

*Null⁹ p̄t seipm baptisare. Mo. tex. q dīc
q iter baptisatū z baptisatē d; ēē diffinō
p̄sonay sic iter p̄sentantē z p̄sentatū. iter dā-
tez z recipientē. Et sic nemo d; oīri a seipō
potest tñ apud semenipm emancipari.*

Non vt.

*Verbū z elementū requirūt i baptismo
sine q̄b⁹ vel eoz altero baptisma p̄ferri nō
p̄t. Vel sic. Cū salua nemo baptisari p̄t.
Mo. g. q duo necessaria sūt i baptismo.*

Lacet grecos.

*Ista decretalis dānat ritus q̄dā malos
ipōꝝ grecōꝝ lauātes altaria sua postq;
xpiani siue latini in ip̄is celebrarunt. Et ba-
ptisatos a latinis iterū baptisari.*

Tit. de baptismo in de.

Presenti.

*In fontib⁹ ecclesiay nō i puatis domib⁹
debet baptisma p̄cedi. Duos casus excipit
s; qn baptisand⁹ ē fili⁹ pncipis. Et qn ex ne-
cessitate iminēte baptizand⁹ ad ecciam sine
periculo deferri nō p̄t. Mo. g. q in best spe-
cialis. q̄a dicit q̄s dicat h casu pnceps z lon-
ge prosequitur.*

Titul⁹. de presbitero non baptisato.

Si quis.

*Presb; nō baptisat⁹ ordiat⁹ d; baptisa-
ri et iterū ordinari. Mo. g. q dicit q baptis-
mus est ianua omniūz sacramētoꝝ et isto
casu presb; solū de facto fuit ordinat⁹.*

Apostolicam sedem

*Presb; q mortu⁹ ē credēs se baptisatus
l; ipm nō fore baptisatū postea cōpertū fu-
erit. q i fide xpi mortu⁹ elicite ab eccia susci-
pit z orat p eo. Mo. glo. q dīc q triplex ē ba-
ptism⁹. s; fluminis. flaminis. et sanguinis.
Item tangit glo. an iste sacerdos etiā p̄fecit
siue p̄secrauit in veritate. zc.*

Ueniens ad se.

*Presb; nō baptisat⁹ d; baptisari z iterū
ordinari. Mo. q iterat sacramentū iniurias
facit sacramēto. Itē nota tex. q dicit q nō ba-
ptizat⁹ p̄t accipe sacramentū eukaristie et
contrahere matrimonium. Item q cōuersatus
est iter baptisatos p̄sumit baptisatus.*

Titul^o. de custodia eu- charistie.

Statuimus.

Eucharistia et omnia alia sacramenta sunt munda et cum magna diligentia conservanda sub pena suspensionis ab officio ad tres menses. Item glo. q. dicit q. sacramentum non debet ad infirmos placitum portari. Item propter culpam tenetur quod ad ea que veniunt ex tali culpa, quia qui damni dat occasionem. etc.

Relinquitur.

Prescribitur hic ut oratoria, vasa, et corporalia, ac et alia vestimenta ecclesiastica munda et nitida conserventur. Item glo. q. arguit ex hoc capitulo q. clerici debent mundas habere vestes et quod debent icedere, non tamen debent habere vestes prohibitas iuxta c. Clerici de vi. et bo. cle. Item incompositio corporis qualitatem indicat mentis. Item clerici non debent in vestibus ad iactantiam. etc. per glo. alle. c. Iactantia. xxj. q. iij.

Titul^o. de reliquiis et veneratione sanctorum.

Statuimus.

Proximi in ebrietate non debent tanquam sancti venerari cum dicat apostolus. Ebriosi regnum dei non possidebunt. Item glo. q. tangit quoniam ebrietas est mortale peccatum et quoniam veniale. Item dicit de miraculo quando aliquod debet dici miraculum et quando non. et alle.

Sum ex eo.

Reliquie extra capsam trahi non debent nec et debent vendi. Et debent prelati ecclesiarum respicere ne contingat populum ratione questus circa reliquias quod plerumque fieri consuevit decipi. etc.

Tit. de reli. et ue. sanc. libro sexto.

Gloriosus deus.

Festa. xij. apostolorum quattuor evangelistarum et quattuor doctorum et fessorum ecclesie sancti Gregorij

Augustini Ambrosij et Hieronimi hoc officio duplici debent solenniter celebrari. Nota glo. q. dicit q. requirunt ad hoc q. aliquod dicat miraculum. Primo q. ex deo et non ex arte contingat. Secundo q. sit contra naturam. Tertio q. non sit ex vi verborum. Quarto q. sit ad corroborationem fidei. etc.

Titulus de reli. et ue. sanc. in cle.

Si dominum

Festum corporis christi celebrari debet quinta feria post octavas pentecostes et certe indulgentie precedunt his que in festo et infra octavas officio divino vel bonis intersunt. Item glo. q. tangit mirabilia et miraculosa que comprehendunt in hoc sacramento. Item tangit glo. an melius sit aliquod facere in voto quam sine voto. Item notat glo. q. quoniam exprimitur feria intelligit prima. Item glo. notat multa bona de oratione et de eius efficacia et oratio debeat esse vocalis. Item tangit ubi sit orandum. etc.

Titulus de observa- tione ieiuniorum.

Ex parte.

Si festum ieiunabile eveniat die lune ieiunium debet fieri die sabbati precedenti. Et in precepto beati mathei debet ieiunari. Item glo. q. dicit sputat de servitute et dicit q. locus sacer iter medius impedit servitutem.

Consilium nostrum.

Omnia festa apostolorum habent ieiunium, nisi sit contraria consuetudo. Item in necessitate et infirmitate et esurientibus et infirmis comedere carnes sine peccato propter periculum mortis evitandum. Item glo. q. tangit de consuetudine q. illa observanda est que transgressor legis debet. etc.

Explicari.

In die natiuitatis domini possunt licite carnes comedi etiam si in sexta feria venerit nisi quod ad non comedendum carnes fuerit voto vel regulari observantia stricta. et si tamen carnes comedere

in pmo casu abstinuerit ppter B tñ non erit
culpandus. Nota glo. q. p. s. uetudo vniuer-
salis ecclesie facit ius.

Titulus. de purificati- one post partum.

Volens.

Statim post partum potest mulier uti
ecciaz vel et abstinere. Mo. g. q. p. oit quare p-
biberi nō debēt ne penā eis vertat in culpa
et alle. ca. ad eius vero di. v. et. vii. q. j. Cū per-
cussio. zc.

Ti. de ecclijs edifican- dis uel reparandis.

Quicumq.

Habens ecclesiasticū bñficiū bz ad B ad
iuuare vt restruant eccie i tecto z vt emēde-
tur. Nota glo. q. uille nō est ferendus q. lucū
appetit et onus subire recusat.

Eum dicat.

Leptosi debēt sibi pstruere ecciaz et cimi-
teriu i alia parrochia z hñ p. p. uū p. s. byteruz
inuito p. s. b. o. parrochiali. et de oxis z nutri-
mētis aialiu suoz nō debēt soluere decimas
Mo. g. q. di. z p. oit nulli inopia z cū iactura
alteri debere relevari. Item sic interpretāda
sūt pncipis bñficia vt nōicipiāt eē iniqua.

Ad audientiam.

Propter difficultatē ad eūdi ecciaz z ipi
iacturā ē alia edificanda. Mo. g. q. tñgit cām
quare posset i parrochia alic⁹ alia construi
eccia. Itē notat q. s. casu erit patron⁹ predi-
cte eccie de nouo pstruere. Itē tñgit an decie
vni⁹ eccie possunt alteri assignari. zc.

De his qui.

Habētes parrochiales ecclesias debent
cōpelli ad pferendū ad illas vt reparēt vt ad
B p. o. exēplū alij inducant. Nota. g. q. di.
q. aliu iurat ad aliq. faciendū in se debet ha-
bere illud quod p. dicat. zc.

Ad audientiam.

In ecclesia seculari p. t. ep. s. cū causa insti-
tuere canonicos regulares dū tñ canonicis
secularib⁹ morantib⁹ ab ep. o. ibi vel alibi et
melius necessaria pudent. Mo. g. q. di. q. rei
q. nōdū est nō dat p. uilegiū. nec ē ante querē-
da ratio q. s. p. s. ona. Item futuro edificio non
potest seruit⁹ imponi. zc.

Tua nos.

Ep. s. p. t. p. uidere ip. s. o. indigenti oratorio
vel basilice nec deierabit q. uis iurauerit res
eccie nō alienare. Mo. g. qualiter rex iurati
coronatione sua. et alle. zc.

Titulus. de emunitate ecclesie et cimiterij.

Et in domibus.

Virtute p. s. uetudinis iudices vel officia-
les seculares in ecclesijs vel eoz domib⁹ ho-
spiciū vel placitū tenere nō possūt. s. in locis
publicis agant. Nota secularia negocia in
ecclesia non debent trahi.

Peruenit.

Hoies eccie romane vel alteri a custo-
dia ciuitatis nō sūt imunes. Mo. g. q. dicit q.
expedit reipublice plures hñ defensores. Itē
p. defensione patrie pater potest filiu occide-
re. et glo. alle.

Judicatum est.

Si rustici eccie astricti glebe rura ei⁹ di-
miserint ad ea redire cogunt. Et di. g. s. t. u. d.
itelligendū de eis q. sūt ab eo astricti q. rece-
dere nō pñt. et alle. C. de ag. et censu.

Non minus.

Laici q. p. tra voluntatē clericoz occupāt
bona ecclesiarū post trinā amonitiōem sūt
excomunicati ip. o. iure. Inno. Nota glo. que alle.
aplm dicentē. Misericordiā merui q. igno-
rans feci. Item dicit glo. q. sūt angarie z que
per angarie. Item notat glo. q. n. clerici debēt
p. tribuere. zc. et q. vltra perūt sūt cū successoz
rib⁹ excomunicati. zc.

Eum ecclesia.

Seculares cause maxime cause sangnis

nō sūt in eccia ventilande. *¶* No. g. q̄ tangit q̄ aliqua sūt vel obmittūt ob reuerentiā loci, et q̄nq; ob reuerentiā diei, et alle. *¶* Itē dīc q̄ ad tractandū de pace cui interdictū ē ingres sus eccie potest eas intrare, et tangit de eo q̄ vōit nō comedere carnes.

Inter alia.

¶ Donit duos casus i q̄b⁹ liber bō fugiēs ab eccia; de ea abstrahit. *¶* Seru⁹ āt ab ea ex trahit indistincte ex q̄ cauno p̄stat de ipius ipunitate. *¶* No. g. q̄ tāgit alios cas⁹ in quib⁹ nō dat emunitas fugientib⁹ ad ecclesiam,

Aduersus.

¶ Ista decretalis ponit casū in q̄ epus vna cū clericis debent cōtribuere potestati secu lari scilicet q̄n necessitas euidentis iminet vel publica vtilitas et ex tūc p̄as debet h̄ reci pere cū omni gratia actione. *¶* zc.

Quia pleriq;

¶ Preterea seruicij legato impensi nullus p̄sumat subditū suū grauare, z si fecerit resti tuer, vel sic. Extortū paupib⁹ eroget. *¶* zc.

Ecclesia in qua.

Qui pfugit ad eccia; nondū p̄secratam defendit ab illa. dū modo diuina officia fuerit i ipa celebrata. *¶* No. g. q̄ dīc q̄ quicq̄ d̄no cō secrat sanctū sanctorū erit d̄no. *¶* zc.

Immunitatem.

Qui cōmittit delictū vel violentiā in ec clesia non debet defendi ab ea. *¶* No. ter. Qui dicit frustra auxiliū legis iuocat q̄ cōmittit in legē. *¶* Itē dicit. g. q̄ nemo sub spe venie pec care debet. *¶* Item glo. opponit et dicit. q̄ stul ti in culpa. sunt sapientes in pena.

Ti. de emunitate eccle siarum. libro sexto.

Quia non.

Seculares potestates ab ecclesijs vel ec clesiasticis p̄sonis tallias vel exactiones pro reb⁹ vel possessionib⁹ acquisitis vel acquirē dis exigere nō p̄sumāt nec eos cōpellere ad ipas distrabendū vel extra manū suā ponē

dum. *¶* Nota glo que tangit q̄ iudei tenētur ad decimas p̄ediales.

Becet domum.

¶ Ista decretalis docet qualiter boies i ec clesijs debēt se habere z a quib⁹ debent se ab stinere. *¶* Itē dicit q̄ ordinarij h̄ p̄ se et palios faciant obseruari. Et cōminatur penam in facientes contrarium. *¶* *¶* Notat glo. an valet p̄tract⁹ habitus in ecclesia. *¶* zc.

Clericis.

¶ Ista decretalis punit excessus laicorū; q̄ clericis collectas tallias z onera iponebant et excessus p̄latorū q̄ talib⁹ p̄sentiebāt. *¶* Item p̄cipit p̄sonis ecclesiasticis q̄nihil de rebus suis vel ecclesiasticis laicis soluāt sine licen tia sedis apostolice et sub q̄cūq; colore siue mutui subuentōis doni vel alio mō vt etiā ipi laici talia nō exigant vel recipiāt v̄ occu pent q̄cūq; modo deposita ecclesiarū vel p̄ sonarū ecclesiasticarū singulares p̄rafaciē tes ex cōmunicat et vniuersitatē uer dicit. *¶* zc.

Quoniam.

Ex cōicati sūt q̄ impediūt sup causis que ad forū ecclesiasticū de iure vel p̄suetudine p̄tinent l̄as a se. ap. ipetrari vel sup ipis co ram ordinario vel delegatis ecclesiasticis li tigari.

Eos qui.

Laici q̄ interdicunt suis subditis ne cleri cis vendant nec ab ipis emant aut etia; cle ricis molant vel panem coquant cum tales obuiant libertati ecclesiastice eo ipso sunt ex cōmunicati. *¶* No. gl. q̄ tangit qualiter fraus fit de p̄sona ad p̄sonam.

Ti. de emunitate eccie in cle.

Quoniam.

¶ Iste cle. reuocat et p̄ infectis haberi vult decretalē. e. n. Clericis. li. vi. cū suis declarati onib⁹ z p̄mittit reuocatōis causā. *¶* Scdo re uocat. *¶* Tertio seruari p̄cipit ius antiquū et fuit ista de p̄mis constituōibus clementis

editis a principio promotionis sue et incipiebat
pastoralis. et rex francie qui fuit causa passiva
constituitur et activa causa reuocationis.

Titulus. De clerici vel monachi.

Multa sunt.

Hec decre. enumerat plura a quibus clerici
debent se abstinere. scilicet munera iniusta recipe
vel dare vel rixas amare. etc. de quibus patet in textu
Iste. tex. qui dicit quod quicquid homo plus iusto appe
tit. turpe lucrum est. Item dicitur tex. quod nemo militans
deo implicet se secularibus negociis.

Sacerdotibus.

Sacerdotes siue clerici laici in secularibus
procurare non debent siue ministrare. quod si fecerint et
moniti non resipuerint ab ecclesia non debent de
fendi. quia ab ecclesia non debet subueniri per quos constituitur
ecclesie scandalum generari.

Non magno.

Regularis qui claustrum exiit ad legendas le
ges vel publicas. penas sustinet in hac decreta
li prentas. scilicet excommunicationem. et quod erit ultimus
in processione et in choro inter fratres. Iste. gl. qui dicit
de compensatione boni ad malum. et quod non sit fa
ciendum malum. etc.

Sed nec.

Nemo clericorum debet esse balium principis
secularis. et si fecerit remouetur ab officio. et eo
casu fortius est puniendus regularis. Iste. ba
lium dicitur ille qui exercet iurisdictionem alicuius
iudicis temporalis. Iste. glo. que notat quod
dignitas aggrauat peccatum. etc.

Clericis.

Ab officio et beneficio remouetur qui officium
sanguinis exercere presumit. Iste. gl. qui dicit quod pla
tus habens iurisdictionem temporalem debet eam
alteri generaliter committere. nec se ipsum ex
ercere. Item dicit quod multa licent in genere quod
non licent in specie. etc.

Secundum instituta.

Iste decretalis prohibet ne monachi vel cle

rici causa lucris negotient. et ne monachi a cle
ricis vel laicis suo nomine firmas habeant ne
que laici ecclesias ad firmas habeant.

Relatum est.

Monachi qui non seruunt ordinem per ipsum a
monasterio expelli possunt. Iste. tex. qui dicit quod bo
ni comedere debent labores impiorum. Iste. glo. qui a correctione non appellatur. et alie.

Sicut te accepimus.

Clerici in sacris constituti tabellionatus offi
cium exercere sub pena subtractionis beneficiorum
non possunt. Iste. glo. an istud sit vniuersaliter
verum tam in foro spirituali quam in foro temporalis. etc.

Sententiam sanguinis.

Iste decre. prohibet clericis plura in hoc
capitulo enumerata. primo scilicet quod clerici non de
bent exercere sanguinis vindictam. aut etiam ubi
exercet non debent auctoritative interesse.
nec debent scribere litteras pro vindicta san
guinis destinandas. etc.

Super specula.

Iste decre. punit monachos exeuntes sua
monasteria ad studendum leges siue publicas.
et dicit eo ipso predictos monachos fore exco
municatos. si infra spacium duorum mensium non
resipuerint. Et extendit predictam constitutionem ad
alios seculares prelatos scilicet archidiaconos
decanos plebanos prepositos.

De clericis et monachis. libro sexto.

Statutum.

Iste. ca. dicit quod c. Super specula extra. e. n.
non extendit ad habentes prochieles ecclesias nisi
predicte ecclesie sunt sub se capellas in quibus institu
tur clerici perpetui nequeuntes ab ipsis sine causa
rationabili moueri et fuerit plebanie.

Ut periculosa.

Iste decre. prohibet religiosis ne ipsi in quantum
quod loco siue studio habitum suum dimittant. nec
et ad scholas sine licentia suorum prelatorum se transfe
rant. quod si secus fecerint ipso facto inuincibiliter excommunicationis
incurrant. Item dicit quod doctores qui tales monachos

q̄ sic habitū dimittūt i legib⁹ siue in pblica
docere p̄tendūt i scolis similem excoīcatōis
penam incurrūt. Nota glo. inter cetera an
apostata sit excoīcatus vel excoīcandus.

Episcopus.

Ista decre. ostendit qd iuris de p̄latiis tē.
poralē iurisdicōem habentib⁹. et qūo eam
absq; irregularitate cōmittere possint. Itē
glo. dīc p̄t q̄s p̄aliū qd non p̄le. et alle.

Et sic est finis terciij li.

Incipit liber quart⁹ Titul⁹. De sponsalib⁹ et matrimonio.

Francia.

Cōsuetudo solēnitatus
de substantia matrimonij
n̄ existit. Vel sic fm̄ panor.
Matrimonij p̄sensu con
trahit. nec iualidat si p̄sue
tudo patrie nō seruet. Ita. g. q̄ t̄git an solē
nitas sit de substantia matrimonij. Et q̄ nul
lus absq; iudicio ecclē p̄p̄a sua temeritate
debet dimittere uxorem suam. et e contra

Preterea.

Cōmuni dissēsu spōsalia de fūto dissolui
p̄nt. Ita. g. q̄ dīc de p̄ditōe. scz q̄ illa q̄ sine cō
ditōe p̄mittūt sine p̄ditōe solūnt. Item dīc.
Qd q̄s nō diligit. facilliter p̄tēnit. Itē notat
hic abbas de iuramento qn̄ aliquid iuratur
et p̄mittit deo et quandoq; homini. zc.

Iuuenis.

Nulla ratione p̄sanguinitatis spōsalia in
ducūt iusticiā publice honestatis. vel sic fm̄
panor. Si maior septēnio cū prima septē
nio i q̄ malicia supplet etatē spōsalia p̄bit ex
bis oī iusticia publice honestatis marie si
cōmisceri tēptauerūt. Brevi⁹ z cōmuni⁹ sic
sūmat fm̄ lram. Si maior septēnio duxit in
uxorē minorē septēnio. et eā traduxit ad do.

mū. oī ex tali tractu publice honestatis iu
sticia. Nota tex. q̄ dicit q̄ in his q̄ dubia sūt
qd certū est exumare debem⁹. Itē dicit glo.
Tene certū et dimitte incertū. Item. In re
dubia certa nō potest ferri sententia.

Ad audientiam.

Ani fratru desposata alter fratru hīe nō
p̄t. vel sic fm̄ panor. Ex spōsalib⁹ p̄ctis cū cō
sanguinea oī publice honestatis iusticia.
Ita. g. q̄ dī. q̄ ipossibiliū nlla ē obligatio. Itē
dīc. g. dī iulib⁹ stipulatōib⁹. Itē q̄ ei⁹ qd eē n̄
p̄t nulla ē pmissio. Itē ar. glo. q̄ q̄s compelli
potest ad satisfaciendū de quolibet crimie.

De illis autem.

Cū spōs lōgo tpe abest petere p̄t mulier
spōsalia celebrari cū alio. vel p̄t mulier cum
alio p̄trabere. Ita. g. q̄ dīc q̄ vxor nō tenet se
qui spōsum vagabundū. Nota hic ab. vii.
casus in quib⁹ spōsalia de futuro ab ecclē
soluunt. Item ponit et aliq̄s casus in quib⁹
ip̄o iure et sine iudicio ecclē soluunt.

De muliere.

Qui clarū vult hīe r̄sum debite et clare
exp̄mar mētis itentū. Et solet ad hoc allega
ri. Qui male querit malum responsum ba
bebit. Et dicit lex. Et congruū posses babe
re responsum insere pacti exemplum.

Ex litteris.

Cum vba dubia i spōsalib⁹ seu m̄ionijs
ponūt ad cōmunē intelligentiā d̄z recursus
haberi. Ita. g. q̄ dīc nō recedēdū fore a signi
ficatōe vbor. nisi cū p̄stiterit testatorē aliud
voluisse. Itē nō ex opinionib⁹ singulor. zc.

Sponsam alterius.

Null⁹ p̄sanguineor p̄t hīe spōsā alteri⁹.
marie si est nubili etati prima. Et dicit. g. q̄
maxie ponit hic cōpatue. quia postq̄s spon
sa habet septem annos tenent sponsalia.

Ex parte. E.

Qui p̄mittit mulieri q̄ eaz de cetero pro
uxore habebit. et ei fidez sicut vxorē seruabit.
et eā dimittere neq̄t nisi fornicatōez cōmittat.
Nota glo. qn̄ vir uxorem suā potest dimitti
tere et q̄ ip̄e etiā debet continere.

Ex litteris.

Si q̄s iurauit se ducturū aliquā i uxore
cōpellendū p̄ censuraz eccle. q̄ adimpleat qd
iurauit nisi rationabilis causa subit. Nota
glo. in p̄ncipio q̄ tangit de iuramento impu
berū quando valet et quando nō. Itē dicit
glo. q̄ sponsalia debent eē certa quia in ier
tam p̄sonam non fit consensus.

Non est nobis.

Vir bz actionē p̄tra patrē suū ad petēdū
uxorē suā a patre suo detentā. Nota. q̄ pro de
licto vni⁹ tota puincia iter dicit. Itē notat. g.
de suspēsiōe iuris cū t̄pis diffinitōne et q̄ p
pterea tempelapso non indiget q̄s absoluti
onem. Item dicit q̄ baptismus et penitētia
p̄nt tempore necessitatis ab hereticis recipi

Preterea.

Cum q̄s vidit aliū cū fornicariā suā p̄be
re debet ei impedimentū cū p̄desse p̄t denū
ciare. Vel sic fm panoz. Biciū vni⁹ asseren
tis impedimentū i pedit matrimoniu p̄tra
bendū nō iuratur. Nota q̄ vni⁹ p̄fessio i alie
no facto nulla ē. Itē notat. g. de p̄fessione affi
nitatis secreta q̄ p̄p̄t eā m̄rioniū i p̄diti nō
debeat alias legitime contractum. etc.

Veniens.

Inutilia sp̄salia p̄us p̄tracta matrimo
niū postmodū legitime p̄tractū i p̄diti nō
p̄nt. Notat glo. q̄ lite pendente in matrimo
nialib⁹ nihil est innouandū. Item q̄ nō p̄es
tat impedimentum quod. etc.

Cum locum.

Cum duo petant mulierē aliquā i matri
monio. mulier est in loco securo sequestrā
da. Notat ter. q̄ matrimoniu solo consensu
p̄rabit. Item dicit de metu et de iniuriis nu
p̄tis. dicit glo. q̄ minor metus excusat femi
nam q̄z virum. Item tangit glo. q̄ iudex de
bet paribus locū securum assignare.

Veniens.

Carnalis copula non q̄ p̄cedit. s; q̄ sequi
tur verū matrimoniu facit. Nota. g. que dicit
quid sit pernoctare.

Commisum.

*Qui iuravit qd aliquid faceret et interim
p̄uenit an copulam rationabilis causa
excuset*

Ante carnalē copulā vir p̄t religionē im
trare nō p̄sentiente uxore. Nota. g. b⁹ capituli
multū notabilē q̄ dicit q̄ bene facit q̄ nubit.
et vtrūq; expedit hoc casu. sed vnum minus
alterū maius. Item gerens virginatē in
corde potest in matrimoniu consentire.

Requisiuit.

Mulier iurata matrimoniu nō cogitur
adimplere. Vel sic. Qui iurauit cū aliq̄ con
trahere moueri debet p̄nt q̄s cōpelli. B diē
fm panoz. Nota. g. q̄ di. q̄ dicit m̄uic q̄ p̄pter vo
luntariā p̄missionē vget ad p̄missi solutiōz
Item p̄pter delictū p̄cedens quandoq; q̄s
compellitur ad matrimoniu.

Cum in apostolica.

Tenet matrimoniu cū sc̄da p̄tractū etiā
lite pendente vbi subest impedimentū cum
p̄ma. Nota glo. q̄ tangit de eo q̄ p̄traxit ma
trimoniu lite pendēte cū alia an valeat.

In presentia

Nullo tpe p̄rabet mulier donec mortua
sciet eē maritū. Nota. g. q̄ tangit de q̄nquennio
et dicit q̄lī mulier bz diligentia facere in in
quirendo de morte viri sui.

Inter opera

Cū meretrice publica q̄ corrigi desiderat
m̄rioniū p̄rabi p̄t. Nota. g. q̄ dicit q̄ errantes
reuocare a via erroris sui ē vni⁹ gen⁹ elemo
sinarū. Item dicit que dicatur meretrici

Ad id quod

Purgat violentia si mulier diu cū mari
to cobabitet. Nota. g. q̄ videt tangere quale
ter mulier tacite p̄sentit. Et ponit argumen
tum ad multa de tacito consensu. Itē dicit
effuge cum possis ne consensisse videaris. etc.

Sicut ex litteris

Sponsalia p̄ sequens matrimoniu. et nō
p̄alia sponsalia dissoluūt. fm ab. Vel sic fm
panoz. Sp̄salia de futuro et iurata soluūt
p̄ sc̄da sp̄salia de p̄nt. nō at p̄ sc̄da de fuo.
Nota de illo q̄ p̄mittit factū alteri⁹ q̄ ille p̄
mittit se facturū et curaturū vt ali⁹ B faciat.
Itē notat. g. i fine q̄ in cā m̄rionali sup vno
articulo de nouo testes p̄ducuntur.

*De censura excommunicata
p̄t q̄dellus excommunicatus
esse filius eius vix
et q̄ p̄nt q̄dellus de
finit et de finit*

*De interdicto in quo aliquo
stragat nec in eū p̄p̄ta
p̄sentit. tenet interdictum
p̄ alii p̄p̄ta inuoluit*

*De tunc infanti in dāna
nulla de m̄g m̄rioniis
q̄t. d̄t andea fibi p̄p̄ta
de l̄m̄ t̄m̄ at f̄m̄
m̄ donat rā p̄m̄tū*

*Sponsalia de futuro si p̄nta d̄p̄la
qualis nō p̄mittit p̄ sponsalia
q̄t. alii tenet sponsalia
p̄ p̄nt m̄p̄ p̄ m̄m̄
p̄ p̄nt m̄p̄ p̄ m̄m̄
m̄m̄ d̄m̄ q̄ranta f̄m̄*

Cum apud.

Qui venti nō sūt prores ducere possūt.
Nota tex. q̄ dīc q̄ q̄s signis p̄t declarare cō-
sensū suū. Notat glo. q̄ surd⁹ p̄t postulare.
Item q̄ verba quo ad ecclesiam sunt in ma-
trimonio necessaria. zc.

Dilectus filius

Continuo laborās furore nō p̄bit matri-
moniū. Nota glo. q̄ expedit se de furioso q̄z
qualia ip̄e p̄t facere et an valet traditio pos-
sessionis libi facta. Item dicit q̄ i istis ē inici-
um spectandum. et alle. iura.

Tue fraternitati.

Per legitimū p̄sensū p̄rabit m̄rioniū.
Inter eos tñ q̄ loq̄ p̄nt d̄z p̄sens⁹ v̄bis exp̄mi.
No. g. q̄ dīc q̄ fidei cōmissū etiā nutu exp̄mi-
tur licet q̄s loq̄ p̄t. Item dicit q̄ idem fac̄
signum in muto q̄d v̄ba in loquente.

Tua nos duxit.

Qui n̄ p̄sensit si v̄ba ad m̄rioniū necessa-
ria exp̄mit nō p̄bit. q̄d verū ē in foro penitē-
tiali. sec⁹ i foro p̄tentioso. No. g. q̄ dīc q̄ poti-
us p̄siderandū ē q̄d sit factū q̄z dictū. Item q̄
duo requirunt ad matrimonium.

Cum in tua.

Una grauis p̄sona p̄t impedire m̄rioniū
p̄trabendū. Nota. g. q̄ expedit se de fama q̄d
sit fama et qualiter p̄bari p̄t. Itē notat q̄ scā-
dalū sine p̄suetudo reddit aliq̄s inabiles ad
p̄bendū matrimonium q̄d est notandum

Consultationi

Illegitime p̄posita v̄l allegata violentia
n̄ excusat. sec⁹ ar̄ si legitime allegat. No. g. q̄
dicit q̄ cause matrimoniales sūt cōmittēde
iuris peritis. Item tangit de metu

Gemma mulier.

Idena in sponsalib⁹ app̄sita nō obligat
paciscentē. Vel sic fm̄ panor. In m̄rionis
sponsalibus d̄z ē libertas. vñ in eis p̄missio
pene nō obligat. Nota q̄ stipulatio pene in
sponsalib⁹ app̄sita nō tenet. Sz arras datas
p̄ sponsalib⁹ p̄ficiendis amittit q̄ resilit sñ iu-
sta causa. sed idē videt in arra q̄d in pena.

Is qui fidem.

Sponsalia de fūto cū carnali copula sub-
secuta p̄iudicat m̄rionio de p̄nti. No. g. q̄ ē
notabilis et singularis. et dicit d̄ multiplici
p̄sūptione circa matrimonium et de forma et
substantia. zc.

Si inter.

Ex q̄ m̄rioniū p̄bitur de p̄nti nō p̄t alteri
us p̄textu matrimonij dissolui l̄z p̄ m̄rioniū
sponsalia dissoluit. No. g. q̄ dīc q̄ n̄ loquēs
suū p̄sensū nō exp̄mit et arguit de nutu et si-
gno. Item tangit an stipulatio nutu p̄bitur
et sine v̄bis et ar. pro et contra.

Adolescens

Sponsalia cū conatu q̄ effectū nō habuit
nō p̄iudicat sequenti m̄rionio d̄ p̄nti. No. g.
q̄ dīc q̄ conat⁹ sine effectū n̄ nocet. Itē ille d̄
dānat⁹ q̄ in iure damnat⁹ est. zc.

Titul⁹. De sponsalib⁹ libro sexto.

Ex sponsalibus

Ex sponsalib⁹ puris et certis licet fuerint
nulla oñt impedimentū iusticie publice bone-
statis et p̄ verū nisi fuerit nulla rōne p̄sens⁹.
Et illa honestas publice iusticie respicit et di-
rimit matrimonium cū aliq̄ alia de sanḡne v̄l
affinitate p̄mo p̄bendū et nō in antea cōtra-
ctū. p̄ p̄mo. Sec⁹o dicit q̄ p̄bens cū aliq̄ sub
conditione si p̄ditione n̄ ondū extante p̄bat
pure cū alia tenet secundū m̄rioniū licz secū-
da prius fuerit cōsanguinea qz in incertis
nulla oñt publice honestatis iusticia. Vide
glo. q̄ dicit q̄ sponsalia dicūt certa et q̄ certa
Item dicit q̄ dicunt sponsalia. Item tangit
de conditionib⁹ in m̄rionio app̄sitis. Item
dicit q̄ p̄ditiones tacite nō faciūt rem condi-
tionalem.

Titulus. de desponsa- tione impuberum.

Tua fraternitas

Idater p̄ minore filio sponsalia p̄rabit. l̄z

nō p maiore. *¶* No. gl. q̄ videt sentire q̄ pater
nō p̄t cōpellere filiū ad p̄trahendū m̄rioniū
cū certa p̄sona s̄z filiā. et alle. leges.

Ubi non est.

¶ Prohibet canon aliq̄s ante legitimam
etate m̄rionalit̄ p̄iugi nisi forte aliq̄ v̄gētis
sima necessitate iterueniēte. v̄tpote p̄ bono
pacis fieret. *¶* Nota p̄ bono pacis ius mo
derari. *¶* An v̄s. *¶* Pax vt seruet moderamen
iuris habetur.

Puberes.

¶ Apti dicūt ad m̄rioniū p̄bendū q̄ gene
rare p̄nt. *¶* No. g. q̄ videt tanq̄e q̄ aliter respu
ciunt numer⁹ annoz q̄ ad m̄rioniū p̄ben
dū. et aliter q̄ ad tutelam finiendam.

Litteras tue.

¶ Sp̄salia in cunabulis p̄tracta sequens
m̄rioniū et cū matre p̄ciū nō ipebūt. secus
si ad septēniū fuerit expectatus. *¶* No. g. q̄ tan
git qualiter p̄bentes sp̄salia post septēniū
vident̄ p̄sentire. Et dicit q̄ iura adaptant se
ad ea que frequenter fiunt.

Accessit ad.

¶ At prime supra in. c. litteras. v̄t sic. Sp̄s
salia nulla ex defectu p̄sensus nō creāt publi
ce honestatis iusticiā. *¶* Nota. g. b⁹ capitulo
inter cetera q̄n p̄oles dicūt legitime et quā
do nō. et alle. Item dicit q̄ q̄n m̄rioniū
reputat legitimū si nō sunt filij t̄n erūt legi
timi. et alle. ad hoc. x̄.

Continebatur.

¶ Marito credit̄ si dicit se cognouisse v̄ro
rē suā. Itē ex sp̄sali b⁹ p̄ciū cū i pubere ma
iore septēnio orit̄ publica honestas. *¶* No. g.
q̄ dicit q̄ in causis m̄rionalib⁹ iuramētuz nō
bz omitti ne aliqd i fraudē fiat. Itē notat q̄n
q̄s bz etati prim⁹ atqz pubertati.

De illis.

¶ Sp̄salia p̄bentes nisi adueniēte etate le
gitima reclamare nō p̄nt. *¶* No. g. q̄ bis argu
it q̄ i pubes de eo q̄d facit ante pubertatē re
clamare nō p̄t. Itē notat glo. qualiter sponsi
sunt cogendi vel simpliciter monendi.

Et nobis.

¶ Minores m̄rioniū p̄bētes añ ānos legi
timos separari nō p̄nt. *¶* No. g. q̄ videt tanq̄e q̄
m̄rioniū p̄mo iutile ratibabit̄e tacita v̄t ex
pressa p̄t p̄firmari. et. g. alle. ad hoc.

De illis.

¶ Minores apti ad m̄rioniū ex cōtra
ctu m̄rionij obligat̄ nisi violētia intercedat.
¶ No. g. q̄ dicit q̄ p̄sensus q̄nqz p̄cedit etatē. et B
q̄n pubertas p̄uenit etatem. Item malicia
hic dicit̄ alibi prudentia.

Attestationes.

¶ Cōtract⁹ celebrat⁹ ante annū. xiiij. n̄sus
carnalis copule ad virū nō sufficiūt vendi
candū. *¶* Nota glo. quando actor vel reo de
fertur iuramentum.

Ex litteris.

¶ Maior ex sp̄sali b⁹ a p̄e p̄tractis nō ob
ligat̄ nisi p̄senuat i illis. *¶* Nota q̄ admissio ad
carnalē copulā facit cōsensū. Itē nota tex. q̄
loquit̄ de minis parētū et de mora.

Buo pueri.

¶ Sp̄salia inualida p̄ cohabitatoz sequē
tē validant̄ et ratificant̄ et p̄sequēs matri
moniū nō dissoluit̄ si deratificatōe p̄stat̄ q̄a
publice bo. iusticia fuit p̄tracta p̄ illa. x̄. *¶* No
ta q̄ publice bo. iusticia ipebit et dirimit ma
trimoniū. Itē q̄ null⁹ sine iudicio ecclē bz di
mittere v̄rore suā quantūcūqz et ipebimen
tū sit manifestū. et alle. glo.

Ad dissoluendum.

¶ Cōtract⁹ m̄rionalis q̄ null⁹ ē accusari n̄
p̄t. *¶* Nota q̄ id de q̄ agit p̄mo bz ēē in rerum
natura anteqz de eo agat̄. nec ante iuris ra
tio q̄z p̄sona est q̄renda. et collegio q̄b non
dum est non dat̄ p̄uilegiū. et glo. alle.

Tue nobis.

¶ Cum quis p̄trahit cum minore p̄ verba
de p̄nti sponsalia fingitur p̄traxisse. *¶* No. g. q̄
dicit q̄b⁹ modis et per que fit subarratio. et
subarratōe data p̄sumitur m̄rioniū nisi p̄
betur p̄trarium. Itē hic prudentia dicit̄ car
nalis concupiscentia.

Titulus. de desponsa tione impu. libro sexto.

Si infantes.

Si infantes iuicē vlt' vn' maior septēnio
et alter minor vel parētes p' eis spōsalia p'ra
xerit nō valēt spōsalia nec ori' ex eis pub. bo.
iusticia nisi facti maiores p'senserit. Idem si
pubes et ipubes vel duo ipubes primi pu
berrati p'ra xerit p' vba de p'nti nisi carnalis
copula interuenerit. zc. Quidam tñ ex p'dictis
pub. bo. iusticia. Itē ex spōsalib' q' parentes
p' filijs puberib' p'ra xerit si ipi filij p'senserit
tacite vel expresse et si parētes sciuerit et nō cō
traxerit obligant filij et ex eis ori' pub. bo.
iusticia. Idē est si filij absentes et et ignoran
tes p'dicta sponsalia cū sciuerint ratū habu
erit et ex p'sonalib' aliter p' parētes p'ra xis
filij nō obligant. zc.

Titulus. de clamesti. desponsatione.

Si quis.

Si vir desponsat aliquā mulierē clam et
ipā negauerit. viro incūbit p'batio. Itē. g. q.
ē notabilis et docet qñ vir aut mulier negāt
desponsationē cui incūbat p'batio. Itē q' idē
d' de viro qd de muliere. et d' ille vir q' stat
pro matrimonio. zc.

Quod nobis.

Clamestina m'ionia recipit eccia si p'ben
tes ea volūt publicare. Itē. g. q. dicit q' eccia
nō iudicat de oculis. Itē notat qñ p'sumit
p'uberniū vel p'cubinatus. zc.

Eum inhibito.

Ista decre. p'hibet clamestina p'ugia. et q'
sacerdotes ipis interesse nō debēt. s' cu'z ma
trimonia sūt p'rabenda debēt p'mo in eccia
publicari cū terminis cōpetētib' infra que'z
p'nt ipedimēta si q' sint publicari. Et sacerdo
tes et debēt sup impedimēta iuestigare. et si
cōtrariū fiat ponit penam. Itē. g. q. triplici
ter d' m'ionū clamestinū. zc.

Titulus. de sponsa duorum

Duobus.

Spōsalia defufo soluūt p' sequēs m'io
niū nō spōsalia de p'nti. Itē. g. d' penitētia
triū āno'z. Itē notat. g. d' p'missioe si p'mittas
merē tecū b'z. q' d'z itelligi de honesto conu
q'z poti' vide' h. ratio est in glo.

Accepisti.

Bucēs vxorē alteri' eā dimitte d'z. Itē.
g. q. vide' tan'ge et dicere qd sit carena et vñ
d'z sc'z a carentia. q' carena ē carentia homi
num vel cibariorum.

Licet preter.

Per ista vba cōtrahit m'ionū de p'nti.
Ego accipio te i meā et ego accipio te i meū
Et illud qd d' de viro. idem intelligendū est
de muliere.

Tua fraternitas.

Et q' appellat in cā matrimoniali iterdicti
debet ne aliud m'ionū lite pendēte p'bat. et
si cōtraxerit m'ionū sepat. Itē. g. q' l'iter
pcedendū sit i causa matrimoniali quādo
matrimonū celebratum est app. pen. et p'ra
interdictum ecclesie.

Tuas dudum.

Quādo eade'z p'ra bit p' vba de p'nti cū
plurib'. p'mo desponsati nō p'mo cognoscēti
ea d'z adiudicari. Itē. g. q. tāgit d' commodo
possessionis. et arguit pro et cōtra. zc.

Titulus. de conditōni bus appositis.

Quicumqz.

Qui desponsauerit aliquā sub p'ditōne
turpi frangat p'ditōem et ipam in sponsam
ducat. Et dicit glo. q' hoc verū sit dūmodo
sit conditio que nō sit contra naturā matri
monij.

Eum sit proprium.

Sub conditōne vt aliquis fiat mōach'z
potest manumitti et hanc cōditōnem semel

desponsatus q' d' d'ntis p'nti
et m'ionū app'bat
vñat matrimonij

desponsatus manumitti et
vt fiat mōach'z et
p'mat alib' q' p'mat
et si q' d' accipio ma
trū sit m'ionū hanc
vñat m'ionū

acceptatam amplius non renuit acceptator.
Nota glo. hic de conditione ut supra.

De illis.

Qui sub conditione honesta praxit non tenetur nisi praxio adimpleatur. Ita. g. q. dicitur quod conditio statim debet adici et non ex intervallo. et alle. ad hoc iura.

Utrum.

Donatio facta ecclesie sub conditione per donatorem reuocari non potest. nisi forte sub tali conditione sit donatio facta quod cessante debeat reuocari. Nota glo. differentiam inter donatores sub conditione et sub modo et sit p. l. et p. ut.

Super eo.

Ubi ponitur praxio in substantia matrimonij non tenet matrimonium nisi conditione extante ut hic. Sed ubi apponitur non substantiale matrimonij praxitum seu effectum praxio non suspendit. Nota tex. in fine qui dicit quod illud non debet sensus qui in alieno arbitrio dependet.

Per tuas.

Ubi quis sic praxit et sub hac conditione si patri meo placuerit si ante patris assensum sponsa cognouerit a conditione recedit. Ita. glo. q. dicit quod si praxio tecum si te virginem reperio. Item contra eum fit interpretatio quod testes producit quod est notandum.

Si conditiones.

Contra naturam praxitum pactum siue conditio in matrimonio facta siue adiecta viciat matrimonium si non aliter in honesta et turpis. Ita. glo. q. dicit quod magistra in materia conditionum. Item dicit quod non probat illud esse quod ab eo potest abesse.

Titulus qui clerici vel nouentes.

De diacono.

Episcopus potest cum diacono praxere dispensare. ut sic secundum panorum. Diaconus vel subdiaconus matrimonium praxere non potest. et si praxerint et si sint facti irregulares debent separari. Ita. glo. quod venia non datur nisi petenti et correcto. Item

non potest quod gaudere se correctum nisi doleat se puerum. Item dicit salomon. Qui abscondit peccata sua non videt lumen in eternum.

Ex litterarum.

Si subdiaconus qui praxit est impenitens non dispensatur cum eo nisi religionem intraverit. Ita. glo. q. tangit quod clerici debent compelli ad abiurandum suas concubinas vel uxores.

Ademinimus.

Simplex votum non dirimit matrimonium contractum. Ita. glo. q. tangit de simplici voto. Item quod habitus non facit monachum.

Consuluit.

Solus habitus non prohibet aliquem coniugari. Vel sic. Abieccio vestium et scapulare nullum facit regularem. Ita. glo. q. videtur tangere quod multis modis fit professio.

Ueniens.

Post votum simplex dispensat ecclesia in matrimonio praxendo. Ita. glo. i. principio quod iter absentes praxi potest. Item dicit. g. minus malus tollerandum ut maius vitetur. et alle. xxxij. q. ij.

Rursus

Sponsalibus de futuro et non matrimonio de presenti iudicat simplex votum. Ita. glo. q. dicit quod simplex votum et solenne sunt ab initio equaliter obseruanda et infringens peccat mortaliter et ponit glo. versus quod votum debet solenne vel non.

Insinuante.

In manu religiosi factum votum matrimonij dirimitur praxitum. Ita. glo. q. dicit quod matrimonia a principio sunt petenda et petens deporationis penam meretur. Item notat. g. quod leuis metus excusat et quod non. Item quod patientia temporis presumitur sensus interuenisse. et.

Titulus. de eo qui duxit in matrimonium.

Propositum.

Polluta in adulterio a se quis cogit in uxorem ducere quod matrimonium primum ignorabat. Nota tex. qui dicit quod nullus debet de dolo suo lucrum

reportare. Item dicit glo. q. ignoras non com-
mittit adulterium et filij sunt legitimi.

Significauit.

Qui viuente spōsa de pñi cognoscit secū
dā quāz sibi desponsauerat eā pñi hñ nō
pñt in vxorē. Nota. g. q. tangit iter cetera q. id
quod ab initio non valet. zc.

Super hoc.

Post mortē vxoris nō pñt adulter cōtra-
bere cū adultera q. in mortē vxoris mariti ali-
quid fuerit machinata. Et dicit glo. q. Ver-
bū machinata debet intelligi cum effectu.

Ex litterarum.

Qui vxore sua viuente etiā ppter adulte-
riū iurata i monasteriū pñt abire cū secūda et
eam cognoscat post mortē vxoris est sepa-
randus ab ea. Ita. g. sup. vbo deprehensio.

Cum haberet.

Post mortē vxoris nō pñt adulter remane-
re cū adultera cū q. pma viuente pñt car-
nali copula subsecuta. Ita. g. q. fauor filioz
qñqz dispētatōem iducit. Itē notat. g. vbi fi-
lij sūt alendi et ad pñt allegari. Itēz pater
pñt recusare alere filiū suū iusta de causa.

Significasti.

Mortua vxore pñt qñ pñt abire cū meret-
rice adultera cū pma viuente fidē nō dederat
Ita. ex. ter. z. g. q. adberens qñ meretrici vxore
sua viuente potest excoicari.

Veniens.

Pollutā i adulterio a se qñ cogit in vxore
ducere q. mñonū ignorabat et requirit pñt
casu non pñt. Ita. g. q. ignoras adulte-
riū non comittit. et alle. ad hoc. zc.

Si quis vxore.

Si habēs vxorē cū alia pñt abire et viuente
pma eam cognoscit illāz hñ in vxorem post
mortē pme vxoris non pñt Ita. g. q. disputat
an et qñ volūtas nocet et qñ non. et de eius
effectu et alle. et remittit.

Titulus. de coniugio

leprosozum.

Peruenit.

Leprosus supueniens ipedit mñonū pñt abire
dū sed nō dirimit pñt. Ita. g. q. dicit q. con-
suetudo hñ q. leprosi nō debēt alijs boibz co-
habitare. Item nota de vbo diuini q. exēdit
ad arbitriū iudicis

Quoniam.

Cōiuges ppter leprā separādi nō sunt a
cōiugio et pñt mñonū et iuicē sibi de-
bitū reddere tenent. b. d. fm panor. Ita. g. q.
ppter leprā alter alterū dimitte nō pñt. Itē q. edi-
cū de matrimonio pñt abire est.

Litteras.

Spōsalia de futuro pñt nō cōpellūt ad
pñt abire mñonū cū leproso lepra pñt spō-
salia supueniente. b. d. Itē. g. dicit q. ea q. de no-
uo emergūt auxilio indigent.

Titulus. de coniugio seruorum.

Bignum.

Serui iter se pñt matrimonio pñt abire.
Ita. g. q. videt facere differētiā iter sacramē-
ta q. pñt cā suscipiētis et ab istis serui nō
pñt in sacramento ordīs q. seruoz
dinari nō potest sine licentia dñi.

Proposuit.

Ita. tenet mñonū q. d. liber cū ancilla cō-
traxit ignorāter nisi pñt postq. sibi hoc
pñt. Ita. g. q. dicit q. error pñt ipedit
matrimoniu. Item cuilibet referenti non ē
credendū. Item notat q. utubans pñt
te habendus est

Licet.

Si fm pñt terre fili pñt pñt pa-
tris sequit sufficit ei q. ad matrimoniu pñt
ctum cū libera q. pater ei decēnio fuit i pos-
sessione libertatis. Ita. g. q. tangit de fauore
libertatis.

Ad nostram.

**Titulus. de natis ex li-
bero ventre.**

Filij geniti ex libera siue ex liberta manu
missa ab eccia liberi debent iudicari. 1180. g.
q̄ dicit q̄ istud fallit in casib⁹. Item inter ce-
tera arguit glo. q̄ vnū instrumentū paliud
p̄t reprobari. Item ar. q̄ nō debeo hoc facere
a q̄ teneo: alij pbibere. et q̄ defendere tenet
non debet me impugnare.

**Titulus. de cognatio-
ne spirituali.**

Filij duorum copatru pnt matrimonialiter copulari excepta illa pfona p quaz copatni tas e ptracta. Ido. g. qd dicit de scandalo qd vi tandu est in matrimonio ptabendo. Item quos deus coniunxit. &c.

¶ Non separet ab uxore marit⁹ si filii patrui
q3 suscipiat de sacro fonte. ¶ Nota rex. q. dicit q.
fraus et dol⁹ nemini d3 patrocinari qrit glo.
an ne aliter p^rerigere debuit hoc casu.

Filij duoz cōpatrū in simul nō strabunt
p qz alterū vel utrūqz deuentū ē ad compa
ternitatē. In alijs ipa p̄suetudo attenditur.
Itē. g. q̄ dicit de dissimulatōne et q̄ ille q̄ ta
cet non p̄sentit neqz negat. Item dicit glo. q̄
multa p̄pter scandalū q̄nqz omittūt.

¶ Post sūmationem matrimonij aliquis
 iugū nō facit sibi filiōlū vel cōpatrē vel cō
 matrē qñ facit eū alteri iugis filiōlū v' cōpa-
 trē. ¶ Morat. g. de vnione carnis et spūs. c.

In his q̄ p̄cedūt baptis̄mus non p̄rabit
cōpaternitas ad dirimendū matrimoniū
efficax. Nota glo. que arguit an p̄ cathecū
mū cōtrahitur affinitas vel compaternitas
impediens matrimonium. 22.

Patrimonium cum comatre dictum sepatur
 No. g. q. expresse videtur sentire de li. comater
 fuisse facta tenendo puerum in cathecismo et
 etiam in confirmatione. et alle. c. sup. primum.

Fili⁹ carnalis ante cōpaternitatē genit⁹
 filiā spūalē pīa subzē non pōt ī prozē. 1180.
 glo. q̄ exponit filiā spūalē scz per quam com-
 paternitas est contracta.

¶ Non tenet matrimoniū tractū inter fi
liū carnalē et eam quaz pater suus manib⁹
suis baptisauit qz d̄ psona suscipiēte loquū
tur alie decretales sup̄ra. ¶ Ho. glo. q̄ tāgit an
vir et proz simul p̄nt filiū de fonte suscipere
Item qd̄ de filia in penitentia recepta.

Ti. de cognatiōe spiri
tuali. libro sexto.

Ista decre. ponit psonas inter quas contrahit compaternitas in baptismo. Et dicit idem fore in pfirmatione. Nota glo. q. tan-
git de concubina et est magistra in hac ma-
teria compaternitatis in baptismo. &c.

¶ Iſder cathecismū q̄ p̄cebit baptiſmū ipe
bit matrimoniu p̄trahēdū s̄z nō dirimit cō-
tractū. ¶ Nota tex. q̄ dicit qd̄ vix ſit imo ſit. 3rē
dicit qd̄ cathecism⁹ idem eſt q̄ instructio.

Si plures leuāt prolem de fonte q̄s duo
vel tres inter omnes sic leuantes et parētes
leuati outur com paternitas. Et dicendū ē
de confirmatione idem quod de baptismo. 2c.

¶ De cognatōe legali

Si qua.

Inter carnales et legales filios non potest esse matrimonium adoptione durate. *¶* Nota. g. q. potest dissolventia iter arrogatorum et adoptionem. Item q. arrogatio fit principis auctoritate et adoptio fit per quemlibet magistratum.

¶ Titulus. de eo qui cognovit consanguineam uxoris sue.

Si quis.

Et potest titulus sic sumari affinitas superueniens rupit sponsalia de futuro sed non soluit matrimonium de presenti. *¶* Si uero. c. sumat. B. non secundum panos. Affinitas superueniens per matrimonium contractum non soluit matrimonium sed exactione debui in pedit et crimen incestus in inhabilitatis quem ad matrimonium perhibetur. b. d. *¶* Nota. g. q. videtur tangere eam bui dicitur sed propter incestum.

Veniens.

Affinitas superueniens et illicitum coitum dissoluit sponsalia de futuro sed non matrimonium et ideo. *¶* Notus. *¶* Phere non potest. b. d. secundum panos. *¶* Nota. g. q. potest argumentum quod quicquid sufficit aliquid dicere et si non dicitur sit completum. et allegat iura.

De illo.

Dicitur vni per matrimonium non soluit. vel sic. Cognita a fratre frater non potest habere. *¶* Nota. g. q. dicitur quod B. casu sola confessio non probat et si rumor vicinie presentiret. et alie. c. super eo. *¶*

Transmisit.

Incestus subsequens matrimonium non dissoluit. *¶* Nota. text. q. dicitur tanquam canis rediens ad vomitum. Item dicitur. g. q. incestus non impedit quo minus matrimonium sit legitimum. et alie. licet contrahere non debeant sicut votum simplex. *¶*

Super eo.

Non creditur iugibus et rumor vicinie et affinitas precesserit matrimonium et ideo sepe. *¶* Nota. glo. q. tangit quoniam statuitur confessioni et quando non

Item tangit de fama et rumore.

Discretionem.

Affinitas superueniens sponsalia de presenti non dissoluit. *¶* Nota. text. q. dicitur quod matrimonium non separet propter adulterium. quia talis separatio potest legitima exceptio impediri. Item dicitur quod sine culpa non debet quod prout iure suo. Item notat glo. q. vir debet proinde docere bonos mores. *¶*

Fraternitati.

Dissoluit matrimonium contractum cum illa et consanguineam sed sororem sed nondum septem mibi ante desponsatam extraordinarie pollui. *¶* Nota. B. abbatem q. tangit B. notabile verbum de comitatu. one viri et mulieris et de emissionem seminis. *¶*

Ex litteris.

Affinitas superueniens sponsalibus de futuro rupit ea. *¶* Nota. g. q. dicitur quod ideo magis puniatur quod adulterium. et an B. verum sit vide glo. Item propter lapsu carnis quicquid dispensatur.

Veniens ad.

Qui cognovit sororem sponse sue quas et carnaliter cognovit monendum est atque etiam inducendum ut abstineat ab utraque. *¶* Nota. textus q. tangit de illo qui reuersus ad cor fatetur delictum suum an sit audiendus.

Tue fraternitatis.

Si vir cognoscit sororem proxie sue non propter hoc separet matrimonium contractum de presenti. Vel sic secundum panos. Affinitas superueniens non dissoluit matrimonium. *¶* Nota. text. i. sine q. dicitur quod affinitas post matrimonium inique contracta illi nocere non debet quod iniuratus particeps non est.

Jordane.

Si quis post sponsalia de futuro sponsas cognoscat affinitas etiam cum matre subsequens matrimonium non dissoluit. *¶* Notat glo. q. quod sine culpa non debet prout iure suo. Item notat de incestu et adulterio. *¶*

¶ Titulus. de consanguinitate et affinitate.

Ex litteris.

Marito mortuo cū sanguineo ei⁹ mulier contrahere nō p̄t. et si contraheret dīz matrimoniu separari. Vel sic fm panoz. Separatur matrimoniu p̄tractū iter affines primi generis et quarti gradus. h. d. Mo. g. q̄ dicit q̄ in causa matrimoniali iterū recipiunt testes post publicatōem. Item t̄ngit q̄b⁹ causae matrimoniales debēt cōmitti.

Super eo.

Solunt sp̄salia de futuro si vir cōsanguineā sp̄se cognoscat. Mo. g. q̄ dī. q̄ fama ipedit matrimoniu contrahendū ⁊ plus facit fama q̄ dictum vnius. zc.

Quod dilecto.

Si dispensat cū aliquib⁹ ut possint contrahere in certo gradu alias prohibito requiritur q̄ vterqz contrahentū toto gradu distet a stipite si habet consuetudo. h. d. fm panoz. Mo. g. q̄ dicit q̄d dicatur stipes. Item quod bñficiū p̄ncipis late est interpretandum.

De infidelibus.

Si fm legē veterē contrahat infidelis cū filiū deli nō ē p̄ baptismū separand⁹ ab ea. Mo. tex. q̄ dīc q̄s de p̄iurrit bō nō separat. querit glo. an matrimoniu sit inter iudeos.

Quod super.

Affinitas iter virū et uxorem p̄tracta nō transit ad sanguineos mariti ut ipi illis cōsanguineis efficiant affines. Vel sic fm panoz. Cōsanguinei mariti cum cōsanguineis uxoris licite contrahunt. B̄ p̄mo. In gradibus p̄hibitionis non possunt matrimonia contrahi etiam si habeat consuetudo. Mo. g. q̄ tangit de consuetudine et scandalo.

Quia circa.

Papa grā prole in gradib⁹ sanguinitatis dispēsat. Notat. g. q̄ falsa cā allegata n̄ viciat dispēsatōem et sic falsa cā nō impedit religionē. Item notat de prole.

Tua nos.

Testes q̄ ad pbandā sanguinitatē pducunt a stipite debēt incipere vel a germanis

cōputatōem. Nota tex. q̄ dicit q̄ matrimoniu continet multum fauoris.

Non debet.

Ultra quartū gradū nō extēdit p̄hibitio copule iugalis. Nota tex. in p̄ncipio sui q̄ statuta hūana q̄qz variant p̄pter necessitatē et quādoqz p̄pter utilitatem. Glosa describit gradus affinitatis.

Vir qui.

Cū vn⁹ distat q̄rto gradu et ali⁹ ab alio latere distat q̄nto p̄nt libere cōputari. Mo. glo. q̄ docet p̄acticā qualiter debeat cognosci in q̄ gradu aliquē p̄sone diuersarū linearū sibi attineant et dicit tūc p̄mo recurrendus ad cōmunem parentem. zc.

Titul⁹. de cōsanguinitate et affinitate in cle.

Eos qui.

Scienter contrahēs matrimoniu i gradu sanguinitatis vel affinitatis p̄hibito vel cūz moniali excoīcat⁹ ē ip̄o iure et publicari dīz et vitari. Idēz in p̄fesso et p̄fessa vel p̄stituto in sacris. Vide glo. q̄ est notabilis.

Ti. de frigi. et malefi.

Accepisti.

Qui p̄pter frigiditatem separat⁹ ē ab uxore cū alia contrahere neq̄t. Mo. g. q̄ dīc q̄ p̄rias operis euidentiā mendaciū p̄uincit. Itē tangit glo. qualiter B̄ casu iurandum sit.

Quod sedes.

Idueri ⁊ ipotentes matrimoniu p̄trahere nō p̄nt. Mo. g. q̄ videt dicere q̄ vidē sit i senib⁹ q̄d nō ē verū. q̄z senes coire nō p̄nt habent tū ab vxorib⁹ humanitatis solaciū et senes et aliquando ad coitum mouent.

Ex litteris.

Prop̄ artū mēbrūz mulier sepat a viro nisi medicorū possit iuuari auxilio. Mo. g. q̄ dicit q̄n iuuari mulier nō p̄t p̄ medicūz line periculo corporis.

Consultationi.

Mulierē clausā siue artē p̄t q̄s vt sororē
s; nō vt vxorē hē. ¶ Notat. g. q̄ incredibile ē q̄
q̄s cōtrahat cū vxore clausa. Itē sicut papa
iudicat sic debem⁹ iudicare. zc.

Laudabilem.

Hic habes qualiter p̄p̄i frigiditatem viri
ubi frigiditas p̄b̄ari bñ non p̄t debeat ma-
trimoniū separari. ¶ No. g. q̄ dicit q̄ B̄ casu nō
sufficit cobabitatio nisi etiā dederit operam
operi carnali. Itē q̄ iurare debēt q̄ vterq; de-
derit operā copule carnali et p̄ trienniu nō
poterant facere. zc.

Fraternitatis

Si mulier fuerit adeo arta q̄ a viro co-
gnosci nō p̄t separari ab eo p̄t. ¶ No. g. q̄ dicit
q̄ nihil ē q̄d inutile ē z est magistra i hac ma-
teria qñ tangit de artatōe mulieris z de ma-
leficio atq; impotētia coeūdi.

Littere vestre.

Propter maleficiū potest matrimoniū
separari si infra trienniu non poterit remo-
ueri. ¶ No. gl. sup̄ vbo cognoscendi q̄ tangit
differentiā inter frigidum et maleficiatum.
Item dicit glo. de triennio q̄ debent cobabi-
tare z dare operā carnali copule.

Titulus. de matrimo- nio contra interdictū ecclesie contracto.

Littere quas.

Matrimoniū nō d; separari l; p̄terdicti-
ctū eccie p̄trahat. vel iudicis factū. i. p̄niti tñ
pena sic p̄bentib⁹ z sepant donec cognoscat
de cā interdicti. B̄ dicit p̄m panoz. Et notat glo.
vñū singulare in. c. p̄mo sup̄ vbo districtius
q̄ l; iudex deferat appellatōi nihilomin⁹ p̄t
matrimoniū iterdicere. Item tangit an sen-
tentia posset ferri sub conditione sup̄ verbo
donec.

Ex litteris.

Itud ca. p̄t sūmari p̄m panoz. isto modo

Spōsalia de suo cū vna et p̄ interdictum
eccie p̄tracta nō habent dirimere matrimo-
niū postea p̄tractū cum alia.

De muliere.

Sibi q̄ dicebant p̄ sanguine cōtraxerūt
p̄ceptū iudicis debēt separi donec d̄ cā co-
gnoscat. Itē tāgit glo. i. c. vñmo sup̄ vbo do-
nec an necessaria sit absolutio post lapsum
ip̄is qñ snia ex cōmunicatōis fertur ad tem-
pus vt in glo. et textu.

Titulus. qui filij sunt legitimi.

Conquestus.

Per sequens matrimoniū fit legitim⁹
ante matrimoniū i fornicatōe p̄cept⁹. ¶ No.
glo. q̄ tāgit an causa filianonis et leguma-
tionis spectet ad ecclesiā. zc.

Cum inter.

Ex q̄ parētes publice z i facie eccie cōtra-
xerūt filij sūt legitimi an diuorū nati. ¶ No.
tat glo. q̄ ip̄s p̄ceptōis spectandū ē cū de cō-
modo alic⁹ tractat et p̄iam nato habet. Itē
q̄d si infanti moueat questio. zc.

Transmisit.

Credit parentib⁹ q̄ aliq̄s nō sit eoz filius
nisi p̄ iudiciū p̄trariū p̄b̄et. ¶ Nota glo. q̄ dicit
q̄ multū B̄ casu valet fama vicinie. Itē q̄d be-
reditate viuētis agi v̄l pacisci n̄ p̄t. Itē dicit q̄
null⁹ affect⁹ vincit paternū affectū.

Causam que.

Non potest esse vxor que viri sui thoz
maculans alij dum ille viueret se copulare
presumpsit. ¶ Nota glo. que tangit de auun-
culo magno et dicitur talis frater patris
mei. zc.

Lator presentium.

Qui dicit aliquē fore illegitimū B̄ p̄bare
debet si aduersari⁹ sit i possessione legitima-
tionis. ¶ No. gl. qualiter filius naturalis suc-
cedit patri si legitimi filij non extant. Itē no-
tat glo. q̄ q̄s cōpellitur aliquando ad agen-
dum. et alle.

Tanta est vis.

Tanta vis est matrimonij ut illegitimos faciat legitimos. *¶* Delius sumat secundum panorum. Naturales legitime per subsequens parentum coniugium. spurij vero non. *¶* Nota. quod. g. querit an etiam in casu huiusmodi capituli illegitimi legitimentur quod ad ordines et alios honores. Item glo. ponit differentiam inter legitimos et naturales et legitimos et naturales filios tantum.

Causamque.

Post mortem de legitimatone cognoscitur propter bona. Aliiter sic secundum panorum. De causa civili inter laicos non cognoscitur ecclesia cognoscit tamen quod sit de legitimo matrimonio nato. *¶* Nota glo. que disputat de imperio et papatu an imperium dependeat a papa et an papa habeat utrumque gladium. Item dicitur quod crimina morte extinguuntur et ponit casus in quibus fallit.

Perlatum est

Legitima est proles precreata ab illa cum qua auctoritate ecclesie fuerit matrimonium contractum licet predictum postea inveniatur illegitimum. *¶* Nota qualiter procedendum est quando maritus se absentat ab uxore longo tempore et qualiter vocandi sunt amici eius.

Quod nobis.

Matrimonia in clandestino matrimonio postea peccata approbata legitime sunt dicendi. *¶* Nota glo. que tangit quod modis matrimonium dicatur clandestinum et remittit ad. c. Cum inhibitis super. et.

Referente.

Publice honestatis iusticia impeditur matrimonium filij in eodem matrimonio geniti sunt illegitimi. *¶* Nota. quod. g. istud impedimentum publici boni iusticie est perpetuum. quod impedit et dirimit. et.

Peruenit.

Ubi non constat de matrimonio quod dicitur esse matrimonium illud probare tenetur. *¶* Nota. quod. g. dicitur. quod ex quo matrimonium in facie ecclesie est tractum bona fide presumitur quod filij sunt legitimi.

Per tuas.

Filius natus ex sponsa de futuro carnaliter cognita legitime est licet nunquam matrimonium sit in fa-

cie ecclesie publicatum. *¶* Nota. quod. g. valde notabilem et singularem quod ponit quibus modis pater filium legitumare videtur.

Idem venerabilem

Papa non legitimat in palibus aliene iuris dictis subditos. *¶* Nota. textus. qui arguit cui preceps maior est etiam preceps minus. Item. g. tangit de legitimatone in quibus casibus legitumari potest. Item tangit inter cetera quod tria sunt bona matrimonij fides proles et sacramentum.

Ex tenore.

Si habes uxorem prabat cum alia primum matrimonium ignorante filius exinde susceptus legitime est habendus. *¶* Nota. quod. g. bona fides alterius partium sufficit ut filij dicantur legitimi. et.

Saudemus.

Si inde quod praxit cum consanguinea sua pueriat proles ex tali matrimonio suscepta legitima iudicatur. *¶* Nota. textus. qui tangit de virilitate et de opinione super quibus vide etiam glo.

U. q. matri. accu. pos.

Relatum.

Cum maritus abest ex causa legitima in eius absentia potest matrimonium accusari. Vide. g. que tangit qualiter procedendum est in absentia et de malicia absentis.

Et nobis est.

In causa matrimoniali nullus audit perferre testimonium preceptura. *¶* Nota. quod. g. dicitur quod testibus et non testimoniis credendum. Item tangit. g. quod prelatio inducit probationem et quod non.

Videtur

Cum impetitur matrimonium ratione consanguinitatis prabendum vel tractum dirimendum pater et mater et ceteri consanguinei sunt in accusatione et testimonio potius admittendi. *¶* Nota. textus. notabile quod unusquisque desiderat scire suam genealogiam. Item tangit quod pater recipit in causa filij. et.

Insuper.

Si mulier iuxta fuerit desponsata tamen ex qua semel fuit cognita amplius non poterit matrimonium accusare. *¶* Nota. quod. g. ponit merum. Et

mibi p facto sepe qd ee pt. Itē q carnalis co-
pula remouet omnē allegatōez violētie. zc.

Significante.

Propter turpē questū ab accusatōe ma-
trimonij est mulier repellēda. Nota. g. q. tā-
git quibz modis accusator repellit. et an sy-
monia potest committi in matrimonio.

Cum in tua.

Quādo denūciatōis tpe qd mrimoniū
nihil dicit postea nō audit nisi denūciatōez
ex causa legitima ignoret. Vide b glo. q. vide
tur querere qd si accusans tpe denūciatōis
fuerit abiens vel nō intelligens. et qualiter b
probari debeat. zc.

Titulus. de diuortijs.

Si qua mulier.

Mulier q machinat in morte mariti sui
post ipi mariti decellū neqz parabere lz effe-
ctū nō habuit talis conat. Nota. g. q. tāgit ca-
sus i qbz mrimoniū parari nō pt. Itē q puni-
conat. cui nō sequitur effectus.

Quesiuit.

Propter solā infidelitatē z nō ppe aliud
maleficiū sūt iuges sepandi. Nota. g. q. dicit q
vir nō pt dimittē vxorē suā ppe furtū vī vxor
aliq alio crimine excepto infidelitatis. zc.

Porro.

Sine iudicio ecclie nullus ppe suā vxorē di-
mittere z si notoriū sit impedimētū. Scdo dicit
q sine accusatōe pt eps de impedimēto matri-
monij inquirere. Nota. g. q. tāgit an i notorijs
sit seruandus ordo iudiciarius. zc.

Significasti.

Nō petit restitutōez iugis q continentias
nō puaui et si fuerit iniuste dimissus. Nota
glo. q. tāgit qd faciendū sit cū alter iugū al-
teri materiā adulterādi dedit. Itē q preteritu
paupertatis nemo dz turpem vitam ducere.

Ex litteris.

Propter fornicatōez iugis pt repellī q
fuerat fornicat. Nota. g. q. dicit q pfectio in cri-

minibz nō p iudicat nisi pseueret. Itē tex. tā-
git de viro q mulieri negauit alimenta. zc.

De illa.

Mulier virū labentē in beresim sine iu-
dicio ecclie dimittē nō dz et si b fecerit vt vir
a suo reuocet erroze ppter pfulionē quā mu-
lier videtur sibi facere qz ab eo recedit.

Quanto.

Ista decre. docet qliē z qñ alter iugū vo-
lare pt ad secūda vota ppe beresim vel infide-
litatē alteri iugis. Sz fm panoz. b mō sū-
mat. Vinculū iugale nō dissoluit alio con-
iugū fidelū i beresim lapsos. sz si vnus infidelis
um iugū puertat ab fidē z alter nollet sibi
cobabitare vel nō sine blasphemia vel sine
pctō mortali soluit iugū z puerlus cōtra-
bere poterit. b. d. Nota. tex. et. g. q. ponit casus
in qbz qd pua iure suo sine culpa. Itē gl. po-
nit metra super. e. c. Desere spernētē vel blas-
phemare volētē. Vel te credētē scelus ad mor-
tale trabentem. Nam sunt absqz mora vin-
culo rupia piora. vin.

Gaudemus.

Ista decretalis i hac materia ē notabil et
magistra z pmo querit an pagani q in gra-
tibz ppraxerūt illicitis post puerlionē pnt i
tali matrimonio remanere. Item an plures
prouit in paganismo habuerūt post bap-
tismū pnt retinere vxores. Item tangit drep-
dio an hodie apud eccliaz pcedat. Itē ponit
tex. q nihil ad nos de his que foris sunt. Itē
tangit de mendacio. zc.

Deus qui.

Bis pēlat ecclia cū puerlis d nouo vt vtā-
tur mrimonio cū relictis fratru ptracto iuxta
moysaicā legē. De materia b9 capituli. Ar-
de glo. q. alle. nbi. c. Olim aliter. viij. q. j.

Titulus. de dona. iter uirum et uxorez et do- te post diuortium re- stituenda.

Mulieres.

Si mulier propter aliquam licitam causam a marito suo fuerit separata, tota dos est sibi restituenda. Vide glo. q. tangit que sunt cause licite separationis scilicet consanguinitas.

Significavit.

Facto divorzio mulier recipit dotem et partem suam de rebus constante matrimonio acquisitis. quod verum est si peccatum viri fuerit aliud non. Item glo. q. ponit casus in quibus fallit restitutio.

De prudentia.

Cum ecclesia delegat causas matrimonij persequens intelligit committere causas dotis. Item glo. q. videtur tractare coram iudice causa dotis sit tractanda. An coram spirituali an seculari. etc.

Plerumque.

Propter adulterium mulier a viro separata potest dotem. Item glo. q. videtur tangere an vir possit de iure compelli ad reconciliandum sibi uxorem fornicariam. Item dicit glo. q. crimina et iniurie procedunt ex mente.

Et si necesse.

Ubi non est matrimonium dos aut donatio propter nuptias non existit. Item glo. q. tangit de conditione in textu posita quod talis non debet apponi, et quod ex improbitate nemo persequitur actionem.

Super ea.

Vir non potest de iure uxori sue in donationibus procedere possessiones ad ipsum quod ad uxorem pertinet, nisi dominus consenserit. Cum nullus potest plus iuris in alium transferre. etc. Item proxi datur viro dotem et vir uxori donationem propter nuptias.

Per vestras.

Marito vergente ad infirmitatem pro dote satisfactio potest peti. Item glo. q. tangit an in dote et in minoribus alendis possit committiusura siue fenus. Et dicit glo. q. tutor qui in bonis minoris nihil habet nisi pecuniam quod ipse cogatur fenerari pro alimentando minore. etc.

Donatio.

Donatio iterum iuges facta est invalida nisi morte donatoris fuerit confirmata et perire si reuocetur tacite vel expresse vel si donator deinde recepit

postquam debitum carnis persoluerit. Item soluto matrimonio dos redit ad mulierem et donatio propter nuptias ad virum nisi aliud obviet consuetudo

De secundis nuptiis

Capellani.

Secunde nuptie non sunt benedicende et benedicens puniendus est. Item glo. q. dicit istud intellegendum fore prima uxore viuente et ad exhortationem penitentis. et sic sacerdos non debet interesse clandestinis sponsalibus.

Dominus noster.

Non debet matrimonium contrahere mulier donec sibi constet de morte primi mariti. Item glo. q. dicit quod in dubio semper presumitur pro matrimonio quod fieri debet nisi quando dubitatur an contrahi sit vel non. Item notat glo. q. per casum id quod ab initio valuit postea infirmatur. etc.

Vir autem.

Vir aut mulier ad bigamiam transiens non debet a presbitero benedicere quia cum alias benedicti fuerint eorum benedictio iterari non debet. Item tangit glo. de sacramentis iterandis. et de consuetudine circa ista.

Super illa.

Mulier mortuo marito suo potest infra ipsam lucrum sine infamia alteri nubere. Item glo. q. tangit causam quia cum apostolus dicat nubat domino et tempus non adiciat nec nos adicere debemus.

Eum secundum

Ut supra capitulo primo. Item glo. q. tangit et etiam textus quod mulier infra annum lucrum marito suo mortuo possit alteri nubere secundum canones tamen videtur se debone stare et facere seipam suspectam quod viuente primo marito incommode virit ac et exhibet se fuisse ingrati primo marito et eum non multum dilexisse in vita mariti sui. et ideo puniri debet pena legali precepta in legibus in glo. allegatis. etc.

Et sic est finis quar-
ti libri decretalium.

**Incipit liber quintus
decre. Titulus. de accusa-
sa. inquisitionibus et de
nunciationibus.**

Legitimus.

Accusatus fatigari non debet si accusator non fuerit legitimus. Notat glosa qd accusator debet esse bone fame nec inimicus accusati et sine crimine. Item dicit glosa qd gestans trabem in oculo proprio festuca non potest erui re de oculo fratris sui.

Si quis.

Si episcopus denunciatus fuerit et postquam caritative monitus fuerit causam suam non emendet et eam corrigere noluerit ad prelatos causa eius deferatur. Notat glosa qd in denunciatione ad penitentiam procedere debet monitio secus si ad infligendum penam. et glosa alle.

Ille prepositorum.

Ab accusando abbatem non admittunt nisi monachi et illi qui interest. Notat glosa qd si casu interest monachis. Item interest patronis. Item interest parrochianis. Item qd sententia debet absolueri vel condemnare.

Omnipotens deus.

Cum aliquis accusat vel denunciatur vel se inquiri statim est gravata eius opinio ut iterum non debeat promoueri. Et an valebit electio inter de eo facta. vide Inno. in ca. Accusatus de symonia.

Nulli episcoporum

Episcopus non potest sua accusatione repellere familiarē accusantē quous fuerit criminofus. Notat glosa de familia qd episcopus precipue debet honestam familiam et imputet sibi quod mala tenet familiam. Item mores famulorum quos approbo potest reprobare non valeo. etc.

De his.

De delicto unius hominis non debet nisi semel accusari. Notat glosa qd crimina semel dimissa iterum in ultionem venire divina clementia non patitur et de delicto unius hominis sepius queri non debet. nisi in duobus casibus in glosa. politis. et alle.

Repellantur.

Cohabitationes inimicis accusati repellunt ab accusatione quia infestationes blasphemie affectio solet amicitie icitare. Notat glosa qd dicit qd cohabitatio inimico meo presumit inimicum meum.

Accusasti.

Accusans aliquem qui occisus est nisi fecerit per pacem. xl. diebus in pane et aqua cum septem sequentibus annis penitere debet. Si debilitatus fuerit per tres quadragesimas penitere debet. et intellige ista de illo qui iuste accusat scilicet per calumniam. quia ille qui iuste accusat reus non est.

Evidentia.

Evidens delictum non est opus in accusatione proponere. Notat glosa. Si unum fore casum notum scilicet per evidentiam facti. Et dicit qd in confessum non sunt precepta iudicis in sententiam dare.

Cum. p. manconella.

Laicus clericum etiam de excepto crimine accusare non potest quod intelligendum est ut dicit glosa. quoniam scilicet inimicitia est inter eos et mala presumptio. Notat glosa qd numerus copurgatorum est arbitrarius. Item qualiter procedi debet quoniam purgandus copurgatores habere nequit.

Ex parte tua.

Monachi suum prelatum accusare abbatem et ex pensas habent de monasterio et si verum nisi essent excommunicati vel inimici vel aspiratores. Notat glosa qd monachi si casu prelatum accusare abbatem non obstante quod iuraverunt sibi obedientiam. Item tangit glosa in fine an monachus stans in studio posset agere.

Si constiterit.

Si clericus accusatus vel denunciatus profiteatur quod per ebrietatem ante dormitum celebrauerit missam. et si super hoc puicatur super repentione ecclesie apostoli non audit. Notat glosa quod sit ecclesia debet in commendam. Item quod sit pnoctare et de ebrietate.

Ademinus.

Qui semel tulit testimoniū i criminali cōtra aliquē eū postmodū accusare nō potest. Nota q̄ ille p̄sumit inimic⁹ alic⁹ q̄ sponte p̄ eū i causa criminali testimoniū tulit.

Licet in beato.

Si accusator in assignato termino nihil dicat ampli⁹ nō audiet. v̄ sic. Ante inscriptō nē p̄t accusator delistere quando cūqz. Ita. ter. q̄ dicit nihil de p̄tingentib⁹ omittenduz fore. Item dicit de odore bone opinionis. Ita. glo. q̄ iudex nō d̄z statim absolvere. Item q̄ B casu q̄s tenetur iniuriarum.

Veniens.

Qui iurat se nō accusaturū aliquēz amplus eum nō poterit accusare. Ita. g. q̄ in B ē magistra singularis tangēs an in causa criminali potest iteruenire pcurator. Et i q̄ bus casib⁹ B fallit. Item dicit q̄ publice iuratis ē absentes a quibuscūqz defēdi z quē libet p̄ eo verbū facientē audiri.

Super his.

Denūciator criminis nō inscribit. accusator inscribit. Excipiēs et inscribit ad penam extraordinariā si exceptio illa deiciat ab obtēto alias nō. Itē ad excipiendū de crimine admittit pcurator. Ita. g. cas⁹ i q̄b⁹ nō requirit inscriptio. Item dicit glo. q̄d sit inscriptio et ad q̄d obligat se inscribens.

Qualiter et quando.

Si inq̄sitores i inq̄rendo errauerūt z i p̄cessu possūt ip̄i de nouo inq̄rere. Ita. ter. notabile q̄ dicit q̄ nō d̄z illū pudere q̄ alijs p̄est ut errorem suū corrigat. Ita. g. q̄ tāgit an iudex errās i snia possit eā denuo p̄nūciare et corrigē. z glo. alle. ad B iura. Itē tāgit. g. q̄ via dicat via regia scz via iusticie.

Eum dilecti.

Propt̄ crimē i modū inq̄sitionis pbatū p̄t ep̄s a sua eccia remoueri. Ita. g. q̄ nō credit iudici i p̄iudiciū alteri⁹ p̄tis nisi quaten⁹ p̄stiterit p̄ legitima documēta. Itē tāgit glo. de dilapidatōe symonia z naufragio.

Eum oporteat.

Testificari nec inq̄sitorēz p̄nt p̄leq̄ inimici. Ita. g. q̄ querit an ne criminosi z ifames repellat a denūciatōe. Itē dicit q̄ heretic⁹ admittit. Itē tāgit. g. quales inimicie z qualis amicitia repellit a denūciatōe z testificatōe z cōcludit glo. B iudicis arbitrio relinquenduz fore.

Eum dilectus.

Denūciantes ep̄m repellūt trib⁹ casibus in B caplo p̄tens scz si sūt p̄cubinarij publici. Itē si caritativa monitio nō p̄cessit. Item si fuerint p̄spiratores pira ep̄m.

Inquisitionis.

Si crimē in modū inq̄sitionis ē pbatū impedit et post penitentiā ordinis executōem vel b̄nficij retentionē pcedet sic i accusatōis iudicio alias pcedit s̄m arbitriū iudicantis. Ita. g. q̄ i nullo occulto crimine impedit executio post pactā penitentiā p̄terqz i homicidio z symonia. z glo. alle. ad B iura.

Ad petitionem.

A non suo iudice facta inq̄sitiō p̄t a d̄no papa rata haberi. vel sic. Nulla ē inq̄sitiō ubi ordo iudiciari⁹ nō seruatur. vel sic. Si inq̄sitiō p̄ papā deleget specialit̄ de ea legat⁹ se iromittē nō p̄t. Tāgit. g. q̄n q̄s videt p̄sentire in iudicē. Itē an pbatōes facte corā nō suo iudice p̄iudicant.

Accedens.

Exceptio criminū nō retarbat possessiōnē dandā electo nisi elect⁹ sup̄ his publice fuerit diffamat⁹. Ita. ter. q̄ videt subtilit̄ inuenire q̄ ubi alicui iudicat purgatio si deficit in purgatōne pcedit p̄ ip̄m sicut an purgatio nē. Itē frāgēs carcerē p̄sumit reus. zc.

Qualiter et quando.

Superior p̄ subditū suūz maxie p̄latū suū per his de q̄b⁹ ē ifamat⁹ inquirēt z tūc eū vocabit z tradet caplā z dicta z noia testiu⁹ et copias excipiēdi z defendendi ei dabit. Et si reperiat nocēs z graui⁹ deliquisse remouebit ab admistratōe B aut i regularib⁹ nō seruatur. Ita. g. q̄ p̄lati sunt positi sicut signū ad sagittā z q̄ subditi nō facilius debent admitti ad accusatōem p̄latoy suoy. Ita. bñ glo.

bui⁹ capituli que est singularis et magistra
in hac materia. *z.*

Sicut olim.

Metropolitani singulis annis cōcilij
pūinciale celebrēt ad corrigēdos excessus et
mores reformādos et p diocesim certas pso
nas pstituat q oia inuestigēt et in sequenti
concilio referant. Et q b statutū neglexerit
obseruare ab officio suspendat.

Olim. J.

Inquisitio p religiosos dz absq solenni
tate et strepitu iudicio expediri. Vel sic pē
den. inq̄sitōe p abbatē ad suoz monachozū
instā. ipetrata ip̄s mōachis n dz iſerre gra
uamina ipe abbas p̄p̄t q inq̄sitio differatur
Nota glo. q causa incepta inter p̄latum et
subditum suspensa est iurisdictio p̄lati ac si
esset ab eo appellatum. et glo. alle.

Relatoz excessus

Pendēte inq̄sitōe de dilapidatōe p̄ p̄la
tū iudici sibi dz omne gen⁹ alienatōis. Nota
glo. q conat⁹ cupiditatis ē p iusticiāz cor
bercend⁹. Item tāgit et glo. de penis malis
infligendis. Item q̄s timor dei. *z.*

Titul⁹. de accu. inq̄. et denun. libro sexto.

Postquā coram eo.

Qui p̄fessus ē crimen suū corā inq̄sitore
puniri dz n obstat q p̄fess⁹ postea excipit se
de eodē crimine p̄fello nō fuisse i antea diffā
matū. ac et q inq̄sitore eidē nō tradidit capla
sup q̄b fueru accusat⁹ vel denūciat⁹. *z.*

Si is cui.

Si p̄ inq̄sitore a papa p̄ aliquē datū n ex
cipit q̄ p̄mo sup fama inq̄rere dbeat postea
d eodē p̄ipm exceptio data ē iualida q̄ p̄mo
debuit b facere et i p̄ncipio p̄cess⁹ inq̄sitōis
reclamare vel p̄ipm appellare. Itē glo. tāgit
an excōicat⁹ p̄t denūciare.

Et. de calūniatoribus.

Cum fortius.

Subdiacon⁹ q calūniose accusat diaco
nū p̄uat ordine subdiaconat⁹ et verberibus
publice castigat⁹ dz in exiliū depozari. Nota
glo. q ex p̄sona aggrauat iniuria et q p̄re
posito suo man⁹ intulerit capite punit⁹ et au
get crimen dignitate p̄posito.

Cum dilectus.

Denūciator criminis in p̄batiōe deficiens
ab officio et bñficio suspendit⁹ donec suā in
nocentiā purget. Nota glo. q si denūciatus
nō p̄bat qd iſedit calūniari p̄sumit. Itē tāgit
glo. q̄lī p̄babit q q̄s calūniose nō denuncia
uit et videt⁹ q p̄ iuramentū suū.

Titul⁹. de simonia.

In ordinando.

In ordinatōe clerici nec ep̄s manū nec
archidiacon⁹ vocē nec nōtari⁹ sc̄pturā ven
dere debet. Glo. dīc q notari⁹ b casu q nihil
habet de publico potest gratuito et sine pa
cio oblatum recipere. et alle. *z.*

Qui alium.

Qui ordinatū in ecclia p pecuniā expule
rit et eam sibi sic vendicauerit deponi debet
Nota glo. q b casu duplex cōmittit⁹ peccatū
in recipiendo pecuniā et locum viuētis
occupando.

Si dominus.

Quilibz catholic⁹ admittit⁹ testimoniū
p̄ simoniacū nulla distinctiōe sc̄rā. et tāgit. g.
an heretic⁹ etia⁹ admittat⁹ p̄ simoniacū vel
pagan⁹ et arguit a p̄trario sensu q non.

Accusatum.

Pendente accusatiōe symoniaci sup sy
monia diffamati nō debet simoniac⁹ ad ce
lebrandū missas admitti. Nota. g. q querit an
ne ip̄o iure simoniac⁹ public⁹ sit suspēsus cū
ip̄e videat⁹ h̄re caracterē viciolum.

Quotiens.

Ut supra primo capitulo. si. p̄cedens ca
pitulū loquit⁹ in accusato diffamato s̄ iustud
ca. loquit⁹ de inq̄sitōe. illud loquit⁹ de symo

Cardinalis p palefredo a nobili viro re
cepto simoniā n̄ psumit cōmisisse. Ho. tex. q̄
poit ea q̄ sūt p̄siderāda ī donatōe. scz p̄sona
dāns ⁊ accipiēns. ⁊ q̄lq̄l muneris ⁊ dona

tōis rpe. Itāgit. g. notabilia ēca mūera. x.

Veniens.

Ei q̄ debet restituī pecunia cuz iuenit to-
ta eccia deliquisse. Tāgit. g. q̄ s̄uetudo non
valet q̄ p̄ passu et aliqd̄ det̄ in ingressu reli-
gionis. Item graui⁹ punit auctor sceleris q̄
pbibere debuit. et glo. alle.

Ex tue fraternitatis.

Occult⁹ simoniace⁹ vt abstineat monēd⁹
est nō cogend⁹. Tangit. g. q̄ intentio ē īspiciē-
da. It̄ q̄ furtū nō cōmittit s̄n affectōe furandi.
It̄ tāgit an simoniace⁹ īpōiure sit suspensus

Ad nostram.

Pro misterio ecclesiastico celebrādo si-
ne p̄ vicariis assignādis seu p̄ crismate nul-
laten⁹ pecunia exigat̄ put̄ et supra tactū est
i. c. sup̄. e. Nō satis. et dicet̄ et infra. e. intantū.

De simoniace.

Simoniace ordinati nescienter q̄ simo-
niaci n̄ sūt p̄nt disp̄latiue ī suis ordinib⁹ re-
manere. Notat glo. q̄ postq̄z p̄stiterit eis de
hoc q̄ simoniace ordinati sūt debent renūcia-
re. et alle. iura.

Mathheus carō.

Nō ē aliqd̄ p̄standū p̄dicētib⁹ electōi a n̄-
q̄ electo plenū ius fuerit acq̄sitū. Glo. tāgit
an volūtas turbata sit volūtas. It̄ q̄ maloz
mores īfirmitas animi n̄ excusat. It̄ tāgit
tex. et doc. an et qualiter secretū cōfessionis
potest manifestari.

Ad aures.

Pro absolutōe excoīcatōis nihil ē exigē-
dū. Glo. notat q̄ q̄rit an et dās pecuniā p̄ ab-
solutōe sit simoniace⁹ q̄ n̄ dubitat̄ d̄ recipiēte
It̄ q̄rit qd̄ d̄ exp̄lēs p̄tūmacie excoīcati.

De regularibus.

Ista decre. docet q̄liter p̄cedendū sit cuz
reglarib⁹ p̄ simoniā receptis. Vel sic fm̄ pa-
nor. Nōdachi p̄ simoniā recepti si sūt symo-
niaci ad artiora mōasteria trāsferūt̄ aī p̄
renūciatōz ī eis dē vt ī alijs mōasterijs eiuf-
dē ordīs poterit collocari. Glo. q̄rit an simo-
niaco l̄z renūciare ecciesiē licentia ep̄i.

Ex insinuatione.

Simonia cōmissa p̄ p̄z nocz filio. Tan-
git. g. q̄ b̄ casu factum alteri⁹ alteri nocz et si
ignoret et sine culpa qd̄ ē mirū. It̄ tāgit. g. an
caplm̄ possit disp̄lare cū simoniaco ignorā-
ti. It̄ dic̄ q̄ ille dign⁹ ē misc̄dia q̄ alieno vicio
laborat.

Nobis fuit.

Electio factā simoniace ignorāte electo cas-
sat nisi pecunia fuerit data ī fraudē. et ep̄s cū
tali disp̄lare n̄ p̄t. Tāgit. g. q̄ si electores p̄p̄e
pecuniaz ad eligēdū moni n̄ fuerit nō cassat
electio. tāgit et. g. q̄ nulla misc̄dia ē habenda
cū simoniace electo scienter. glo. alle.

Dilectus filius

In bñficijs possū vexatōez meā redimere
cū mibi plenū ius fuerit acq̄sitū sec⁹ si nullū
ius mibi fuerit acq̄sitū. Tangit. g. an et q̄n l̄z
redimere vexationes. Item dicit qd̄ sit pena
concussionis.

Suam nobis.

Pro bñdictōib⁹ nubēnū et exequijs mor-
tuoz n̄ ē pecunia exigēda. Notat. g. q̄ ep̄s iu-
dex et sacerdos p̄nt cape sup̄r. It̄ q̄ sacerdos
p̄t locare opas suas q̄ aliudē n̄ bz et p̄t pete-
re a subditis vt teneāt circa p̄dictas p̄statio-
nes laudabilem p̄suetudinem.

Dilectus filius.

In b̄ caplo habes q̄lī sit ī modū accusa-
tōis vel inquisitōis p̄cedendū p̄ simoniacos
reglares. It̄ tāgit. g. aliq̄s cas⁹ ī q̄b⁹ pactum
siue p̄dicio licet iteruenire in sp̄ialib⁹. Item
tāgit q̄lī p̄cedendū sit p̄ collegiū vel vniuersi-
tatē. Item q̄ snia lata p̄ dantē ratione p̄neri-
tatis p̄iudicat recipienti.

Licet hely.

Is p̄ quē inq̄rit̄ d̄ simonia nō p̄t testes re-
pellere p̄ exceptōez furti seu adulterij. l̄z p̄ cō-
spiratōez bñ p̄t. vel sic. Nōdachi de simonia
piurio et dilapidatōe ac īsufficiētia possūt
accusare suū abbatē. et vide glo.

Per tuas.

Pro n̄ casus īst⁹ capituli ī v̄sibus īstis.
Qualit̄ ī qualem p̄ q̄s que culpa probatur.

Abde modū sēlic distingue licet bel. *Nota* glo. q̄ ē notabilis ⁊ singularis q̄ et quales testes sūt in symonia admittendi. *z̄c.*

Sicut tuus.

Non iputā electo p̄firmato cū ip̄o p̄bi bēte p̄ ip̄i p̄firmatōne pecunia data fuerit. *It* tangit. g. vñū satis notabile de excōicatiōe sc̄z p̄ q̄ v̄ba fer̄ excōicatiō. *Item* dicit q̄ abbas p̄firmat⁹ potest excōicare et et p̄ior. *Item* tangit glo. an snia excōicationis ferri potest sub conditione.

Tua nos.

Tempe ingressus p̄t q̄s id q̄d vult eccie pura intentōne donare. *Vel* sic et clar⁹ p̄m panoz. *Si* cleric⁹ cū pacto p̄fert eccie bona sua vñ ip̄a recipiat i canonicū. et illa sibi retineat p̄ p̄bēda symonia cōmittit. *Nota* gl. q̄ aliq̄s p̄t licite p̄ p̄bēda rogare vel vñ i canonicū recipiat alic⁹ eccie. *Item* dicit tex. q̄ ecclēsia nō iudicat de occultis.

Per tuas.

Ordinat⁹ vñ p̄t susceptis ordib⁹ l̄z ordia toz dicat symoniac⁹ si ordinat⁹ p̄p̄abiliter ignorauit. *Nota* g. q̄ dicit q̄ vis animo fieri nō p̄t corpi tñ p̄t. *Unde* vulgo d̄: denchēys toz buri. *Item* tangit tex. et etia⁹ glo. q̄ edificā contra p̄scientiam

Intantum.

Pro crismate ex noia variatōe nihil est recipiendū. *Rec* archidiacon⁹ p̄ inuestitura neq̄ pecuniā nec decant albā vaccā recipere debēt. *Nota* tex. q̄ tangit de illo qui p̄mo recipit p̄cium ante q̄z tradat rem. *It* grā gratis debet fieri. *z̄c.*

Per tuas.

Pro p̄ntatōe ad certū titulū faciēda nō ē aliq̄d p̄mittendū. vel sic. q̄ remittit actiōez ad bñficiū ex intulatiōe acq̄sitū symoniā cōmittit. *Tāgit* g. q̄s p̄t disp̄sare i symonia.

Consulere

Adm istratōez rerū ecciaz p̄ pecuniā acquirere symoniacū ē. *Et* g. q̄ sola voluntas facit aliquē symoniacū et p̄ nō ē verū dummodo voluntas sit p̄tenta suis terminis. *z̄c.*

Sicut pro.

*R*atione p̄suetudis nihil ē p̄sp̄alib⁹ erigendū. *Nota* g. ⁊ arguit p̄ ⁊ p̄tra an etiā ex p̄suetudine posset aliq̄d erigi peni atq̄z recipi p̄sp̄alib⁹. et vide h̄ hosti. singulariter.

Quoniam.

Non it̄ bec decretalis q̄lit p̄cedendū sit cū monialib⁹ mōachis ac et alijs reglarib⁹ symoniace receptis i suis mōasterijs. *Et* sic p̄m panoz. sūmat *Religiosi* p̄cio recepti vna cū recipiētib⁹ de mōasterio expellūt ⁊ in ar̄tiōib⁹ mōasterijs ad agendū penitentiā detrudūt. *Sz* recepti ante istud p̄ciliū ponebātur sic recepti in alijs locis eiusdē ordinis n̄ si multitudo sit i causa. ita tñ q̄renūciat p̄ me recepti ⁊ de nouo recipiūt. *b. d.* *Tangit* glo. q̄ moniales vbi sunt notabilē paupes possūt recipe aliā dūmodo habeat victus et tantū portet secū si p̄ nō fiat in fraudem. *z̄c.*

Studiuimus.

Symoniacū ē aliquē p̄hibere iſtitui vel impedire habitū religionis assumi p̄textu munera exigēdi. *Nota* glo. an liceat alicui redimere ius suū siue veratōes iniustas.

Ad apostolicam.

Ecclesiastica sacramēta sūt libere p̄ferenda ⁊ p̄suetudo laudabilis circa ea ē seruāda. *Nota* g. q̄ dicit q̄ p̄textu pietatis nō ē faciēda impietas. *Item* dicit q̄ laudabilis p̄suetudo est circa sacramenta seruanda.

Ne dei ecclesiam.

Pro installatōib⁹ abbatū Cisterciē. solennitates seruari nō debēt et q̄lit ep̄o eorū dioc̄. iurare debēt determinat⁹ capitulum. *Nota* q̄ subiectio notat dñm obedientia iudicem ⁊ reuerentia notat patrē in iuramentis vt hic notant doc. *z̄c.*

Jacobus canonicus

P̄detextu p̄suetudinis nō p̄t erigi p̄am: diū a canonico de nouo recepto. *Nota* g. q̄ p̄ casu p̄suetudo magis p̄iudicat q̄z p̄fectum aliquem faciat et dicit q̄ pro pastellis nihil erigi debet.

Si quis ordinauerit.

Symoniaci ē aliquē ordinare vel p̄sen-
tare sup̄ p̄missione q̄ eos non inquietet sup̄
sua p̄uisione. **Mo. g. q̄** dicit q̄ sit symonia.
Item dicit q̄ remitte sit idem q̄ d̄ dare. **Item** tā-
git de affectu siue opere. **z̄c.**

Mandato nostro.

Symoniaci ex solo affectu animi p̄ peni-
tentiā suo p̄nt satisfacere creatori **Elrguit. g.**
ex **h** caplo q̄ p̄ncipis b̄nficiū ē late iterptan-
dū. **Item** q̄ cui p̄cedit min⁹ p̄cedit ⁊ maior.
Item tangit an sola voluntas vel affectus
animi facit aliquem symoniaci.

Titul⁹. ne prelati uices suas vel ecclesias sub annuo. cen. conce.

Preterea.

Qui dant pecuniā ut ep̄alem vel aliā iu-
risdictiōez exerceāt officio suo p̄uāt. ⁊ p̄ferēs
illud p̄ferre nō poterit ⁊ alias canonice pu-
niet. **ar. glo. an et q̄n ep̄s uices. id ē** iurisdicti-
ōnē suā potest cōmittere.

Quoniam.

Regimē eccl̄ie sub annuo censu cōmitti
nō debet. **Mo. g. q̄** dicit q̄ ep̄us vel ali⁹ p̄latus
si eccl̄ie sue p̄esse nō potest iusta de causa p̄-
ponere vicariū et illi de fructibus eccl̄ie p̄-
uidere.

Querelam.

Fruct⁹ eccl̄iaz sub annuo censu p̄nt p̄cedi
Mo. g. q̄ dicit q̄rit an successionē locāus ec-
clesiā. id ē. fruct⁹ eccl̄ie sue d̄z seruare locatōez
p̄decessoris sui. **Item** tangit glo. quōtuplex
est eccl̄ia ⁊ quōt modis sumitur **h** nomen
eccl̄ie. **z̄c.**

Titulus. de magistris.

Quoniam ecclesie.

In q̄libet cathedrali eccl̄ia vn⁹ magister i
gramatica eē d̄z ⁊ p̄licētia docēdi nullū pre-
ciū exigat. **Mo. g. q̄** dicit q̄ magister d̄a mo-
nēdo siue mōstrādo. **Item** q̄ alios docz ab alijs

tūc edoceri nō d̄z. et alle. glo. concoz.

Prohibeas.

Pro docēdi licētia exactū repetit iā solu-
tū. **Mo. ter. q̄** dicit gr̄tis accepistis gr̄tis da-
te. **Item** dicit glo. q̄ in pari causa turpitudis po-
rior ē p̄bitio possidētis. **Item** q̄ negligētiā
subditoz supplere debet ep̄s.

Quanto.

Volentib⁹ alios docere nulla ē pecunia
erigēda nulla piraria et p̄suetudine obstāte
Mo. ter. g. q̄ cupiditas ē radix omniūz malo-
rū. **Item** q̄ magistri debēt eē mōnigerati ⁊ ha-
bere facundiā et bonā p̄uersatōem in testez
doctrinē. et glo. alle. concoz.

Quia nonnullis.

Ista decre. addit ad decretalē sup̄. e. c. i. et
dicit q̄ i q̄libz loco q̄ sufficere valeat magister
i gramatica ⁊ i eccl̄ia metropolitana theolo-
gus habeat. **Mo. gl. q̄** tāgit q̄ doctor p̄t pete-
re collectas. **Item** an iudex p̄t petere sup̄t⁹ q̄ de-
bet gr̄tis iudicare. **Item** dicit q̄ sp̄ūalia sine tē-
poralib⁹ diu stare nō possunt.

Super specula.

Innouat **h** q̄ dicitū est supra. c. primo d̄
theologo in cathedrali eccl̄ia statuēdo et ad-
ditur q̄ de qualibet eccl̄ia ad theologiā docē-
biles aliq̄ mittant. **Vel** sic fm̄ panoz. **Prela-**
ti et capitla ad studia theologie scolares do-
ciles transmittere tenent q̄ in absentia reddi-
tus p̄bendarū suarū et b̄nficioz p̄ q̄nquen-
niū integraliter p̄cipiūt. Et si p̄p̄ij redditus
ad sustentatōem studij eis nō sufficiunt de-
bet p̄latus cū capitulo eis p̄uidere. **Magi-**
stri vero donec docuerint itēgre p̄cipiūt fru-
ctus b̄nficioz suoz. **h** dicit. **Nota** ter. qui di-
cit q̄ defraudari non debēt denario i vinea
d̄nī laborantes. **Item** nota glo. que dicit q̄
ille iustam habet excusatōnem ignorantie
qui neminem habet a quo addiscat. **Item** di-
cit glo. q̄ hoc casu quōdiane distributiōes
nō dantur. **z̄c.**

Titulus. de magistris in cle.

Inter sollicitudines.

In studiis romane curie parisiens. oxoniens. bononiens. et salaman. debet esse magri catholici scolares regentes in linguis hebraica arabica et caldea duo scz p qlibz lingua. et statuit hec cle. p qd eis debeat de stipendijs et supribus pvideri. Nota. g. qd dicit q duplex est grasz operas et cooperas. Gratia operas preparat hois voluntate vt velit bonu. Cooperans adiuuat ne frustra velit bonum.

Eum sit.

Is ab que spectat magisteriu vlt doctoratu tribuere pusa doctorado recipit iuramentu q in solennitate sua no expendat vltra suam triu miliu. Turonens. argenteoz. qd si no fecerit etia si sit epus p sex menses a collatione magisterij est suspensus. Tagit glo. qd dicunt doctores et q dicunt magistri. et q alii qui moleste ferunt q noiant magistri. et q magister dr. quasi maior in statione.

Titul' de iude. et sarra ce. et eorum seruis.

Presenti.

Cu seru xpian' emit ca mercimonij a iudeo p. xij. solidis ipm redimere quisqz p ideli velit fieri xpian'. No. g. qd qrit qd fiet si copareat q istu xpianu redimat.

Abultorum.

Iudei pnt brei eoz possessionibz et agris colonos originarios xpianos. Et notat hic ab. qd dicunt coloni ascriptici et q dicunt originarij. Item notat glo. qd ex tpe seruitutis acquiri et seruitia consueta fieri debent. Item dicit q dñs colono inuito ipsum de vno loco ad alium transferre non potest. zc.

Iudei de.

Lex no pmitit iudeos novas erige synagogas pmitit tñ antiqs ipos in quiete bre. Item dicit. g. qd si antique synagoge corruerēt iudei possent eas reformare i pstinu statū no tñ vt ampliores faciant. et alle. concoz.

Quia super.

Iudei ipa die parasceues ostia vel fenestras aperta no babeant. sz clausa teneat tota die. No. g. qd ponit rōnem hui' q iudei illo die pauerūt deridere xpianos in consuetudinem creatoris.

Iudei siue.

Excoicari debet xpiani q i domibz iudeoru seruiūt iudeis vlt sarracenis et pncipes seculares q iudeos baptizatos bonis suis spoliari pmittūt. Item dicit glo. qd ad nos de his q foras sūt. Et ponit casus in qb' eccia intro mittit se de his qui foras sunt.

Ita quorundam.

Ista dcre. poit tres penas qb' puniendi sūt xpiani q deferūt sarracenis arma et q seruiūt eis i suis galeis sz q ipo iure sunt excoimunicari. Item q oibz hois suis debet mltari. Item q siui sui capiētū. No. g. de armis et an excoicat' possit iterū excoimunicari.

Consuluit.

Et sup. c. iudei de ciuitate. et dicit de synagogis iudeoz de nouis no edificandis. No. g. qd dicit q constān' iperator cōtulit pmo libertate ecclesijs et iudeos seruutu subiecit.

Ad hec omnibus.

Non debet paliq pacto vel pao cuius iudeis morari punire xpiani. Notat. g. b. vbu punire atqz assidue q interpolatum possūt intelligi put dicit glo. Item q innocens omni verbo credit.

Sicut iudei.

In pma pte dicit q iudei no debet baptizari inuito sed volūtarie bene. Scdo dicit ne qd audeat eos sine iudicio pdenare nec in suis bonis cōsuetudinibz ipetire nec coacta ab eis exigere seruicia. vltimo ne qd eoz ciuitate inuadat vlt mutet. Notat glo. cui liceat interficere vel punire. Item dicit q iudei non sunt hostes nostri licet sint hostes fidei nostre. zc.

Quam sit laudabile.

Qui pdicat infidelibz comedere potest que illi apponunt dū modo tamen modum canonicum non excedat In fine indulgetur

cuiuslibet de sui p[ro]lati licentia ut valeat eis pre
dicare. **¶** Notat. g. q[ue] sanctius est mori q[uam] ydo
latris v[er]sci. Item tangit etiam glo. in fine q[uod]
null[us] potest predicare nisi missus.

Significavit

¶ Pro redemptione xpianoru[m] licet aliqua
portare sarracenis q[uod] alio e[ss]ent vetita. Et si q[ui]
iuraverit se cu[m] mercib[us] no[n] ituru[m] in terra sar
racenoru[m] nisi par[er]it vel treuga. si par sit aut
treuga et portet merces p[ro]bitas no[n] excusa
tur a pena exco[m]municationis. hoc vult tex. i. fine.

Quod olim

¶ Ista decretalis exco[m]municatos dicit fo
re om[ne]s q[ui] tempe guerrarum cum sarrace
nis co[m]mercia habuerint v[el] subsidia ad eoru[m]
naues p[re]stiterint prout etiam superius i[n] di
uersis bu[ro]tuli capitulis supra tactu[m] est.

Et si iudeos.

¶ Ista decretalis i[n] p[ri]ma p[ar]te sui ta[n]git ingra
titudine iudeoru[m] q[ui] xpianis p[ro] gra faciu[n]t co[m]mu
mela q[uod] patiunt cohabitatio[n]e[m] et familiarita
te eoru[m] et faciunt xpianis sic mus in pera. sp[iritu]s
i[n] gremio et i[n] sinu ignis. In sc[ri]pta p[ar]te dicit q[uod] iu
dei non debent habere in suis domibus nu
trices xpianas.

Postulasti

¶ Si iude[us] clericu[m] pcutiat ei satisfacere pro
iniuria cog[er]e. **¶** No. g. q[ui] iude[us] sp[iritu]ali pena
puniri non potest. q[ui]am extra ecciam est et
nihil ad nos debis qui foris sunt. et glo. alle.

In nonnullis

¶ Iudei et sarraceni i[n] eoru[m] habitu a xpianis
debent esse distincti et eoru[m] mulieres in dieb[us]
passionis d[omi]nice in ornatu no[n] debent i[n]cedere.
et nome[n] saluatoris n[ost]ri blasphemare. **¶** Vide
glo. q[uod] alle. iura circa distinctio[n]e[m] habitus.

Cum sit nimis

¶ Iudeis no[n] su[n]t publica officia co[m]me[n]da[n]da
¶ No. glo. et tex. q[ui] dicit q[uod] iude[us] est blasphem[us]
chusti. Item id quod iniuste extortu[m] est da
bitur paup[er]ib[us]. et glo. arguit p[ro]p[ter] hoc. **¶**

Ad liberandum

¶ Ista decre. q[ui] i[n] su[m]ma dicit aliq[uod] supra tacta

sc[ilicet] qualib[et] pena puniendi su[n]t xpiani q[ui] sar
racenis arma ferru[m] et ligamina p[ro] xpianos
transmittu[n]t ac et ip[s]os i[n] galeis adiuvant eis
admittu[n]t. Et dicit tex. i[n] p[ri]ncipio de ira sancta
et ei[us] liberatio[n]e. Et dicit habbas q[uod] pena ista
ip[s]oni d[ebet] i[n] istis p[ri]ncipes seculares. **¶**

Ex spectali.

¶ Ista decre. q[ui] i[n] de[us] dicit q[uod] decretalis su
pra. Cum sit nimis. et loquit[ur] regi portigalie
Sed sic su[m]mat[ur] s[ecundu]m panor. Iudei vel pagani
publicis officiis p[ro]ficiendi no[n] sunt et si eis re
galia iura vendant ad ea colligenda p[ro]ficiendo
est xpian[us] no[n] suspect[us]. Et ta[n]git glo. d[omi]ni ioseph
q[ui] fuit fidelis dispensator p[ro]pheta[m] de quo
habet. xxij. q. ij. q[uod] ait. **¶**

Nulli iudeo.

¶ Baptisatu[m] aut volente[m] baptisari iude[us] ca
sui sui i[n] emere no[n] p[otes]t. Sec[un]do d[icit] q[uod] si ca[m] merci
monij eu[m] emerit q[ui] xpian[us] no[n] e[st] nec actu nec
p[ro]posito q[uod] sibi i[n] si velit baptisari potest p[ro]
rij. **¶** Ab ei[us] subtrahi fuitute. Tercio dicit q[uod]
si habet empti causa[m] mercimonij infra tres
menses ip[s]m venale no[n] exposuerit vel si p[ro]
suo fuitio ip[s]m emit statim sine p[re]cio liber erit.
¶ Vide glo. q[ui] e[st] i[n] hac materia satis notabilis.

Titulus. de iude. et sar race. in cle.

Cedit.

¶ Principes xpiani co[m]pescere debent sarra
cenos sibi subiectos ab i[n]ocatione publica
nois machometi. et a pegrinatio[n]e qua[m] facere
solent ad sepulchru[m] illi[us]. **¶** No. g. q[ui] tangit histo
ria[m] d[omi]ni machometi. et qualiter sarraceni ip[s]m
colunt. et de mesquitis eoru[m]. ad est. ecclesijs. et
vnde machomet[us] habuit ortu[m] et q[ui]libet quida[m]
roman[us] ip[s]m enutrit. **¶**

Titulus. de hereticis.

Dubius.

¶ Infidelis est q[ui] dubi[us] est i[n] fide nec illi cre
dendu[m] est fidem veritatis q[ui] ignorat. **¶** Notat
glo. q[uod] null[us] i[n] fide ti[n]ere debet quia sine
aliqua dubitatio[n]e firmiter credendu[m] est.

Item dicit glo. in fine qd dubi⁹ in fide testis
essenon potest.

Qui alios.

Errare seipm demonstrat qd alios cu³ pot
ab errore nō reuocat. Querit glo. an indiffe
renter spectat ad oēs id qd dicit in h capitulo
glo. dicit qd qd ad peccatū cōmissū ptinet solū
ad platos sed qd ad peccatū cōmittendū per
tinet ad omnes. zc.

Firmissime

Heretic⁹ p⁹l⁹calismatic⁹ nisi añ finē vite ca
tholice eccie fuerit incorporat⁹ p⁹dēnabit. Et
q eccie vnitatē nō tenet nec baptism⁹ nec ele
mosina qntūlibz copiosa neqz mors p noie
xpi suscepta sibi pficere potit ad salutē. Mo.
glo. qd dicit qd multis modis dicit heretic⁹.

Fraternitatis.

Eluctore p⁹demnato ipi⁹ scptura fuari nō
dicit. Mo. g. qd arguit qd lex fuerit abrogata e⁹
tū ratio plerūqz admittit. Itē arguit de scri
ptura origenis cui⁹ ratio admittitur.

Si quis episcopus

Hereticū heredē nemo p⁹stituere potest.
Et videt istud caplm i effectu velle qd epus
nō habēs cōsangneos nisi hereticos aut pa
ganos illos heredes instituere nō potest

In eos qui.

Presb⁹ atqz clerici nō debēt aliqd in vi
ta neqz in morte illis dare qd catholici nō sūt
licet fuerint eorū p sanguine. dicit tū glo. qd
causa pietatis ne fame perirent sub spe me
lioratōis potest eis aliquid dari.

Cum christus.

Christ⁹ verus ē d⁹s ver⁹ et hō ex aīa rōna
li et hūana carne subsistēs. Mo. g. qd dicit qd taz
laici qz et clerici tenent scire symbolū sed cle
rici magis perscrutabiliter.

Sicut ait.

Heretici et eorū defensores decernūt snie
excōicatōis subiaccere. Mo. g. qd tangit qbus
modis p⁹dit pūlegiū. Item dicit qd omni pri
uilegio cessante mali puniendi sunt.

Ad abolendam.

Heretic⁹ male sentiens vel male dicēs d⁹ sa
cramētis eccie excōicat⁹ et pūct⁹ nisi se cor
rexerit et erroze abiurauerit. si cleric⁹ ē degra
dēt et curie seculari tradat⁹ p⁹ quaz et pūiet.
eadē est et pena suspecti de heresi si se nō cor
rexerit et relapsis oīno audiētia denegatur.
Seculares pncipes qd iurare nolūt de ecclia
p⁹tra hereticos defendēda excōicant et terre
eorū supponūt interdicto. Ciuitates at iporū
resistēt. aliaz cōmercio et epali dignitate p
uant. Exempti vō subsūt ordinarijs sup bī
q p⁹tra hereticos instituunt. b. d. fm panor.
Morat glo. qd se. va. iurisdicō ptinet ad capi
tulū. Item in trib⁹ casibus qd tradit curie se
culari post depositōem.

Uergentis.

Bona hereticorū p⁹ficat nec ad filios vlti
ri⁹ reuertit. Mo. g. qd tangit cas⁹ i qb⁹ filij tē
poraliter puniūt p⁹ parētib⁹ et cū parētib⁹.
licet dicat qd fili⁹ nō portabit iniquitatē patris
h fallit in certis criminib⁹. vt in glo. zc.

Si aduersus

Qui heretic⁹ p⁹stat p⁹ociniū aut p⁹eo cōfi
cit instrumētū ab officio suspēl⁹ p⁹petuo est
et infamis. Morat. g. final⁹ qd papa p⁹ i famiā
irrogare qd ad forū ciuilē qz tollere eā potest.

Cum ex iniuncto.

Heretic⁹ p⁹hibet ne laici audeāt p⁹dicare
v⁹bū dei vel occulta celebrare pūeticula v⁹re
p⁹ben de sacerdotes et si fuerit simplices. Itē
dicit ex. d. asina balaā. Vide. g. qd tāgit d⁹ corre
ctōe manifesta et occulta. Itē tāgit de plato in
utili. Itē qd ep⁹ instituit et destituit.

Excommunicamus.

In hac decretali heretici excōicant et relin
quūt iudici seculari et bona eorū et p⁹ficatur
Vide tex. et p⁹lege eū qd ponit diuersas penas
qb⁹ puniendi sūt credētes hereticis recepta
tores et defensores eorūdem. zc.

Sicut in vno.

Laicis interdictū officii p⁹dicādi. Mo. g. qd
dicit qd p⁹textu pietatis non est impietas faciē
da. Item nullus potest p⁹dicare nisi mittat
quia dominus dixit discipulis suis euntes
in mundum. zc.

Excommunicamus

Ista decretal' excoīcat certos hereticos et nominat eorū sectas qui licet diuersi nominantur nominib⁹ et facies videant' habere diuersas causas tñ adinuicē bñt colligatas

Absolutos.

Ista decretalis dicit q null⁹ tenetur heretico satisfacere quantūcūqz fuerit sibi obligatus. vide glo. que querit an etiā pena appōita hoc casu solui debeat. Itē qd si iurauit soluere et non soluam.

Titulus De hereticis. li. sexto.

Quoniam episcoporum

Solus ep⁹s puocatis notabiliorib⁹ clericis sue dyo. potest sacerdotes de g'dare cū difficile sit alios ep⁹s ad h' puocare. Et loq'tur ista decretal' in heretico in alijs criminibus antiq' iura sunt seruanda.

Quicūqz

Excoīcati sunt qui hereticos et eorū receptatores et fautores scient' eccl'astice tradūt sepulture et ateqz absoluant p'prijs manib⁹ eos debent extumulare. Itē inbibet etiā ista decretalis laicis ne publice vel puate de fide catholica disputent. Itē dānat hereticos et eorū filios. et secundam generationē. Item p'motos p' hereticos damnat et eorū beneficijs eos puat ppetuo. Item emācipatōz filiorum irritat et annullat.

Filij vel heredes

Nō credit filijs vel heredib⁹ infirmorūz qui dicūt tpe infirmitatis eorū parētes p'solationes dūtaxat cū eēnt insane mentis ab hereticis recepisse si tpe vite fuerint de heresi suspecti.

Super eo

Reciduiās in heresim abiuratas licz sine ulla audientia tradēd⁹ sit iudici seculari si tñ penitet sacramēta sibi ministrāda sūt. quia scriptūz est Eccl'ia nemini claudit gre-

mum.

In fidei fauorem

In negotio inquisitionis heretice prauitatis excoīcati et p'icipes vel socij criminis ad testimoniū admittant' si ex circūstantijs non falsa dicere presumitur. vide. g. circa ista.

Præsidentes

Judices excoīcati de facto iurisdicōz exercētes pñt iudicare hereticos et eorū fautores. Et vide gl. q' t'agit an official' excoīcati possit iudicare. Itē h' e' cas⁹ vbi excoīcat⁹ iudicat.

Euz contumacia.

Suspect⁹ de heresi si vocat⁹ fuerit vt dñs de rñdat si p'iuaciter se absētat excoīcat. Et si excoīcatōez ad annū p'iuacit' sustineat p' hereticorū tāqz heretic⁹ p'demnandus est.

Accusatus de heresi.

Ista decretal' h'z q'tuor p'tes. In p'ma p'te ponit tres cas⁹ in q'b⁹ dñs q's relapsus i heresim In sc'da parte dñs q' p'iuus in causa heresice rñt in casib⁹ testimoniū p'hibet. Tercio ponit sex casus oliz dubitati an ad officiū inq'sitorum spectarūt. Quarto dicit religiosos i heresiz incidētes puniēdos q' alij sacerdoti b' laicis et clericis. Nota gl. que t'agit in alia d' inq'sitorib⁹ qñ ipi pñt exercere suā iurisdic't.

Statutum

Nō v'z statutū ciuitatis opidi vl' ville castri vel alteri⁹ loci p' qd negociū inq'sitionis heretice prauitatis directe vel indirecte ptingat i'pediri. Nota gl. q' inq'sitorū familia possit portare arma. zc. non obstātib⁹ statutis.

Ne aliqui

Sicut officiū legati nō expirat re itēgra mortuo papa sic et officiū inq'sitoris heretice prauitatis in fauorez fidei re integ' nō expirat. Notat gl. differenciā in inq'sitorēz et conseruatorez. zc.

Ut officium

Ista decretalis ponit tria dicta. In p'ma informat inq'sitores q' in p'cedendo p-

bereticos debet pl^um ere deū q^uo boies et
in absoluendo eos. Scdo dicit et instruit i
q^uisitores qliter ipi in examine testiū pcedere
ac se habere debet. et de personis que testifi
cata scribere debet. Tercio instruit inq^uisitores
qliter pcedere debet p eos p q^uos negociuz in
q^uisitionis ipe diri possit vel differi. Nota gl.
que tagit de simulatione et de notorijs

Ut commissi nobis.

Ista decre. dat inq^uisitorib^us pla vilia. pio
dat eis ptatem comitti citationes et lniaz
denunciationes. scdo dat eis ptatem puoca
di peritos cleru et pplm vt eis assistat. tertio
dat eis potestates pcedendi p illos q^u de sua
puincia ad alia se trasserut puinciaz. quar
to dat potestatem repetendi libros et pcess^u co
mutandi et mitigandi penas puandi et pu
tos nunciandi officijs et bonorib^u bereticos
fautores et defensores eoz ita tn q^u hoc fiat
dyocesanor^u vel eoz absentia vicarior^u suoz
psilio nisi ipe scierit talib^u bnificia pmisset

Contra christianos.

Contra xpianos q^u ad riu^m transierut in
deoru pcedendu est tanq^u bereticos. et ibe
de xpianis q^u fuerit iudei et baptisati ad iudaif
mu redierut. nisi coacti fuerint baptisati

Decreuit.

Uxor ppter beresim mariti sui vote sua
n puabit et h^u e veruz si tpe p^uctus ma^uimonij
beresim ignorabat. Nota gl. q^u h^u casu presu
mitur ignorantia donec pbeatur scientia

Statutum

Ista decre. declarat qliter filij bereticor^u
puniunt et in quo g^udu et q^umo debet h^u intel
ligi et dicit. Si tu^u fuerit bereticus et habue
rit filiu et filia pter q^u istoru subiacebit pene
et prohibitioni et si ipse fili^u habeat filiu ipse
nepos ex filio subiacebit p^uhibitioni. et. put
glosa declarat quam vide et.

Inquisitores.

Inq^uisitores beretice prauitatis p papam
deputati sine speciali m^udato pape p epuz
non inquirunt. Sed si epum circa beresim
culpabilem sciuerint pape h^u denunciant

Pro hoc q^u.

Ordinari^u siue delegat^u p^ut in puincia si
ue dyo. sua inq^uerere de beresi non obstat co
missione inq^uisitori facta p papam. It^u die de
cretalis qualiter simlet inq^uisitor et ordina
rius pnt in hoc facto inq^uisitionis pcedere et
l^uiam simul ferre. It^u si nō pnt p^ucordare de
bent processum ad papam mittere. et.

Ut inquisitionis.

Ista decre. approbat in pma parte sui et
seruari p^ucipit leges canonib^u nō p^uas p fire
dericum p bereticos pmulgasas. Secundo
p^ucipit rectores locor^u parere inq^uisitoribus
ordinario vel alteri eoz in inuestigatioe ca
ptione custodia et punitōe bereticor^u et fan
tor^u suoz et eoz proclamationibus vel appel
lationibus nō obstatib^u. Ita tn q^u de illo cri
mine cu sit mere ecclesiasticuz nec iudicet nec
cognoscat p^ufacientes et nō parentes et eoz
fautores excōicat qua excōicationes si pan
num sustinuerint vult eos vt bereticos con
demnari. Notat. g. q^u p^ustitutio facta contra
ca. non ligat. et.

Cum scdm leges

Bona bereticor^u ipo iure sunt p^uscata q^ud
pbatur triplici argumeto legali sed apprebē
tio bonor^u fieri nō debet p iudicem secularē
nisi post pronūciatu fuerit super crimine p
iudicem ecclesiasticu qui hoc possit.

Statuta

Ista decre. in prima parte sui concedit in
negocio inquisitionis beretice prauitatis p
cedi posse simpliciter et de plano. In scda par
te dicit quid iuris. si ex publicatioe nominu
accusator et testiū ipis piculu immineret et
quid si nō immineret. Et fictiones vitari p^u
cipit ne dicatur piculu vbi nō est vel ecōtra.
In tertia parte p^ustitutiones et statuta p^ude
cessorum suoz papa sup hoc negocio edita
bis constitutionib^u nō aduersa corroborat
Nota h^u glosam que in p^ucessu suo tangit de
p^ucessu iudiciali sumarie et de plano et siue si
gura iudicij q^ud opant illa vba et q^uas possit ta
lia comittere an inferiora papa. It^u tagit q^ud
dicatur iustus met^u et q^ud dicat piculu. scilz

mois detructio mēbri proprii vel parētuz
vel deualtatio subſtātie ſuoz vñ parentū. zc

Titul⁹. De hereti. in Clemen.

Abultorum.

Iſta cle. ponit. qñqz q̄ poteſt q̄libet face-
re ſine altero. ſ. dyocelan⁹ z inq̄ſitor in nego-
cio inquiſitionis. Itē ſcdo di. que nō p̄t face-
re ſine altero z qñ ipedit⁹ vel inſeſſe nolēs
cōmittit alteri vices ſuas. Tertio p̄uidet cir-
ca muros vel carceres hereticoz ipſozū cla-
ues cuſtodes et cuſtodū miſtros. Quarto
pōit iuramētū cuſtodū miſtroz ſuoz nota-
rioz z alioz officialiū. Quinto punit epōs z
inquiſitores z eoz ſubſtitutos qui faciendū vñ
omittendū delinquūt in ſoſſicio. Sexto p̄-
firmat ānq̄ iura huic p̄ſtitutōi nō obuiātia

Volentes

Iſta cle. in p̄mo deſignat etatē inq̄ſitorz
Secundo punit inq̄ſitores q̄ p̄textu officiū ſui
illicitis modis pecuniam extorquēt. vel ob
delictū clericoz ecclīaz bona cōfiſcant. Ter-
tio p̄cipit officialibus notariis z ſociis vt ſi
facientes rēp̄bendant z ſupiorib⁹ denūciēt
ſi pbare p̄nt. Quarto pbibet inq̄ſitorib⁹ ab-
uſum armoz et circa q̄ritatem vel qualita-
tem officialium.

Ad noſtrum

Iſta clemē. dānat ſectam begardoz z begia-
rum alamanie. z p̄tra ipſoz errores z cecita-
tes excitat dyocelanoz z inq̄ſitorz officiū. z vi-
de eam q̄a eſt ſingularis i hac materia. z tā-
git pulcra dicta facientia multū ad ſalutem
xp̄ianoz. Itē tangit de oſculo an ſit mortale
peccatū. z de actu venereo.

Titul⁹. De ſciſmaticis et ab eis oz.

Quod apud

Ordinationes beneficioz collationes z
rerū ecclīariū alienationes facte a ſciſmati-
cis ſunt irrita ipſo iure. Nota gl. q̄ dicit q̄ec

cleſia dicit vacare qñ hz paſtorē ſciſmaticū.
Itē tangit glo. quid ſi iſte ſciſmatic⁹ aliquid
acq̄rit ecclīe an ecclīa poſſet hoc tenere quia
cōmodū cū incōmodo cōp̄ſari. dz. glo. ſol-
uit q̄ in fauorem ecclīe hoc ſuare poteſt

Fraternitati

Ordinatus a ſciſmatico executionez or-
dinis nō recipit niſi cū eo fuerit diſpenſatū
Nota glo. que di. q̄liter p̄cedendū ſit cūz di-
ſpenſatione qñ peccatū eſt occultū z qñ pec-
catū eſt manifeſtū et q̄p⁹ diſp̄ſationē ſup
peccato occulto q̄s p̄t accuſari. zc.

Titulus. De ſciſmati. li. ſexto.

Ad ſuccidendos

Iſta decretal⁹ ponit declarat atqz ad me-
moriaz reducit oibus xp̄iſidelibus q̄lit iaco-
bus et petr⁹ calūnenſ et eoz filij p̄pter eozū
ſciſmaticā et hereticā prauitatē fuerūt a car-
dinalatu depoſiti atqz reiecti z qualiē fuerūt
puniti vt ceteris eēnt in exēplū. Mo. glo. q̄
eſt ſatis notabilis et tāgit de arboze iſructu-
oſa. Item tāgit de iuſticia et de tunica xp̄i p̄
quam ſignificatur ecclīa

Titulus. De apoſtatis et reite. bap.

Preterea

Si apoſtata in criē dep̄benſ⁹ violēter de-
tinet ab ecclīa nō repetit. Nota gl. q̄ iplerē
apoſtaſia. ſ. a fide ab obediētia a regula. ſ. cū
q̄s recedit ab ordine et religione.

Ex litterarum.

Qui p̄bet miniſteriū rebaptiſationi ir-
regularis ē z pmoueri nō p̄t. niſi forſitan ſit oc-
cultum. Nota gl. q̄ minor etati ſubueni-
tur. Itē tāgit glo. an ingreſſus religionis tol-
lat irregularitatē qz b̄ calu b⁹ capli ſine diſp̄-
ſatione delinquēs qz qz intrauit religionem
pmoueri ad ordines nō poteſt.

Tue fraternitatis

Clerici de apoſtaſia infamati deficiente

pbatione se purgare cogunt. Nota gl. q. in
relegit istud capitulum de clerico in sacris vl
in aliqua religione pfecta pstituto nō autē
de clerico seculari qui potest renunciare fa
cto non tamen verbo de quo vide doc. h. zc.

Quidam sicut

Apostatant qui p baptismū legē veteris
ritus observāt. Nota tertū. qui dicit q. quis
nō debet indui veste lino lanaq. ptextā. Itē
melius est viā dei nō agnoscere q. agnitas
preterire. Item dicit glo. q. nemo debet clau
dicare i duas partes. Itē q. nemo potest du
obus dñis pūire

Et nobis

Religiosi qui dimittūt habitū si nolunt
ipsum reassumere sunt in carcerē trudenti.
Nota glo. que dicit q. homines blādicijs et
nō asperitatibus immo premijs ad fidē sūt
inuitandi. Item di. q. clericus pōt p xōrē suā
ligare vt pena docente fiat obediens.

Consultationi tue

Religiosus q. in apostasia recipit ordinē
nequit sine romani pontificis licētia in sulce
pto ordinem ministrare. Nota glo. que tēgit
casus in quibus solus papa h. dispēlare

Titulus. De his qui filios occidūt.

Veniens.

Mulier que filiū interfecit est in mona
steriū detrudenda. Notat. glo. q. fm leges
mulier aliter punitur quia dñs nō vult mor
tem peccatoris. Itē dicitur in fi. q. meli⁹ est
q. mulier vni nubat q. q. multis se exponat

Intelleximus

Propter interfectionem filij vxor a viro
separari nō debet. Notat. glo. q. di. q. de pū
ritū homo nō separat. Item dicit q. hoc casu
iuramētū nō valuit. q. poti⁹ obuit pati ma
la q. malo pēntire.

De infantibus

Ista decretalis docet qua penitentia pu
niri debēt parētes q. filios suos occidūt siue

per ignorantia siue scienter et est notabilis.
Nota tex. qui dicit vñ valde notabile vbi
q. ibi debet ēē p̄sideratio pietatis vbi nō vo
luntas sed euentus. mortis causa fuit. Item
nota glo. que tangit h. casu de gūi et leui cul
pa precedē. et fm h. p̄siderat penitentia im
ponendam.

Titulus. De infantib⁹ et lang. expo.

Si a patre.

Qui exponit aut exponi pmittit suū filiū
siue seruū perdit ius qd in eis habebat. Idē
in languis si eis alimēta negent. Nota gl.
q. h. casu q. tacet pēntire videtur. Itē dicit q.
patern⁹ affect⁹ vincit omnē affectū. Itē tan
git glo. q. infantes et languidi alendi sūt. Itē
arguit glo. inducēdo q. abbas monachū va
gabundū reducere debet qd si nō fecerit et
aliquid in mūdo acq̄ierit monasterio non
dabitur. et alle. glo. ad h. iura p. et d.

Titulus. De homi cidio.

Si quis per

Qui prodicionaliter et p insidias interfi
cit aliquē ab ecclia nō h. emunitatē. Notat
gl. q. ab ecclia nō defēdit qui delinqt pira et
emunitatē siue sit in ecclia siue e⁹ cimiterio.

Interfecisti

Hic habes que sit pena siue penitētia im
ponēda ei qui latronē interficit vbi alio po
terat se liberare p vbi ad cautelam peniten
tiam agere non tenetur. notat glo. q. licitū ē
publicū latronem interficere. Notat glo. q.
dicit de ceruisia q. illa cōmuniter fieri solet i
anglia. Item q. penitens non debet portare
gladium.

Si perfodiens.

Hocinus fur sine culpa diurn⁹ aut non
sine culpa potest occidi. Notat gl. et querit
quid si fur vult me interficere nunq. possū
eū puenire. Itē quid si pcussit me et recessit.

nūquid possum eū insequi. Itē notat q̄a
lege diuina omnis scientia sup̄sit exordiu.

Cum iuramento.

Propter obseruantia iuramēti homici-
dium cōmitti non licet. Nota tex. de herod
q̄ iurauit. zc. Nota gl. que di. q̄ in generali
p̄mone multa excipiunt. q̄ omnia illicita in-
telligunt excepta zc. Itē q̄ specialiter petita
nō fuissent p̄cessa etiam excipiunt.

Si aliquis

Qui p̄piat venena sterilitatis homicida
est. z̄ intellige quātū ad penā legalē. Nota
g. q̄ di. q̄ casu quo ad penā sp̄ialem nō est
irregularis ac si hominē interfecisset.

Sicut dignum

Hoc caplm̄ p̄mittit octo que p̄siderāda
sunt in penitentia iniungēda p̄ homicidio.
Nota tex. q̄ dicit q̄ idē excessus magis p̄ni-
endus est in vno q̄ in alio. Itē dicit q̄ potu-
it hominē liberare a morte z̄ nō liberat euz
occidit. Nota glo. que est multū notabilis
et tangit q̄bus modis cōmitti homicidiuz
Item q̄ peccatū nō dimittitur nisi ablatum
restituatur.

P̄sbyterum

Qui causa discipline aliquē interficit v̄l
occasione mortis prebuit est p̄petuo depo-
nendus. Nota gl. q̄ leuis castigatio magi-
stris p̄missa est. Item q̄ iste quātū ad ḡtiaz
innocēs est nō quātū ad leges

Continebatur

Clericus cū laico ludens nec diligentiaz
adhibens irregularitatez incurrit si ex ludo
homicidiū subsequat. Notat gl. q̄ clerici de-
bent in ludo respicere q̄ ludus nō sit nori.
z̄ q̄ cū laicis non ludant. z̄ gl. alle. ad p̄ iura

Lator presentium

Homicidium fortuitū nō imputatur ex
ludo licito subsequitū. Nota gl. q̄ dicit q̄ licet
etiā q̄qz ludere sicut ysaac. Itē ioseph lusit
cū fratribus suis et dicit gl. q̄ hoc casu ludus
licitus fuit.

Suscepimus.

Regularis q̄ p̄retpali aliquem interficit
vel occasione mortis p̄stat irregularis cēset
Nota gl. q̄ di. q̄ clericus defendendo res suas
et saluando ipas non debet aliquem inter-
ficere. zc.

De cetero

Diaconus q̄ homicidio causas debisse vi-
detur nō videtur ad sacerdotiū p̄mouēdus
Blo. exponit cām. i. p̄silio v̄l p̄cepto v̄l ope
vel suggestionē. Itē qui causam dāni dat.

Ad audientiam

Homicidiū casuale imputat ei qui debet
operam rei licite si non adhibuit diligentia
quā debuit. Nota tex. qui dicit q̄ in dubijs
semitam debemus eligere tutiorē. Tangit gl.
q̄ quis potest moderate z̄ leuiter corrigere
familiam suam. zc.

Dilectus filius.

Euz quis dat operā rei licite casuale ho-
micidium sine culpa p̄tingens ei minime i-
putatur. Notat. g. q̄ solus actus nō facit quē
irregularem si nō assit voluntas z̄ culpa.

Ex litteris

Casuale homicidium nō nocet ei qui vt
nō occideret curauit diligentiaz adhibere.
Nota gl. que videtur tāgere differentiaz inē
infamiam z̄ graue scandalum. Item dicit q̄
p̄pter scandalum q̄qz innocēs p̄niit. zc.

Ex litteris

Huius. c. casus est. vt. s. in primo caplo.
Tāgit gl. huius capli. qualiter clamare debet
quando presumitur ibidem aliquē posse p̄-
transire. s. caue caue. zc.

Significasti

Vt supra in. c. dilectus fili. Nota glo. q̄
tāgit q̄ in defectū p̄bationis statim iuramē-
to alicuius cum querit de p̄scientia ipsius et
tunc delictū solum deum habet p̄lorem

Petrus diaconus

Cū amici mei pro me aliquē interficiunt
pira meam p̄hibitionez mihi nō nocet. Nota
gl. q̄ dicit q̄ petrus hoc casu nō fuisset reus
etiā si nō p̄hibuisset dūmō tñ nō dedisset

consiliū. Itē dī. glo. q. de volūtatē nō debz se
quis purgare zc.

Significasti.

Cū quis a pluribus percutitur et nescit
ex cuius ictu interficitur in dubio debēt oēs
pro homicidis haberi. Nota tex. et glo. q. di-
cunt q. licet vim vi repellere. z qualiter h. p.
cedat deducitur in glo.

Tua nos.

Monachus cyrurgā exercens irreglā-
ria est si ex ea mors fuerit subsecuta. Nota
gl. que tangit q. euentus mortalitatis nō im-
putatur medico. Itē dicit glo. q. pmouen-
tus abstinere debet ab omni eo per qd pos-
set ad effusionem sanguinis puenire.

Sicut ex

Si pceptus viuificat⁹ interficiat qui hoc
facit homicida reputatur. Nota gl. differē-
tiam hoc casu quādo fetus viuit in corpore
matris. Itē qn anima est infusa et fm h. lex
distinguit.

Postulasti

Clerico iustitiā petenti de laico nō impu-
tat si iudex secularis sanguinis vindicta ex-
erceat in eundem. Nota glo. que dicit absit
ut ea que propter bonū facim⁹ nobis impu-
tentur si preter volūtatē nostram cuiqz ma-
lum ptingat et alle. glo. plures pcor.

Exhibita

Qui occasionem mortis dat z ppter im-
periciam medicorū aut incuria parentum
moritur leſus irregularis etiam si veniā pe-
tierit non dicit. Nota. q. licet ludere z gl. al.
ad hoc pcor. Itē dicit glo. q. totū id qd fa-
cit ecclesia est misericordia et alle.

Johannes

Homicidūz casuale nō imputatur ei q
nō occidit nec fuit in culpa etiā si ad cautelā
veniā postulauit. Tangit glo. et tex. q. cūz
cāpana datur signū populo. Itē dicit glo
sa q. nobis imputari nō debet. zc.

Petitio tua

In iustobello interficiens non efficit irre-

gularis. Nota gl. q. di. q. licet clerici possūt
alios exhortare ad bellum in ppa psona in
pugre non possunt. Itē dicit q. sanctius
est in hac vita zc.

Quidam

Casus est h⁹. c. ut cas⁹. s. in. c. litteris. pmo
s. e. Nota glo. que dicit qualiter qbus vbi
pmonitio h. casu fieri debz quia d. clamare
Caue caue. Itē dī. gl. q. casus fornicos nul-
lus hominū pilio preuidere potest. et alle.

Titulus. De homici- li. sexto.

Pro humani.

Ista decre. ponit horrendū factūz assissi-
moy et ponit multitudinē penarū bis q. bo-
mines per tales assissimos interfici mandāt
vel procurāt ac etiā ipsos assissimos receptāt
Tāgit glo. de potestate petri et successoz su-
orūz. Itē tangit de penitētia sera. qd nō sit
tutū expectare penitētiā vsqz ad finē vite
Itē dī. glo. de ordine. s. q. vbi ordo nō pua-
t. Itē tangit de potestate q. qui pāu resistit
omnipotenti deo resistit. z alle. pcor.

Prorelatis

Sine pena irregularitatis possūt clerici
de suis malefactoribus pqueri corā iudice
seculari etiam de criminibus ex quib⁹ debe-
tur pena sanguinis expresse ptestādo q. ad pe-
nā sanguinis non intendūt. Nota gl. q. h.
casu requiritur ptestatio expssa

Is qui mandat

Abandans aliquē verberari citra muti-
lanonē membri vel ne occidatur si talis mu-
tiletur vel interficitur mādans est irregularis
z idem dicendum est in mandatario. zc.

Titulus. De homici- dio. in Clemen.

Si furiosus.

Si furiosus aut infans seu dormiēs ho-
minē mutilet pl occidat nullā ex h. irreglari

Ti. De torneamentis
Felicis

Felicitis

No audientiam

Titulus. De cleri. pugna. in duello.

Idoro.

Henricus

Titulus. de sagittarijs

Artem illam.

qꝛ in bello iustolꝛ pugnare etiã cuꝛ balistis. Tãgũt glo. differentiã in cãnonẽ late inie et ferende. Itẽ qꝛ minꝛ agit cũ lege qm cũ mini stro leg. Itẽ ponit differentiã in ista vba pre cipio sub pena excoicationis ne hoc fiat. ⁊ ex cõmunicõ illũ qui hoc fecerit.

**Titulus. De adulteri-
is et stupro.**

Si quis seduxerit.

¶ Peruenit.

Si vir sciens.

Baritis.

Significasti

Intelleximus

¶ Mulier petēſ restitutōez mariti p erce
ptionē adulterij manifesti repellit nisi vir etiā
adulterat⁹ pbeſ. ¶ Notat. g. in fine cas⁹ in q̄bus
vir prore adulterā accusare nō p̄t. Itē agit

gl. in pn. q. l. 3. mlier spōte recedat a viro si vo-
lens redire non admissa dicitur spoliata

Tua fraternitas.

Adulter neq. adulter p.ortiū declinare. Bu-
bitatio fuit in hoc. c. an delictū supueniē rei
iudicate de iure v. l. de facto asserat p. iudiciū.
et videat q. sic. Itē notat glo. q. l. 3. vir adulter de
bitū reddere nō teneat ipam in de domo ex-
pellere p. p. auctoritate nō d. 3. et glo. allegat.

Titulus. De rapto.

De illis

Raptor ab illo epō punit in cui⁹ dyo. ra-
pinā comisit et iudex domicilij sibi suffraga-
tur. Nota gl. q. n. q. s. p. t. p. ueniri in dyo. aliū
tā in foro p. t. iolo q. s. etiā penitentiali. zc.

Super eo

Raptor public⁹ repellit ab ecclē sacramē-
tis atq. admittit si voluerit penitere siue in
morte siue in vita. v. l. sic. et clarus fm panoz.
Manifest⁹ raptor vel ecclē violator si resti-
tuit vel de restituendo cauet in vita et i. mor-
te ad penitentiā et ad sepulturam admittitur.
Si vō noluit cauere cū posset et i. morte non
potest clerici ei⁹ sepulcē inesse non debent et
clerici inessētes vel iniungētes penitentiā cō-
tra hāc dispositionē deponunt ab officio et
beneficio. Nota glo. q. tangit q. inanis est ex-
actio. zc. Itē tangit glo. an q. s. poss. penitere
de vno p. cto et d. alio n. an valeat tal. p. nia.

Excommunicationi.

Qui mercatores aut al. s. eūtes p. mare ex
causa honesta spoliāt reb⁹ suis excoicationi
subdant. Itē non d. 3. sibi q. s. de calamitate al-
teri⁹ aliq. p. d.icare et alle. glo. p. cor.

In archiepiscopatu.

De criminib⁹ cognoscūt epī et penā ipo-
nūt. sed vindictam sanguinis non attingūt
Nota gl. que tangit an causa c. rialis posset
ecclēastico iudici cōmitti et q. l. e penā iudex ec-
clesiastic⁹ p. t. infligere et quales cause p. n. si
bi delegari. zc.

In litteris

Violatori eccliarū sepultura ecclēastica

nō negatur si p. suū p. s. biterū in fine fuerit ab-
solutus. Nota gl. q. in c. d. iarij eccliarū post
q. s. sunt publicati a solo papa absoluuntur.

Cum causa

Tenet maimoniū cū raptore cōtractum
nec eo p. s. mato al. sine licētia alteri⁹ p. t. reh-
gionē intrare. Nota gl. que ad hoc solet alle-
gari an statur p. s. sioni p. iugū in p. iudiciū
maimoniij sp. n. al. siue carnal. Itē q. p. s. n. s. so-
lus sufficit alteri⁹ p. iugū vt al. p. iugus possit
intrare religionē

Accedens ad

Crimē rapt⁹ nō impedit maimoniū inē
raptore et raptā p. cū si p. s. n. s. postea inter-
ueniat. Nota q. p. m. antiq. s. canones et leges
raptor nō potuit p. b. ere cū raptā.

Titulus. De furtis.

Qui furatur

Qui furatur boiem et eū v. d. iderit cōui-
ctus morte moriā. Et intellige boiem libe-
rū q. q. furat seruū hac pena nō tenet. Item
tangit gl. q. pena mortis fm canon. non im-
ponitur. et alle.

Fures

Si fur vel latro in furando vel depredā-
do occidant p. eis nō est o. d. u. sed si cōp. b. e
si vulnerati fuerint et diacono vel p. reb. itero
p. s. s. cōmunio eis nō est denegāda. Tangit
glo. q. in n. c. itate laic⁹ p. t. audire p. s. s. s. s. s.

Si quis.

Ip. e n. c. itatis fami. s. atq. nuditat. s. p. mit-
tūt furtū in pane et veste. Tangit. g. q. t. p. e. neces-
sitat. s. oia sūt cōmunia et alle. iura. Itē que-
rit gl. quare fornicatio n. admittit ita b. n. i. ne-
cessitate sicut furtū et homicidiū. vide glo. s. a
q. q. rit et nō soluit ergo tu cogitare debes

Qui cum fure

Qui partē capit cū fure occidit aiam su-
am. q. nō solū fur reus est. sed etia. s. ille q. fur-
ti p. s. e. querēte possessore nō indicat. Tangit
glo. an et q. n. q. s. teneat furem indicare.

Ex litteris

Fur occultus p^o pactā penitentiā z resti-
tutionē pmouet ad ordines. arguit. g. q^o mi-
nus agit cū spōte p^o fessio q^o p^o uicio. Itē tāg^o
q^o penitentia nō valet sine restitutione si pre-
inopia fieri potest. zc.

Titulus. De usuris.

Plures

Si creditor de fructib⁹ pignoris recipit
sortem deductis expēsteneſ creditor pign⁹
restituere. Tangit gl. q^o illud d^r fruct⁹ q^o re-
manet deductis expensis et q^o p^o iure p^o fru-
ctus liberatur pignus.

Quoniam

Istud caplm vult idē in sūma q^o caplm
precedens. sed addit tacite idem eē in laicis.
nā in precedenti. c. tātū fuit mētio facta d^r cle-
ricis. z gl. modicū tangit et alle.

Quia in omnibus.

Manifesti vsuarij ad cōmunionē alta-
ris ad xpianā sepulturā vel ad oblationē of-
ferendā admitti nō debēt. Nota glo. que tā-
git q^o multitudo nō excusat peccatū. Itē dic^r
q^o vsura in vtroq³ testamēto est p^ohibita. Itē
dicit de quattuor p^oncipalib⁹ p^osilij

Super eo

Itā l³ vsural recipe vt enā captiui idere
dimentur ex ip^o. Tāg^o gl. et di. q^o p^otextu bo-
ni malū fieri nō debet. Itē di. ter. q^o pro alteri
us vita nō est mēniendum zc.

Cum tu

Usuarij qui sūt soluendo p^openaz p^osilij
laterane. cōpellūt restituere vsuras q^os etiā
ante p^osilij receperūt facultatibus nō existē-
tib⁹ debēt possessiones empte ex pecunie se-
neberi vendi et debētib⁹ recipe satisfieri. b. d.
Nota ter. q^o dicit q^o p^ocim nō dimittit nisi. zc.

In ciuitate

Qui vedit rē plus q^oz valeat eo q^o differt
solutionē p^ocij peccat nisi dubiū sit an tpe so-
lutionis p^ol³ vel min⁹ valeat. Notat. gl. de p^o-
ciorerū q^o nō ex affectiōe singl^oz. s³ cōmuni
estimatione taxari debeat. Item dicit q^o res

tantum valet quantum vendi potest. zc.

Preterea.

Usurarius monitus nō desistens si cleri-
cus est ab officio et beneficio suspendit si lai-
c⁹ est excommunicatur. Nota gl. q^o tangit q^o
operatur hic suspensio i clerico. Itē dicit q^o
ep^os potest hoc casu dispensare

Conquestus

Fructus rei pignorate cōputant^r in sortē.
sed vnū casum excipit. s. si pignus sit feuduz
ecclie. tamē ecclia iterum non debet fuituz
recipere a vasallo. vide glo. que alios etiam
ponit casus.

Tua nos

Heres vsuarij filius vel extraneus vsu-
ras exortas per defunctū restituere cōpelli-
tur. Nota gl. q^o quilibet filius tenetur d^r por-
tione sua z quātū ad eū puenit. Itē glo. que
rit. q^o si vnus filioz nō eēt soluendo an ali⁹
deberet totū soluere. z gl. arguit pro et p^otra.

Consuluit.

Mutuāsea mēte vt plus sorte recipiat
nō dās pabolā iuramētū nisi aliq^o recipiat
vendens rem plus debito. q^oa solutiones p^o-
cij retardat tenetur de bis in iudicio anime.
Tangit gl. an mutuās possit aliquid secūda-
rio sperare. zc.

Quam perniciosum

Usuarij super vsuris conuenti appella-
re non possunt quo min⁹ satisfacciant de vsu-
ris vide glo. in hoc capitulo que videtur idē
innuere in quolibet crimine manifesto. q^oa
si iniuste grauaretur ap. nō eēt deneganda.

Per miserabilem

Per subtractionem communionis xp^oi-
anorū ecclia iudeos cogit ad vsuras restitui-
endas. No. gl. q^o iudei puniuntur per eccl^oz
pena corporali et etiam pecuniaria. na in q^o
ad vindictam sanguinis non pcedat

Tuas dudum

Usuari⁹ qui fecit debitorē iurare de sol-
uendis vsuris vel non repetēdis eccl^oastica
censura compellitur ab exactione desistere et
receptas restituere.

Quia frustra

¶ Non auditur usurarius proscriptum impetratum
suprecupandis usuris quas alii soluit nisi pro
restituatur quas extorsit. ¶ Nota gl. q. tangit an delin
quens per unam legem potest beneficium alteri legem. Item
querit an ne sufficiat cautio ad restituendum
usuras etc. Item quod si nullus repetat.

Cum in dyoce.

¶ Manifesti usurarii etiam nemine accusa
te per penam lateranensem. scilicet per ordinarium com
pellunt. ¶ Nota gl. q. tangit quod principes impedie
tes processum contra usurarios possunt excommunicari.
Item tangit quando usurarius dicatur manifestus.

Salubriter.

¶ Maritus fructus rei dotalis sibi obligate per
dote non computat in sortibus. nota gl. que ponit
casus ubi de re dotali maritus tenet computa
re fructus in sortibus et que requirunt ad hoc ut non
computet. Item dicitur glo. contra illud. Qui emol
umentum etc.

¶ Michael laicus

¶ Istud capitulum idem videtur dicere in summa
quod c. Quia frustra. s. e. vlt. sic sumatur secundum pa
nor. ¶ Repetens usuras non auditur nisi restitu
atur extortas per se vel per alium a quocunque cau
sam habet. ¶ Nota gl. que videtur dicere quod isto
casu filius tenet ex delicto patris et agit hic ex
facto patris etc.

Quanto.

¶ Iudei qui a christianis graves usuras extor
quent. vel de suis bonis decimas et oblatio
nes non solvunt ecclesie prout christianorum com
mercio. ¶ Nota gl. quod cessat argumentum a pirario
Item dicitur de usura que dicatur moderata et quod
moderata.

¶ Naviganti

¶ Mutuas alteri pecuniam et quicquid in se reci
piat periculum usurarius est censendus. Item qui dat
decem solidos ut alio tempore sibi totidem mensura
tradantur. si dubitet et postea plus solvant
usurarius non est censendus eodem modo excusatur
qui panes vel alias merces vendit ut certo
termino recipiat per eundem. si tamen tempore preti non fu
erat venditurus. ¶ Nota gl. q. dicit. mutuum da
tes nihil inde sperantes Item dicitur glo. quod nulla co

pensatio admitti debet ut usura exigatur. Item tangit
glo. de dubio quod propter dubium excusatur. dicitur ta
men propter periculum animarum cautius fore abstinendum.

Titulus. De usuris. li. sexto.

Usurarum

¶ Ista deest primo inouat et obsequari precipit la
teranensem. scilicet per usurarios editum. Secundo pre
cipit dominus et universitatibus terrarum ne permittant
alienigenas in terris suis conducere domos ad
exercendum fenus vel productas huius et quod aliquis etiam
ad hoc domos non locet ad aliquod tempus et imponit
penam clericis per facientes et etiam laicis.

Quamquam.

¶ Manifesto usurario si mandauerit usu
ras restitui ecclesiastica sepultura negatur nisi pri
mo satisfaciatur vel secundum formam beati decreti ydo
nee caueatur sepeliens eos per hanc constitutionem
lateranensem. scilicet penam incurrit testamenta eo
rum aliter facta non valent. ¶ Nec debet eis aliquis
intelle vel eos absolvere vel ad confessionem ad
mittere. Tangit. g. q. dicatur usurarius manifestus.

Titulus. De usuris. i. cle menti.

Ex gravi

¶ Officiales communitatum facientes dictatas
vel scribentes statuta super usuris solutionibus non
repetendis vel non restituendis. vel indicantes
secundum illa vel non delentes illa si possunt infra tres me
ses de libris communitatum vel illa fugientes exco
municati sunt. hoc primo. Feneratorum in causis
usurarum edere cogunt libros rationum suarum
hoc secundo. ¶ Determinatur aliter exercere usuras
non esse peccatum hereticum est. Tertio. ¶ Nota. g.
que est in hac materia singularis

Titulus. De falsariis.

Falsidicus testis

¶ Qui falsum dicit testimonium deum iudicem
et patrem offendit. ¶ Nota text. qui dicit. quod propter quod
reus est qui veritatem occultat et mendacius dicit.

Tangit gl. de sententia per falsos testes vel instrumēta lata et qualiter puniri debet falsus testis et est notabilis. **z**

Super eo

Snia lata p falsas litteras non debet executioni mādari. Tangit glo. q per falsas lrās nulla attribuit iurisdicō. Itē q executor su per sedere debet cum allegatur falsitas. et q liter hoc procedit. alle.

Ad audientiam

Cleric⁹ falsificans sigillū pncipis deponitur et ei caract impmī et in exiliū mittit. Tangit B gl. qualis iste caracter dīpmi et p quē. Item q fiat sine emissionē sanguinis

Eura sepe

Existēs in curia lrās ap. nō recipiat nisi a manu pape vel officialiū eius ab ipso deputatorum. persone tamē solēnes p nūcios recipere pnt de manibus tamē p dīctor. Si p faciens fuerit laicus excommunicat. si cleric⁹ suspenditur ab officio et beneficio. vide glo. que loquitur de excomunicato impetrante

Licet ad regimen

Nichabes nouē modos falsitatis q melius per inspectionē oculoꝝ intelligunt qm elocutione aliq expmanē. Ita. gl. que ponit etiā alios modos falsitatis qz ponūt in tex.

Quam graui.

Falsē sunt littere pape in quib⁹ epūs vocatur fili⁹ vel inferior frat vel pmi scribit i plurali. Ita. gl. que ponit ex B capitulo q stl⁹ curie est attendend⁹ in litteris et deseruit B ad multa

Ad falsariorum.

Qui p se vel alios lrās pape falsant excomunicati sunt cū suis fautorib⁹ et clerici ab officio et beneficio sunt p uati et degradadi. et curie seculari tradendi p quā laici etiā puniunt. Si aut clericus falsis lrīs pnt beneficium et officio spoliatur. Si laicus excommunicatur. Item dicit glosa. allegās ignorātiā

Accedens

Ita psumit qd falsare lrās de simplici iu

stitia nec puniit si hoc cōperto desistat illi. Ita. gl. que dī. q nō psumit q qd in re modica velit cōmittere dolum. Et tangit gl. qd si quis falsū affirmer de re propria cui⁹ noticiam habuerit presumitur ne prima facie p ipsum. vide glosam que arguit pro et contra

Ex conscientia

Propter paucarum lrāꝝ rasuraz i loco nō suspecto rescriptum nō pbatur falsus. Ita. gl. que dicit q modica suspitio non debet sapientis animum immutare et al. gl.

Titulus. de sortilegiis.

In tabulis

Furta rerū eccliarū nō sunt in tabul⁹ aut codicibus. aut al⁹ sorte vel inspecuōe astralabij inqrenda et dicit cum. c. sequenti qd incipit ex tuarū. Ita. gl. in. c. i. q quelibz sort non sit mala. Itē. g. in. c. ij. tangit de simplicitate et de eo qui bono zelo aliquid facit

Ecclesia vestra

Sortis intantum in electionibus repbat q etiam electio cōpmissariorum p sorte nō debet admitti neqz assumi. Ita. gl. an qd posset seipsum eligere. Item q persona electa nullo casu debet computari inter eligentes. Item ad quem pertinet confirmatio et examinatio processus et etiā persone electe. Itē glo. arguit de sacro matbia qui fuit sorte electus. Item dicit gl. q sorte in pluribus casibus admittitur. Item dicit q sorte in se non est mala sed ex causa prohibetur.

Titulus. de collusionē

Scripta

Si accusator ab accusatione desistit dībz iudex inquirere an hoc p collusionē faciat. Ita. gl. que tangit differentiā inter factuz bonū et illud qd bene fit. qd iudei bonū op⁹ fecerūt lz tñ nō fecerūt bene. de quo vide. gl.

Crimina.

Crimina pbata puniri debent etiā si accusatus cū accusatore in amicitiam rediit

Audiuimus

Officio suo puatur q̄ p collusioz p̄stituit
illud censuale. vel sic. Clerici sup suis benefi
cijs colludentes ab eis dē debēt penit⁹ remo
ueri. Nota glo. q̄ dicit quid sit collusio. Itē
dicit q̄ collusiu nō debz manere impunitū.
et alle. ad hoc p̄cor. zc.

Intantum.

Iterū p̄ra illum inquiratur qui p collu
sionem p̄us fuerat absolutus. Notat glo. p̄
ma q̄n p̄elatus debet inquirere quādo. scz
scandalum videtur. Item tangit glo. q̄d sit
tergiuersare. zc.

Titulus. De delictis puerorum.

Pueris

Impubes p̄ter q̄z in vicio carnis delin
quētes puniūtur tamē min⁹ q̄z adulti. Nota
ta ter. q̄ dicit q̄ puerilis etas plena est furis
mendacijs et piurijs. Item tangit glo. d̄ pu
eris septē annoz q̄ confiteri et mentiri p̄nt.
Item ratione etatis mitius agitur

Referente

Pater de delicto filij impubers non te
netur. vel sic. In puero multū relinquit q̄d
in adulto grauit̄r punitur. Tangit hic glo.
q̄ pater nō debet puniri p̄ filio. Itē notat gl.
q̄ ab ep̄o habente regalia a principe p̄ore/
galibus illis appellandum sit ad papam de
quo vide glo.

Titulus. De clerico ue natore.

Episcopum

Itē titulus ponit penas q̄bus puniunt
ep̄i p̄biteri et dyaconi h̄ntes canes aut ac
cipitres aut h̄mōi ad venandū. Ep̄us enīz
tribus mēlibus a cōmunionē suspenditur.
si p̄biter duobus si diacon⁹ ab omni offi
cio suspenditur. Nota glo. que distinguit d̄
multiplici venatione. Itē tangit q̄n admitti
tur venatio. Item dicit q̄ isto casu plus pu
nitur minor q̄z maior. Itē dicit q̄ clerici spe

cialiter sunt serui domini.

Omnibus

Summatum est. s. c. primo.

Titul⁹. De cle. percus.

Si quis

Qui in aliquo ḡou sacro p̄cussor extitit
corripiatur a crimine. et si se nō emendaue
rit deponatur. Nota gl. que t̄git de d̄o. qui
in vsu habet percutere et in ludo zc.

P̄terea

Ep̄s duob⁹ mēlib⁹ ab administratōne mis
sarū suspēdit qui fecit aliquē vltra modū su
stib⁹ v̄bari. Notat glosa. q̄ ex temporis pro
lixitate presumitur hic. et licetiam presumi
tur ex t̄pis breuitate. Itē notat gl. in si. q̄ ep̄s
q̄rēs timeri v̄berib⁹ deponi debet ab officio

P̄sentium

Duob⁹ annis a missaz celebratōe suspē
dit p̄biter q̄ in p̄flicu vbi aliq̄ mortui sunt la
pides picit⁹ nullū p̄cussit. Tangit glo. q̄ p̄el
biter p̄ casu se defendendo lapides picit. zc.

Continentia.

Assumēs arma vt cum alijs p̄donibus
resistat l̄z facto neq̄z p̄silio suo homicidium
fuerit subsecutū ad ordines p̄moueri nō p̄t
si ab alijs homicidiū fuerit p̄petratū.

Titul⁹. De maledictis

Innotuit

Maledictis pape puniend⁹ ē. vt deiceps
alijs abstineat a tali reatu. Nota. g. q̄ est nota
bil⁹ et magistra et videt̄ arguere q̄n q̄s tenet
dimittere iniuriā z q̄n nō. z remittit z alleg.

Statuimus.

Ista de c. pōit penā quā patit̄ q̄ p̄ deū vel
sc̄tm aliq̄z blasphemā publice dīc. Nota. gl. q̄
di. q̄ntū delictū sit blasphemare q̄z ḡuit etiā
remittit Itē t̄git gl. q̄ vna iurisdic̄tio iura
tur p̄ aliā. Itē notat gl. q̄ q̄n nō exp̄mit aliq̄
specialis moneta intelligit̄ vsual⁹ et alle.

Titul⁹. De cle. ex. mini.

Si quis episcopus

Episcop⁹ p̄biter aut diacon⁹ deposit⁹
iuste p̄ certis criminib⁹ si ausus fuerit mini
sterium sibi duduz commissuz accēptare ab

ecclesia abscondatur. Nota hic glosa. qd idem
dicendum est si iniuste dummodo sententia
non sit lata contra ordinem iuris.

Si quis presbiter

Si debeat vel suspensus celebrat et mo-
nitus non desistit excommunicatur et si nec sic de-
sistit ad requisitionem ecclesie per principem
secularem in exilium mittatur. Ita glosa.
que tangit an debeat officium. Item tangit de
inuatione auxilii secularis.

Clerici autem.

Interdictus vel excommunicatus celebrans et
monitus non desistens deponitur. Nota gl.
que tangit quod posset cum deposito dispensare et
ipsum restituere. etc.

Latores presentium.

Excommunicati vel interdicti si celebrant
deponuntur nisi propter eorum multitudi-
nem pena minuetur. Nota glosa. que tangit quan-
do parcendum est multitudini. et quando
non. Item tangit glosa. qui dicunt multi. Tan-
git glosa. differentiam suspensionis ab officio et
beneficio. Item quid si dicat episcopus suspensus
de officio vel beneficio.

Illud dominus

Qui excommunicatus celebrat deponitur
nisi pena illa misericorditer remittatur. Tan-
gunt hic doct. et glosa. tangit quod in notorijs non
est opus monitione. Item dicit quod papa etiam
fallit obliuio. Item tangit de fama et an quod debeat
se credere ex fama excommunicatum non vi-
sibiliter.

Fraternitati

Excommunicatus celebrans a beneficio de-
ponitur. dicit glosa. in hoc capitulo quod episcopus
potest predictos clericos perpetuo deponere
tamen non potest cum eis dispensare ut dictum
est. s. e. clerici. etc.

Postulastis

Collatio beneficii excommunicato facta non
valet et sciens excommunicatis beneficia preferre
a beneficiis collatione suspenditur primo.
Celebrans in loco interdicto si clericus est. depo-
nitur ab officio. si monachus vel monialis in

artus monasterium detruditur. Item di. glo-
sa in fine quod hoc casu clericus non audit si di-
cit se iniuste excommunicatum.

Proposuit

Excommunicato per absolutionem benefici-
um preferri potest. vel sic Qui non probat contra eum
cui facta est collatio tempore receptionis benefi-
cij ut excipit statim facta collatio per prelatum
Item nota. h. quod excommunicatus sua debet custodire abso-
lutionem. Item nota. hic. quod hoc casu testes unusquisque
admittuntur. scilicet qui dicit aliquem excom-
municatum et qui dicit se absolutum.

Apustolice se.

Qui probabiliter ignorat se suspensum ce-
lebrando irregularis non est. Nota glosa. que
all. paulum. d. veniam merui. quia ignorans
feci. Item dicit glosa. quod quis absens et ignorans
potest excommunicari et suspendi. Item tan-
git glosa. quod nulla sententia vel statutum ligat
nisi sciatur. Item tangit de eo qui per episcopos ex-
communicatur an sit statim excommunicatus
quod cito epistola sit scripta vel quando recipit. etc.

Si celebrat

Istud capitulum est multum difficile.
et habet plura dicta. et ergo casus simpliciter
poni non potest. vel potest dici quod celebrans
in minori excommunicatione licet grauer
peccet tamen irregularis non efficitur et eli-
gere potest. scienter tamen eligi non potest
Item ipse peccat conferendo ecclesiastica
sacramenta collata tamen non carent virtu-
te dummodo tamen non in contemptum ec-
clesiastice discipline et contra prohibitiones
non communicet excommunicato. etc.

Titulus. De clerico non ordi. minis.

Si quis

Non ordinatus sacramentaliter bapti-
zans vel celebrans propter suam temeritatem
abijcitur ab ecclesia et nunquam ordinabitur.
Nota glosam quod baptismus tempore neces-
sitatis a quolibet potest recipi etiam ab he-
retico in forma tamen ecclesie. etc.

Ex litteris

Dyacon⁹ missas celebras ab sacerdoti⁹
nō p^o mouetur. ad tēp⁹ a dyaconatu suspen
dit. sed in bñficio cū eo poterit dispēfari. Tā
git gl. q^o clic⁹ deposit⁹ debet clericaliter uiue
re nec debet in obpbriū cleri mēdicare Itē q^o
rit B gl. an ne papa vel epūs posset in B cau
cū dyacono dispēfare.

Titulus. De cleri. per sal. pro.

Tue littere.

Qui ignorat p^o saltū de subdyaconatu
fit p^o biter p^o pñiaz in diaconū ordinat⁹ z de
mū potit in p^o biterio secū dispēfari. Notat B
gl. p^o ma de negligētia q^o fuit B crassa z supi
na. Itē q^orit q^o de illo q^o nullū bz ordinē z p^o
mouet in sacerdotē. Itē q^o de laico. Itē q^o de
epō. Itē dicit gl. q^o sicut vir z mulier vnū
faciūt mātmoniu ita clicat⁹ et sacerdotium
beneficiū faciūt epūm.

Titulus. De eo qui fur tine ordi. susce.

Veniens

Qui furtine ordinat⁹ male suscepti ordi
nis p^o p^o suū epūm executionē bz z p^o moue
ri ad mai⁹ nisi excōicatio lata fuerit p^o ralem
Nota. g. q^o di. q^o ille furtine ordines suscepit
qui p^o rā sciam sui epī z sine examinatione p^o
mouetur.

Cum. l^o.

Irregularis efficit⁹ q^o in vna die ad miores
ordines z ad subdyaconat⁹ ordinē p^o moue
tur. Notat glo. q^o oēs miores ordines vna
die p^o fari pñt z. g. ad Balle. z remittit

Innotuit

At. s. e. in. c. veniēs. Notat gl. z et text⁹ no
tabiliter tangit q^o epūs p^o ferre sniam excōi
cationis ne q^o p^o lēs ordines maiores susci
piat. Itē tāgit de illis q^o p^o rā sniam excōicati
onis suscipiunt ordines q^o deponēdi sunt.

Titulus. De excessib⁹

prelatorum

Deruenit

In ista decretali papa monet p^o lator ab
stinere a gūaminib⁹ subditoz z cōminatur
penā p^o rā faciētib⁹. Notat. g. q^o snia excōica
tionis nō debet ferri sine ordine iudiciario
z q^o epūs in excōicando debet req^o rere p^o lenti
sum capituli z.

Ad hec

Ep^o ecclias subiectas archidyaconis ab
eis liberare nō potest. Notat glo. q^o epī non
debent alteri diminuerē ius suū citra ei⁹ cō
sensum nec p^o t epūs in p^o iudiciū alteri⁹ alii
dare p^o uilegium. Item dicit q^o fuit iuxta cō
suetudine p^o rstitutum peti potest.

Ad aures.

Archidiaconi ecclias sibi subiectas ab
suis v^o l^o s retinere non pñt. Notat gl. q^o ar
chidiaconi causa custodie pñt ecclias retine
re si ad eos pñt institutio adhuc nō debēt
sibi retinere sed alios instituire

Clerici

Clerici si sunt sodomite dponunt⁹ z i mor
nasterio detrudunt⁹ si laici excōicant. Nota
q^o sodomite dicunt⁹ filij diffidentie q^o de eoz
salute diffidendū est. Item dicit glo. de vici
nitate. z.

Sane si episcopi.

Q^o iniuste petūt epī ab abbatib⁹ pñt ipi
abbates p^o p^o auctoritate denegare. Nota
g. q^o di. q^o ois cura in dyo. tā in mōasterijs q^o z
i alijs pñt ad epū nisi sint exēpti. z alle.

Illud etiam.

Ista decretal⁹ ponit penā illoz q^o cū sint vi
carij volūt se ingerere v^o l^o erigere p^o p^o l^o as. i. p^o
suos p^o lator. Nota gl. q^o di. q^o p^o l^o as vili bus
sūt beneficia denegāda et subtrahenda

Cum ad quorūdam

Denegat⁹ p^o lator pcuratio q^o secū ducūt p
sonas z euictōes v^o l^o rā nū exi⁹ p^o l^o io laīanē.
statutū. Et snia excōicationis p^o p^o rā in sub
ditos lata nō tenet. Nota gl. q^o snia excōica
tionis lata p^o rā p^o uilegiū pape nō t^o z t^o nulla

Sicut vnire

Abbas monasteriū suū alteri monasterio subijcere vel vnire nō p̄t sine auctoritate dyo. etiā de metropolitani p̄sensu. Nota gl. que ponit casus certos quos papa sibi soli reseruauit

Quam sit graue.

Clericus q̄ de suo crimine publice gloria tur ppter qd scādalu inde secutu est ab officio et beneficio suspendit. Nota b. g. q̄ confessio extra iudicialiter facta p̄iudicat b̄ casu q̄ non refert vnde cumq̄ crimina clare rint vt puniantur zc.

Ex litteris vestris.

Ep̄us cui auctoritate homicidiū ē commissū ab altaris ministerio et officio p̄tifficali et p̄atus administratione deponit. Nota glo. q̄ clerici nō p̄hibent p̄silia dare p̄ncipibus in criminibus dū mō tñ fungant p̄tius vice p̄sulentis q̄s suggerētis. glo. alle zc

Inter dilectos.

Ab obtinenda digrate repellit p̄suarus et publicus aleator. Nota gl. q̄ ludere i aleis licet p̄iuij causa et b̄m leges. Itē q̄ delictū siue peccatū suū excusat auctoritate siue cōsuetudine maḡ peccat. Itē tāgūt b̄ falsario zc

Accedentibus

Abbate s̄ matrimonij cognoscere publicas p̄nias inuigere et indulgētiās dare n̄ p̄t nisi speciali iure hoc eis competat. Nota glo. q̄ q̄libet suis finibus d̄zē p̄tentus

Dilectus filius

Ab reuelandum peccatorē siue peccatū in p̄nia p̄fessū sacerdos vgeri nō d̄z. Nota glo. q̄ nemo cōpelli d̄z ad indicandū furem. Itē notat glo. q̄ snia excoicationis lata sub p̄ditione suspendit p̄appellationē zc.

Dilecta filia.

In p̄iudiciū p̄lati nō p̄t subditi singla res eligere signa collegij. vel sic. Clerici ecclesie vbi iam sine ip̄s collegiū est non p̄t facere vnum corpus. Nota glosa quot modis dicitur corpus. Itē tangit glo. de sigillo q̄l potest habere sigillum.

Grauem

Qui contra iuramentum p̄latum dominum suum negat v̄ coram seculari iudice de ip̄so conqueritur. vel eum inuadit b̄n. ficio est p̄uandus. Nota glo. q̄d sit homagium. Itē q̄ omnis p̄tuma aduersus p̄latum capite punienda est. zc.

Humis iniqua

Ista decre. ponit q̄ndecim rep̄bēlibilia i quibus p̄lati excedūta q̄bus papa precipit p̄latos abstinere. Nota b̄n istud capitulum et ei⁹ gl. et inuenies q̄ntas tribulationes sustinent religiosi viri a p̄latis eccliarū ppter eorū auariciam. zc.

Humis praua

Ista decretalis ponit duodecim predicatorū et minorū ḡuamina a quib⁹ p̄cipit p̄latos abstinere. Nota glo. que dicit q̄ omnes religiosi qui populum non habent ad synodum ire nō tenentur. Itē tangit gl. q̄ religiosi p̄latis non prestant iuramentum s̄ c̄li ci seculares.

Tanta est

Violans interdictū iurisdictione et clauum potestate priuatur. Nota q̄ violans interdictum cōtempnit clauēs petri. Itē nota qui non fuit sententiam interdicti tanq̄s suspensus beneficia p̄ferre non potest. Itē celebrantes in loco interdicto interdicti sūt. Itē nota glo. que tangit et est singularis de materia interdicti.

Titulus. De excels. p̄la. li. sexto.

Eum ex eo

Medicantes non possūt acquirere noua loca ad habitandum v̄ aliqua antiqua alienare v̄ mutare absq̄ speciali licētia pape que de hac p̄hibitione faciet mentionem. In acquirentibus tamen loca p̄ heremitica vita ducenda cessat p̄bitio. Nota glo. prima. qui dicuntur medicantes. Itē in fine dicit glo. q̄ religiosus medicans de licētia p̄lati sui potest heremiticā vitam ducere zc.

De excessibus pre. in Ele.

Frequens

Ista cle. puidet cōtra. xxx. grauamina q̄
plati religioſi inferbant. a q̄bus platos cel
lare precipit. et ſuos ſubditos ceſſari facere.
iubēs religioſorum priuilegia ⁊ iura ſeruari.
Nota gl. q̄ ep̄us poteſt ab exēptis modia
tum petere ſubſidium. Item tangit de nota
rio qui requiſitus reſulat facere inſtrumen
tum Item tangit et dicit q̄ p̄ntatio fieri p̄t p
litteras. Item tangit an priuilegium de fru
ctibus beneficiorum p̄mi āni extēdat ad ex
emptos. Item dicit q̄ vna eſt vniuerſalis ec
cleſia. extra quā nullus ſaluatur. Itē vn⁹ eſt
dñs. vna eſt fides. ⁊ vnū baptiſma

Titulus De noui ope ris nuntiatione.

Intelleximus.

Qd edificatū eſt poſt denūciatōez noui
operis demoliri debet expenſe p̄ſtruentis. v̄l
ſic. Cum aliquid noui p̄ſtruitur ſine iure ſi
ne iniuria debet ſm̄ ſtatuta legum ⁊ cano
num terminari. Nota gl. in. c. p̄mo que tan
git que requirunt in denūciatione ⁊ tāgit d̄
noua eccleſia edificanda.

Cum ex iniuncto

Sūmatū eſt. s. c. p̄mo. Nota gl. q̄s de
bet denūciare nouū opus. Et quis dicatur
facere nouū opus. Itē arguit gl. p̄ monach
q̄ ſemp̄ p̄ſumunt habere bonā cauſam. Itē
tangit tex. et gl. de ſcādalo. d. Si ſcandalifā
frater me⁹ nō comedā zc. Itē dicit gl. q̄ mul
ta ſiunt et etiā omittunt p̄pter ſcandaluz vi
tandum et qualiter illa intelliguntur. vide
textum et gloſam.

Significationis.

In optione eſt nunciantis nouum op⁹
an infra tres mēſes de p̄iudicio ſuo an ve
ro debeat oſtendere ⁊ interim ceſſet ab ope
re recepta cautione de ope demoliendo ſta
tim edificare p̄mittat. Nota hic gl. q̄ reſtitu

no quandoq; differtur licet p̄batōes ſunt
in promptu et alle.

Is cui opus

Non obſtāte cautioe p̄ſtituta ab edifican
te demoliendo opus tenetur edificās expe
ctare ſpaciū trium mēſiu ſi volueris p̄bare
ipſum edificāſſe poſt denūciationē i p̄iudi
cium iuriſtū. Ex iſto tex. notat gl. q̄ in opti
one eſt denūciatōis an velit ſtatim docere
de iure ſuo vel vſq; ad tres mēſes an ſtatim
recipere cautionem de opere demoliendo.

Titulus. De priuile gijs.

Episcopalia

Non debet ep̄i niſi in ciuitatib⁹ ſeu locis
inſignib⁹ collocari. Nota tex. qui tangit ali
quid vileſcere p̄pter ſuā numeroſitatē. Itē
no. gl. in ſi. ſui q̄ ſponſa ſtati nō tradēda ē zc

Sicut in

Non obſtāte priuilegio ſon̄ punit p̄ eccl̄as
laicus eccl̄ie malefactor. Nota tex. q̄ dicit q̄
laicos cohercere nō eſt p̄tra legem agere. ſz
legi facere ſubſidium. Item dicit gl. qui ma
los cohercit miniſter eſt dñi.

Cum et plantare

Religioſi etiā exēpti decimas a laicis
recipe nō debent ſine dyo. c. p̄ſu. b. p̄mo. Ex
cōcati ⁊ in dīcti nō debent admitti ad diuina.
et per religioſos exēptos b̄ ſc̄do Religioſi et
exempti in eccl̄ia non p̄inentib⁹ ad eos ple
no iure non inſtituunt nec deſtituunt. in cō
ſulius ep̄is. ſed rationē erigunt de tempora
libus ab inſtitutis hoc tertio. Hoſpitalarij
⁊ templarij ſemel in āno celebrant in eccl̄ia
poſita in loco interdīcto ibi tamen nō ſepe
liuntur corpora mortuorū. hoc quarto. Cō
fratres exemptorum ſeu ipſoz oblati qui in
totum ſe non tranſtulerunt iudicari p̄nt ab
ordinarijs locorum. b. bi. ſm̄ panoz. Nota
gl. q̄ quilibet tenetur vitare ex cōmunicatoſ
etiā exēptos Item tangit glo. quid notant il
la verba pleno iure. ⁊ que tūc ep̄us habet fa
cere ⁊ exercere in p̄dictis eccl̄ijs. Item tan
git glo. de illis fratribus qui a priuilegijs

emunt. **Et dicunt se exemptos**
Bilecti filii

Id privilegium suis est p[ro]uand[um] q[uod] privilegium derogat alior[um]. **Nota** ter. in fine q[uod] di. q[uod] papa vult illo[rum] privilegia curtare q[uod] auctoritate scripturis se. ap. h[ec] privilegia alior[um] voluit obuiare

Ad hec

Id privilegium exco[m]municat[i]o[n]is i[n] cimi[n]io sepelire n[on] d[icitur]. **Nota** gl. que t[ra]git q[uod] co[m]municat[i]o exco[m]municat[i]o mortuo q[uod]s incidit in exco[m]municat[i]o[n]e q[uod] n[on] est veru[m] s[ecundu]m opinionem hosti. et Jo. an. exco[m]municat[i]o[n]is casib[us] in. c. ex co[m]muni. de hereticis. **Et**

Si de terza

Triginta annis faciendo p[ro] privilegium p[ro]bit illud siue renunciat eidem. **Nota** g. q[uod] privilegium p[ro]bit eo ipso q[uod] q[uod]s n[on] vult eo. et licet n[on] leges p[ro]disuetudine abrogat q[uod] res ob facili ad sua natura redigunt. et alle. glo. iura ad hoc. **Et**

Id ro q[uod] quis.

Id privilegio[rum] tenor inspicie[n]d[us] est et sua dus. **Nota** ter. q[uod] solet ad h[oc] allegari. q[uod] tenor privilegio[rum] e[st] inspicie[n]d[us]. **Item** di. g. q[uod] h[oc] casu res deuoluta ad t[ri]plarios celet eodem iure cu[m] alijs rebus eorum.

Recepimus

Solutio celus n[on] p[ro]bat que ex[em]ptu[m] nisi fiat ad indicu[m] lib[er]atis. **Nota** glo. que dicit q[uod] l[et]er papa recipiat aliq[ui]s sub p[ro]tectione sua p[ro]pterea n[on] se subtrahit a iurisdic[t]io[n]e ordinaria

Sane.

Alij sibi assumere n[on] debet q[uod] papa specialit[er] alicui voluit indulgere. **Nota** glo. q[uod] vni p[ro] privilegium p[re]cedit n[on] d[icitur] ali[us] auctoritate p[ro]p[ri]a in ex[em]plu[m] trahere **Item** arguit g. q[uod] vni p[re]cedit et d[icitur] ali[us] p[re]cedi. **Et** v[er]u[m] e[st] iure co[n]tra

Datentibus

Religiosi i[n] domib[us] p[ro]uatis ibi sint p[ro]uata oratoria n[on] p[ro]nt ibi b[ea]te capanas **Nota** gl. q[uod] di. q[uod] si ex[em]pti excedat metas privilegio[rum] suoru[m] v[er]u[m] si p[ro]p[ri]e obliq[ui]t q[uod] p[ro]nt ab ep[iscop]o co[n]fiteri

Tuarum

In tota puincia p[ro]uati exhortat[i]o[n]is officio hospitalarij q[uod] mittu[n]t p[ro] elemosinis colli

g[er]endis. falso cruce sig[na]tos. Et missi si su[n]t layci exco[m]municant. si su[n]t cl[er]ici a b[en]eficio et officio susp[en]dant. et ead[em] susp[en]sio[n]e punit q[uod] a[n]n[no] rec[on]ciliat[i]o[n]e i[n] polluta eccl[esi]a celebrat. Et susp[en]si p[er] p[ro]f ex[em]ptos absolui n[on] p[ro]nt. et fr[atr]es privilegio[rum] q[uod] plene ad ip[s]os n[on] t[ra]nsferu[n]t n[on] censent privilegium. **Nota** gl. q[uod] t[ra]git an ordinarius hab[et] p[ro] testat[i]o[n]e in exemptos.

Cum olim

Id privilegium p[ro]bit de cui[us] veritate et tenore p[ro]stat p[ro]testes et s[ecundu]m dicta eor[um]. **Testiu[m] innotuat** **Nota** gl. q[uod] p[ro]bat q[uod] l[et]er amissio instrum[en]ti siue privilegii p[ro]bari debet.

Ex parte

Innotuatio privilegii ius antiquu[m] p[ro]uat et nouu[m] n[on] tribuit. v[er]u[m] sic. Sine mag[is] difficultate privilegia innotuat nec p[ro] innotuatio[n]e ius acq[ui]ritur. sed v[er]u[m] t[ame]n modo p[ro]uatur.

Cum olim

Eccl[esi]a vtens duplici privilegio ex[em]ptio[n]is si ex vno succubat ex alio p[ro]t obtinere et se ex[em]ptus iuuare nec tenet facere obediencia[m] dyo[ces]ano. vigore t[ame]n ex[em]ptio[n]is n[on] p[ro]t sine l[et]er diocelani eccl[esi]am p[ro]struere in loco n[on] ex[em]pto. Et si ex[em]pt[us] de facto in loco n[on] ex[em]pto p[ro]struit eccl[esi]a cedit iuri ep[iscop]i. b. di. s[ecundu]m p[ro]p[ri]os. **Nota** g. q[uod] t[ra]git cas[us] posse co[m]muni monacho. **Et** q[uod] eccl[esi]a sine p[re]s[en]ti ep[iscop]i n[on] d[icitur] edificari de q[uod] v[er]u[m] de glo. et iura p[er] eam alle. **Et**

Accedentibus.

Contra privilegium p[re]scribit[ur] spacio. xl. annor[um] **Nota** gl. q[uod] tangit et disputat q[uod] n[on] et q[uod] l[et]er privilegia p[re]scribant. **Item** q[uod] l[et]er h[oc] debeat intelligi q[uod] d[icitur] privilegia eccl[esi]ar[um] et monasterio[rum] cu[m] cu[m] t[ri]p[ar]tibus debet manere inuiolata **Item** disputat. g. an privilegium vni[us] actu p[ro]datur an non.

Cum capella.

Rat[i]o[n]e vni[us] b[en]eficij e[st] q[uod]s subiect[us] et r[ati]o[n]e alteri[us] e[st] ex[em]pt[us]. **Nota** glo. que arguit h[oc] p[ro]p[ri]a an vna et ead[em] res debeat duplici iure censeri. Et sic in p[ar]te liber et in p[ar]te seruus.

Ex ore sedentis

Ex[em]pt[us] in capite in m[em]bris subdit[us] e[st] p[ro]t vel sic abbas monasterij ex[em]pt[us] p[ro] m[em]bris n[on]

exēptis ad sinoduz epālē accedere ⁊ epō pa-
rere tenet. b. d. fm panoz. Nota gl. q. snia pa-
pe facit ius q. ad omnes qui similiter iudicare
tenent. Itē notat gl. de dictionib⁹ istis q. q. n̄
vel sicut q. d. opantur in pūlegio.

Ex parte tua

Protectio pape non eximit aliquē ab or-
dinaria iurisdictione siue p̄tate. Nota gl. q.
di. ad q. d. valēt tales impetrationes. s. q. quis
dixit sub p̄tectione dñi pape. Solutio q.
plus solet timeri. zc.

Pastoralis

Religiosi pūlegiati a papa sup capellis
in suos vsus p̄uextendis auctoritate ep̄i pos-
sessionē earū dē a p̄prehēdere debēt nisi aliud
in pūlegio exp̄matur. Notat gl. q. nemo rē
suā accipere debet intellige si possessionem
non habuisset.

Petitis

Sitēplarij vel hospitalarij non fuēt inē-
dicta p̄ eis in loco p̄mulgata nec alij fuare
tenentur. Nota gl. dicit iudices debere esse
sollicitos ne turpi colludio q̄ratuz ex miseris
p̄ciū gaudioz ⁊ alle. ad Biura.

Quoniam

Pūlegiū monasterio p̄cessū q̄ ei⁹ mo-
nachi excomunicari nō p̄nt d. monach⁹ ma-
nētibus in monasterio vel in capellis viro
q. iure monasterio subiectis et non de alijs
monachis intelligatur. zc.

Quia circa

Ep̄s qui remisit decimas ep̄ales. p̄sen-
tes et futuras intelligit remisisse. Notat gl.
q. vbi pūlegij indefinite plati ad futura ex-
tenditur. Et arguit gl. p̄ b. s. de c. quanto

Antiqua

Itud. c. ponit et declarat pūlegia quat-
tuor patriarchaz sedū. Nota gl. que tangit
q. nullus sine culpa iure suo p̄uari debet ⁊ b.
fallit in casib⁹ in gl. enumeratis et ponit me-
trū. P̄auptas odiū vicij fauor scil⁹ ⁊ o. do
P̄personas spoliāt ⁊ loca iure suo.

At pūlegia.

Pūlegiū p̄cessū religioz de sepeliēdia
P̄fratribus tpe interdicti intelligit de illis. s.
in seculo manētib⁹ qui se et sua offerūt mo-
nasterijs. vel q. bona sua dederūt p̄usufructu
retento. Pūlegiū vero q. veniētib⁹ religi-
osis ad locū interdicti ipsi celebrare p̄nt sēt
in anno intelligit in vna ecclā vbi sūt plures
Tangit gl. an in ecclesia interdicta potest ce-
lebrari.

Quod nonnullis

Tpe generalis interdicti ep̄i non p̄bui
qui non fuerūt culpabiles interdicti clā cele-
brare p̄nt. Nota gl. que tāgit an ep̄s alteri
us dyo. posset celebrare in alia dyo. tpe inter-
dicti sine licētia ep̄i illi⁹ dyo. Itē querit an ca-
nonici p̄nt interesse.

Quanto

Pūlegiati q. excomunicari nō p̄nt p̄
ordinarios etiā excomunicari non p̄nt p̄ in
directū. Nota gl. q. est notabilis ⁊ magistra
⁊ docet q. quattuor modis sit fraus legi siue
canoni. zc.

Ex parte tua

Qui n̄ habuit tonsura ⁊ ceteris vt layci
puerant de p̄bēsi in maleficijs se p̄o cleri-
cis defendere non p̄nt. Nota b. doct. et glo.
q. tāgūt de duplici tolerātia p̄babili ⁊ s̄lata

Super specula.

P̄arisi⁹ ⁊ in locis vicinis ius ciuile legi
non debet. Notat gl. an leges ciuiles ab om-
nibus sūt fuāde Itē tāgit gl. q. rōne vicinita-
tis sēt q. commodum ⁊ incommodum

Quia intentionis

Innouatio pūlegij ius vet⁹ p̄seruat. sed
nouū nō tribuit. Nota gl. que tāgit q. d. opa-
tur innouatio p̄tectio ⁊ papalis p̄firmatio.

In his

Pūlegiati ⁊ vbiq. possēt cū altaris vi-
anico celebrare illud p̄nt sine l̄ia p̄latorum.
Notat gl. q. in p̄iudiciū alteri⁹ non dat pū-
legij generale. Itē notat q. indulgētia siue
pūlegiū semper d̄z aliq. d. p̄ferre.

Budum inter

Indulgentia de decimis noualium non potest
dici non extendit se ad illas quas ante impetratio-
nem aliquid possidebant. Notat gl. q. privilegium ob-
tentum tacita compensatione non valet. Item li-
te pendente. et non valet.

Quidam.

Confratres privilegiorum nisi se ad eos in-
totum transulerint ad episcopalia iura tenent
Notat glo. q. hoc casu non sufficit sola rece-
ptio sed oportet q. sequatur realis translatio
sed dicitur de numero militari. et.

Consultationi

Quo ad privilegium retentionis decimarum
semel nouale semper remanet nouale. Notat
glo. vnum argumentum q. ex quo res semel
est privilegiata semper erit privilegiata quia p-
petua sunt et hoc verum nisi peribantur vel
quia illi quibus procedunt illis non videntur.

Titulus. De privilegi- is in sexto.

Volentes

Exempti vel privilegiati ut non teneant ni-
si sub certo iudice rñdererant tñ delicti
piractus aut rei si beca sunt inuita vel sita in lo-
co non exempto veniunt coram ordinario. sed
ratione domicilij non. hoc primo. Secundo dicit
q. in monasterio privilegiato ut ei monaste-
rij monachi a quoq. in dicti suspēdi vel excō-
municari non possint cessat in illis ordinaria
iurisdictio q. ad illa nisi illi monachi mitterē-
tur ad pōrat⁹ subiectos ordinario. q. etiam
iunctic⁹ utrobic⁹ sūt monachi ordinarij. et
quo ad pōdicta illos iudicat q. diu ibi manēt

Cum de diuersis.

Curia ro. b. studiū generale et eius privile-
gia. No. gl. q. videt querere an istud capitulum et
intelligat sūm q. dicit. c. pñti. de pben. vbi dicitur
mori in curia qui moritur infra duas di-
etas a curia. Item dicit de fraude.

Abbatēs quos.

Ista decre. dicit quō intelligat privilegium
q. bñt abbates de iplo benedicēdo et q. bus

pñt abbates pferre tonsurā. Notat gl. bñas
inter benedictionem solēnem et simplicem

Auctoritate ap. se.

Exempti etiā in locis non exemptis oratoria vel
capellas sine dyocesanorū licētia pstruere nō
pñt nec i exemptis sine licētia pape nec possunt
exempti assumere cās ppas suorū liberorū bo-
minū in se etiā si sint illi sui censuales. Nota
glo. que cā dicat ppa cā et quando domino
sit iniuria per colonum suum. et.

Ne aliqui

Privilegium pape q. q. excoicari suspēdi
vel interdicti non possit non extendit ad liniam or-
dinariorū nisi tale privilegium fuerit pcessū
regibus et reginis vel ipsorum filijs vel de
religioso loco vel ordini

Ut apostolice

Inferiores plati q. b. p privilegium pceditur
vñs mitre si sint exempti in puincialib⁹ et epi-
copalibus pñt uti pñt mitris aurisfrat⁹
nō bñt bñt laminas aut gēmas si nō sūt exempti
et alb et planis vtent in alijs locis vtant mi-
tris vt indulta permittunt. hoc dicit et.

Cum persone

Ista decretal' in pma sui pte demōstrat
q. d. iuris cum quis se solo privilegio dicit ex-
emptū et infra quantū tēp⁹ illud ordinario
ōñdresue exhibere d. scdo q. d. iuris q. pñ-
ptionē sup privilegio allegat. tertio q. d. iuris.
q. n. alle. vtrūq. vide glo. que tangit quando
et qualiter instrumenta sunt edenda.

Episcoporum prelatoz.

Interdictus est ingressus ecclie regulari-
bus vel secularibus q. quis exemptus q. scienter
celebrant vel celebrari faciūt in ciuitatib⁹ vel
locis interdictis vbi sūm pmissionē iuris vel
excōicatos vel interdictos publice ad diuina
officia sacramenta vel sepultura admittūt

Per exemptionem.

Si ecclia est exempta tñ canonici mōachi
clerici et ppetuo donati sūt exempti nō aut pre-
biter et pōchiani. Si aut canonici sūt exempti
tñ tñ sūt exempti ecclia et alij ei⁹ cleri. Si aut cleri

cialic⁹ eccle⁹ sūt exēpti tūc dicunt canonici ex
empti 7 necia nisi aliud habeat i pūilegio.

Si papa

Cas⁹ isti⁹ decre. est vari⁹ q⁹ ista decretalis
ponit diuersas formas pūilegioz in qb⁹ di
uersa inferunt vba q⁹u quedā exēptiones
pferūt. qdā vō mīme exēptionē pferūt. Mo
ta de filiatione et subiectione tangit glosa.

Licet vobis

Ida uilegiat⁹ ut ipe in iudiciū submissa vo
ce celebrare possit nō debet alios etiā aliū de
existētes nisi desup pūilegiati fuerūt admit
tere 7 sic admissus p⁹ cū familia sua ad audi
endū diuina intromitti. secus tñ de familia
rib⁹ alic⁹ puer⁹ q⁹ nō admittunt nisi zc.

Quoniam episcopi.

Ep⁹ cu⁹ altari viatico celebrare pñt. 7 sibi
facere celebrari. ita tñ q⁹ nō violēt in iudiciū.
b. d. Motat gl. de altari viatico qb⁹ pcedit in
illo celebrare 7 ad qd exēdūt se indulgentie
desuper pcesse

Titulus. De pūilegi is. in clemen.

Religiosi

Ista clemē. ponit. vi. cas⁹ in qbus religio
sos excoīcat. 7 absolutionē pape refuat. 7 p
uilegijs 7 exēptionib⁹ eoz nō obstantib⁹ eos
p ordinarios locoz denunciari precipit. Itē
ponit. vii. culpas religiosoz a qbus eos p
cipit abstinere sub certis penis q⁹s eis imponi
iubet. 7 q⁹s p⁹lans ipoz iponit si non satisfice
rint. Tertio ponit moderationē circa pmos
duos casus.

Archiepiscopo

Archiep⁹ p loca exēpta pūicie sue faciūt
crucē ante se portari 7 corā eis celebrare diui
na. Ep⁹ vō in dio. sua benedicit et celebrat
pūilegijs non obstantibus zc.

Titulus De purgatio ne canonica.

Mobilis

Infamatus fide dign⁹ p iuramentū se pur
gat a⁹ secus. 7 censet nō ydone⁹ enormiter
peccat. Mo⁹ta g. que arguit q⁹ p⁹ crimē pbi
tur nomē dignitatis 7 p⁹ monachatus pbi
nobilitas. Itē tāgit gl. q⁹ aliē pūiend⁹ ē fūus
q⁹ liber.

Si quis presbiter

Ab officio et bñficio suspēdit q⁹ tertio mo
nitus nō se corrigit cū p⁹ possit. Mo⁹ta glo. q⁹
dicit q⁹ crudel⁹ est q⁹ negligi famā. Itē ex isto
cap⁹lo habes q⁹lī infamatum sit proceden
dum quia non est incipiendū a suspēsiōe.

Motionales

Motionales infamate super incōtinētia
vel libidine fm regulā suā sue opinionis ma
lā famā canonice purgare cogāt. Mo⁹ta. g. q⁹
dicit qualiter detegi debet infamia

Si quis de

Qui pñt se p⁹ssisse raptorib⁹ spōsaz ali
enaza gōu p⁹o repellat 7 d⁹ se purgare si su
p⁹ fuerit diffamat⁹. gl. tāgit d⁹iam in i⁹teme
rariā 7 vñilem suspiciōz. 7 alle. ad hoc iura

Quotiens

Infamat⁹ p⁹ quem crimē pbari nō pōt
se purgare d⁹ iurādo de vitate cōpurgato
res vō de credulitate iurabūt. Mo⁹ta in B ca
pitulo hēs formā qualiter purgatio debet fie
ri. Itē tāgit glo. q⁹ ep⁹alis dignitas est ordo.

Mos inter.

Ep⁹ p⁹ochianū suū diffamatus de criē
ad purgatoz p⁹ellit nisi p⁹ochian⁹ ab eo ap
pellauerit. Mo⁹. g. q⁹ q⁹rit an ep⁹ i p⁹ochia sua
posset de q⁹libet criē talit⁹ pcedere.

Cum. Id. manconella

Cōpurgatores debent eē honesti 7 notū
bri eū quē purgāt nec ipediri dñt a iudice vñ
alioz dñciē i purgatoe p⁹uicto d⁹ bñ vi. g.

Ex tuarum.

Absolutio ifamani ad vulgare purgatoz
facta non valet. Mo⁹ta gl. q⁹ p⁹pter enormita
tē delicti suspenditur quis ad statim. Itē d⁹.
gl. que dicuntur iudicia peregrina

Constitutus

Sufficit q purgator sit ab eccl'a tolerat⁹ bone fame nec de crimine dānat⁹. Nota g. q inter cetera dicit q nimia indagatio siue examinatio quandoq est vitanda. Item tangit glosa que requirenda sunt in ordinibus

Inter sollicitudines

Proprii magnitudinē criminis etiā a bñ ficio suspenditur infamat⁹ et etiā auget nūc r⁹ cōpurgator q debet eē pbati et fideles. et iterdū p purgationes purgat⁹ ab officio suspendit et deficientes in purgatiōe punit vt puit⁹. Nota g. huius capituli que est singularis et precipua in hac materia.

Cum dilectus

Tales ad purgationē alteri⁹ debet p sōe cōpurgatores admitti q p sōne quā purgare debet sunt vicine et honeste. Nota gl. que tangit de vicinitate et honestate.

Cum in iuuentute.

Ad sēp ppter infamiā purgatio est indicenda. p tñ qñqz indici etiā ubi nō est indicenda ad instātiā purgadi. Nota tex. q pat q diligit filiū corripit illū. Itē dicit q dictum facile seqt mltitudo. Nota g. q di. q nata humana pna est ad malū. Itē notat q qd p se ipsū purgare et cum minoribus zc.

De testibus.

Cōpurgator iurare d; de credulitate B ē tāti dicere q d; iurare q credit purgādū verū iurare. quia als vt d. g. anceps incurreret periurium ad quod nemo compellitur. zc.

Accedens

Infamat⁹ publice de irregularitate debz canonice se purgare. vel sic. Infamat⁹ sup defectu nataliū si vult pmoueri d; pmo se i de purgare. vnde glo. que docet qualē qd debet se pbare nō esse filium sacerdotis vel nō illegitimum cum illa sit negatiua. zc.

Cum dilectus

Sup notorio crimine et pendente causa criminū corā delegatis pape purgatio sup illis ab ordinario recepta nō valz neqz tenz

vel sic ex quo causa est cōmissa iudicib⁹ delegatis purgatio p sōra corā ordinario tenere non potest. Nota h glo. qz do iuris seruā ri d; in inq sōe p pue circa clicos scēares.

Accepimus.

Forma purgatiōis indiscrete oblita non admittit. s; ei⁹ loco alia surrogat. vel sic. Ad sufficit plato d crimib⁹ infamato iurare cū se purgat q sit imunis de illis crib⁹. s; iurare d; q p pmo tōnez suā illa criā nō cōmisit. Nota gl. que tāgit de vicio icōtinēne q pau ci sunt immunes.

Titulus. De purgatione uulgari

Cura suscepti.

Sup reb⁹ ecclie vel alijs duella siue purgationes vulgares nō sūt aliq ten⁹ faciente. Nota gl. q fabricate diabolo facte sūt purgationes vulgares. Itē q de rēptari non d; Significantibus.

Spoliati ex eo q in vulgari purgatione succubūt restituunt si vntas in cōtrariū detegat. Nota gl. que di. q nia lata q trāsiuit in rem iudicatā facit ius in ptes. Itē tāgit gl. qñ nia p reuocari s; nō sit appellatum. zc.

Dilecti filij.

In pueros de nouo nō est vulgaris purgatio indicēda vel exercēda. Nota gl. q tangit q min⁹ agendū est cū illis q nouit vene rūt ad fidē. qz nōdū firma radice sūt plantati. Itē dicit nō rēptabis dñm deum tuum. zc.

Titulus. De iniuriis et dam. dato.

Si rixati

Ledens primū suū lapide vel pugno si mortu⁹ nō fuerit. s; iacuerit in lecto ledēs o peras ei⁹ et expēlas i medicos restituat. Nota gl. que di. q difformitas in estimatiōz nō venit. qz liberū corp⁹ estimatiōz n recipi zc.

Si quis apperuerit

Fodiens aternā et ipam aperies si ipaz

nō cooperuerit ⁊ bos vel asin⁹ in eaz cecide-
rit alteri⁹ reddet p̄ciū iumētōz qđ autē mor-
tuū est ipsi⁹ erit. Et dicit glo. hoc v̄z si fode-
rit in loco publico. sec⁹ si in loco p̄uato. ⁊

Si bos alienus.

Si bos alien⁹ corrupta ēēt ab heri ⁊ nu-
diuſterti⁹ ⁊ nō custodiuit eū dñs su⁹ reddet
bouē p boue ⁊ cadauer integrū recipiet. Nota
tat glo. de dāno per negligentiam dato

Si leserit

Si qđ leserit agz vel vineā aliā ⁊ dimise-
rit iumētū suū vt d̄pascat aliena p̄ dāno esti-
matōz restituat nisi dando aial velit libera-
re se ipsum.

Si egressus

Si ignis egressus cōprehēderit aceruos
frugū siue segetes stātes in agris reddet dā-
nū qđ ignē succenderit. vide gl. qđ dī. d̄ negligē-
tia ⁊ qđ de p̄iungētib⁹ omisit nō d̄z eē i culpa

Si quis domum.

Qui domū vel areaz cuiuscūqz incende-
rit volūtarie sublata vel incensa oia restitu-
at et tres annos peniteat. Nota glo. qđ dī. se-
cus hoc casu. si contra voluntatem factū fu-
erit ⁊ si nihil de contingētib⁹ omisū fuerit

Olim scribingib⁹

Secularis p̄tās qđ bāniuit p̄latū pecclia-
sticū iudicē est de iniuria pecunialiē p̄bēnā
da. Nota gl. que tangit qđ l̄ter expēse et dam-
na debēt tarari. Itē qualic d̄z intelligi. mone-
ta vsualis ⁊ si vsualis non apponat de qđ mo-
neta tūc d̄z intelligi. ⁊. ⁊ qđ si p̄les eēnt mōete.

In nostra

Qui iurauit restorationē dānoznō pe-
tere expēsas p̄t petere iuramento in aliquo
non obstante vide glo. que distinguit inter
dānum circa rem ⁊ damnum extra rem

Si culpa

Ista decretalis est gregoriana ⁊ ponit qđ
bus modis damnum alijs irrogatur p̄ m̄
iuria et quando quis tenetur p̄ non. Et gl.
est notabilis in hac materia.

Titulus. De iniurijs. libro sexto.

Et si pignorationes

Repsalie cōtra psonas eccliaſticas cōce-
di vel concessē nō debent extendi p̄tra faciē-
tes nisi reuocēt infra mensem singlāres pso-
ne sūt ex cōicati vniuersitates iterdicte. Nota
ta gl. qđ dicit qđ vulgaris locutio ⁊ qđ vulgus
loquitur est considerandū. Item dicit glo.
differentiam inter p̄cedere et extendere.

Li. De penis.

Ea que frequenti

Peccata qđ frequēti p̄uaricatione iterāt
frequēti snia cōdēnent. Nota gl. qđ quotiē
quia deliquit totiens puniri debet. Et sic qđ
tiens clericus in delicto repertus fuerit tot-
iens pena ab eo exigi debet.

Presbiteri

Istud. c. dicit qđ faciendū sit de pena quā
soluit interfectoz presbiteri. vel sic. Interfici-
ens presbiterū puniendus est et pene p̄s ec-
clesie cui p̄fuit alia p̄s pro eius ania distri-
buitur. b. d. Nota gl. que dī. Qui vos t̄agit
me tangit. Item dicit qđ episcopus non lu-
cratur penas quas recipit. ⁊. sed ecclia. ⁊

Licet iuxta

Archidiaconi ⁊ alij p̄lati qđ in criminib⁹
disp̄sare non possunt penā pecuniariā im-
ponere non possunt vbi a iure alia statuit.
b. dicit. Nota glosam que disputat an pena
pecuniaria in delictis exigi possit.

Calumniam

In pecuniarijs causis vice⁹ in exp̄s p̄bē-
natur victori nisi snia pro absente ferat. Nota
ta glo. que tangit qđ calūniose agēs efficitur
infamis. Itē si apparet de mala fide agentis

Quod in dubijs.

Deponunt clerici pugnantes et ad pu-
gnam alios excitantes. vel officium in nauis
exercētes. et gl. videt istud intelligere i bello
iniusto quia in bello iusto licitum est exhor-
tari ad bellum.

Tue discretionis

Clericus in magno crimine deprehensus de-
positus in monasterium detruditur ad agen-
dum ibidem perpetuo penitentiam

Constitutus

Reuter strabentium exigere potest penam
ad invicem compromissam cum uterque venit
proptum. Nota glo. que alle. quod non suavitati fidei
non est fidelis suada. Item de. quod ultima mora nocet

Super his

Clericus ex sola captione infamis non est
Nota glo. que de. quod genus pene non infamat per
se nisi inia precedat. Et vide hunc doc. qui notat hic
de duplici infamia iuris et facti loquitur
de infamia iuris.

Suam ad nos.

Qui debet certa die solvere quantitatem sub
pena si soluit partem ad penam integram non tene-
tur. Nota glo. que est notabilis in hac materia
et distinguit quando pena apponitur in ali-
quo dando vel aliquo faciendo.

Ad aures

Assalli qui interficiunt episcopum sunt om-
nibus que tenebant ab ecclesia spoliandi nec se
eis aliqua preterea ab ecclesia preterenda. Nota. g.
qui plus dicit quod omnia alia bona sua sunt tra-
denda ecclesie.

Bilectus filius

Qui convincitur de mendacio contra ver-
ba iudicis commissio a superiore punitur. Et di-
cit glo. istud verum cum ligato remere di-
cit per iudicem et iudicis assertionem utpu-
ta cum iudex ostendit pacta.

In quibusdam

Patroni advocati vel vicedomini in ec-
clesiis plus sibi vendicantes quam iura promit-
tunt per cen. eccle. compescuntur Et si per se vel per
alios mutillarint vel occiderint clericos puni-
vantur iure quod habent in ecclesia et usque ad
quartam generationem non ordinantur si-
ne dispensatione nec ad religionem recipiunt.

Gravem capituli

Non excoicato manente subditi ad fide-
litatem non tenent. Et si longo tempore sic manens mori-

tus iuri non per ecclesiam ab ipso debitis et moribus
absolvatur. Nota glo. de illo qui stat pannum in ex-
coicatione. Item notat glo. quod in penis infligendis
habetur respectus nobilitatis.

De penis. li. sexto

Romana ecclesia

De veteri iure potest archiepiscopus cum in
provincia iurisdictionem suam exequitur pun-
ire notorios iniuriantes sibi nunciis suis
et familie sue si per id sua iurisdictione impedi-
tur alio non. nisi consuetudo amplius tribu-
at. sed hodie tales iniurias tunc punit etiam
si per has sua non impediatur iurisdictione.
vide glossam quando quis potest esse iudex
in propria causa.

Degradatio

Ista clementina docet in primis quibus assis-
tentibus fieri debet degradatio. Secundo
quibus vestibus ornamentis libris et instru-
mentis in degradatio fiat exspoliatio. Ter-
tio quibus verbis utat ipse degradans. vide glo.
que querit an degradatus faciat.

Quamvis.

Quamvis carcer inuentus sit ad custodi-
endum reos potest tamen episcopus puni-
re clericos convictos pena temporalis vel per-
petua ipsos carceri mancipando. Nota. g. de
carcere et de pena temporalis et perpetua qui
telliguntur per talia verba.

Ubique

Ubique pena potest imponi tamen
poralis vel perpetua talis pena non extendit
se ad sexum femininum. nisi hoc specialiter ca-
ueatur in iure vel in pena sic imposita

Felicitate.

Ista dec. in prima parte ponit penam insequen-
tium aut captivum aut percutientium cardiales et eorum
socios. Item in secundo ponit eorum filios et nepotes.
Item in tertio ipsis persecutoribus penam addit. quod
tunc ponit quam satisfactorum facere debet postquam
fuerit absolutus. Item tractat de nudis filiarum
vel fauentibus huic crimini. Item ponit insequentes
familiares ipsorum vel cardialium clericos vel religiosos

De penis. in de.

Si quis.

Percutiēs ep̄m capiēs bāniēs vel h̄ mā
dās vel ratiſicās ſoci⁹ v̄l p̄ſilian⁹ ſautoz ⁊ de
ſelatoz cū ſuis poſteris ⁊ cū ſas i h̄ delinquēs
⁊ officiāles penis varijs p̄ p̄ciliū puniunt

Abulorum ad nos

Procurātes capi viros ecciaſticos vt re
nuncient beneficijs. vel vt citati nō veniant
ad curiā preter penā quā p̄ canones antiq̄s
incurrūt. ſi ſint p̄lati a p̄ceptione fructuuz p̄
triēniū ſūt ſuſpēſi. Inferiores v̄o b̄ficijs ſūt
p̄uati Eandē penā incurrūt ipſi citati q̄ ſe ca
pi p̄curant. Religio etiam ſic facta non te
net. et ſi p̄p̄atos recepta fuerit v̄l ratiſicata

Cupientes

Iſta de. excōicat religioſos mēdicantes
transgreſſores p̄ſtitutionis bonifa. de excel.
p̄ela. c. vnico. li. vi. Itē oēs religioſos q̄ in ſer
monib⁹ vel alibi p̄ferūt aliq̄ vt retrabāt ip̄s
a ſolutione decimar. q̄z ſolutioez certis die
b⁹ et in p̄ſſionib⁹ ſuadere tenent ſub certis
penis q̄s incurrūt niſi ſint tales q̄z monaſte
rij vel ecc̄lijs cōpetit p̄cipe decimas. Et etia
iſta de. excōicat violatores decretal̄ p̄me. de
ſepul. li. vi. ⁊ abſolutiones pap̄e reſuat. vide
glo. que dicit de multiplici ſuſpēſione.

Titulus. De peniten. et remiſſionibus.

Maniſeſta

Peccata maniſeſta publica ⁊ nō occul
ta correctione corrigenda ſunt. vide gl. q̄ dicit
q̄ p̄dicta vera ſūt. ſiue peccata fuerint gra
uia. ſiue leuia vt ſedetur ſcandalum.

Qui p̄ſbiterum

Iſta decre. ponit penitētiā interficientis
ſacerdotem. q̄z. xij. annis penitebit. et h̄ intel
ligendū eſt ſi temere h̄ facit. Itē carebit cigu
lo militie ⁊ carebit vxore. Nota gl. que t̄git
quedā crimina que impediunt matrimoni
um contrahendum. zc.

Significauit

Cōſideratis circūſtātijs penitētia ip̄oni
tur hiſ qui occidendo exceſſerunt. vel ſic. Cō

ſideratis circūſtātijs arbitraria. penitētia ē
indicenda et qui ſe defendendo modū excel
ſit. b. d. Nota gl. que t̄git q̄ penitētia eſt ar
bitraria ⁊ in ip̄ſa ſuari d̄z mia ⁊ q̄m q̄z quis
aliquid facit bono zelo. t̄n̄ excēdre p̄r ⁊ puni
ri. et eſt mitius agendum cum aliquo ne a
ſeruitio ecc̄ſie trabatur. zc.

Quod autem

Remiſſiones ſiue indulgētie nō p̄ſūt nō
ſubditis remittentiū niſi prop̄ij iudices id
concedant. vide gl. que querit ad quid valēt
indulgētie.

Quod quidam

Itē eſt vere penitēs qui peccādi animū
nō deponit recipit tamē eius conſeſſio. ⁊ dicit
glo. q̄ talis penitētia non eſt vera. i. fructuo
ſa quo ad vitā ⁊ eternam tamen valet. zc. vt
in glo. que ponit tria que operatur talis cō
ſeſſio. et plūmo. quia deus citius illi ſtrabit
cor ſuum ad veram penitētiā. de penitē.
diſtinctio. v. falſas. zc.

Licet tam

Qui ex penitētia in pane ⁊ aqua certo
die ieiunare tenetur propter panis carenti
am alijs cibarijs vti poteſt non tamen
ad delicias. Nota gloſam que dicit q̄ cibis
non prohibetur. ſed ab uſu. zc.

Queſitum

Sacerdotes greci opā bantes vel ſcientē
opp̄ſſionē filioz p̄curātes ab officio altaris
ſuſpēdunt ſi h̄ publicū ē publice penitebūt
bi. gl. q̄ iudei nolūt intelligere vt b̄n agāt et
t̄git de negligētia ⁊ publica penitētia zc.

Deus qui

Sacerdos arbitrari d̄z penitētiā ſm q̄n
titatē exceſſ⁹ ⁊ penitētiā p̄cūōz ⁊ alia circūſtā
tijs. vide gl. q̄ dicit. non itas detrahit iuri. Et
circūſtāne agnāt peccatū ⁊ q̄ paulatim lux
pus comedit agnum.

Officij

Audit p̄ſeſſio mulieris q̄ ſibi p̄tū alienū
ſuſponit vel p̄p̄uz de adulēio ſuſcepit ⁊ h̄ n̄
vult marito ſuo detegere. Nota h̄ glo. b̄n et
dicta dictoz an filij tenēt credere m̄rib⁹ h̄ cāu

Nota quedam.

Abbatisse nō pnt moniales bñdicere ne
qz iparū p̄fessiones audire nec euangeliū
legere vel publice p̄dicare. *Nota gl.* que est
in hoc singularis. que docet qualia potest
mulier exercere et non exercere.

Quod in te

Tempore generalis interdicti p̄ceditur penitē
tia et p̄uicū morientibus clerici q̄ suauerū
interdictū pnt cū silentio in cimiterio sepli
ri. In p̄uentialibus eccl̄ijs clici bini et bini
pnt dicere horas peregrinis et crucelignatis
tempore interdicti potest penitētia iniūgi

Omnis vtriusqz sexus

Quilibet xpianus tenet ad min⁹ semel i
pascha oia sua peccata simul suo p̄po sacer
doti p̄fiteri et sacramētū eucharistie sumere
nisi ex rationabili cā de cōsilio p̄prij sacerdo
tis abstineat. Et si p̄po sacerdoti ex iusta cā
noluerit p̄fiteri licētia ab eo cōfitendi alte
ri petet et obtineat. Item ponit penam sacer
dotis reuelātis peccatū sibi i p̄fessioe directū

Cum infirmitas

Anteqz veniat medicus corporis vocā⁹
est medic⁹ animarum. Et nihil ēa medicis
suadendū vnde possit incurere detrimen
tum aie. *Nota q̄* aia est p̄ciosior corpe. et all.

Cum ex eo

Nota debet elemosinarū q̄stozes sine litis
pape vel dyocesi admitti. nec tunc propo
nāt vltra id qd in ipsis lris p̄tinetur. p̄mo
et debet eē modesti et a locis et expen⁹ incon
gruis abstinere. *Nota* In dedicatione basi
lice vltra annū etiā in anniuersario dedicati
onis et in lris indulgētiarū p̄cessu ab alio qz
a papa vltra xl. dies remissio excedere nō de
bet. b. d. vsqz in finē. Et ponit ista decretalis
formā quā solet papa in p̄dictis lris suare et
dicit q̄ dio. fm illam formam debet lras su
as moderare. Itē dicit de abusionib⁹ q̄stoz
Itē dicit q̄t dies indulgētiarū episcopi de
bent dare in dedicationibus ecclesiarum.

Notro postulasti.

Archiep̄s p̄p̄ suam puinciā p̄cedere i
dulgētiis ita tamē q̄ statutū generalis cō

cilij nō excedat. *Nota gl.* q̄ archiep̄s nō
habet iurisdictionē p̄tentiōsā in subditis ep̄i
ipse habet tamen voluntariam

Ne pro dilatione

Ep̄i et inferiores exēp̄i pnt sine licētia su
perioris discretū sibi eligere p̄fessorē. *Nota*
gl. q̄ vbiqz piculū timet dilatio atqz mo
ra vitanda est. Itē nota q̄ sacerdos cito cur
rere d̄z ad infirmū. Itē tangit an clicus in fo
ro p̄sciēne sine lnia sui ep̄i alienum possit eli
gere iudicem siue p̄fessorem.

Titulus. De peniten. et remis. li. sexto.

Romana.

Archiep̄s remen. nō potest dare p̄tāē
q̄stozibus fabrice remen. eccl̄e sup subditos
suffraganeoz suoz pnt in q̄stozes ab eis
caritative aliquid petere nec d̄z archiep̄s i
p̄cedendo indulgētiis statutum p̄cilij gene
ralis excedere. *Nota gl.* sup vbo p̄uincie.

Si ep̄s.

Step̄s dat subito suo licētia eligē
di p̄fessorem ille sic elect⁹ nō p̄t absoluerē eli
gentem a casibus ep̄o specialiter reseruatis
nec aliqua potest p̄suetudine induci vt q̄s
sine licētia sui superioris possit eligere cō
fessorem q̄ eum possit absoluerē vel ligare

Indulgentie

Indulgentie ab vno vel a plibus ep̄is in
dedicationib⁹ ecciarū p̄cessu nō valent si sta
tutū p̄cilij general⁹ excedant. *Nota gl.* q̄ dīc
an vtile per inuile p̄iciatur

Titul⁹. De penitencia et remis. in Clemen.

Cum secundum

Banatis ad mortē p̄p̄entib⁹ p̄nā p̄cedi
d̄z. nec v̄z p̄ua p̄suetudo. Et locorū ordinari
os ad p̄requēdū excitat. *Nota gl.* q̄ suspē
sus nō debet deponi sine licētia iudicis quā
iudex facili⁹ p̄cedere debet.

Abusionibus

Ista clemē. in pma sui pte repetit pculuz
generale d qstoribz. n admittēdis sine lū ap.
v dyocesanor. Et addit p dyocesanos lrās
ap. pdictor qstor pūl debere examiari. Se
cūdo ponit. viij. act. rēphēbiles pdictorū q
stor qd fieri pbibet r pua pūilegia reuocat.
Terno delinquētes p epōs puniri precipit.
Nota tex. q di. q plerūqz aux subtili vel fal
laci ponit ingenio extorqitur ab hoibz. Itē tā
git tex. r. g. de indulgētijs a pena r a culpa. zc.

Titulus. De sententia excommunicationis

Super eo

Impubes q pcussit clicū p epūz absoluit
Qui ioco vlcā discipline pcutit clicū excōi
cat nō est q vō ex odio excōicat ē r p soluz
papā absoluit. Tāgit gl. an pat possit filiū p
cutere exritē i maioribz ordinibz. Et vi. doc.

Monachi

Monachos seinuicē pcutiētes absoluit
abbas. vel sic. Absoluunt monachi p abba
tem si seinuicē pcusserint. Itē in canonicis
regularibz r abbatis discretionē deficiēte re
currit ad epm. Nota gl. q limitat istd. c. r di.
sec. si monachz violētiā fecerit prelato vlcū
co seculari.

Si vero

Hostiari q clericū pcutit nō gūit ab epi
scopo absoluit. h pmo. Officialis clicū deli
berate pcutiēs p solū papā absoluit. h scdo
Percutiēs clicū repellēdo suā iniuriā excō
municat nō est tertio. Qui clericū pcutit
inuētū cū matre vxore sorore vel filia turpi
agētes excōicat nō est. sec. si cū remota. hoc
qrio. flo. g. q canō dolosos r violētos pūit

Si vero

Qui pcutit clericū pbabiliter h ignorat
excōmunicat nō est. cui rei dubiū purgat
p iuramentū r si iurare nō vult habetur p
excōmunicato.

Non dubium.

Percutiēs clericū vlcū cuiuslibz religiōis
pversū incidit in canonē. Nota glo. q dispu

tat de pueris q sūt r degūt in mōasterijs r d
illis q dāt bōa sua eccie r manēt i domo. zc.

Mulieres

Mulieres r sui clicos pcutiētes ab epō ab
soluunt. Delicati fm piliū pape debēt absol
ui. mādātes clicū pcutit p absolutione ab se
dē ap. mittunt. zc.

Porro.

Excōmunicatus p iniectiōne manuum
in clericū. licet occulte p papam debet absol
ui. littera condepndet nō eget diuisione. ar
guit glo. q non valet penitentia sine satisfā
ctiōne zc.

Nulli se

Pretextu pūilegij nō est excōmuni
cato parcendum. vlcū. etiam pūilegiati te
nentur vitare excōmunicatum r pro inie
ctiōne manuum in clericum excōmunica
ti sunt. h. d. Nota gl. que querit an papa cō
municādo excōmunicato incidat i canonē.

Parrochianos

Percutiens monachū vel religionis p
uerlum denunciari et vitari debz donec ab
soluat a papa. Nota gl. que tāgit an mona
chus ptagere iniuriarū r dicit q non. zc.

Ex tenore

Hic ponit forma absolutionis eorū q in
itiunt manus violētas in clericū. Nota glo.
huius capli que ponit qnqz casus in quibz lz
percutere clericum. fallit tamen fm aliquot
in quinto casu.

De cetero

Incidens in canonē q in clericū manus
iniecit violētas si capitales bz inimicicias ita
q sine piculo aplico pceptui se pntare nō p
t absoluit a suo epō qn in pntare debet.

Ad hec cum

Cū absolutōz excōicati papa blēgat mā
dat canonē recipi de stādo mādatis eccie
flo. gl. b. c. q vult q rescriptū dzeē obtētū fm
stilū curie als reddit suspectū. Itē q solet ar
gumētari ab eo qd fieri puenit

Ea noscitur.

Excoīcat⁹ ppē manuū iniectionē i clericū
si paup sit vel diues p papā vel legatū d³ ab
solui. Fallit i muliere sene iſirmo et munda
to qui per epūm absoluuntur. x.

Cum non abhomine.

Ante denūciationē vitandus est excoīca
t⁹ nisi forſitā sit occult⁹. Scdō di. q³ iñfici
cliciū pñēre bābiū z enormib⁹ seimiscēs
excoīcat⁹ n̄ ē. Notat qñ excoīcat⁹ d³ vitari et
qñ n̄. Itē di. q³ ex plona augetur delictū. x.

Cum desideres

Istud. c. tria di. Primo di. q³ an absoluti
onē cōicandū n̄ ē excoīcato l³ iurauerit sta
re mādatis ecclie v^l se cōposuerit cū offēso
z b³ vult pma p³ z vltia. Scdō di. q³ infama
to de excoīcatione cōicandū n̄ ē nisi se purget
vel absoluat ad cautelā. Notat gl. q³ ill³ q³
q³ d³ alijs pbibere ipe b³ facere n̄ d³. vide etiā
glo. q³ ponit cas⁹ in q³ b³ l³ cōicare excoīcatoz
ponit bos v^l sol. b³ anaibema soluit ne possit
abesse. v^l lex. humile. res ignorata necesse

Veniens ad ap.

Sacerdos t³ bantē diuinū officiū p³ ab ec
clesia expellere sine excoīcationis pena et si illi
fuerint reglāres. Notat gl. q³ sola temeritas
z violentia notant in. c. Si q³ suadente. x.

Peruenit ad nos

Ista de³. l³ breuis sit n̄ ppē mltiplicē eius
intellectū n̄ sumat videt tñ dicere q³ arbitrio
epi absoluēdi sūt q³ clicis leuē vel modicā ir
rogant iniuriam. x.

Significauit

Clic⁹ q³ sciēt z spōte cōicat excoīcato a pa
pa in diuis excoīcat⁹ ē maiori excoīcatione z
p papā absoluēd⁹. vide gl. q³ exponit istā de
creta. z doc. dicūt q³ intelligitur solū d³ excoīca
tio a papa.

Tua nos

Excoīcat⁹ p iniectionē manuū in clicū v^l i
cēdiarij p³ pblicatōz p solū papā absoluunt
Notat gl. que ponit d³ iam in man⁹ violen
tas z temerarias. Itē di. q³ fm leges incendi
arij igni tradunt

Ad eminentiam.

Legati missi de latere pape pñt absolvere
excoīcatos p violēta manuū iniectionē in clici
cos. Notat gl. q³ dicūt legati missi de latē z re
mittit. Itē dicit. q³ ex officio legatiōis absolue
re possunt.

Et nobis fuit

General⁹ excoīcatio n̄ ligat nisi subditos
excoīcatōz pferēns. Notat glo. que dicit q³
hac generali forma v^l boz noīanz intelligūt
excoīcati q³ furū fecerit tanq³ exp³ s³ noib⁹. x.

Conquesti sunt.

Qui cū effractione spoliāt eccliaz excoīca
ti sūt z p³ denūciatōz p solū papā sūt absol
uēdi. gl. videt ar. b³ q³ violatores eccliaz ipso
iure sūt excoīcati. l³ p³ videretur. s. e. tua.

Perpendimus.

Clericus se immiscendo secularibus ne
gocijs et leuis amittit priuilegium suum et
sine monitione precedente. Notat gl. que t³
git q³ clic⁹ seipm priuat priuilegio suo x

Uniuerſitatis.

Abbas qui facit monachum per laicuz
verberari excommunicationem incurrit. si
cut ille qui de mandato eius percutit. vide
glosā. que dicit hic q³ executor considerare
non habet an sententia sit iusta vel iniu
sta sed debet facere officium suum. et glosa
alleg⁹. x.

In audientia

Clericus potest sine pena excoīcationis
pberari si ter monitus abstinere noluerit q³
deferat arma militaria. Notat glo. q³ videtur
disputare an et qñ sit iniuria clico matrimo
nio militi atq³ mlieri i bitu mereicali repul

Quod de his

Ista de³. videt t³ agere cas⁹ in q³ b³ ipso iu
re q³ excoīcatōz incurrit p eo q³ man⁹ violē
tas iniecit i clicū z absolui possit ab alio q³ a
papa. s. i. mortis articulo. Itē q³ a paup x.

Cum pro causa

Ex plib⁹ cas⁹ excoīcat⁹ si ex vna cā fuerit ab
solui⁹ alijs cāis sup³ s³ atq³ tacuit i alijs ma
net excoīcat⁹. q³ v^l d. g. tal³ absolutio p surrep
tione est obiecta. z vide. g. b⁹. c. q³ est in hac ma
teria notabilis.

Anobis sepe

Excōicat⁹ in q̄ euidētia si q̄ stritōis appa-
ruerit i morte p⁹ mortē absoluit ab eo a q̄ vi-
uēs fuerit absolūd⁹ Bedes tñ ipi⁹ satisfacere
cōpellūt. Tāgit. g. dñaz q̄lic q̄s p̄t absolui
p⁹ mortē z nō baptizari. Itē tāgit. g. q̄ b̄ cāu
quilibet absolueret p̄t etiam laicus. zc.

Super a nobis

Detinēs clicū in carcere v^t in vincul⁹ et
sine aliq̄ lesiōe corpali excōicat⁹ est b̄ p̄mo
Scdo dicit q̄ cōicans excōicato sciētī crie
excōicat⁹ est maior excōicatiōe z absoluen-
d⁹ a suo excōicatore vel supiore cū iuramē-
to. Itē cōicās extra crimē recōciliari pōt ab
ordinario vel a simplici sacerdote. Nota. gl.
q̄ di. q̄ nō refert b̄ cāu an q̄s cōpedib⁹ v^t pa-
rierib⁹ teneat. Itē di. q̄n q̄s ex p̄silio obligat.
Ic3 q̄n faciēs als n̄ fuisse factum

Quod in dubijs

Null⁹ d3 cōmunicare excōicato exceptis
p̄sonis q̄ in sequēti. c. p̄nnēt. l. rj. q. iij. l. c. q̄niā
multos. Nota. gl. q̄ q̄nq3 p̄mittit alicui v^t
possit tāgere licet nō possit ingredi illa.

Inter alia

Excōicato cōicare tenent q̄ p̄us sibi erāt
ad familiare obsequi obligati. alij v̄o cōica-
re nō tenent licet in q̄busdā casibus possint
No. tex. q̄ ad papā p̄ncti iuris interpretatio

Cum illorum.

Qui excōicat⁹ maior excōicatiōe sciētē
recipit ordines deponēd⁹ est. si ē clic⁹ sclaris
Si regularis ab ordine ē suspēd⁹. Qui igno-
rāsius z factū z excōicat⁹ recipit ordines si ē cli-
cus sclaris dispēsat cū eo sol⁹ papa. si regula-
ris abbas dñmō fuerit p̄babit ignorantia

De monialibus

Moniales excōicatas p̄ manuū iniectionē
absoluet ep̄s. Nota. gl. que vult docere q̄ et
q̄lia mulieres nō p̄nt exercere. q̄a nō possūt
absolueret neq3 benedicere.

Si vere

Scdm Jo. an. Si locati opaz p̄sōalē sol-
uisti p̄ciū v^t ei⁹ p̄tēlz postea ille excōicet ad
satisfaciēdū tibi posses sibi licite cōicare i re
locata. Nota. tex. qui dicit q̄ debitum ab ex-

cōmunicato licite peti potest.

Ut fame

Relat⁹ clicū suū icorrigibilē icarcerare
d3 z p̄t b̄ p̄mo. Scdo di. q̄ laici d̄ p̄latoz licē
na cape p̄nt clicos z ad iudiciū ducere

Contingit interdum

Excōicat⁹ est q̄ in satisfactiōz p̄cedēis in-
iurie in clicū etiā volētē man⁹ iniecerit. z ar-
guit b̄ gl. q̄re b̄ casu dicat clico fieri iniuria
cū volētē nō sit iniuria. Itē tangit gl. an cleri-
cus excōmunicatus perdat p̄uilegium

Relatum est

Seru⁹ excōicat⁹ p̄p̄t manuū iniectionē i
clicū mittit ad papam absolūd⁹. z si dñs n̄
fuerit in culpa z ḡuedānū ex b̄ fecit in frau-
dē⁹ ab ep̄o absoluit nisi enormis fuerit lesio

Sacris

Qui p̄p̄t p̄cipatiōez factā cū excōicatis
cū suis p̄cipib⁹ excōicationē incurrit nō est
p̄p̄t ipugnationē eoz absolūt⁹. Nota. glo. q̄
tāgit de eo q̄ volūtariē cōicat excōicatis

Sicut nobis

Qui dic̄ se absolutū a papa ei n̄ creditur
nisi b̄ p̄bet z lrās sue absolutiōis oñdat. Et
intellige hoc verū in foro cōtētiolo. sec⁹ in
foro penitentiali. zc.

Ider tuas

Si excōicat⁹ ab ep̄o ad metropolitanū
appellat metropolitan⁹ p̄t ipm absolueret ni-
si suffragane⁹ deferēs ep̄o illū absolūdū re-
mittat z remittere tenet si notor⁹ est excess⁹
b̄ p̄mo. Scdo dicit q̄ excōicat⁹ aū absolūt⁹
onē n̄ audit volēs excōicationez p̄bare iniu-
rā audit tamē si vult illam p̄bare nullam

Si aliquando

Si papa in suis lrīs aliq̄ excōicatū sa-
lutat n̄ p̄p̄t illū absoluit. Nota. g. q̄ excōica-
ti salutādi nō sunt. Itē q̄ ḡuis est pena inter-
boies eē z eoz carere p̄sonijs.

Officij

Excōicat⁹ a p̄lib⁹ p̄lati n̄ restituit cōioni
si ab vno tantū absoluat. Nota. glo. q̄ excōi-
cat⁹ p̄t itez excōicari. Itē q̄rit gl. q̄liter iste d3

absoluti qui in pluribus x.

Responsio

Excōicatis et interdiciō p̄t p̄dicari v̄bū dei. et t̄pe generalis in d̄icti p̄cedit baptism⁹ p̄firmatio in frōte et p̄nia moriētū. Et nota gl. q̄ di. q̄ h̄ duo sacramēta excipiunt in interdicto semper x.

Inquisitioni

Si p̄iunx̄ scit ip̄edimētū m̄rimoniij p̄certo n̄ d̄z reddere debitū. s̄z p̄t excōicatōz pat̄i. Reddet aut̄. s̄z n̄ eriget si h̄ credit ex probabili cā et discreta. s̄z si ex leui et temeraria cā h̄ credit reddere et erigere d̄z. Nota gl. q̄ di. q̄ h̄ casu d̄z p̄babil̄. s̄z si viderit p̄laguineū

Contingit

Clericus si a p̄lato suo ter monit⁹ non re assumit habitū et tōsurā p̄dit p̄uilegiū cl̄icale. Nota q̄ ip̄o facto renunciat q̄s p̄uilegio suo. Itē q̄ p̄uilegiū clericor̄ factū est in odiū laicor̄ et fauorē cl̄icor̄ x.

In presentia

Ab excōicati denūciatiōe repellit q̄ nō p̄monuit et illi cōcauit. Nota gl. q̄ denūcians d̄z p̄mo monere illū quē vult denūciare Et q̄ q̄s p̄patiētiā p̄dit b̄ficiū exceptiōis

Quante

Excōicat⁹ est qui cū possit p̄biberē cl̄icūz p̄berari et hoc dimittit. Nota gl. q̄ vult dicere q̄ oēs illi peccāt q̄ p̄nt aliū defendere et ip̄m n̄ defendūt iuxta illud nō caret scrupulo. Itēz q̄licitū est pecuniā cape p̄ defēsiōe Itē qui nō p̄t defendere facto defendat clamore.

Sacro approbante.

Prelat⁹ excōicare nō d̄z subditū nisi ad monitiōe p̄missa et ex manifesta et ratiōabili causa et p̄faciēti pena ip̄onit. Sc̄do punit s̄b d̄icūz q̄ falso p̄griē se excōicatus iniuste. Tertio q̄ iuris si p̄lat⁹ d̄icēs se errasse vult excōmunicatū absoluerē et aduersari⁹ appellat. et vide glo.

Nonerit

Ista decretalis excōicat hereticos et eorū fautores et ceteros q̄ p̄uari faciūt statuta edi

ta et consuetudines introductas p̄libratem ecclesie nisi ea et eas deleant de libris suis. infra duos menses post huiusmodi publicationem faciant amoueri. Itēz excōicat. statutarios. sc̄ptores. consules. rectores. et Consiliarios. et iudices. x.

Canonica

Statutum de regularibus excōicatis p̄ iniectione manuūz p̄ suos p̄latos absoluentis ad hospitalarios ierosolimitanos extenditur eorum p̄ores ipsos absoluant. vide tex. et glo. q̄ dicunt sūmariū verū nisi lesio fuerit enormis

Super eo

Excōicatus vel suspēsus p̄pter scandalū vitandū absoluit absq̄ iuramento dūmō manualement prestiterit cautionē. Nota tex. q̄ interdū p̄sideratis locor̄ et tēporū q̄licitatib⁹ securitati ē aliqd̄ detrahendū. et gl. all. p̄cor.

Venerabili

Prestito iuramēto absoluit q̄s ad cautelāz cū de virib⁹ snie dubitat. vel sic. Ita iuratur in absolutione a suspēn. vt iurat in absolutione ab excōicatione. vide gl. x.

Grauem.

Excōicant̄ officiales locorū in q̄b⁹ sūt statuta p̄ra eccl̄iasticā libratē nisi faciāt illa deleri et statutarij sunt sēdis eccl̄iasticis p̄uati Et di. glo. h̄ verū nisi infra duos menses statuta deleant.

Cum voluntate.

Qui excōicatus alloq̄t de illis q̄ p̄tinet ad salutē et si v̄ba inueniat q̄ salutē n̄ respiciūt s̄z indirecte excōicat⁹ nō est. Sc̄do dicit q̄ p̄dicatores p̄sertim q̄ al̄s sustētari n̄ p̄nt ab excōicatis seu detinētibus aliena elemosinas recipere p̄nt. Tertio di. et p̄t aliq̄s cas⁹ i q̄b⁹ p̄cunēs clericū excōicatus non est

Si concubine.

Cōicās excōicato i crie dānato excōicatus ē maior excōicatiōe. Nota gl. q̄ di. q̄ snia p̄pter p̄cipatōz i crie ligat illū p̄ra quez lata nō fuit. Et p̄t gl. s̄ile et alle p̄cor. et solet istud c. pluries ad h̄ allegari

Duobus.

Excoicatus minor excoicatioe aliu mior
ri excoicatioe excoicatu absoluit si bochabz
in pnilegio. De isto arguit glo. q quia pua
tus sacramentis aliu ad sacramenta restituere
non potest.

Permittimus

Ca pficiendi corp dñi p infirmis licitus
ē tpe iterdicti semel in ebodmada celebra
re. Notat gl. q in B caplo nō autē dī fauor p
sonarū sed sanctitas corporis xpi.

Quamuis

Licet excoicatus p iniectione manuū leso
satisfecerit nō p̄t absolui nisi p se. ap. nisi excu
set p̄p̄ cal? B in ter. nūeratos. i. infirmitatis
periculo mortis et inimicie.

Si quem

Qui excoicat sub hac forma vboz illuz
excoico vel eū pfero excoicationi snie tal nō
minori sz etiā maiori snie excoicationis cense
tur innodat. Et intellige p̄dicta a iudice suo.

Pueris

Pueri q̄ inciderūt sniam canonis si āte
pubtate vel p̄petierint se absolui dio. p̄t eos
absoluerē p̄pter defectū etatis p̄p̄ quem ri
gor est mansuetudine temperandus.

Titulus. De sententia excom. li. sexto.

Cum medicinalis.

Iudex q̄ excoicat suspēdit vel inōdicat in
sc̄pnis hoc faciat. Cām p̄scribat. Et requisitus
exēplū snie tradat infra mēse q̄ p̄fecerit per
mēse ab ingressu ecclē z diuinitis est suspēd.
Relaxabit illa snia p̄supiores absqz difficul
tate. Et p̄denabit latoz in expensz aliē pena
puniend? p̄digna. Si sic suspēsi celebrant
vt p̄us sunt irregulares nec absolūnt ab alio
qz a papa. Tāgit gl. q in se. ex. expmēda ē cā.

Solet

Qui petit absolutōz ad cautelā dicēs ex
coicationis sniam i se latā ēē nullā absoluet
cuiusqz p̄dictōe nō obstāte nisi dicat et pbe
tur infra. viij. dies excoicat? p manifesta offē

sa. Qui pbat se excoicatu p̄apel. p̄batione
pēdēte i iudicijs euitabit extra iudiciū vō n.

Statuimus vt

Excoicatio lata in p̄cipātes excoicatio
in locutione canonica mōtione nō p̄missa
nō tenet. Notat g. que monitio dicat canōi
ca z tāgit q̄ operat excoicatio minor. Itē tā
git de epō communicante excommunicato

Quia periculosus

Quia p̄iculosus est q̄ ep̄i z eoz supiores
p̄pter executōz p̄nificat officij ip̄o facto in
ōdici vel suspētionis penā incurant statui
m? vt alic? p̄stutōis vigore ip̄o iure p̄dictā
sen. nō incurrāt nisi de ip̄is p̄dicta p̄stutō
one fiat mentio expresse. zc.

Romana

Ista de c̄dīc. v. p̄rio q̄ archiep̄s snias lata
a subdiis suffraganeoz nisi B habeat de cō
suetudine nō relaxet. Sc̄do di. q̄ general? se
tētia archiep̄i ligat tātuz subditos. Tercio q̄
p̄pteritis vel p̄ntib? culpis monitōe non
p̄missa ab eis lata snia est iniusta. Quar
to q̄ p̄futuris culpis vel iā cōmissis. snia sa
uiliat excoicari nō debēt nisi mora culpa
vel offēsa vel alia iusta causa subli. Quinto
q̄ in vniuersitatē vel collegiū nō ferat excoi
cationis sen. sed in illos q̄ culpabiles extiteri

Bilecto filio

Relat? p̄ p̄sonā ac potentiā tpalē tpali
z sp̄iali gladio. i. cēsure ecclē. se tueri p̄t. No
ta glo. q̄ tāgit q̄ q̄libet p̄t se et sua defendere.
Itē q̄ q̄libet tenet primū suū defendere Item
in fine dicit glo. de duplici gladio. i. defēsiōis
z executiōis iustitie et loq̄t iste ter. de gladio
defensionis z nō executiōis q̄dē iudicium.

Venerabilibus

Excoicatos a subdiis suffraganeoz ar
chiep̄i nō p̄nt absoluerē sz excoicatos a suffra
ganeis vel officialib? bñ absoluerē p̄nt si ad
eos fuerit appellatum zc.

Becernimus

Iudices sc̄lares cōpelli p̄nt z debēt vt ex
cōmunicatos in eoz iudicijs testificari p̄dō
cinari z agere nō p̄mittāt. Nota glo. q̄ tāgit
an excoicatus possit testamentū facere z de

notario excommunicato an potest instrumentum perficere.

Constitutioni

Non valet excommunicatio lata in participantes nisi motu fuerit notatus et motio canonica quibus diebus interualla nisi necessitas faciat aliud suadeat.

Presenti

Beneficium relaxationis ad cautelam locum non habet quo ad interdictum inias in ciuitates castra vel quelibet alia loca sine territorialiter promulgatas. Nota gl. que ponit differentiam inter excommunicationem et interdictum.

Quicumque

Quicumque dat licentiam inuadendi prelatos propter sententiam excommunicationis quam tulerunt. siue eorum corpora res aut bona inuaserint nisi predictam licentiam re integra reuocauerint. et nisi bona ablata restituerint infra octo dies ipso facto sunt excommunicati. et si spacio duorum mensium in predicta sententia permanserint a solo papa debent absolui.

Si iudex laicus.

Si malefactor captus a iudice laico dicitur clericum huiusmodi rei cognitio ad iudicem ecclesiasticum spectat. Et si notorie vel publica fama vel communi estimatione habetur pro clerico statim fit remissio. Idem si prius se gerebat pro clerico et modo deprehensus fuerit in habitu laicali. Si autem prius se gerebat pro laico. licet modo in clericali habitu deprehensus fuerit non fiet remissio donec fuerit de clericali probatum. Sed interim per eum iudex in nullo procedat.

Statutum

Non tenet suspensio vel interdictum latum in participantes canonica monitione non premissa. Nota gl. que dicit quod hoc casu paria sunt sententia excommunicationis et interdictum et facit ad idem infra. e. Is cui. et.

Licet excommunicationis

Per negligentiam non persequens debito tempore appellationem excommunicatio postea lata non qualescit. sed poterit tunc denunciari et debet vitari donec de sententie nullitate docuerit. Nota gl. circa si. que arguit an denunciatus sit censendus excommunicatus

Si clericos

Relatus capi faciens et includens etiam per laicos clericum nondum incorrigibilem excommunicatus non est. nec etiam ipsi capientes. Secundo dicit quod si tales clerici dant fidei iussores de parendo iuri detineri non debent nisi iusta causa id suadeat.

Si sententia interdicti.

Interdictum clero non est interdictum ipsorum. nec contra interdicta ciuitate propter delictum domini. ciues non interdicti extra ipsam audiunt diuina. interdictum populo singulares de populo intelliguntur interdicti. hoc dicit in summa.

Si ciuitas.

Interdicta ciuitate suburbia et pertinentia edificia dicuntur interdicta. Et interdicta ecclesia capella prigua et cimiterium priguu dicitur interdictum. h. d.

Is qui in ecclesia

Celebrans sciens in ecclesia polluta sanguine vel semine vel coram excommunicato. maior excommunicato irregularis non est licet male agat. Sed qui sciens celebrat in ecclesia vel loco interdicto irregularitatem incurrit nec potest per alium quam papam liberari.

Quoniam in baptismo

Tempore interdicti crisma ipso die celebrari potest. Et vide gl. que reddit causam quia vetus crisma non debet esse usus nec de illo debet quis crismari et deponitur sacerdos qui cum veteri vngitur.

Is cui est.

Cui interdictus est ecclesie ingressus interdicta est etiam diuinorum celebratio et si celebrat irregularis efficitur. Et si durante tali interdicto decedat non debet in cimiterio sepeli

ri nisi peniteat. Et sicut excoicatio sic ab officio vel ingressu ecclesie lata suspensio aut ipsius effectus per appellationem sequentem minime suspendunt.

Religioso

Religiosus absoluitur ab epō qui man⁹ violentas iniecit in clericum in casu q̄ absoluit clericū secularē iniciens man⁹ violētas in illū qui ingreditur religionem. licet religiosus ante professionē cēleri non debeat. tñ excoicationē nō euadet.

Eos qui a sententia

Absoluti in casibus gravibus ab illis q̄ dūtaxat habent absoluere tpe necessitatis debent cessante necessitate se supiorib⁹ suis pñtare qd si non fecerint in pñtinā incidunt excoicationis lñiam. Idem etiā dicendum est in illis qui absoluūtur a delegatis vel legatis se. ap. q̄ p⁹ absolutionē debēt se suis ordinarijs pñtare et lesio satisfacere.

Cum quis.

Iniciens man⁹ violētas in clicuz tuo noīe absq; tñ mandato tuo si B ratū habueris excoicationē nō effugies. Et si inieccio tuo nomine non sit facta et qm q; ratū habueris excoicatione nō ligaberis.

Alma mater

Tpe interdicti etiā sani ad penitentia admittunt nisi sint excoicati qui nō nisi i mortis articulo admittunt. aut cām dederint interdicto qui non admittunt nisi satisfaciant vñ caueant put pñt. Secundo dicit q illo tēpore misse et alia diuina officia sub pena distributionū sicut pñs i ecclesijs celebrant ianuis claus plane sine excoicationis et interdictis et sonitu cāpanarum. Tertio q quati anno alte cū cāpanis et ianuis apul celebrari potest. exclus excoicationis. et in dictos admittere. ita tamen q bi propter quorum excessū latum est non appropinquant altari in cetis seruandum est in dictū. zc.

Titulus. De senten. ex com. iii Clemen.

Ex frequentibus.

Religiosi etiam exempti violentes interdictū positū per se. ap. vel ordinariū loci vel generalem celsationem diuinorum faciam per puinciale pculū vel eum qui hoc possit. puta per cathedralem vel matricē ecclesiaz loci excoicati sūt ipso facto. non obstantibus priuilegijs consuetudinibus puentio nibus et statutis. zc.

Gravis ad nos

Dñi tpales q cogūt aliq̄ in loco interdicto celebrare diuina vel q p pcones faciunt tūc ab illa audiēda populū euocari vel prohibent ne publice excoicati vel interdicti super B per illos qui missas celebrāt moni ecclesias exeāt et ipsi noīati mōti q nō exant excoicati sunt et per papam absoluēdi zc.

Cum ex eo.

Fratres minores si tpe interdicti recipiūt in suis ecclesijs ad diuina fratres vel sorores tertij ordinis sancti francisci excoicati sūt. nec iuuat eos ipoz priuilegia.

Si summus.

Si papa scienter excoicato participat literis vñs vel osculo siue alio quis mō per hoc illū non absoluit. nisi B expmat se velle. Et si scienter sub titulo dignitatis aliquē nominet vel honoret per B illuz in tali dignitate non approbat. Hora glo. que di. idem si papa cū excoicato cōmunicet ambulet vñ orez Item dicit glo. q volūtas pape habet p rōe in statutis p eū.

Titulus. De uerbo. si snifi.

Innouate.

Inouale est ager nūc pmo pñsus. vñ sm leges dic q nouale est terra pñcisa q āno cessat. vel dñ nouale terra de nouo ad cultura redacta c⁹ nō extat memoria q culta fuisset.

Idem et rex.

Adore scripturarū qui aui dicunt mō patres nominant. Item oēs descēdētes filij di

cuntur. Et vsqz ad tritauum parentes dicu-
tur. vltra vō maiores dicunt. ꝛc

Item et ego.

Nota q̄ ille se quasi vnigenitum nōmiat
quem fratrem vterinum precessisse scriptu-
ra testatur. quia ille qui p̄mo nat⁹ fuit mor-
tuali nūq̄ natus fuisse sine nomine decel-
sit. Itē non videt fuisse qui non durauit

Quod dicitur

Dictio anteq̄ nō semp̄ implicat. b. d. **Bi-**
ci h̄ **h̄** iero. q̄ ex his verbis non sequitur q̄
postea conuenirent. maria et ioseph. s̄ scri-
ptura q̄ h̄ non sit factuz per predicta verba
ostendit ioseph. **Primogenitus** dicitur q̄ p̄-
mo nascitur etiam si nullus sequit̄ euz. **Nota**
glo. q̄ in expositionibus scripturarū sem-
per debem⁹ recurrere ad cōmunē s̄uetudi-
nem intelligendi.

Intelligētiā dictorū

Ex causā est assumēda intelligētiā dicēdi.
q̄ nō s̄moni res sed rei est s̄mo subiect⁹. **Nota**
q̄ v̄ba instituta sūt vt p̄ ea q̄sqz in alterius
nōciā cogitationes suas p̄ferat. ꝛc.

Nil obstat

Nil obstat narrādi diuersitas vbi eas
dicunt maxime cū vnusq̄sqz euangelistarū
eo ordine credat se dicere qd̄ de⁹ voluit. Ita
sūt verba tex. sed sic s̄matur s̄m panoz. **Di-**
uersitas verborū non viciat. si idem in suba
p̄cludit. **Nota** glo. que di. q̄ nōia et v̄ba trās-
posita idem significant.

Preterea

Sensum nō verba p̄siderare debemus.
Nota q̄ plerūqz dum p̄prietas verborū
attenditur sensus veritatis amittitur nō enī
semp̄ ad p̄prietatem verborum recurrēduz
est. sed vidēduz est qd̄ testator senserit in q̄ p̄-
s̄ptione sūt qui morātur in loco quod est
notabile.

Quamuis

Us tenet illos vocari p̄positos. qui
quandā prioratus habent curā super alios
Nota glo. que di. rite hoc est s̄m originariā

verbi significationem. ꝛc

Forus.

Iste tex. plura dicit. Et p̄mo qd̄ sit forus.
et vnde dicat̄ et vñ p̄stat. Itē dicit qd̄ sit nego-
cium. Item qd̄ sit lis. Itē quid iustitia. et qd̄
sit iudicium. Itē q̄s dicatur actor et q̄s reus
In fine dicit q̄ iustitia potest cū scelerato ho-
mine habere cōmertium.

Pactum.

Pactū dicit̄ inter p̄tes ex pace cōueniēs
scriptura legibus et morib⁹ cōprobata. dicit̄
pactū quasi ex pace factū. Itē pactū ē duoz
vel pluriū p̄sensus in vnum.

Ius

Ius dicit̄ est a iuste possidēdo h̄ eīz qd̄ iu-
re possidet h̄ iuste. Et qd̄ iuste hoc bene. qd̄
autem male possidetur alienū est. male autē
possidet qui vel suis male vtitur vel aliena
presumit.

Causa

Oblationum nomine intelliguntur que
iuste ecclesie conferuntur et per secularē po-
testatem retineri non possunt. vide glo. que
dicit. que sunt bona ecclesie. Item q̄ de illicitis
potest fieri elemosina. ꝛc

Quæsiuit

Sacerdos cum vno clerico vel solus p̄t
inungere infirmum Item dicit qua die pro-
festū beati **Masie** fuari debet in anno bi-
sextili. Item notat glo. vñ p̄cedit ānus bisex-
tilis. Et q̄t dies ānus habet.

In his

Si iudex dicat statuo vel p̄cipio idē est
dicere p̄dēno vel absoluo. **Nota** tex. q̄ nō de-
bet quis p̄siderare verba sed volūtate. cum
nō intēno v̄bis. sed verba intentioni debent
deservire. ꝛc.

Olim tibi.

Bandatū de puidēdo alicui vt residēti-
bus ad victū cotidianū exēdit et vestitum
Nota glo. q̄ bñficia dicuntur manualia. Itē
infamis est qui maliciose interpretat̄ rescriptū
p̄ncipis. Item v̄ba p̄uilegiōrū lausissime sunt

interpretanda.

Cū in partibus.

Generale dicitur interdictum cū regnū p
uincia villa vel castrū subijcitur interdicto.
Nota glo. q. vbiū simpliciū positiū intelligi
generaliter. zc.

Cum tibi.

Privilegium contra p̄suetudinē iuri cō
muni p̄iudiciū obtentū large est interp̄tā
tum. vel sic. verbū clericorū etiā canonicos
cōprehendit. Nota glo. que dicit q. in rebus
patrimonialibus clericorum et intuitu per
sone acq̄sitis succedūt primores clericorum

Cum clerici

Itud capitulū docet qualiter iuramentū
intelligi debet qñ clericus siue canonic⁹ iura
ret fideliatē ecclesie collegiate et p̄o et cui po
tius debet obedire. Nota gl. que dicit quot
modis sumitur h̄nomen ecclesie

Querenti.

Itud capitulum docet q. sub ista clausu
la censura ecclesiastica iudex discretus intel
ligere debet. nō solū interdictū. sed suspēsiōis
et excommunicationis sniam s̄m circūstātiā
p̄sonarum Item dicit glo. q. verbis correptionis
depositionem cōtinet. Item in penis i
fligendis deferendū est dignitati.

Quid per nouale

Per nouale intelligitur terra culta dñō
uo d̄ qua nō est memoria q. fuit culta et ex q.
ante culturam ecclesie p̄obialis parū vel
nihil habuit. Venerabili. n. In nomine matri
cis ecclesie cathedralis intelligitur nō roma
na Nota glo. que dicit q. sicut papa vult sic
nos velle debem⁹ ex quo illud precipit ob
uari. Item interpretatio pape facit ius.

Ex parte

Clausula privilegii qua dicit q. nō est re
laranda snia nisi prestatur emenda intelli
gitur de snia et offensa manifesta. Itā in offē
sa dubia p̄ contumacia sufficit si stando iu
ri cautio prebeatur. vide glo. que dicit de cō
tumacia.

Cum olim

Offensa dicitur manifesta de qua p̄ con
fessionem vel euidentiā. cōstat p̄ de qua q̄s
in iudicio est confessus. Nota glo. que dicit
quid sit manifestum et quomodo differt a
notorio.

Abbate sancti. s.

Ex consuetudine et p̄uilegio peti potest
ut vnum monasterium de alio possit elige
re et teneatur. vel sic. In p̄uilegiis posita de
minatio ad pinguiozem trahitur intellectu
Nota glo. que tangit de iudicio cōtradictio
rio p̄suetudinis. zc.

Super quibusdam.

Itud capitulū dicit q. dicitur h̄nci mani
festi Itē q. sint pedagia guidagia salmaria in
terdicta. Itē q. liter d̄z intelligi mādātū factū
laico qd̄ de se p̄q̄rēb⁹ teneat in foro ecclesia
stico r̄ndere. zc.

Novimus

Cleric⁹ tradit curie sc̄lari q. de gōat sc̄lari
p̄tate p̄ntē cui denūciat ut in suū for̄ illuz re
cipiat. Itā. ex. ter. q. i. dubio videt̄ seq̄nda opi
nio a p̄lib⁹ approbata verū ē nisi illa cōis opi
nio sit euidēt falsa ut no. io. an. i. c. i. de p̄st.

Dilecto

Papal̄ indulgētia ipetrātis iura p̄uat
sed ius nō tollit alē acq̄sitiū petenti acq̄rēdū
Nota gl. in fine sui qñ faciū p̄curatoris no
cet dñō et qñ sibi iputatur et qñ non.

Cum inter

Oia q. offerūt eccl̄e infra vel extra eccl̄iaz
oblationū noīe p̄ueniūt Nota gl. q. di. q. qua
dragena p̄sc̄ptio omnē tollit actionē. zc.

Ex parte

Verba ista a tpe motelitis ad li. p̄stati
onē tātū mō referunt. Nota gl. q. di. q. semel
in abolitione pena remissa reiterari nō debz.
Itē dicit gl. qñ iudiciū dicit̄ inceptum. zc.

Ex parte vestra.

In p̄stitutiōe ḡnali legati exceptiōes iuris
intelligūt excepte. no. g. q. tāgit q. p̄t et n̄ p̄t lega
t⁹ in sua p̄uicia et extra eandē exercere.

Qui ppter onera debitorū ipetrat vt fructus bñficioꝝ vacantiū valeat biēnio retinere maiora et minora bñficia retinebit. vel sic In pñlegio de pñcipiēdis fructib⁹ bñficioꝝ appellatō bñficioꝝ maiora bñficia cōpñēdit b. d. fm panor. Notat. g. qñ infamis ē qñ pñlegiū pñcipis sinistre itēptat.

Transmisse.

Verbū moderatōis diminitōem pñtinet nō augmentū. Notat aliq ex h. tex. qñ quāto qñ plus bz tanto plus bz desiderat. Itēz notat glo. qñ statutū citra numerū canonicorū canonici sine auctoritate pape etiaꝝ ex iusta causa diminuire nō possunt.

Titulus. de uerborum significatōe. li. sexto.

Veniens.

Ista decretalis declarat quid significant ista vba in pñlegijs posita recepim⁹ vos in pñprios eccieꝝo. filios. et quis locus dicat de leri⁹. Item dicit tex. qñ pñtalia vba videlicet recepim⁹ vos. intelligit qñ illi qñb⁹ talia vba i pñuilegijs ponūt ab alio qñ a papa vel legato de ei⁹ latere misso interdici suspendi vñ ex cōmunicari a quoqñ nō possunt.

Constitutionem.

Primo dicit et declarat maifestū et euideñs ēē sinonima et idē significare qñ ad casus decretalis. si forte de elec. Secūdo dicit et declarat eos pñspiratores et pñratos qñ statueri et iuraueri dñ recipiēdo aliquē i canonicū ad mādātū pape donec possent resistere. Tertio dicit et declarat tale statutum detestabile et illicitū multis ex causis.

Exijt qui seminat.

Ista decre. nō glosat p jo. an. Et lōga et pñlīa ē tractās de regula fratrū minorū dñ ordi ne lanci frācisci pñf. et de ei⁹ approbatōe atq pñfirmatōe et declaratōe. zc.

Privilegium.

Ista decre. vult dicere qñ exēptis cellis ali⁹ cui⁹ mōasterij qñ appellatōe celle significet.

et significat dñtarat celle i qñb⁹ mōachi vitam ducunt solitariā a pñortio hoīm separatā et vacan. pñtemplationi iuxta .c. Ipsi de rerum.

Sicut nobis.

Privilegiato aliq vt possit pñferre beneficiā clericorū suorū qñ sub appellatōe clericorū suorū designat ostēdit videlicet qñ illi sui dicāt clerici qñ familiares sui sūt et expēs et conuiui cōmensales etiaꝝ si ex illis aliqñs aliqñ pñ suis gerendis negocijs abesse pñtingat. zc.

De uerborū significatōe in cle.

Sepe cōtingit.

Casus ē et i sūma dicit determinat atqz declarat qñ significat atqz ipñtāt ista vba i leri⁹ i iudicialib⁹ cōmissionib⁹ qñ sūt a pñcipe vel a iure. scz qñ pñcedat simpliciter et dñ plano et sine strepitu et figura iudicij et determinat notata pñ Inn. et Hostien. d. accu. oli. Et lat⁹ sic pñt sūmari. Iudex qñ datus ē simpliciter et dñ plano sine strepitu et figura iudicij pñcedere pñt sine libello. sine liti⁹ pñtestatōe. et ferijs iuductis fauore hoīm. amputat dilatōnes. abbreviat lites. repellit frustratōes exceptōes et appellatōes. refrenat iurgia pñuū et mltitū. dñtē testiū. dat simul terminū ad ponendū et articulandū pñmo. scdo pñducendo omnia acta et munimēta cause. interrogat pñtes vbi suadet equitas. nō citat pñemptorie. ad sñiāz quā pñfert stans vel sedēs et pñclusione nō facta citare nō tenet et recipe petitiōem i nscriptis vel vñboren⁹ tūc scribendū i actis. Itēz iuramentū calūnie vñtatis vñ malicie pñbatōnes necessarias et defēsiōes legitimas et facta remissiōe pñtestib⁹ pñducendis debz tunc recipe istrumenta. tenet pñtes ad sñiāz citare quā tenet i scptis ferre et fm acta cause. h. dicit Notat glo. qñ i h. ē specialis atqz notabil. qñ notat an et qñ libell⁹ est dandus.

Li. de regulis iuris.

Omnis.

Dis res pñqñcunqz cās nascit pñasōe dñs soluit. Notat qñ pñtract⁹ dñ nascit pñe cōsens⁹ et

diffolui cū p̄trari? dissensus iteruenit.

Estote.

Bubia i meliorē p̄tē iŕp̄tari debēt. ¶ Mo-
ta ex ter. q̄ v̄ba euangelij adduci possunt ad
decisionē causaz etiā multi canones extracti
sūt ex auctoritatib⁹ nō. 7. v̄. testa.

Qui scandalisauerit.

Propter scādalū euitandū v̄itas nō est
obmittēda. ¶ Mo. g. q̄ dīc̄ q̄ veritas est triplex
sc̄z bone vite. discipline. et iusticie.

Quod non est.

Propter necessitatē illicitū effici licitūz.
Itē notat ex ter. q̄ necessitas excusat a p̄c̄o.
Itē i v̄oto itelligit̄ tacita p̄dūo si potero.

Quod latenter.

Illicite factū obligationē nō inducit. b. d.
fm panor.

Cum in contemplatione.

Tormenta iudicijs nō p̄cedentib⁹ inferē
da non sunt. b. d.

Que multotiens.

Sacrileg⁹ ē offendēs rem vel p̄sonam ec-
clesiasticā. ¶ Nota ex glo. iuncto ter. q̄ omia bo-
na ecciay largo mō p̄nt dici sacra. q̄z obla-
ta sūt eccie pro sacris.

Qui ex.

Qui facit aliē q̄z d̄z facere nō d̄z. b. d. ¶ Mo.
q̄ nō ē p̄siderandū solū factū sz anim⁹ facien-
tis et maxie q̄ ad deū q̄ respicit nō q̄d fit sed
quo animo fit.

Besleat.

Cōmittens vnū peccatū reus est omniū
q̄ ad vitā eternaz. ¶ Notat glo. q̄ sine caritate
nemo absoluat. et allegat aplm.

Quamuis.

Ignorātia pastoris n̄ excusat eū si lupus
oues rapit. ¶ Notat glo. q̄ pastor tenet de cu-
stodia ouium.

Indignum.

Pro spūalib⁹ homagiū n̄ p̄stat. Itē nota
q̄ p̄suetudo romane eccie seq̄nda ē. Itēz bo-
magiū d̄z q̄i boīs ligiū. q̄z iurās ligat et obli-

gat illi cui iurat et efficiat homo illi⁹

Titulus. de regulis iu- ris libro sexto.

Beneficiū ecclesiasticū nō potest
ligate sine iŕitutōe canonica obtineri. ¶ Mo. q̄
b̄n̄ficiū sumit largo mō put cōp̄bēdit dig-
tates p̄sonat⁹ eccias oēs sine cura 7 cū cura
q̄ cū titulo habet. sup̄ d̄ p̄cel. p̄ben. nlla. j. q. iij.
Si q̄s dator. Institutio canonica appellat. i
q̄ oia substantiaalia valde iŕitutōis p̄currūt
largo mō sūpto sc̄z collatio. iueŕitura i pos-
sessionē corpale missio. 7 p̄sone habilitas tā
ex p̄te iŕituētis q̄z iŕitute. Et nota fm d̄m
dy. q̄ p̄iŕitutōz v̄balē tribuit ius p̄petatis.
p̄iueŕiturā determinat 7 p̄firmat illius iu-
ris collatio. sed p̄tertū ius tribuit possessio
nis et amministrationis.

Possessor malefidei v̄llo tempore
nō p̄scribit sc̄z q̄ aliq̄ tpe n̄ habeat malā fidē
v̄l q̄ sp̄ etiā in mille annis 30. an. et dy. dicūt
q̄ malefidei possessor d̄z q̄ p̄tra leges 7 cano-
nes mercat.

Sine possessione p̄scriptio non
p̄cedit. Glo. sc̄z naturali civili. v̄l civili tā-
tū inchoata vera 7 p̄sūpta. Itē possessio ē ius
ex apprehensione rei corpalis acq̄sitū corpis 7
dominii et iuris āminiculo p̄currente.

Peccatū nō dimittitur nisi resti-
tuat ablatū. Glo. verū ē si p̄t. Si n̄ manet
obligat⁹ vsqz ad pinguiorē fortunā.

Peccati venia nō datur nisi cor-
recto. Glo. verū ē tā de generali q̄z de spe-
ciali pena tñ venia b̄n̄ dat n̄ correctio p̄p̄scā-
dalū vt tenet B i hac vita. xxiiij. q. ij. legimus
.C. de manicheis. l. ¶ Manicheos. ¶ Ratio iŕi⁹
regule q̄z i peccati absolutōe duo sūt p̄cipue
necessaria. ¶ Prīmū ē culpe remissio 7 B facit
de⁹. Secūdū ē peccātis dispositio. et B facit
hō. De⁹ igit ē p̄ncipale agēs. hō ē p̄ncipale
disponēs. Vñ aug⁹. Qui creauit te sine te. n̄
iustificabit te sine te.

Nemo potest ad impossibile obli-
gari. Glo. sc̄z impossibile nate facti v̄l iuris
¶ Nota q̄ triplex ē impossibile. iuris. facti. 7 nate

De pmo exēplū. liij. di. abbati. Si ei abbas obligat se ut manumittat seruū suū nō pōt. qz ē impossibile iuris. qz nō pōt alienari posses: sio nisi a ppo dño. De scdo pone exēplū. si ei pmitto tibi alpes ptra mare trāsferre nō tenet obligatio qz ē impossibile facti. ut. ff. d. ver. obli. l. generalit. De tercio exēplū. qz si pmitto tibi dare solē vel lunam non tenet. quia ē impossibile nature. ff. de ver. obli. l. si stipuler.

Privilegium personale personarū sequit et extinguit cū psona. Glo. verum ē si psona ē causa imediata illi. secus si remota ut in restitutione in integrū ubi lesio ē causa imediata. Itē qd palliū nō pōt alteri cōmunicare. s3 d3 cū eo sepeliri. de auc. et vspal. ca. ij. Item. vij. q. j. penult. Si pcedit alicui epō ut habeat p sua senectute adiutorē istud pūilegiū eū sequit et cū eo extinguit.

Semel malus semper presumitur eē malus. Glo. qz quilibz psumit eē bonus nisi postea fiat malus. nō tñ ē psumptio iuris. Idone exēplū. si semel piuro. xxi. q. v. puuli. In semel calūniante. xxv. di. c. vlt. sup de elec. sup eo. Et est rō p m Jo. cardinalē qz qlibet psumendū ē bonus donec pbeā p rariū d p sūp. dudum. Cū igit bonus sit semel malus sp psumit imposterū eē malus. qz humana natura de facili labit ad delicta. In aucien. de monachis si vero. coll. j.

Ratum quis habere non potest qd suo noīe nō est gestū. Glo. qd intellige tam vocaliter qz realiter. Idone exemplum supra de sen. excō. cum qd. Si occidisti clericum nō noīe meo et ratū nō habea nō sū aggrauat qz ratū qd. zc.

Ratibabitione retrotrahi et mādato nō ē dubiū cōpari. Et. qd qd possū mā dare possū ratū hēre nisi sit specialit pbitū vel nisi mihi posset iputari tacita renūciatō. Idone exēplū in ptractib. C. ad macedo. l. vlt. si qd emit rem aliquam sine mandato meo s3 noīe meo et postea ratū habea efficior dñs rei ac si ab inicio mandassem.

Cum sunt partium iura obscura reo fauendū est potius qz actori. Glo. qz

absoluit. Fallit hoc in quattuor casibus in testamento. in dote. in matrimonio. in liberitate. Idone exemplū si actor et reus pariter pbauerūt de iure suo p numerū testū eglez vel eque valida instrumenta fauendum est reo ut absoluat. de pbatio. ex lris.

In iudicijs nō est personarū acceptiono habenda. nisi quantū ad bonorem in assurgendo et sedendo. In penis etiam defertur dignitati psonae. nō aut qntū ad ipsam sūiam vel diffinitionem iudicii. qz ita iudicibus magnū ut parū. regē ut aliū. de iudicijs nouit.

Ignorantia facti nō iuris excusat. Glo. scilicet ignorantia facti probabilis nō crassa ut supina excusat nec illa in facto proprio nisi de dāno vitando. Sed iuris non excusat nisi sit tale ius cuius frequentia nō habetur. Item fallit in mulieribus militibz iusticiarijs et minoribus. Idone exemplū de ignorantia facti. Si dominus papa contulit alicui beneficium postea ille cui debebat conferre ignorans hoc alij contulit et ille aliud beneficiū quod prius habuit resignauit non p̄iudicat illi quin possit recuperare statum suū. quia ignorantia facti excusat. de preben. si beneficia. li. vj. De ignorantia iuris exemplum. de preben. eum qui. quia qui beneficium occupat ut ipso iure est priuatus. non enim decet qd stultus melioris cōditio nis qz peritus existat. Item si ego prelatus ignore hoc ius quinfra sex menses debeo cōferre beneficium vacans non excusat ignorantia. de supplen. negligen. prela. licet. Nota qd ignorantia vocatur quando quis ignorat quod omnibus est notum. tunc non excusat.

Cum quis in ius succedit alteri iustam ignorantie causam censetur habere

Glo. scilicet quando cum successore agitur secus si ipe agat quia certus debuit esse i facto suo cum ad iudiciū puocauit. Ita regula est exemplum precedentis. scilicet qd ignorantia facti excusat. In ius scilicet p̄sentandi et in onere defendendi. et pone exemplū in filio patroni. Item pone exemplum promissit dare bouem in calendis augusti si non

dares pmisisti dare decet ex noie pene decet
dis pus beres ignoras pmiffione facta non
soluit i calēdis tñ puenit ad penā cū effectu
pūta regulā. It si pdecessor possedit aliquā
rem iniuste 7 malafide ille non pscpsit s3 suc
sor pscpsit q3 censet habere iustam ignorā
tie causam.

Quia restringi et fauores conue
nit ampliari. Glo. verū ē et si dubiū ē. qā
magis debem⁹ eē dedin clemētie q3 seuerita
ti. Idone exēplū de elec. e. li. statutu. vbi d3 q
statutu de his q ad regimē ecciaz prochia
liū assumunt pmouēdi sūt ad sacerdotiū in
fra annū a3s ecclesijs sunt pua ad collegia
tas eccias nō d3 extēdi. q3 odiosū ē iō restrin
gi d3. De scdo pone exēplū. e. li. de puile. l3. ij.
respon. Si pcedit alicui pūlegiū vt tpe iter
dici debeat audire diuina ei⁹ familiares do
mestici licite admittunt. De vtrisq3 dicit lex
Si pater instituit filiū in certa re valet insti
tutio. l3 si exheredet i incerta re non valet. ff.
de libe. 7 postu. l. cū quidam.

Becet concessum a principe bene
ficiū eē māluz. Glo. verū ē nullo extrinse
cus operāte. Idone exēplū. e. li. d3 pben. si cui
Si papa alicui pcedit nulla fctā expsiōe p
sonaz vt aliq3 possit pferre bñficia b⁹ grā re
uegra nō expirat p mortē pcedentis. q3 grāz
pūnet quā decet eē mansuram.

Indultū a iure beneficiū nō ē ali
cui auferendū. Glo. verū ē si ius non au
feri nec pmittit homiez auferre. Fallit in his
Idaupertas. 2c. Idone exēplū. xxvii. di. de
bis. q3 licentia data nubendi ab aplo nemi
ni est auferenda.

Non firmatur tractu temporis.
qd de iure ab initio nō subsistit. Glo. ve
rū ē si durat cā ipediēs vl cessauit 7 si supue
nit pfirmās q3 sec⁹ ē si supueit. Idone exēplū
l. q. i. pncipat⁹. Si eo tpe q3 ipetrauit bñfi
ciū fuit inbabilis l3 mō fac⁹ sit babilis regu
la tñ tenet q3 nō firmat. 2c.

Non est sine culpa qui rei que ad
eū nō pūnet se imiscet. vt pz i medico 7 quo
libet arufice. Idone exēplū. l. di. clerico. de
clerico ludente cū laico si occidit eū cōmittit
bomicidiū. sed a casu i culpa ē q3 ad eū non

ptinebat. Itē de monacho chirurgico supra
de homici. tua. j. respon.

Nullus pluribus vti defensionib⁹
phibet. Glo. vez ē si simul pnt stare. Idone
exēplū de pscp. auditis. vbi allegabat pū
legiū 7 pscpno. Itē si pposui ad meā defēlio
nē pactū de nō penitēdo possū postea oꝑpo
nere exceptōez rei iudicate. vel iurisiurandi.
vel simul et semel. vl successiue. ff. d3 exceptio.
nemo phibetur.

Quod semel placuit ampli⁹ displi
cere nō pōt. Ita regula fallit in oib⁹ casib⁹
in quib⁹ pmittit ius variare 7 penitere. Idone
exēplū in matrimonio. ex q3 semel pla
cuit interueniente legitimo pnsu ampli⁹ 2c
xxii. q. v. bozrendis. Item i electōe plati. viij.
q. ij. dilectis.

Non debet aliquis alterius odio
pgruari. Idone casum in filio qui non
excomunicatur pro peccato patris. xxiiij. q.
iij. si heres.

Sine culpa nisi subsit causa nō ē
aliq3 puniend⁹ Idone exēplū de cōsti.
cognoscētes. q3 rem q3 culpa caret in damnu
vocari nō puenit. vt ibi dicit tex.

Quod quis mādato iudicis facit
dolo facere nō videt cū habeat parere neces
se. Idone exēplū in milite q3 mādato iudi
cis occidit. xxiiij. q. v. miles. Item in clerico
vel in laico qui mandato iudicis caput clery
cum desen. excō. si clericos. et B verum est si
verus est iudex.

Mora sua cuilibet est nocina.

Glo. vltima mora semper nocet ei qui est i
mora soluendi decimas que perierunt ca
su infoxuito. periculum enim suum est nō
sacerdotis. quia fuit in mora. xvi. q. i. decime

Ea que fiunt a iudice si ad eius
non spectant officium viribus nō subsistūt
Glo. verum est si hoc constat sec⁹ si ē dubiū
Idone exēplū. l. xviiij. di. quoz vices vbi sim
plex sacerdos pferendo ordines pfirmando
vgines psecrando nil agit. Idem si eps pl⁹
concedit indulgentijs q3 quadraginta dies
nisi in dedicatōne nō subsistūt. supra. e. li. de
pe. et re. romana.

Scienti et consentienti non fit iniuria neque dolus. **Hic** sunt due regule primam. prima est quod scienti non fit iniuria. secunda quod scienti non fit dolus. **¶** Donec exemplum in prima. quia si video hominem liberum volentem non fit contra me actio iniuriarum. ff. de iniuriis. l. i. In secunda si video hominem volentem et scientem non tenetur de libero homine exhibendo.

Que a iure communi exorbitant nequaquam ad persequendum sunt trahenda. **Glo.** immo magis oportet restringi ut odiosa quam nunquam sunt laxanda. quia temerarium est sua auctoritate presumere quod ex certa ratione romana ecclesia alicui voluerit indulgere. et quia singulare privilegium commune legem non facit. **¶** Donec exemplum. xvi. q. i. hinc est in velleiano. nam regulariter quilibet incedendo obligatur fallit in muliere ergo non trahitur ad persequendum.

Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari. **Glo.** verum est si competit eis ut singulis non ut collegiatis. **¶** Donec exemplum in episcopo eligendo quod ab omnibus eligi debet de electis. quia propter.

In obscuris minimum est sequendum. **¶** Donec exemplum. s. de censibus. ex parte ubi in dubio non compellunt solvere vota ad maximam. sed ad minimam mensuram.

Cum quis certus est certiorari ulterius non oportet. **Glo.** vel certus esse debuit fallit in canonico qui vocari debuit.

¶ Donec exemplum de appellacione. c. si duobus. quod sciens excoicauit illum qui appellauit ad papam.

Non actori quod reo licitum non existit. **Glo.** reus magis fauorabilis est quam actor. Sed fallit quando reus ordinarios habet plures. et actor eligit unum. **¶** Donec exemplum iij. q. iij. ca. ij. ubi accusator et accusari eque ratione audiuntur.

Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum. **¶** In istam intellige illam. quod semel placuit. Unde fallit circa diuersa que habent eundem effectum in quibus licet. **¶** Donec exemplum. s. de electione. publicato scrutinio non potest mutari.

Generi per speciem derogatur.

Fallit in tribus casibus in privilegiis. de rescriptis. cum ordinem. In genere quod non habet nisi unam speciem. de officiis. delegatus. ex parte. Et quando speciales littere exhibentur re integra. de fide instrumentorum. ex tua. **¶** Donec exemplum de officiis. leg. studuisti. Si papa committit specialem causam alicui delegato. legatus qui est in provincia habens generalem potestatem. de illa causa se intromittere non potest. quia generi. etc.

Plus semper in se continet quod est minus. **Glo.** verum est in quantitate. secus si diuersus est in qualitate. **Ista** regula est ratio illius. s. e. in obscuris quia plures. etc. Item regula in obscuris. etc. vera est in quantitatibus et non speciebus. **¶** Donec exemplum. s. de censibus. ex parte. quia si aliquis vouit sancto Jacobo soluere neque ad maximam neque ad minimam de blado et est maxima mensura et non constat de qua intellexerit non compellitur soluere ad maximam sed ad minimam.

Pro possessore habetur qui dolo desit possidere. **Glo.** quia agitur contra eum ac si possideret. Idem est si in principio dolo possedit et sine dolo desit possidere.

¶ Donec exemplum si dolo desisti possidere rem quam a te petebam vel petere proponebam. proinde teneris rei vindicatione ac si possideres. ff. de rei vindicatione. l. si autem. Item si lite contest. vel dato libello transfert possessionem ita alium dolo presumitur desisse possidere.

Utile debet per inutile viciari.

Glo. verum si sunt separabilia. **¶** Donec exemplum de prebendis. dilectus. ubi factum legati in uno capitulo confirmatur et non in alio. Item si electio fuit canonica non debet per confirmationem quantumcumque inutile viciari. s. eo. li. de electione. si confirmationem.

Ex eo non debet quis fructus consequi quod nullus extitit impugnare. **Glo.** verum est cum effectu vel saltem quantum fuit in eo pleuerit. **¶** Donec exemplum. xix. di. si romanorum. Si aliquis dicat decretales epistolae non esse auctoritatis nullam per se debet allegare.

Cum quid prohibetur prohibentur.

omnia q̄ sequūt ex illo **S**i. regula loquit
causa p̄hibitōis durāte s̄m dīnū. **P**done ex
emplū q̄ p̄hibito furto p̄hibet omnis rei il
licita vsurpatio. iij. di. deniq̄

Pluralis locutio duorū numero
est contenta. verū est regl. sed fallit vbi a iu
re adicit p̄taxat ali⁹ numer⁹. **P**done exēplū
de p̄se. di. i. hic q̄z sacerdos q̄z dicit dñs vob̄
cū d̄z b̄rē ad min⁹ duos ministros. q̄z pl̄alis
locutio zc.

Imputari nō d̄z ei per quez non
stat si nō faciat qd̄ p̄ eū fuerat faciendū. **N**ota
tā tñ. si aliq̄s tenet facere iſra certū tēp⁹ nec
p̄ eū stat l̄z n̄ imputet sibi. tñ p⁹ tēp⁹ tenetur
quando potest. de donatio. cum dilecti. **P**done
exemplū qui recipit ecclesiam prochiele
debet promoueri in sacerdotem iſra ānuz
aliter perdit ipso iure eam. verum est si ſtet
per eum. sed si in iſto tempore p̄moueri nō
posset. non imputaretur eidem. de elect. cō
missa. e. li.

Accessorium naturam sequi con
gruit principalis. **N**ota q̄ aliquando nō te
net principale. sed accessoriū. aliquando p̄n
cipale. s̄z nō accessoriū aliqñ ſit. **P**done exēplū
hoc li. s. de offi. de lega. si super grana. quia si
cut grana facta alicui morte concedentis n̄
extinguitur. sic nec potestas executorum q̄z
accessorium. zc.

Qui tacet consentire videtur.

Glosa. verum est. si agitur de p̄iudicio
generando p̄senti et tacenti. Sed si alteri
exempte persone p̄sentat nō tenet. **P**done
exemplum. s. de p̄sumpti. **N**onne. vbi
xp̄us tacendo ad hoc qd̄ dicebatur samari;
tan⁹ p̄sentire videbatur

Is qui tacet non fatetur sed nec
vtriq̄z negare videtur **N**ota tacere ē qd̄
dam medium inter expressam voluntatem
et expressam contradictionem **P**done ex
emplum in eo in quem fertur sententia si ta
cet non habetur pro consentiente. nec pro p̄
tradicante iſra decem dies iſra quos po
test appellare. ii. questi. vj. anteriorum. **I**tem
in prelato quia tacet ex causa. puta propter
scandalum. s. de p̄script. nihil prodest. **S**z

nota q̄ in facto honorabili appetibili et meri
torio taciturnitas habetur pro consensu. s̄z i
facto oneroso necessarius est expressus p̄sen
sus nisi ius pirariū statuat.

Inspicimus in obscuris quod ē
veritabilius vel qd̄ plerumq̄z fieri consue
uit. **G**losa. si hec non apparet minimum
est sequendum. **P**done exemplum in vi
ro qui contraxit cum vidua et longo tēpo
re habitauit cum ea et dicit se incognitam i
hoc obscuro p̄sumitur cognita qd̄ est ve
ritabilius. xxxij. q. j. si q̄s accepit.

Si quis in ius succedit alterius
eo iure vtitur quo ille vti debebat **F**al
lit in conventionibus vbi ex persona conue
ti mutatur forma. quia clericus in patrimo
nialibus coram iudice ecclesiastico conue
nitur **P**done exemplum quia eodem cō
uenitur successor quo poterat conuenire p̄
decessor. s. de foro cōpe. dilecti.

Presumitur ignorantia vbi scien
tia non probatur **G**losa. scilicet facti et
tale est quod indagare non tenetur **P**done
exemplum de sententia excommunicatō
nis. si vero. ij. Si aliquis iniecit manus i cle
ricum comam nutrientez p̄sumitur igno
rantia et nō est excoicatus si ignorauit

Locupletari non debet quis cū
alterius iniuria vel iactura. **F**allit in vsu
capiōibus et p̄scriptōib⁹ **P**done exēplū nō d̄z
ditari monasterium cum iactura ecclesie ca
thedralis. de donat. apostolice.

In penis benignior est interpre
tatio facienda. **P**done exemplum. Si p̄
ſtet aliquem vim fecisse et ignoratur vtrum
cuz armis. vel sine armis. p̄ſuitur q̄ sine ar
mis. quia in penis. zc. l. si p̄ſes. ff. de penis

Actus legitimi cōditionem non
recipiunt neq̄z diem. **G**lo. vba hec generalit̄
posita debent restringi. s. q̄ quidā sūt actus
legitimi q̄ recipiūt vel diē vel p̄ditionē. **P**done
exemplū de postul. qui sūt act⁹ legitimi.
ideo sub p̄ditionē fieri nō debēt et si ſiāt p̄ non
factis habentur. s. de elect. in electionib⁹.

Semel deo dicatum non est ad humanos usus ulterius transferendum. *Glo.* verum est si manet in eadem forma unde vasa ecclesie propter necessitatem possunt dari et vendi. *po. ne casu. xij. q. ij. nulli.*

Non prestat impedimentum quod de iure non sortitur effectum. *Glo.* verum est nisi aliquis prohibeatur et hoc propter maleficia que de iure non sortuntur effectum. *Idone* exemplum si mulier nullo modo sentit in maritum non impeditur quando possit contrahere cum alio. *xxx. q. ij. si verum.* Item in electione que non tenet nisi prestat impedimentum. *s. de elec. aggregato.*

Cui licet quod est plus licet utique quod est minus. *Glo.* verum est nisi prohibeat in eodem genere et ordine. *Idone* exemplum. *xxv. dis. ecce. quere supra.*

Qui prior est tempore potior est iure. *Glo.* verum est quando utriusque est par causa quia secus si causa secundi esset potior. *Idone* exemplum. Qui primo impetrauit prebendam primo debet habere. *s. de preben. eum q. li. vi.*

Qui sentit onus sentire debet et contra. *Uel* societatis vel persone vel ubi ex causa quis prohibetur ab alio licet onus habeat. *Idone* exemplum in clerico qui propter lapsum detruditur in monasterium ad penitentiam. quia res eius proficiet monasterio. *xvi. q. vi. de lapsis.* Item de septuaginta. *c. i. ut sint socii consolationum qui passionum et econverso.*

In re communi potior est conditio prohibentis. *Idone* exemplum in duobus coniugatis quorum uno vult vivere et altero prohibente potior est conditio prohibentis. *xxx. q. v. c. i.*

Contra eum qui legem dicere potuit apertius est interpretatio facienda.

Idone exemplum in dicto testis cuius interpretatio sit contra producentem. *s. d. p. bat. in presentia.*

Non est obligatorium contra bonos mores prestitum iuramentum. Iuramentum non est iniquitatis vinculum quod

verum. si est contra iura pro se. secus si fauore persone. *Idone* exemplum aliquis iuravit patrem occidere vel simile quiddam facere. non obligat. quia est contra bonos mores. *xxij. q. stio. iij. c. j. et protum.*

Bolo facit qui petit quod restituere oportet eundem. *Hec* regula locum habet in iudicio ad perscrutandum vel retinendum possessionis non recuperande. *Idone* exemplum in eo qui petit usuram a debitore quas restituere oportet eundem. *xliij. questio. iij. nullus.*

Non est in mora qui potest exceptione legitima se tueri. *Glo.* intellige per talem exceptionem que per replicationem non potest elidi. *Idone* exemplum in domino qui non requisivit servum fugitivum monachum factum infra triennium.

Quod ob gratiam alicui conceditur non est in eius dispendium retorquendum.

Glo. verum est maxime si princeps mortuo proprio concederet. Item per contrarium regula est vera. *Idone* exemplum in yconomus qui in fauorem ecclesie vacantis constitutus est. non debet ecclesiam vacantem gravare. *xij. q. ij. caritatem.*

Nullus ex consilio dummodo fraudulentum non fuerit obligatur. *Glo.* quia nullus tenetur sequi consilium alterius sed quando est fraudulentum tenetur consilium ratione fraudis. *Idone* exemplum si dedi tibi consilium ut potius pecuniam tuam in emptionem mercium quam in emptionem prediorum converteres et male accidit tibi. quia forte naufragio submerseris. *Subi* tatur an teneatur. distingue. aut dedi consilium bona fide tunc non teneor. aut fraudulenter. tunc teneor. *ff. e. consilij.*

Exceptionem obiciens non videtur de intentione aduersarii phitari. *Idone* excipiens intendit intentionem actoris elidere. sed si sine vniu alterum non operatur. *Idone* exemplum de preceptis illud. de excep. cum venerabilis et est ratio bonae regule quod excipiens non fatetur.

Que contra ius sunt debent utique

perfectis haberi. Glo. verum est si habet perpetuam causam prohibitionis ut in matrimonio post votum solene. Idone exemplum. s. e. l. de regula. non solum ubi perfectio in ordine me dicantur ante annus facta pro infecto habet et in consiliis. Ratio quia est pro bonos mores quod est impossibile iuris.

In pari delicto vel causa potior est ratio possidentis. Idone exemplum. si aliquis debet pecuniam pro iudicio non repetet cum sit in pari delicto. xiiij. q. v. non sane

Cum stat per eum ad quem pertinet quominus conditio impleatur debet punde ac si impleta fuisset. Glo. cum stat per eum. i. p. impedimentum ab eo prestatum et sic regula si vera est. Idone exemplum abrahabe per quem non stetit quominus dominus preceptum filium suum imolasset. unde perinde apud deum gratum fuit ac si immolasset. xxi. q. iij. p. p. b. a. u. r. c. se.

Quod alicui suo non licet nomine nec alieno licebit. Glo. si regula vera est in his que requirunt ordinis amicum ubi sacerdos non potest crismare nomine pape vel episcopi. Idone exemplum. l. xvi. di. sicut in suo. quod sicut meo nomine non licet exercere sententiam nec nomine alterius.

Idem quis per alium quod potest facere per seipsum. Hec regula potest formari e contrario. Non possum per me quod non possum per alium multa ratione hic inuenies.

In malis promissis fidei non expedit observari. Glo. si in rebus que de se male sunt. secundum eas si male et bone promissae. Idone exemplum. Si promitto tibi hominem occidere vel symoniam vel furtum facere non expedit fidei observari. xxi. q. iij. in malis.

In alternatiuis debitoris est electio et sufficit alterum adimpleri. Hic sunt due regule. In alternatiuis praeiudiciis semper est electio debitoris. Sed in legatis distinguitur prima regula in alternatiuis debitoris est electio. secunda quod in alternatiuis sufficit alterum adimpleri. Idone exemplum in primo. Si promitto tibi equum vel asinum electio est mea quem velim tibi dare. ff. de iure do. plerumque in fine. de scdo. si dederim equum non teneor ad asinum.

Qui ad agendum admittitur est ad excipiendum multo magis admittendus.

Glo. si ut in regula. Cui licet quod plus est. ut. s. Idone exemplum in eo qui legitime precepit. quia si cadat a possessione datur sibi actio multo fortius si possidet dat pro alium exceptio. xvi. q. iij. in prin.

Qui facit per alium est perinde ac si faciat per seipsum. Gl. ubi eligitur industria persone regula non preceat. sed ubi non eligitur industria persone regula habet locum. Idone exemplum qui verberat clericum per alium est excommunicatus ac si per se verberaret. de sen. ex.

Factum legitime retractari non debet. licet casus postea eveniat a quo non potuit inchoari. Glo. verum est si est factum. quia secus. si fuit inchoatum et non perfectum. vel dic. si res in eodem statu permanet. Idone exemplum. quia si homo sane mens contrahit matrimonium non dissolvitur postea licet sit factus furiosus.

Quod alicui gratiose conceditur trahi non debet ab alijs in exemplum. Glo. quia privilegia singulorum communem legem non faciunt. xvi. q. iij. Exemplum si papa preceat alicui quod possit habere plura beneficia cum cura vel visitare vel aliquid facere quod est contra ius commune non debet haberi ab alijs trahi in exemplum.

Frustra sibi fidem ab eo quis postulat observari cui fidem a se prestitam servare recusat. Verum est si sibi fidem solum promissit et non deo et tunc intellige circa idem factum et non circa diversa. Idone exemplum si duo fratres unam vel duos domos habent communes et inuicem conveniunt sub certa pecunia de non alienando et unus alienat et vult quod alter abstineat non auditur. quia frustra etc.

Delictum persone non debet in detrimentum ecclesie redundare. Glosa verum est si non facit iussu capituli et hoc si consistit in faciendo. In obmittendo nocet ut in lucro captando. Idone exemplum si episcopus est depositus propter crimen suum propter hoc ecclesia non debet suis spoliari. xvi. q. vi. si episcopus.

Rationi congruit ut succedat in
onere q̄ substituit in honore. xvi. q. vii. filius.

In argumentis trahi nequeunt
que p̄p̄nc̄itatē aliqui sūt p̄cessa. Glo. m.
si sit eadē n̄c̄itas aut maior ⁊ sp̄aliū nō sit p̄
bibitū. ¶ Donec exēplū p̄pter n̄c̄itatē p̄missū
fuit ut monachi recipēt ad p̄ochiales ec. cel
sate hac n̄c̄itate nō d̄z b̄trabi i exēplū. Idē
de electione. cum in cunctis.

Nemo plus iuris transferre i ali
uz p̄t q̄z sibi cōpetere dinoscat. ¶ Donec ex
plū si v̄didero tibi ⁊ ex cā v̄ditōis trado rē
aliquā istō ius qd̄ fuit ap̄d me erit ap̄d ēpro.

In toto partē nō ē dubiū cōtineri
q̄z p̄l̄p̄ in se p̄tinet qd̄ est min⁹. q̄z q̄ absolu
tus ē ab ip̄enōe totū fūdi ⁊ a q̄libet ei⁹ p̄te.

In generali cōcessione illa nō ve
niūt q̄ nō eēt q̄s v̄silit̄ p̄cessur⁹ in specie
Hoc v̄bū generale artat ⁊ sp̄ale nō p̄cessū
derogat generali ut sub ip̄o nō cōprehēdat
¶ Donec exēplū. si ep̄s subdito suo cōcessit ut
possit sibi ydoneū eligere p̄fessorē nihilomī⁹
casus ep̄o r̄seruatos debet confiteri.

Qui contra iura mercatur bonaz
fidē p̄sumit nō b̄rē. ¶ Donec exēplū de eo q̄
recipit ecclīaz de manu laici. xvi. q. vii. si quis
deinceps. Itē q̄ emit sp̄alia de symo. nō sa
tis. ⁊ breuē v̄bicūq̄z est ignorātia p̄sumitur
mala fides nec in p̄scriptionib⁹ nec in v̄su
capiōib⁹. ff. de v̄suriis. l. nūq̄z. Itē i eo qui
emittit a pupillo sine auctoritate tutoris. ff.
de auctoritate p̄st. cū q̄. Errō est p̄m dīnū. q̄a
autē p̄tor sciebat p̄hibitionē iuris aut igno
rabat. Si sciebat planū est q̄ mala fides ba
buit. Si ignorabat est male fidei possessor p̄
sūp̄nōe iuris. ff. de v̄suciōib⁹. l. si fur.

Bona fides non patitur ut semel
exactū iterū exigat. Glo. verū est sicā vni
ca actōne finit. sec⁹ si nō finit vnica ¶ Donec ex
emplum. xij. questione. ij. fraternitas. Ecclesia
nō d̄z suū repetere cū augmēto. Et intellige
p̄m dīnū reglām verā eē ab eodē vel q̄ ab ex
acto cām b̄z. nā a diuersis p̄t idēbis erigi. Et
nota q̄ h̄ reglā etiā locū b̄z in penis q̄ semel
exacte ab eodem iterū erigi nō debent

Cum quid vna via prohibetur ali
cui ad id alia via nō d̄z admitti. Ita regula

locū b̄z q̄n aliq̄d p̄bibet respectu ad p̄bibētē
¶ Donec exēplū de elect. auaricie. eod. li. q̄z q̄li
elect⁹ ante p̄firmationē n̄ p̄t administrare
nec vni p̄curatōe nec aliq̄ colore ad b̄ q̄suo
de p̄cel. p̄bē. detestanda. e. li.

Cōtractus ex cōuentione legē ac
cipe dinoscunt. Glo. intelligas de p̄uēno
ne honesta ⁊ nō p̄ bonos mores. Dicitur vul
gares pactū rūp̄t leges. ¶ Donec exēplū. xvij
q. ij. eleuterius. vbi p̄uēno inter ep̄m dyoce
sanū ⁊ fūdatozē inita de oblationib⁹ ⁊ obue
tionib⁹ in festo ecclīe suanda est.

Banū qd̄ quis sua culpa sentit sibi
d̄z nō alij imputari. Ratio est q̄ culpa su
os d̄z tenere auctores. ¶ Donec exēplū si p̄cu
rator sua culpa dānat ⁊ penas soluat sibi et
nō d̄no d̄z imputari. ff. de p̄curatore. q̄ p̄p̄o.

Infamibus porte non pateant di
gnitatū. Glo. verū est nō solū in ecclīasti
cis. s̄z etiā in sc̄larib⁹. q̄z sic dīc. lex. Itēq̄z infā
mia notatis neq̄z bis q̄s sc̄l⁹ ⁊ vite turpitu
do inq̄nat et q̄s infamia ab honestoz segre
gat cetū dignitatis porte patebūt

Certum est q̄ is cōmittit in legem
qui legē v̄ba cōplectēs p̄ legē nūit volūtatez.

Alīdēs legē est rō q̄ mouit legislatorē q̄z v̄
ba nō d̄bēt nisi ad eū casū vbi extēdit. rō vbi
ergo p̄stat de ratione legē. extēdā legē p̄feren
do v̄ba. p̄m d̄m dīnū. Sicut enī facere p̄m
v̄ba legē ⁊ snīam. ita p̄m snīam tām v̄bis non
suauis paria sūt. ff. de v̄bo. sig. l. necessarijs. sic
ecōuerso facere p̄ v̄ba ⁊ snīam p̄ snīam v̄bis
suauis paria sūt. B̄ est intellectus regule.

Data rome apud sanctū p̄detrūz
q̄nto nōal marci p̄ouificat⁹ nostrū āno q̄rto
¶ Nota Bar. ex g. q̄ tabellio in instrumēto d̄z
scribere locūz initi p̄ci⁹ de b̄. e. li. de re iudi.
abbate.

Libell⁹ iste vtilissim⁹ cas⁹ sūmanos libro
rū d̄c. ser. ⁊ cle. vna cū nucleo siue medulla
glosularū oīm eorū d̄libroz in se p̄nēs. im
p̄ss⁹ ē Argētime. Anno d̄ni. M. cccc. lxxxv. ⁊
fini⁹ in die s̄actorū martiz. Vini ⁊ modesti.

Quilibet aurū cōclusum solo reptum
Iuris canonici p̄dit et ipse tibi.
Casus in sūma. glosularū simul ⁊ vna.
Cū nucleo ponit. colligat q̄ proficit.

XV, 28-29

